

Poročilo o stanju kmetijstva, živilstva, gozdarstva in ribištva

2016

Poročilo je pripravil Kmetijski inštitut Slovenije (KIS) v sodelovanju s strokovno službo Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP) ter nekaterimi zunanjimi sodelavci kot del naloge Spremljanje razvoja kmetijstva v Sloveniji v letu 2017.

Uredila

Marjeta PINTAR

AVTORJI POROČILA

Matej BEDRAČ (struktura kmetijskih gospodarstev, Program razvoja podeželja 2014–2020)

Maja KOŽAR (makroekonomsko okolje, ekonomski rezultati kmetijstva, FADN)

Ben MOLJK, Jure BREČKO (obseg živinoreje, ekonomski rezultati po proizvodih)

Marjeta PINTAR (poraba kmetijskih pridelkov in stopnje samooskrbe, proračunske podpore kmetijstvu, zunanja trgovina z agroživilskimi proizvodi, ukrepi kmetijske politike)

Tanja TRAVNIKAR (cene)

Barbara ZAGORC (obseg rastlinske pridelave, ekonomski rezultati po proizvodih)

GRADIVO ZA PRIPRAVO POROČILA SO PRISPEVALI

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

Saša BELAJ, Tanja POLAK BENKIČ, Metka CERJAK, Joži JERMAN CVELBAR (strokovne naloge v pridelavi kmetijskih rastlin)

Andreja BIZJAK s sodelavci (varna hrana, veterinarstvo in varstvo rastlin)

Jana ERJAVEC (podpore kmetijstvu na lokalni ravni, raziskovalna dejavnost)

Petra FILIPI (ribištvo)

Vida HOČEVAR (Program razvoja podeželja 2014–2020)

Tomaž HRASTAR (kmetijsko izobraževanje)

Sonja JURCAN (ekološko kmetovanje)

Robert REŽONJA s sodelavci (gozdarstvo in lovstvo)

Alenka ROTTER, Silvester KRANJEC, Bogdan PUNGARTNIK, Tomaž PRIMOŽIČ, Darko BRULC, Jernej ŠKOF (gospodarjenje s kmetijskimi zemljišči)

Martina ŠILC-ŽUŽEK (obvladovanje tveganj v kmetijstvu)

Jana TAVČAR (strokovne naloge v živinoreji)

Sodelavci iz drugih organizacij, služb ipd.

Aleš KUHAR, Biotehniška fakulteta, Oddelek za zootehniko, Katedra za agrarno politiko (živilskopredelovalna industrija)

Jože OČKO, Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije, Sektor za kmetijsko svetovanje (kmetijska svetovalna služba)

Simona ŽOVLJE, Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov RS

Fotografija na naslovnici

Janko VERBIČ, KIS

Anja MEŽAN, KGZS Novo mesto

Publikacija bo izšla v elektronski obliki in bo objavljena na spletni strani Kmetijskega inštituta Slovenije <http://www.kis.si/>.

Kazalo vsebine

POVZETEK POMEMBNEJŠIH UGOTOVITEV	11
1 STANJE V KMETIJSTVU	17
1.1 Makroekonomsko okolje in mesto kmetijstva v gospodarstvu	17
1.2 Struktura kmetijskih gospodarstev v Sloveniji	18
1.2.1 Število kmetijskih gospodarstev in raba zemljišč	18
1.2.2 Živinoreja	20
1.2.3 Delovna sila na kmetijskih gospodarstvih	22
1.2.4 Dopolnilne dejavnosti na kmetijskih gospodarstvih	24
1.3 Obseg kmetijske proizvodnje	25
1.4 Poraba kmetijskih proizvodov in stopnje samooskrbe	30
1.5 Cene v kmetijstvu	33
1.6 Ekonomski rezultati kmetijstva	35
2 PRORAČUNSKE PODPORE KMETIJSTVU	39
2.1 Podpore kmetijstvu iz državnega proračuna	39
2.1.1 Proračunska izplačila za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem	42
2.1.2 Proračunska izplačila za razvoj podeželja in kmetijsko strukturno politiko	44
2.1.3 Proračunska izplačila za splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva	47
2.2 Podpore kmetijstvu na lokalni ravni	49
3 ZUNANJA TRGOVINA Z AGROŽIVILSKIMI PROIZVODI	52
3.1 Blagovna menjava agroživilstva po skupinah blaga	53
3.2 Regionalna struktura blagovne menjave agroživilstva	56
4 ŽIVILSKOPREDELOVALNA INDUSTRIJA	58
4.1 Pomen živilskopredelovalne panoge v makroekonomskih agregatih in trendi v obsegu proizvodnje	58
4.2 Cene v živilskopredelovalni industriji	59
4.3 Poslovni rezultati živilskopredelovalne industrije	60
4.3.1 Poslovanje živilskopredelovalne panoge	60
4.3.2 Industrijska struktura in gospodarska gibanja po živilskopredelovalnih dejavnostih	63
5 KMETIJSKA POLITIKA	69
5.1 Ukrepi skupne kmetijske politike EU	69
5.1.1 Ukrepi v okviru skupne ureditve kmetijskih trgov	69
5.1.2 Neposredna plačila proizvajalcem	70
5.1.3 Program razvoja podeželja 2014–2020	71
5.1.4 Drugi programi, sofinancirani s sredstvi EU	78
5.2 Drugi ukrepi kmetijske politike	78
6 EKOLOŠKO KMETOVANJE	81
7 GOSPODARJENJE S KMETIJSKIMI ZEMLJIŠČI	83
7.1 Obseg kmetijskih zemljišč ter površine z naravnimi in drugimi omejitvami rabe	83
7.1.1 Obseg kmetijskih zemljišč	83
7.1.2 Območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost, zavarovana območja in vodovarstvena območja	85
7.2 Zemljiške operacije	89
7.3 Varstvo kmetijskih zemljišč pred spreminjanjem namenske rabe	91
7.4 Gospodarjenje z zemljišči v okviru Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije ..	93

8	JAVNE SLUŽBE IN DRUGE STORITVE ZA KMETIJSTVO.....	97
8.1	Javna služba kmetijskega svetovanja	97
8.1.1	Aktivnosti kmetijske svetovalne službe v letu 2016.....	97
8.1.2	Posebni poudarki dela javne kmetijske svetovalne službe v letu 2016	99
8.2	Strokovne naloge v pridelavi kmetijskih rastlin	103
8.3	Strokovne naloge v živinoreji	112
8.4	Raziskovalna dejavnost	117
8.5	Kmetijsko izobraževanje	121
8.6	Kmetijsko knjigovodstvo po metodologiji FADN	122
8.6.1	Vzorec poročevalskih kmetijskih gospodarstev, vključenih v mrežo FADN	122
8.6.2	Osnovna proizvodna zmogljivost in ekonomska velikost po tipih kmetovanja	125
8.6.3	Ključni ekonomski rezultati knjigovodstva po metodologiji FADN	127
9	VARNA HRANA, VETERINARSTVO IN VARSTVO RASTLIN	128
9.1	Področje fitofarmaceutskih sredstev	128
9.2	Varna hrana	129
9.3	Krma	134
9.4	Veterinarstvo	134
9.5	Varstvo rastlin	135
10	GOZDARSTVO IN LOVSTVO.....	138
10.1	Gozdarstvo.....	138
10.1.1	Površina gozdov, lesna zaloga in posek lesa	138
10.1.2	Varstvo, obnova in nega gozdov	139
10.1.3	Dela na gozdnih prometnicah.....	141
10.1.4	Gozdni lesni sortimenti in druge gozdne dobrine	142
10.1.5	Proračunski izdatki za naloge na področju gozdarstva	145
10.1.6	Znanstvenoraziskovalno delo in izobraževanje.....	145
10.1.7	Gozdarska inšpekcija	146
10.1.8	Gozdarstvo v EU in svetu	147
10.2	Lovstvo.....	148
11	RIBIŠTVO	152
11.1	Morsko ribištvo in ribogojstvo	152
11.2	Sladkovodno ribištvo.....	154
11.3	Finančni ukrepi v ribištvu	155
	Statistične priloge	159

Kazalo preglednic

Preglednica 1:	Pregled gospodarskih gibanj; 2011–2016.....	17
Preglednica 2:	Število gospodarstev po rabi zemljišč in povprečna velikost kmetijskih gospodarstev po vrstah rabe; 2013 in 2016	19
Preglednica 3:	Struktura kmetijskih gospodarstev po velikosti KZU; 2013 in 2016	20
Preglednica 4:	Število kmetijskih gospodarstev z živino, število živine in povprečno število živali na gospodarstvo; 2013 in 2016	21
Preglednica 5:	Struktura kmetijskih gospodarstev po velikosti GVŽ; 2013 in 2016	22
Preglednica 6:	Delovna sila v kmetijstvu; 2013 in 2016	23
Preglednica 7:	Starostna struktura družinske delovne sile na družinskih kmetijah; 2013 in 2016 ...	23
Preglednica 8:	Izobrazba gospodarjev na družinskih kmetijah; 2013 in 2016	24
Preglednica 9:	Število družinskih kmetij z dopolnilnimi dejavnostmi; 2013 in 2016.....	25
Preglednica 10:	Poraba kmetijskih proizvodov na prebivalca (kg); 2011–2016	30
Preglednica 11:	Indeksi nominalnih cen kmetijskih pridelkov in inputov za kmetijstvo; 2010–2016...	35
Preglednica 12:	Osnovni agregati računa proizvodnje in dohodkov; 2012–2016	37
Preglednica 13:	Proračunska izplačila za kmetijstvo (000 EUR); 2012–2016	39
Preglednica 14:	Struktura proračunskih izplačil za kmetijstvo, po osnovnih skupinah ukrepov in viru financiranja (000 EUR); 2012–2016	41
Preglednica 15:	Proračunska izplačila za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem (000 EUR); 2012–2016.....	43
Preglednica 16:	Izplačane odškodnine in druga izredna plačila (000 EUR); 2012–2016	43
Preglednica 17:	Proračunska izplačila za razvoj podeželja in kmetijsko strukturno politiko (000 EUR); 2012–2016	45
Preglednica 18:	Proračunska izplačila za posodabljanje in prestrukturiranje kmetijskih gospodarstev (000 EUR); 2012–2016	45
Preglednica 19:	Proračunska izplačila za izboljšanje kmetijske infrastrukture ter za podporo organiziranosti, predelavi, trženju in promociji agroživilstva (000 EUR); 2012–2016	46
Preglednica 20:	Proračunska izplačila za ukrepe v podporo podeželskemu gospodarstvu in prebivalstvu (000 EUR); 2012–2016	47
Preglednica 21:	Proračunska izplačila za splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva (000 EUR); 2012–2016	48
Preglednica 22:	Proračunska izplačila za raziskovalne, razvojne, svetovalne in strokovne storitve za kmetijstvo (000 EUR); 2012–2016	48
Preglednica 23:	Proračunska izplačila za ukrepe, povezane z varnostjo in kakovostjo hrane in krme (000 EUR); 2012–2016	49
Preglednica 24:	Proračunska izplačila za druge splošne storitve (000 EUR); 2012–2016	49
Preglednica 25:	Podpore kmetijstvu, izplačane na lokalni ravni (000 EUR); 2012–2016	50
Preglednica 26:	Blagovna menjava agroživilskih proizvodov; 2012–2016	52
Preglednica 27:	Izvoz in uvoz agroživilstva po skupinah blaga; 2015 in 2016	54
Preglednica 28:	Izvoz in uvoz agroživilstva po skupinah držav (mio EUR); 2011–2016	56
Preglednica 29:	Indeksi obsega industrijske proizvodnje (predhodno leto = 100); 2011–2016.....	59
Preglednica 30:	Indeksi cen pri proizvajalcih (nominalno, predhodno leto = 100); 2011–2016.....	60

Preglednica 31:	Gibanje pomembnejših kazalnikov poslovanja živilskopredelovalne industrije; 2011–2016	61
Preglednica 32:	Deleži proizvodnje hrane in pijač (10 + 11) v predelovalni dejavnosti (C); 2011–2016	62
Preglednica 33:	Osnovni kazalniki strukture živilskopredelovalne panoge v letu 2016	64
Preglednica 34:	Kazalniki uspešnosti poslovanja živilskopredelovalnih dejavnosti; 2015 in 2016	68
Preglednica 35:	Neposredna plačila po uredbah za leti 2015 (izplačano do 31. 5. 2016) in 2016 (izplačano do 31. 5. 2017).....	71
Preglednica 36:	Izplačana sredstva PRP 2014–2020 po ukrepih in podukrepih (000 EUR) (do 31. 12. 2016)	73
Preglednica 37:	Primerjava izvajanja operacij KOPOP med letoma 2015 in 2016.....	76
Preglednica 38:	Izplačana izravnalna plačila območjem z naravnimi ali drugimi omejitvami po uredbah za leti 2015 in 2016 (subvencijsko leto).....	77
Preglednica 39:	Izplačana izravnalna plačila za ukrep dobrobit živali po uredbah za leti 2015 in 2016 (subvencijsko leto)	77
Preglednica 40:	Pregled sredstev po aktivnostih tehnične pomoči (000 EUR; do 31. 12. 2016).....	78
Preglednica 41:	Izplačana proračunska sredstva za sofinanciranje zavarovalnih premij, zavarovana kmetijska zemljišča in število zavarovanih živali; 2011–2016	79
Preglednica 42:	Število ekoloških kmetij in površina zemljišč v nadzoru ekološkega kmetovanja; 2010–2016	81
Preglednica 43:	Obseg površin, vključenih v nadzor ekološkega kmetovanja po kulturah oziroma načinu rabe (ha); 2010–2016	81
Preglednica 44:	Število živali na kmetijah, vključenih v nadzor ekološkega kmetovanja; 2010–2016	82
Preglednica 45:	Evidenca dejanske rabe kmetijskih zemljišč; 2006 in 2015–2016	83
Preglednica 46:	Evidenca GERK; 2006 in 2015–2016	85
Preglednica 47:	Površina KZU in GERK KZU (ha) na območjih z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost	86
Preglednica 48:	Skupna površina, površina KZU in GERK KZU (ha) na območjih Natura 2000	86
Preglednica 49:	Skupna površina, površina KZU in GERK KZU (ha) na zavarovanih območjih	88
Preglednica 50:	Skupna površina, površina KZU in GERK KZU (ha) na vodovarstvenih območjih (VVO); 2016	89
Preglednica 51:	Podatki o uvedenih novih komasacijah; 2016	90
Preglednica 52:	Odmera nadomestila za vzdrževanje hidromelioracijskih sistemov, 2010–2016.....	91
Preglednica 53:	Spremembe namenske rabe kmetijskih zemljišč in spremembe nekmetijskih namenskih rab v kmetijsko namensko rabo po občinah po OPN, ki so začeli veljati leta 2016, ter skupne površine kmetijskih zemljišč po uveljavitvi OPN	92
Preglednica 54:	Površina državnih prostorskih načrtov (ha), ki se načrtujejo na kmetijski namenski rabi, sprejetih v letu 2016.....	93
Preglednica 55:	Zemljišča po dejanski rabi (ha) v registru osnovnih sredstev Sklada, 2013–2016	94
Preglednica 56:	Licitiranje zakupnine v letu 2016	95
Preglednica 57:	Osnovni kazalniki gospodarjenja Sklada s kmetijskimi zemljišči, 2013–2016	95
Preglednica 58:	Prikaz časa (ure), porabljenega za posamezne naloge kmetijske svetovalne službe v letu 2016 v primerjavi s programom	97
Preglednica 59:	Število organizacij v živinoreji v letu 2016.....	112

Preglednica 60:	Mlečnosti kontroliranih krav (standardna laktacija) po pasmah; 2015 in 2016	113
Preglednica 61:	Število rejcev ter število ovc in koz v kontroli; 2015 in 2016	115
Preglednica 62:	Število kobil, vpisanih v rodovniške knjige, po pasmah; 2009–2016	116
Preglednica 63:	Število matic v rodovniški knjigi kranjske čebele, 2009–2016	117
Preglednica 64:	Raziskave v kmetijstvu, ki jih financira MKGP; 2015 in 2016	120
Preglednica 65:	Število vpisanih dijakov in študentov po področjih izobraževanja; 2011–2016	122
Preglednica 66:	Število poročevalskih kmetijskih gospodarstev v vzorčnem okviru za nabor ter v načrtovanem in dejanskem vzorcu FADN; 2011–2015	123
Preglednica 67:	Število kmetijskih gospodarstev po tipih kmetovanja (TF8) in ekonomski velikosti v načrtovanem in dejanskem vzorcu FADN; 2011–2015	123
Preglednica 68:	Osnovni proizvodni potencial in ekonomska velikost kmetijskih gospodarstev v vzorcu FADN po tipih kmetovanja (TF8); 2011–2015	126
Preglednica 69:	Osnovni ekonomski rezultati knjigovodstva FADN (EUR/gospodarstvo); 2011–2015	127
Preglednica 70:	Število izvedenih ocen in izdanih odločb v postopku odobritve aktivnih snovi in izdaje odločb o registraciji oziroma dovoljenjih za FFS v letu 2016	128
Preglednica 71:	Število opravljenih pregledov in ugotovljenih nepravilnosti v letu 2016	129
Preglednica 72:	Pregledi glede označevanja; 2014–2016	130
Preglednica 73:	Pregledi v okviru lastnega nadzora obratov glede GSO; 2014–2016	131
Preglednica 74:	Število odobrenih obratov in klavnic; 2008–2016	131
Preglednica 75:	Število zaklanih živali po vrstah, pregledanih s strani UVHVVR; 2014–2016	132
Preglednica 76:	Proizvodnja živil živalskega izvora v odobrenih obratih (kg); 2014–2016	132
Preglednica 77:	Število opravljenih preiskav na bolezni v letu 2016	135
Preglednica 78:	Krčitve gozdov po namenu in nezakoniti posegi v gozd (ha); 2006–2016	138
Preglednica 79:	Možni posek, evidentirana količina poseka in delež realizacije; 2015–2016	139
Preglednica 80:	Sanitarni posek (000 m ³); 2006–2016	140
Preglednica 81:	Obseg opravljenih varstvenih del v gozdovih (število dni); 2006–2016	140
Preglednica 82:	Število gozdnih požarov in površina pogorišč; 2006–2016	140
Preglednica 83:	Struktura obnove in nege gozdov; 2013–2016	141
Preglednica 84:	Gradnja in rekonstrukcija gozdnih vlak (km); 2006–2016	141
Preglednica 85:	Struktura virov financiranja za vzdrževanje gozdnih cest; 2006–2016	142
Preglednica 86:	Gozdni lesni sortimenti, pridobljeni v Sloveniji (000 m ³); 2014–2016	142
Preglednica 87:	Zunanja trgovina z gozdnimi lesnimi sortimenti; 2015 in 2016	143
Preglednica 88:	Zunanja trgovina s posameznimi kategorijami okroglega lesa; 2013–2016	143
Preglednica 89:	Izvozno-uvozne cene in odkupne cene gozdnih lesnih sortimentov na domačem trgu v letu 2016 (EUR/m ³ , brez DDV)	144
Preglednica 90:	Poraba proračunskih sredstev za naloge na področju gozdarstva (000 EUR); 2012–2016	145
Preglednica 91:	Pregled odstrela in ugotovljenih izgub divjadi; 2006–2016	149
Preglednica 92:	Odstrel in ugotovljene izgube na 100 ha površine v letu 2016	150
Preglednica 93:	Škode, ki jih povzročata rastlinojeda divjad in divji prašič, ter ocena strukture škod po vrstah divjadi; 2006–2016	150
Preglednica 94:	Prikaz opravljenih biotehniških del; 2006–2016	151

Preglednica 95: Ulov, iztovor in vzreja morskih rib, glavonožcev, rakov in školjk (t); 2011–2016	152
Preglednica 96: Delovno aktivno prebivalstvo v morskem ribištvu in akvakulturi (marikulturi); 2012–2015	153
Preglednica 97: Vsa plovila v registru ribiških plovil ter aktivna plovila po dolžini in opremi; 2011–2016	153
Preglednica 98: Ulov in vzreja sladkovodnih rib (t); 2011–2016	154
Preglednica 99: Število delovno aktivnih oseb v sladkovodnem ribogojstvu; 2011–2015	155
Preglednica 100: Proračunska sredstva za ribištvo; 2012–2016	155

Kazalo slik

Slika 1: Število kmetijskih gospodarstev in površina po velikostnih razredih KZU; 2000–2016.....	20
Slika 2: Število kmetijskih gospodarstev in GVŽ po velikostnih razredih GVŽ; 2000–2016.....	22
Slika 3: Indeksi kmetijske proizvodnje (2010 = 100); 2004–2016	26
Slika 4: Spremembe skupne površine in struktura kmetijske zemlje v uporabi.....	26
Slika 5: Skupna površina in setvena struktura njiv	27
Slika 6: Površine in rastlinski pridelki v letu 2016 v primerjavi z letom 2015 (%)	28
Slika 7: Število živali konec leta (000); 2004–2016	29
Slika 8: Živinorejska proizvodnja v letu 2016 v primerjavi z letom 2015 (%).....	29
Slika 9: Samooskrba z rastlinskimi pridelki (%); 2011–2016	31
Slika 10: Samooskrba z osnovnimi živalskimi proizvodi (%); 2011–2016.....	32
Slika 11: Indeksi cen kmetijskih pridelkov pri pridelovalcih (realno; 2010 = 100); 2004–2016	33
Slika 12: Spremembe nominalnih cen rastlinskih pridelkov v letu 2016 v primerjavi z letom 2015 (%)	33
Slika 13: Spremembe nominalnih cen v živinoreji v letu 2016 v primerjavi z letom 2015 (%)	34
Slika 14: Spremembe nominalnih cen inputov za kmetijstvo v letu 2016 v primerjavi z letom 2015 (%)	35
Slika 15: Osnovni kazalci ekonomskih računov za kmetijstvo (realno; stalne cene 2010); 2004–2016	37
Slika 16: Proračunska izplačila za kmetijstvo (mio EUR); 2004–2016.....	39
Slika 17: Proračunska izplačila za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem (mio EUR); 2004–2016	42
Slika 18: Proračunska izplačila za razvoj podeželja in kmetijsko strukturno politiko (mio EUR); 2004–2016	44
Slika 19: Proračunska sredstva za splošne storitve za kmetijstvo (mio EUR); 2004–2016.....	47
Slika 20: Izvoz in uvoz ter zunanjetrgovinska bilanca agroživilskih proizvodov (mio EUR); 2004–2016	52
Slika 21: Zunanjetrgovinska bilanca agroživilstva po tarifnih skupinah (mio EUR); 2015 in 2016.....	55
Slika 22: Struktura izvoza in uvoza agroživilstva po skupinah držav; 2011–2016	57
Slika 23: Delež proizvodnje živil in pijač v dodani vrednosti in zaposlenosti (%); 2004–2015.....	58
Slika 24: Indeks obsega industrijske proizvodnje (2010 = 100); 2004–2016	58
Slika 25: Indeksi cen živil in pijač ter proizvodov predelovalnih dejavnosti pri proizvajalcih (realno; 2010 = 100); 2004–2016.....	59
Slika 26: Indeksi cen živilskih proizvodov pri proizvajalcih v primerjavi z indeksi cen kmetijskih pridelkov, energentov in plač (2010 = 100); 2004–2016	60
Slika 27: Produktivnost in dodana vrednost na zaposlenega v živilskopredelovalni industriji v primerjavi s predelovalnimi dejavnostmi (indeks C = 100); 2004–2016	63
Slika 28: Neto dobiček/izguba živilskopredelovalne industrije po dejavnostih (mio EUR); 2015 in 2016	65
Slika 29: Območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost (OMD)	86
Slika 30: Območje Natura 2000	87
Slika 31: Narodni, regijski in krajinski parki	87
Slika 32: Vodovarstvena območja	88
Slika 33: Odstopanje dejanskega od načrtovanega vzorca FADN po tipih kmetovanja (TF8) in razredih ekonomske velikosti (načrtovani vzorec = 0 %); 2011–2015.....	125
Slika 34: Struktura lesne zaloge po drevesnih vrstah v letu 2016.....	139

Kazalo okvirjev

Okvir 1: Struktura kmetijskih gospodarstev	18
Okvir 2: Cene v kmetijstvu.....	34
Okvir 3: Ekonomski računi za kmetijstvo.....	36
Okvir 4: Klasifikacija ukrepov kmetijske politike	40
Okvir 5: Zunanja trgovina z agroživilskimi proizvodi	53
Okvir 6: Kazalniki uspešnosti poslovanja živilskopredelovalne industrije	62
Okvir 7: FADN (Farm Accountancy Data Network)	124

POVZETEK POMEMBNEJŠIH UGOTOVITEV

Poročilo obravnava osnovne rezultate slovenskega kmetijstva, živilstva, gozdarstva in ribištva v letu 2016. Pripravljeno je na podlagi podatkov Statističnega urada RS, Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter drugih uradnih virov, ki so bili na voljo do 31. maja 2016, izjemoma tudi pozneje. Vsi vrednostni kazalci so prikazani v evrih. Serije podatkov, ki so izvirno izražene v tolarjih, so preračunane v evre po povprečnem tečaju Banke Slovenije za posamezno leto. V poročilu prikazani podatki so zaokroženi, zato lahko pride do odstopanja od podatkov SURS in drugih podatkov.

V letu 2016 se je slovensko gospodarstvo še naprej krepilo. Bruto domači proizvod se je realno povečal že tretje leto zapored, in sicer za 2,5 %. Tudi na trgu dela so se razmere še dodatno izboljševale. Zaposlenost je narasla za 2 %, stopnja brezposelnosti se je še dodatno znižala (registrirana z 12,3 % na 11,2 %, anketna z 9,0 % na 8,0 %). Leta 2016 je bila inflacija na letni ravni 0,5-odstotna, v povprečju leta pa je že drugo leto zapored prišlo do deflacije, in sicer minimalne (−0,1 %).

Stanje v kmetijstvu

Podatki zadnjega strukturnega raziskovanja kmetijstva v letu 2016 kažejo, da se nadaljuje trend zmanjševanja števila kmetijskih gospodarstev. Povprečno kmetijsko gospodarstvo obdeluje 6,9 hektarja kmetijskih zemljišč, kar je skoraj četrtno več kot leta 2000. Velikostna struktura gospodarstev se počasi izboljšuje, saj se je delež gospodarstev, ki obdelujejo več kot 20 ha kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), od leta 2000 povečal za več kot 2,5-krat. Ta gospodarstva sedaj obdelujejo že tretjino vseh KZU, kar je za 17 odstotnih točk več kot leta 2000.

Živinorejska gospodarstva so leta 2016 v povprečju redila 7,5 glave velike živine (GVŽ) na gospodarstvo, kar je za skoraj četrtno več kot leta 2000. Tudi velikostna struktura se je v primerjavi s popisom iz leta 2000 precej izboljšala. Delež gospodarstev, ki redijo več kot 30 GVŽ, se je v letih 2000–2016 povečal za 2,5-krat, ta gospodarstva pa redijo 39 % vseh GVŽ (za 16 odstotnih točk več kot v letu 2000).

Podobno velja tudi za socio-ekonomske kazalnike. Produktivnost dela, merjena s polnovrednimi delovnimi močmi (PDM)/100 ha KZU se je v obdobju 2000–2016 povečala za četrtno. Starostna struktura gospodarstev ostaja neugodna, saj je povprečna starost gospodarstev 57 let. Zaskrbljujoče je tudi, da se med tistimi, ki delajo na kmetijah, zmanjšuje delež mlajših od 25 let in povečuje delež starejših od 65 let. V tem obdobju se je izboljšala izobrazbena struktura gospodarstev. Leta 2016 je imela polovica gospodarstev dokončano eno izmed stopenj kmetijske izobrazbe, v letu 2000 pa je bilo takšnih le 16 %.

Leto 2016 za kmetijsko pridelavo ni bilo tako ugodno kot predhodni dve leti. Obseg kmetijske proizvodnje se je po začasnih statističnih podatkih zmanjšal za 3 %, pri čemer je bil obseg rastlinske pridelave manjši za 8 %, obseg živinoreje pa se je povečal za okoli 5 %. Najbolj je letino 2016 zaznamoval aprilski podor hladnega zraka, ki je v nekaterih delih Slovenije povzročil močno pozebo in poškodoval sadno drevje, vinsko trto in nekatere njivske posevke. Letina sadja je bila tako v intenzivnih kot v ekstenzivnih nasadih izjemno slaba, količinsko podpovprečno letino grozdja pa je vsaj nekoliko omilila odlična kakovost grozdja. Letina 2016 je bila za večino njivskih posevkov v primerjavi z daljšim obdobjem nadpovprečna, pri koruzi za zrnje, silažni koruzi, soji in krmi s trajnega travinja pa rekordna. Pri vseh vrstah žita so bili hektarski pridelki med največjimi doslej. Površina kmetijske zemlje v rabi kmetijskih gospodarstev se je glede na leto prej komaj opazno povečala (+0,2 %), pri čemer se je površina njiv in vrtov povečala za 1,5 %. Najbolj so se povečale površine vseh

pomembnejših vrst oljnic. Po velikem zmanjšanju leta 2015 je bilo posejanih izrazito več površin z oljno ogrščico, mnogo več je bilo oljnih buč, soje in tudi sončnic, kar je vplivalo na dobro letino oljnic. Pomembno večji kot leta 2015 je bil zaradi večjih površin in dobre letine tudi skupni pridelek hmelja, suhih stročnic in zelenjadnic. Povečal se je pridelek krme s trajnega travinja in pridelek zelene krme z njiv. Manj kot leto prej je bilo ponovno pridelanega krompirja in krmnih korenovk. Pridelek sadja je bil manjši za 42 %, grozdja pa je bilo za petino manj kot leta 2015. V živinoreji v letu 2016 beležimo povečanje prirastov pri vseh živinorejskih proizvodnjah, večja je tudi proizvodnja mleka. Nekoliko manjša kot leto prej je proizvodnja jajc, zaradi neugodnih vremenskih razmer pa je za tretjino manjša tudi proizvodnja medu.

Domača poraba, ki pri rastlinskih pridelkih med leti precej niha, se je opazno povečala pri rži, koruzi in zelenjavi, med živalskimi proizvodi pa pri mesu. Pri zelenjadnicah je bila dosežena največja poraba doslej. Poraba mesa se je povečala zaradi večjih porab vseh vrst mesa, najbolj je k večji porabi prispevala večja poraba prašičjega mesa. Porabe preostalih vrst žita, riža in krompirja so ostale precej podobne predhodnemu letu, manjša pa je bila poraba sadja, sladkorja, mleka, jajc in medu. Poraba mleka se je že drugo leto zapored zmanjšala in bila pod ravni povprečne porabe na prebivalca v zadnjem petletnem obdobju. Stopnje samooskrbe, ki zaradi sprememb v obsegu pridelave in porabe med leti precej nihajo, so bile leta 2016 višje kot leto prej pri žitu, zelenjavi, mesu, mleku in jajcih, znižale pa so se pri krompirju, sadju in medu. Podobno kot v letu prej je bila domača prireja večja od domače porabe pri mleku (stopnja samooskrbe 131 %), mesu govedi (108 %) in perutninskem mesu (107 %), pri čemer so se stopnje samooskrbe v primerjavi z letom prej še povišale. Kljub manjši proizvodnji se je leta 2016 zvišala stopnja samooskrbe z jajci (95 %), zmanjševanje samooskrbe s prašičjim mesom pa se je ustavilo (35 %). Stopnja samooskrbe z žitom je ob nekaj večji pridelavi in skoraj nespremenjeni porabi ostala razmeroma visoka (74 %). Pri krompirju je ob ponovno manjši skupni pridelavi kot leto prej stopnja samooskrbe (55 %) padla pod raven povprečja zadnjih let. Stopnja samooskrbe z zelenjavo (42 %) je bila zaradi mnogo večje pridelave precej nad povprečjem zadnjega petletnega obdobja, samooskrba s sadjem (32 %) pa je zaradi izjemno slabe letine padla močno pod raven povprečja zadnjih let.

V letu 2016 so se cene kmetijskih proizvodov na skupni ravni znižale že tretje leto zapored. Glede na leto 2015 so bile cene v povprečju nižje za 2,3 % (realno -2,2 %), pri čemer so se znižale le cene živalskih proizvodov. Cene rastlinskih pridelkov so bile na skupni ravni leta 2016 za 4,0 % višje kot leta 2015 in so tako višje od zadnjega petletnega povprečja. V povprečju so se najbolj zvišale cene krompirja (+29 %), kar je predvsem posledica nizkih odkupnih cen v predhodnem letu, hmelja (+12 %) in grozdja (+10 %), znižale pa so se cene žita (-12 %), predvsem pšenice (-20 %). V živinoreji so bile v povprečju cene nižje za 5,6 % in so tako na najnižji ravni doslej. Najbolj se je znižala cena mleka (-11 %), nekoliko nižje so bile tudi cene govedi, prašičev, perutnine, jajc in medu, pri čemer je bilo znižanje cen največje pri govedu (-3 %), povišale so se cene jagnjet in konj. V letu 2016 so se ob cenah kmetijskih proizvodov znižale tudi cene proizvodnih inputov za kmetijstvo, med njimi najbolj cene gnojil (-11 %), energije (-9 %) ter semena in sadik (-5 %), cene vseh drugih skupin inputov pa so se malce zvišale. Na skupni ravni so cene vseh proizvodnih inputov padle manj kot cene kmetijskih proizvodov, in sicer za 1,9 %. Cenovno-stroškovno razmerje v kmetijstvu se je zato v letu 2016 nekoliko poslabšalo, vendar to razmerje v splošnem ostaja primerljivo z razmerji po letu 2010.

Ekonomski rezultati kmetijstva so se leta 2016 na skupni ravni izrazito poslabšali v primerjavi z letom prej (SURS, druga ocena). Neto dodana vrednost kmetijstva se je v primerjavi z letom 2015 izrazito zmanjšala, in sicer skoraj za četrtno (-24 %), faktorski dohodek

kmetijstva pa se je zmanjšal za okoli 12 %. Ob manjši vrednosti proizvodnje (okoli 1,19 milijarde EUR) in hkrati nekoliko manjši vmesni porabi je faktorski dohodek znašal približno 453 milijonov EUR oziroma nekaj manj kot 5.700 EUR na polnovredno delovno moč. Padec dohodkov je v tem letu predvsem posledica izrazitega padca fizičnega obsega proizvodnje v sadjarstvu in vinogradništvu ob razmeroma ugodnih cenovno-stroškovnih razmerjih na agregatni ravni.

Proračunski odhodki za kmetijstvo

Proračunska izplačila iz državnega proračuna, povezana s kmetijstvom (312,7 milijona EUR), so bila leta 2016 za 9 % manjša kot leta 2015, pri čemer so se za 9 % zmanjšala tako izplačila iz državnih sredstev kot sredstva iz proračuna EU. Delež financiranja ukrepov s strani EU je ostal na enaki ravni kot leto prej (73 %). Največ proračunskih sredstev je bilo tudi v letu 2016 namenjenih tržnim ukrepom in neposrednim podporam (52 %) in ukrepom razvoja podeželja (36 %), delež, namenjen financiranju splošnih storitev za kmetijstvo, pa je ostal razmeroma majhen (12 %). V okviru prvega stebra kmetijske politike so se izplačila glede na leto 2015 povečala za 5 %. Precej več sredstev je bilo namenjenih neposrednim plačilom ter odškodninam in drugim izrednim plačilom (pomoč mlečni proizvodnji, prašičereji), za ukrepe, ki znižujejo stroške kmetovanja, pa je bilo porabljenih manj sredstev kot leta 2015 (manjša izplačila za sofinanciranje zavarovalnih premij). V okviru ukrepov strukturne politike in politike razvoja podeželja so se izplačila zmanjšala za četrtno, kar je predvsem posledica nezadostnega izvajanja večine ukrepov Programa razvoja podeželja 2014–2020 (ukrepi se še niso začeli izvajati oziroma še ni bilo izplačil). Izplačanih je bilo mnogo manj sredstev za krepitev konkurenčnosti agroživilstva ter podporo podeželskemu gospodarstvu in prebivalstvu, več sredstev pa je bilo zaradi različne medletne dinamike izplačil za območja z omejenimi dejavniki izplačanih v okviru ukrepov, ki zagotavljajo okoljske in druge družbene koristi. Izplačila sredstev za financiranje splošnih storitev za kmetijstvo so bila glede na leto 2015 manjša za 3 %, pri čemer so bila malce večja sredstva namenjena raziskovalnim, razvojnim, svetovalnim in strokovnim storitvam ter nadzoru nad varnostjo in kakovostjo hrane in krme, manj sredstev pa je bilo namenjenih drugim splošnim storitvam, predvsem Kobilarni Lipica.

Zunanja trgovina z agroživilskimi proizvodi

Krepitev gospodarstva je vplivala tudi na skupno blagovno menjavo agroživilskih proizvodov, ki se je v letu 2016 povečala za 4,7 %, pri čemer je bil izvoz večji za 6,7 %, uvoz pa za 3,8 %. Pokritost uvoza z izvozom je zrasla na 51,9 % (leta 2015 50,5 %), ob tem pa se je malce povečal primanjkljaj, ki je znašal 1.046 milijonov EUR (leta 2015 1.037 milijonov EUR).

Slovenija ostaja vrednostno neto uvoznica pri večini carinskih tarif agroživilskih proizvodov. Vrednostni presežek v blagovni menjavi je bil tudi v letu 2016 dosežen pri izdelkih iz mesa in živih živalih, pri čemer se je bilanca v obeh skupinah izboljšala. Večji primanjkljaj kot v letu prej je bil pri mesu, sadju, krmi in vrtninah, medtem ko se je primanjkljaj pri sladkorju, žitu ter mleku in mlečnih izdelkih zmanjšal. V regionalni strukturi izvoza in uvoza v letu 2016 ni bilo velikih sprememb. Večina blagovne menjave agroživilskih proizvodov je podobno kot v predhodnih letih potekala z državami EU, pri čemer se je z vstopom Hrvaške v EU delež te skupine držav še povečal (leta 2016 77 % izvoza in 85 % uvoza), zunanjetrgovinski primanjkljaj pa malce zmanjšal. Pomembne zunanjetrgovinske partnerice so ostale tudi države nekdanje Jugoslavije (brez Hrvaške 15 % izvoza, 3 % uvoza), s katerimi je bilanca ostala pozitivna tudi v letu 2016, presežek pa približno na ravni predhodnega leta (108 milijonov EUR).

Živilskopredelovalna industrija

Živilskopredelovalna industrija v poslovnem letu 2016 ponovno kaže zmerne pozitivne spremembe, ki po desetletju izrazitih nihanj kažejo na stabilizacijo panoge. Obseg proizvodnje se je v letu 2016 v dejavnosti proizvodnje živil povečal za 1 %, kar je manj intenzivna rast kot leto prej ali kot je bilo povprečje rasti predelovalnih dejavnosti (+8,3 %). Obseg proizvodnje pijač se je povečal za 3 % in kaže na prekinitev večletnega upadanja obsega proizvodnje. Proizvajalčeve cene živil so se v letu 2016 znižale za 2,2 % glede na leto prej (realno -2,1 %), cene pijač pa so se le malo zvišale (nominalno za 0,2 %, realno za 0,3 %).

Poslovni rezultati živilskopredelovalne industrije so se v letu 2016 na agregatni ravni ponovno nekoliko izboljšali. Opazni so ugodni trendi pri kazalnikih uspešnosti poslovanja, saj se je agregatna dodana vrednost realno povečala za 4,2 %, kar se je pokazalo tudi v pozitivnem poslovnem izidu. Živilskopredelovalna industrija je v letu 2016 izkazala 87,9 milijona EUR čistega dobička in 11,7 milijona EUR čiste izgube ter poslovno leto končala z neto čistim dobičkom v višini 76,3 milijona EUR (leta 2015 70,2 milijona EUR). V primerjavi z letom 2015 je bil čisti dobiček večji za 3 %, čista izguba manjša za okoli četrtno, neto čisti dobiček pa večji za skoraj 9 %. Negativni neto finančni rezultat je bil v letu 2016 izkazan le v predelavi rib in predelavi sladkorja, v drugih dejavnostih živilskopredelovalne industrije pa so v letu 2016 izkazovali neto dobiček. Izstopa izrazita rast neto čistega dobička v pekarstvu, kjer so vse vodilne družbe izkazale visoke neto dobičke, tradicionalno visok dobiček pa izkazujejo v pivovarstvu, proizvodnji čaja in kave, za petino se je realno povečal neto dobiček tudi v predelavi mleka.

V predelavi mleka so se prihodki povečali za skoraj 4 %, ponovno so se izrazito izboljšali tudi kazalci dobičkovnosti. Pomembno se je povečala izvozna aktivnost, kar se kaže v nadpovprečni vrednosti tega kazalnika izvozne usmerjenosti. V letu 2016 je mlečnopredelovalna industrija okoli 35 % prihodkov od prodaje ustvarila z izvozom, kar je za skoraj 4 odstotne točke več kot leto prej. Tudi v letu 2016 je povečana izvozna aktivnost odraz povečanih pritiskov uvoženega blaga na slovenski trg, deloma pa tudi posledica strateških premikov vodilnih podjetij, ki imajo proizvodne obrate ali podjetja v skupini v sosednjih državah.

Prihodki v mesnopredelovalni industriji so leta 2016 povečali nekoliko bolj kot v mlečnopredelovalni industriji, vendar so stroškovno-prihodkovna razmerja manj ugodna. Dejavnost je dosegla okoli 3-odstotno realno rast prihodkov in dodane vrednosti in izkazala skoraj 9,2 milijona EUR neto dobička. Prihodki na tujih trgih so bili v letu 2016 realno višji za okoli 22 %, kar je nadaljevanje rasti izvozne aktivnosti iz predhodnega leta. Povečevanje uvoznih pritiskov in izrazito intenzivna cenovna konkurenca ostajata tudi v letu 2016 pomembna dejavnika poslovanja mesnopredelovalne industrije.

Ukrepi kmetijske politike

Leto 2016 je drugo leto izvajanja reforme neposrednih plačil (2015–2020), potrjeni sta bili dve spremembi in dopolnitvi PRP 2014–2020 in tudi že nekatere spremembe modela reforme neposrednih plačil, ki veljajo v letu 2017.

V letu 2016 se je nadaljevalo izvajanje novih shem: osnovno plačilo, zelena komponenta, dodatek za mlade kmete in vzporedno shema za male kmete, ob tem pa so imela kmetijska gospodarstva možnost uveljavljati tudi proizvodno vezana plačila za strna žita, beljakovinske rastline, zelenjadnice, rejo govedi in proizvodnjo mleka v gorskih območjih. Višina nacionalne ovojnice se je zaradi pravila zunanje konvergence zmanjšala na 137 milijonov EUR (leta

2015 138 milijonov EUR), zaradi velikega števila vlog pa je bil povišan odstotek ovojnice, namenjen plačilu za mlade kmete (od 1 % na 1,5 %), pri čemer se je posledično znižal odstotek za shemo osnovnega plačila.

Nadaljevalo se je tudi izvajanje ukrepov, ki so opredeljeni v PRP 2014–2020. V celotnem programskem obdobju se bo izvajalo 14 ukrepov, za katere je na voljo 1.107 milijonov EUR. Do konca leta je bilo za enajst ukrepov in tehnično pomoč odobrenih skoraj 313 milijonov EUR oziroma 28 % razpoložljivih sredstev programa, pri čemer je bilo skoraj 179 milijonov EUR (16 %) tudi že izplačanih. Absorpcija sredstev je precej večja pri ukrepih, ki se izvajajo v okviru kampanje zbirnih vlog in se nanašajo na vsakoletna izplačila nadomestil za okoljske ukrepe, dobrobit živali in težje pridelovalne razmere, za nekatere ukrepe (osnovne storitve in obnova vasi na podeželju, ustanovitev skupin in organizacij proizvajalcev in sodelovanje) pa do konca leta 2016 javni razpisi še niso bili objavljeni.

Poleg rednih ukrepov so se leta 2016 izvajali tudi nekateri začasni izredni ukrepi pomoči nekaterim sektorjem, namenjeni ublažitvi poslabšanja ekonomskega položaja pridelovalcev zaradi motenj na trgu. V tem okviru je bila finančna pomoč namenjena pridelovalcem v sektorju sadja in zelenjave (težave zaradi ruskega embarga), mleka (težave zaradi znižanja cen) in prašičereje.

Gozdarstvo in lovstvo

Površina gozdov (1.182.278 ha) se je leta 2016 glede na leto 2015 (1.182.016 ha) malce povečala, gozdnatost pa je dosegala 58,3 %. V slovenskih gozdovih je bilo v letu 2016 posekanega 6,1 milijona m³ lesa, od tega 4,0 milijona m³ iglavcev in 2,1 milijona m³ listavcev. V primerjavi z letom 2015 se je posek leta 2016 za malenkost povečal in je dosegel 95 % možnega poseka po gozdnogospodarskih načrtih. Tako velik posek je posledica gradacije smrekovih podlubnikov, katerih namnožitev je sledila obsežnemu žledolomu, ki je februarja 2014 prizadel več kot polovico slovenskih gozdov. Delež sanitarnega poseka v celoletnem poseku je bil 62 %, kar je občutno več od povprečja zadnjega desetletnega obdobja (okoli 35 %) in nekoliko manj kot v letih 2014 in 2015, ko je bil delež sanitarnega poseka največji, odkar se ti podatki beležijo.

V letu 2016 so bila v gozdovih vseh lastništev skupno opravljena negovalna dela na površini 3.478 ha. Glede na letni program vlaganj v gozdove je to 35 % negovalnih del, glede na načrtovano nego v gozdnogospodarskih načrtih pa 26 %. Skupno število gozdnih požarov v letu 2016 je bilo blizu povprečja zadnjega desetletnega obdobja. Evidentiranih je bilo 90 gozdnih požarov s skupno pogorelo površino 526 ha. Pri tem je bil največji požar, ki je zajel 460 ha površine, v OE Sežana.

V letu 2016 je bilo zgrajenih 14,3 km gozdnih cest, kar je 2,6 km manj kot v letu 2015. Obseg gradenj gozdnih cest se je zmanjšal v zasebnih gozdovih in povečal v državnih gozdovih. Rekonstruiranih je bilo 3,2 km gozdnih cest, kar je malo več kot leta 2015. Za vzdrževanje 12.655 km gozdnih cest je bilo v letu 2016 iz vseh razpoložljivih virov zbranih 5,24 milijona EUR. Najpomembnejši vir za vzdrževanje gozdnih cest so pristojbine lastnikov gozdov, tem pa sledijo proračunska sredstva države in občin.

Tako kot v letih 2014 in 2015 je bila proizvodnja gozdnih lesnih sortimentov tudi v letu 2016 (5,5 milijona m³) rekordno velika, in sicer predvsem zaradi prenamnožitve podlubnikov. V primerjavi z letom 2015 je bila proizvodnja sortimentov listavcev za okoli 5 % manjša, proizvodnja sortimentov iglavcev pa za okoli 14 % večja. Proizvodnja sortimentov iglavcev je prvič preseгла 3,5 milijona m³.

Celoten izvoz se je v letu 2016 zopet povečal in je skupaj z lesom za kurjavo dosegel 3,1 milijona m³, kar je 388 tisoč m³ oziroma 14 % več kot leta 2015. Pri tem se je izvoz okroglega industrijskega lesa iglavcev povečal za 33 %, izvoz listavcev pa zmanjšal za 24 %. Glavni smeri izvoza sta Avstrija in Italija. Izvoz v ti dve državi se razlikuje po strukturi, saj se v Italijo izvažata predvsem les slabše kakovosti in hlodovina listavcev, v Avstrijo pa hlodovina iglavcev. Izvoz gozdnih lesnih sortimentov je obsegal 56 % celotne proizvedene količine gozdnih lesnih sortimentov.

Neusklajena gibanja v gozdno-lesni verigi so se v letu 2016 nadaljevala. Pri predelavi hlodovine iglavcev ni zaznati večjega preboja, kljub temu nekatera perspektivna podjetja, ki industrijsko predelujejo les slabše kakovosti v lesne kompozite, mehansko celulozo in kemikalije, dosegajo visoko dodano vrednost na zaposlenega in so izvozno naravnana.

Podatki o odstrelu in izgubah v letu 2016 niso pomembno drugačni kot v predhodnem letu, razen pri divjem prašiču in jelenjadi, pri katerih se je odvzem v primerjavi z letom 2015 nekoliko povečal. Osnovna usmeritev, ob sprejemljivem vplivu na njihovo življenjsko okolje, ostaja ohranjanje vrstne pestrosti avtohtonih vrst divjadi. Posegi v populacije divjadi, obseg izvedenih biotehniških del in škode v okolju, ki jo povzroča divjad, kažejo, da se težave umirjajo. Škoda, ki jo povzročata rastlinojeda divjad in prašič, precej niha in se je leta 2016 še nekoliko zmanjšala.

V letu 2016 je bilo za financiranje in sofinanciranje nalog, ki jih določata Zakon o gozdovih in Zakon o gospodarjenju z gozdovi v lasti RS izplačanih 29,4 milijona EUR javnih sredstev oziroma za 28 % več kot v predhodnem letu. To povečanje je zlasti posledica zagotovljenih dodatnih 6 milijonov EUR iz Gozdnega sklada.

1 STANJE V KMETIJSTVU

1.1 Makroekonomsko okolje in mesto kmetijstva v gospodarstvu

Leta 2016 se je slovensko gospodarstvo še naprej krepilo. Bruto domači proizvod (BDP) se je povečal že tretje zaporedno leto, in sicer za 2,5 % (leta 2015 +2,3 %). Ključni dejavnik gospodarske rasti ostaja izvoz (realno večji za 5,9 %), okrepljen s tujim povpraševanjem in izboljševanjem konkurenčnega položaja, pa tudi povečana domača potrošnja (+2,4 %). Večja domača potrošnja je posledica tako krepitve zasebne potrošnje (+2,8 %) zaradi nadaljnjega izboljševanja razmer na trgu dela, kot tudi okrepitve državne potrošnje (+2,6 %). V primerjavi s predhodnim letom so se javne investicije v letu 2016 močno zmanjšale (bruto investicije v osnovna sredstva: -3,1 %; leta 2015 1,0 %), predvsem zaradi skromnega črpanja evropskih sredstev ob prehodu na novo finančno perspektivo (UMAR, 2017a).

Preglednica 1: Pregled gospodarskih gibanj; 2011–2016

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Prebivalstvo (000; 1. 7.)	2.052	2.056	2.059	2.062	2.063	2.064
Realne stopnje rasti BDP (%)	0,6	-2,7	-1,1	3,1	2,3	2,5
BDP (mio EUR)	36.896	36.002	35.917	37.332	38.570	39.769
Dodana vrednost po dejavnostih (mio EUR)	32.106	31.226	30.972	32.231	33.311	34.359
Struktura dodane vrednosti: – kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo (A) (%)	2,3	2,1	2,1	2,4	2,4	2,3
– industrija (B, C, D, E) (%)	25,0	25,9	27,0	27,3	27,3	27,6
– gradbeništvo (F) (%)	5,9	5,8	5,3	5,7	5,5	4,7
– storitve (G do U) (%)	66,8	66,2	65,6	64,5	64,9	65,4
Zaposlenost (000)	946	937	927	931	942	961
Struktura zaposlenosti: – kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo (A) (%)	8,2	8,2	8,3	8,3	8,0	7,8
– industrija (B, C, D, E) (%)	22,8	22,8	22,6	22,6	22,5	22,7
– gradbeništvo (F) (%)	7,7	7,2	6,8	6,7	6,6	6,5
– storitve (G do U) (%)	61,2	61,7	62,3	62,4	62,8	63,1
BDP na prebivalca (EUR)	17.973	17.504	17.439	18.107	18.693	19.262
BDP na prebivalca po kupni moči (SKM; EUR)	21.700	21.800	21.700	22.800	23.900	24.100
BDP na prebivalca po kupni moči (SKM EU-28 = 100; %)	83	82	81	83	83	83
Delež izdatkov za hrano, pijačo in tobak v končni porabi gospodinjstev (%)	20,5	20,7	20,8	21,0	21,0	:
Brezposelnost po anketi (%)	8,2	8,9	10,1	9,7	9,0	8,0
Registrirana brezposelnost (%)	11,8	12,0	13,1	13,1	12,3	11,2
Inflacija v povprečju leta (%)	1,8	2,6	1,8	0,2	-0,5	-0,1
Izvoz blaga (mio EUR)	20.999	21.061	21.549	22.936	23.940	24.971
Uvoz blaga (mio EUR)	22.555	22.078	22.114	22.580	23.305	24.112
Saldo menjave proizvodov s tujino (mio EUR)	-1.556	-1.017	-565	355	635	859
Saldo tekočega računa plačilne bilance (% BDP)	0,2	2,6	4,8	6,2	5,2	6,8
Javnofinančni saldo (% BDP)	-4,2	-3,1	-4,3	-3,4	-3,2	-1,6

Vir: SURS, UMAR, Eurostat (SKM)

Ob okrevanju gospodarske aktivnosti so se razmere na trgu dela izboljševale tudi v letu 2016. Po podatkih nacionalnih računov se je zaposlenost povečala že tretje leto zapored, in sicer za 2,0 %. Ob tem se je stopnja registrirane brezposelnosti v povprečju leta znižala za 1,1 odstotne točke (na 11,2 %), prav tako se je znižala stopnja anketne brezposelnosti, in sicer za 1 odstotno točko (na 8,0 %). Rast povprečne bruto plače na zaposlenega je bila v letu 2016 najvišja v zadnjih nekaj letih; v primerjavi s predhodnim letom se je nominalno zvišala za 1,8 %, realno pa za 1,9 %. Rast bruto plač v javnem sektorju, ki je bila tudi leta 2016 višja (nominalno 2,3 %, realno 2,4 %) kot v zasebnem sektorju (nominalno 1,7 %, realno 1,8 %), je predvsem posledica sproščenih napredovanj, pa tudi dviga plačne lestvice (UMAR, 2017a).

Leta 2016 je bila inflacija na letni ravni 0,5-odstotna, v povprečju leta pa je prišlo že drugo leto do deflacije, in sicer minimalne (−0,1 %). K višji letni inflaciji so največ prispevale višje cene hrane in storitev ter tudi umiritev upadanja cen energentov. Leta 2016 je bil evidentiran največji presežek na tekočem računu plačilne bilance doslej, in sicer je dosegel 6,8 % BDP. K povečanju so največ prispevali izboljšana izvozna konkurenčnost menjalnega sektorja, razdolževanje zasebnega sektorja in nizka raven domače potrošnje (UMAR, 2017a).

Po podatkih nacionalnih računov je kmetijstvo skupaj z lovstvom, gozdarstvom in ribištvom leta 2016 k skupni ustvarjeni dodani vrednosti prispevalo 2,3 % (leta 2015 2,4 %), k skupni zaposlenosti pa 7,8 % (leta 2015 8,0 %). V zadnjih letih delež zaposlenosti v kmetijstvu niha nekoliko bolj kot delež kmetijstva v skupni dodani vrednosti.

1.2 Struktura kmetijskih gospodarstev v Sloveniji

1.2.1 Število kmetijskih gospodarstev in raba zemljišč

Junija 2017 so bili objavljeni končni podatki vzorčnega raziskovanja strukture kmetijskih gospodarstev o rabi zemljišč, številu živine in delovne sile na kmetijskih gospodarstvih, preostali končni podatki (podatki o ekonomski velikosti in tipu kmetijskih gospodarstev) pa bodo objavljeni ob koncu leta.

Okvir 1: Struktura kmetijskih gospodarstev

Popis kmetijskih gospodarstev je statistično raziskovanje, s katerim se zbirajo osnovni podatki o stanju in razvojnih trendih na področju kmetijstva in ki ga izvaja Statistični urad Republike Slovenije (SURS). Vsakih deset let se opravi popis vseh gospodarstev, v vmesnih, zakonsko določenih rokih pa se izvajajo vzorčna raziskovanja.

V raziskovanje strukture kmetijskih gospodarstev so vključena vsa tista kmetijska gospodarstva, ki imajo:

- najmanj 1 ha kmetijskih zemljišč, ali
- najmanj 10 arov kmetijskih zemljišč in 90 arov gozda, ali
- najmanj 30 arov vinogradov in/ali sadovnjakov, ali
- redijo 2 ali več glav velike živine (GVŽ), ali
- imajo od 15 do 30 arov vinogradov in redijo od 1 do 2 GVŽ, ali
- imajo več kot 50 panjev čebel, ali
- pridelujejo vrtnine, zelišča, gojene gobe, cvetje in okrasne rastline za prodajo.

V vzorčno raziskovanje strukture kmetijskih gospodarstev je vključenih 15–20 % kmetijskih gospodarstev. Vzorec je pripravljen tako, da so v vzorčno raziskovanje vključena vsa velika kmetijska gospodarstva (kmetijska podjetja in družinske kmetije) in naključno izbrana manjša. Podatki se zbirajo s telefonskim anketiranjem, po pošti in z uporabo različnih administrativnih zbirk podatkov.

Poleg podatkov, zbranih na terenu, so bili neposredno uporabljeni tudi podatki iz upravnih virov oziroma različnih registrov (register kmetijskih gospodarstev, centralni register goveda, centralni register čebelnjakov, register pridelovalcev grozdja in vina) in evidenc (evidenca ekoloških pridelovalcev in predelovalcev, evidenca dopolnilnih dejavnosti) pri MKGP ter vlog za neposredna plačila v kmetijstvu (podatki o posejanih površinah). Na ta način je bilo pridobljenih nekaj več kot 10 % vseh podatkov, nekateri upravni viri pa so bili uporabljeni tudi posredno za kontrolo na terenu zbranih podatkov.

Po podatkih vzorčnega raziskovanja, ki je bilo izvedeno junija 2016, se v Sloveniji s kmetijsko dejavnostjo ukvarja nekaj manj kot 70 tisoč kmetijskih gospodarstev. Očitno je, da se nadaljuje trend zmanjševanja števila kmetijskih gospodarstev, saj se je v zadnjih treh letih (od vzorčnega popisa v letu 2013) njihovo število zmanjšalo za dobrih dva tisoč (−3 %), v primerjavi z letom 2000, ko je bil izveden prvi evropsko primerljiv popis kmetijskih gospodarstev, pa se je njihovo število zmanjšalo za okoli petino oziroma za skoraj 17 tisoč gospodarstev.

V letu 2016 so kmetijska gospodarstva uporabljala nekaj manj kot 480 tisoč ha kmetijskih zemljišč, kar je le 0,5 % več kot leta 2013. Tudi v primerjavi z letom 2000 ta sprememba ni bila tako izrazita kot pri številu kmetijskih gospodarstev, saj se je v celotnem obravnavanem obdobju zmanjšala le za dober odstotek. Posledično se je povečala povprečna velikost kmetijskih gospodarstev, ki sedaj znaša 6,9 hektarja kmetijske zemlje v uporabi (KZU)/gospodarstvo, kar je dobre 4 % več kot v letu 2013 in kar 22 % več kot v letu 2000.

Zemljišča in raba zemljišč

V letu 2016 so kmetijska gospodarstva gospodarila s 495 tisoč ha kmetijskih zemljišč, od katerih so imela v uporabi skoraj 480 tisoč ha. V strukturi kmetijskih zemljišč v uporabi trajni travniki in pašniki še vedno zajemajo več kot polovico (57 %), njive in vrtovi 37 % ter trajni nasadi slabih 6 % vseh površin. V celotnem obravnavanem obdobju 2000–2016 se ti deleži niso pomembno spremenili.

Leta 2016 je nekaj več kot 60 tisoč kmetijskih gospodarstev obdelovalo 276 tisoč ha travinja. V primerjavi z letom 2013 se površina ni pomembno spremenila, v primerjavi z letom 2000 pa se je zmanjšala za dobre 3 %. V povprečju so imela gospodarstva 4,6 ha travinja, kar je za skoraj petino več kot leta 2000, pri čemer pri analizi niso upoštevani skupni travniki in pašniki. Njihova površina se je v letih 2000–2016 zmanjšala z 22.786 ha v letu 2000 na 8.812 ha v letu 2016, kar pa je 79 hektarjev več kot pred tremi leti.

Po podatkih iz leta 2016 je 66.675 kmetijskih gospodarstev obdelovalo skoraj 177 tisoč ha njiv. To je slaba 2 % več kot pred tremi leti in dobre 3 % več kot leta 2000. V povprečju so ta gospodarstva obdelovala 2,6 ha njiv, kar je za četrtno več kot leta 2000.

Število gospodarstev s sadovnjaki in oljčniki se je v letu 2016 v primerjavi z letom 2013 zmanjšalo za 6 %. Ta gospodarstva so obdelovala nekaj več kot 11 tisoč ha, kar je 6 % več kot pred tremi leti. V povprečju so ta gospodarstva obdelovala 0,5 ha sadovnjakov, kar je skoraj 80 % več kot leta 2000.

V strukturi rabe se je v letu 2016 najbolj zmanjšalo število gospodarstev, ki so imela vinograde. V primerjavi z letom 2013 jih je bilo za 13 % manj. Zmanjšale so se tudi površine pod vinogradi, ki jih je bilo leta 2016 15.241 ha, kar je 6 % manj kot pred tremi leti. Ker se je število gospodarstev zmanjšalo bolj kot površina pod vinogradi, se je nekoliko izboljšala povprečna površina na gospodarstvo, ki je v letu 2016 znašala 0,7 ha. V primerjavi z letom 2000 se je povprečna površina povečala za 40 %.

Preglednica 2: Število gospodarstev po rabi zemljišč in povprečna velikost kmetijskih gospodarstev po vrstah rabe; 2013 in 2016

	Število gospodarstev		Indeks 2016/13	Površina rabe KZU (ha)		Indeks 2016/13	Povprečno št. ha/gospodarstvo		Indeks 2016/13
	2013	2016		2013	2016		2013	2016	
KG skupaj	72.377	69.902	96,6	477.023	479.589	100,5	6,6	6,9	104,1
KG z njivami in vrtovi	68.744	66.675	97,0	173.697	176.518	101,6	2,5	2,6	104,8
KG s sadovnjaki in oljčniki	21.994	20.717	94,2	10.700	11.297	105,6	0,5	0,5	112,1
KG z vinogradi	26.480	23.041	87,0	16.234	15.241	93,9	0,6	0,7	107,9
KG s trajnim travinjem*	62.301	60.401	97,0	276.047	276.244	100,1	4,4	4,6	103,2

* brez skupnih travnikov in pašnikov

Vir: SURS

Na proces koncentracije kmetijskih zemljišč kažejo tudi spremembe velikostne strukture kmetijskih gospodarstev. Delež gospodarstev, ki imajo v uporabi nad 20 ha kmetijskih zemljišč, se še zmeraj povečuje. V primerjavi z letom 2013 se je povečal za 0,8 odstotne

točke, kmetijska zemlja, ki jo ta gospodarstva uporabljajo, pa zavzema skoraj 34 % skupne površine kmetijske zemlje v uporabi, kar je slabe 3 odstotne točke več kot leta 2013.

Preglednica 3: Struktura kmetijskih gospodarstev po velikosti KZU; 2013 in 2016

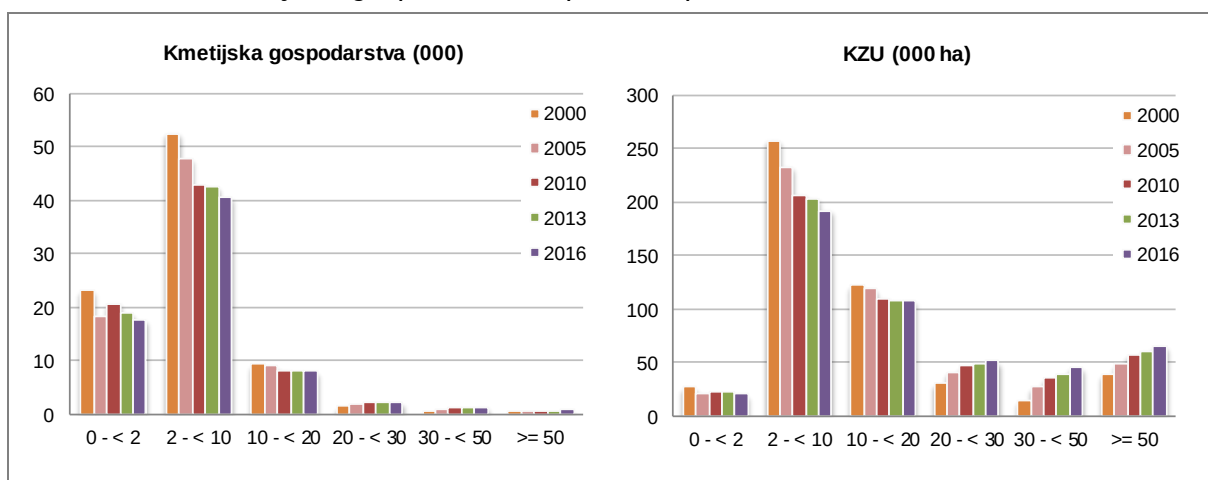
	Kmetijska gospodarstva					Kmetijska zemlja v uporabi (KZU)*				
	Število		Indeks 2016/13	Struktura (%)		Površina (ha)		Indeks 2016/13	Struktura (%)	
	2013	2016		2013	2016	2013	2016		2013	2016
< 20 ha	68.773	65.932	95,9	95,2	94,4	330.493	318.897	96,5	69,3	66,5
>= 20 ha	3.505	3.888	110,9	4,8	5,6	146.531	160.692	109,7	30,7	33,5
Skupaj	72.277	69.820	96,6	100	100	477.024	479.589	100,5	100	100

* brez skupnih travnikov in pašnikov

Vir: SURS

Število kmetijskih gospodarstev in kmetijska zemlja v uporabi v velikostnih razredih do 20 ha KZU sta se v primerjavi z letom 2000 zmanjšala za dobro petino. Zmanjševanje števila gospodarstev v teh razredih je potekalo dokaj enakomerno v celotnem medpopisnem obdobju, z izjemo kmetijskih gospodarstev v velikostnem razredu do 5 ha KZU. V tem velikostnem razredu se je število gospodarstev močno zmanjšalo v letih 2000–2005, pozneje pa je bil padec nekoliko manj izrazit.

Slika 1: Število kmetijskih gospodarstev in površina po velikostnih razredih KZU; 2000–2016

Vir: SURS

Število kmetijskih gospodarstev in površina kmetijske zemlje v uporabi sta se v letih 2000–2016 najbolj zmanjšala v velikostnih razredih do 10 ha KZU (za okoli četrtno), kljub temu je v teh velikostnih razredih še vedno velika večina kmetijskih gospodarstev (83 %), ki obdeluje kar 44 % KZU.

1.2.2 Živinoreja

Po podatkih vzorčnega raziskovanja iz leta 2016 se z živinorejo v Sloveniji ukvarja 55.782 kmetijskih gospodarstev, kar je skoraj 22 tisoč oziroma dobra četrtnina manj (–28 %) kot leta 2000. Samo v zadnjih treh letih se je število živinorejskih gospodarstev zmanjšalo za skoraj dva tisoč oziroma dobre 3 %.

Glede na vrsto reje je bilo v letih 2000–2016 gospodarstev, ki redijo prašiče, skoraj polovico manj (–49 %), močno se je zmanjšalo tudi število gospodarstev z govedom (–42 %). Pri perutnini in kuncih se je število gospodarstev zmanjšalo za okoli tretjino, manj pa je bilo tudi

gospodarstev s kozami (−4 %). V tem obdobju se je povečalo le število gospodarstev, ki redijo ovce (+42 %), konje (+24 %) ali jelenjad (+114 %).

V zadnjih treh letih se je močno zmanjšalo število kmetijskih gospodarstev, ki gojijo jelenjad (−20 %), zmanjšanje števila gospodarstev s prašiči, govedom in konji pa ni bilo tako izrazito (−4 %). Pri drugih vrstah živali se število kmetijskih gospodarstev ni pomembno spremenilo, izjema so gospodarstva, ki redijo koze (+14 %).

Še bolj izrazito kot pri rabi kmetijske zemlje se procesi specializacije kažejo v živinoreji. V letu 2016 se je z živinorejo ukvarjalo 80 % vseh gospodarstev, kar je 10 odstotnih točk manj kot leta 2000. Največ gospodarstev je v letu 2016 redilo perutnino (54 % vseh) in govedo (47 % vseh), prašiče pa so redili na tretjini kmetijskih gospodarstev.

Kmetijska gospodarstva so v letu 2016 redila 418.684 glav velike živine (GVŽ) oziroma 11 % manj kot leta 2000. Največje zmanjšanje števila živine v primerjavi z letom 2000 je opazno pri prašičih (−55 %), kuncih (−39 %) in perutnini (−7 %), medtem ko je zmanjšanje števila govedi manj izrazito (−3 %). V zadnjih treh letih se je trend upadanja števila živali nekoliko upočasnili, izjema je število konjev in jelenjadi, pri katerih se je število živali zmanjšalo za desetino. Močno se je povečalo število perutnine, ki je v primerjavi z letom 2013 večje za dobro četrtno.

Preglednica 4: Število kmetijskih gospodarstev z živino, število živine in povprečno število živali na gospodarstvo; 2013 in 2016

	Število gospodarstev		Indeks	Število živine		Indeks	Št. glav/ gospodarstvo		Indeks
	2013	2016		2013	2016		2013	2016	
Gospodarstva z govedom	34.087	32.805	96,2	462.066	486.014	105,2	13,6	14,8	109,3
Krave molznice	9.770	9.572	98,0	103.849	111.115	107,0	10,6	11,6	109,2
Druge krave	18.928	16.131	85,2	65.207	60.679	93,1	3,4	3,8	109,2
Gospodarstva s prašiči	23.700	22.649	95,6	287.498	273.359	95,1	12,1	12,1	99,5
Gospodarstva s perutnino	36.657	37.840	103,2	4.858.025	6.222.661	128,1	132,5	164,4	124,1
Gospodarstva s konji	6.029	5.766	95,6	21.832	19.453	89,1	3,6	3,4	93,2
Gospodarstva z ovci	6.243	6.150	98,5	130.657	134.929	103,3	20,9	21,9	104,8
Gospodarstva s kozami	4.022	4.598	114,3	34.542	38.564	111,6	8,6	8,4	97,7
Gospodarstva s kuncmi	8.300	8.672	104,5	96.218	109.753	114,1	11,6	12,7	109,2
Gospodarstva z jelenjadjo	505	406	80,4	9.745	8.790	90,2	19,3	21,7	112,2
Gospodarstva z živino (GVŽ)	57.749	55.782	96,6	399.349	418.684	104,8	6,9	7,5	108,5

Vir: SURS

Zaradi večjega zmanjšanja števila kmetijskih gospodarstev od zmanjšanja števila živine se je povprečno število GVŽ na gospodarstvo povečalo s 6,1 v letu 2000 na 7,5 leta 2016 (+24 %). Povprečno število GVŽ na gospodarstvo je enakomerno naraščalo v celotnem obravnavanem obdobju, z izjemo leta 2013, ko se je zmanjšalo na 6,9, kar je predvsem posledica zmanjšanja števila prašičev.

Proces koncentracije v živinoreji je opazen pri vseh vrstah živine z izjemo kuncev in jelenjadi, najbolj izrazit in enakomeren pa je v govedoreji. Gospodarstva z govedom so leta 2016 v povprečju redila 14,8 glave, kar je 5,9 glave več kot leta 2000. Povprečno število krav molznic na gospodarstvo se je v enakem obdobju več kot podvojilo (na 11,6 glave), za tretjino (+34 %) pa je večje tudi povprečno število drugih krav (3,8 glave na gospodarstvo). Nasprotno se je pri prašičih od leta 2000 do 2016 celo zmanjšalo povprečno število živali na gospodarstvo (−11 %), kar je v celoti posledica dogajanj po letu 2007. Od leta 2000 do 2007 se je povprečno število prašičev na gospodarstvo namreč povečalo s 13,5 na 17,2 glave, nato pa se je zaradi velikega zmanjšanja števila živali do leta 2016 zmanjšalo na 12,1 glave.

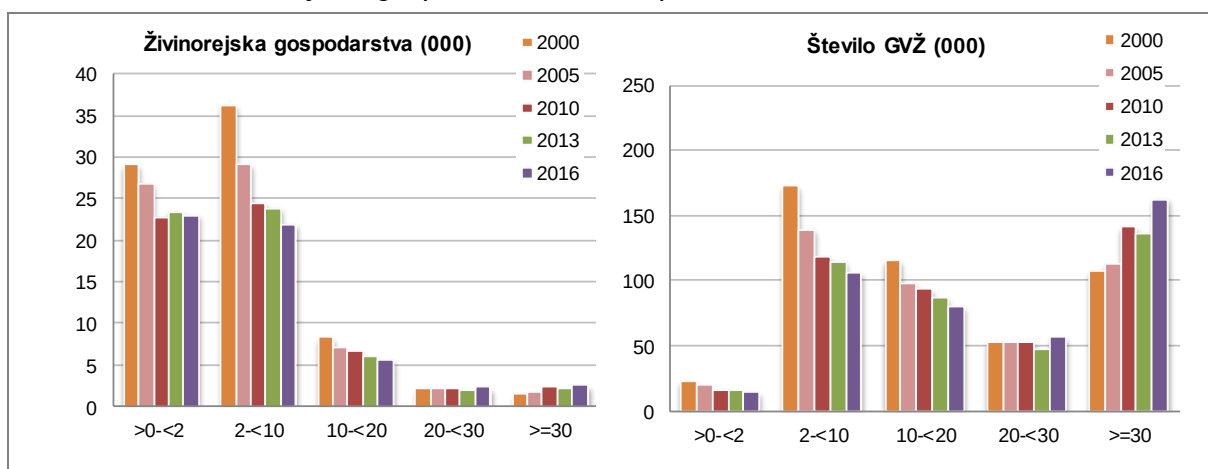
Preglednica 5: Struktura kmetijskih gospodarstev po velikosti GVŽ; 2013 in 2016

	Kmetijska gospodarstva					Število glav velike živine (GVŽ)				
	Število		Indeks 2016/13	Struktura (%)		Število		Indeks 2016/13	Struktura (%)	
	2013	2016		2013	2016	2013	2016		2013	2016
< 30 GVŽ	55.442	53.121	95,8	96,0	95,2	263.068	256.283	97,4	65,9	61,2
>= 30 GVŽ	2.306	2.661	115,4	4,0	4,8	136.281	162.402	119,2	34,1	38,8
Skupaj	57.748	55.782	96,6	100	100	399.349	418.685	104,8	100	100

Vir: SURS

Velikostna struktura na živinorejskih gospodarstvih se je v primerjavi s popisom iz leta 2000 precej izboljšala. Delež gospodarstev, ki redijo več kot 30 GVŽ, se je v letih 2000–2016 povečal za 2,5-krat (z 1,9 na 4,8 odstotne točke), ta gospodarstva pa redijo 39 % vseh GVŽ, kar je 16 odstotnih točk več kot v letu 2000.

Slika 2: Število kmetijskih gospodarstev in GVŽ po velikostnih razredih GVŽ; 2000–2016

Vir: SURS

Podatki kažejo, da so procesi koncentracije v živinoreji nekoliko živahnejši kot pri kmetijski zemlji. Povprečno število živali na gospodarstvo se je v obdobju 2000–2016 z izjemo leta 2013 dokaj enakomerno povečevalo. To je predvsem posledica opuščanja proizvodnje v večini proizvodnih usmeritev, še posebej v prašičereji. Čeprav se je velikostna struktura v večjih velikostnih razredih v primerjavi z letom 2000 precej izboljšala, procesi koncentracije in specializacije na večjih kmetijskih gospodarstvih še vedno potekajo prepočasi. Še vedno je v velikostnih razredih do 10 GVŽ kar 80 % vseh živinorejskih gospodarstev, ki redijo skoraj tretjino vseh GVŽ.

1.2.3 Delovna sila na kmetijskih gospodarstvih

Na kmetijskih gospodarstvih je v letu 2016 delalo 199.071 oseb, kar je dobra 2 % manj kot v letu 2013 in skoraj četrtina manj kot leta 2000. Velika večina jih je delala na družinskih kmetijah (97 %), preostali pa v kmetijskih podjetjih in zadrugah. V celotnem obravnavanem obdobju 2000–2016 se to razmerje ni pomembno spremenilo.

Preglednica 6: Delovna sila v kmetijstvu; 2013 in 2016

	Število		Indeks 2016/13	Struktura (%)	
	2013	2016		2013	2016
ŠTEVILO OSEB					
Zaposleni v podjetjih in zadrugah	5.266	5.358	101,7	2,6	2,7
Plačana delovna sila na kmetijah	354	544	153,7	0,2	0,3
Družinska delovna sila	197.998	193.169	97,6	97,2	97,0
– gospodar (upravitelj)	72.176	69.671	96,5	35,4	35,0
– drugi družinski člani	125.822	123.498	98,2	61,8	62,0
Skupaj delovna sila v kmetijstvu	203.618	199.071	97,8	100	100
ŠTEVILO PDM					
Zaposleni v podjetjih in zadrugah	1.942	2.078	107,0	2,3	2,6
Plačana delovna sila na kmetijah	246	359	145,9	0,3	0,4
Nestalna delovna sila na kmetijah	2.658	3.255	122,5	3,2	4,1
Nestalna delovna sila v kmetijskih podjetjih in zadrugah	389	494	127,0	0,5	0,6
Družinska delovna sila	77.286	73.587	95,2	93,4	92,0
– gospodar (upravitelj)	38.866	36.609	94,2	47,0	45,8
– drugi družinski člani	38.420	36.978	96,2	46,4	46,2
Strojne storitve na družinskih kmetijah	210	177	84,3	0,3	0,2
Strojne storitve v kmetijskih podjetjih in zadrugah	15	17	113,3	0,0	0,0
Skupaj zaposlenost v kmetijstvu	82.746	79.967	96,6	100	100
PDM/število oseb, ki delajo v kmetijstvu	0,41	0,40	98,8	–	–
PDM/100 ha KZU	17,3	16,7	96,1	–	–
PDM/gospodarstvo	1,14	1,14	100,1	–	–

Vir: SURS

Vložek dela skupaj s sezonskim in priložnostnim delom ter strojnimi storitvami, izražen v polnovrednih delovnih močeh (PDM), je leta 2016 znašal 79.967 PDM. To je dobre 3 % manj kot leta 2013 in kar četrtina (–26 %) manj kot ob popisu leta 2000.

Povprečno število PDM na kmetijsko gospodarstvo se v zadnjih treh letih skoraj ni spremenilo in znaša 1,14 PDM na kmetijsko gospodarstvo. Za slabe 4 % pa se je zmanjšal vložek dela na enoto površine kmetijske zemlje v uporabi, ki znaša okoli 17 PDM na 100 ha KZU. To je še vedno četrtina manj kot leta 2000, ko je bil vložek dela na enoto površine kmetijske zemlje v uporabi 22 PDM na 100 ha KZU.

Preglednica 7: Starostna struktura družinske delovne sile na družinskih kmetijah; 2013 in 2016

	Število		Indeks 2016/13	Struktura (%)	
	2013	2016		2013	2016
Družinska delovna sila skupaj	197.998	193.169	97,6	100	100
< 25 let	23.001	16.494	71,7	11,6	8,5
25–34 let	27.055	24.201	89,5	13,7	12,5
35–44 let	32.321	31.137	96,3	16,3	16,1
45–54 let	40.452	39.997	98,9	20,4	20,7
55–64 let	38.807	40.087	103,3	19,6	20,8
>= 65 let	36.362	41.254	113,5	18,4	21,4
Povprečna starost gospodarjev	56	57	101,8	–	–
Povprečna starost drugih družinskih članov	43	46	107,0	–	–
Gospodar	72.176	69.671	96,5	36,5	36,1
Drugi družinski člani	125.822	123.498	98,2	63,5	63,9

Vir: SURS

Starostna struktura ljudi, ki delajo na družinskih kmetijah, je še vedno neugodna oziroma se je v zadnjih treh letih celo poslabšala. Povprečna starost gospodarjev je tako 57 let, kar je eno leto več kot v letu 2013.

V zadnjih treh letih se je poslabšala tudi povprečna starost drugih družinskih članov, ki sedaj znaša 46 let (leta 2013 43 let). Zaskrbljujoče je, da se je v strukturi delovne sile delež mlajših od 25 let, ki delajo na kmetiji, zmanjšal za tri odstotne točke. Nasprotno se je za tri odstotne točke povečal delež starejših od 65 let.

Počasi, a vztrajno se izboljšuje izobrazbena struktura gospodarjev na družinskih kmetijah. Gospodarjev, ki so brez izobrazbe oziroma imajo samo osnovnošolsko izobrazbo, je bilo v letu 2016 dobra četrtina (28 %), kar je štiri odstotne točke manj kot leta 2013. V primerjavi z letom 2000 se je ta delež zmanjšal za 42 odstotnih točk. Vzporedno s tem se je povečal delež gospodarjev s poklicno ali srednjo izobrazbo in tudi tistih z višjo ali visoko izobrazbo.

Podobne spremembe so se v navedenem obdobju dogajale tudi pri kmetijski izobrazbi gospodarjev. V obdobju 2000–2016 se je delež gospodarjev, ki imajo samo praktične izkušnje v kmetijstvu, zmanjšal za kar 34 odstotnih točk. To pomeni, da ima skoraj polovica gospodarjev dokončano vsaj eno izmed stopenj kmetijske izobrazbe. V zadnjih treh letih se je izrazito povečalo število gospodarjev z različnimi oblikami formalne kmetijske izobrazbe.

Preglednica 8: Izobrazba gospodarjev na družinskih kmetijah; 2013 in 2016

	Število		Indeks 2016/13	Struktura (%)	
	2013	2016		2013	2016
Splošna izobrazba					
Brez izobrazbe ali nepopolna osnovna izobrazba	1.949	1.832	94,0	2,7	2,6
Osnovna izobrazba	20.953	17.567	83,8	29,0	25,2
Nižja ali srednja izobrazba	42.477	42.256	99,5	58,9	60,7
Višja ali visoka izobrazba	6.798	8.016	117,9	9,4	11,5
Kmetijska izobrazba					
Samo praktične izkušnje	36.152	34.969	96,7	50,1	50,2
Tečaji iz kmetijstva	27.618	24.720	89,5	38,3	35,5
Poklicna ali srednja izobrazba	6.835	7.907	115,7	9,5	11,3
Višja ali visoka izobrazba	1.570	2.074	132,1	2,2	3,0
Gospodarji skupaj	72.176	69.671	96,5	100	100

Vir: SURS

1.2.4 Dopolnilne dejavnosti na kmetijskih gospodarstvih

Z dopolnilnimi dejavnostmi se je v letu 2016 ukvarjalo 18 % vseh kmetijskih gospodarstev, kar je za skoraj 7 odstotnih točk več kot leta 2013 in za kar 13 odstotnih točk več kot leta 2000. Po podatkih vzorčnega raziskovanja iz leta 2016 se je več kot tri četrtine vseh kmetijskih gospodarstev, ki opravljajo dopolnilno dejavnost na kmetiji, ukvarjalo z gozdarstvom. Med drugimi pa izstopajo še različne oblike predelave hrane (12 %), turizem na kmetijskih gospodarstvih (5 %) in komunalne storitve (5 %). V primerjavi z letom 2013 se je močno povečalo število gospodarstev, ki se ukvarjajo s proizvodnjo in trženjem energije iz obnovljivih virov energije, najbolj pa se je zmanjšalo število gospodarstev, ki se v okviru dopolnilnih dejavnosti ukvarjajo z drugimi dejavnostmi, povezanimi s pridelavo hrane (–45 %).

Preglednica 9: Število družinskih kmetij z dopolnilnimi dejavnostmi; 2013 in 2016

	Število		Indeks 2016/13	Struktura (%)	
	2013	2016		2013	2016
Gospodarstva z vsaj eno dopolnilno dejavnostjo	11.676	12.486	106,9		
Predelava mesa	337	257	76,3	2,9	2,1
Predelava mleka	241	264	109,5	2,1	2,1
Predelava sadja in zelenjave	342	403	117,8	2,9	3,2
Druge dejavnosti, povezane s predelavo hrane	1.135	623	54,9	9,7	5,0
Predelava lesa	520	415	79,8	4,5	3,3
Opravljanje storitev s kmetijsko mehanizacijo za druge	262	243	92,7	2,2	1,9
Turizem na kmetijskem gospodarstvu	726	665	91,6	6,2	5,3
Domača obrt	181	153	84,5	1,6	1,2
Ribogojstvo	61	20	32,8	0,5	0,2
Gozdarske storitve	239	153	64,0	2,0	1,2
Gozdarstvo	8.705	9.809	112,7	74,6	78,6
Komunalne storitve	391	626	160,1	3,3	5,0
Proizvodnja in trženje energije iz obnovljivih virov energije	96	167	174,0	0,8	1,3
Drugo	81	303	374,1	0,7	2,4

Vir: SURS

1.3 Obseg kmetijske proizvodnje

Obseg kmetijske proizvodnje, zlasti rastlinske, je močno odvisen od naravnih razmer. Po letu 2011 so bile vremenske razmere zelo spremenljive, kar se je odrazilo v velikih spremembah obsega proizvodnje. Spremenljive vremenske razmere s pogostimi ekstremnimi dogodki so rastlinsko pridelavo podobno kot v preteklih letih močno zaznamovale tudi v letu 2016.

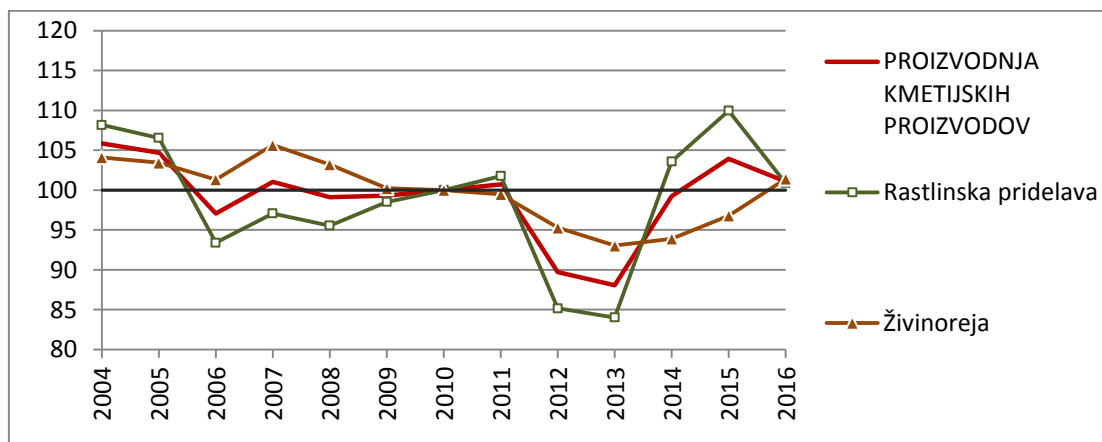
Jeseni 2015 je bilo vreme ugodno za setev ozimin in je omogočalo setev v optimalnih setvenih rokih. Zimi z nadpovprečnimi temperaturami in količinami padavin z malo snega je sledilo vegetacijsko obdobje, ki se je začelo prej kot običajno. Nadpovprečne temperature v prvi polovici aprila 2016 so spodbudile hiter razvoj rastlin, te pa je konec aprila zaradi prodora polarnega zraka v nekaterih delih Slovenije prizadela močna pozeba. Najbolj poškodovani so bili sadno drevje, vinska trta in tudi (pre)zgodaj posejana korenina, buče in zelenjadnice. Dodatno škodo je v nekaterih delih Slovenije povzročil tudi sneg, ki je padel konec aprila. Prva polovica maja je bila hladna in mokra, kar je oviralo prvo košnjo, povzročalo zastoj rasti pri zelenjadnicah in vplivalo na povečan pojav rastlinskih bolezni in škodljivcev. Poletje je bilo toplo z dvema neizrazitima vročinskima valoma julija, s pogostimi vmesnimi ohlaiditvami in tudi neurji s točo, ki so največ škode povzročila v sadovnjakih in vinogradih. V večjem delu Slovenije je bilo v vegetacijskem obdobju padavin dovolj. Sušne razmere so bile prisotne večinoma le na obalnem območju in v manjšem obsegu tudi na severovzhodu Slovenije, vendar je bila tudi v teh delih Slovenije vodna bilanca ugodnejša kot v najbolj sušnih letih. Začetek jeseni je bil nadpovprečno topel in suh, kar je omogočalo uspešno dozorevanje in spravilo poznih posevkov.

Začasni podatki ekonomskih računov kmetijstva (SURS, druga ocena) kažejo, da je bila rastlinska pridelava v letu 2016 manjša za okoli 8 %, obseg živinorejske proizvodnje pa je bil večji za okoli 5 % v primerjavi s predhodnim letom. Skupni obseg kmetijske proizvodnje je bil v primerjavi z rekordnim letom 2015 manjši za okoli 3 %, vendar še vedno nad povprečjem zadnjih nekaj let.

Kljub pomembnemu zmanjšanju obsega pridelave v letu 2016 v primerjavi z rekordnim letom prej, je rastlinska pridelava tudi v letu 2016 k bruto vrednosti proizvodnje kmetijskih

proizvodov prispevala več kot polovico (54 %), vseeno pa 3 odstotne točke manj kot v letu prej.

Slika 3: Indeksi kmetijske proizvodnje (2010 = 100); 2004–2016

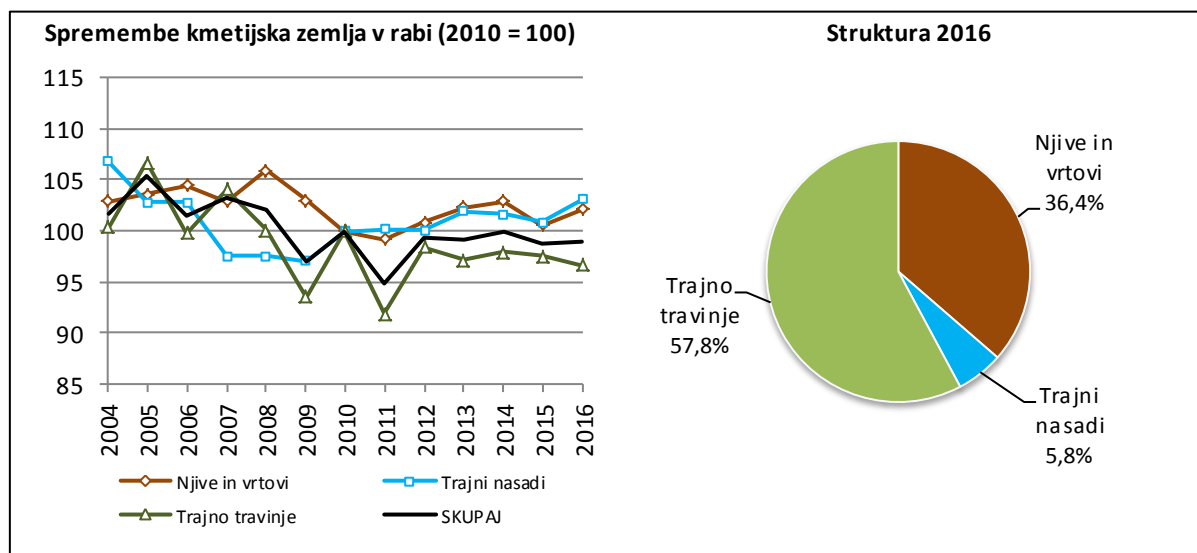

Vir: SURS

Površina kmetijskih zemljišč v uporabi kmetijskih gospodarstev se ob precejšnjih medletnih nihanjih dolgoročno zmanjšuje.

Leta 2016 je bilo po podatkih letne statistike rastlinske pridelave v uporabi okoli 477,7 tisoč hektarjev kmetijskih zemljišč, kar je 0,2 % več kot leto prej (476,9 tisoč ha). Površina njiv se je povečala za 1,5 % (na 173,8 tisoč ha) in površina trajnih nasadov za 2,3 % (na 27,6 tisoč ha), površina trajnega travinja pa se je zmanjšala za 0,9 % (na 276,2 tisoč ha).

Slika 4: Spremembe skupne površine in struktura kmetijske zemlje v uporabi

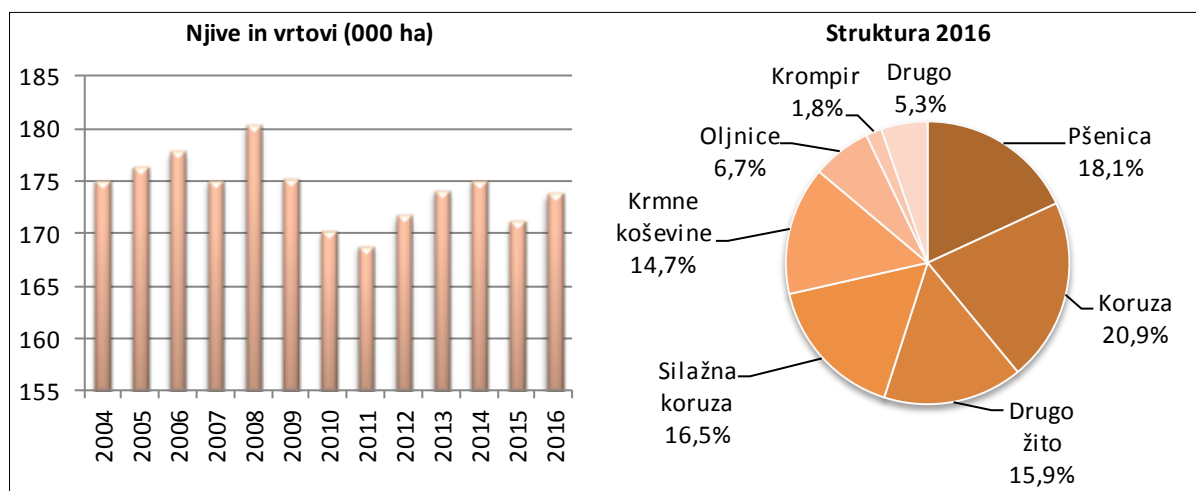

Vir: SURS

Podobno kot v preteklih letih je bila tudi v letu 2016 več kot polovica njiv namenjena pridelavi žita (55 %), zlasti koruze za zrnje in pšenice, skoraj tretjina (31 %) pa pridelavi zelene krme, pri čemer prevladujejo silažna koruza in krmne koševine (trava, detelja, lucerna, travne, travno-deteljne in deteljno-travne mešanice). Spremembe setvene strukture so med leti razmeroma majhne. V letu 2016 so se med pomembnejšimi skupinami pridelkov glede na leto prej za okoli eno odstotno točko spremenili le deleži koruze za zrnje (manjši za 1,1

odstotno točko), drugega žita (manjši za 0,7 odstotne točke) in oljnic (večji za 1,5 odstotne točke).

Slika 5: Skupna površina in setvena struktura njiv

Vir: SURS

Leta 2016 je bilo več površin kot v predhodnem letu namenjenih pridelavi suhih stročnic (+49 %), oljnic (+31 %), zelenjadnic (+10 %), hmelja (+6 %) in zelene krme z njiv (+3 %), znova so se zmanjšale površine s krompirjem (−5 %), površine z žitom pa so ostale blizu ravni predhodnega leta (−0,6 %).

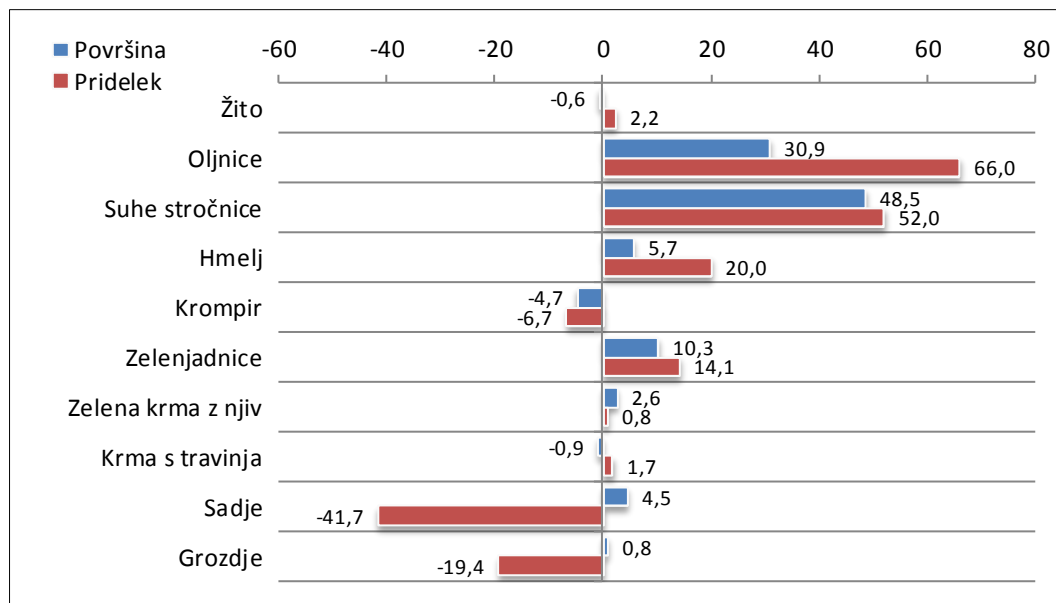
Žito je bilo v letu 2016 posejano na okoli 98 tisoč hektarjih (leta 2015 na okoli 99 tisoč ha), manjše so bile površine s koruzo za zrnje (−4 %), ječmenom (−5 %), ržjo (−22 %) in z ovsom (−12 %), povečale pa so se površine s pšenico in piro (+2 %), tritikalo (+18 %) in drugim žitom (+19 %). Pridelavi oljnic je bilo namenjenih približno 12 tisoč hektarjev (leta 2015 le slabih 9 tisoč ha), povečale so se površine vseh pomembnejših vrst oljnic. Po velikem zmanjšanju v letu 2015 je bilo izrazito več površin posejanih z oljno ogrščico (+94 %), mnogo več je bilo oljnih buč (+10 %), soje (+45 %) in sončnic (+5 %). Površine za pridelavo zelene krme so leta 2016 obsegale okoli 61 tisoč hektarjev (leta 2015 okoli 60 tisoč ha), pri čemer je bilo več njiv namenjenih deteljam in lucerni (+23 %) in drugim enoletnim posevkom (+25 %), manj travam, travnim mešanicam, travno-deteljnim mešanicam in deteljno-travnim mešanicam (−3 %) in približno enako kot leto prej koruzni silaži (−0,2 %).

Količinsko je bila letina 2016 za večino njivskih posevkov v primerjavi z daljšim obdobjem nadpovprečna, pri koruzi za zrnje, silažni koruzi, soji in krmi s trajnega travinja pa rekordna. Pri vseh vrstah žita so bili hektarski pridelki med največjimi doslej. Letina oljnic je bila kljub velikemu izboljšanju nekoliko podpovprečna, na kar je vplivala predvsem letina oljne ogrščice. Doseženi hektarski pridelek oljne ogrščice je bil za 22 % večji od izredno slabega v predhodnem letu, vendar podpovprečen. Manjši hektarski pridelki kot v rekordnem letu 2015 so bili zaradi manj ugodne letine travno-deteljnih in deteljno-travnih mešanic tudi pri zeleni krmi z njiv (−2 %).

Skupni pridelek žita (okoli 638 tisoč ton) je bil v letu 2016 zaradi večjih hektarskih pridelkov za 2 % večji kot leta 2015. Pridelek pšenice in pire se je povečal za 4 % (na 163 tisoč ton), pridelek koruze (okoli 346 tisoč ton) pa je bil večji za 2 %. Najizraziteje se je povečal skupni pridelek oljnic (za dve tretjini), kar je kombinacija večje površine in boljše letine pri skoraj vseh oljnicah. Pomembno večji kot leta 2015 je bil zaradi večjih površin in dobre letine tudi skupni pridelek hmelja, suhih stročnic in zelenjadnic. Povečal se je tudi pridelek krme s

trajnega travinja in nekoliko manj pridelek zelene krme z njiv. Manj kot leta prej je bilo pridelanega krompirja in krmnih korenovk. Pri večini poljščin in krmi s travinja so bili skupni pridelki v letu 2016 nad povprečjem obdobja 2011–2015, izjeme so oljna ogrščica, sončnice, oves, rž in travno-deteljne ter deteljno-travne mešanice.

Slika 6: Površine in rastlinski pridelki v letu 2016 v primerjavi z letom 2015 (%)

Vir: SURS

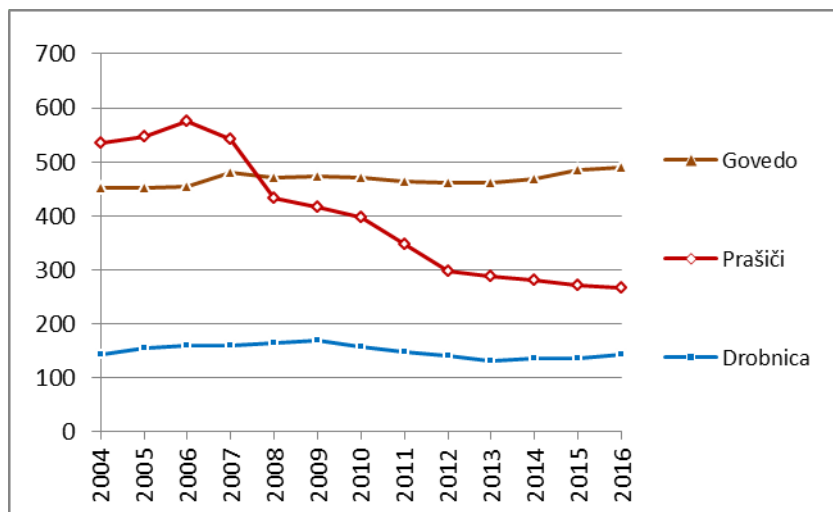
Sadje je v letu 2016 predvsem zaradi spomladanske pozebe izredno slabo obrodilo. Skupni pridelek sadja je znašal približno 91 tisoč ton, kar je za 42 % manj kot leta 2015 in za 31 % manj od povprečja zadnjega petletnega obdobja. V intenzivnih nasadih je bilo pridelanega za kar 43 % manj sadja kot leto prej, v ekstenzivnih pa za 40 % manj. Slabše kot leto prej so obrodile vse sadne vrste tako v intenzivnih kot ekstenzivnih nasadih.

Leto 2016 je bilo zelo neugodno tudi za vinogradništvo. Letina grozdja je bila količinsko podpovprečna, vendar je bila kakovost grozdja odlična. Skupni pridelek grozdja je znašal približno 95 tisoč ton, kar je skoraj petino manj kot leta 2015 in desetino pod povprečjem obdobja 2011–2015.

V živinoreji so spremembe v obsegu proizvodnje praviloma manjše kot v rastlinski pridelavi, čeprav so tudi pri tem med leti opazna nihanja. Dolgoročen rahel trend zmanjševanja proizvodnje na agregatni ravni se je, kot kažejo podatki, v zadnjih treh letih zaustavil. Negativni trend v živinoreji je bil večinoma posledica zmanjševanja obsega prašičereje, ki se je v letih 2015 in 2016 zmanjševal najmanj intenzivno glede na leta pred tem.

Število govedi v zadnjih letih rahlo raste. Tako je bilo konec leta 2016 na kmetijskih gospodarstvih okoli 489 tisoč glav govedi (+0,9 %), od tega 171 tisoč krav (+0,9 %). Pri prašičih so se sicer običajna ciklična nihanja po letu 2006 spremenila v trend zmanjševanja staleža, ki pa se je po letu 2012 upočasnil. Konec leta 2016 so v Sloveniji redili okoli 266 tisoč prašičev, kar je v primerjavi z letom 2015 manj za 2,1 %, v primerjavi z letom 2006 pa za nekaj manj kot polovico (–46 %). Trend padanja staleža drobnice, ki je bil opazen po letu 2009, se je leta 2014 obrnil, saj se je število drobnice ponovno začelo povečevati. V letu 2016 se je število drobnice povečalo na 142 tisoč glav (+4,3 % glede na leto 2015).

Slika 7: Število živali konec leta (000); 2004–2016

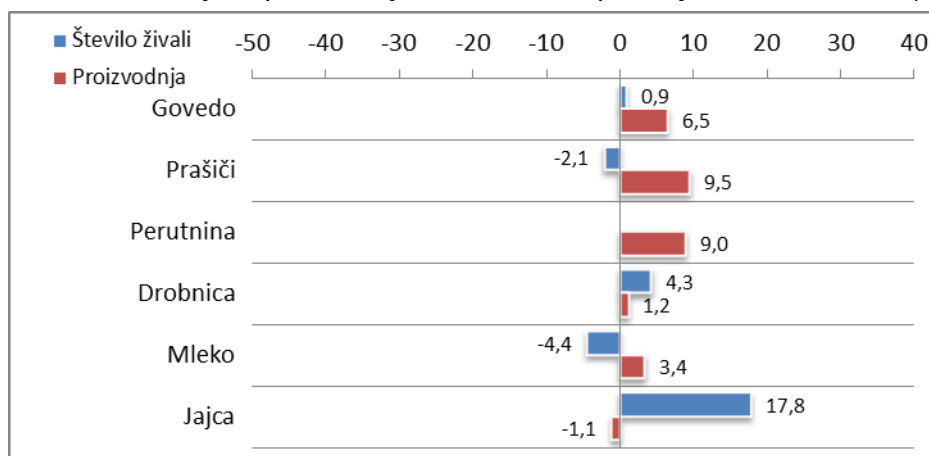
Vir: SURS

Začasni statistični podatki o živinoreji kažejo, da se je leta 2016 obseg proizvodnje, z izjemo v priraji jajc in v čebelarstvu (med), povečal pri večini živinorejskih proizvodenj.

Prirast govedi se je po začasnih podatkih povečal za dobrih 6 % in je za podoben odstotek presegel povprečje zadnjega petletnega obdobja (okoli 77 tisoč ton). Ob za odstotek večjem številu krav molznic (108 tisoč) se je že tretje leto zapored povečala tudi skupna količina namolzenega mleka (+3 %). Ta je s 653 tisoč tonami ponovno na ravni, kot je bila že pred desetletjem. Leta 2016 je oddaja mleka v mlekarno, približno tako kot leto prej, zajela 88 % vsega namolzenega mleka. V mlekarno je bilo oddanih okoli 575 tisoč ton kravjega mleka oziroma 3,8 % več kot leta 2015 in tudi največ doslej. Delež oddanega mleka tujim mlekarnam (neposreden izvoz surovega mleka) se je v letu 2016 zmanjšal na slabih 37 %, leto prej pa je znašal že skoraj 39 %.

Prašičerejska proizvodnja, ki se je vse do leta 2013 zmanjševala in v zadnjih letih niha, se je v letu 2016 povečala. Prirast prašičev je bil tako za približno 10 % večji kot leto prej, in to kljub nekoliko manjšemu staležu živali ob koncu leta. Čeprav se je leta 2016 skotilo za slaba 2 % več prašičev kot leto prej, je bil zaradi 10 % večjega zakola prašičev v slovenskih klavnica stalež le-teh na koncu leta manjši za okoli 2 %.

Slika 8: Živinorejska proizvodnja v letu 2016 v primerjavi z letom 2015 (%)

Vir: SURS

Tako kot pri govedu in prašičih se je tudi pri perutnini prirast leta 2016 glede na predhodno leto povečal (+9 %) in je znašal 90 tisoč ton, kar je največ do sedaj. Po začasnih podatkih se je najmanj povečal prirast drobnice, ki je bil glede na leto prej večji za odstotek, čeprav se je število drobnice povečalo za 4 %.

Po zaasnih statističnih podatkih je bila proizvodnja jajc manjša za odstotek, medtem ko se je število nesnic povečalo za 17 %. Glede na leto 2015, ko je bila zaradi ugodnih razmer za medenje pridelava medu med najboljšimi v zadnjem desetletju (2 tisoč ton), se je zaradi neugodnih vremenskih razmer leta 2016 natočilo za tretjino manj medu.

1.4 Poraba kmetijskih proizvodov in stopnje samooskrbe

Poraba kmetijskih proizvodov za prehrano se med leti precej spreminja. V letu 2016 se je po zaasnih podatkih med pomembnejšimi rastlinskimi pridelki povečala poraba koruze, rži, zelenjave, krompirja in riža, poraba sadja, sladkorja in pšenice pa je bila manjša kot v letu prej.

Preglednica 10: Poraba kmetijskih proizvodov na prebivalca (kg); 2011–2016

	2011	2012	2013	2014	2015	2016*	Indeks 2016/15
Žito	87,6	85,4	83,0	88,6	89,9	90,2	100,4
– pšenica	72,5	70,5	68,2	75,4	76,3	76,0	99,6
– rž	2,4	2,2	2,3	2,9	2,1	2,3	108,0
– koroza	10,0	9,9	9,3	6,4	7,3	8,0	110,4
Riž	5,8	5,5	5,7	5,6	4,9	5,0	100,4
Krompir	66,4	63,3	59,6	62,4	68,3	68,7	100,6
Zelenjava	97,1	95,3	96,4	103,9	108,5	113,4	104,5
Sadje	129,3	113,0	129,4	131,1	134,2	122,5	91,3
Sladkor	40,1	36,1	34,5	36,9	35,2	33,6	95,5
Meso	89,5	88,1	82,2	85,0	88,3	93,8	106,2
– meso govedi	19,8	18,9	18,6	18,1	19,0	19,9	104,7
– meso prašičev	39,6	37,7	35,5	36,8	37,0	40,5	109,3
– perutninsko meso	26,2	27,7	24,8	27,0	28,9	30,0	103,8
Mleko	218,9	225,9	218,6	219,9	218,7	215,1	98,3
Jajca	10,1	9,1	10,3	9,8	11,1	10,7	96,5
Med	1,4	1,0	1,4	1,1	1,4	1,1	75,8

* začasni podatki

Vir: SURS, KIS

Poraba pšenice za prehrano na prebivalca je bila v letu 2016 76 kg (v ekvivalentu moke). Toliko je znašala tudi leta 2015, za slabih 5 % pa je bila večja od povprečne porabe zadnjega petletnega obdobja (73 kg). Poraba koruze, ki se je po letu 2011 zmanjševala, se je v zadnjih dveh letih ponovno začela povečevati. V letu 2016 se je povečala na 8 kg in bila za desetino večja kot leta 2015, vendar je še vedno ostala pod povprečjem zadnjih let (–6 %). Tudi poraba rži se je v primerjavi z letom prej povečala (na 2,3 kg).

Poraba riža v letih 2015 in 2016 ostaja okoli 5 kg in je za desetino manjša od zadnjega petletnega povprečja (5,5 kg). V letu 2016 se je malenkostno povečala poraba krompirja, ki je bila okoli 69 kg (večja za slab odstotek glede na predhodno leto) in je bila za dobrih 7 % nad povprečjem zadnjih petih let. Večja oziroma največja poraba doslej je leta 2016 pri zelenjadnicah, saj je vsak prebivalec v povprečju porabil dobrih 113 kg zelenjave. V primerjavi s povprečjem zadnjih petih let je bila poraba zelenjadnic leta 2016 večja za 13 %. Poraba sadja je bila v letu 2016 123 kg. V primerjavi z letom prej je bila manjša za slabih

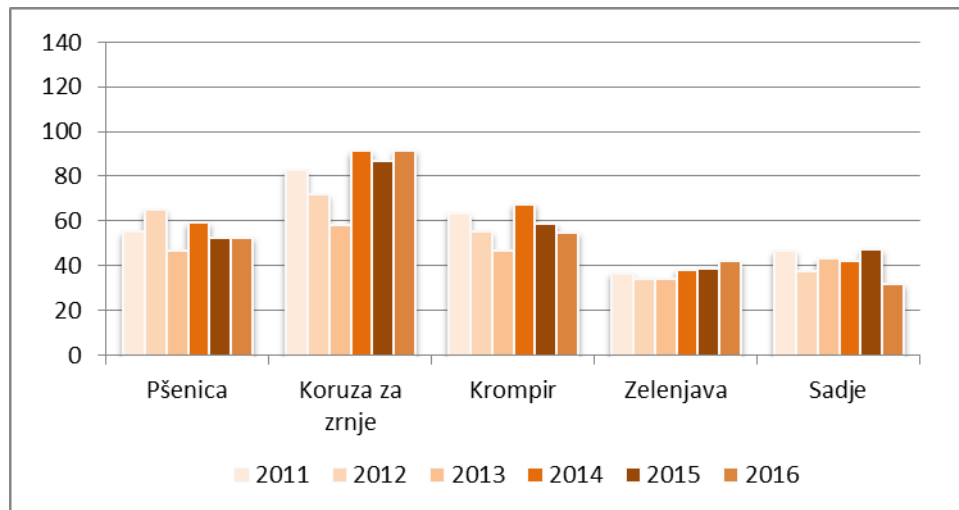
9 %, v primerjavi z zadnjim petletnim obdobjem pa za 4 %. Leta 2016 je bila manjša tudi poraba sladkorja (–5 %).

Obojesmerno so se v letu 2016 v primerjavi z letom 2015 gibale tudi porabe pomembnejših živalskih proizvodov, saj se je poraba mesa povečala, poraba mleka, jajc in medu pa zmanjšala. Poraba mesa (skoraj 94 kg) se je povečala zaradi večje porabe vseh vrst mesa. Najbolj je k večji porabi prispevala večja poraba prašičjega mesa (40 kg), ki je bila za 9 % večja od leta prej oziroma je za dobrih 8 % presegla povprečno porabo zadnjih petih let. Za slabih 5 % v primerjavi z letom 2015 oziroma dobrih 5 % v primerjavi s povprečjem zadnjih petih let je bila večja poraba govejega mesa, ki je bila leta 2016 20 kg. Poraba perutninskega mesa je bila s 30 kg največja doslej. Za slabe 4 % je presegla porabo v letu 2015, povprečje obdobja 2011–2015 pa je presegla za 11 %. V letu 2016 je bila večja tudi poraba mesa drobnice.

Z 215 kg se je poraba mleka že drugo leto zapored zmanjšala in bila za 2 % manjša v primerjavi z letom 2015 in za dobra 2 % manjša tudi od zadnjega petletnega povprečja. Manjša kot leta 2015 je bila tudi poraba jajc (10,7 kg), vendar še vedno 6 % nad povprečno porabo v obdobju 2011–2015. Poraba medu, ki v zadnjih letih močno niha, je v letu 2016 znašala 1,1 kg (1,4 kg leta 2015) in bila na ravni leta 2014.

Stopnja samooskrbe, ki kaže, v kakšnem obsegu domača proizvodnja pokriva domačo porabo, je pri rastlinskih pridelkih močno odvisna od obsega pridelave, ki med leti niha predvsem zaradi letine. Doseženi stopnji samooskrbe sta bili v letu 2016 pri žitu in zelenjavi višji kot leta 2015, stopnji samooskrbe s krompirjem in s sadjem pa sta bili nižji, prva zaradi manjših površin, druga pa zaradi slabe letine.

Slika 9: Samooskrba z rastlinskimi pridelki (%); 2011–2016

Vir: SURS, KIS

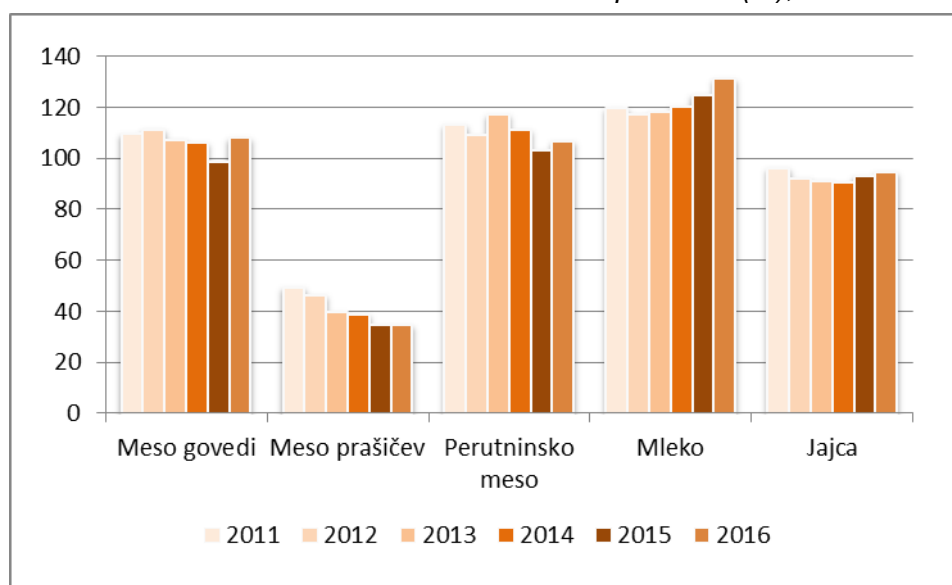
Stopnja samooskrbe z žitom (74 %) je bila ob nekoliko večjem pridelku in skoraj nespremenjeni domači porabi v letu 2016 za dve odstotni točki višja od predhodne in med najvišjimi v zadnjih desetih letih. Z izjemo rži in ovsa so se stopnje zvišale pri vseh drugih vrstah žita. Stopnja samooskrbe s pšenico, ki je leta 2016 znašala slabih 53 %, je bila nekoliko pod povprečno stopnjo zadnjih petih let (56 %). V letu 2016 je bila v primerjavi s predhodnim letom višja tudi samooskrba s koruzo (91 %), precej višja je bila tudi od povprečja obdobja 2011–2015 (78 %). Ponovno se je zvišala stopnja samooskrbe pri ječmenu (na 74 %), manjše površine, namenjene pridelavi rži, pa so posledično vplivale na precej nizko stopnjo samooskrbe z ržjo, ki je bila le 47-odstotna.

Zaradi ponovnega zmanjšanja površin, namenjenih pridelavi krompirja, se je ob skoraj nespremenjeni domači porabi ponovno znižala stopnja samooskrbe s krompirjem. Leta 2016 je bila 55-odstotna, povprečna stopnja samooskrbe v zadnjih petih letih pa je bila 58 %.

Zaradi mnogo večje domače pridelave in kljub povečani domači porabi je stopnja samooskrbe z zelenjavo leta 2016 zrasla že tretje leto zapored in bila s skoraj 42 % najvišja po letu 2005. Prav nasprotno se je zaradi izjemno slabe letine znižala stopnja samooskrbe pri sadju. Le-ta je bila 32-odstotna in 11 odstotnih točk nižja od povprečja obdobja 2011–2015.

Pri živalskih proizvodih so v primerjavi s stopnjami samooskrbe z rastlinskimi pridelki dosežene stopnje samooskrbe višje in nekoliko stabilnejše. V letu 2016 so bile višje stopnje samooskrbe v primerjavi z letom prej dosežene pri mesu, mleku in jajcih, nižja stopnja samooskrbe pri medu pa je bila posledica slabe letine.

Slika 10: Samooskrba z osnovnimi živalskimi proizvodi (%); 2011–2016

Vir: SURS, KIS

Zaradi precejšnjega povečanja domače prireje ob sicer večji domači porabi se je stopnja samooskrbe z mesom v letu 2016 zvišala. Dosegla je slabih 77 % in bila za slabe 3 odstotne točke višja od predhodne, a še vedno za 4 odstotne točke nižja od povprečja zadnjih petih let (81 %). Pri posameznih vrstah mesa se dosežene stopnje samooskrbe precej razlikujejo, so se pa, z izjemo pri mesu drobnice, zvišale. Stopnja samooskrbe z govejim mesom, ki se je leta 2015 znižala pod 100, se je leta 2016 zvišala na 108 % in bila celo odstotno točko višja od povprečja zadnjih petih let. Ob šibki rasti domače prireje in precejšnjem povečanju domače porabe se je komaj opazno zvišala stopnja samooskrbe s prašičjim mesom (35 %) in je bila 7 odstotnih točk nižja od povprečja obdobja 2011–2015. Po dveh letih zniževanja se je v letu 2016 stopnja samooskrbe s perutninskim mesom zaradi precejšnjega povečanja domače prireje rahlo izboljšala (107 %); v povprečju zadnjih petih let je bila 111-odstotna. Nekoliko nižja v primerjavi s predhodnim letom je bila samooskrba z mesom drobnice. V letu 2016 je dosegla 82 % oziroma 12 odstotnih točk manj kot v povprečju obdobja 2011–2015.

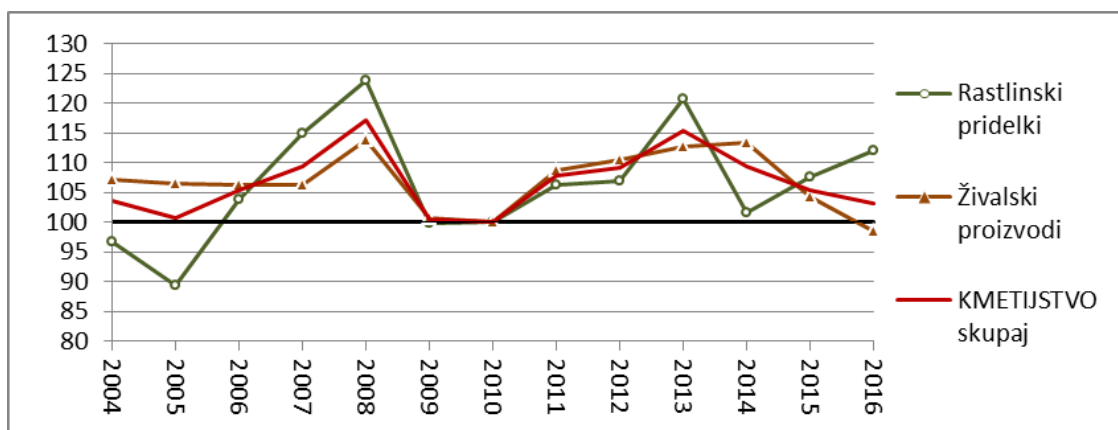
V letu 2016 je bila višja stopnja samooskrbe dosežena tudi pri mleku in jajcih. Pri mleku je višja stopnja samooskrbe posledica večje proizvodnje in nekoliko manjše porabe. S 131 % je bila za 6 odstotnih točk višja od samooskrbe leta 2015 in za kar 11 odstotnih točk nad povprečjem zadnjih petih let. Ker se je domača poraba jajc zmanjšala bolj kot domača

produkcija jajc, se je malce povišala samooskrba z jajci (na 95 %), in bila za dve odstotni točki višja od tiste iz predhodnega leta oziroma povprečja obdobja 2011–2015. V primerjavi z dobro letino 2015 je bila letina medu leta 2016 slaba. Stopnja samooskrbe se je ob manjši pridelavi in manjši porabi znižala na 59 %.

1.5 Cene v kmetijstvu

Cene kmetijskih pridelkov v zadnjem desetletju močno nihajo. V letu 2016 so se cene kmetijskih pridelkov pri pridelovalcih na letni ravni znižale tretje leto zapored. V primerjavi z letom 2015 so bile cene kmetijskih pridelkov nominalno nižje za 2,3 %, podobno je bilo ob nizki deflaciji (–0,1 %) tudi realno znižanje teh cen, in sicer za 2,2 %. Pri tem so se znižale le cene živalskih proizvodov, cene rastlinskih pridelkov pa so bile višje kot v predhodnem letu.

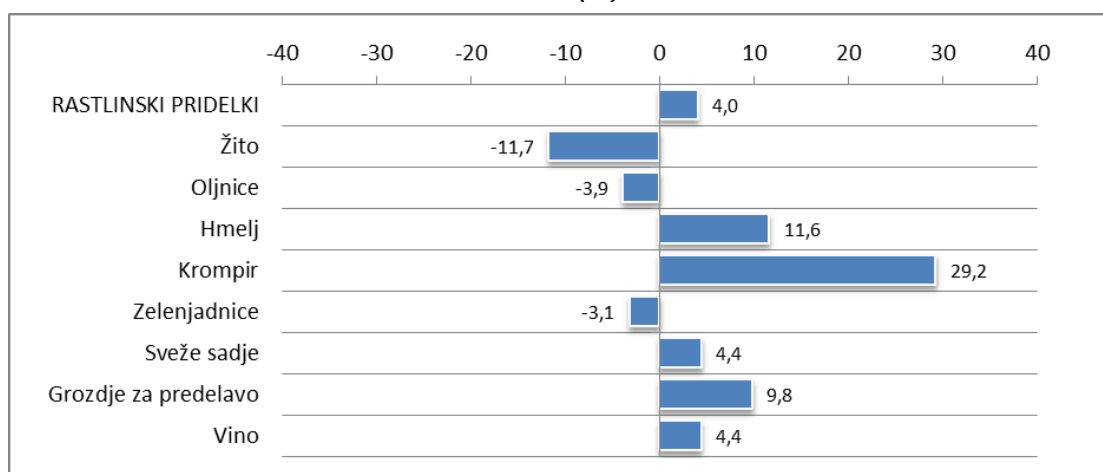
Slika 11: Indeksi cen kmetijskih pridelkov pri pridelovalcih (realno; 2010 = 100); 2004–2016

Vir: SURS, preračuni KIS

Cene rastlinskih pridelkov so bile v letu 2016 nominalno višje kot leto prej za 4,0 % (realno za 4,1 %) in so tako višje od povprečja cen zadnjih petih let (2011–2015).

Slika 12: Spremembe nominalnih cen rastlinskih pridelkov v letu 2016 v primerjavi z letom 2015 (%)

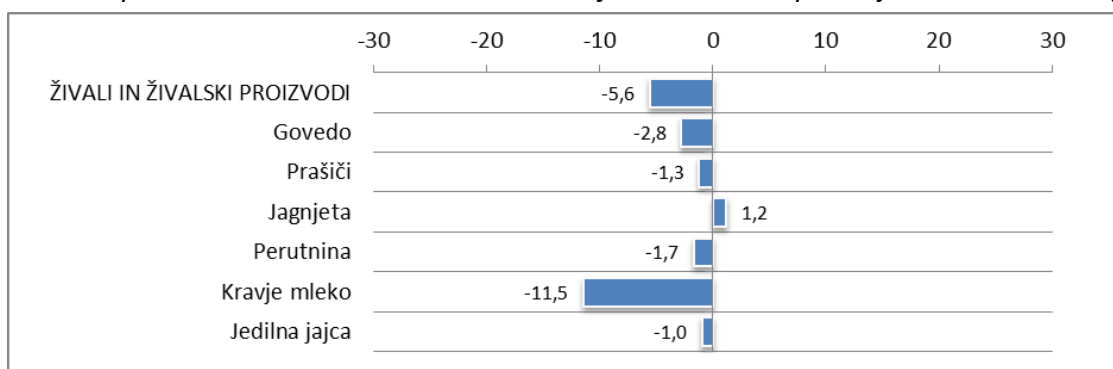
Vir: SURS, preračuni KIS

V povprečju se je leta 2016 najbolj zvišala cena krompirja (+29 %), kar je predvsem posledica nižjih odkupnih cen v predhodnem letu. V primerjavi z letom 2015 so bile občutno višje tudi cene hmelja (+12 %) in grozdja (+10 %), višje so bile tudi cene sadja in vina (oboje

+4 %). V primerjavi s predhodnim letom je največje znižanje cen pri žitu (–12 %), predvsem pšenici (–20 %), medtem ko znižanje cen ni tako veliko pri koruzi za zrnje (–1 %). Nekoliko so se znižale tudi cene oljnic in zelenjadnic (za dobre 3 %).

Cene živali in živalskih proizvodov so bile v letu 2016 nominalno nižje kot leto prej za 5,6 % (realno za 5,5 %) in so na najnižji ravni doslej. Cene so se znižale pri vseh skupinah živalskih proizvodov, z izjemo jagnjet in konj, pri kateri je iz statističnih podatkov razvidna rast cen že nekaj let zapovrstjo. Najbolj se je leta 2016 znižala cena mleka (–11 %), ki se postopoma znižuje že drugo leto zapovrstjo in je zaradi neugodnih razmer na trgu najnižja doslej. Znižale so se tudi odkupne cene govedi, prašičev, perutnine, jajc in medu; od naštetih so se cene najbolj znižale pri govedu (–3 %), pri čemer je cena govedi najnižja po letu 2010, vendar še vedno na povprečni letni ravni zadnjega desetletja.

Slika 13: Spremembe nominalnih cen v živinoreji v letu 2016 v primerjavi z letom 2015 (%)

Vir: SURS, preračuni KIS

Okvir 2: Cene v kmetijstvu

Z letom 2013 je Statistični urad RS premaknil bazo za izračun indeksov cen z leta 2005 na leto 2010. Na podlagi uteži novega baznega leta so bili indeksi cen kmetijskih pridelkov in cen inputov preračunani za celotno obdobje od leta 2000 dalje. Zaradi sprememb uteži so se nekoliko spremenili tudi skupni indeksi cen, vendar glavne ugotovitve glede gibanja cen ostajajo podobne kot po stari seriji podatkov.

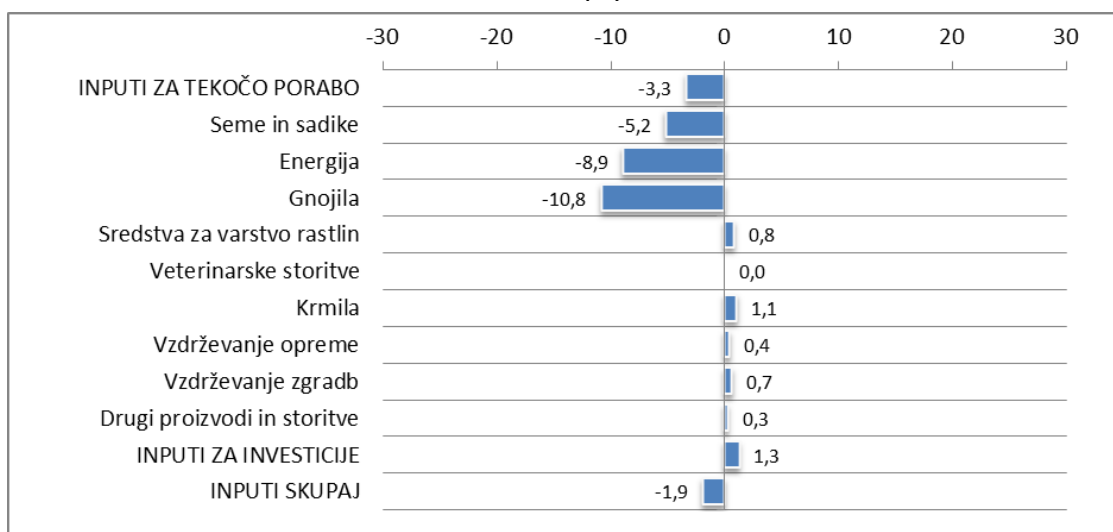
Letni indeksi se računajo na podlagi mesečnih indeksov cen in baznih mesečnih uteži, ki se za rastlinske pridelke po mesecih razlikujejo (upoštevani sezonska pridelava in prodaja). Ker se dejanske mesečne uteži med leti nekoliko spreminjajo, pri čemer so mesečne uteži za izračun letnih indeksov stalne, to pomeni, da lahko pri cenah kmetijskih pridelkov indeksi, izračunani na podlagi mesečnih indeksov, pomembno odstopajo od indeksov, izračunanih iz absolutnih povprečnih letnih cen posameznih kmetijskih pridelkov.

Izvedeni kazalnik za analizo cen v kmetijstvu je cenovno-stroškovno razmerje (*terms of trade*), ki je izračunano kot razmerje med indeksom cen kmetijskih pridelkov pri pridelovalcih in indeksom cen inputov. Če je ta indeks večji od 100, to pomeni ugodnejše cenovno razmerje kot v baznem letu (večje povišanje oziroma manjše znižanje cen kmetijskih pridelkov od cen inputov), indeks pod 100 pa kaže na poslabšanje tega razmerja.

$$\text{Cenovno-stroškovno razmerje} = \text{indeks cen kmetijskih pridelkov} / \text{indeks cen inputov} * 100$$

Ob znižanju cen kmetijskih pridelkov pri pridelovalcih so se v letu 2016 znižale tudi cene proizvodnih inputov za kmetijstvo. Cene proizvodov in storitev za tekočo porabo v kmetijstvu (inputi 1) so bile v povprečju nominalno za 3,3 % nižje kot leta 2015 (realno –3,2 %), cene vseh inputov pa so se zaradi višjih cen inputov za investicije (inputi 2) znižale za 1,9 % (realno –1,8 %). Znižanje cen inputov za kmetijstvo leta 2016 je rezultat precejšnjega znižanja cen gnojil (–11 %), energije (–9 %) ter semen in sadik (–5 %). Cene vseh drugih skupin inputov so se leta 2016 nekoliko zvišale, in sicer v povprečju za slabo odstotno točko.

Slika 14: Spremembe nominalnih cen inputov za kmetijstvo v letu 2016 v primerjavi z letom 2015 (%)

Vir: SURS, preračuni KIS

Zaradi večjega znižanja cen kmetijskih pridelkov od znižanja cen inputov za kmetijstvo se je v letu 2016 cenovno-stroškovno razmerje (primerjava indeksov cen kmetijskih pridelkov in cen inputov) nekoliko poslabšalo, vendar manj kot v predhodnem letu. Od leta 2010 to razmerje v splošnem ostaja razmeroma stabilno.

Preglednica 11: Indeksi nominalnih cen kmetijskih pridelkov in inputov za kmetijstvo; 2010–2016

	Predhodno leto = 100						2010 = 100						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Kmetijski pridelki pri pridelovalcih	109,8	103,9	107,5	94,9	95,9	97,7	100,0	109,8	114,1	122,7	116,5	111,7	109,1
Inputi za kmetijstvo (1 + 2)	110,6	104,2	102,3	96,4	97,2	98,1	100,0	110,6	115,2	117,9	113,6	110,4	108,3
Razmerje kmetijski pridelki/inputi	99,3	99,8	105,1	98,5	98,7	99,6	100,0	99,3	99,0	104,1	102,6	101,2	100,7

Vir: SURS, preračuni KIS

1.6 Ekonomski rezultati kmetijstva

Ekonomski rezultati kmetijstva so odvisni predvsem od obsega proizvodnje in cenovno-stroškovnih razmerij, zato običajno med leti precej nihajo. Dohodki v kmetijstvu v letu 2016 so bili po začasni podatkih ekonomskih računov za kmetijstvo (SURS, druga ocena) izrazito nižji kot v letu 2015, še vedno pa višji kot v najmanj ugodnih letih 2012 in 2013 v zadnjem petletnem obdobju.

Poslabšanje ekonomskih rezultatov v letu 2016 je predvsem posledica zmanjšanja vrednosti rastlinske pridelave, predvsem zaradi velikega izpada pridelkov sadja in grozdja ob skoraj nespremenjeni vrednosti živinoreje. V primerjavi z letom prej so nekoliko ugodnejša cenovno-stroškovna razmerja na agregatni ravni. Tako so se po podatkih ekonomskih računov cene kmetijskih pridelkov v letu 2016 na skupni ravni realno znižale za 4 %, cene vmesne potrošnje pa za skoraj 5 %.

Neto dodana vrednost kmetijstva se je v letu 2016 izrazito zmanjšala, in sicer realno skoraj za četrtno, faktorski dohodek kmetijstva pa je bil po začasni ocenah statistike za okoli 12 % nižji kot leto prej.

Okvir 3: Ekonomski računi za kmetijstvo

Ekonomski računi za kmetijstvo (ERK) so v bistvu satelitski račun nacionalnih računov, ki upošteva posebnosti kmetijstva. Za članice EU je izdelava ERK po enotni metodologiji obvezni del rednih statističnih raziskovanj. ERK vključujejo proizvodne enote po načelu aktivnosti in praviloma zajemajo samo kmetijsko proizvodnjo na kmetijskih gospodarstvih in strojne storitve za kmetijstvo (brez drugih dejavnosti, razen neločljivih, in brez kmetijske proizvodnje izven kmetijskih gospodarstev).

ERK sestavljajo niz medsebojno povezanih računov in preglednic. Račun proizvodnje beleži transakcije, povezane s proizvodnim procesom, izdelan je po načelu bruto proizvodnje. Zajema tudi del proizvodnje, ki hkrati predstavlja vmesno potrošnjo znotraj kmetijstva (npr. voluminozna krma). Vsebuje podatke o proizvodnji (o količini, cenah in vrednosti), vmesni potrošnji po vrstah, potrošnji fiksnega kapitala in izračun osnovnih kategorij dohodka.

Račun proizvodnje je izdelan po t. i. osnovnih cenah. Osnovne cene so proizvajalčeve cene oziroma nabavne cene vložkov, povečane za subvencije na proizvode in zmanjšane za morebitne davke na proizvode. Med subvencije na proizvode se uvrščajo proizvodno specifične subvencije, ki so praviloma v funkciji cenovne politike (npr. splošni dodatki k cenam, nekatera plačila na površino ali glavo živali, regresi ipd.).

Osnovne kategorije dohodka so bruto dodana vrednost kot razlika med vrednostjo proizvodnje in vmesno potrošnjo ter neto dodana vrednost kot razlika med bruto dodano vrednostjo in potrošnjo fiksnega kapitala. Če od neto dodane vrednosti, ki je prva sestavina računa dohodka, odštejemo davke na proizvodnjo in prištejemo subvencije na proizvodnjo, dobimo faktorski dohodek. Med subvencije na proizvodnjo se uvrščajo proizvodno nespecifična plačila (npr. izravnalna plačila za težje pridelovalne razmere, okoljska plačila, državne pomoči ob naravnih nesrečah ipd., po reformi neposrednih plačil pa tudi regionalna enotna plačila na površino), ki neposredno povečujejo dohodek iz kmetijstva. Faktorski dohodek je dohodek, ki kmetijskim gospodarstvom ostane za nadomeščanje vseh proizvodnih dejavnikov (zemlja, kapital, delo).

Osnovne sestavine računa proizvodnje in računa faktorskega dohodka v okviru ERK

Vrednost proizvodnje po osnovnih cenah			
Vrednost proizvodnje po proizvajalčevih cenah			Subvencije na proizvod minus Davki na proizvod
Vmesna potrošnja	Bruto dodana vrednost		
	Poraba stalnega kapitala	Neto dodana vrednost	Subvencije na proizvodnjo minus Davki na proizvodnjo
		Faktorski dohodek	

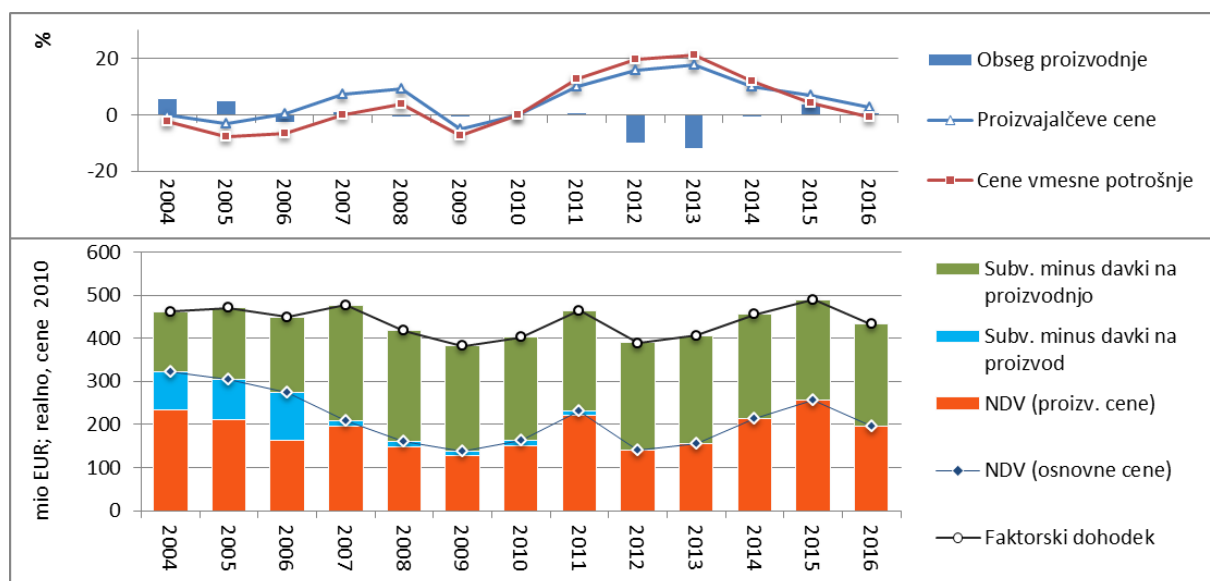
Zadnja postavka delitve dohodka v okviru ERK je podjetniški dohodek. Dobimo ga, če k faktorskemu dohodku prištejemo prejete obresti in odštejemo sredstva za zaposlene (plače), najemnine za zemljo in plačane obresti. Račun kapitala v ERK ni popoln in vsebuje samo podatke o bruto in neto investicijah in transferjih kapitala. Med transferje kapitala se uvrščajo proračunska plačila, ki se nanašajo na osnovna sredstva v kmetijstvu (npr. podpore za investicije), in drugi transferji kapitala, namenjeni neposredno kmetijskim gospodarstvom (npr. podpore za sanacijo gospodarstev).

Vsi izračuni v okviru ERK so izdelani po tekočih cenah. Za izračun realnih sprememb (po stalnih cenah) se uporablja implicitni deflator bruto domačega proizvoda. Seznam proizvodov na strani kmetijske proizvodnje in vmesne potrošnje je precej podroben, spremembe vseh vrednostnih kazalcev pa so dezagregirane v indekse obsega in indekse cen. ERK zato dajejo podatke za analizo sprememb v strukturi ter obsegu in cenah po vseh sestavinah računov.

Indeksi cen v okviru ekonomskih računov za kmetijstvo večinoma niso neposredno primerljivi z indeksi cen, izračunanimi v okviru statističnega raziskovanja cen v kmetijstvu, čeprav sta skupin proizvodov podobna. Razlog je v različnih metodoloških izhodiščih obeh statističnih raziskovanj.

Do leta 2003 so vse subvencije (na proizvode in na proizvodnjo) v ekonomske račune za kmetijstvo vključene v višini dejansko izplačanih proračunskih sredstev za te namene v posameznem koledarskem letu, z letom 2004 pa se je ta metodologija spremenila. Od leta 2004 SURS pri oceni višine subvencij praviloma upošteva odobrena plačila v posameznem subvencijskem letu, ne glede na to, kdaj so bila dejansko izplačana. Praviloma je velik del dohodkovnih subvencij za tekoče leto izplačan v naslednjem koledarskem letu, zato so razlike med odobrenimi in izplačanimi zneski v določenem letu lahko velike.

Slika 15: Osnovni kazalci ekonomskih računov za kmetijstvo (realno; stalne cene 2010); 2004–2016

Vir: Eurostat (2016: začasni podatki), preračuni KIS

Vrednost kmetijske proizvodnje po osnovnih cenah je leta 2016 znašala nekaj manj kot 1,19 milijarde EUR, kar je realno za skoraj 7 % manj kot leto prej. Tri petine te vrednosti predstavlja vmesna potrošnja (724 milijonov EUR). V primerjavi s predhodnim letom se je v letu 2016 vmesna poraba zmanjšala za okoli 2 %, kar pa zaradi manjše vrednosti proizvodnje ni ublažilo 12-odstotnega padca bruto dodane vrednosti (na 463 milijonov EUR). Na nižjo vrednost vmesne potrošnje so najpomembneje vplivale nižje cene energije in gnojil.

Ob skoraj nespremenjeni porabi stalnega kapitala in le malo večjih drugih subvencijah na proizvodnjo je faktorski dohodek dosegel 453 milijonov EUR, kar je realno izrazito manj kot v predhodnem letu (–12 %). Število polnovrednih delovnih moči (PDM) v kmetijstvu se je v letu 2016 le nekoliko zmanjšalo (–2 %). Faktorski dohodek na PDM se je zmanjšal za desetino in je znašal 5.660 EUR/PDM, kar je 36 % povprečja EU–28 (leta 2015 40 %).

Preglednica 12: Osnovni agregati računa proizvodnje in dohodkov; 2012–2016

	Mio EUR (tekoče cene)					2016	Realno (2010 = 100)					2016
	2012	2013	2014	2015	2016*	2015	2012	2013	2014	2015	2016*	2015
Vrednost proizvodnje po osnovnih cenah	1.151,1	1.159,7	1.226,4	1.263,6	1.186,9	93,9	103,9	103,7	108,8	111,0	103,7	93,4
Vmesna potrošnja	763,1	751,0	749,8	738,2	724,1	98,1	107,6	104,9	103,9	101,3	98,8	97,5
BDV po osnovnih cenah	388,0	408,7	476,6	525,4	462,8	88,1	94,7	98,9	114,4	124,8	109,3	87,6
Poraba stalnega kapitala	245,6	250,5	256,5	258,1	257,4	99,7	100,3	101,4	103,0	102,6	101,7	99,1
NDV po osnovnih cenah	142,4	158,3	220,1	267,3	205,4	76,8	86,4	95,1	131,2	157,8	120,5	76,4
Druge subvencije na proizvodnjo	253,8	258,9	251,0	243,7	249,3	102,3	103,5	104,7	100,7	96,8	98,4	101,7
Drugi davki na proizvodnjo	1,4	1,4	1,3	1,4	1,4	101,2	95,8	95,0	92,1	92,6	93,1	100,6
Faktorski dohodek	394,9	415,8	469,7	509,7	453,4	88,9	96,6	100,9	113,0	121,4	107,4	88,4
Število zaposlenih (000 PDM)	80,8	82,7	81,8	81,4	80,1	98,4	104,9	107,4	106,2	105,7	104,0	98,4
FD/PDM (EUR)	4.887	5.025	5.742	6.264	5.660	90,4	92,1	93,9	106,4	114,9	103,2	89,8
FD/PDM EU–28 (EUR)	14.991	15.933	15.767	15.659	15.547	99,3	107,8	113,9	111,8	109,5	109,1	99,7

* začasni podatki

Vir: Eurostat, preračuni KIS

Manj ugodni kazalci dohodka na agregatni ravni so predvsem posledica slabih ekonomskih razmer v rastlinski pridelavi. K temu so prispevali predvsem najslabši ekonomski rezultati

zadnjega obdobja v sadjarstvu in vinogradništvu (izrazit padec fizičnega obsega, kljub višjim odkupnim cenam). Vrednost proizvodnje v letu 2016 je bila nižja tudi pri žitu in krmnih rastlinah, k čemur je prispevalo znižanje cen, ki je bilo intenzivnejše od porasta obsega proizvodnje. Pri drugih rastlinskih proizvodnih usmeritvah so bili ekonomski kazalci v primerjavi s predhodnim letom predvsem zaradi večje pridelave ugodnejši za zelenjadnice in industrijske rastline ter zaradi občutno višjih cen tudi za pridelavo krompirja.

V okviru živinoreje začasni statistični podatki kažejo na povečanje obsega proizvodnje pri vseh ključnih sektorjih. Pri tem je bila rast obsega prireje živali intenzivnejša od rasti obsega živalskih proizvodov. K ohranitvi vrednosti živinorejske proizvodnje na ravni predhodnega leta sta ob nižji vrednosti živalskih proizvodov najpomembneje prispevala perutnina in govedo. Vrednost živalskih proizvodov se je zmanjšala zaradi nižje vrednosti prireje mleka (občuten padec cen), čeprav se je vrednost jajc in drugih živalskih proizvodov povečala.

Na poslabšanje ekonomskega položaja kmetijstva v letu 2016 kažejo tudi ocene na podlagi modelnih kalkulacij za ključne kmetijske proizvode. Najmanj ugodna cenovno-stroškovna razmerja so bila pri mleku in žitu, kjer so se v primerjavi z letom prej odkupne cene ponovno pomembno znižale.

2 PRORAČUNSKÉ PODPORE KMETIJSTVU

2.1 Podpore kmetijstvu iz državnega proračuna

Večino podpor na državni ravni, namenjenih kmetijstvu in razvoju podeželja, pri nas zagotavlja proračun Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP). V letu 2016 je realizacija proračuna MKGP skupaj z organi v sestavi znašala 380,1 milijona EUR. Od tega je bilo za ukrepe kmetijske politike porabljenih 292,3 milijona EUR oziroma nekaj manj kot 77 % celotnega proračuna. Preostala sredstva so bila namenjena gozdarstvu (8 %), ribištvu (1 %) ter administrativnim in drugim stroškom ministrstva in organov v sestavi. Podobno kot v predhodnih letih so bila tudi v letu 2016 sredstva iz proračuna resornega ministrstva dopolnjena s sredstvi Ministrstva za finance (MF), ki zagotavlja vračilo trošarine za pogonsko gorivo, porabljeno v kmetijstvu in gozdarstvu. Skupaj s temi sredstvi so proračunska izplačila za kmetijstvo v letu 2016 znašala 312,7 milijona EUR ali 9 % manj kot leto prej.

Preglednica 13: Proračunska izplačila za kmetijstvo (000 EUR); 2012–2016

	2012	2013	2014	2015	2016	Indeks 2016/15
PRORAČUN MKGP IN ORGANOV V SESTAVI*	604.215	617.335	743.532	398.099	380.645	95,6
Operativni in upravni stroški	205.951	236.336	389.624	49.209	55.901	113,6
Proračunski transferji gozdarstvu (MKGP)	23.307	22.491	22.260	23.009	29.426	127,9
Proračunski transferji ribištvu (MKGP)	5.749	5.559	5.311	3.545	2.977	84,0
PRORAČUNSKI TRANSFERJI KMETIJSTVU (MKGP)**	369.207	352.950	326.337	322.337	292.342	90,7
PRORAČUNSKI TRANSFERJI KMETIJSTVU IZ DRUGIH VIROV	14.963	22.271	24.035	20.222	20.344	100,6
Državna pomoč ob naravnih nesrečah (proračunska rezerva)	0	5.604	5.223	0	0	–
Vračilo trošarine za gorivo (MF)	14.963	16.668	18.812	20.222	20.344	100,6
Skupaj proračunska izplačila za kmetijstvo**	384.170	375.221	350.372	342.559	312.686	91,3

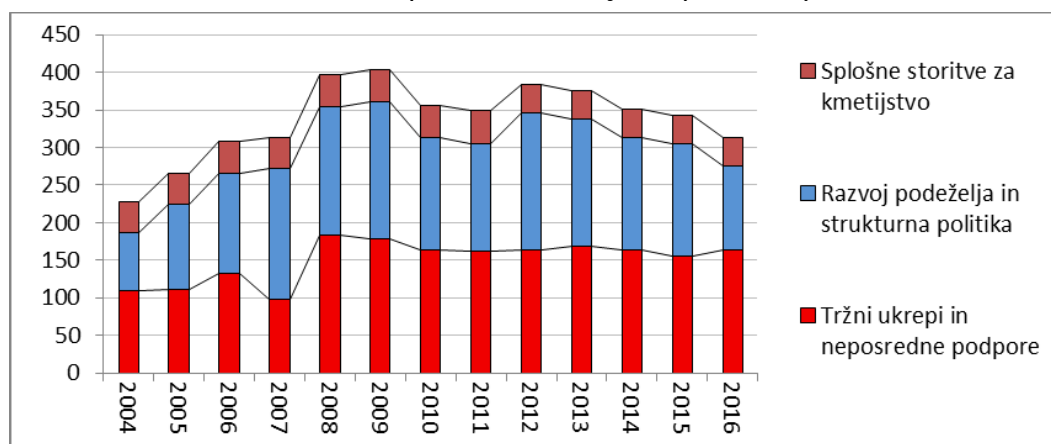
* v letih 2012–2014 skupaj z Ministrstvom za okolje (MKO)

** brez izplačil škode po divjadi, ki je vključena med transferje gozdarstvu

Vir: MKGP, MF, preračuni KIS

Proračunske podpore kmetijstvu so po vstopu Slovenije v EU, ko so se v financiranje in sofinanciranje večine ukrepov vključili evropski skladi, močno povečale. S programskim obdobjem 2007–2013 se je ta rast ustavila, z začetkom novega programskega obdobja 2014–2020 pa so se proračunska izplačila za kmetijstvo nekoliko zmanjšala.

Slika 16: Proračunska izplačila za kmetijstvo (mio EUR); 2004–2016

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Okvir 4: Klasifikacija ukrepov kmetijske politike

Proračunska izplačila za kmetijstvo zajemajo samo ukrepe kmetijske politike, ki predstavljajo neposredno ali posredno podporo kmetijstvu. Večino teh izplačil pokriva proračun Ministrstva za kmetijstvo, v posameznih letih pa se določena sredstva zagotavljajo tudi v okviru proračuna drugih ministrstev. Pri izračunu proračunskih izplačil za kmetijstvo je proračun MKGP očiščen za vse postavke, ki se nanašajo neposredno na programe drugih gospodarskih dejavnosti (npr. gozdarstvo, ribištvo) ali na financiranje upravne infrastrukture (npr. plače zaposlenih, materialni stroški, splošni projekti), dodana pa so izplačila iz drugih proračunskih virov, ki so namenjena kmetijstvu (npr. vračilo trošarin za gorivo).

Za potrebe analize proračunskih podpor kmetijstvu so vsi ukrepi kmetijske politike v posameznem letu razporejeni po vrstah politike in skupinah ukrepov po enotnih načelih oziroma APMC shemi (*Agricultural Policy Measures Classification*), kar omogoča neposredno primerjavo podatkov v časovni seriji in s tem spremljanje sprememb v kmetijski politiki. APMC shema deli ukrepe kmetijske politike v tri osnovne stebre:

1. Tržni ukrepi in neposredne podpore proizvajalcem zajemajo ukrepe, s katerimi kmetijska politika posredno (ukrepi za podporo trgu) ali neposredno (vse oblike neposrednih podpor kmetijskim gospodarstvom) podpira dohodek kmetijskih proizvajalcev.
2. Razvoj podeželja in kmetijska strukturna politika zajemata ukrepe, s katerimi kmetijska politika podpira trajnostni razvoj kmetijstva in podeželja. To skupino sestavljajo ukrepi, ki so namenjeni povečanju učinkovitosti in konkurenčnosti pridelave, predelave in trženja kmetijskih proizvodov in živil (ekonomski cilji), ukrepi za zagotavljanje ekosistemskih storitev (okoljski cilji) ter ukrepi v podporo neekmetijskim dejavnostim na podeželju in podeželskemu prebivalstvu (družbeni cilji).
3. Splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva praviloma zajemajo ukrepe, s katerimi kmetijska politika podpira delovanje javnih služb in druge infrastrukture ter izvedbo raznih projektov, ki so pomembni za razvoj kmetijstva, ne morejo pa biti prepuščeni samo tržni pobudi.

Klasifikacija proračunskih podpor kmetijstvu po skupinah ukrepov (APMC)

Tržni ukrepi in neposredne podpore proizvajalcem	Razvoj podeželja in kmetijska strukturna politika	Splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva
Ukrepi za podporo trgu – izvozne podpore – tržni ukrepi – operativni stroški intervencijskih ukrepov Neposredne podpore kmetijskim proizvajalcem Neposredna plačila in ukrepi za zniževanje stroškov – neposredna plačila proizvajalcem – ukrepi za zniževanje stroškov Odškodnine in druga izredna plačila – kompenzacijska plačila za zmanjšanje proizvodnje – izredna pomoč na posameznih trgih – druge odškodnine in nadomestila	Ukrepi za krepitev konkurenčnosti agroživilstva – posodabljanje in prestrukturiranje kmetijskih gospodarstev – izboljšanje kmetijske infrastrukture – organiziranost, predelava, trženje in promocija agroživilstva Ukrepi za zagotavljanje okoljskih in drugih družbenih koristi – plačila kmetovalcem na območjih z naravnimi in drugimi omejitvami – plačila kmetovalcem za kmetijsko-okoljske storitve in dobrobit živali Ukrepi v podporo podeželskemu gospodarstvu in prebivalstvu – razvoj gozdarstva in gozdno-lesne verige – razvoj neekmetijskih dejavnosti na podeželju – podeželska infrastruktura, osnovne storitve in obnova vasi – krepitev lokalnih razvojnih pobud (Leader)	Raziskovalne, razvojne, svetovalne in strokovne storitve – raziskave in razvoj – svetovalna služba – kmetijsko šolstvo in infrastruktura – strokovne naloge Nadzor nad varnostjo in kakovostjo – ukrepi na področju veterinarstva – fitosanitarne naloge in ukrepi ter varstvo sort – ukrepi na področju kakovosti hrane in krme Druge splošne storitve – podpore nevladnim organizacijam – tehnična pomoč – drugo

Shema APMC sloni na kombinaciji koncepta razporeditve ukrepov kmetijske politike po stebrih, ki se uporablja v EU, in razporeditve proračunskih transferjev kmetijstvu glede na tip upravičenca in način plačila, ki se uporablja za spremljanje kmetijske politike v okviru OECD (metodologija OECD/PSE). Glede na to, da se oba izhodiščna koncepta (EU in OECD) z leti nekoliko spreminjata, se temu smiselno prilagajata tudi APMC. V tem okviru so bili leta 2016 vsi ukrepi iz Programa razvoja podeželja, ki se nanašajo na gozdarstvo in gozdno-lesno verigo, prerazporejeni med ukrepe v podporo podeželskemu gospodarstvu in prebivalstvu kot posebna skupina podpor neekmetijskim dejavnostim na podeželju (prej skupina v okviru ukrepov za krepitev konkurenčnosti). Poleg tega je bila ponekod nekoliko spremenjena hierarhija skupin ukrepov (nekatero združene, nekatere podrobneje deljene, nekatere ukinjene), za večjo jasnost in razumljivost pa so spremenjeni tudi nekateri nazivi skupin ukrepov. Te spremembe niso vplivale na višino podpor po stebrih kmetijske politike, spremenila pa se je struktura podpor v okviru drugega stebra kmetijske politike.

Vsakoletno razporeditev proračunskih izplačil po skupinah ukrepov pripravlja Kmetijski inštitut Slovenije v sodelovanju z MKGP. Izračun temelji na podatkih o realizaciji proračuna za posamezno leto po proračunskih porabnikih in proračunskih postavkah, ki jih zagotavlja Ministrstvo za finance, in podrobni interni zbirki podatkov o realizaciji proračuna po namenih, ki jih zagotavlja MKGP (ARSKTRP). Posamezni ukrepi so razporejeni po vrstah in skupinah ukrepov glede na njihove osnovne značilnosti. Če celotna proračunska postavka vsebinsko (po namenu) ustreza neki skupini ukrepov, je v to skupino razvrščena v celoti, drugače pa samo tisti njen del, ki ustreza tej skupini. Pri takšnem pristopu posamezne skupine ukrepov niso vedno neposredno primerljive s proračunskimi postavkami, skupna masa izplačanih sredstev pa se v celoti ujema z realizacijo proračuna.

Realizacija proračuna zajema dejanska izplačila v določenem koledarskem letu. Ker pogosto prihaja do zamika med prevzetimi obveznostmi in izplačili, se realizacija lahko nanaša tudi na ukrepe (obveznosti) iz predhodnega leta (ali let). To pomeni, da v posameznem letu zaradi poravnave že prevzetih obvez lahko nastanejo proračunski izdatki tudi za ukrepe, ki v tekočem letu niso bili uporabljeni, ali pa novi ukrepi še nimajo pripadajočih proračunskih izdatkov.

Poleg nihanj zaradi različne dinamike izplačil med leti je razlog za manjša izplačila podpor v letu 2016 iskati predvsem v dejstvu, da se marsikateri ukrep Programa razvoja podeželja 2014–2020 (PRP 2014–2020) še ni začel izvajati oziroma izplačila še niso bila izvedena.

V letu 2016 so se proračunska izplačila za kmetijstvo v primerjavi z letom prej povečala le v skupini tržnih ukrepov in neposrednih podpor proizvajalcem (+5 %), izplačila za ukrepe v podporo strukturnim spremembam in razvoju podeželja ter za splošne storitve za kmetijstvo pa so bila manjša kot v predhodnem letu.

Preglednica 14: Struktura proračunskih izplačil za kmetijstvo, po osnovnih skupinah ukrepov in viru financiranja (000 EUR); 2012–2016

Skupaj (SLO + EU)	2012	2013	2014	2015	2016	Indeks 2016/15
SKUPAJ PRORAČUNSKA IZPLAČILA ZA KMETIJSTVO	384.170	375.221	350.372	342.559	312.686	91,3
Tržni ukrepi in neposredne podpore proizvajalcem	163.238	169.217	163.987	155.446	163.881	105,4
Razvoj podeželja in kmetijska strukturna politika	182.510	169.011	149.518	149.479	112.131	75,0
Splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva	38.421	36.993	36.867	37.633	36.674	97,5
Struktura po skupinah ukrepov						
SKUPAJ PRORAČUNSKA IZPLAČILA ZA KMETIJSTVO	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	
Tržni ukrepi in neposredne podpore proizvajalcem	42 %	45 %	47 %	45 %	52 %	
Razvoj podeželja in kmetijska strukturna politika	48 %	45 %	43 %	44 %	36 %	
Splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva	10 %	10 %	11 %	11 %	12 %	
Slovenija						
SKUPAJ PRORAČUNSKA IZPLAČILA ZA KMETIJSTVO	120.704	108.501	96.880	92.094	84.256	91,5
Tržni ukrepi in neposredne podpore proizvajalcem	44.559	37.311	29.143	22.527	23.503	104,3
Razvoj podeželja in kmetijska strukturna politika	40.340	37.650	33.931	36.113	27.930	77,3
Splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva	35.805	33.540	33.806	33.455	32.823	98,1
EU						
SKUPAJ PRORAČUNSKA IZPLAČILA ZA KMETIJSTVO	263.466	266.720	253.492	250.465	228.430	91,2
Tržni ukrepi in neposredne podpore proizvajalcem	118.679	131.906	134.844	132.920	140.377	105,6
Razvoj podeželja in kmetijska strukturna politika	142.170	131.361	115.587	113.366	84.202	74,3
Splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva	2.617	3.453	3.061	4.179	3.851	92,2
Delež EU						
SKUPAJ PRORAČUNSKA IZPLAČILA ZA KMETIJSTVO	69 %	71 %	72 %	73 %	73 %	
Tržni ukrepi in neposredne podpore proizvajalcem	73 %	78 %	82 %	86 %	86 %	
Razvoj podeželja in kmetijska strukturna politika	78 %	78 %	77 %	76 %	75 %	
Splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva	7 %	9 %	8 %	11 %	11 %	

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

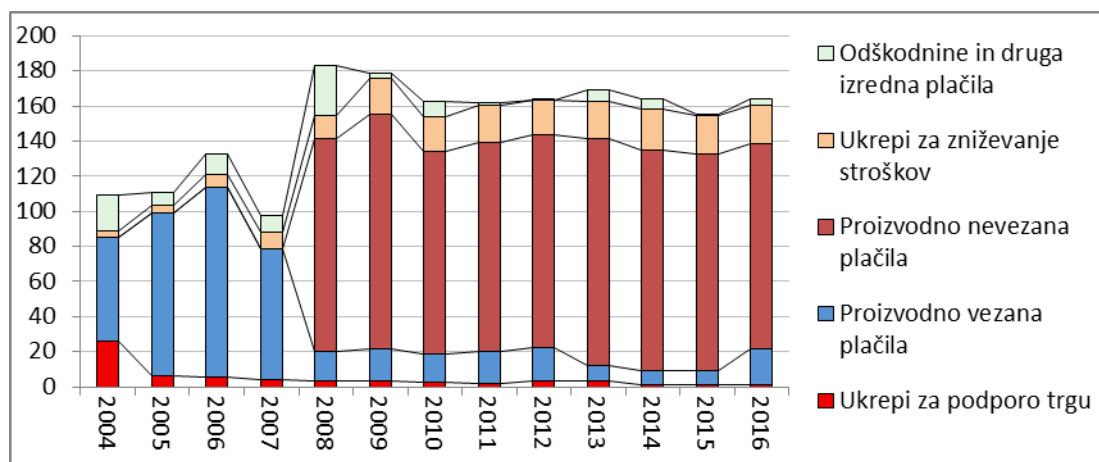
Ob vstopu Slovenije v EU je skupni evropski proračun prevzel tudi financiranje in sofinanciranje ukrepov, ki so del skupne kmetijske politike, pri čemer je delež sredstev, ki jih prispeva EU, postopoma naraščal. V letu 2016 je delež sredstev iz evropskih virov v primerjavi z letom 2015 ostal na enaki ravni in je znašal 73 %. Pri tržnih ukrepih in

neposrednih podporah je proračun EU leta 2016 prispeval 86 % sredstev, pri ukrepih strukturne politike in politike razvoja podeželja pa 75 %. Precej manjši delež sredstev EU je pri splošnih storitvah za kmetijstvo (11 %), ki v glavnem niso predmet skupne kmetijske politike in se zato financirajo pretežno iz domačih virov.

2.1.1 Proračunska izplačila za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem

Proračunska izplačila za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem so po letu 2009 razmeroma stabilna, na ravni okoli 163 milijonov EUR.¹ Nihanja so predvsem posledica različne dinamike izplačil glede na prevzete obveznosti, deloma pa tudi sprememb v obsegu posebnih (izrednih) ukrepov.

Slika 17: Proračunska izplačila za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem (mio EUR); 2004–2016

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Leta 2016 je bilo za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem skupaj izplačanih 163,9 milijona EUR oziroma dobrih 5 % več kot leto prej. Od tega je bilo okoli 84 % sredstev porabljenih za neposredna plačila, 13 % za ukrepe za zniževanje stroškov, preostala sredstva pa so bila izplačana za odškodnine in druga izredna plačila ter za ukrepe za podporo trgu (skupaj okoli 3 %). Za ukrepe za podporo trgu je bil porabljen 1,0 milijona EUR, pri čemer so bila sredstva skoraj v celoti namenjena podpori porabe v obliki sheme šolskega sadja in zelenjave.

Za vse oblike neposrednih plačil je bilo v letu 2016 izplačanih 137,4 milijona EUR ali 4 % več kot v predhodnem letu. Izplačila so se skoraj v celoti nanašala na obveznosti po uredbah za leto 2015. V obliki proizvodno nevezanih plačil, med katera po reformi Skupne kmetijske politike 2014–2020 (SKP) spadajo sheme osnovnega plačila, zelene komponente in mladih kmetov in so v celoti financirana iz proračuna EU, je bilo izplačanih 116,8 milijona EUR (85 % neposrednih plačil). V obliki plačil za strna žita, mleko v gorskih območjih, rejo govedi, zelenjadnice in beljakovinske rastline, ki po reformi SKP 2014–2020 sestavljajo proizvodno vezana plačila, pa je bilo leta 2016 izplačanih 20,5 milijona EUR. V okviru nove sheme neposrednih plačil je manj sredstev namenjenih proizvodno nevezanim podporam (–6 % glede na izplačila leta 2015), sredstva za proizvodno vezane podpore pa so se v primerjavi z

¹ Zmanjšanje izplačil v letu 2007 in nato izjemno povečanje v letu 2008 sta bila posledica prenosa neposrednih plačil za tekoče leto (2007) po novi shemi v celoti v breme proračuna za naslednje leto (2008), poleg tega so bila v okviru reforme trga sladkorja v letu 2008 izvršena tudi (enkratna) izplačila nadomestil pridelovalcem sladkorne pese zaradi opustitve pridelave.

izplačili leta 2015 povečala za 1,5-krat (pred reformo le plačila za mleko v hribovskih območjih in za posebne tipe reje ženske govedi).

Preglednica 15: Proračunska izplačila za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem (000 EUR); 2012–2016

	2012	2013	2014	2015	2016	Indeks 2016/15
Ukrepi za podporo trgu	3.414	3.653	927	944	1.032	109,3
Izvozne podpore (EU)	261	2	0	0	0	–
Podpore porabi kmetijskih proizvodov	2.948	3.651	927	944	1.032	109,3
<i>Poraba koncentriranega mošta (EU)</i>	32	0	0	0	0	–
<i>Programi za ogrožene osebe (EU + SLO)</i>	2.159	2.830	24	0	0	–
<i>Šolsko mleko (EU)</i>	6	5	4	3	4	105,3
<i>Šolsko sadje in zelenjava (EU + SLO)</i>	750	817	899	940	1.028	109,3
Splošni stroški intervencijskih ukrepov (EU + SLO)	206	0	0	0	0	–
Ukrepi neposrednih podpor proizvajalcem	159.824	165.564	163.060	154.503	162.849	105,4
Neposredna plačila proizvajalcem (EU + SLO)	140.249	137.873	134.242	131.720	137.353	104,3
Ukrepi za zniževanje stroškov kmetovanja (SLO)	19.349	21.338	22.908	22.139	21.752	98,3
<i>Vračilo trošarine za gorivo</i>	14.963	16.668	18.812	20.222	20.344	100,6
<i>Podpore za zavarovanje</i>	4.387	4.670	4.097	1.918	1.408	73,4
Odškodnine in druga izredna plačila (EU + SLO)	225	6.353	5.910	644	3.744	581,4
Tržni ukrepi in neposredne podpore kmetijstvu	163.238	169.217	163.987	155.446	163.881	105,4

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Za ukrepe zniževanja stroškov kmetovanja je bilo porabljenih 21,8 milijona EUR ali 2 % manj kot leta 2015. Nekaj večja so bila vračila trošarin za gorivo, porabljeno v kmetijstvu (+1 %), medtem ko so bila izplačila za sofinanciranje zavarovalnih premij zaradi manjšega interesa za zavarovanje (pri žitu) in kljub zvišanju stopnje sofinanciranja zavarovanja sadja (vključno z oljkami) za dobro četrtno manjša kot v letu prej.

Za odškodnine in druga izredna plačila je bilo v letu 2016 izplačanih 3,7 milijona EUR, od tega največ kot izredna pomoč sektorju mleka in mlečnih proizvodov (2,2 milijona EUR) ter prašičjega mesa (0,6 milijona EUR). Za izredne ukrepe pomoči na trgu s sadjem in zelenjavo (ruski embargo), ki jih v celoti financira EU, je bilo namenjenih 0,9 milijona EUR oziroma 80 % več kot leto prej.

Preglednica 16: Izplačane odškodnine in druga izredna plačila (000 EUR); 2012–2016

	2012	2013	2014	2015	2016
Izredni ukrepi na trgu sadja in zelenjave (ruski embargo) (EU)	0	0	0	475	860
Izredna pomoč mlečni proizvodnji (na kg) (EU + SLO)	1	0	0	0	2.190
Izredna pomoč prašičereji (EU + SLO)	0	0	0	0	548
Izredna pomoč čebelarstvu (SLO)	0	138	395	4	0
Izredna pomoč pridelavi zelenjave (SLO)	24	1	0	0	0
Sanacija posledic naravnih nesreč (SLO)	2	0	65	124	4
Sanacija posledic naravnih nesreč (rezerve) (SLO)	0	5.604	5.223	0	0
Odškodnine – fitosanitarni ukrepi (SLO)	141	0	0	0	0
Odškodnine – veterinarski ukrepi (SLO)	58	0	0	0	0
Odškodnina za področje varne hrane (SLO)*	0	611	226	41	131
Izredna nadomestila zaradi živalskih bolezni (SLO)	0	0	0	0	11
Odškodnine in druga izredna plačila (EU + SLO)	225	6.353	5.910	644	3.744

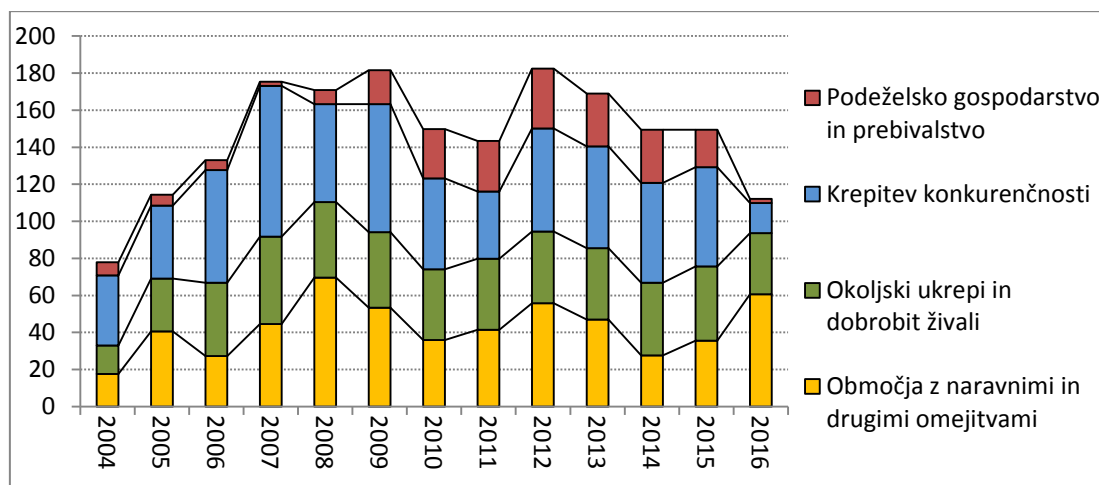
* vključuje odškodnine v povezavi z zdravstvenim varstvom rastlin in živali ter drugimi ukrepi s področja varne hrane

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

2.1.2 Proračunska izplačila za razvoj podeželja in kmetijsko strukturno politiko

Hitra rast proračunskih podpor v okviru politike razvoja podeželja, ki je bila značilna za prva leta po vstopu Slovenije v EU, ko je sofinanciranje večine ukrepov v velikem deležu prevzel Evropski kmetijski sklad, se je po letu 2007 umirila. Poraba proračunskih sredstev za posamezno skupino ukrepov med leti precej niha, kar še posebej velja za izravnalna plačila za območja z omejenimi dejavniki za kmetijsko proizvodnjo (OMD). Za ta ukrep se dinamika izplačil glede na prevzete obveznosti iz leta v leto močno spreminja, kar vpliva tudi na višino izplačil v koledarskem letu.

Slika 18: Proračunska izplačila za razvoj podeželja in kmetijsko strukturno politiko (mio EUR); 2004–2016

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Za ukrepe kmetijske strukturne politike in politike razvoja podeželja je bilo v letu 2016 iz proračuna skupaj izplačanih 112,1 milijona EUR, kar je četrtno manj kot leto prej. Od tega je bilo 84 % porabljenih za izravnalna plačila kmetijskim gospodarstvom, povezana z naravnimi omejitvami, okoljem, ekoloških kmetovanjem in dobrobitjo živali (93,7 milijona EUR).

Glede na leto 2015 so se ta izplačila povečala za 24 %, pri čemer so bila izplačila podpor za območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost (60,6 milijona EUR) večja za 70 %. S temi izplačili so bile poravnane preostale obveznosti iz leta 2015 (skoraj 63 % prevzetih obveznosti za to leto) skupaj z nekaterimi obveznostmi še iz preteklih let in okoli 82 % prevzetih obveznosti za tekoče uredbeno leto (2016).

Sredstva namenjena kmetijsko-okoljsko-podnebnim plačilom (24,3 milijona EUR) in plačilom za ekološko kmetovanje (7,6 milijona EUR) so bila v letu 2016 manjša kot v letu prej (za 15 % oziroma 24 %), z njimi pa so bile izplačane odobrene vloge za uredbeno leto 2015, ki so bile v celoti prenesene v izplačilo iz proračuna za leto 2016 (načelo $n + 1$), ter poračunane nekatere obveznosti iz preteklih let.

Preglednica 17: Proračunska izplačila za razvoj podeželja in kmetijsko strukturno politiko (000 EUR); 2012–2016

	2012	2013	2014	2015	2016	Indeks 2016/15
Ukrepi za krepitev konkurenčnosti agroživilstva*	55.702	55.066	54.011	53.496	16.200	30,3
Posodabljanje in prestrukturiranje kmetijskih gospodarstev	33.400	32.983	34.065	30.385	12.080	39,8
Izboljšanje kmetijske infrastrukture	4.308	6.916	9.370	8.711	1.714	19,7
Organiziranost, predelava, trženje in promocija agroživilstva	17.994	15.167	10.576	14.400	2.406	16,7
Ukrepi za zagotavljanje okoljskih in drugih družbenih koristi	94.425	85.457	66.838	75.683	93.659	123,8
Izravnalna plačila kmetovalcem na OMD	55.750	46.995	27.688	35.642	60.550	169,9
Plačila za kmetijsko-okoljske-podnebnne storitve (KOPOP)	31.822	29.923	29.601	28.655	24.300	84,8
Plačila za ekološko kmetovanje	6.854	8.540	9.549	10.007	7.587	75,8
Plačila za zagotavljanje dobrobiti živali v kmetijstvu	0	0	0	1.380	1.222	88,6
Ukrepi v podporo podeželskemu gospodarstvu in prebivalstvu*	32.382	28.487	28.670	20.299	2.273	11,2
Podpore razvoju gozdarstva in gozdno-lesne verige	3.847	6.121	3.072	1.570	1.128	71,8
Vzpostavitev in razvoj nekmetijskih dejavnosti na podeželju	12.414	5.868	11.829	9.116	31	0,3
Podeželska infrastruktura, osnovne storitve in obnova vasi	11.390	9.125	8.237	6.570	0	–
Krepitev lokalnih razvojnih pobud (LEADER)	4.731	7.373	5.532	3.043	1.113	36,6
Razvoj podeželja in strukturna politika	182.510	169.011	149.518	149.479	112.131	75,0

* podpore gozdarstvu, vključno z gozdarskimi vsebinami v okviru ukrepa dodajanje vrednosti kmetijskim in gozdarskim proizvodom so prerezane iz skupine ukrepov za krepitev konkurenčnosti v skupino ukrepov v podporo podeželskemu gospodarstvu in prebivalstvu

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Manjša (za –11 %) kot leto prej so bila tudi izplačila za ukrep dobrobiti živali, pri čemer so se izplačila nanašala na obveznosti iz leta 2015. Leta 2016 se je ukrep iz prašičereje razširil še na govedorejo, vendar bodo ta sredstva bremenila šele prihodnji proračun.

Izplačila za ukrepe, ki so namenjeni krepitvi konkurenčnosti agroživilstva, so bila v letu 2016 glede na leto prej manjša za 70 %. Za te ukrepe je bilo tako porabljenih le dobrih 14 % vseh sredstev za razvoj podeželja in strukturno politiko (16,2 milijona EUR).

Preglednica 18: Proračunska izplačila za posodabljanje in prestrukturiranje kmetijskih gospodarstev (000 EUR); 2012–2016

	2012	2013	2014	2015	2016	Indeks 2016/15
Podpore naložbam na kmetijskih gospodarstvih	25.099	18.909	25.041	29.720	5.225	17,6
Naložbe v posodobitev kmetijske proizvodnje – PRP (EU + SLO)	21.010	14.689	20.533	25.166	555	2,2
Naložbe v prestrukturiranje vinogradov (EU)	4.089	4.220	4.508	4.554	4.670	102,5
Druge strukturne podpore kmetijskim gospodarstvom	8.301	14.074	9.024	665	6.855	1.031,4
Pomoč za zagon kmetijske dejavnosti – mladi kmetje – PRP (EU + SLO)	7.380	13.062	8.393	–170	6.241	–
Sodelovanje v shemah kakovosti proizvodov – PRP (EU + SLO)	86	104	119	137	0	–
Uporaba storitev svetovanja – PRP (EU + SLO)	0	0	0	247	154	62,2
Druge podpore kmetijskim gospodarstvom	836	908	512	450	461	102,3
FADN – nadomestila kmetom (SLO)	56	75	63	65	86	132,4
Pomoč ob nepredvidenih dogodkih (SLO)	157	223	215	102	91	89,5
Program podpor čebelarstvu – pomoč čebelarjem (EU + SLO)	606	600	234	284	284	100,0
Druge podpore (SLO)	17	10	0	0	0	–
Posodabljanje in prestrukturiranje kmetijskih gospodarstev	33.400	32.983	34.065	30.385	12.080	39,8

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Za posodabljanje in prestrukturiranje kmetijskih gospodarstev je bilo leta 2016 izplačanih 60 % manj sredstev kot v predhodnem letu (12,1 milijona EUR). Zmanjšanje izplačil v tej skupini ukrepov je zaradi prehoda v novo programsko obdobje predvsem posledica izpada izplačil za naložbe v posodobitev kmetijskih gospodarstev. V letu 2016 so bile izplačane le

preostale obveznosti iz naslova podpor naložbam v posodobitev kmetijske proizvodnje iz preteklega programskega obdobja PRP (0,5 milijona EUR), v okviru novega programskega obdobja za ta ukrep pa še ni bilo izplačil.

Po izpadu izplačil podpor za mlade kmete v letu 2015 zaradi prehoda v novo programsko obdobje so bile le-te v letu 2016 izplačane, vendar v manjšem obsegu kot v preteklih letih (6,2 milijona EUR).

Za izboljšanje kmetijske infrastrukture je bilo v letu 2016 porabljenih le 1,7 milijona EUR, kar je več kot petkrat manj kot v letu prej (8,7 milijona EUR). Podobno zmanjšanje izplačil je tudi v skupini ukrepov, namenjenih organiziranosti, predelavi, trženju in promociji agroživilstva, za katero sta bila porabljena 2,4 milijona EUR (14,4 milijona EUR leta 2015). Večina izplačil se nanaša na obveznosti prejšnjega programskega obdobja, saj pri ukrepih v okviru PRP 2014–2020 še ni prišlo do izplačil oziroma se ti še niso začeli izvajati. Največ sredstev (1,1 milijona EUR) je bilo izplačanih za ukrep zgodnjega upokojevanja kmetov, ki se v novem programskem obdobju ne izvaja več.

Preglednica 19: Proračunska izplačila za izboljšanje kmetijske infrastrukture ter za podporo organiziranosti, predelavi, trženju in promociji agroživilstva (000 EUR); 2012–2016

	2012	2013	2014	2015	2016	Indeks 2016/15
Izboljšanje kmetijske infrastrukture	4.308	6.916	9.370	8.711	1.714	19,7
Naložbe v zemljiške operacije	1.616	4.444	6.857	6.747	288	4,3
<i>Zemljiške operacije (SLO)</i>	295	247	424	275	288	104,5
<i>Infrastruktura, povezana z razvojem kmetijstva – PRP (EU + SLO)</i>	1.320	4.197	6.432	6.471	0	0,0
Zgodnje upokojevanje kmetov – PRP (EU + SLO)	2.604	2.377	2.215	1.640	1.082	66,0
Program podpor čebelarstvu – splošne storitve (EU + SLO)	88	94	298	325	345	106,1
Organiziranost, predelava, trženje in promocija agroživilstva	17.994	15.167	10.576	14.400	2.406	16,7
Skupine in organizacije proizvajalcev (EU + SLO)	1.560	1.220	1.890	2.404	18	0,7
<i>Ustanavljanje skupin proizvajalcev – PRP</i>	103	144	31	11	0	–
<i>Informativne in promocijske aktivnosti skupin proizvajalcev – PRP</i>	1.457	1.076	1.858	2.393	18	0,7
Naložbe v skladiščenje, predelavo in trženje kmet. proizv. in živil (EU + SLO)	13.815	11.464	6.495	9.508	372	3,9
Trženje in promocija kmetijskih proizvodov in živil	2.619	2.483	2.191	2.488	2.016	81,0
<i>Spodbujanje tržnega združevanja primarnih proizvajalcev (SLO)</i>	0	188	323	308	133	43,2
<i>Informiranje in promocija kmetijskih in živilskih proizvodov (SLO)</i>	493	730	470	629	777	123,6
<i>Programi informiranja in promocije (EU + SLO)</i>	380	377	737	766	389	50,8
<i>Tržne dejavnosti vinogradniško-vinarskega sektorja (SLO)</i>	569	367	291	306	349	114,0
<i>Promocija vina na tretjih trgih (EU)</i>	997	821	370	480	368	76,7
<i>Promocija hmelja (SLO)</i>	180	0	0	0	0	–

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Izplačila v podporo podeželskemu gospodarstvu in prebivalstvu so v letu 2016 obsegala 2,3 milijona EUR, kar je le dobro desetino sredstev v primerjavi z letom 2015. Večina sredstev je bila namenjena krepitvi lokalnih razvojnih spodbud (49 %) in dodajanju vrednosti gozdarskim proizvodom (48 %).

Preglednica 20: Proračunska izplačila za ukrepe v podporo podeželskemu gospodarstvu in prebivalstvu (000 EUR); 2012–2016

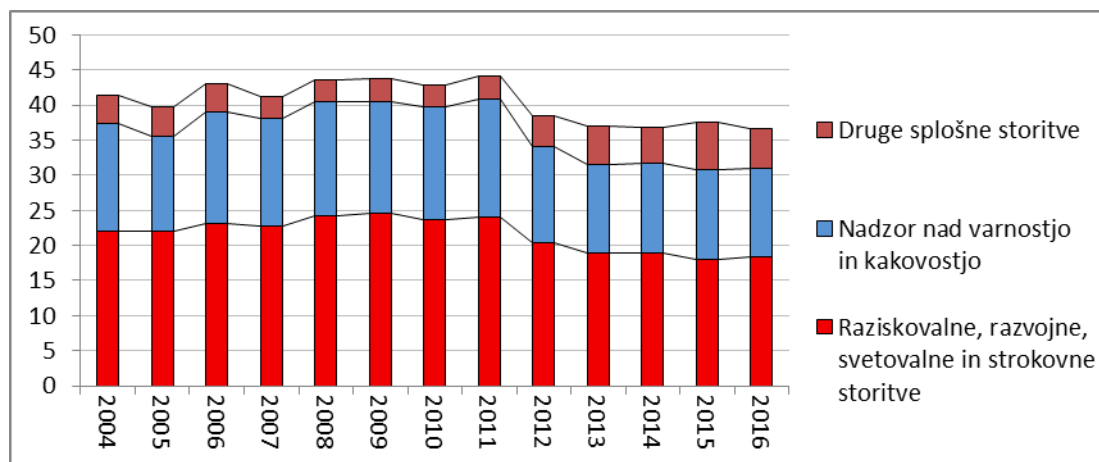
	2012	2013	2014	2015	2016	Indeks 2016/15
Podpore razvoju gozdarstva in gozdno-lesne verige	3.847	6.121	3.072	1.570	1.128	71,8
Gozdna infrastruktura – PRP (EU + SLO)	444	875	272	79	1	1,2
Povečanje gospodarske vrednosti gozdov – PRP (EU + SLO)	1.261	2.602	806	290	43	14,9
Dodajanje vrednosti gozdarskim proizvodom – PRP (EU + SLO)	2.143	2.645	1.994	1.202	1.084	90,1
Vzpostavitev in razvoj nekmetskih dejavnosti na podeželju	12.414	5.868	11.829	9.116	31	0,3
Diverzifikacija v nekmetske dejavnosti – PRP (EU + SLO)	4.664	2.076	4.787	5.475	0	–
Ustanavljanje in razvoj mikropodjetij – PRP (EU + SLO)	7.750	3.792	7.041	3.641	31	0,9
Podeželska infrastruktura, osnovne storitve in obnova vasi	11.390	9.125	8.237	6.570	0	–
Infrastruktura na podeželju – PRP (EU + SLO)	0	2.096	1.216	0	0	–
Obnova vasi – PRP (EU + SLO)	9.194	4.771	6.110	5.696	0	–
Ohranjanje dediščine podeželja – PRP (EU + SLO)	2.196	2.258	911	873	0	–
Krepitev lokalnih razvojnih pobud (LEADER) (EU + SLO)	4.731	7.373	5.532	3.043	1.113	36,6
Ukrepi v podporo podeželskemu gospodarstvu in prebivalstvu	32.382	28.487	28.670	20.299	2.273	11,2

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

2.1.3 Proračunska izplačila za splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva

Proračunska sredstva za splošne storitve za kmetijstvo, ki predstavljajo posredno obliko podpore sektorju, so se po daljšem obdobju razmeroma stabilne višine in strukture po letu 2011 precej zmanjšala.

Slika 19: Proračunska sredstva za splošne storitve za kmetijstvo (mio EUR); 2004–2016

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Za financiranje in sofinanciranje splošnih storitev za kmetijstvo je bilo v letu 2016 porabljenih 36,7 milijona EUR, kar je slabe 3 % manj kot leta 2015. Polovica teh sredstev je bila namenjena raziskovalnim, razvojnim, svetovalnim in strokovnim storitvam. Ukrepi, povezani z varnostjo in kakovostjo hrane in krme, so zajemali dobro tretjino vseh izplačil v tej skupini ukrepov, preostalih 15 % pa je bilo namenjenih financiranju in sofinanciranju drugih splošnih nalog in storitev.

Preglednica 21: Proračunska izplačila za splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva (000 EUR); 2012–2016

	2012	2013	2014	2015	2016	Indeks 2016/15
Raziskovalne, razvojne, svetovalne in strokovne storitve	20.365	18.940	18.901	18.088	18.339	101,4
Nadzor nad varnostjo in kakovostjo hrane in krme	13.670	12.669	12.869	12.633	12.713	100,6
Druge splošne storitve	4.386	5.384	5.097	6.913	5.623	81,3
Splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva	38.421	36.993	36.867	37.633	36.674	97,5

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Za raziskovalne, razvojne, svetovalne in strokovne storitve je bilo v letu 2016 izplačanih 18,3 milijona EUR. Trend zmanjševanja sredstev se je tako v letu 2016 ustavil, kajti v primerjavi z letom 2015 so bila izplačana sredstva za dober odstotek večja.

V tej skupini ukrepov je bilo 43 % sredstev porabljenih za financiranje delovanja javnih svetovalnih služb v kmetijstvu, pri čemer so se sredstva za ta namen v primerjavi z letom prej povečala za 3 %. Podoben delež v tej skupini splošnih storitev zavzemajo tudi strokovne naloge (46 %), katerih obseg financiranja se je leta 2016 prav tako povečal (+4 %). Še nekoliko bolj (za 11 %) so se povečala sredstva, namenjena raziskavam in razvoju, izplačila za kmetijsko izobraževanje in usposabljanje pa so se znova zmanjšala (–59 %).

Preglednica 22: Proračunska izplačila za raziskovalne, razvojne, svetovalne in strokovne storitve za kmetijstvo (000 EUR); 2012–2016

	2012	2013	2014	2015	2016	Indeks 2016/15
Raziskave in razvoj	2.007	1.397	1.450	1.453	1.609	110,7
Kmetijsko znanstveno raziskovalno delo (SLO)	1.205	830	814	770	770	100,0
Naloge genske banke (SLO)	316	170	165	168	172	102,5
Pomembni nacionalni projekti (SLO)	282	217	213	217	218	100,5
FADN – obdelava podatkov (EU + SLO)	143	156	194	167	79	47,3
Projekt SEEDNet (EU)	1	0	0	0	0	–
ERA – NET EUPHRESKO (EU)	2	3	8	1	5	366,6
ERA – NET Kmetijstvo (EU + SLO)	0	0	0	101	119	117,8
Drugi projekti in operativna podpora (SLO)	57	20	56	29	245	857,3
Svetovalna služba (SLO)	9.739	8.396	8.228	7.732	7.940	102,7
Kmetijska svetovalna služba	8.354	7.186	7.034	6.534	6.725	102,9
Sektor za kmetijsko svetovanje pri KGZS	731	633	629	621	638	102,7
Svetovalna služba za čebelarstvo	653	577	565	577	577	100,0
Kmetijsko šolstvo in infrastruktura	201	1.027	961	738	300	40,7
Sofinanciranje kmetijskega izobraževanja (praktični pouk) (SLO)	168	168	164	168	168	100,0
Državno in svetovno tekmovanje v oranju (SLO)	33	33	32	33	33	100,4
Usposabljanje za delo v kmetijstvu in gozdarstvu – PRP (EU + SLO)	0	827	764	391	99	25,4
Demonstracijske aktivnosti – PRP (EU + SLO)	0	0	0	146	0	–
Strokovne naloge v kmetijstvu (SLO)	8.418	8.120	8.262	8.165	8.490	104,0
Strokovne naloge v rastlinski proizvodnji	410	705	656	655	702	107,2
Strokovne naloge v hmeljarstvu	315	351	283	290	299	103,1
Strokovne naloge v oljkarstvu	0	0	150	149	152	102,0
Poskusni centri za sadjarstvo in vinogradništvo	634	626	492	486	499	102,7
Žlahtnjenje	0	0	250	250	254	101,4
Fitofarmacevtska sredstva	0	0	77	100	231	231,6
Strokovne naloge v živinoreji	7.059	6.438	6.355	6.235	6.353	101,9
Raziskovalne, razvojne, svetovalne in strokovne storitve	20.365	18.940	18.901	18.088	18.339	101,4

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Za naloge na veterinarskem in fitosanitarnem področju ter druge naloge, povezane z varnostjo in kakovostjo hrane in krme, je bilo leta 2016 izplačanih 12,7 milijona EUR, od tega 79 % za ukrepe na področju veterine.

Skupna izplačila za veterinarske ukrepe so se v primerjavi z letom 2015 zmanjšala za 2 %, financiranje storitev na področju kakovosti hrane in krme je ostalo skoraj nespremenjeno, izplačil za storitve na fitosanitarnem področju pa je bilo za slabih 18 % več kot v predhodnem letu.

Preglednica 23: Proračunska izplačila za ukrepe, povezane z varnostjo in kakovostjo hrane in krme (000 EUR); 2012–2016

	2012	2013	2014	2015	2016	Indeks 2016/15
Ukrepi na področju veterinarstva	11.268	10.395	10.610	10.311	10.066	97,6
Predpisano in preventivno varstvo živali in ukrepi (SLO)	6.161	5.596	6.063	5.354	4.874	91,0
Ukrepi v veterini (EU + SLO)	2.197	2.108	1.788	2.198	2.192	99,7
Identifikacija in registracija živali (SLO)	702	629	620	631	636	100,8
Odstranjevanje klavničnih odpadkov (SLO)	2.208	2.061	2.140	2.128	2.364	111,1
Fitosanitarni ukrepi ter varstvo in registracija sort	2.319	1.909	1.854	1.858	2.184	117,6
Zdravstveno varstvo rastlin (SLO)	1.325	1.169	1.137	1.128	1.190	105,5
Ukrepi za varstvo rastlin (EU + SLO)	28	28	27	28	251	895,7
Fitofarmacevtska sredstva (SLO)	425	385	368	384	401	104,3
Varstvo in registracija sort rastlin (SLO)	541	328	321	318	342	107,6
Ukrepi na področju kakovosti hrane in krme (SLO)	83	365	405	464	463	99,8
Nadzor nad varnostjo in kakovostjo hrane in krme	13.670	12.669	12.869	12.633	12.713	100,6

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Med drugimi splošnimi storitvami, za katere je bilo leta 2016 skupaj izplačanih 5,6 milijona EUR oziroma 19 % manj kot leta 2015, je bila večina sredstev namenjena tehnični pomoči v okviru PRP 2014–2020 (3,4 milijona EUR) in sofinanciranju Kobilarne Lipica (1,8 milijona EUR). Zmanjšanje sredstev je predvsem posledica manjših izplačil, namenjenih Kobilarni Lipica.

Preglednica 24: Proračunska izplačila za druge splošne storitve (000 EUR); 2012–2016

	2012	2013	2014	2015	2016	Indeks 2016/15
Podpora nevladnim organizacijam (SLO)	187	200	214	305	326	106,8
Stanovsko in interesno povezovanje	187	200	214	264	279	105,6
Varuh odnosov v verigi preskrbe s hrano	0	0	0	42	47	114,2
Tehnična pomoč – PRP (EU + SLO)	2.009	2.324	2.041	3.490	3.413	97,8
Drugo (SLO)	2.190	2.859	2.843	3.117	1.884	60,4
Obramba pred točo	57	57	51	57	57	99,9
Kobilarna Lipica	2.133	2.803	2.792	3.060	1.827	59,7
Druge splošne storitve	4.386	5.384	5.097	6.913	5.623	81,3

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

2.2 Podpore kmetijstvu na lokalni ravni

Kmetijska dejavnost je deležna podpor za razvoj kmetijstva in podeželja tudi s strani lokalnih skupnosti (občine) in regionalnih javnih skladov (Javni sklad malega gospodarstva Goriške, Javni sklad RS za regionalni razvoj in razvoj podeželja). Dajalci pomoči sredstva kmetijstvu pretežno dodeljujejo po priglašeni shemah državnih pomoči po Uredbi Komisije (EU) 702/2014 (skupinske izjeme na področju kmetijstva), v manjši meri pa tudi na podlagi priglašeni shem *de minimis* pomoči po Uredbi Komisije (EU) 1408/2013.

Izmed 212 občin in dveh javnih skladov je bilo konec leta 2016 priglašanih 152 shem državnih pomoči po skupinskih izjemah na področju kmetijstva. Na podlagi razpisov je bila pomoč za ukrepe po skupinskih izjemah iz lokalnih javnih virov dodeljena po 138 shemah.

Na lokalni ravni je bilo v prigrasitev posredovanih tudi 30 shem *de minimis* pomoči primarni kmetijski proizvodnji, od tega je bila pomoč v letu 2016 dodeljena po 22 shemah.

Za podpore kmetijstvu so bili iz sredstev na lokalni ravni leta 2016 namenjeni 3,87 milijona EUR oziroma slabih 37 % več kot leta 2015, vendar še vedno manj kot v obdobju 2012–2014.

V zadnjih letih se struktura državnih pomoči (skupinske izjeme v kmetijstvu) po namenih ni pomembneje spremenila. Največ sredstev (89 %) je bilo namenjenih za sofinanciranje naložb na kmetijskih gospodarstvih, predvsem v obliki pomoči za nakup kmetijske mehanizacije (62 %). Pomembnejši delež zavzema še tehnična podpora kmetijskemu sektorju (4 %), v okviru katere je bilo največ sredstev namenjenih dejavnostim prenosa znanja in informiranja v kmetijskem sektorju ter kot pomoč za plačilo zavarovalnih premij za zavarovanje kmetijske proizvodnje (okoli 4 %).

Podobno kot v predhodnih letih je bilo tudi v letu 2016 največ sredstev (99 %) dodeljenih z dotacijami. Preostale državne pomoči so bile dodeljene v obliki ugodnih posojil iz javnih virov in subvencionirane obrestne mere.

Preglednica 25: Podpore kmetijstvu, izplačane na lokalni ravni (000 EUR); 2012–2016

	2012	2013	2014	2015	2016	Indeks 2016/15
Zavarovalne premije	79,4	61,2	45,1	80,8	130,8	161,9
Naložbe v kmetijska gospodarstva	3.871,3	3.384,0	3.264,2	2.347,2	3.242,9	138,2
Naložbe v zvezi s predelavo in trženjem kmetijskih proizvodov	–	–	–	22,5	39,7	176,4
Aronacija kmetijskih zemljišč	44,8	13,5	9,1	3,2	5,1	159,4
Proizvodnja in trženje kakovostnih kmetijskih proizvodov	5,2	5,5	2,3	0,3	0	–
Ohranjanje in varstvo tradicionalne krajine in stavb	46,5	39,4	48,9	53,7	75,8	141,2
Tehnična podpora kmetijskemu sektorju	611,6	547,9	572,8	153,4	153,8	100,3
– izobraževanje in usposabljanje kmetovalcev	398,1	374,7	396,2	120,4	137,5	114,2
– organizacija forumov, tekmovanj, razstav in sejmov	171,6	131,5	1,5	11,1	11,3	101,8
– svetovalne storitve	27,0	28,5	28,7	0	0	–
– drugo (katalogi, spletišča, nadomeščanje kmetov ...)	14,8	13,2	146,3	21,9	5,0	22,8
Tehnična podpora gozdarskemu sektorju (prenos znanja in informiranje)	–	–	–	8,4	4,4	52,4
Ohranjanje in razvoj kmetijstva in podeželja (<i>de minimis</i> – občine)	9,9	48,2	39,4	170,1	222,1	130,6
Skupaj	4.668,6	4.099,7	3.981,7	2.839,6	3.870,6	136,7

Vir: MKGP

Ukrepi, ki se financirajo na lokalni ravni, so podobni ukrepom, ki se financirajo iz državnega proračuna. Dajalci državnih pomoči po skupinskih izjemah oziroma smernicah so zato zavezani pravilu kumulacije pomoči, kar pomeni, da morajo pred dodelitvijo pomoči medsebojno ugotoviti, ali je upravičenec za isti namen prejel pomoč iz drugega naslova oziroma ali intenzivnost pomoči presega dovoljeno stopnjo pomoči oziroma zgornjo mejo pomoči, ki je dovoljena s predpisi EU.

V letu 2016 je 22 občin kmetijstvu dodelilo *de minimis* pomoč, ki se je v primerjavi s preteklim letom povečala za slabih 31 %. Občine v okviru shem *de minimis* pomoči namenjajo podporo ohranjanju oziroma povečevanju rodovitnosti tal, manjše občine pa celotna sredstva za kmetijstvo prek shem *de minimis* pomoči dodeljujejo za naložbe na kmetijska gospodarstva, sofinanciranje zavarovalnih premij, tehnično podporo kmetijskemu sektorju in podobno.

Za dodeljene pomoči po pravilu *de minimis* je vzpostavljena centralna evidenca v okviru ministrstva. Dajalci pomoči pred dodelitvijo pomoči ministrstvu pošljejo poizvedbo o že dodeljenih *de minimis* pomočeh v zadnjih treh letih, da se prepreči čezmerno izplačilo pomoči na upravičenca, ki je na področju kmetijstva po novih predpisih za obdobje 2014–2020 omejeno na 15.000 EUR kadar koli v treh proračunskih letih, hkrati pa skupna *de minimis* pomoč na nacionalni ravni ne sme presegati 1 % vrednosti letne proizvodnje. Dajalci pomoči so zavezani preveriti tudi *de minimis* pomoči, dodeljene po pravilih *de minimis* pomoči za gospodarstvo pri Ministrstvu za finance, da tudi skupna kumulacija vseh *de minimis* pomoči ne preseže omejitve 200.000 EUR kadar koli v treh proračunskih letih.

3 ZUNANJA TRGOVINA Z AGROŽIVILSKIMI PROIZVODI

Po začasnih podatkih za leto 2016 se je blagovna menjava povečala in dosegla največjo vrednost doslej. Opazno večja blagovna menjava je leta 2016 zaznamovala tudi zunanjo trgovino z agroživilskimi proizvodi, ki je presegla 3,3 milijarde EUR. Na večjo blagovno menjavo sta vplivala večji izvoz in uvoz, pri čemer se je izvoz povečal za skoraj 7 %, uvoz pa je bil večji za slabe 4 %. Kljub hitrejši rasti izvoza se je bilanca (–1.046 milijonov EUR) v primerjavi z letom prej še nekoliko poslabšala, primanjkljaj je bil večji celo od primanjkljaja v letu 2013, ko beležimo najslabšo bilanco doslej. Leta 2016 se je ponovno izboljšala pokritost uvoza z izvozom, saj je izvoz pokril 51,9 % uvoza (leta 2015 50,5 %) in se tako povsem približal največjim deležem v obdobju 2000–2003. Ker se je vzporedno z blagovno menjavo agroživilstva povečala tudi celotna blagovna menjava, deleži agroživilstva ostajajo podobni kot leto prej. V letih 2015 in 2016 je zunanja trgovina z agroživilskimi proizvodi zajela 6,7 % vse blagovne menjave in predstavljala 9,0 % slovenskega blagovnega uvoza, delež izvoza agroživilstva pa se je povečal za 0,1 odstotno točko (na 4,5 %).

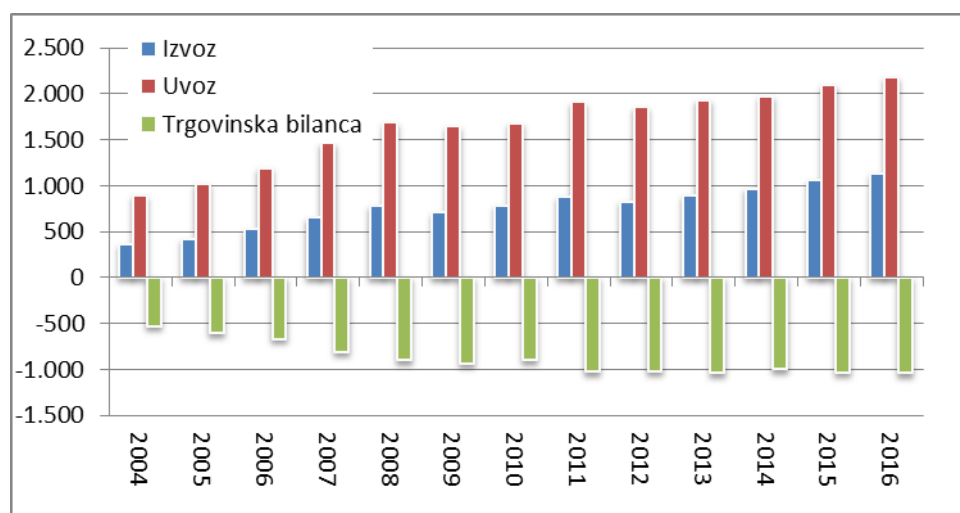
Preglednica 26: Blagovna menjava agroživilskih proizvodov; 2012–2016

	2012	2013	2014	2015	2016*	Indeks 2016/15
Blagovna menjava agroživilstva (mio EUR)	2.677,9	2.818,2	2.937,5	3.157,5	3.307,2	104,7
– izvoz (mio EUR)	827,1	887,7	967,6	1.060,1	1.130,6	106,7
– uvoz (mio EUR)	1.850,8	1.930,5	1.969,9	2.097,4	2.176,6	103,8
– bilanca (mio EUR)	–1.023,7	–1.042,8	–1.002,3	–1.037,3	–1.046,0	100,8
Pokritost uvoza z izvozom (%)	44,7	46,0	49,1	50,5	51,9	
Delež agroživilskih proizvodov v skupni blagovni menjavi (%)	6,2	6,5	6,5	6,7	6,7	
Delež agroživilskih proizvodov v skupnem izvozu blaga (%)	3,9	4,1	4,2	4,4	4,5	
Delež agroživilskih proizvodov v skupnem uvozu blaga (%)	8,4	8,7	8,7	9,0	9,0	

* začasni podatki

Vir: SURS, preračuni KIS

Slika 20: Izvoz in uvoz ter zunanjetrgovinska bilanca agroživilskih proizvodov (mio EUR); 2004–2016

Vir: SURS, preračuni KIS

3.1 Blagovna menjava agroživilstva po skupinah blaga

V letu 2016 se je izvoz v vseh pomembnejših skupinah agroživilskih proizvodov, z izjemo sadja, vrednostno povečal. Najbolj (+15 %) se je povečal izvoz v skupini razna živila. Ta se zelo opazno povečuje, saj se je v zadnjih desetih letih povečal za več kot 3,5-krat.

Okvir 5: Zunanja trgovina z agroživilskimi proizvodi

Podatki o zunanji trgovini z agroživilskimi proizvodi temeljijo na klasifikaciji proizvodov po kombinirani nomenklaturi (KN) carinske tarife. Pojem »kombinirana nomenklatura« carinske tarife pomeni poimenovanje posameznih oddelkov, poglavij in podpoglavij, tarifnih števil ter opomb, temeljna pravila razvrščanja blaga po kombinirani nomenklaturi in številčne oznake nomenklature. KN temelji na mednarodnem usklajenem sistemu imen in šifriranja blaga. Blago uvršča v oddelke (21 oddelkov – rimske številke), poglavja (2-mestna raven) in podpoglavja (4-mestna raven) na podlagi 8-mestnih tarifnih števil, ki so v celoti usklajene z EU (kombinirana nomenklatura EU ne predvideva nacionalne členitve tarifnih postavk na devetem mestu, zato tudi v statistiki zunanje trgovine od leta 2004 dalje prikazuje SURS podatke na 8-mestni ravni tarifne postavke). Hkrati zadovoljuje zahteve carinske tarife, zunanjetrgovinske statistike ter trgovinske, kmetijske in drugih politik, ki se nanašajo na izvoz ali uvoz blaga. Skrbnik KN je Evropska komisija, v Sloveniji pa Ministrstvo za gospodarstvo. Osvežuje se enkrat letno.

Od 1. 5. 2004 SURS podatke o blagovni menjavi Slovenije s tujino pridobiva iz dveh ločenih virov: Intrastata in Extrastata. Intrastat je statistika blagovne menjave med državami članicami EU (mesečno statistično raziskovanje). Podatki se zbirajo neposredno od podjetij, ki trgujejo s podjetji iz držav članic, poročajo pa jih na statističnem obrazcu. Poročevalske enote za Intrastat v danem poročevalskem obdobju so tako podjetja, ki so v predhodnem letu vsaj pri enem toku blaga (skupni izvoz ali uvoz) presegla t. i. vključitveni prag. V danem poročevalskem obdobju se v zajetje vključujejo tudi gospodarski subjekti, ki so prag presegli med letom. Poročevalske enote poročajo samo za tisti tok blaga (odpreme oziroma prejeme blaga), pri katerem so prag presegle. Podatki za države EU za obdobje od maja 2004 naprej vključujejo tudi ocene za vrednost menjave podjetij pod vključitvenim pragom.

Extrastat je statistika blagovne menjave držav članic EU z državami nečlanicami. Vir podatkov so carinske deklaracije oziroma enotna carinska listina (ECL), ki spremlja blago pri prehodu državne meje. Extrastat je vsebinsko odvisen tudi od domače carinske zakonodaje, ki je bila 1. 5. 2004 dokončno usklajena z evropsko (TARIC). V Extrastatu so zajete vse transakcije blaga, ki se glede na metodologijo vključujejo v zajetje, ne glede na višino statistične vrednosti, in neto mase (statistični prag ni določen).

Vrednost uvoženega/izvoženega blaga SURS prikazuje kot statistično vrednost. To je carinska vrednost oziroma transakcijska vrednost blaga, ki se ji deloma ali v celoti prištejejo ali odštejejo stroški prevoza, natovarjanja, raztovarjanja, zavarovanja idr., glede na v pogodbi prikazane dobavne pogoje. Pri izvozu je vrednost prikazana po pariteti tipa FOB (vključena transakcijska vrednost blaga in vrednost storitev za dostavo blaga do meje države izvoznice), pri uvozu pa po pariteti tipa CIF (poleg transakcijske vrednosti je vključena še vrednost storitev za dostavo blaga do meje države uvoznice). Količino uvoženega/izvoženega blaga SURS prikazuje v neto masi, če jo je glede na vrsto proizvoda mogoče določiti, in v posebni merski enoti pri tistih proizvodih, kjer je ta predpisana v KN. Povprečna vrednost blaga je skupna vrednost vsega blaga, razvrščenega v isto osemestno šifro KN carinske tarife, izračunana na količinsko mersko enoto.

Kot kmetijski in živilski proizvodi so šteti vsi proizvodi iz poglavij od 01 do 24 kombinirane nomenklature carinske tarife. Seznam carinskih tarif oziroma proizvodov, ki se uvrščajo med agroživilske, ni v celoti usklajen z EU. Po opredelitvi EU se med agroživilske proizvode v okviru statistike zunanje trgovine uvrščajo proizvodi iz poglavij od 01 do 24 carinske tarife, brez rib in ribjih proizvodov (brez carinske tarife 03; 051191; 1604; 1605; 19022010 in 23012000). Poleg tega se v skladu s sporazumom med EU in Svetovno trgovinsko organizacijo med agroživilske proizvode uvrščajo tudi posamezni proizvodi iz drugih poglavij (carinske tarife 290543, 290544, 290545 3301, 3501–3505, 380910, 382311, 382312, 382313, 382319, 382370, 382460, 4101–4103, 4301, 5001–5003, 5101–5103, 5201–5203, 5301, 5302). Zaradi zagotavljanja primerljivosti podatkov v časovni seriji vsi podatki o zunanji trgovini z agroživilskimi proizvodi zajemajo poglavja od 01 do 24 kombinirane nomenklature.

Regionalna struktura blagovne menjave agroživilskih proizvodov je prikazana po naslednjih skupinah držav: stare članice EU (EU–15), nove članice EU (EU–10, EU–2 in EU–HR), države na ozemlju nekdanje Jugoslavije (Bosna in Hercegovina, Srbija, Črna gora, Makedonija) in druge države (vse druge države, razen naštetih).

V letu 2016 je bil večji tudi izvoz mesa in izdelkov iz mesa (za 5 oziroma za 7 %), ostankov in odpadkov živil, krme (+5 %), mleka in mlečnih izdelkov (+3 %) in pijač, alkoholov in kisa (+1 %). Z izjemo mleka in mlečnih izdelkov je bil v vseh omenjenih skupinah doseženi izvoz vrednostno največji doslej. Izvoz mleka in mlečnih izdelkov se je namreč po zmanjšanju leta 2015 znova povečal, vendar še ni dosegel vrednosti iz let 2013 in 2014. Tudi v večini manj pomembnih skupin je bil izvoz v letu 2016 vrednostno večji kot v letu 2015. Tako se je, po dveletnem zmanjševanju, znova povečal tudi izvoz živih živali. V primerjavi z velikim izvozom leta 2015 je bil vrednostno manjši izvoz le pri sadju (–14 %).

Struktura izvoza v letu 2016 ostaja podobna strukturi izvoza v predhodnem letu. Največji delež je kljub zmanjšanju v zadnjih dveh letih še vedno zavzemalo mleko (v letu 2016 12 %; v letu 2015 13 %, v letu 2014 15 %). Enak delež v izvozu (12 %) zajemata tudi skupina ostanki in odpadki živil, krma ter skupina razna živila, katere delež se iz leta v leto povečuje. Odstotno točko manjši izvoz kot v letu 2015 je bil dosežen v skupini pijače, alkoholi in kis (zmanjšanje z 11 % v letu 2015 na 10 % v letu 2016), pri sadju (s 7 % na 6 %) in oljnih semenih in plodovih, pri katerih izvoz med leti precej niha. Pri drugih skupinah so bile spremembe manjše. Meso in mesni izdelki so tako kot v preteklih letih tudi v letu 2016 skupaj zajemali slabih 16 % vrednosti izvoza.

Preglednica 27: Izvoz in uvoz agroživilstva po skupinah blaga; 2015 in 2016

CT	Ime	Izvoz					Uvoz				
		Mio EUR		2016		%	Mio EUR		2016		%
		2015	2016*	2015	2015	2016*	2015	2016*	2015	2015	2016*
01	Žive živali	39,9	45,7	114,6	3,8	4,0	26,5	25,7	97,2	1,3	1,2
02	Meso in drugi klavnični proizvodi	81,0	85,3	105,4	7,6	7,5	211,4	225,2	106,6	10,1	10,3
03	Ribe, raki	8,4	7,8	93,1	0,8	0,7	49,1	63,7	129,6	2,3	2,9
04	Mlečni izdelki, jajca, med	136,1	140,8	103,4	12,8	12,5	150,9	148,3	98,3	7,2	6,8
05	Proizvodi živalskega porekla	1,4	2,1	149,9	0,1	0,2	5,4	5,5	101,8	0,3	0,3
06	Živo drevje, čebulnice, cvetje	10,0	11,7	117,2	0,9	1,0	40,7	46,0	112,8	1,9	2,1
07	Užitne vrtnine	20,2	22,5	111,4	1,9	2,0	107,6	114,4	106,3	5,1	5,3
08	Užitno sadje	74,5	64,4	86,5	7,0	5,7	187,1	194,3	103,9	8,9	8,9
09	Kava, čaj, začimbe	15,1	20,5	135,5	1,4	1,8	53,1	53,4	100,6	2,5	2,5
10	Žita	35,5	34,8	98,2	3,3	3,1	70,6	66,9	94,7	3,4	3,1
11	Proizvodi mlinске industrije	6,9	8,4	121,0	0,7	0,7	32,4	31,1	95,9	1,5	1,4
12	Oljna semena in plodovi	26,5	38,2	144,5	2,5	3,4	35,3	37,5	106,3	1,7	1,7
13	Šelak, gume, ekstrakti	11,2	12,2	108,3	1,1	1,1	11,7	12,2	104,5	0,6	0,6
14	Rastlinski material za pletarstvo	0,0	0,0	92,8	0,0	0,0	0,5	0,6	134,2	0,0	0,0
15	Masti in olja	22,7	23,7	104,7	2,1	2,1	72,0	73,9	102,6	3,4	3,4
16	Izdelki iz mesa	84,6	90,8	107,4	8,0	8,0	69,4	71,5	103,0	3,3	3,3
17	Sladkor in sladkorni proizvodi	32,9	31,4	95,3	3,1	2,8	75,1	63,0	83,8	3,6	2,9
18	Kakav in kakavovi izdelki	16,4	17,7	107,8	1,6	1,6	89,2	97,2	108,9	4,3	4,5
19	Izdelki iz žit, moke, škroba, mleka	56,8	62,3	109,7	5,4	5,5	146,4	153,5	104,8	7,0	7,1
20	Izdelki iz vrtnin, sadja	11,8	13,4	113,3	1,1	1,2	81,7	85,4	104,5	3,9	3,9
21	Razna živila	119,7	138,2	115,4	11,3	12,2	152,7	166,7	109,2	7,3	7,7
22	Pijače, alkoholi in kis	115,4	116,4	100,9	10,9	10,3	138,9	142,3	102,5	6,6	6,5
23	Ostanki in odpadki živil, krma	132,7	139,6	105,2	12,5	12,3	221,5	232,6	105,0	10,6	10,7
24	Tobak	0,3	2,6	738,8	0,0	0,2	68,2	65,8	96,5	3,3	3,0
	Skupaj	1.060,1	1.130,6	106,7	100,0	100,0	2.097,4	2.176,6	103,8	100,0	100,0

* začasni podatki

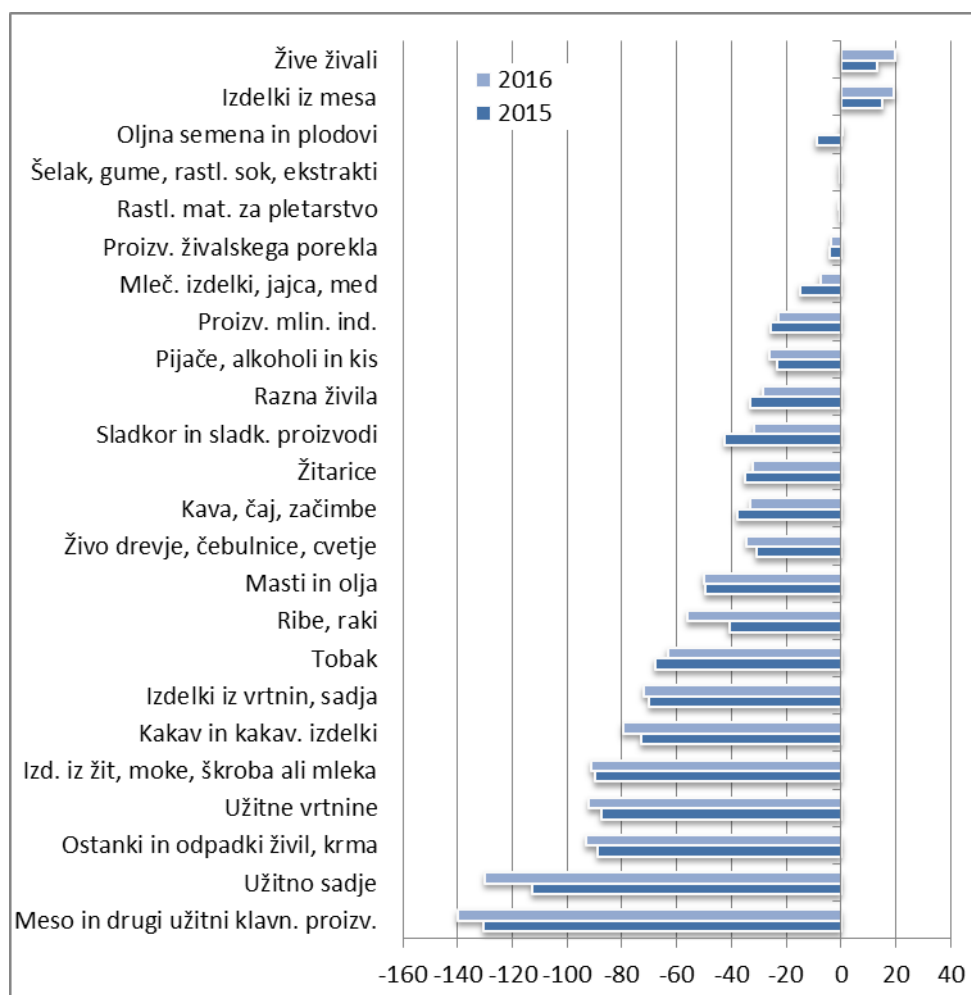
Vir: SURS, preračuni KIS

Tako kot izvoz se je tudi uvoz agroživilskih proizvodov v letu 2016 pri vseh pomembnejših skupinah, z izjemo mleka in mlečnih izdelkov, v primerjavi s predhodnim letom vrednostno povečal. Vrednostno se je najbolj povečal uvoz v skupini razna živila (+9 %). Za 7 % je bil večji uvoz mesa, za 6 % uvoz vrtnin in za 5 % uvoz v skupini ostanki in odpadki živil, krma

ter izdelki iz žita, moke, škroba ali mleka. Večja sta bila tudi uvoz sadja (+ 4 %) in uvoz pijač, alkoholov in kisa (+2 %). V vseh omenjenih skupinah je bil uvoz vrednostno največji doslej. Znova se je nekoliko zmanjšal uvoz mleka in mlečnih izdelkov (–2 %), manjši kot leto prej je bil tudi uvoz živih živali (–3 %). Struktura uvoza ostaja podobna kot pretekla leta. V primerjavi z letom 2015 so bile spremembe deležev pri skoraj vseh skupinah manjše od odstotne točke. Največje deleže v uvozu zavzemajo ostanki in odpadki živil, krma (11 %), meso (10 %), sadje (9 %), razna živila (8 %) ter mleko in mlečni izdelki in izdelki iz žita, moke, škroba ali mleka (vsak po 7 %).

Pozitivna zunanjetrgovinska bilanca je bil v letu 2016 podobno kot v predhodnem letu dosežena pri izdelkih iz mesa in živih živali. V primerjavi z nekoliko slabšo bilanco v letu 2015 se je v letu 2016 zunanjetrgovinski presežek v skupini živih živali povečal za skoraj polovico, vendar je bil še vedno opazno manjši kot v letih 2012 in 2013. Po letu 2011 se z vsakim letom znova povečuje tudi zunanjetrgovinski presežek v skupini izdelkov iz mesa, ki je bil v letu 2016 za dobro četrtno večji od predhodnega. Pri drugih skupinah proizvodov je bil uvoz v letu 2016 vrednostno večji od izvoza. Največji primanjkljaj je bil znova pri mesu in sadju, v skupini ostanki in odpadki živil, krma, pri vrtninah in v skupini izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka. V vseh omenjenih skupinah se je primanjkljaj povečal, najbolj izrazito v skupinah sadje (+15 %) in meso (+7 %).

Slika 21: Zunanjetrgovinska bilanca agroživilstva po tarifnih skupinah (mio EUR); 2015 in 2016

Vir: SURS, preračuni KIS

V zadnjem desetletju so opazna precejšnja nihanja v bilanci mleka in mlečnih izdelkov (v to skupino spadajo tudi jajca in med). Medtem ko je bila bilanca do leta 2009 pozitivna, se v zadnjih letih primanjkljaj povečuje. Ta se je leta 2016 v primerjavi z letom prej skoraj prepolovil, predvsem kot posledica precej večjega izvoza sira, skute in fermentiranih izdelkov. Največji delež te bilance zajema trgovina s surovim mlekom in smetano, pri čemer se izvoz le še količinsko povečuje. Tako kot že v letu 2015 se je namreč tudi v letu 2016 vrednostni izvoz surovega mleka in smetane zaradi nizke odkupne cene kljub večji izvoženi količini opazno zmanjšal.

3.2 Regionalna struktura blagovne menjave agroživilstva

Z vključitvijo Slovenije v Evropsko unijo blagovna menjava agroživilstva v glavnem poteka z državami EU. Od leta 2007, ko sta se k EU priključili Romunija in Bolgarija, je blagovna menjava z EU obsegala nekaj manj kot tri četrtine vse blagovne menjave, leta 2013, ko se je k EU priključila še Hrvaška, pa se je delež blagovne menjave povečal na dobre štiri petine (delež držav nekdanje Jugoslavije se je skoraj prepolovil). Hrvaška je namreč za Slovenijo zelo pomembna zunanjetrgovinska partnerica. V letu 2016 je bila pri izvozu iz Slovenije Hrvaška druga najpomembnejša država, pri uvozu pa je bila četrta najpomembnejša država (enako leta 2015).

Preglednica 28: Izvoz in uvoz agroživilstva po skupinah držav (mio EUR); 2011–2016

	2011	2012	2013	2014	2015	2016*	Indeks 2016/15
IZVOZ	875,3	827,1	887,7	967,6	1.060,1	1.130,6	106,7
EU–28	644,8	590,5	646,8	722,4	805,7	873,0	108,4
EU–15	447,6	394,9	417,1	428,7	465,0	499,5	107,4
EU–10	95,4	95,1	107,8	104,2	122,8	114,0	92,9
EU–2	26,7	14,0	15,1	17,6	21,2	20,7	97,7
EU–Hrvaška	75,0	86,5	106,8	171,9	196,7	238,8	121,4
Nekdanja Jug. (brez Hrvaške)	154,3	154,3	157,8	162,6	166,3	168,7	101,4
Druge države	76,3	82,3	83,2	82,6	88,1	88,9	100,9
UVOZ	1.905,8	1.850,8	1.930,5	1.969,9	2.097,4	2.176,6	103,8
EU–28	1.562,1	1.611,0	1.690,9	1.719,3	1.786,7	1.850,0	103,5
EU–15	1.145,9	1.158,0	1.233,0	1.228,3	1.234,7	1.251,2	101,3
EU–10	290,5	322,1	322,0	297,6	300,4	313,2	104,3
EU–2	12,2	15,8	18,7	26,5	24,2	20,3	83,8
EU–Hrvaška	113,4	115,0	117,1	166,8	227,4	265,3	116,6
Nekdanja Jug. (brez Hrvaške)	69,7	61,5	70,5	55,9	57,0	60,9	106,8
Druge države	274,0	178,3	169,2	194,7	253,6	265,8	104,8
BILANCA	-1.030,5	-1.023,7	-1.042,8	-1.002,3	-1.037,3	-1.046,0	100,8
EU–28	-917,3	-1.020,5	-1.044,1	-996,9	-981,0	-977,0	99,6
EU–15	-698,3	-763,0	-815,9	-799,6	-769,7	-751,8	97,7
EU–10	-195,1	-227,0	-214,2	-193,4	-177,5	-199,1	112,2
EU–2	14,5	-1,9	-3,6	-8,9	-3,0	0,4	-14,9
EU–Hrvaška	-38,4	-28,6	-10,4	5,0	-30,7	-26,5	86,2
Nekdanja Jug. (brez Hrvaške)	84,6	92,8	87,3	106,6	109,3	107,8	98,6
Druge države	-197,8	-96,0	-86,0	-112,1	-165,5	-176,8	106,8

* začasni podatki

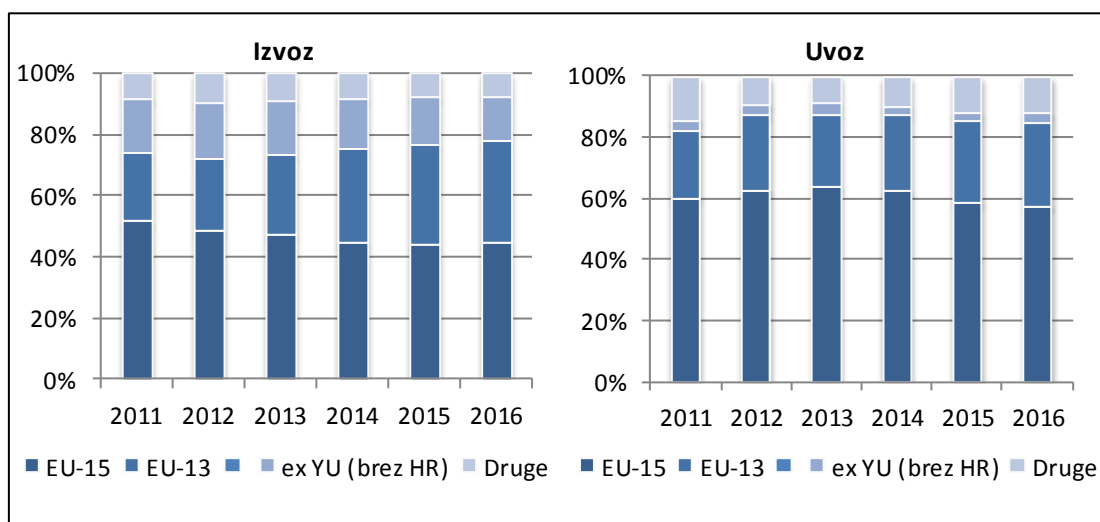
Vir: SURS, preračuni KIS

V letu 2016 se je blagovna menjava z EU–28 (primerjava zaradi izključitve vpliva širitve EU upošteva EU–28 tudi v preteklih letih), predvsem zaradi večje blagovne menjave s Hrvaško, povečala za 5 %, izvoz se je povečal za dobrih 8 %, uvoz pa je bil večji za slabe 4 %. Zaradi za odstotek večjega izvoza in za 7 % večjega uvoza se je blagovna menjava z državami na

ozemlju nekdanje Jugoslavije povečala za 3 %. Predvsem zaradi večjega uvoza (+5 %) je bila tudi blagovna menjava z drugimi državami v letu 2016 večja za 4 % (izvoz je bil večji za odstotek).

Regionalna struktura izvoza v letu 2016 ohranja osnovne značilnosti iz preteklih let, pri čemer je v letu 2016 znova opazno rahlo povečanje deleža izvoza v države EU–28 (77 %, leta 2015 76 %), delež izvoza v države nekdanje Jugoslavije pa se malce zmanjšuje (15 %, leta 2015 16 %). Delež izvoza v druge države ostaja podoben kot leto prej (8 %).

Slika 22: Struktura izvoza in uvoza agroživilstva po skupinah držav; 2011–2016

Vir: SURS, preračuni KIS

Malenkost večje so v zadnjih letih spremembe v strukturi uvoza, pri čemer se je do leta 2015 zaradi zmanjševanja deleža uvoza iz drugih držav povečeval delež uvoza iz držav EU–28. V letih 2015 in 2016 pa se je delež uvoza iz drugih držav povečal na 12 % (leta 2014 10 %), zmanjšal pa se je delež uvoza iz EU–28 (85 %, v letu 2014 87 %). Delež uvoza iz držav na območju nekdanje Jugoslavije ostaja na ravni 3 %.

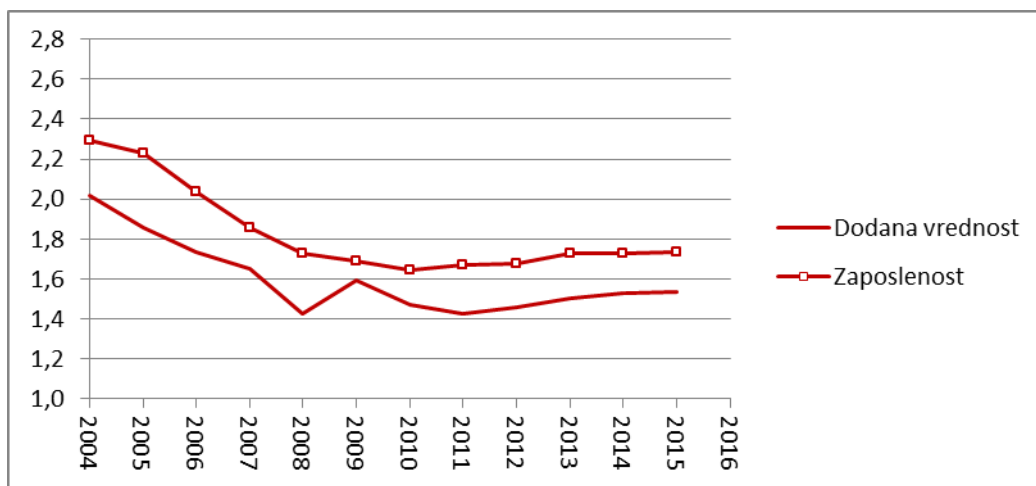
Temeljne značilnosti zunanjetrgovinske bilance po skupinah držav v letu 2016 ostajajo nespremenjene. Primanjkljaj z državami EU–28 se je zaradi hitrejše rasti izvoza v primerjavi z uvozom nekoliko zmanjšal in tretje leto zapored ostaja pod pragom milijarde EUR (977 milijonov EUR). Saldo blagovne menjave z državami na ozemlju nekdanje Jugoslavije (108 milijonov EUR) je bil tudi v letu 2016 pozitiven in je ostal blizu ravni iz leta 2015. Znova pa se je zaradi hitre rasti uvoza povečal primanjkljaj v trgovini z drugimi državami, saj je znašal 177 milijonov EUR (leta 2015 166 milijonov EUR).

4 ŽIVILSKOPREDELOVALNA INDUSTRIJA

4.1 Pomen živilskopredelovalne panoge v makroekonomskih agregatih in trendi v obsegu proizvodnje

Slovenska živilskopredelovalna industrija² k skupni dodani vrednosti nacionalnega gospodarstva v zadnjih letih prispeva okoli 1,5 %, k skupni zaposlenosti pa okoli 1,7 %.

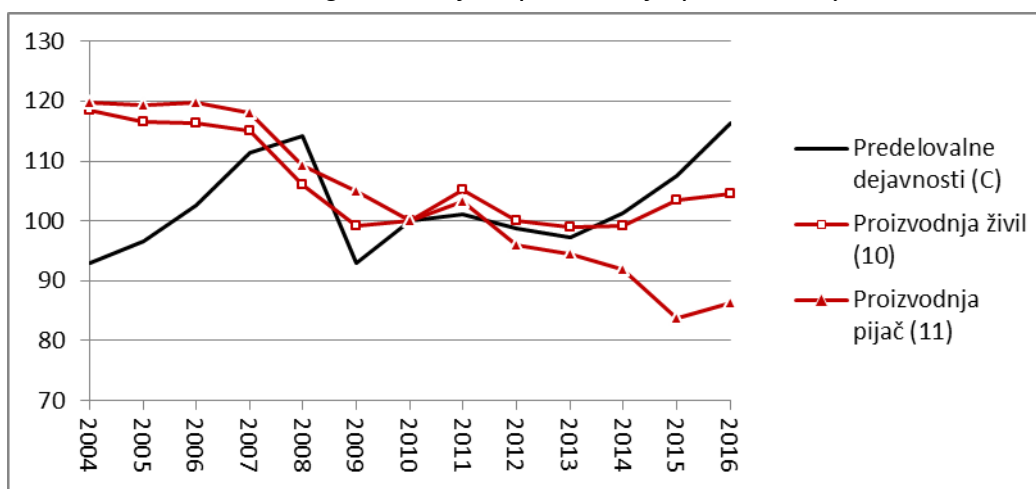
Slika 23: Delež proizvodnje živil in pijač v dodani vrednosti in zaposlenosti (%); 2004–2015

Vir: SURS

Oba deleža sta po letu 2010 razmeroma stabilna in kažeta na zaustavitev negativnih trendov v živilskopredelovalni industriji, vseeno pa sta občutno manjša kot na začetku opazovanega obdobja. Vzrok hitrega zmanjševanje prispevka živilskopredelovalne industrije k makroekonomskim agregatom so bili takrat konkurenčni pritiski ob liberalizaciji zunanje trgovine in ukinitvi nekaterih zelo donosnih proizvodnih dejavnosti, delno pa tudi močno zmanjšanje proračunskih transferjev (izvozna nadomestila) po pristopu Slovenije k EU.

Slika 24: Indeks obsega industrijske proizvodnje (2010 = 100); 2004–2016

Vir: SURS

² V živilskopredelovalno industrijo je zajeta proizvodnja živil (C10), pijač (C11) in tobačnih izdelkov (C12), pri čemer v Sloveniji ni proizvodnje tobačnih izdelkov.

Na zaustavitev negativnih trendov v živilskopredelovalni industriji kažejo tudi podatki o obsegu proizvodnje. V letu 2016 se je nadaljevalo pospeševanje trenda rasti; tako se je obseg predelovalnih dejavnosti (C) povečal za okoli 8 % v primerjavi z letom prej in presegel raven obsega proizvodnje iz vrha konjunktura leta 2008.

Preglednica 29: Indeksi obsega industrijske proizvodnje (predhodno leto = 100); 2011–2016

	2011	2012	2013	2014	2015	2016*
Predelovalne dejavnosti (C)	101,1	97,7	98,5	104,3	106,0	108,3
Proizvodnja živil (10)	105,3	95,0	99,0	100,3	104,2	101,0
Proizvodnja pijač (11)	103,2	93,0	98,5	97,3	91,1	103,0

* začasni podatki

Vir: SURS

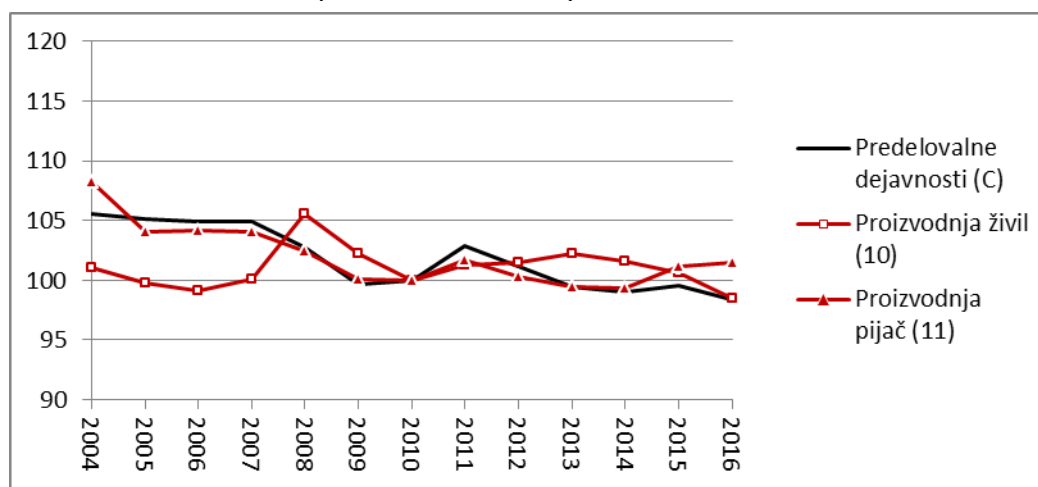
V primerjavi s predhodnim letom se je fizični obseg industrijske proizvodnje v dejavnosti proizvodnje živil (C10) v letu 2016 povečal (+1 %), vendar manj intenzivno kot v agregatu predelovalnih dejavnosti (C) in kot leto prej. V letu 2016 se je v panogi proizvodnje pijač (C11) prekinil štiriletni trend upadanja fizičnega obsega proizvodnje, ki se je v primerjavi z letom prej povečal za 3 %. To je intenzivnejša rast obsega kot v proizvodnji živil in hkrati manj intenzivna rast v primerjavi z agregatom predelovalnih dejavnosti.

4.2 Cene v živilskopredelovalni industriji

V letu 2016 so se proizvajalčeve cene v dejavnosti proizvodnje živil (C10) še dodatno realno nižale, nižanje pa je bilo intenzivnejše kot v predhodnem letu, saj so bile tako realno na najnižji ravni v opazovanem obdobju. V nasprotju s proizvajalčevimi cenami živil so dolgoročni trendi realnih proizvajalčevih cen v dejavnosti proizvodnje pijač (C11) nekoliko izrazitejši. Tako so se cene pri proizvajalcih pijač že drugo leto zapored realno zvišale in dosegle raven iz leta 2008.

Podobno kot pri proizvodnji živil so se tudi proizvajalčeve cene v agregatu predelovalnih dejavnosti (C) v zadnjih letih realno zniževale, leta 2016 pa dosegle dno v opazovanem obdobju.

Slika 25: Indeksi cen živil in pijač ter proizvodov predelovalnih dejavnosti pri proizvajalcih (realno; 2010 = 100); 2004–2016

Vir: SURS

V letu 2016 so se cene v povprečju pri predelovalnih dejavnostih (C) nominalno znižale za 1,3 %, merjeno z deflacijo (−0,1 %), pa so se znižale za 1,1 % (realno). Skupne cene živil in

pijač so se leta 2016 znižale za 1,8 % v primerjavi z letom prej (realno –1,7 %), pri čemer so se cene znižale pri proizvajalcih živil (nominalno za 2,2 %, realno za 2,1 %), cene pri proizvajalcih pijač pa so se malce zvišale (nominalno za 0,2 %, realno za 0,3 %).

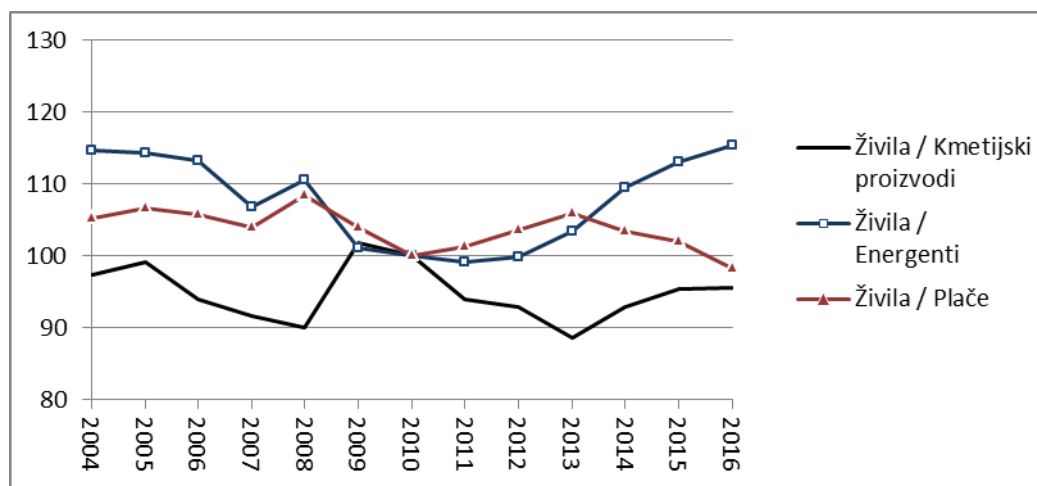
Preglednica 30: Indeksi cen pri proizvajalcih (nominalno, predhodno leto = 100); 2011–2016

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Predelovalne dejavnosti (C)	104,7	100,9	100,1	99,7	100,0	98,7
Proizvodnja živil in pijač (10 + 11)	103,2	102,5	102,2	99,7	99,0	98,2
Proizvodnja živil (10)	103,1	102,8	102,5	99,6	98,5	97,8
Proizvodnja pijač (11)	103,5	101,2	100,8	100,1	101,3	100,2

Vir: SURS

Primerjava indeksov cen živil pri proizvajalcih z gibanjem cen ključnih kategorij proizvodnih vložkov kaže, da se je leta 2016 nadaljeval trend izboljšanja cenovno-stroškovnega razmerja za proizvodnjo živil v primerjavi s cenami kmetijskih proizvodov in energentov. Oba vložka, ki pomenita pomembne proizvodne stroške v živilskih podjetjih, sta se v povprečju znova pocenila. Nasprotno se giblje razmerje cenovnih indeksov za stroške dela v živilskopredelovalni industriji, kjer je statistika za leto 2016 znova ugotovila rast plač, kar ob nadaljnjem padcu proizvajalčevih cen živil povzroča pritisk na poslovni izid. Razmerje med indeksom cen živil in plač se je tako poslabšalo že tretje leto zapored, kar občutijo predvsem v delovno intenzivnih panogah.

Slika 26: Indeksi cen živilskih proizvodov pri proizvajalcih v primerjavi z indeksi cen kmetijskih pridelkov, energentov in plač (2010 = 100); 2004–2016

Vir: SURS

4.3 Poslovni rezultati živilskopredelovalne industrije

4.3.1 Poslovanje živilskopredelovalne panoge

V letu 2016 je slovenska živilskopredelovalna industrija v 719 podjetjih zaposlovala 13.336 delavcev. Trend povečevanja števila zaposlenih in števila podjetij se je nadaljeval tudi v letu 2016, stopnje rasti pa so pri številu podjetij primerljive predhodnemu letu, pri čemer se je število zaposlenih povečalo po občutno večji stopnji. Panoga je zaposlovala okoli 5 % več delavcev kot leto prej, kar je predvsem posledica spremembe zaposlitvene strukture; zmanjšuje se namreč delež delavcev, zaposlenih prek agencij, kar je sprememba ustaljene prakse poslovanja večine slovenskih gospodarskih podjetij. Obrnil se je dolgoletni trend zmanjševanja povprečnega števila zaposlenih na podjetje, saj je rast zaposlenih presegla

rast števila novoustanovljenih podjetij. Živilska podjetja so v povprečju zaposlovala 18,55 delavca, kar je pod povprečjem predelovalnih dejavnosti (21,23 delavca na podjetje).

Živilskopredelovalna podjetja so upravljala 2,06 milijarde EUR bilančnih sredstev, kar je realno skoraj 6 % manj kot leto prej. Realno zmanjševanje sredstev je bilo najintenzivnejše v zadnjih petih letih. Glavnina upada sredstev je, enako kot doslej, posledica zmanjšanja vrednosti kapitalskih naložb (odpisi) oziroma njihove odprodaje. Kljub okrepitvi trenda zmanjševanja sredstev vrednost ni dosegla ravni iz izrazito neugodnega leta 2009, ko se je vrednost sredstev realno zmanjšala za skoraj 16 %.

Prihodki živilskopredelovalne panoge (C10 + 11) so v letu 2016 znašali 2,05 milijarde EUR, kar je realno 0,3 % manj kot leto prej in le malce nad povprečjem po letu 2011. Kljub rasti fizičnega obsega proizvodnje je znižanje proizvajalčevih cen v proizvodnji živil (C10) povzročilo zmanjšanje prihodkov na ravni celotne panoge.

V letu 2016 se je že tretje leto zapored povečala izvozna aktivnost živilskopredelovalnih podjetij. Vrednost izvoza se je tako realno povečala za 6 %, na 532 milijonov EUR. Stopnja rasti izvoza se je v primerjavi s predhodnim letom, ko je bila 8-odstotna, nekoliko znižala. Kazalnik izvozne usmerjenosti, ki meri delež izvoznih prihodkov v celotnih prihodkih od prodaje, je dosegel skoraj 26 %, kar je znova občutno izboljšanje in največja vrednost doslej.

Preglednica 31: Gibanje pomembnejših kazalnikov poslovanja živilskopredelovalne industrije; 2011–2016

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Indeks (realno) 2016/15
Število podjetij	599	617	642	689	704	719	102,1
Število zaposlenih	12.823	12.886	12.516	12.498	12.658	13.336	105,4
Sredstva (mio EUR)	2.570	2.483	2.363	2.250	2.193	2.064	94,2
Prihodki od prodaje (mio EUR)	2.005	2.010	1.995	2.009	2.062	2.053	99,7
Prihodki od izvoza (mio EUR)	424	449	439	466	501	532	106,2
Izvozna usmerjenost (%)	21,1	22,3	22,0	23,2	24,3	25,6	106,9
Produktivnost (000 EUR)	159,4	156,0	159,4	160,8	162,9	154,0	94,6
Dodana vrednost (mio EUR)	424	430	431	444	465	484	104,2
Dodana vrednost na zaposlenega (000 EUR)	33,1	33,4	34,4	35,5	36,7	36,2	98,9
Čisti dobiček (mio EUR)	32,3	24,8	38,4	70,6	85,5	87,9	102,9
Čista izguba (mio EUR)	34,8	53,3	62,0	36,2	15,3	11,7	76,5
Neto čisti dobiček/izguba (mio EUR)	-2,5	-28,5	-23,7	34,4	70,2	76,3	108,7
Dobiček/izguba na zaposlenega (000 EUR)	-0,2	-2,2	-1,9	2,8	5,6	5,7	103,2
Donosnost sredstev (ROA) (%)	-0,10	-1,15	-1,00	1,53	3,20	3,69	115,5
Donosnost prodaje (ROS) (%)	-0,13	-1,42	-1,19	1,71	3,41	3,72	109,2

Vir: AJPES, lastni preračuni

Produktivnost, merjena s prihodki od prodaje na zaposlenega, je v letu 2016 realno upadla. V povprečju je zaposleni v živilskopredelovalnih podjetjih ustvaril 154 tisoč EUR prihodkov, kar je realno za okoli 5 % manj kot leta 2015. Realno se je zmanjšala tudi dodana vrednost na zaposlenega, ki je znašala 36,2 tisoč EUR oziroma realno 1 % manj kot leto prej. Celotna živilskopredelovalna panoga je ustvarila 484 milijonov EUR dodane vrednosti, kar je realno okoli 4 % več kot leto prej.

Rasti dodane vrednosti v letu 2016 je sledilo izboljšanje ključnih kazalnikov dobičkovnosti. Panoga je poslovno leto zaključila s 76,3 milijona EUR neto čistega dobička, kar je nadaljevanje povečevanja pozitivnega poslovnega rezultata iz dveh predhodnih let. Nerevidirani izkazani dobiček je znašal 102,9 milijona EUR, kar je realno skoraj 3 % več kot leto prej, izkazana izguba pa 11,7 milijona EUR, kar je tri četrtine realne vrednosti iz leta prej.

Neto čisti dobiček na zaposlenega je znašal 5.720 EUR (leta 2015 5.549 EUR), kar je realno okoli 3-odstotna rast v primerjavi s predhodnim letom. Poleg kazalnika neto dobička sta se izboljšala tudi kazalnika donosnosti sredstev in donosnosti prodaje. Izkazani neto čisti dobiček je zajemal skoraj 4 % vrednosti sredstev (ROA) in enak delež prihodkov od prodaje (ROS). Kazalnik ROA se je povečal za okoli 15 %, kazalnik ROS pa za okoli 9 % v primerjavi z letom prej.

Okvir 6: Kazalniki uspešnosti poslovanja živilskopredelovalne industrije

Kazalniki, ki temeljijo na podatkih iz računovodskih bilanc, so pogosto vključeni v analizo konkurenčnosti in uspešnosti poslovanja industrijskih panog. Pri analizi uspešnosti poslovanja slovenske živilskopredelovalne industrije so uporabljeni podatki, ki jih pripravlja Agencija za javnopravne evidence in storitve (AJ PES). Metodologija za izračun kazalnikov računovodske analize je bila povzeta po slovenskih računovodskih standardih ter nemških in francoskih standardih računovodske analize.

Prihodki na tujih trgih = čisti prihodki od prodaje na trgu EU (AOP 115) + čisti prihodki od prodaje na trgu izven EU (AOP 118)

Izvozna usmerjenost = prihodki na tujih trgih/čisti prihodki od prodaje (AOP 110)

Dodana vrednost = kosmati donos od poslovanja (AOP 126) – stroški blaga, materiala in storitev (AOP 128) – drugi poslovni odhodki (AOP 148)

Neto čisti dobiček oziroma izguba = čisti dobiček obračunskega obdobja (AOP 186) – čista izguba obračunskega obdobja (AOP 187)

Produktivnost = čisti prihodki od prodaje (AOP 110)/povprečno število zaposlenih (AOP 188)

Dodana vrednost na zaposlenega = dodana vrednost/povprečno število zaposlenih (AOP 188)

Neto čisti dobiček oziroma izguba na zaposlenega = neto čisti dobiček oziroma izguba/povprečno število zaposlenih (AOP 188)

Donosnost sredstev (ROA) = neto čisti dobiček oziroma izguba/sredstva (AOP 001)

Donosnost prodaje (ROS) = neto čisti dobiček oziroma izguba/čisti prihodki od prodaje (AOP 110)

Preglednica 32: Deleži proizvodnje hrane in pijač (10 + 11) v predelovalni dejavnosti (C); 2011–2016

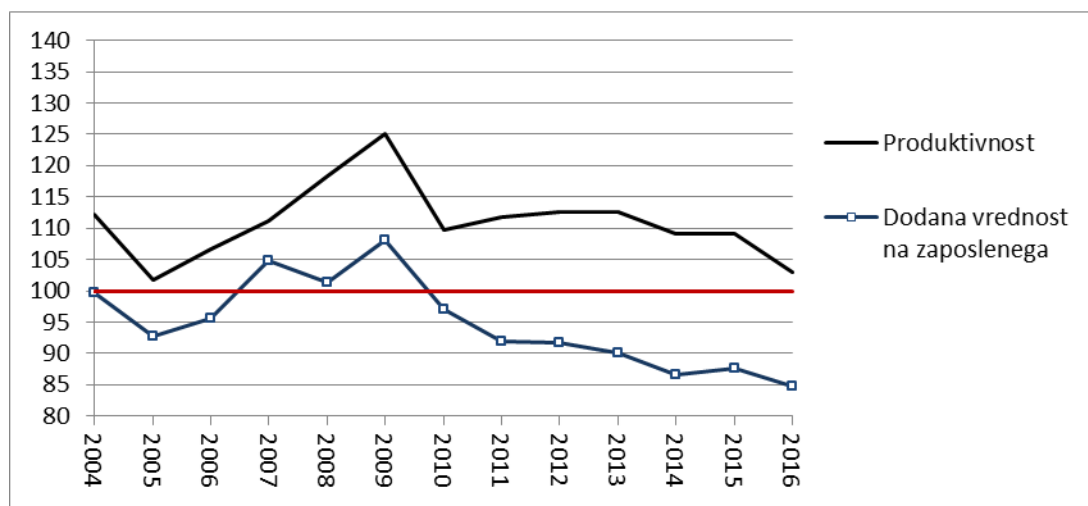
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Število podjetij	8,5	8,6	8,8	9,1	8,9	9,0
Število zaposlenih	7,7	7,9	7,8	7,8	7,7	7,9
Sredstva	11,2	11,0	10,6	10,2	9,9	8,9
Prihodki od prodaje	8,7	8,9	8,8	8,5	8,4	8,1
Dodana vrednost	7,1	7,2	7,0	6,8	6,8	6,7
Dobiček	3,7	2,9	3,9	6,0	6,4	6,0
Izguba	10,4	12,3	9,2	11,9	6,5	7,9
Prihodki od izvoza	2,8	3,0	2,9	2,9	3,0	3,0

Vir: AJ PES, lastni preračuni

Skladno z gibanjem rezultatov poslovanja so se v letu 2016 spreminjali deleži, ki jih živilskopredelovalna industrija predstavlja v agregatu predelovalnih dejavnosti (C). Podobno kot v letu prej, so se deleži praviloma zmanjšali, kar kaže, da je bil povprečni razvojni pospešek v preostalih delih gospodarstva večji kot v živilskopredelovalni industriji. Delež živilskopredelovalne industrije v prihodkih od prodaje predelovalnih dejavnosti se je zmanjšal na 8,1 %, delež v dodani vrednosti pa na 6,7 %. Kljub občutni rasti izvoznih prihodkov se je delež živilskopredelovalne industrije v prihodkih predelovalnih dejavnosti od izvoza ohranil na ravni predhodnega leta (3,0 %), povečala pa sta se delež v številu zaposlenih (na 7,9 %) in delež v številu podjetij (na 9,0 %).

Relativna produktivnost v živilstvu je v letu 2016 občutno padla. Po produktivnosti je živilskopredelovalna industrija znova presegla povprečje predelovalnih dejavnosti, vendar le še za 3 %, kar je občutno pod dolgoletnim povprečjem. Po dodani vrednosti na zaposlenega so se neugodni trendi nadaljevali; živilstvo je po tem kazalniku že sedmo leto zapored pod povprečjem predelovalnih dejavnosti. Dodana vrednost na zaposlenega v živilskopredelovalni dejavnosti je bila za okoli 15 % pod povprečjem predelovalnih dejavnosti.

Slika 27: Produktivnost in dodana vrednost na zaposlenega v živilskopredelovalni industriji v primerjavi s predelovalnimi dejavnostmi (indeks C = 100); 2004–2016

Vir: AJPES, lastni preračuni

4.3.2 Industrijska struktura in gospodarska gibanja po živilskopredelovalnih dejavnostih

V letu 2016 so bile v strukturi najpomembnejših dejavnosti živilskopredelovalne industrije manjše spremembe. Pekarstvo je občutno povečalo delež v številu zaposlenih (na 34 %) in tako postalo najpomembnejši delodajalec v panogi; še vedno ostaja tudi dejavnost z največjim deležem v številu podjetij (49 %), in to kljub majhnemu zmanjšanju deleža v zadnjem letu. V primerjavi z letom prej je delež v prihodkih porasel na 17 % (za skoraj 4 odstotne točke), zaradi česar je pekarstvo postalo druga najpomembnejša dejavnost živilskopredelovalne industrije po prihodkih.

Največji delež prihodkov še vedno prispeva mesnopredelovalna industrija (okoli 32 %), ki je drugi največji zaposlovalec (30 % zaposlenih) in druga dejavnost po številu registriranih podjetij, pri čemer sta se oba strukturna deleža nekoliko povečala v primerjavi z letom prej. Mlečnopredelovalna industrija je s skoraj 15-odstotnim deležem tretja največja dejavnost po prihodkih, kar je kljub rasti manjši delež, kot ga je doseglo pekarstvo in testeninarstvo.

Po deležu prihodkov od prodaje na tujih trgih se že nekaj let najvišje uvršča proizvodnja drugih prehranskih izdelkov, ki je v letu 2016 prispevala 28 % prihodkov celotnega izvoza živilske dejavnosti. Ta delež se je v primerjavi z letom 2015, v katerem je prišlo do zastoja izvozne aktivnosti, znižal za 2,5-odstotni točki. Na drugo mesto po deležu izvoza je uvrščena mesnopredelovalna industrija z okoli 26 %, njen izvozni delež pa se povečuje že tretje leto zapored. Predelava mleka, ki je tretja najpomembnejša izvozna dejavnost, je delež v živilski dejavnosti v letu 2016 povečala za skoraj 2 odstotni točki v primerjavi z letom prej in dosegla skoraj 20-odstotni delež.

Po prispevku k dodani vrednosti živilskopredelovalne panoge je v letu 2016 prišlo do sprememb med vodilnimi dejavnostmi, saj je tudi po tem kazalniku vodilna dejavnost pekarstvo, in sicer s skoraj 25-odstotnim deležem celotne dodane vrednosti. Sledi predelava mesa, ki je v letu 2016 prispevala okoli 23 % dodane vrednosti oziroma slabe pol odstotne točke manj kot leto prej. Tretja najpomembnejša dejavnost po prispevku k dodani vrednosti je znova proizvodnja drugih živilskih izdelkov (13 %), pri kateri pa se je v letu 2016 delež precej zmanjšal. Nasprotno se je pri pivovarstvu, ki je v zadnjih letih zmanjševalo delež, v letu 2016 delež v strukturi dodane vrednosti nekoliko povečal, na okoli 12 %.

Občutno pa se je zmanjšal delež, ki ga dejavnost pivovarstva predstavlja pri izkazanem čistem dobičku. V predhodnem letu je ta delež znašal 22 %, kar je bil največji prispevek v celotni dejavnosti, v letu 2016 pa se je ta delež skoraj prepolovil, dejavnost se je tako uvrstila na četrto mesto. Največ čistega dobička je prispevalo pekarstvo (19 %) in preseglo delež, ki ga je prispevala proizvodnja drugih živilskih izdelkov (18 %), ki je bila v predhodnem letu vodilna po tem kazalniku.

V mesnopredelovalni industriji in pekarnstvu sta se nabrali skoraj dve tretjini izkazane čiste izgube v letu 2016. Prva je prispevala skoraj 40 %, druga pa skoraj 23 %; sledita dejavnosti predelava drugih živilskih izdelkov (14 %) ter predelava sadja in zelenjave (13 %).

Preglednica 33: Osnovni kazalniki strukture živilskopredelovalne panoge v letu 2016

	Število podjetij	Število zaposlenih	Prihodki od prodaje	Prihodki na tujih trgih	Dodana vrednost	Čisti dobiček	Čista izguba
Proizvodnja živil in pijač (mio EUR) (10 + 11)	719	13.336	2.064	532	465	87,9	11,6
Struktura (%; 10 + 11 = 100 %)							
10 Proizvodnja živil	89,3	90,6	88,9	92,0	83,2	81,7	95,2
10.1 Proizv. mesa in mesnih izdelkov	13,4	29,8	32,4	26,4	22,6	15,7	39,5
10.2 Pred. in konzerviranje rib, rakov	0,7	0,6	0,2	0,0	0,4	0,0	1,1
10.3 Pred. in konzerviranje sadja in zelenjave	5,0	4,4	4,7	6,1	5,8	11,9	13,2
10.4 Proizv. rastlinskih in živalskih olj in maščob	0,8	0,8	1,4	1,0	0,8	0,3	0,1
10.5 Predelava mleka	4,3	9,3	14,7	19,6	11,8	11,8	0,9
10.6 Mlinarstvo, proizvod. škroba in škrobnih izd.	1,3	0,4	0,6	0,6	0,5	0,7	0,1
10.7 Proizvodnja pekarskih izdelkov in testenin	49,2	34,0	17,2	7,9	24,8	19,3	22,6
10.8 Proizvodnja drugih prehrabnih izdelkov	13,2	8,3	12,6	28,0	13,1	18,2	14,0
10.9 Proizvodnja krmil in hrane za hišne živali	1,4	3,0	5,1	2,4	3,5	3,8	3,7
11 Proizvodnja pijač	10,7	9,4	11,1	8,0	16,8	18,3	4,8
11.2 Proizvodnja vina iz grozdja	3,6	1,3	0,8	0,3	1,3	1,1	0,9
11.5 Proizvodnja piva	3,1	5,2	7,4	5,3	11,7	12,8	0,9
11.7 Proizvodnja brezalkoholnih pijač in vod	2,5	2,8	2,8	2,4	3,7	4,4	2,6

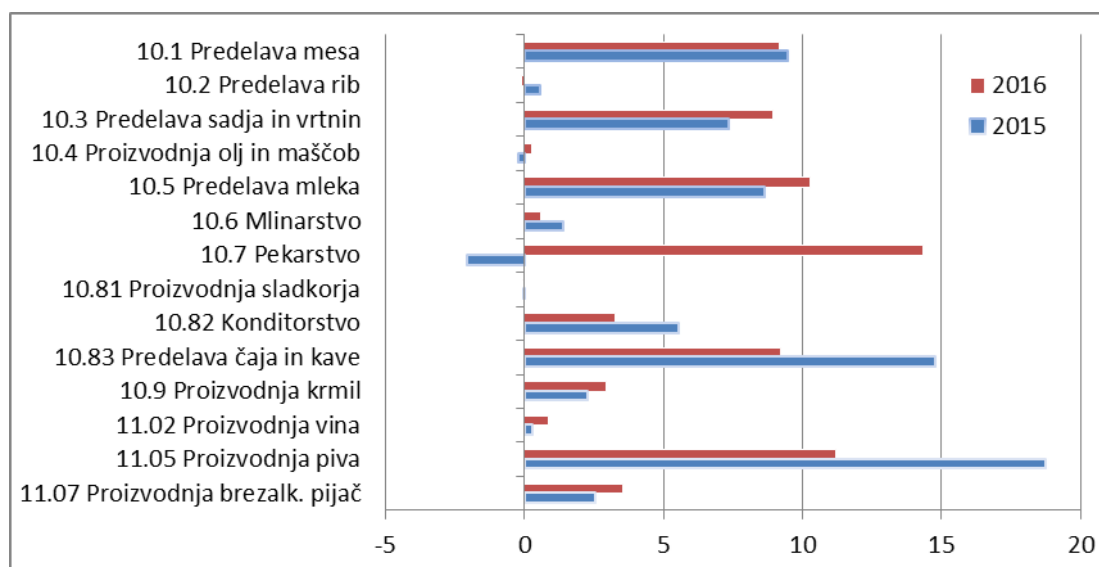
Vir: AJPES, lastni preračuni

Po nerevidiranih podatkih sta poslovno leto 2016 z neto izgubo zaključili dve dejavnosti živilskopredelovalne industrije, in sicer predelava rib (C10.2; neto izguba okoli 127 tisoč EUR) in predelava sladkorja (C10.81; neto izguba okoli 6 tisoč EUR), pri čemer velja, da največje podjetje v dejavnosti predelave rib še ni objavilo bilančnih podatkov, izguba pa je koncentrirana pri podjetjih, ki se ukvarjajo predvsem s trgovino in gostinstvom. Razmere so specifične tudi v proizvodnji sladkorja, ker je v njej registrirano eno podjetje, ki ustvari le dobrih 3 tisoč EUR prihodkov in ne izvaja predelovalne dejavnosti.

Preostale dejavnosti so izkazale neto dobiček, pri čemer najbolj izstopa rast v pekarski dejavnosti, ki je leto 2016 zaključila z več kot 13 milijoni EUR dobička (leta 2015 2 milijona neto izgube). Vsi ključni poslovni subjekti v tej dejavnosti so leto 2016 zaključili s pozitivnim rezultatom, in sicer predvsem zaradi izkazanega pozitivnega izida v velikih podjetjih, ki preseže izgubo velikega števila majhnih in mikro podjetij.

Izkazani neto dobiček so v letu 2016 občutno povečali tudi v dejavnostih predelave mleka (10,3 milijona EUR) in predelave sadja in vrtnin (9,0 milijona EUR), v obeh dejavnostih realno za okoli petino. Pivovarstvo, ki je po izkazanem dobičku takoj za pekarstvom, je izkazalo 11,2 milijona EUR neto dobička, kar je realno za okoli 40 % manj v primerjavi z letom prej. Enako izrazito zmanjšanje neto dobička je bilo zabeleženo v predelavi kave in čaja, ki je v letu 2016 izkazala 9,2 milijona EUR neto dobička, kar je realno za okoli 40 % manj kot leto prej. Razlog za zmanjšanje neto dobička je poslabšanje rezultata vodilnega podjetja v podskupini, ki je največje podjetje po prihodkih v živilskopredelovalni industriji. Neto dobiček v višini 9,2 milijona EUR so dosegli tudi v mesnopredelovalni dejavnosti, kar je realno 2 % manj kot v predhodnem letu. Proizvodnja brezalkoholnih pijač in proizvodnja krmil sta poslovno leto zaključili s po okoli 3 milijoni EUR neto dobička.

Slika 28: Neto dobiček/izguba živilskopredelovalne industrije po dejavnostih (mio EUR); 2015 in 2016

Vir: AJPES, lastni preračuni

Enako kot v nekaj letih prej je tudi v letu 2016 največji delež prihodkov od izvoza v celotnih prihodkih od prodaje (t. i. izvozna usmerjenost) ustvarila dejavnost proizvodnja drugih prehranskih izdelkov, čeprav se je vrednost tega kazalnika komaj opazno znižala. Podjetja v tej dejavnosti so v letu 2016 v izvozu ustvarila skoraj 58 % prihodkov. Po izvozni usmerjenosti sledi predelava mleka, ki je na tujih trgih ustvarila skoraj 35 % prihodkov, kar je slabe 4 odstotne točke več kot v predhodnem letu.

Nasprotni so bili trendi v dejavnosti predelave sadja in zelenjave (okoli 33 %), v kateri se je zmanjšala izvozna usmerjenost, izrazito rast izvozne usmerjenosti pa je doseglo mlinarstvo, ki v preteklosti predvsem zaradi narave proizvodov ni spadalo med izrazite izvoznike. Leta 2016 so podjetja v tej dejavnosti na tujih trgih prodala četrtno proizvodnje, kar je 10 odstotnih točk več kot leto prej. Pri tem gre tudi za učinek spremembe registracije največjega subjekta v dejavnosti. Izvozna aktivnost se je v proizvodnji brezalkoholnih pijač v primerjavi z letom prej povečala za šest odstotnih točk (22 % prihodkov iz izvoza), v dejavnosti predelave mesa pa za 3 odstotne točke (21 %).

V povprečju so živilskopredelovalna podjetja z okoli 26-odstotno izvožno usmerjenostjo še vedno opazno pod povprečjem slovenskih predelovalnih podjetij, ki so leta 2016 z izvozom ustvarila okoli 70 % vseh prihodkov od prodaje.

V letu 2016 so najvišjo produktivnost, merjeno s prihodki od prodaje na zaposlenega, v živilski panogi dosegli proizvodnja krme (262 tisoč EUR; realno –3 %), oljarstvo (256 tisoč EUR; realno –3 %) in mlinarstvo (246 tisoč EUR). Prvi dve dejavnosti se že nekaj zadnjih let uvrščata na vrh po kazalniku produktivnosti, za mlinarstvo pa znova ugotavljamo izrazito rast (+111 tisoč EUR na zaposlenega).

Slabša kot v letu prej je bila produktivnost v dejavnosti predelave mleka, pri čemer je leta 2016 zaposleni v povprečju ustvaril približno 242 tisoč EUR prihodkov (realno okoli –2 %). Najnižjo produktivnost v živilskopredelovalni panogi je v letu 2016 dosegla predelava rib (47 tisoč EUR), sledita pekarstvo (78 tisoč EUR na zaposlenega; okoli +1 % realno) in proizvodnja vina (101 tisoč EUR; +12 % realno). Povprečna produktivnost živilske industrije (C10+11) je znašala 154 tisoč EUR, kar je okoli 3 % nad povprečjem predelovalnih dejavnosti (C).

Po dodani vrednosti na zaposlenega je bilo tudi leta 2016 med živilskopredelovalnimi dejavnostmi na prvem mestu pivovarstvo z 81 tisoč EUR, pri čemer je bila dodana vrednost na zaposlenega realno 11 % večja kot leto prej. Po tem kazalniku je pivovarstvo še vedno več kot dvakrat nad povprečjem živilskopredelovalne panoge (36,3 tisoč EUR). V proizvodnji drugih prehranskih izdelkov so v letu 2016 ustvarili 57 tisoč EUR dodane vrednosti na zaposlenega, kar je 6-odstotni realni padec v primerjavi s predhodnim letom. V predelavi sadja in zelenjave se je dodana vrednost na zaposlenega v zadnjem letu realno povečala za okoli 2 %, na 49 tisoč EUR, v predelavi mleka pa se je realno znižala za skoraj 6 % (leta 2015 +20 %).

Med dejavnosti z najnižjo dodano vrednostjo na zaposlenega se praviloma zaradi strukturnih značilnosti uvrščata pekarstvo (27 tisoč EUR) in predelava mesa (28 tisoč EUR). Leta 2016 je bila dodana vrednost na zaposlenega glede na leto prej v mesnopredelovalni dejavnosti nižja za skoraj 4 %, v pekarnstvu pa realno višja za dobra 2 %, kar je pojava trenda rasti iz predhodnega leta.

Poslovni izid v živilskopredelovalni industriji je bil v letu 2016 ponovno nekoliko ugodnejši kot leto prej. Celotna dejavnost je dosegla slabih 6 tisoč EUR neto dobička na zaposlenega, kar je okoli 3-odstotna realna rast na letni ravni.

Največjo vrednost dobička na zaposlenega so dosegli v pivovarstvu, in sicer 16 tisoč EUR (realno za okoli tretjino manj kot leta 2015), sledila je predelava sadja in zelenjave s 15 tisoč EUR (realno za okoli petino več kot 2015). Opazno rast dobička na zaposlenega v letu 2016 izkazuje tudi predelava mleka, v kateri se je v primerjavi s predhodnim letom ta kazalnik realno zvišal za 13 %, na 8 tisoč EUR. V primerjavi z letom prej je okoli petkrat večji dobiček na zaposlenega v letu 2016 izkazalo vinarstvo, ki dosega relativno nizko vrednost tega kazalnika (5 tisoč EUR), vendar je spodbudno, da se kazalnik v zadnjih letih postopoma izboljšuje. V proizvodnji drugih živilskih izdelkov se je dobiček na zaposlenega realno skoraj prepolovil, še vedno pa je bil realno zelo visok (13 tisoč EUR). V mesnopredelovalni dejavnosti se je dobiček na zaposlenega že drugo leto zaporedoma znižal, in sicer realno za okoli desetino, na 2,3 tisoč EUR.

Z neto izgubo sta leto 2016 zaključili dejavnosti predelava rib in proizvodnja sladkorja, vendar gre pri prvi dejavnosti za izredni dogodek. Največja družba v dejavnosti še ni oddala letnega poročila, podjetje v predelavi sladkorja pa ne opravlja proizvodnega procesa in ima le pol zaposlenega z izredno majhnimi prihodki.

Živilskopredelovalna industrija je v primerjavi s povprečjem predelovalnih dejavnosti (C) leta 2016 izkazala za okoli četrtno nižji neto čisti dobiček na zaposlenega.

Najboljšo dobičkovnost je v letu 2016 dosegala dejavnost predelave sadja in zelenjave, pri kateri je dobiček dosegal okoli 9,2 % prihodkov (ROS) in 8,0 % sredstev (ROA), pri čemer je za oba kazalnika dosežena letna rast za okoli petino. V pivovarstvu, ki je v letu 2016 dosegalo 10-odstotno vrednost kazalnika ROS, je neto dobiček dosegal 7,4 % vrednosti prihodkov in 4,3 % vrednosti sredstev. Kazalnika donosnosti prodaje in sredstev sta v primerjavi z letom prej občutno znižala, kar je v skladno s spremembami dodane vrednosti in gibanja prihodkov. Po dobičkovnosti sledi proizvodnja brezalkoholnih pijač (ROS: 6,1 %, ROA: 3,1 %). Donosnost prodaje je v zadnjem letu večja za 30 %, donosnost sredstev pa za okoli 40 %. Proizvodnja drugih prehrabnih izdelkov je leto 2016 zaključila z 5,6-odstotno donosnostjo prodaje in 4,6-odstotno donosnostjo sredstev, kar je v obeh primerih za okoli 30 % manj kot leto prej. Izpostaviti kaže rast kazalnikov donosnosti za dejavnost vinarstva, ki sta se v zadnjem letu povečala za štirikrat. Donosnost prodaje je dosegla 5,1 %, donosnost sredstev pa 2,1 %. Kazalnika donosnost prodaje in sredstev sta se v letu 2016 ponovno pomembno izboljšala tudi v mlečnopredelovalni panogi. Kazalnik ROS je v 2016 dosegel vrednost 3,4 % (15 % več kot v predhodnem letu), kazalnik ROA pa 5,0 % (leta 2015 4,4 %). V pekarstvu, ki je poslovno leto 2015 zaključilo z izgubo (ROS: -0,7 %, ROA = -0,7 %), so v letu 2016 dosegli izrazito dobre rezultate donosnosti. Neto čisti dobiček je tako dosegal 4,1 % prihodkov od prodaje in 4,0 % sredstev.

Izrazito visoka letna rast je bila zabeležena tudi pri donosnosti sredstev celotne živilskopredelovalne industrije (ROA), ki je v letu 2016 dosegla 3,7 %, kar je še vedno le okoli dve tretjini povprečja predelovalnih dejavnosti. Tudi donosnost od prodaje (ROS) je bila v letu 2016 3,7-odstotna, kar je za okoli 29 % manj od povprečne donosnosti v predelovalnih dejavnostih (C).

Preglednica 34: Kazalniki uspešnosti poslovanja živilskopredelovalnih dejavnosti; 2015 in 2016

DEJAVNOST	Izvozna usmerjenost (%)		Produktivnost (000 EUR)		Dodana vrednost na zaposlenega (000 EUR)		Dobiček/izguba na zaposlenega (000 EUR)		Donosnost prodaje (ROS) (%)		Donosnost sredstev (ROA) (%)	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016
C PREDELOVALNE DEJAVNOSTI	69,5	70,2	149,2	149,6	41,9	42,9	6,8	7,8	4,6	5,2	5,0	5,8
Proizvodnja živil in pijač (10 + 11)	24,3	25,9	162,9	154,0	36,7	36,3	5,5	5,7	3,4	3,7	3,2	3,7
10 Proizvodnja živil	25,3	26,8	158,7	151,0	34,3	33,3	4,3	5,0	2,7	3,3	3,0	3,7
10.1 Proizvodnja mesa in mesnih izdelkov	18,0	21,1	172,2	167,6	28,7	27,6	2,5	2,3	1,5	1,4	1,8	1,7
10.2 Pred. in konzerviranje rib, rakov	25,7	0,2	128,6	47,2	29,4	20,8	3,6	-1,5	2,8	-3,1	2,8	-1,4
10.3 Pred. in konzerviranje sadja in zelenjave	34,4	33,4	170,7	167,5	47,8	48,8	12,7	15,4	7,4	9,2	6,8	8,0
10.4 Proizvodnja rastlinskih in živalskih olj in maščob	20,0	19,7	264,7	256,0	34,1	35,0	-2,2	2,3	-0,8	0,9	-1,2	1,4
10.5 Pred. mleka	30,9	34,6	248,4	242,2	48,6	45,7	7,3	8,3	2,9	3,4	4,4	5,0
10.6 Mlinarstvo, proizvodnja škroba in škrobnih izd.	14,8	24,8	135,5	246,3	27,0	43,8	2,7	11,4	2,0	4,6	2,1	6,6
10.7 Proizvodnja pekarskih izdelkov in testenin	10,4	11,8	77,1	78,0	25,9	26,5	-0,6	3,2	-0,7	4,1	-0,7	4,0
10.8 Proizvodnja drugih prehranskih izdelkov	58,3	57,7	248,8	232,0	60,7	57,2	20,5	12,9	8,2	5,6	6,7	4,6
10.9 Proizvodnja krmil in hrane za hišne živali	11,5	11,9	270,8	262,0	42,2	41,9	5,7	7,3	2,1	2,8	2,4	3,3
11 Proizvodnja pijač	17,7	18,7	198,3	182,6	58,0	65,1	16,2	12,5	8,2	6,8	3,8	3,7
11.2 Proizvodnja vina iz grozdja	7,5	9,3	89,8	101,1	30,1	38,2	1,1	5,1	1,2	5,1	0,6	2,1
11.5 Proizvodnja piva	19,5	18,7	260,2	217,8	72,8	81,1	26,1	16,0	10,0	7,4	4,7	4,3
11.7 Proizvodnja brezalk. pijač in vod	15,7	21,8	153,1	156,7	48,7	48,6	7,2	9,6	4,7	6,1	2,2	3,1

Vir: AJPES, lastni izračuni

5 KMETIJSKA POLITIKA

5.1 Ukrepi skupne kmetijske politike EU

5.1.1 Ukrepi v okviru skupne ureditve kmetijskih trgov

Obseg in vloga ukrepov skupne kmetijske politike (SKP), ki so namenjeni urejanju kmetijskih trgov in se v celoti ali deloma financirajo s sredstvi iz skupnega proračuna EU, se v splošnem postopoma zmanjšujeta. V zadnjih letih se pri nas v tem okviru sredstva namenjajo prestrukturiranju vinogradov, promocijskim aktivnostim, raznim ukrepom za povečanje porabe kmetijskih proizvodov in ukrepom v čebelarstvu.

Tako kot v preteklih letih so bili tudi v letu 2016 po obsegu sredstev najpomembnejši ukrepi na trgu vina, ki zajemajo podpore prestrukturiranju vinogradniških površin in promocijo vina na tretjih trgih za povečanje prepoznavnosti slovenskih vin. Podpore se dodeljujejo za že izvedena dela oziroma aktivnosti, financirane pa so v celoti s sredstvi EU.

EU v celoti financira tudi shemo šolskega mleka, ki se izvaja v obliki povračila za dobavo mleka in nekaterih mlečnih izdelkov šolskim ustanovam. Status prejemnika pomoči ima 100 izobraževalnih ustanov, izplačila iz tega naslova pa vsa leta ostajajo skromna.

Shemo šolskega sadja, v okviru katere šole lahko pridobijo pomoč za nabavo sadja in zelenjave za brezplačno razdelitev otrokom, EU sofinancira 75-odstotno. V šolskem letu 2015/16 je bilo v ta ukrep vključenih 394 šol s 144.362 učenci.

Med redne ukrepe podpore trgov spada tudi sofinanciranje akcij informiranja in promocije na notranjem trgu EU in tretjih trgih s ciljem povečanja ugleda kmetijskih proizvodov s poreklom v EU. Za podporo tovrstnim programom, izbranim na podlagi javnih razpisov, je EU v letu 2016 prispevala 64,1 % sredstev. Tudi v letu 2016 so se izvajali trije programi, in sicer promocija mlečnih izdelkov v tretjih državah (GIZ mlekarstva Slovenije), promocija sveže zelenjave in spodbujanje porabe sveže zelenjave v Sloveniji (GIZ slovenske zelenjave) in promocija kakovostnega perutninskega mesa na tretjih trgih (GIZ mesne industrije Slovenije).

Program ukrepov v čebelarstvu EU sofinancira 50-odstotno. Program za obdobje 2014–2016 zajema tehnično pomoč čebelarjem (sofinanciranje nakupa čebelarске opreme, pomoč začetnikom, usposabljanje in izobraževanje čebelarjev), nadzor nad varozo (priprava in izvedba letnega programa), kontrolo kakovosti medu (financiranje analiz medu in drugih čebeljih pridelkov), obnavljanje čebeljega fonda (brezplačna menjava čebeljih matic, subvencioniranje vzrejevalcev čebeljih matic, financiranje spremljanja kakovosti vzrejenih matic kranjske čebele, testiranje in odbira čebeljih družin) ter uporabne raziskave v čebelarstvu.

Poleg rednih ukrepov so se v letu 2016 izvajali tudi nekateri začasni ukrepi pomoči nekaterim sektorjem, namenjeni ublažitvi poslabšanja ekonomskega položaja pridelovalcev zaradi motenj na trgu. Na trgu sadja in zelenjave se je tako nadaljevalo izvajanje izrednih ukrepov, ki so bili uvedeni v letu 2014 kot odziv na motnje na trgu zaradi ruskega embarga (prepoved uvoza iz EU). V tem okviru so pridelovalci nekaterih vrst sadja in zelenjave lahko uveljavljali finančno nadomestilo za izpad dohodka zaradi umika s trga (brezplačna razdelitev ali oddaja pridelka humanitarnim organizacijam in nekaterim ustanovam ali brezplačna oddaja ali prodaja predelovalnim obratom; povračilo na kilogram oddanega pridelka). Ukrep v celoti financira EU, njegovo izvajanje pa je podaljšano v leto 2017.

Za ublažitev poslabšanja ekonomskega položaja pri prireji mleka in prireji prašičev, ki je nastal zaradi zmanjšanja izvoza na kitajski trg, je bila v začetku leta 2016 uvedena začasna

izredna pomoč za sektorja mleka in mlečnih proizvodov ter prašičjega mesa. V sektorju mleka je bila kmetijskim gospodarstvom namenjena pomoč v višini 2,2 milijona EUR, in sicer glede na oddano količino mleka od 1. oktobra 2014 do 31. marca 2015, v sektorju prašičjega mesa pa 0,55 milijona EUR glede na število vpisanih živali na dan 1. februar 2015 (ali povprečno število živali v letu 2015 pri reji v turnusih). Izplačila teh pomoči so bila izvedena v letu 2016, pri čemer je polovico sredstev prispeval evropski proračun.

Da bi se lahko znova vzpostavilo ravnovesje na trgu mleka in mlečnih izdelkov, je bil septembra 2016 uveden tudi nov začasni izredni ukrep v obliki podpore za zmanjšanje proizvodnje kravjega mleka (0,14 EUR/kg za tiste količine mleka, ki se ne dobavijo v mlekarno). Ukrep zajema štiri redukcijska obdobja (oktober–december 2016, november 2016–januar 2017, december 2016–februar 2017, januar–marec 2017) in bo bremenil evropski proračun leta 2017. V prvih dveh obdobjih so lahko upravičenci zmanjšali proizvodnjo za 1.385 ton mleka.

5.1.2 Neposredna plačila proizvajalcem

Leto 2016 je drugo leto izvajanja reforme neposrednih plačil (2015–2020). Pri neposrednih plačilih je osnova shema osnovnega plačila v obliki plačilnih pravic. Leta 2015 je bila za vsako kmetijsko gospodarstvo (KMG) vrednost plačilne pravice na enoto izračunana za vsa leta obdobja 2015–2020, skupna vrednost osnovnega plačila na gospodarstvo pa je odvisna od števila upravičenih površin v tekočem letu (aktivirane plačilne pravice).

V letu 2016 se je nadaljevalo tudi izvajanje novih shem: zelena komponenta, ki je obvezna, nosilec KMG pa so bila na voljo tudi plačila za mlade kmete, proizvodno vezane podpore (za strna žita, za mleko v gorskih območjih, za rejo govedi, za zelenjadnice, za beljakovinske rastline) in tudi shema za male kmete za tiste nosilce KMG, ki so se vanjo vključili leta 2015. Nespremenjeni so ostali tudi splošni pogoji za prejemanje neposrednih plačil, ki jih je uvedla reforma (t. i. aktiven kmet, minimalna velikost kmetijskega gospodarstva, zmanjšanje izplačil pri večjih kmetijskih gospodarstvih), spremenjene ali dodane pa so bile nekatere definicije (vzdrževanje kmetijskih površin v stanju, primernem za pašo ali pridelavo, definicija trav ali drugih zelenih krmnih rastlin, prahe), ki olajšujejo izvedbo in kontrolo ukrepov.

Leta 2016 se je višina nacionalne ovojnice zaradi pravila zunanje konvergenice zmanjšala na 136,997 milijona EUR (leta 2015 137,987 milijona EUR), zaradi velikega števila vlog pa je bil povišan odstotek ovojnice, namenjen plačilu za mlade kmete (z 1 % na 1,5 %), pri čemer se je posledično znižal odstotek za shemo osnovnega plačila.

Agencija je odločbe za izplačilo neposrednih plačil za leto 2016 začela izdajati sredi januarja 2017, večina izplačil pa je bila izvedena do konca februarja 2017. Do 31. maja 2017 je bilo 56.418 kmetijskim gospodarstvom izplačanih 135,5 milijona EUR neposrednih plačil, od tega 115,2 milijona EUR za sheme proizvodno nevezanih plačil (85,0 %) in 20,3 milijona EUR za sheme proizvodno vezanih plačil (15,0 %).

Preglednica 35: Neposredna plačila po uredbah za leti 2015 (izplačano do 31. 5. 2016) in 2016 (izplačano do 31. 5. 2017)

	Število KMG		Število enot		Izplačano (000 EUR)		Povprečno (EUR/enoto)	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016
Proizvodno vezana plačila (ha; glava)					20.346	20.342		
Podpora za beljakovinske rastline	4.760	5.845	8.425	11.229	2.701	2.697	320,6	240,2
Podpora za strna žita	21.103	20.990	55.833	55.834	6.807	6.807	121,9	121,9
Podpora za zelenjadnice	600	877	1.005	1.672	1.985	2.063	1.976,0	1.234,3
Podpora za rejo govedi (biki in voli)	19.750	16.940	140.084	77.332	4.098	4.045	29,3	52,3
Podpora za mleko v gorskih območjih	2.917	2.924	36.096	36.303	4.755	4.730	131,7	130,3
Proizvodno nevezana plačila (ha)					116.014	115.183		
Shema osnovnega plačila	56.512	56.282	448.319	445.148	72.189	71.730	161,0	161,1
Plačilo za zeleno komponento	56.603	56.297	449.061	445.192	41.094	40.702	91,5	91,4
Dodatno plačilo za mlade kmete	3.665	4.181	38.841	44.097	2.730	2.750	70,3	62,4
SKUPAJ neposredna plačila	56.719	56.418			136.360	135.525		

Vir: ARSKTRP

V primerjavi z uredbenim letom 2015 (stanje 31. maja 2016) je bilo za uredbeno leto 2016 izplačanih 0,6 % manj neposrednih plačil, kmetijskih gospodarstev, ki so ta plačila prejela, pa je bilo manj za 0,5 %. Struktura izplačil za uredbeno leto 2016 ostaja skoraj nespremenjena, saj je bilo za proizvodno vezana plačila izplačano skoraj enako denarja kot v predhodnem letu, za proizvodno nevezana plačila pa 0,7 % manj kot leto prej.

V skladu s pravilom zunanje konvergence se je višina nacionalne ovojnice za uredbeno leto 2017 zmanjšala na 136,0 milijona EUR (–0,7 % glede na leto prej), ob tem so bile konec leta 2016 potrjene tudi že nekatere spremembe modela reforme neposrednih plačil, ki veljajo za leto 2017 (nova shema plačila za območje z naravnim omejitvami za kmetijske površine na gorskem območju z nagibom med 35 % in 50 % oziroma z nagibom nad 50 %, spremembe pogojev upravičenosti pri proizvodno vezanih podporah – zelenjadnice in mleko v gorskih območjih, zaradi preseganja referenčne količine ukinjena podpora za beljakovinske rastline).

5.1.3 Program razvoja podeželja 2014–2020

V okviru politike razvoja podeželja se je leta 2016 nadaljevalo izvajanje ukrepov, ki so opredeljeni v Programu razvoja podeželja 2014–2020 (PRP 2014–2020). Ključne usmeritve politike razvoja podeželja v tem obdobju so:

- prenos znanja in inovacij,
- pospešitev procesov strukturnega prilagajanja v kmetijstvu,
- spodbujanje razvoja kratkih oskrbnih verig, izboljšanje trženja ter dvig kakovosti lokalno pridelanih proizvodov,
- ohranjanje naravnih virov in prilagajanje podnebnim spremembam,
- trajnostno izkoriščanje gozdov, izboljšanje trženja in povečanje konkurenčnosti v gozdarstvu,
- razvoj endogenih potencialov podeželja in zelenih delovnih mest.

V celotnem programskem obdobju je za ukrepe razvoja podeželja na voljo dobre 1,1 milijarde EUR, pri čemer bo 838 milijonov EUR zagotovljenih iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP), preostanek pa iz državnega proračuna.

V programskem obdobju 2014–2020 se bo v okviru PRP izvajalo 14 ukrepov, med katerimi nekateri vključujejo enega ali več podukrepov. Za te ukrepe bo namenjenih 96,5 % razpoložljivih sredstev, preostanek pa bo namenjen tehnični pomoči in plačilu obveznosti predhodnega programskega obdobja za ukrep zgodnje upokojevanje. Stopnja sofinanciranja EKSRP za ukrepe prenos znanja in dejavnosti informiranja, pomoč za zagon dejavnosti za mlade kmete, ustanovitev skupin in organizacij proizvajalcev, sodelovanje in Leader znaša 80 %, za preostale ukrepe pa je stopnja sofinanciranja 75-odstotna.

Evropska komisija je v letu 2016 potrdila dve spremembi progama, ki ju je v sodelovanju s strokovnimi institucijami in socialnimi partnerji pripravilo MKGP. S preoblikovanjem nekaterih operacij in zahtev se želi povečati učinkovitost izvajanja programa oziroma večje število vključenih kmetijskih gospodarstev. Med največje spremembe spadajo opredelitev problemskih območij in uvedba dveh novih podukrepov.

Na osnovi nagiba in gibanja prirasta prebivalstva so bila opredeljena problemska območja, s katerimi se želi doseči uravnotežen teritorialni razvoj podeželskih skupnosti. Problemska območja obsegajo 46 občin, v katerih bodo upravičenci deležni 10 % višjih podpor pri naložbah.

V okviru ukrepa kmetijsko-okoljska-podnebna plačila je bil uveden je nov podukrep podpora za ohranjanje, trajnostno rabo in razvoj genskih virov, v okviru katerega se podpirajo pregled in inventarizacija stanja rastlinskih genskih virov, vzpostavitev monitoringa stanja rastlinskih genskih virov ter njihova sistematična karakterizacija in evalvacija za uporabo v žlahtnjenju in raziskavah. Vključitev v ta podukrep bo mogoča leta 2017.

Pri ukrepu razvoj kmetij in podjetij je bil uveden nov podukrep pomoč za zagon dejavnosti za razvoj majhnih kmetij, katerih kmetijska zemljišča so pretežno na območjih z naravnimi ali drugimi posebnimi omejitvami (OMD). Podpora je namenjena izboljšanju potenciala za pridelavo, predelavo oziroma trženje kmetijskih proizvodov in se izplača kot pavšalni znesek v višini 5 tisoč EUR.

Do konca leta 2016 je bilo objavljenih 20 javnih razpisov (od tega 18 v letu 2016) v skupni višini 233 milijonov EUR, od katerih jih je bilo 17 tudi že zaključenih. Za enajst ukrepov in tehnično pomoč je bilo odobrenih skoraj 313 milijonov EUR ali 28 % razpoložljivih sredstev programa, pri čemer je bilo skoraj 179 milijonov EUR (16 %) tudi že izplačanih. Samo v letu 2016 je bilo izplačanih 108 milijonov EUR.

V okviru ukrepa **prenos znanja in dejavnosti informiranja** se je izvajal podukrep podpora za dejavnosti poklicnega usposabljanja in pridobivanja spretnosti. Glavni namen podukrepa je usposabljanje ob vstopu ali v času izvajanja ukrepov ekološko kmetovaje, KOPOP in dobrobit živali ter usposabljanje na področju trženja, upravljanja, varnega dela v gozdu, pridobivanja digitalnih spretnosti itd. V celotnem programskem obdobju je za ta podukrep namenjenih 11,5 milijona EUR. Do konca leta 2016 je bilo objavljenih dvanajst javnih naročil (tri v letu 2016), od katerih so bile za devet od njih že podpisane pogodbe z izvajalci v skupni vrednosti 855 tisoč EUR. Pet javnih naročil je bilo tudi že izplačanih, in sicer v skupni vrednosti 246 tisoč EUR.

Cilj podukrepa **podpora za pomoč pri uporabi storitev svetovanja** je izboljšati specifična znanja in obveščenost tistih, ki se želijo vključiti v ukrepe ekološko kmetovanje, KOPOP in dobrobit živali. Do konca leta 2016 je bilo v okviru tega ukrepa objavljenih in podpisanih šest javnih naročil v skupni vrednosti 1,4 milijona EUR, od katerih sta bili dve tudi že zaključeni. Za pripravo programov dobrobiti živali v letih 2014, 2015 in 2016 je bilo že izplačanih nekaj več kot 400 tisoč EUR.

Preglednica 36: Izplačana sredstva PRP 2014–2020 po ukrepih in podukrepih (000 EUR) (do 31. 12. 2016)

Šifra	Ukrep	Razpoložljiva sredstva	Odobrena sredstva	Izplačana sredstva
1.	Prenos znanja in dejavnosti informiranja	12.500,0	854,9	245,8
1.1	Poklicno usposabljanje in pridobivanja spretnosti	11.500,0	854,9	245,8
1.2	Podpora za demonstracijske aktivnosti	1.000,0		
2.1	Pomoč pri uporabi svetovalnih storitev	10.768,0	1.411,4	400,9
3.	Sheme kakovosti za kmetijske proizvode in živila	3.400,0	17,9	17,9
3.1	Novo sodelovanje v shemah kakovosti	2.600,0		
3.2	Dejavnosti informiranja in promocije	800,0	17,9	17,9
4.	Naložbe v fizična sredstva	206.465,8	25.951,4	14.301,2
4.1	Naložbe v kmetijska gospodarstva	98.634,0	1.402,0	5.678,5
4.2	Naložbe v predelavo, trženje in razvoj kmet. proizvodov	74.761,3	10.248,2	2.822,0
4.3	Naložbe v kmetijsko-gozdarsko infrastrukturo, povezano z razvojem, posodabljanjem ali prilagoditvijo kmetijstva in gozdarstva	33.070,6	5.800,7	5.800,7
6.	Razvoj kmetij in podjetij	123.011,3	20.945,7	6.272,3
6.1	Pomoč za zagon dejavnosti za mlade kmete	60.650,0	20.914,2	6.240,8
6.3	Pomoč za zagon dejavnosti, namenjen razvoju majhnih kmetij	20.000,0		
6.4	Naložbe v vzpostavitev nekmetskih dejavnosti	42.361,3		31,5
7.	Osnovne storitve in obnova vasi na podeželju	10.000,0		
8.	Naložbe v razvoj in izboljšanje gozdov	59.481,1	7.085,5	1.261,4
8.4	Odprava škode v gozdovih – naravne nesreče	20.454,4		
8.6	Naložbe v gozd. tehnologije ter predelavo, mobilizacijo in trženje gozd. proizv.	39.026,7		1.261,4
9.	Ustanovitev skupin in organizacij proizvajalcev	2.228,0		
10.	Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila	203.607,4	84.620,3	53.076,9
10.1	Plačilo kmetijsko-okoljskih-podnebnih obveznosti (ukrep KOPOP)			
10.2	Podpora za ohranjanje, trajnostno rabo in razvoj genskih virov v kmetijstvu			
11.	Ekološko kmetovanje	65.300,0	27.026,1	17.593,6
11.1	Plačila za preusmeritev v ekološko kmetovanje			8.099,3
11.2	Plačila za ekološko kmetovanje			9.494,3
13.	Plačila območjem z naravnimi ali drugimi posebnimi omejitvami	265.933,3	118.158,1	76.052,4
13.1	Izplačilo nadomestil v gorskih območjih	207.428,0		
13.2	Nadomestila za druga območja z naravnimi omejitvami	10.637,3		
13.3	Nadomestila za druga območja s posebnimi omejitvami	47.868,0		
14.	Dobrobit živali	32.533,3	8.565,6	2.524,6
16.	Sodelovanje	20.062,5		
19.	LEADER	53.365,6	12.207,1	1.113,5
19.1	Pripravljalna podpora	600,0		401,7
19.2	Podpora za izvajanje operacij v okviru strategije lokalnega razvoja	33.709,8		711,8
19.3	Priprava in izvajanje dejavnosti sodelovanja lokalne akcijske skupine	4.000,0		
19.4	Podpora za tekoče stroške in stroške animacije	14.055,8		
	Tehnična pomoč	33.261,3	4.953,2	4.953,2
	Zgodnje upokojevanje 2007–2013	5.295,0	1.081,7	1.081,7
	Skupaj	1.107.212,7	312.878,9	178.895,3

Vir: MKGP

Pri ukrepu **sheme kakovosti za kmetijske proizvode in živila** je v okviru dveh podukrepov mogoče pridobiti podporo za novo sodelovanje v shemah kakovosti in podporo za dejavnosti informiranja in promocije, ki jih izvajajo organizacije proizvajalcev na notranjem trgu. Cilj podukrepa podpora za novo sodelovanje v shemah kakovosti je povečati dodano vrednost in količino proizvodov iz shem kakovosti, vzpostavljenih v skladu z nacionalno zakonodajo. V celotnem programskem obdobju je za ta podukrep namenjenih 2,6 milijona EUR. Do zdaj je bil objavljen en javni razpis, na katerega je prispelo 86 vlog, vendar do konca leta 2016 odločbe še niso bile izdane.

Cilj drugega podukrepa je izboljšati informiranost potrošnikov o proizvodih iz shem kakovosti in povečati njihovo prodajo. Do konca leta 2016 za ta ukrep še ni bilo objavljenih javnih

razpisov, potekala pa so izplačila obveznosti prejšnjega programskega obdobja. Za ta namen je bilo izplačano nekaj manj kot 18 tisoč EUR.

Ukrep **naložbe v osnovna sredstva** je namenjen razvoju kmetijstva, predelave ali trženja kmetijskih in živilskih proizvodov ter kmetijske in gozdarske infrastrukture. V programskem obdobju 2014–2020 je za ta ukrep namenjenih 206,5 milijona EUR. Ukrep se deli na tri podukrepe:

- podpora za naložbe v kmetijska gospodarstva,
- podpora za naložbe v predelavo/trženje in/ali razvoj kmetijskih proizvodov in
- podpora za naložbe v infrastrukturo, povezano z razvojem, posodabljanjem ali prilagoditvijo kmetijstva in gozdarstva.

Cilj podukrepa naložbe v kmetijska gospodarstva je povečati produktivnost ter okoljsko učinkovitost kmetijskih gospodarstev. Do konca leta 2016 je bilo objavljenih sedem javnih razpisov v skupni višini 83 milijonov EUR. Do zdaj je na tri razpise prispelo 739 vlog, izdanih pa je 73 odločb iz prvega razpisa v skupni višini 1,4 milijona EUR.

Cilj podukrepa podpora za naložbe v predelavo/trženje in/ali razvoj kmetijskih proizvodov je izboljšati konkurenčnost in okoljsko učinkovitost živilskopredelovalnih obratov ter povečati dodano vrednost kmetijskim proizvodom. V letu 2016 sta bila objavljena dva javna razpisa. Na prvi javni razpis je prispelo 113 vlog, izdanih pa je bilo 68 odločb v skupni višini 10,2 milijona EUR. Za drugi javni razpis, ki je bil namenjen velikim podjetjem, do konca leta 2016 odločbe še niso bile izdane.

V okviru podukrepa podpora za naložbe v infrastrukturo, povezano z razvojem, posodabljanjem ali prilagoditvijo kmetijstva in gozdarstva, sta bila v letu 2016 objavljena dva javna razpisa. Na razpis za ureditev gozdne infrastrukture je prispelo 227 vlog, vendar odločbe še niso bile izdane. Tudi na razpisu za izvedbo agromelioracij na komasacijskih območjih, ki se je zaključil v letu 2017, odločbe še niso bile izdane.

V okviru ukrepa naložbe v osnovna sredstva so v letih 2015 in 2016 potekala izplačila prenesenih obveznosti prejšnjega programskega obdobja in dela obveznosti, ki izhajajo iz pozitivno rešenih pritožb, za kar je bilo izplačanih 14,3 milijona EUR.

Namena ukrepa **razvoj kmetij in podjetij** sta vzpostavitev in razvoj kmetij ter nekmetijskih dejavnosti na podeželju. Ukrep je razdeljen na tri podukrepe:

- pomoč za zagon dejavnosti za mlade kmete,
- pomoč za zagon dejavnosti, namenjen razvoju majhnih kmetij, in
- podpora za naložbe v vzpostavitev in razvoj nekmetijskih dejavnosti.

Do konca leta 2016 se je izvajal le podukrep pomoč za zagon dejavnosti za mlade kmete. Cilj podukrepa je izboljšati starostno strukturo nosilcev kmetijskih gospodarstev. Upravičenci so mladi kmetje, ki so na dan oddaje vloge stari od 18 do 40 let, so ustrezno usposobljeni in prvič vzpostavljajo kmetijsko gospodarstvo. V celotnem programskem obdobju je za ta ukrep namenjenih 60,7 milijona EUR.

Do zdaj sta bila objavljena dva javna razpisa (eden leta 2016). Na prvem javnem razpisu, ki je bil objavljen leta 2015, je bilo odobrenih 220 vlog v skupni višini 8,9 milijona EUR. Do konca leta 2016 je bilo izplačanih 6,2 milijona EUR, preostanek pa bo izplačan po izvedbi triletnega poslovnega načrta. Na drugem javnem razpisu je bilo odobrenih 330 vlog v skupni vrednosti 12 milijonov EUR, vendar sredstva še niso bila izplačana.

V okviru ukrepa **naložbe v razvoj gozdnih območij in izboljšanje sposobnosti gozdov za preživetje** se izvajata dva podukrepa:

- podpora za odpravo škode v gozdovih zaradi gozdnih požarov ter naravnih nesreč in katastrofičnih dogodkov ter
- podpora za naložbe v gozdarske tehnologije ter predelavo, mobilizacijo in trženje gozdnih proizvodov.

Cilji podukrepa podpora za odpravo škode v gozdovih zaradi gozdnih požarov ter naravnih nesreč in katastrofičnih dogodkov so odprava škode in obnova gozda, poškodovanega v naravni nesreči, ter ureditev gozdnih vlak, ki so potrebne za sanacijo gozdov. V celotnem programskem obdobju je za ta namen predvidenih 20,5 milijona EUR. V letu 2016 sta bila objavljena dva odprta javna razpisa. Za ureditev gozdnih vlak, potrebnih za sanacijo gozdov, so na voljo 3 milijoni EUR, za dela za odpravo škode in obnovo gozdov pa je na voljo 700 tisoč EUR. Do konca leta 2016 še ni bilo odobrenih in izplačanih sredstev za ta podukrep.

V okviru podukrepa podpora za naložbe v gozdarske tehnologije ter predelavo, mobilizacijo in trženje gozdnih proizvodov je mogoče kandidirati za naložbe v nakup nove mehanizacije in opreme za sečnjo in spravilo lesa ter naložbe v predindustrijsko predelavo lesa. Za ta ukrep je v programskem obdobju 2014–2020 namenjenih 39,0 milijona EUR. V letu 2016 je bil za vsako operacijo objavljen en javni razpis. Na razpisu za nakup gozdarske mehanizacije je bilo odobrenih 246 vlog v skupni vrednosti 5,8 milijona EUR, razpis za naložbe v predindustrijsko predelavo lesa pa je bil konec leta 2016 še odprt. V okviru tega podukrepa je bil v letih 2015 in 2016 izplačan 1,3 milijona EUR zaostalih obveznosti iz prejšnjega programskega obdobja.

Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila so tudi v novem programskem obdobju namenjena spodbujanju nadstandardnih zahtev sonaravnih kmetijskih praks, ki so poleg ohranjanja biotske raznovrstnosti in krajine, usmerjenosti v ustrezno gospodarjenje z vodami in upravljanje s tlemi, bolj usmerjena v blaženje in prilagajanje kmetovanja podnebnim spremembam. Ukrep KOPOP se v tem programskem obdobju izvaja na podlagi 19 vnaprej določenih operacij, v katere se kmetijsko gospodarstvo vključi prostovoljno. Operacije vključujejo obvezne in izbirne zahteve ali pa posamezne operacije predstavljajo samostojne zahteve. Upravičenci lahko izbirajo med vsemi operacijami, pri čemer morajo v okviru posamezne operacije izbrati vse obvezne zahteve, lahko pa izberejo tudi eno ali več izbirnih zahtev.

V celotnem programskem obdobju je za kmetijsko-okoljska-podnebna plačila namenjeno 203,6 milijona EUR. Do konca leta 2016 je bilo v okviru ukrepa KOPOP izplačanih 53,1 milijona EUR. V letu 2015 je bilo izplačanih 28,8 milijona EUR, pri čemer gre za izplačila obveznosti iz programskega obdobja 2007–2013. V okviru kampanje zbirnih vlog za leto 2015 je bilo 5.523 kmetijskim gospodarstvom v letu 2016 izplačanih 24,3 milijona EUR za 126.623 ha površin.

V okviru kampanje zbirnih vlog za leto 2016 je 6.770 kmetijskih gospodarstev vložilo 26.798 zahtevkov za 144.634 ha površin. Ocenjuje se, da bo v okviru kampanje zbirnih vlog 2016 za ukrep KOPOP izplačano 31,5 milijona EUR.

V primerjavi z letom 2015 se je število kmetijskih gospodarstev, ki so izvajale operacije v okviru ukrepa KOPOP povečalo za 23 %, vključene površine pa so se povečale za 14 %. Med operacijami je skoraj polovica (43 %) kmetijskih gospodarstev izvajala operacijo poljedelstvo in zelenjadarstvo, sledita pa operaciji vodni viri (29 %) in ohranjanje rastlinskih genetskih virov, ki jim grozi genetska erozija (20 %). Glede na prejete vloge se je pri vseh

operacijah, z izjemo operacije grbinasti travniki, povečala vključenost površin. Najbolj so se povečale površine v vinogradništvu (+119 %) in sadjarstvu (+114 %).

Preglednica 37: Primerjava izvajanja operacij KOPOP med letoma 2015 in 2016

Operacija KOPOP	2015 (izplačano)		2016 (vloge)	
	Število KMG	Neto površina (ha)	Število KMG	Neto površina (ha)
Poljedelstvo in zelenjadarstvo	2.707	58.896	2.900	62.928
Hmeljarstvo	34	527	37	619
Vodni viri	1.868	34.694	1.967	36.593
Sadjarstvo	218	937	469	2.001
Vinogradništvo	472	2.948	1.117	6.451
Posebni traviščni habitati	532	3.226	651	3.742
Traviščni habitati metuljev	186	468	257	593
Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov	177	1.063	210	1.246
Steljniki	8	14	8	15
Ohranjanje habitatov strmih travnikov	266	350	286	385
Grbinasti travniki	6	12	5	9
Reja domačih živali na območju pojavljanja velikih zveri	38	1.061	77	1.923
Planinska paša	113	5.300	130	5.844
Visokodebelni travniški sadovnjaki	591	617	694	743
Reja lokalnih pasem, ki jim grozi prenehanje reje	613	0	772	0
Ohranjanje rastl. genetskih virov, ki jim grozi genetska erozija	995	9.467	1.358	13.821
Trajno travinje I	209	1.472	227	1.585
Trajno travinje II	757	5.571	841	6.136
Skupaj		126.623		144.634

Vir: MKGP

Ukrep **ekološko kmetovanje** se izvaja preko dveh podukrepov, ki vključujeta plačila za preusmeritev v prakse in metode ekološkega kmetovanja in plačila za izvajanje teh praks in metod. V programskem obdobju 2014–2020 je temu ukrepu namenjenih 65,3 milijona EUR. V dosedanem obdobju izvajanja ukrepa je bilo izplačanih 17,6 milijona EUR, pri čemer je bilo samo leta 2016 izplačanih 7,6 milijona EUR. Za ekološko kmetovanje je 2.558 kmetijskih gospodarstev, ki so obdelovala 32.116 ha KZU dobilo izplačanih 5,4 milijona EUR, za preusmeritev v ekološko kmetovanje pa je 1.341 kmetijskih gospodarstev, ki so obdelovala 7.225 ha KZU, dobilo izplačana 2,2 milijona EUR.

V okviru kampanje zbirnih vlog za leto 2016 je 3.289 vlagateljev vložilo zahteve za 41.933 ha površin. V primerjavi z letom 2015 se je število gospodarstev povečalo za 4 %, obseg vključenih površin pa se je povečal za skoraj 7 %. V letu 2017 bo za ta ukrep izplačanih okoli 9,4 milijona EUR.

Cilji ukrepa **plačila območjem z naravnimi ali drugimi posebnimi omejitvami** (OMD) so ohranitev obdelanosti kmetijskih zemljišč, ohranjanje poseljenosti podeželskih območij in zagotavljanje javnih dobrin na območjih s težjimi pridelovalnimi razmerami. Za ta ukrep je v programskem obdobju 2014–2020 namenjenih 265,9 milijona EUR.

Podobno kot v predhodnem letu je ARSKTRP odločbe za izravnalna plačila za OMD za leto 2016 začela izdajati že novembra 2016, do 31. maja 2017 pa je bilo po vlogah za leto 2016 skupaj izplačanih nekaj manj kot 42 milijonov EUR. Plačila je prejelo 46.694 kmetijskih gospodarstev za 328.908 ha kmetijskih zemljišč. Število kmetijskih gospodarstev, površine in skupna izplačana sredstva so bili podobni kot v subvencijskem letu 2015.

Preglednica 38: Izplačana izravnalna plačila območjem z naravnimi ali drugimi omejitvami po uredbah za leti 2015 in 2016 (subvencijsko leto)

	Uredba 2015 (izplačano do 31. 5. 2016)			Uredba 2016 (izplačano do 31. 5. 2017)		
	KMG	ha	000 EUR	KMG	ha	000 EUR
Gorska območja	34.004	237.477	31.895	34.135	238.770	32.059
Območja s posebnimi omejitvami	9.976	73.643	7.197	9.959	74.176	7.242
Druga	2.583	15.840	2.483	2.600	15.962	2.505
Skupaj OMD	46.563	326.960	41.575	46.694	328.908	41.807

Vir: ARSKTRP

Plačila za ukrep **dobrobit živali** spodbujajo rejce k izvajanju nadstandardnih oblik reje živali. Ukrep se je začel izvajati leta 2014 v prašičereji. V skladu z uveljavitvijo prve spremembe PRP 2014–2020 se je z letom 2016 razširil tudi na govedorejo, izvajanje tega ukrepa pri reji drobnice pa je načrtovano za leto 2017. V celotnem programskem obdobju je za ta ukrep namenjenih 32,5 milijona EUR.

Preglednica 39: Izplačana izravnalna plačila za ukrep dobrobit živali po uredbah za leti 2015 in 2016 (subvencijsko leto)

	Uredba 2015 (izplačano do 31. 5. 2016)				Uredba 2016* (izplačano do 31. 5. 2017)			
	Zahtevki	KMG	GVŽ	000 EUR	Zahtevki	KMG	GVŽ	000 EUR
Prašiči	542	169	37.445	1.222	762	237	41.585	1.686
Govedo						6.832	75.119	4.011
Skupaj	542	169	37.445	1.222	762	7.069	116.704	5.698

* skupno število vloženih zahtevkov, KMG in GVŽ

Vir: ARSKTRP, MKGP

V okviru kampanje zbirnih vlog za leto 2016 je zahtevke za dobrobit prašičev oddalo 237 gospodarstev, kar je 40 % več kot leta 2015. Ta gospodarstva so vložila 762 zahtev (41 % več kot leta 2015). Največ zahtev je bilo za 10 % večjo neovirano talno površino na žival v skupinskih boksih za tekače in pitance (309) in plemenske svinje (139) ter dodatno ponudbo voluminozne krme za plemenske svinje in mladice (133).

Pri ukrepu dobrobit živali v govedoreji se mora govedo v obdobju med 1. aprilom in 15. novembrom pasti najmanj 120 dni, obvezno je zatiranje zajedavcev na podlagi predhodne korprološke analize in vodenje dnevnika paše. Podpora se izplača kot plačilo na GVŽ, ki znaša 53,4 EUR/GVŽ. V okviru kampanje zbirnih vlog 2016 je 6.832 kmetijskih gospodarstev vložilo zahtevke za 75.119 GVŽ. Predvideva se, da bodo za govedorejo izplačani okoli 4 milijoni EUR.

Ukrep **Leader** je postal del širšega pristopa lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost (CLLD), pri čemer poleg Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja sodelujeta tudi Evropski sklad za pomorstvo in ribištvo in Evropski sklad za regionalni razvoj. V okviru PRP je za celotno programsko obdobje na voljo dobrih 53 milijonov EUR. V Sloveniji bo v programskem obdobju 2014–2020 delovalo 37 lokalnih akcijskih skupin. Za te so potrjene strategije lokalnega razvoja, ki se bodo izvajale na celotni površini države. Do konca leta 2016 je bil izplačan 1,1 milijona EUR, pri čemer je bilo 402 tisoč EUR izplačanih v okviru priprave strategij lokalnega razvoja, 712 tisoč EUR pa se nanaša na izplačilo obveznosti iz preteklega programskega obdobja.

Namen **tehnične pomoči** je zagotoviti učinkovito izvajanje programa. V okviru tehnične pomoči se izvajajo razne študije in vrednotenja, zagotavljajo se sredstva za upravljanje PRP in podpirajo aktivnosti Mreže za podeželje. Za vse te aktivnosti je v celotnem programskem

obdobju namenjenih 33,3 milijona EUR. Do konca leta 2016 je bilo izplačanih skoraj 5,0 milijona EUR, od tega 3,4 milijona EUR samo leta 2016.

Preglednica 40: Pregled sredstev po aktivnostih tehnične pomoči (000 EUR; do 31. 12. 2016)

Aktivnost	Razpoložljivo	Izplačano skupaj	2016	Izplačano/ razpoložljivo
Študije in vrednotenja	4.989,2	363,5	278,6	7,3
Upravljanje PRP 2014–2020	24.280,8	4.232,5	2.972,9	17,4
Mreža za podeželje	3.991,4	357,2	161,2	8,9
Skupaj	33.261,3	4.953,2	3.412,7	14,9

Vir: MKGP

V okviru študij in vrednotenj so bili podprti monitoring splošno razširjenih ptic v letu 2015, vzpostavitev in izvajanje monitoringa ciljnih vrst metuljev v letih 2015 in 2016 ter izdelava poročila za območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost v okviru izvedbe reforme OMD.

Največ sredstev je bilo namenjenih za zagotavljanje ustrezne kadrovske podpore (50 zaposlenih na MKGP in 44 zaposlenih na ARSKTRP), izvedbo raznih izobraževanj in usposabljanj, pripravo strokovnih mnenj, izdelavo informacijskih sistemov in nakup računalniške opreme ter izvajanje kontrol. Za te aktivnosti so bili leta 2016 porabljeni skoraj 3,0 milijona EUR, pri čemer kar dve tretjini odpadeta na stroške dela javnih uslužbencev.

Za izvedbo aktivnosti informiranja in obveščanja javnosti ter aktivnosti usposabljanja, sodelovanja in povezovanja je bilo v okviru Mreže za podeželje v letu 2016 izplačanih 161 tisoč EUR. Med izvedenimi aktivnostmi kaže izpostaviti organizacijo mednarodne konference varovanje narave in kmetijstvo in četrtga srečanja evropskih mrež za podeželje. Velik poudarek je bil dan tudi predstavitvam javnih razpisov in organizaciji delavnice o upravičenih stroških v okviru ukrepa CLLD za člane lokalnih akcijskih skupin.

5.1.4 Drugi programi, sofinancirani s sredstvi EU

Poleg ukrepov prvega in drugega stebra skupne kmetijske politike EU sofinancira tudi nekatere ukrepe na področju veterinarstva, varstva rastlin in nekatere druge splošne projekte (FADN, ERA-NET), ki pa so po obsegu sredstev precej skromnejši.

Evropska komisija ukrepe v veterini sofinancira do 50 %, v nekaterih primerih pa v določenem najvišjem znesku. Izvajajo se na podlagi odobrenega programa za izkoreninjenje, spremljanje in preprečevanje posamezne živalske bolezni.

Na področju varstva rastlin EU s 50-odstotnim deležem sofinancira ukrepe za preprečevanje vnosa in širjenja ter zatiranje rastlinskih karantenskih škodljivih organizmov.

Evropska komisija redno namenja sredstva tudi za financiranje delovanja mreže za zbiranje računovodskih podatkov o dohodkih in poslovanju kmetijskih gospodarstev (FADN – Farm Accountancy Data Network), in sicer v delu, ki se nanaša na vnos, obdelavo in arhiviranje računovodskih podatkov s poročevalskih kmetij. Nadomestila poročevalskim kmetijam za vodenje računovodstva po metodologiji FADN in drugi operativni stroški se financirajo z državnimi sredstvi.

5.2 Drugi ukrepi kmetijske politike

Po vstopu Slovenije v EU se število ukrepov, ki se v celoti financirajo samo iz državnega proračuna, zmanjšuje. Ukrepi, ki dopolnjujejo ukrepe skupne kmetijske politike, se deloma

izvajajo v obliki državnih pomoči, ki jih je treba priglasiti Evropski komisiji, deloma pa v obliki pomoči po pravilu *de minimis*, ki je zaradi omejene višine na upravičenca dovoljena brez posebnih dodatnih omejitev. Po novih predpisih za obdobje 2014–2020 višina pomoči *de minimis* ne sme presegati 15.000 EUR na upravičenca v katerem koli obdobju treh proračunskih let, hkrati pa skupna pomoč *de minimis* na državni ravni ne sme presegati 1 % vrednosti letne proizvodnje. To velja tudi za splošne ukrepe, ki ne ogrožajo enotnega trga oziroma ne izkrivljajo konkurence.

V okviru državnih pomoči Ministrstvo za kmetijstvo redno **sofinancira zavarovalne premije** za zavarovanje posevkov, nasadov in plodov pred nevarnostjo toče, požara, udara strele, pozebe, poplave in viharja ter zavarovanje živali pred nevarnostjo pogina, zakola ali usmrtnosti zaradi bolezni. Namen ukrepa je zmanjšati tveganje v kmetijski proizvodnji s povečanjem obsega zavarovanja. Do sofinanciranja zavarovalne premije za zavarovanje primarne kmetijske proizvodnje so upravičena kmetijska gospodarstva, ki se ukvarjajo s proizvodnjo kmetijskih in ribiških proizvodov. Višina sofinanciranja je za leto 2016 za sofinanciranje posevkov, nasadov, plodov in živali znašala 20 % obračunane zavarovalne premije, razen za sofinanciranje sadja, kjer je višina sofinanciranja 30 % obračunane zavarovalne premije (20 % v letu 2015). Za sofinanciranje zavarovalnih premij lahko kmetijsko gospodarstvo uveljavlja tudi druge državne pomoči (npr. sofinanciranje iz občinskih sredstev), ki pa skupaj ne smejo presegati 65 % stroškov zavarovalne premije. V imenu upravičencev sofinancirani del premije uveljavljajo zavarovalnice.

Preglednica 41: Izplačana proračunska sredstva za sofinanciranje zavarovalnih premij, zavarovana kmetijska zemljišča in število zavarovanih živali; 2011–2016

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Izplačana sredstva (000 EUR)	5.174	4.387	4.670	4.097	1.918	1.408
Zavarovane površine, skupaj (ha)	46.751	46.971	42.681	38.343	41.486	36.762
Sadje (intenzivni nasadi)	1.190	1.230	1.255	1.107	976	1.328
Hmelj	937	683	775	996	1.051	1.249
Vinogradi	1.419	1.232	1.675	1.658	1.406	3.031
Žito	31.973	33.229	29.459	25.792	31.482	24.032
Druge rastline	11.232	10.597	9.517	8.790	6.570	7.122
Število zavarovanih živali, skupaj*	204.851	159.258	56.584	84.834	90.470	75.431
Govedo	53.122	49.501	33.641	33.904	34.140	22.261
Prašiči	147.445	106.116	19.561	45.365	52.762	50.444
Konji, osli	2.214	1.657	1.574	3.898	2.051	1.093
Drobnica (ovce, koze)	2.070	1.984	1.808	1.667	1.517	1.633

* brez perutnine in rib

Vir: MKGP

Podobno kot v preteklih letih so se tudi v letu 2016 izvajali **ukrepi pomoči ob nepredvidljivih dogodkih**. Mednje spadajo pomoč kmetijskim gospodarstvom, prizadetim zaradi požara, strele, smrti, invalidnosti, nesposobnosti za delo ipd., izplačilo odškodnin, povezanih z zatiranjem rastlinskih in živalskih bolezni, ter občasni izredni ukrepi pomoči. V letu 2016 je bila tako izplačana izredna finančna pomoč za nadomestilo škode ob poginu živali zaradi vraničnega prisada (podpora na žival).

V okviru Zakona o ukrepih za odpravo posledic pozebe in snega v kmetijski proizvodnji med 25. in 30. aprilom 2016 so se izvajali izredni ukrepi pomoči zaradi pozebe in snega (zmanjšanje ali odpis prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje za kmete, zmanjšanje ali odpis zakupnin pri Skladu kmetijskih zemljišč ali gozdov RS, nakup grozdja z drugih vinorodnih območij za fizične osebe, ki niso samostojni podjetniki). V okviru ukrepa pomoč najbolj prizadetim kmetijskim gospodarstvom, dejavnim v primarni kmetijski

proizvodnji v sadjarstvu in vinogradništvu, je bil pripravljen Program odprave posledic pozebe in snega v sadjarstvu in vinogradništvu, ki je bil sprejet leta 2017. Vlada RS je za izvedbo programa v okviru sredstev proračunske rezerve za leto 2017 zagotovila državno pomoč v višini 3,5 milijona EUR. Pozeba in sneg sta v 106 občinah prizadela 4.382 oškodovancev na skupaj 7.663 ha kmetijskih površin in povzročila škodo v višini skoraj 44,0 milijona EUR (43,5 milijona EUR na kmetijskih pridelkih ter večletnih nasadih in 0,5 milijona EUR na armaturah).

Med redne državne ukrepe spada **podpora promocijskim in tržnim dejavnostim**, pri čemer se sredstva namenjajo vinogradniško-vinarskemu sektorju kot dopolnilo k ukrepom skupne kmetijske politike na trgu vina (sodelovanje na sejmi, tržne raziskave, svetovalne dejavnosti, izobraževanje vinarjev) ter za izvajanje raznih drugih projektov informiranja in promocije kmetijskih in živilskih proizvodov doma in v tujini ter za spodbujanje tržnega združevanja primarnih proizvajalcev določenih proizvodov (ekološki proizvodi, hmelj, pitani prašiči, sveže sadje in zelenjava).

Sredstva državnega proračuna se redno namenjajo tudi za **zemljiške operacije** oziroma upravljanje in investicijsko vzdrževanje javnih hidromelioracijskih sistemov ter vzdrževanje akumulacije Vogršček, tekoče vzdrževanje melioracijskih sistemov pa se večinoma financira iz zbranih prispevkov uporabnikov. V okviru domačih sredstev za zemljiško infrastrukturo se še vedno izvaja tudi ukrep sanacije nedokončanih komasacij, nove komasacije in naložbe v namakalno infrastrukturo pa so podprte v okviru programa razvoja podeželja.

Redno se izvajajo tudi številne **splošne storitve za kmetijstvo**, med katere spadajo predvsem aktivnosti javnih služb in zavodov, strokovne in svetovalne naloge, izobraževanje in raziskovanje, nadzor kakovosti, spremljanje stanja in preventivni ukrepi na področju zdravstvenega varstva rastlin in živali ipd. Obseg dela in vsebine se določajo pretežno na podlagi sprejetih letnih programov dela, financirajo pa se skoraj v celoti z domačimi sredstvi.

Med ukrepi, ki ne spadajo v okvir pristojnosti resornega ministrstva, kaže omeniti **vračilo trošarine** za energente, ki se porabijo za pogon kmetijske in gozdarske mehanizacije. Od sredine leta 2009 odstotek vračila trošarine na plinsko olje za porabo v kmetijstvu in gozdarstvu znaša 70 %. Pravne osebe in samostojni podjetniki vračilo trošarine uveljavljajo že med letom, drugi upravičenci (fizične osebe) pa enkrat letno za preteklo leto.

6 EKOLOŠKO KMETOVANJE

V letu 2016 je bilo v ekološko kontrolo vključenih 3.518 kmetijskih gospodarstev s 43.579 ha kmetijskih zemljišč v uporabi. Od teh je 2.933 gospodarstev že končalo preusmeritveno obdobje, ki traja najmanj 24 mesecev od prve prijave v kontrolo, in pridobilo ekološki certifikat.

Preglednica 42: Število ekoloških kmetij in površina zemljišč v nadzoru ekološkega kmetovanja; 2010–2016

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Ekološke kmetije v kontroli (število)	2.218	2.363	2.682	3.049	3.298	3.417	3.518
– delež od vseh kmetij (%)	2,9	3,1	3,6	4,1	4,6	4,7	5,0
Ekološko obdelane površine v kontroli (ha)	30.689	32.149	35.101	38.664	41.237	42.188	43.579
– delež od vse KZU (%)	6,5	6,8	7,6	8,4	8,7	8,7	9,0
Število certifikatov	1.897	1.999	2.104	2.232	2.537	2.699	2.933
Biodinamične kmetije	21	23	28	28	26	26	22

Vir: MKGP

Število kmetijskih gospodarstev z ekološkim kmetovanjem je bilo v letu 2016 za 3,0 % večje kot leta 2015. Skupno število kmetijskih gospodarstev v sistemu nadzora tako zajema nekaj manj kot 5 % vseh kmetijskih gospodarstev. Po akcijskem načrtu razvoja ekološkega kmetijstva v Sloveniji do leta 2015 (ANEK) naj bi se delež kmetijskih gospodarstev v sistemu nadzora povečal na 15 % vseh kmetijskih gospodarstev.

Kmetijska zemljišča v uporabi z ekološko pridelavo v sistemu nadzora so se v letu 2016 glede na leto 2015 znova povečala, in to za 3,3 %. Obsegala so 9,0 % vseh kmetijskih zemljišč v uporabi. Po ANEK bi moral delež kmetijskih zemljišč v uporabi v sistemu nadzora doseči 20 % površin kmetijskih zemljišč v uporabi.

Največje deleže kmetijskih zemljišč v uporabi z ekološko pridelavo v kontroli so tudi v letu 2016 zajemali travinje (83,7 %), poljščine na njivah (10,1 %), sadovnjaki (3,7 %) in vinogradi (1,2 %). Oljčniki in vrtnine so zavzemali manj kot 1 % skupne površine zemljišč z ekološkim kmetovanjem.

Preglednica 43: Obseg površin, vključenih v nadzor ekološkega kmetovanja po kulturah oziroma načinu rabe (ha); 2010–2016

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Travinje (vključno s travinjem na njivah)	27.041,0	28.364,4	30.664,6	33.530,3	35.609,8	35.637,9	36.487,4
Njive	2.354,2	2.400,0	2.752,6	3.148,3	3.484,7	4.050,6	4.403,3
Vinogradi	296,6	287,2	323,9	401,3	419,7	494,8	535,7
Oljčniki	76,6	91,6	184,5	208,3	226,2	214,1	240,1
Sadovnjaki skupaj	798,0	857,9	994,4	1.148,3	1.268,1	1.477,6	1.616,7
– intenzivna raba	182,0	193,0	260,1	291,3	341,9	483,6	564,7
– ekstenzivna raba	614,0	664,8	734,3	857,0	926,1	994,0	1.051,3
Vrtnine (na prostem in v zaščitenem prostoru)	122,1	147,7	180,7	228,0	228,8	289,4	293,3
Hmeljišča						24,1	1,7
Skupaj	30.688,5	32.148,7	35.100,7	38.664,5	41.237,2	42.188,5	43.578,7

Vir: MKGP

Stalež živali na kmetijah, ki so v sistemu nadzora ekološkega kmetovanja, se iz leta v leto povečuje. Po številu živali je na prvem mestu perutnina, na drugem drobnica in na tretjem govedo.

Delež ekološko pridelanih živil v prodaji na slovenskem trgu (ne glede na poreklo) je bil leta 2010 komaj 1-odstoten, v ANEK pa je predviden 10-odstotni delež do leta 2015. V strukturi vsega prometa z ekološkimi živilmi zajema delež ekoloških živil slovenskega porekla le 20 % oziroma 0,2 % vseh živil (vir: Inštitut za trajnostni razvoj).

Preglednica 44: Število živali na kmetijah, vključenih v nadzor ekološkega kmetovanja; 2010–2016

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Govedo	20.623	22.915	22.977	25.168	27.359	30.592	33.397
Drobnica	43.654	40.588	41.081	40.101	42.238	41.654	42.698
Kopitarji	3.081	2.981	3.262	3.544	3.846	3.878	4.053
Prašiči	2.367	2.219	2.485	2.798	3.135	3.345	3.648
Perutnina	27.751	29.558	52.757	54.757	71.537	71.618	101.340
Čebelje družine	1.342	1.646	1.598	1.803	1.631	1.400	1.814
Drugo (kunci, jelenjad itd.)	475	2.560	3.018	3.173	3.590	3.571	3.873

Vir: SURS (MKGP)

Število kmetijskih gospodarstev z ekološkim kmetovanjem v Sloveniji počasi narašča, vendar pa dinamika rasti ekološke pridelave ni zadovoljiva kljub finančnim podporam za ustanavljanje skupin proizvajalcev ter promocijo in trženje ter kljub podporam v obliki izravnalnih plačil na hektar za različno pridelavo kultur. Dosedanje povečanje ekološke pridelave, zlasti tržno usmerjene, ne omogoča doseganja ciljev ANEK in močno zaostaja za dinamiko rasti povpraševanja po ekoloških živilih. Tudi struktura ekološke pridelave ne ustreza povpraševanju, saj je to največje pri svežih vrtninah, sadju in nemesnih predelanih živilih (mlevski in mlečni izdelki), v pridelavi pa prevladuje živinoreja oziroma travinje. Zato se še vedno kaže nujna potreba po ukrepih za povečanje količin ekoloških pridelkov in po organiziranem nastopanju na trgu, potrebni so tudi drugi ukrepi za celovit razvoj sektorja ekološkega kmetijstva in ekoloških živil.

Največji problemi so na področju organiziranosti in povezovanja pridelovalcev, v premajhnem obsegu pridelave in predelave, še posebej sadja in zelenjave, ter na področju izobraževanja in svetovanja. Možnosti za nadaljnji razvoj so še precejšnje. Rezerve so na področju trženja, še posebej sadja in zelenjave. Povpraševanje po slovenskih ekoloških proizvodih narašča tudi v vzgojno-izobraževalnih zavodih, saj se čedalje več vrtcev odloča, da bo otrokom ponudilo ekološki zajtrk, malico ali kosilo. Tudi Zakon o javnih naročilih omogoča, da naročniki pri naročanju živil v javnih ustanovah (vrtci, šole) lahko dajejo prednost ekološkim in lokalno pridelanim živilom.

7 GOSPODARJENJE S KMETIJSKIMI ZEMLJIŠČI

7.1 Obseg kmetijskih zemljišč ter površine z naravnimi in drugimi omejitvami rabe

7.1.1 Obseg kmetijskih zemljišč

Evidenca dejanske rabe kmetijskih zemljišč

MKGP vodi evidenco dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč. Podatki se zajemajo na podlagi ortofoto ločljivosti $0,5 \times 0,5$ m. Najmanjša enota kartiranja je 10 m^2 . Evidenca dejanske rabe v letu 2016 obsega v celoti obnovljene podatke za območje Slovenije, in sicer na podlagi ortofota iz let 2016 (30 %), 2015 (15 %) in 2014 (55 %). Metodologija zajema podatkov v evidenci dejanske rabe se je po letu 2005 nekoliko spremenila zaradi uvedbe grafičnih enot rabe kmetijskih gospodarstev (GERK). Zaradi uporabe evidence dejanske rabe za namen kontrole vpisanih GERK je bila potrebna natančnejša razmejitev med kmetijskimi in nekmetijskimi površinami. V okviru večjih površin pretežne rabe so se pred letom 2006 takšna območja generalizirala. GERK je lahko tudi v naselju, zato se dejanska raba v naseljih v primeru prijave GERK, ki je po ortofotu v kmetijski rabi, zajame po dejanskem stanju.

Po evidenci dejanske rabe kmetijskih zemljišč je v Sloveniji največ travniških površin. Trajni travniki, skupaj z barjanskimi travniki in kmetijskimi zemljišči, poraslimi z gozdnim drevjem, so v letu 2016 zavzemali 54,7 % vseh kmetijskih zemljišč. Sledijo njive (26,9 %), ekstenzivni sadovnjaki (4,1 %), vinogradi (2,8 %) in intenzivni sadovnjaki (0,6 %), preostalih kmetijskih zemljišč v uporabi pa je zelo malo (manj kot 1 %).

Preglednica 45: Evidenca dejanske rabe kmetijskih zemljišč; 2006 in 2015–2016

Šifra	Raba	Površina (ha)			Indeks 2016/06	Indeks 2016/15	Struktura (%)		
		2006	2015	2016			2006	2015	2016
1100	Njiva	181.336	182.030	182.013	100,4	100,0	27,5	26,8	26,9
1160	Hmeljišče	2.077	1.829	1.831	88,2	100,1	0,3	0,3	0,3
1180	Trajne rastline na njivskih površinah	309	338	371	120,1	109,8	0,0	0,1	0,1
1190	Rastlinjak	105	145	148	141,0	102,1	0,0	0,0	0,0
1211	Vinograd	22.278	19.129	18.955	85,1	99,1	3,4	2,8	2,8
1212	Matičnjak	37	49	49	132,4	100,0	0,0	0,0	0,0
1221	Intenzivni sadovnjak	4.793	4.130	4.064	84,8	98,4	0,7	0,6	0,6
1222	Ekstenzivni oziroma travniški sadovnjak	20.688	27.059	27.766	134,2	102,6	3,1	4,0	4,1
1230	Oljčnik	1.618	2.076	2.131	131,7	102,7	0,2	0,3	0,3
1240	Ostali trajni nasadi	329	460	475	144,4	103,3	0,0	0,1	0,1
1300	Trajni travnik	369.662	354.688	353.081	95,5	99,6	56,1	52,2	52,1
1321	Barjanski travnik	6.458	5.795	5.762	89,2	99,4	1,0	0,9	0,9
1800	Kmetijsko zemljišče, poraslo z gozdnim drevjem	7.317	11.286	11.570	158,1	102,5	1,1	1,7	1,7
	Kmetijska zemljišča v uporabi skupaj	617.007	609.014	608.216	98,6	99,9	93,7	89,7	89,7
1410	Kmetijsko zemljišče v zaraščanju	21.594	27.867	24.230	112,2	87,0	3,3	4,1	3,6
1420	Plantaža gozdnega drevja	317	245	261	82,3	106,5	0,0	0,0	0,0
1500	Drevesa in grmičevje	18.648	34.803	35.687	191,4	102,5	2,8	5,1	5,3
1600	Neobdelano kmetijsko zemljišče	1.107	7.095	9.432	852,0	132,9	0,2	1,0	1,4
	Kmetijska zemljišča skupaj	658.673	679.024	677.826	102,9	99,8	100,0	100,0	100

Vir: MKGP

V kategoriji drevesa in grmičevje, ki vključuje mejice, skupine dreves in grmičevja ter obvodno zarast (ozki linijski pasovi), je 5,3 % kmetijskih površin. Ta vrsta rabe zajema

biološko pestre habitate, koristne za kmetijstvo in okolje. Povečanje v kategoriji drevesa in grmičevje z 2,8 % leta 2006 na 5,1 % v letu 2015 je posledica usklajevanja podatkov z Zavodom za gozdove Slovenije (ZGS), saj je bila ta dejanska raba prej uvrščena pod gozd. Leta 2016 se delež teh površin ni več povečal zaradi usklajevanja podatkov z ZGS.

Površine kmetijskih zemljišč v zaraščanju se zmanjšujejo, pri čemer se napredovanje zaraščanja kaže v prehodu v drugi dve kategoriji, v skupino dreves in grmičevja ter gozd. Vzroki za opuščanje kmetijskih zemljišč so različni, na primer starostna struktura lastnikov, nezainteresiranost lastnikov kmetijskih zemljišč za obdelovanje le-teh, otežena kmetijska pridelava zaradi strmin ali drugih naravnih omejitev, ki otežijo strojno obdelavo itd.

V primerjavi z evidenco dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč v letu 2006 se struktura rabe kmetijskih zemljišč v letu 2016 ni pomembneje spremenila, podobna je ostala tudi skupna površina kmetijskih zemljišč. Med letoma je opaziti jasno izražen trend zaraščanja kmetijskih zemljišč, ki se je zmanjšal; v letu 2015 je bilo kmetijskih zemljišč v zaraščanju ter dreves in grmičevja skupaj za 9,2 % vseh kmetijskih površin, v letu 2016 pa 8,9 %. Med pomembnejšimi vrstami kmetijske rabe se je glede na leto 2006 najbolj povečala površina preostalih trajnih nasadov in ekstenzivnih sadovnjakov, kar je tudi posledica natančnejšega izločanja manjših površin travnikov, in ne toliko novega vzpostavljanja ekstenzivnih sadovnjakov. Površina oljčnikov od leta 2006 še vedno narašča, zmanjšala pa se je površina intenzivnih sadovnjakov. Površina zemljišč je do leta 2014 upadala, v letih 2015 in 2016 pa se je povečevala. Pri vinogradih se še vedno nadaljuje zmanjšanje površin. Pri njivah je bilo v letu 2014 opaženo rahlo povečanje površin, ki pa so v letu 2015 in 2016 zopet upadle na raven iz leta 2013, travniške površine pa so se povečale. Čeprav je rastlinjakov skupno le 145 ha, njihova površina stalno narašča; glede na leto 2006 se je povečala za 41 %.

Površine neobdelanih kmetijskih zemljišč so deloma posledica krčitve gozda, gradnje plinovodov itd., pri čemer v času posnetka še ni bila vzpostavljena kmetijska raba, in nasutja zemlje ali celo opuščanja kmetovanja.

Identifikacijski sistem kmetijskih zemljišč – bloki in grafične enote rabe kmetijskih gospodarstev (GERK)

Podatki evidence dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč, ki jo vodi MKGP, so tudi podlaga za vpis GERK in blokov. Leta 2015 je bil za izvajanje skupne kmetijske politike prvič uporabljen blok za referenčno parcelo identifikacijskega sistema za zemljišča. Kmetijska gospodarstva še naprej prijavljajo površine kot GERK, ki od leta 2006 predstavljajo referenčne parcele za potrebe dodeljevanja podpor v kmetijstvu, po prijavi pa se soležni GERK združijo v blok. Prednosti bloka so, da s tem postanejo upravičeni tudi manjše površine različnih vrst rabe in ozki pasovi travinja, ki potekajo ob njivah. GERK so še naprej zelo pomembni zaradi natančne določitve vrste rabe zemljišča, kar je pomembno za pravilno izvedbo skupne kmetijske politike. GERK so vrisani na digitalne letalske posnetke po mejah dejanske rabe zemljišča in mejah uporabe tega zemljišča. GERK lahko vsebuje le strnjeno površino z eno vrsto dejanske rabe, ki je v uporabi enega kmetijskega gospodarstva. Izločene morajo biti vse površine z neupravičeno vrsto rabe (npr. zelenice okoli hiš, zaraščene površine itd.).

Leta 2016 je bilo v register kmetijskih gospodarstev prijavljenih 484.414 ha GERK, od tega 484.335 ha kmetijskih zemljišč v uporabi. V primerjavi z letom 2006 so se kmetijska zemljišča v uporabi povečala za 3.169 ha oziroma 0,7 %, v primerjavi z letom 2015 pa povečala za 1.979 ha oziroma 0,4 %.

V letih 2015 in 2016 je bilo v šifrantu vrst rabe GERK uvedenih nekaj sprememb. Uvedenih je bilo nekaj novih vrst rabe (njiva za rejo polžev, hmeljišče v premeni, jagode na njivi, rastlinjak

s sadnimi rastlinami, travinje z razpršenimi neupravičenimi značilnostmi, kmetijsko zemljišče v pripravi, trajne rastline na njivskih površinah, kjer pridelava ni v tleh, rastlinjak, kjer pridelava ni v tleh), ki so nadomestile nekatere vrste rab, ki so bile ukinjene (barjanski travnik, kmetijsko zemljišče, poraslo z gozdnim drevjem, ekstenzivni kraški pašnik, neobdelano kmetijsko zemljišče).

Preglednica 46: Evidenca GERK; 2006 in 2015–2016

Šifra	Raba	Površina (ha)			Indeks 2016/06	Indeks 2016/15	Struktura (%)		
		2006	2015	2016			2006	2015	2016
1100	Njiva	172.507	171.356	170.328	98,7	99,4	35,4	35,5	35,2
1150	Njiva za rejo polžev	–	27	28		103,7	–	0,0	0,0
1160	Hmeljišče	1.902	1.397	1.485	78,1	106,3	0,4	0,3	0,3
1161	Hmeljišče v premeni	–	359	296		82,5	–	0,1	0,1
1170	Jagode na njivi	–	108	109		100,9	–	0,0	0,0
1180	Trajne rastline na njivskih površinah	270	362	409	151,5	113,0	0,1	0,1	0,1
1181	Trajne rastline na njivskih površinah, kjer pridelava ni v tleh	–	–	6			–	–	0,0
1190	Rastlinjak	60	101	103	171,7	102,0	0,0	0,0	0,0
1191	Rastlinjak, kjer pridelava ni v tleh	–	–	22			–	–	0,0
1192	Rastlinjak s sadnimi rastlinami	–	4	4		100,0	–	0,0	0,0
1211	Vinograd	15.432	15.572	15.454	100,1	99,2	3,2	3,2	3,2
1212	Matičnjak	–	44	44		100,0	–	0,0	0,0
1221	Intenzivni sadovnjak	4.132	3.881	3.904	94,5	100,6	0,8	0,8	0,8
1222	Ekstenzivni oz. travniški sadovnjak	5.738	7.810	7.961	138,7	101,9	1,2	1,6	1,6
1230	Oljčnik	554	1.023	1.186	214,1	115,9	0,1	0,2	0,2
1240	Ostali trajni nasadi	415	452	456	109,9	100,9	0,1	0,1	0,1
1300	Trajni travnik	275.779	264.382	266.989	96,8	101,0	56,6	54,8	55,1
1320	Travinje z razpršenimi neupravičenimi značilnostmi	–	15.243	15.255		100,1	–	3,2	3,1
1321	Barjanski travnik	4.091	–	–			0,8	–	–
1610	Kmetijsko zemljišče v pripravi	–	235	296		126,0	–	0,0	0,1
1800	Kmetijsko zemljišče, poraslo z gozdnim drevjem	286	–	–			0,1	–	–
	Kmetijska zemljišča v uporabi	481.166	482.356	484.335	100,7	100,4	98,8	100,0	100,0
1430	Ekstenzivni kraški pašnik	–	–	–			–	–	–
1410	Kmetijsko zemljišče v zaraščanju	3.093	–	–			0,6	–	–
1420	Plantaža gozdnega drevja	336	69	79	23,5	114,5	0,1	0,0	0,0
1500	Drevesa in grmičevje	2.187	–	–			0,4	–	–
1600	Neobdelano kmetijsko zemljišče	423	–	–			0,1	–	–
	Kmetijska zemljišča skupaj	487.205	482.425	484.414	99,4	100,4	100,0	100,0	100,0

Vir: MKGP

7.1.2 Območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost, zavarovana območja in vodovarstvena območja

Območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost

V Sloveniji so območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost (OMD) določena na podlagi uredbe EU in potrjena s Programom razvoja podeželja 2014–2020 (PRP 2014–2020). Glede na kriterije, ki se uporabljajo za določitev teh območij, se delijo v tri skupine in sicer: gorska območja (GO), druga OMD (DO) in območja s posebnimi omejitvami (PO).

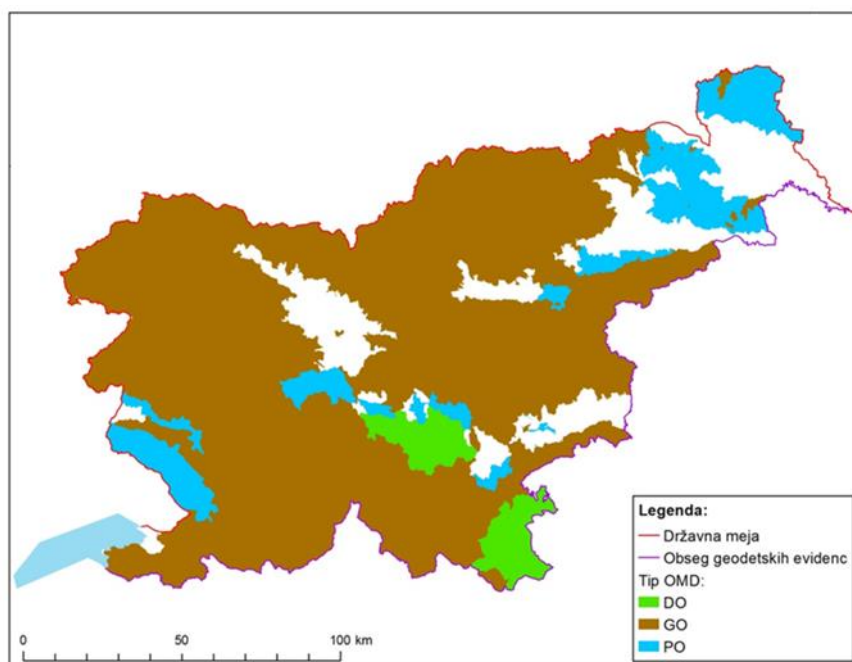
Leta 2016 je skupna površina KZU v OMD znašala 459.398 ha. Površine, ki so jih kmetovalci prijavili kot GERK v OMD, so znašale 362.263 ha in so pokrile 78,8 % površin KZU v OMD. Zemljišča, ki niso bila evidentirana kot GERK KZU v OMD, niso bila deležna podpore za OMD.

Preglednica 47: Površina KZU in GERK KZU (ha) na območjih z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost

	Skupaj	Gorska	Druga	Posebne omejitve	SKUPAJ OMD
Skupna površina		1.467.573	81.196	202.482	1.751.251
KZU – dejanska raba	608.216	340.374	21.549	97.475	459.398
GERK KZU	484.335	265.024	17.278	79.961	362.263

Vir: MKGP

Slika 29: Območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost (OMD)

Vir: MKGP

Natura 2000

Natura 2000 je evropsko omrežje posebnih varstvenih območij, ki so jih določile države članice EU. Njen glavni cilj je ohraniti biotsko raznovrstnost za prihodnje rodove. EU je omrežje Natura 2000 uvedla kot enega izmed pomembnih delov izvajanja habitatne direktive in direktive o pticah. Direktivi podpirata trajnostni razvoj, ki lahko zadovoljuje potrebe sedanjih rodov, hkrati pa ne škoduje potrebam prihodnjih. V omrežje Natura 2000 je v Sloveniji vključeno dobrih 37 % celotnega ozemlja.

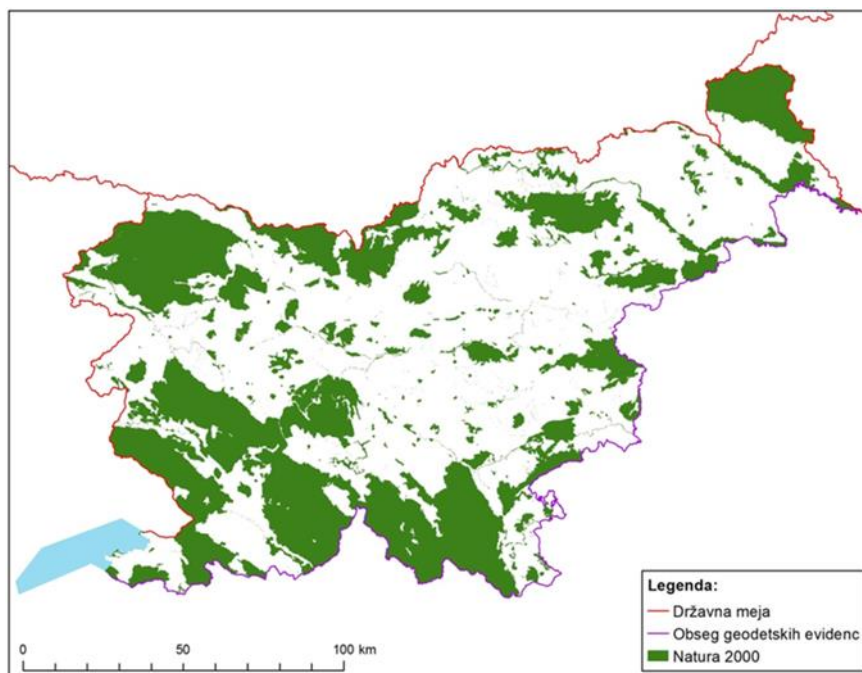
Preglednica 48: Skupna površina, površina KZU in GERK KZU (ha) na območjih Natura 2000

	Skupaj	Natura 2000
Skupna površina		768.151
KZU – dejanska raba	608.216	152.561
GERK KZU	484.335	114.979

Vir: MKGP

Leta 2016 je skupna površina KZU na območjih Natura 2000 znašala 152.561 ha, v registru kmetijskih gospodarstev pa je bilo na teh območjih vpisanih 114.979 ha GERK KZU. Površine, ki jih kmetovalci prijavijo kot GERK na območjih Natura 2000, pokrijejo 75,4 % skupne površine KZU v teh območjih.

Slika 30: Območje Natura 2000

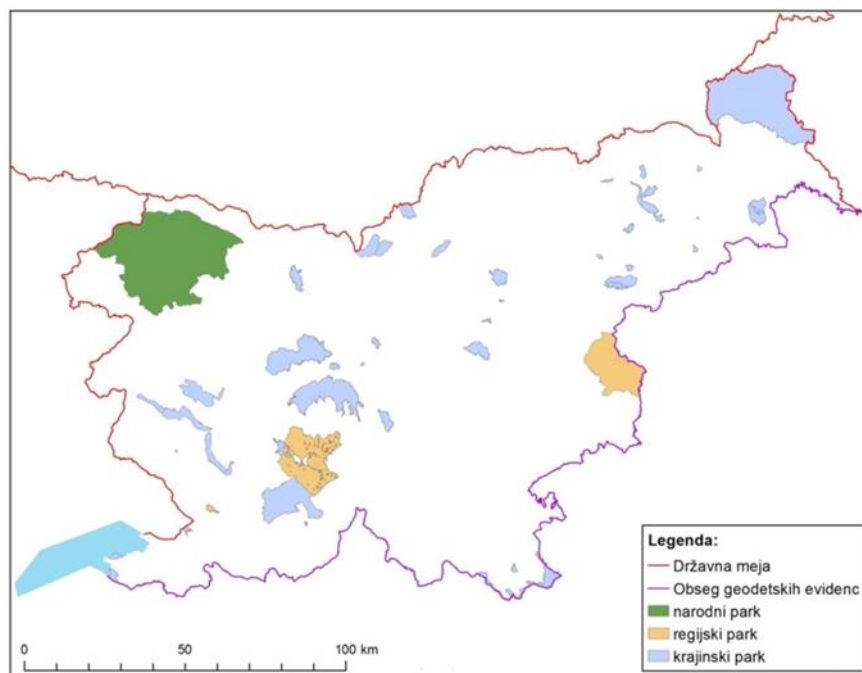

Vir: MKGP

Narodni, regijski in krajinski parki

Slovenija ima kot ena izmed držav z najvišjo stopnjo biodiverzitete v EU trenutno z različnimi varstvenimi kategorijami zavarovanih 12 % svojega ozemlja. Zavarovanih območij oziroma parkov je 48, od teh je en narodni, trije regijski in 44 krajinskih parkov.

Slika 31: Narodni, regijski in krajinski parki

Vir: MKGP

Skupna površina KZU v zavarovanih območjih je leta 2016 znašala 69.326 ha, kot GERK KZU na teh območjih pa je bilo v registru kmetijskih gospodarstev vpisanih 55.419 ha.

Površine, ki so jih kmetovalci prijavili kot GERK v zavarovanih območjih, so tako pokrile 80,1 % skupne površine KZU na teh območjih.

Preglednica 49: Skupna površina, površina KZU in GERK KZU (ha) na zavarovanih območjih

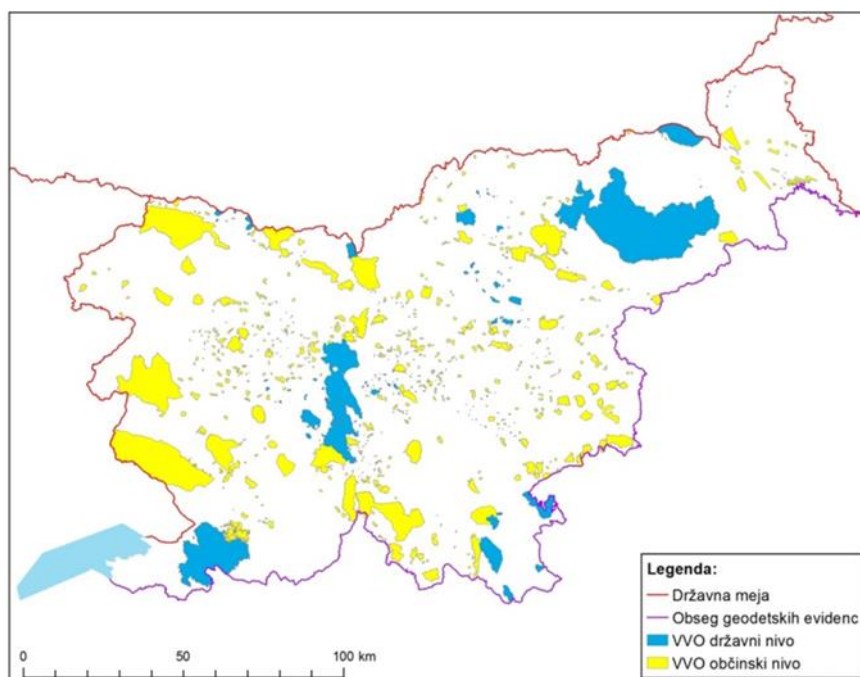
	Skupaj	Parki			
		Narodni	Regijski	Krajinski	SKUPAJ parki
Skupna površina		83.982	42.991	127.386	254. 359
KZU – dejanska raba	608.216	7.456	14.850	47.020	69.326
GERK KZU	484.335	4.091	11.982	39.346	55.419

Vir: MKGP

Vodovarstvena območja

Vodovarstvena območja so ena najpomembnejših oblik zavarovanja vodnih teles, pomembnih za odvzem pitne vode. Takšen način zavarovanja je poznal Zakon o vodah iz leta 1981, na podlagi katerega so vodovarstvena območja določile občine. Novi Zakon o vodah, ki v slovenski pravni red prevzema zahteve direktive EU o ukrepih na področju vodne politike, pa prenaša pristojnost določanja vodovarstvenih območij na državo. Vodovarstvena območja ureja 13 uredb, in sicer za vodno telo vodonosnikov Ruš, Vrbanskega platoja, Limbuške dobrave in Dravskega polja, vodno telo vodonosnikov Dravsko-ptujskega polja, vodno telo vodonosnika Apaškega polja, vodno telo vodonosnika Selniška dobrava, vodno telo vodonosnika Ljubljanskega polja, vodno telo vodonosnikov Ljubljanskega barja in okolice Ljubljane, vodno telo vodonosnikov Rižane, vodna telesa vodonosnikov za območja občin Šmartno ob Paki, Polzela in Braslovče, vodno telo vodonosnikov na območju občine Jezersko, vodno telo vodonosnikov na območju občine Jesenice, vodna telesa vodonosnikov na območju Slovenj Gradca, vodno telo vodonosnikov za območje Celja in Žalca ter vodna telesa vodonosnikov za območje občin Črnomelj, Metlika in Semič.

Slika 32: Vodovarstvena območja

Vir: MKGP

Z uredbami so določena vodovarstvena območja in vodovarstveni režimi. Na vodovarstvenem območju so določene različne stopnje varovanja, ki so odvisne od naravnih

značilnosti in stopnje ogroženosti vodonosnikov oziroma površinskih voda. Uredbe predvidevajo tri stopnje varovanja oziroma razvrstitve vodovarstvenih območij, in sicer: VVO I (najožja območja), na katerih velja najstrožji režim varovanja (prepovedana ali omejena raba mineralnih gnojil, gnojnice in gnojevke ter fitofarmacevtskih sredstev), VVO II (ožja območja) in VVO III (širša območja).

Poleg vodovarstvenih območij, ki so določena z vladnimi uredbami, je še vedno veliko vodovarstvenih območij določenih z občinskimi odloki, ki so jih občinski sveti sprejeli do leta 2002 v skladu s takrat veljavnim Zakonom o vodah in se v skladu s prehodnimi določbami sedanjega zakona še uporabljajo.

V evidenci vodovarstvenih območij, ki jo vodi Agencija RS za okolje, se vodovarstvena območja, določena z vladnimi uredbami, vodijo pod nazivom »državni nivo«, vodovarstvena območja, določena z občinskimi odloki, pa pod nazivom »občinski nivo«.

Površina vodovarstvenih območij v Sloveniji je leta 2016 znašala 338.145 ha ali 16,7 % površine države. Kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU) na teh območjih je bilo 92.089 ha, kmetovalci pa so na teh območjih prijavili 72.244 ha GERK KZU. Na območjih VVO I je bilo 2.370 ha KZU oziroma 1.983 ha GERK KZU.

Preglednica 50: Skupna površina, površina KZU in GERK KZU (ha) na vodovarstvenih območjih (VVO); 2016

	Skupaj	VVO skupaj		VVO Državni nivo		VVO Občinski nivo	
		VVO	Od tega VVO I	VVO	Od tega VVO I	VVO	Od tega VVO I
Skupna površina		338.145	7.851	131.131	4.020	207.014	3.831
KZU – dejanska raba	608.216	92.089	2.370	51.940	1.644	40.149	726
GERK KZU	484.335	72.244	1.983	42.680	1.380	29.564	603

Vir: MKGP

7.2 Zemljiške operacije

Razdrobljenost zemljišč je ena največjih razvojnih težav slovenskega kmetijstva. Da bi bila kmetijska gospodarstva v zaostrenih gospodarskih razmerah konkurenčna, bi bili potrebni koncentracija posesti, izboljšanje kakovosti zemljišč in prestrukturiranje kmetijskih gospodarstev. Slovenija se vse pogostejše sooča tudi s posledicami podnebnih sprememb, predvsem z daljšimi sušnimi obdobji, ki zaradi premalo namakalnih površin povzročajo velik izpad pridelkov in s tem dohodkov v kmetijstvu. Zaradi neprimernega upravljanja zemljišč v kmetijstvu in gozdarstvu, onesnaževanja, širjenja mestnih območij in podnebnih sprememb so, podobno kot v številnih delih Evrope, opazni procesi degradacije tal, vendar je dejansko škodo zaradi kompleksnosti problematike, manjkajočih podatkov o ogroženih območjih in ocen posredne škode težko oceniti.

Namena izvajanja zemljiških operacij, kot so komasacije, agromelioracije in hidromelioracije, sta izboljšanje posestne in zemljiške strukture ter izboljšanje pogojev obdelave kmetijskih zemljišč.

Komasacije

Po podatkih MKGP je bilo leta 2016 uvedenih 12 novih komasacij na skupno 1.701 ha kmetijskih zemljišč. Te komasacije so bile podprte z javnimi razpisi PRP 2007–2013.

Preglednica 51: Podatki o uvedenih novih komasacijah; 2016

Upravna enota	Število	Površina (ha)
Ptuj	4	546
Ormož	2	289
Šmarje pri Jelšah	1	127
Maribor	1	153
Kamnik	1	310
Grosuplje	1	122
Ljubljana	1	16
Krško	1	138
Skupaj	12	1.701

Vir: MKGP

Agencija RS za kmetijske trge in razvoj podeželja je v letu 2016 v okviru javnih razpisov PRP 2007–2013 za ukrep komasacije in agromelioracije na komasacijskih območjih obravnavala zahteve za izplačila po IV., V. in VI. javnem razpisu za komasacije in agromelioracije na komasacijskih območjih. V letu 2016 je skupno vodila postopke za 35 vlog za pridobitev sredstev iz omenjenega ukrepa. V program dokončanja komasacijskih postopkov je bilo leta 2016 vključenih 18 komasacijskih območij.

Ključni problemi pri izvajanju komasacij so še vedno dolgotrajni komasacijski postopki. Predlog za uvedbo komasacijskega postopka se lahko vloži, če se s komasacijo strinjajo lastniki kmetijskih zemljišč, ki imajo v lasti več kot 67 % kmetijskih zemljišč na predvidenem komasacijskem območju.

Agromelioracije

Leta 2016 je MKGP z odločbo uvedlo osem zahtevnih agromelioracij na 28,8 ha kmetijskih zemljišč. Za izboljšanje fizikalnih, kemijskih in bioloških lastnosti tal ter izboljšanje dostopa na kmetijska zemljišča so bila izvedena naslednja agromelioracijska dela: izdelava in razgradnja teras, ureditev manjših odvodnjavanj, ureditev novih poljskih poti in nasipavanje zemljišč z rodovitno zemljo. Leta 2016 je MKGP izdalo tudi 32 odločb o uvedbi agromelioracij na komasacijskih območjih, s katerimi bo urejenih 7.222 ha kmetijskih zemljišč.

Hidromelioracije

Hidromelioracije, med katere spadajo namakalni in osuševalni sistemi, so ukrep, ki omogoča usposobitev kmetijskih zemljišč v ekstenzivni rabi na območjih neugodnega vodnega režima z regulacijo vlage v tleh. Ti ukrepi so usmerjeni v gradnjo novih velikih namakalnih sistemov in gospodarjenje z obstoječimi velikimi hidromelioracijskimi sistemi. K tem vsebinam spadajo tudi storitve upravljanja hidromelioracijskih sistemov, storitve izdelave in vzdrževanja katastrov in evidenc hidromelioracij ter druge storitve, povezane s temi vsebinami.

Leta 2016 so se izvajale naloge v okviru programov upravljanja in vzdrževanja hidromelioracijskih sistemov po posameznih sklopih za leto 2016 na podlagi pogodb med upravljavcem sistemov in izvajalci. Na 225 hidromelioracijskih sistemih (37.278 ha kmetijskih zemljišč) je vzdrževanje izvajal Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov v lasti RS, od tega na 196 osuševalnih sistemih in 29 namakalnih sistemih. Na 60 hidromelioracijskih sistemih so vzdrževanje izvajali lastniki zemljišč sami, od tega na 57 osuševalnih sistemih in treh namakalnih sistemih. Skupno je evidentiranih 441 hidromelioracijskih sistemov, pri čemer se na 156 hidromelioracijskih sistemih vzdrževanje ni izvajalo.

Leta 2016 je MKGP izdalo dve odločbi o uvedbi zasebnega namakalnega sistema z več uporabniki v skupni površini 85,34 ha in 16 odločb o uvedbi zasebnega namakalnega sistema z enim uporabnikom v skupni površini 48,52 ha kmetijskih zemljišč.

Sredstva za vzdrževanje melioracijskih sistemov se zbirajo v skladu z Zakonom o kmetijskih zemljiščih. Upravljevec hidromelioracijskih sistemov, to je Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov RS, poskrbi za izvedbo vzdrževanja v skladu s potrjenimi letnimi programi, ki so usklajeni z razpoložljivimi zbranimi sredstvi za ta namen. Leta 2016 se je na podlagi sprejete odredbe izvedla vsakoletna odmera nadomestila za vzdrževanje hidromelioracij. V odmero je bilo vključenih 224 hidromelioracijskih sistemov oziroma 17.493 zavezancev kot fizičnih oseb in 268 zavezancev kot pravnih oseb. Na preostalih 60 hidromelioracijskih sistemih je bilo dovolj sredstev iz preteklih let ali vzdrževanje izvajajo lastniki zemljišč sami ali se vzdrževanje ne izvaja (156 hidromelioracijskih sistemov). Zakonski postopek zbiranja sredstev za vzdrževanje in redno delovanje hidromelioracijskih sistemov se je prvič izvedel leta 2003. Od leta 2007 odmera vsako leto poteka nemoteno.

Preglednica 52: Odmera nadomestila za vzdrževanje hidromelioracijskih sistemov, 2010–2016

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Število hidromelioracijskih sistemov v odmeri	212	213	213	213	108	216	224
Zbrana sredstva (000 EUR)	505	657	563	653	283	691	628

Vir: MKGP

Leta 2016 so se vzdrževalna dela izvajala glede na zbrana sredstva iz odmere za leto 2015 in ostanka sredstev iz preteklih let. V največjem obsegu se je izvajala košnja trave na brežinah jarkov, v manjšem obsegu pa posek zarasti na brežinah, poglobljanje jarkov in popravila poti.

Akumulacija Vogršček je največja akumulacija in namakalni razvod v državi. Velikost akumulacije, ki znaša okrog 8 milijonov m³ vodnega zajetja, je pomembna strateška in varnostna (glede stabilnosti pregrade) naloga, zato država in lastniki melioriranih zemljišč redno zagotavljajo sredstva za vzdrževanje tega namakalnega sistema in akumulacije.

7.3 Varstvo kmetijskih zemljišč pred spreminjanjem namenske rabe

Pritisk urbanizacije in s tem pozidava kmetijskih zemljišč z visokim pridelovalnim potencialom sta z nastankom številnih novih občin v Sloveniji močno narasla, saj so interesi in težnje po spremembi namenske rabe kmetijskih zemljišč v urbane namene najbolj izraziti na ravninskih predelih ob naseljih, kjer so najboljša kmetijska zemljišča. Velika težava sta tudi razmeroma ekstenzivna in razpršena gradnja stanovanjskih objektov ter načrtovanje večjih novih trgovskih centrov in obrtnih oziroma industrijskih con v odprtem kmetijskem prostoru.

Po podatkih MKGP je bilo v letu 2016 uveljavljenih 33 občinskih prostorskih načrtov (OPN in SD OPN), ki so se nanašali na spremembo namenske rabe kmetijskih zemljišč. Pri šestnajstih občinah se je v letu 2016 spreminjal oziroma dopolnjeval le tekstualni del OPN (spremembe prostorskih izvedbenih pogojev oziroma meril in pogojev za urejanje prostora) ali pa je šlo za minimalne grafične popravke izvedbenega dela.

Izračun sprememb namenske rabe zemljišč za posamezno občino je bil narejen z geografskim informacijskim sistemom ArcGIS, in sicer na podlagi vektorskih podatkov (*.shp) namenske rabe prostora, ki je veljala pred uveljavitvijo OPN (obstoječa namenska raba), in namenske rabe prostora uveljavljenega OPN.

Preglednica 53: Spremembe namenske rabe kmetijskih zemljišč in spremembe nekmetijskih namenskih rab v kmetijsko namensko rabo po občinah po OPN, ki so začeli veljati leta 2016, ter skupne površine kmetijskih zemljišč po uveljavitvi OPN

Občina	Spremembe KZ – glede na obstoječo namensko rabo (ha)			Vračanje v KZ – glede na obstoječo namensko rabo (ha)			Površine KZ – po uveljavitvi OPN (ha)		
	Najboljša	Druga	Skupaj	Najboljša	Druga	Skupaj	Najboljša	Druga	Skupaj
Gorišnica	24,80	2,80	27,60	7,70	2,30	10,10	1.813,30	99,30	1.912,60
Hrastnik	17,40	65,20	82,60	3,80	38,70	42,60	442,00	515,80	957,80
Žiri*	0,10	0,00	0,10	0,00	0,00	0,00	941,60	562,90	1.504,60
Brezovica	59,70	15,70	75,40	0,02	46,20	46,20	3.412,60	30,80	3.443,40
Sežana	39,50	36,50	76,10	1,80	118,00	119,80	3.116,80	5.558,40	8.675,20
Kobarid*	0,00	0,30	0,30	0,00	0,00	0,00	2.026,20	2.820,10	4.846,30
Rečica ob Savinji	0,00	0,00	56,70	0,00	0,00	3,07	741,00	221,50	962,50
Postojna*	5,10	9,09	14,20	2,90	21,70	24,70	3.595,30	3.172,40	6.767,80
Majšperk*	2,20	2,90	5,20	1,40	1,90	3,40	1.554,30	1.367,80	2.922,00
Bohinj	24,90	259,70	284,60	9,40	830,60	840,00	1.537,30	2.384,50	3.921,80
Črenšovci*	0,21	0,45	0,66	0,77	0,65	1,40	1.719,10	183,80	1.903,00
Tržič	28,10	115,20	143,30	55,80	107,40	163,30	1.674,40	1.035,20	2.709,60
Železniki*	2,60	3,10	5,70	6,70	3,20	10,00	1.507,10	1.665,00	3.172,10
Cerknica *	9,40	17,70	27,20	4,00	18,40	22,50	1.487,00	6.210,00	7.697,90
Vitanje	0,00	5,00	5,00	1,10	4,10	5,20	804,50	871,60	1.676,10
Loški Potok *	3,10	11,50	14,60	5,90	9,80	15,70	526,10	2.595,50	3.121,70
Radenci	55,30	9,60	65,00	60,70	13,10	73,90	1.817,70	204,10	2.021,90
Trebnje*	0,22	0,15	0,37	0,00	0,00	0,00	4.051,30	2.129,60	6.181,00
Cerkno*	0,22	0,00	0,22	0,00	0,00	0,00	1.066,70	2.612,70	3.679,50
Radlje ob Dravi	12,10	5,30	17,40	7,60	9,10	16,70	1.455,00	1.034,00	2.490,00
Križevci*	3,04	3,04	3,04	0,00	0,00	0,00	2.922,20	131,80	3.054,00
Destričnik *	1,50	2,20	3,80	4,00	0,50	4,50	1.963,40	269,30	2.232,80
Mirna*	0,30	1,70	2,00	0,20	1,40	1,60	541,10	552,40	1.093,50
Starše	66,90	0,30	67,20	10,70	0,90	11,60	1.896,90	13,50	1.910,50
Cerklje na Gorenj.*	0,38	0,00	0,38	0,00	0,00	0,00	2.310,70	870,40	3.180,80
Vuzenica	11,60	17,10	28,80	1,50	2,70	4,20	467,70	677,80	1.145,60
Slov. Konjice	19,30	59,90	79,30	35,10	3,90	39,00	3.313,80	1.131,60	4.445,40
Kočevje	710,90	66,20	777,10	14,50	68,80	83,40	4.190,10	3.501,70	7.691,90
Logatec*	2,10	1,10	3,20	0,03	0,37	0,40	3.489,30	519,10	4.008,40
Vojnik	40,80	77,00	117,90	58,80	86,70	145,50	2.029,80	975,50	3.005,40
Mežica*	21,60	1,50	23,10	11,00	1,80	12,90	616,20	54,50	670,80
Šentjernej*	1,49	0,10	1,60	0,48	0,61	1,10	4.094,10	380,10	4.474,20
Ivančna Gorica*	0,50	2,60	3,20	1,50	1,20	2,80	4.208,40	3.939,70	8.148,10
Skupaj	1.165,36	792,93	2.012,87	307,40	1.394,03	1.705,57	67.333,00	48.292,40	115.628,2

* SD – spremembe in dopolnitve

Vir: MKGP

Podatek o spremembi kmetijskih zemljišč (spremembe KZ) se nanaša na spremembe namenske rabe kmetijskih zemljišč (najboljša in druga kmetijska zemljišča) v območja stavbnih zemljišč (stanovanja, centralne dejavnosti, proizvodne dejavnosti, posebna območja, zelene površine, prometne površine, komunikacijske infrastrukture, energetske infrastrukture, okoljske infrastrukture, območja obrambe v naselju, površine razpršene poselitve, razpršena gradnja) in območja drugih zemljišč (mineralne surovine, varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami, območja obrambe zunaj naselij, ostala območja).

Podatek o vračanju v kmetijska zemljišča (vračanje v KZ) se nanaša na spremembo nekmetijskih namenskih rab (stavbna in druga zemljišča) v kmetijsko namensko rabo (najboljša in druga kmetijska zemljišča).

Z uveljavitvijo 33 OPN v letu 2016 se je spremenila namenska raba 2.012,87 ha kmetijskih zemljišč. V občinah, za katere ima MKGP podatke o površinah (K1 in K2), je bilo spremenjenih 1.165,36 ha najboljših kmetijskih zemljišč, in sicer v stavbno ali drugo zemljišče. V kmetijsko namensko rabo je bilo spremenjenih 1.705,57 ha zemljišč, od tega 307,4 ha v najboljše kmetijsko zemljišče.

Po podatkih MKGP je bilo v letu 2016 sprejetih 6 državnih prostorskih načrtov (DPN) s skupno površino 548,82 ha. Podatek o površini DPN se nanaša na celotno ureditveno območje DPN, pri čemer bo v okviru posameznega DPN v sklopu te površine dejansko spremenjen le delež kmetijskih zemljišč, ki je odvisen od vrste načrtovanega posega. V primeru kablovodov in plinovodov površine na območjih državnih prostorskih načrtov večinoma ohranjajo kmetijsko namensko rabo.

Preglednica 54: Površina državnih prostorskih načrtov (ha), ki se načrtujejo na kmetijski namenski rabi, sprejetih v letu 2016

Vrsta DPN	Ime DPN	Površina* (ha)
Daljinovodi	Uredba o državnem prostorskem načrtu za 110 kV kablovod od RTP 110/20 kV Vrtojba do slovensko-italijanske meje pri mednarodnem mejnem prehodu Vrtojba (Uradni list RS, št. 84/16)	3,70
Daljinovodi	Uredba o državnem prostorskem načrtu za kablovod 110 kV od RTP 110/20 kV Dekani do slovensko-italijanske meje pri mednarodnem mejnem prehodu Škofije (Uradni list RS, št. 84/16)	5,02
Daljinovodi	Uredba o državnem prostorskem načrtu za rekonstrukcijo daljinovoda 2 × 400 kV Šoštanj–Podlog (Uradni list RS, št. 50/16)	69,80
	Uredba o državnem prostorskem načrtu za dograditev avtocestnega predora Karavanke (Uradni list RS, št. 47/16)	30,50
Plinovodi	Uredba o državnem prostorskem načrtu za prenosni plinovod M9 Lendava–Kidričevo (Uradni list RS, št. 47/16)	432,70
Daljinovodi	Uredba o državnem prostorskem načrtu za rekonstrukcijo dela daljinovoda 2 × 110 kV Gorica–Divača (odsek Renče) (Uradni list RS, št. 47/16)	7,10

* celotno območje DPN

Vir: MKGP

7.4 Gospodarjenje z zemljišči v okviru Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije

Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije (v nadaljevanju: Sklad) je bil ustanovljen leta 1993 z namenom, da gospodari s kmetijskimi zemljišči, kmetijami in gozdovi v lasti Republike Slovenije. Te naloge je Sklad v celoti opravljal do 30. junija 2016, od 1. julija 2016 pa Sklad gospodari le s kmetijskimi zemljišči in kmetijami v lasti RS. Gospodarjenje z gozdovi v lasti RS je prevzela družba Slovenski državni gozdovi (SiDG). V skladu z Zakonom o gospodarjenju z gozdovi v lasti RS Sklad še naprej opravlja nekatere naloge, ki se nanašajo na gozdove v lasti RS, predvsem v zvezi s postopki denacionalizacije, vračanjem zemljišč po zakonu, ki ureja izvrševanje kazenskih sankcij, vračanjem zemljišč po zakonu, ki ureja agrarne skupnosti, prenosi zemljišč in plačevanjem odškodnine za nezmožnost uporabe zemljišč, vrnjenih v postopkih denacionalizacije.

Na dan 31. decembra 2016 je Sklad gospodaril z 59.682 ha kmetijskih zemljišč.

Preglednica 55: Zemljišča po dejanski rabi (ha) v registru osnovnih sredstev Sklada, 2013–2016

Vrsta rabe	Šifra	31. 12. 2013	31. 12. 2014	31. 12. 2015	31. 12. 2016
Njiva	1100	25.112	25.280	24.752	24.808
Hmeljišče	1160	985	986	976	968
Trajne rastline na njivskih površinah	1180	96	92	95	76
Rastlinjak	1190	10	10	10	9
Vinograd	1211	3.638	3.641	3.575	3.652
Matičnjak	1212	4	4	5	5
Intenzivni sadovnjak	1221	1.116	1.095	1.076	989
Ekstenzivni oziroma travniški sadovnjak	1222	553	563	601	628
Oljčnik	1230	732	747	795	833
Ostali trajni nasadi	1240	1	1	1	1
Trajni travnik	1300	17.253	17.383	18.025	17.823
Barjanski travnik	1321	648	634	625	619
Kmetijsko zemljišče v zaraščanju	1410	3.801	3.540	3.264	2.638
Plantaža gozdnega drevja	1420	183	145	76	73
Drevesa in grmičevje	1500	2.556	2.693	3.512	3.671
Neobdelano kmetijsko zemljišče	1600	1.079	1.043	757	991
Kmetijsko zemljišče, poraslo z gozdnim drevjem	1800	988	957	1.023	1.075
Kmetijska zemljišča iz komasacije		–	–	–	821
Kmetijska zemljišča skupaj		58.756	58.814	59.168	59.682
Gozd	2000	234.781	234.986	233.733	–*
Druge zemljišča		11.797	11.899	11.889	14.764
Skupaj		305.333	305.699	304.790	74.446

* Sklad je do 30. junija 2016 gospodaril z 233.106 ha gozdovi v lasti RS; po tem datumu je gozdove v lasti RS v upravljanje prevzela družba Slovenski državni gozdovi

Vir: Sklad

Gospodarjenje s kmetijskimi zemljišči v lasti RS in upravljanju Sklada

Sklad je imel leta 2016 sklenjenih 16.677 pogodb, in sicer za 54.119 ha kmetijskih zemljišč (vključene so zakupne pogodbe, najemne pogodbe in brezplačne zakupne pogodbe).

Od tega so imele pravne osebe sklenjenih 497 zakupnih pogodb za skupno površino 22.437 ha kmetijskih zemljišč, v povprečju 45,1 ha na osebo. Skupaj so pravne osebe plačale zakupnino za zemljišča v znesku 3.346.955 EUR, v povprečju 149,2 EUR/ha. V zakupu so imele 43,2 % vseh zemljišč, plačale pa 44,2 % vse zakupnine, ki jo je prejel Sklad. Fizične osebe so imele sklenjenih 16.035 zakupnih pogodb za skupno površino 29.442 ha kmetijskih zemljišč, v povprečju 1,8 ha na osebo. Skupaj so fizične osebe plačale 4.225.332 EUR zakupnine, v povprečju 143,5 EUR/ha. V zakupu so imele 56,8 % vseh zemljišč, plačale pa 55,8 % vse zakupnine, ki jo je prejel Sklad. Fizične in pravne osebe plačujejo zakupnino na podlagi istega cenika. Za 4 % višja povprečna letna zakupnina pri pravnih osebah izhaja iz dejstva, da imajo v zakupu zemljišča z dejansko rabo, ki ima v ceniku določeno višjo zakupnino.

S 130 najemnimi pogodbami oddaja Sklad v najem še 1.361 ha zemljišč (za 140 ha se plačuje najemnina in 1.221 ha je v brezplačnem najemu Ministrstva za obrambo). Pri najemu s plačano najemnino znaša povprečna letna najemnina 559 EUR/ha. Šole in drugi državni organi imajo s skupno 15 zakupnimi pogodbami v brezplačnem zakupu še 879 ha zemljišč.

Leta 2016 je Sklad opravil 120 postopkov izbire najboljšega ponudnika z licitacijo (leta 2015 109), in sicer za 797 parcelnih delov (leta 2015 485). Tako je bilo od vseh parcelnih delov, objavljenih na ponudbah za zakup (16.539), predmet licitacije 4,8 % parcelnih delov (leta 2015 2,6 %). Izbrani ponudniki so v povprečju ponudili 2,5-krat višjo zakupnino (leta 2015 2,8-krat).

Preglednica 56: Licitiranje zakupnine v letu 2016

	Število licitacij	Število parcel	Razpisana zakupnina (EUR)	Izlicitirana zakupnina (EUR)	Indeks
Jugovzhodna Slovenija	21	86	3.179,9	7.737,8	243
Osrednja Slovenija	15	427	2.291,9	3.832,2	167
Jugozahodna Slovenija	32	106	3.623,8	7.407,3	204
Severovzhodna Slovenija	52	178	8.909,7	26.381,2	296
Skupaj	120	797	18.005,2	45.358,5	252

Vir: Sklad

Preglednica 57: Osnovni kazalniki gospodarjenja Sklada s kmetijskimi zemljišči, 2013–2016

	2013	2014	2015	2016
Zakup				
Površina v zakupu (najem, brezplačni zakup), skupno (ha)	55.374	54.803	54.303	54.119
Zakupne pogodbe pravnih oseb	23.684	23.313	22.513	22.437
Zakupne pogodbe fizičnih oseb	28.810	28.783	29.063	29.442
Najemne pogodbe	–	–	1.358	1.361
Brezplačne zakupne pogodbe	–	–	1.369	879
Število zakupnih pogodb (najem, brezplačni zakup), skupno	16.774	16.644	16.681	16.677
Zakupne pogodbe pravnih oseb	476	476	485	497
Zakupne pogodbe fizičnih oseb	16.159	16.033	16.061	16.035
Najemne pogodbe	–	–	119	130
Brezplačne zakupne pogodbe	–	–	16	15
Prihodki od zakupnin in najemnin (EUR)	6.741.355	7.524.863	7.655.324	7.917.523
Povprečna zakupnina (EUR/ha)	117	139	140	146
Ponudbe za zakup (ha)	1.428	1.540	1.950	1.613
– od teh prvič objavljen razpis za zakup (ha)	871	882	975	662
Število obnovljenih oziroma novih zakupnih pogodb	1.395	1.777	1.913	2.740
Prvič oddano v zakup (ha)	736	879	857	1.696
Proste kmetijske površine				
Vsa kmetijska zemljišča (ha)	11.742	12.105	10.085	9.550
Kmetijska zemljišča v uporabi (raba 1100 do 1321 in 1420) (ha)	7.276	7.556	5.680	5.150
GERK (ha)	2.584	2.521	1.219	921
Nakupi in prodaje				
Nakup kmetijskih zemljišč (ha)	52	111	104	113
– od tega nakupi na varovanih območjih (ha)	12	57	27	48
Prodaja kmetijskih zemljišč (ha)	3,95	8,61	8,98	7,50
Prodaja stavbnih zemljišč (pozidanih po dejanski rabi)	0,63	0,41	1,98	0,62
V denacionalizaciji vmjena kmetijska zemljišča (ha)	457	237	370	471
Solastnina				
Solastniška površina Sklada v zakupu (ha)	7.651	7.476	6.868	21.066*
Število solastniških parcelnih delov v zakupu	7.848	7.766	7.589	39.784*
Nedovoljeni posegi				
Število prijav nedovoljenih posegov	506	36	10	11

* podatek poleg solastnine vsebuje tudi soupravljalstvo z družbo Slovenski državni gozdovi (SiDG)

Vir: Sklad

Leta 2016 je bilo obnovljenih ali na novo sklenjenih 2.740 zakupnih pogodb oziroma 16,6 % glede na število vseh veljavnih zakupnih pogodb. Po površini obnovljene zakupne pogodbe obsegajo 45,9 % od vseh površin zemljišč v zakupu. Obnovljene oziroma na novo sklenjene so bile še štiri brezplačne zakupne pogodbe in 26 najemnih pogodb.

S 706 ponodbami za zakup kmetijskih zemljišč je bilo z javnimi objavami ponujenih 1.613 ha kmetijskih zemljišč. Nekatera zemljišča so bila neuspešno ponujena že večkrat. Prvič objavljenih zemljišč je bilo za 662 ha.

Sklad je leta 2016 kupil 113 ha kmetijskih zemljišč v skupni vrednosti 1.055.646 EUR. S posebno pozornostjo je tudi leta 2016 spremljal ponudbe za prodajo zemljišč v 10-kilometriskem pasu ob mejni črti. V tem pasu je odkupil 53 ha kmetijskih zemljišč. Na varovanih območjih je Sklad v letu 2016 kupil 48 ha kmetijskih zemljišč.

V postopkih denacionalizacije je bilo v letu 2016 vrnjenih 471 ha kmetijskih zemljišč, v vrednosti 659.639 EUR.

Sklad aktivno sodeluje v izvajanju komasacij, pri čemer je leta 2016 v postopke komasacije vložil 26,44 ha zemljišč in iz komasacij pridobil 23,11 ha zemljišč. Komasacije se izvajajo zaradi racionalnejše rabe in smotnejše obdelave kmetijskih zemljišč, vendar Sklad nima neposrednega vpliva na obseg komasacij, saj je le stranka v postopku. Poleg tega Sklad upravlja tudi hidromelioracijske sisteme.

Nadzor obdelave zakupljenih zemljišč poteka v skladu z zakupno pogodbo in po Zakonu o kmetijskih zemljiščih mora zakupnik ta obdelovati na predpisan način in kot dober gospodar. V merilih za presojo, ali zakupnik ravna kot dober gospodar, je poudarjeno, da se morajo zemljišča redno obdelovati in vzdrževati, da se mora zagotavljati ohranjanje oziroma izboljševanje rodovitnosti tal ter da se ne smeta povzročati erozija in zbitost, skratka degradacija tal.

V skladu s Pravilnikom o podrobnejši opredelitvi obsega krajevne in stvarne pristojnosti območnih izpostav in upraviteljstev Sklada mora vsaka območna izpostava letno pregledati obdelanost po površini 5 % vseh v zakup oddanih zemljišč svojega območja. Izbiro zakupnikov, katerih zemljišča bodo predmet kontrole, opravi računalnik. Dodatno kontrolo lahko odredi direktor Sklada.

Leta 2016 je bilo za kontrolo izbranih 10.168 parcel, ki jih Sklad oddaja v zakup 1.082 zakupnikom, v skupni površini 2.315 ha. Pregledanih je bilo 9.450 parcel oziroma 93 % izbranih parcel in v ta namen z zakupniki podpisanih 961 zapisnikov. Ugotovljeno je bilo, da je bilo 58 posegov nedovoljenih in da je 653 parcel neprimerno obdelanih, pri čemer so bili zakupniki opozorjeni in pozvani, naj zemljišča obdelajo. Kontrolo izvedenosti ukrepov Sklad opravi v naslednjem letu. Nepregledanih je ostalo 718 parcel oziroma 7 % od izbranih. Te se prenesejo in vključijo v seznam za kontrolo v letu 2017.

8 JAVNE SLUŽBE IN DRUGE STORITVE ZA KMETIJSTVO

8.1 Javna služba kmetijskega svetovanja

Delo kmetijske svetovalne službe je v letu 2016 temeljilo na programu dela za leto 2016. Vsebinsko se delo vsako leto nadgrajuje, glavni okvir dela pa je zakonodaja, ki opredeljuje javno službo kmetijskega svetovanja (Zakon o KGZS in Zakon o kmetijstvu).

Kmetijski svetovalci delujejo v oddelkih za kmetijsko svetovanje pri kmetijsko-gozdarskih zavodih, ki jih vodijo vodje oddelkov. Kmetijski svetovalci specialisti strokovno delujejo po panogah ali strokovnih področjih na celotnem območju oddelka (v regiji), izjemoma pa tudi na večjih območjih. Terenski svetovalci za kmečko družino in dopolnilne dejavnosti na kmetijah delujejo na izpostavah za kmetijsko svetovanje, praviloma na območju upravne enote, in sicer kot sestavni deli oddelkov za kmetijsko svetovanje. Na vsaki izpostavi je glede na merila (število kmetij, velikost enote, razvitost itd.) določeno število terenskih svetovalcev. Delo izpostave koordinira vodja izpostave.

Delo kmetijske svetovalne službe vodi, usmerja in nadzoruje sektor za kmetijstvo in gozdarstvo v okviru zborničnega urada KGZS. Glavnina programa dela sektorja za kmetijstvo in gozdarstvo so svetovanja v zvezi s tehnološkim, gospodarskim in okoljevarstvenim področjem opravljanja kmetijske dejavnosti, vodenje javne službe kmetijskega svetovanja (JSKS) in sodelovanje pri pripravi predpisov s področja kmetijstva in z njim povezanih področij.

8.1.1 Aktivnosti kmetijske svetovalne službe v letu 2016

Program dela JSKS, ki je bil v celoti izveden, je zajemal naslednje naloge:

1. tehnološko-okoljsko svetovanje in varovanje proizvodnih virov,
2. podjetniško svetovanje in poslovno povezovanje,
3. izvajanje ukrepov kmetijske politike,
4. krepitev razvojnega potenciala kmetijstva in podeželja,
5. splošne organizacijske naloge, naloge po naročilu MKGP ter naloge, financirane iz drugih virov.

Preglednica 58: Prikaz časa (ure), porabljenega za posamezne naloge kmetijske svetovalne službe v letu 2016 v primerjavi s programom

Naloga*	Program	Realizacija	Indeks
Tehnološko-okoljsko svetovanje in varovanje proizvodnih virov	153.355	204.762	134
Podjetniško svetovanje in poslovno povezovanje	37.580	46.464	124
Informiranje vlagateljev pri izvajanju drugih ukrepov kmetijske politike	10.039	15.890	158
Krepitev razvojnega potenciala kmetijstva in podeželja	13.192	14.129	107
Priprava strokovnih podlag za zakonodajne in druge dokumente ter naloge po naročilu MKGP	5.025	6.375	127
Vlaganje zahtevkov za ukrepe kmetijske politike – subvencijska kampanja (plača kmet)	54.057	45.021	83
Vodenje, poročanje, lastna organizacija dela in izobraževanje	46.080	63.726	138
Aktivnosti KGZ, financirane iz drugih virov	152.652	76.586	50
Skupaj	471.980	472.953	100

* za podrobnejše informacije glej prilogo

Vir: KGZS

JSKS je veliko pozornosti namenila ciljnemu izobraževanju kmetov in članov njihovih družin, strokovni pomoči posameznim kmetijam pri prestrukturiranju, sodelovanju pri izvajanju programov razvoja podeželja, strokovni pomoči oblikam združevanja kmetov ter mladih na podeželju, svetovanju in pomoči pri uveljavljanju ukrepov kmetijske politike, sodelovanju z

drugimi institucijami na področju kmetijstva in promociji slovenskega kmetijstva. S tem je uresničevala temeljne cilje dela JSKS, ki so v skladu s cilji kmetijske politike v Sloveniji.

Naloga 1: Tehnološko-okoljsko svetovanje in varovanje proizvodnih virov

Ukrepi te dejavnosti so bili namenjeni predvsem kmetijskim gospodarstvom, ki potrebujejo visoko raven tehnoloških in podjetniških znanj, ob tem pa tudi znanj, ki se nanašajo na okoljske vsebine, ki so povezane s kmetijstvom in predelavo hrane, saj je za njih kmetijstvo glavni ali najpomembnejši vir dohodka.

V okviru te dejavnosti so se izvajali svetovanje in izobraževanje v zvezi s tehnološkim in okoljevarstvenim področjem opravljanja kmetijske dejavnosti ter prenos znanj neposredno do uporabnikov in pomoč pri vključevanju znanstvenih in strokovnih dognanj v prakso. Ta dejavnost zajema tudi izobraževanje za izvajanje kmetijsko-okoljskih vsebin, svetovanje in druge aktivnosti v zvezi z navzkrižno skladnostjo, agrarne operacije in naloge zdravstvenega varstva rastlin – opazovalno napovedovalne službe. V okviru te dejavnosti se je izvajalo izobraževanje kmetijskih svetovalcev in kmetov o novostih na vseh tehnoloških področjih. Velika pozornost je bila namenjena spodbujanju ekološkega kmetovanja, spodbujanju pridelave vrtnin, zdravstvenemu varstvu rastlin, živinoreji ter prilagajanju na podnebne spremembe. Ta dejavnost zajema tudi izvajanje PRP 2014–2020.

Naloga 2: Podjetniško svetovanje in poslovno povezovanje

V okviru te dejavnosti sta bila izvedena svetovanje in izobraževanje v zvezi z ekonomskim in podjetniškim svetovanjem ter poslovnim povezovanjem, namenjena spodbujanju in pomoči pri uvajanju dopolnilnih in dodatnih dejavnosti na kmetijah, ki iz osnovne kmetijske dejavnosti ne morejo dosegati ustreznega dohodka oziroma imajo interes za večji dohodek in več delovnih mest v družini, ki se ukvarja s kmetijsko dejavnostjo.

Poseben poudarek je bil na naslednjih aktivnostih:

- spodbujanje povezovanja kmetov za skupno trženje,
- vzpostavitev podpornega okolja za uvajanje socialnega podjetništva,
- informiranje novoustanovljenih in že delujočih socialnih podjetij in pomoč tem podjetjem,
- spodbujanje kmetov za sodelovanje v shemah višje kakovosti,
- spodbujanje kmetov k lokalni trajnostni pridelavi in oskrbi,
- izvajanje domačih projektov: tradicionalni slovenski zajtrk, vzpostavitev kratkih verig oskrbe, shema šolskega sadja in zelenjave, shema šolskega mleka,
- zagotavljanje vseh potrebnih informacij za vodenje knjigovodstva po metodologiji FADN vsem zainteresiranim kmetijam,
- svetovanje kmetijam ob prehodu na nov sistem obdavčitve,
- tehnološko-ekonomsko svetovanje.

Naloga 3: Izvajanje ukrepov kmetijske politike

Delo je bilo namenjeno uspešnemu in učinkovitemu izvajanju ukrepov kmetijske politike, predvsem z izvajanjem elektronskega izpolnjevanja zbirnih vlog in zahtevkov ter svetovanjem in razlago odločb ter dopolnitev vlog kot pomoč kmetovalcem pri pridobivanju proračunskih sredstev.

Naloga 4: Krepitev razvojnega potenciala kmetijstva in podeželja

Nameni dejavnosti so bili organiziranje in strokovna pomoč pri delovanju raznih oblik povezovanja kmetov in prebivalcev na podeželju ter povezovanje vseh organizacijskih struktur razvoja podeželja. JSKS je sodelovala pri organizaciji strokovnih prireditev zvez in

društev. Ta dejavnost je vključevala tudi svetovanje o ustreznih agrotehničnih ukrepih ob škodah, nastalih zaradi naravnih nesreč.

8.1.2 Posebni poudarki dela javne kmetijske svetovalne službe v letu 2016

V programu dela za leto 2016 je bil večji poudarek na tehnološkem svetovanju, ki je bilo vsebinsko nadgrajeno in je sledilo temeljnim dolgoročnim ciljem. Področja svetovanja so bila razvoj rastlinske pridelave, živinoreje, morskega ribištva in ribogojstva, ekološkega kmetijstva, varne hrane, predelave in sheme kakovosti, ekonomike kmetijstva, razvoj podeželja, dopolnilne dejavnosti na kmetiji, delo z društvi in podeželsko mladino, nacionalna poklicna kvalifikacija, socialno podjetništvo, knjigovodstvo po metodologiji FADN, pomoč pri izpolnjevanju zbirnih vlog ter pri pripravi podukrepa pomoč za zagon dejavnosti za mlade kmete.

Rastlinska pridelava

Na področju celotne rastlinske pridelave je bilo svetovanje usmerjeno v uvajanje tehnoloških novosti ter optimizacijo tehnologij v smeri okoljsko in ekonomsko sprejemljivejših rešitev. Omenjene vsebine se v okviru svetovanja povezujejo s širšimi vsebinami na področjih varovanja okolja, upravljanja voda in namakanja, podnebnih sprememb, specifičnih oblik povezovanja pridelovalcev, kmetijsko zemljiške politike, prostorskega planiranja in graditve objektov.

Poseben poudarek je bil na svetovanju pridelave vrst in sort, ki so prilagojene na podnebne spremembe, in svetovanju o izvedbi ustreznih tehnologij na območjih s posebnimi režimi kmetovanja (npr. vodovarstveni režim) ter pri različnih načinih kmetovanja (ekološka pridelava, integrirana pridelava itd.). Na področju varovanja okolja je bila glavna aktivnost usmerjena v svetovanje tehnologij kmetovanja ob hkratnem varovanju vodnih virov, v aktivnosti za ohranjanje habitatov, za okoljsko naravnano rabo fitofarmacevtskih sredstev in gnojil, vključno z ravnanjem z odpadnimi fitofarmacevtskimi sredstvi in odpadno embalažo oziroma odpadki iz kmetijstva ter za uporabo obnovljivih virov energije iz kmetijstva.

JSKS je samostojno ali v sodelovanju z drugimi institucijami izvajala tudi številne sortne poskuse ter poskuse s področja varstva rastlin in tehnologij pridelave. Veliko časa je bilo namenjenega tudi usposabljanju in vključevanju kmetov v razne ukrepe (na primer ekološko kmetovanje in KOPOP) in iskanju ustreznih tehnoloških rešitev pri izvedbi posameznih zahtev v okviru teh ukrepov in ustreznih tehnoloških rešitev pri izvedbi različnih zakonodajnih zahtev.

Živinoreja, morsko ribištvo in ribogojstvo

V okviru živinoreje je bilo svetovanje JSKS usmerjeno predvsem na področja govedoreje, prašičereje, drobnice, perutninarstva, ribištva, reje divjadi v oborah ter gradnje in adaptacije hlevov.

Pri govedoreji je bil poudarek na uvajanju sodobnih, živalim prijaznih tehnologij reje, optimiranju krmnih obrokov za posamezne kategorije živali in izboljšanju kakovosti mleka. JSKS je svetovala na področju zdravja živali, dobrobiti živali in izvajanja ukrepov KOPOP ter informirala o predpisih s področja ekološke reje govedi. Leta 2016 je bilo pripravljenih veliko strokovnih predlogov za spremembo zakonodaje na področju preprečevanja vraničnega prisada, zaščite živali pri usmrtni, ukrepov KOPOP, prilagoditve pomoči v sektorju mleka, dobrobiti živali ter identifikacije in registracije.

Pri prašičereji so se uvajale nove tehnologije reje, poudarek pa je bil na prehrani in reprodukciji prašičev, na izračunavanju kapacitete hleva, skladiščne kapacitete za krmo in gnojevko, krmni bilanci in svetovanju na področju idejnih in tehnoloških rešitev hlevov. Izdelovali so se programi za dobrobit živali ter izvedbe usposabljanj za vse rejce, vključene v ukrep.

Tudi pri drugih oblikah reje živali je bilo svetovanje usmerjeno predvsem na področja zdravje živali in izvajanje ukrepov KOPOP. JSKS je leta 2016 pripravila nekatera strokovna predavanja ter brošure in članke.

Na področju ribogojstva se je strokovno delo nanašalo na pripravo idejnih projektov za novogradnjo in adaptacijo proizvodnih objektov, na obveščanje ribogojcev o aktualnih razpisih ter na ozaveščanje o novih tehnologijah ribogojstva, ki niso odvisne samo od odvzema vode iz vodnega vira, tehnološko delo pa se je nanašalo na svetovanje pri adaptacijah ribogojnic. V okviru morskega ribištva je JSKS sodelovala pri uvajanju nekaterih zakonskih sprememb, svetovala je tudi ribičem na terenu.

Ekološko kmetijstvo

JSKS je svetovala ekološkim pridelovalcem in nudila pomoč pri preusmeritvah kmetij v ekološko pridelavo in predelavo. V okviru strokovne skupine za ekološko kmetovanje je bilo organizirano srečanje z vsemi tremi kontrolnimi organizacijami, pri čemer so bila obravnavana nekatera odprta vprašanja glede pravilne razlage na terenu. Leta 2016 so bila uvedena elektronska obvestila z informacijami s področja ekološkega kmetovanja za vso zainteresirano javnost.

JSKS je spremljala spreminjanje domače zakonodaje in zakonodaje EU, povezane z ekološkim kmetovanjem, in po potrebi oddajala pripombe ter opozarjala ekološke pridelovalce in rejce glede sprememb in zahtev zakonodaje. Na področju ekološkega kmetovanja so bili izvedeni številni sortni poskusi in testiranja pripravkov za varstvo rastlin. Nadaljevale so se aktivnosti za registracijo ustreznih pripravkov za varstvo rastlin v ekološki pridelavi, zlasti na področju sadjarstva in zelenjadarstva.

Varna hrana, pridelava in sheme kakovosti

V okviru varne hrane je JSKS obravnavala vsebinsko zelo široko problematiko: deklaracije, sledljivost in prevoze digestatov do kmetij, mejne vrednosti onesnaženja v tleh, priprava vsebin notranjega, lastnega nadzora pitne vode za obrate predelave na mestu izvora, ki temeljijo na lastnih zajetjih ipd. Sodelovanje je obsegalo usklajevanje zahtev glede geografskega poimenovanja v komercialne namene in navajanja porekla ter pripravo specifikacije »Izbrana kakovost« za sadje in meso ter pripravo seznamov in označb alergenov. Intenzivno delo je potekalo tudi na oljih in na specifikaciji »Slovenska potica« ter v okviru nacionalnih projektov (Tradicionalni slovenski zajtrk ter Shema šolskega sadja in zelenjave).

JSKS je pripravila več strokovnih gradiv in svetovala o hranilni vrednosti in dovoljenih odstopanjih pri njenem izračunavanju, označevanju živil, ureditvi prostorov in dobri higieni praksi ter registraciji predelav, o alkaloidih v ajdi in zakonskih postopkih vzorčenja, izbrani kakovosti in certificiranju ter o ureditvi prostorov in dobri higieni praksi pri predelavi ter registraciji predelav. Na področju predelave mleka in mesa je pripravljala idejne zasnove in svetovala glede predelovalnih obratov, tehnoloških ureditev klavnic in sirarn, ravnanja z odpadnimi vodami in stranskimi proizvodi, vzorčenja pitne vode, izbora ustrezne embalaže in čistil, ustrezne označitve izdelkov ter odpravljanja pomanjkljivosti in napak v obratih.

Ekonomika kmetijstva

V okviru ekonomike kmetijstva so se spremljala dogajanja na trgu kmetijskih pridelkov, hrane in stroškov pridelave ter pripravljali različni scenariji ekonomskega položaja. Leta 2016 je bila pripravljena spletna aplikacija kataloga kalkulacij (KGZ Murska Sobota), ki je poenotila metodologijo in bo omogočala redno ažuriranje vhodnih podatkov, večjo fleksibilnost in številne analize.

V letu 2016 je bila zastavljena priprava ekonomskih kazalnikov in raznih analiz poslovanja kmetij na podlagi njihovih dejanskih knjigovodskih podatkov (FADN ali dvostavno računovodstvo, na podlagi anket, administrativnih ali drugih podatkovnih virov).

Zaradi znižanja cen kmetijskih pridelkov, še posebej na področju prireje mleka, je JSKS v sodelovanju s Skladom za regionalni razvoj iz Ribnice zastavila sistem za pomoč kmetijam v finančnih težavah in sodelovala pri javnem razpisu za reprogramiranje kreditov.

Kmetom se je svetovalo glede izbire najprimernejšega načina ugotavljanja davčne osnove. Za ta namen se je posodobila aplikacija za davčno svetovanje glede izbire najprimernejšega načina obdavčitve (pavšalno oziroma na podlagi vodenja računovodstva ali evidenc za davčne namene). Reševala so se številna vprašanja glede obveznosti vstopa v sistem DDV, izdajanja računov in novega izračuna katastrskega dohodka zaradi sprememb zajema dejanske rabe. Še posebej pa je leto 2016 zaznamovala priprava argumentacije ob sprejemanju nove davčne zakonodaje.

Razvoj podeželja

Na področju razvoja podeželja je JSKS aktivno sodelovala z MKGP pri pripravi sprememb PRP 2014–2020, merilih za izbor operacij v okviru PRP 2014–2020 in izvedbenih uredb PRP.

Poenotena in posodobljena so bila orodja JSKS (računski in vsebinski del) za pripravo poslovnih načrtov za kandidiranje na javnih razpisih nove programske perspektive. Ta orodja temeljijo na različnih vhodnih podatkih (podatkih o pokritjih, knjigovodstvo po metodologiji FADN, dvostavno računovodstvo itd.).

Obstoječa mreža KGZS info točk za investicijske razpise je bila razširjena z info točkami KGZS za promocijo razpisov za ukrep sheme kakovosti za kmetijske proizvode in živila ter info točkami za promocijo na področju namakanja. Po vsakem zaključenem razpisu so bila izdelana poročila o izvedenem informiranju, težavah pri vsebini razpisov in delovanju aplikacije. Vsebina teh poročil koristi pri oblikovanju novih razpisov.

Posodobljena so bila navodila in svetovalni list za svetovanje mladim prevzemnikom kmetij ob koncu petletnega obdobja. Nudeno je bilo svetovanje 407 mladim prevzemnikom, ki so uspešno kandidirali na četrtem javnem razpisu za mlade prevzemnike kmetij (PRP 2007–2013). V povezavi s tem je JSKS v sodelovanju z agencijo koordinirala osebno svetovanje upravičencem pri pripravi končnega poročila o opravljenem delu.

Sodelovanje je potekalo tudi z Mrežo za razvoj podeželja.

Dopolnilne dejavnosti na kmetiji

Strokovno delo je potekalo v sodelovanju z MKGP, MDDZS in MGRT pri pripravi sprememb in dopolnitev Uredbe o dopolnilnih dejavnostih na kmetiji, pri pripravi pilotnega projekta razvoja socialnovarstvenih storitev na kmetiji ter pri spremembah in dopolnitvah področne zakonodaje. Nudeno je bilo svetovanje pri kandidiranju na podukrep podpora za naložbe v predelavo in trženje in/ali razvoj kmetijskih proizvodov. Nudeni sta bili tudi strokovna pomoč

pri pridobivanju dovoljenj za opravljanje dopolnilnih dejavnosti na kmetiji in pomoč pri reševanju posameznih kritičnih točk v procesih izvajanja dopolnilnih dejavnosti. Izvedena so bila številna predavanja, strokovna usposabljanja in ocenjevanja proizvodov. Pripravljeni so bili članki, delavnice, zgibanke in dve strokovni pospeševalni prireditvi (S kmetije za Vas in Dobrote slovenskih kmetij).

Delo z društvi in podeželsko mladino

Opravljen je bilo strokovno svetovanje v upravnih postopkih pri registraciji društev in pomoč pri pripravi ustreznih aktov, pomoč pri pridobivanju javnih in drugih sredstev za delovanje društev, sodelovanje pri izvedbi številnih tekmovanj in ocenjevanj v posameznih panogah s področja kmetijstva in v s kmetijstvom povezanih dejavnostih ter strokovne pospeševalne prireditve s podeželsko mladino (Kviz mladi in kmetijstvo, Državne kmečke igre in Izbor inovativnega mladega kmeta/kmetice).

Nacionalne poklicne kvalifikacije (NPK)

Organizirano in izvedeno je bilo potrjevanje in preverjanje za 447 kandidatov, ki so želeli pridobiti nacionalno poklicno kvalifikacijo s področja kmetijstva oziroma živilstva. Kandidate se je usmerjalo pri pripravi osebnih zbirnih map in izbiri ustrezne NPK ter spodbujalo pri zbiranju dodatnih dokazil o praktični usposobljenosti.

Socialno podjetništvo

Nudena je bila pomoč in svetovanje obstoječim in bodočim socialnim podjetnikom, največ pri ustanovitvi in registraciji socialnih podjetij, reševanju vprašanj v zvezi s pridobitvijo finančnih sredstev in realizaciji projektov. Aktivno sodelovanje je potekalo na javnih dogodkih za promocijo socialnega podjetništva na kmetijah in podeželju (Agra, Dnevi socialne ekonomije in Slobiom). Pripravljeno je bilo gradivo Spodbujanje socialnega podjetništva na področju kmetijstva in podeželja preko ukrepov PRP 2014–2020, ki je bilo posredovano na Ministrstvo za gospodarstvo za vključitev v Strategijo razvoja socialnega podjetništva 2016–2020.

Knjigovodstvo po metodologiji FADN

Leta 2016 je JSKS svetovala 955 poročevalskim kmetijam, ki so bile vključene v vzorec FADN. Tem kmetijam so se zagotovili informiranje, svetovanje, pomoč pri vzpostavitvi in vodenju knjigovodstva po metodologiji FADN ter pomoč pri izpolnjevanju obrazcev. Leta 2016 je bila pripravljena brošura »FADN, mreža računovodskih podatkov s kmetijskih gospodarstev, ki se uporablja kot strokovno gradivo na delavnicah FADN za kmete. JSKS je sodelovala z notranjo organizacijsko enoto FADN pri MKGP, ki skrbi za delovanje mreže računovodskih podatkov. Pripravljena so bila poročila o opravljenem delu ter analizi izvedbe kontrol na kmetijskih gospodarstvih, ki so bile vključene v vzorec FADN 2015.

Pomoč pri izpolnjevanju zbirnih vlog

KGZS je aktivno sodelovala z MKGP in ARSKTRP v skupini za izvedbo projekta elektronske oddaje zbirnih vlog. Izvedena so bila strokovna usposabljanja, informiranja in osebna svetovanja vlagateljem o vsebinah in postopkih izvajanja in vlaganja zahtevkov za ukrepe kmetijske politike. JSKS je nudila pomoč 57.289 vlagateljem pri izpolnjevanju, oddaji in dopolnjevanju zbirnih vlog, kar je 99,2 % vseh vlagateljev.

Mladi kmetje

JSKS je sodelovala pri pripravi uredbe in razpisa za podukrep pomoč za zagon dejavnosti za mlade kmete. Za ta podukrep je bila zagotovljena pomoč pri pripravi 80 % vlog. KGZS je skupaj z MKGP in ZSPM podpisnik akcijskega načrta za delo z mladimi kmeti v obdobju 2014–2020, in sicer dokumenta Od mladega kmeta do skrbnega gospodarja.

8.2 Strokovne naloge v pridelavi kmetijskih rastlin

V skladu z Zakonom o kmetijstvu se kot javna služba v kmetijstvu izvajajo strokovne naloge v pridelavi kmetijskih rastlin. Ohranjanje in trajnostno rabo rastlinskih genskih virov izvajajo institucije Slovenske rastlinske genske banke (SRGB), na katero se navezujejo tudi naloge žlahtnjenja kmetijskih rastlin. Na več lokacijah po Sloveniji se preverjajo genetske lastnosti in uporabna vrednost sort v sortnih in tehnoloških poskusih ter izvajajo selekcija in ekološka rajonizacija sort ter preizkušanje sort v različnih agropodnebni razmerah ob uporabi različnih tehnologij pridelovanja. Te naloge se izvajajo, da bi slovenskim pridelovalcem zagotovili kakovostno seme in sadilni material sort, ki v naših pridelovalnih razmerah dajejo kakovostne in stabilne pridelke, ob čim manjši uporabi fitofarmacevtskih sredstev in mineralnih gnojil, ter da bi zagotovili čim hitrejši prenos novih tehnologij pridelave v prakso.

Ohranjanje in trajnostna raba rastlinskih genskih virov za prehrano in kmetijstvo

Za nadaljevanje usmerjenega in enotnega izvajanja nalog ohranjanja in trajnostne rabe rastlinskih genskih virov je minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano konec leta 2015 sprejel Program RS za ohranjanje in trajnostno rabo rastlinskih genskih virov za obdobje 2016–2017. Kot splošni cilji so v programu opredeljeni upravljanje področja ohranjanja in trajnostne rabe rastlinskih genskih virov, ukrepi za preprečevanje genske erozije, ohranjanje biotske raznovrstnosti in prilagajanje kmetovanja na spremenjene podnebne razmere, upravljanje mednarodnega sodelovanja, ureditev učinkovitega informacijskega sistema ter ustrezno ozaveščanje javnosti.

Slovenska rastlinska genska banka

Glavni cilj SRGB je ohranjanje biotske raznovrstnosti rastlinskih genskih virov z zbiranjem, evidentiranjem in ohranjanjem slovenskega genskega materiala. V nacionalnih zbirkah na KIS, BF, Inštitutu za hmeljarstvo in pivovarstvo (IHPS) in Fakulteti za biosistemske vede je shranjenih skoraj 6.000 akcesij starih lokalnih sort, populacij, divjih sorodnikov gojenih rastlin in drugih samoniklih rastlinskih vrst. Med drugimi so zbrani številni genski viri solate, čebule, zelja, fižola in drugih zelenjadnic, krompirja, boba, pšenice, trav, detelj, zdravilnih rastlin in dišavnic, jagodičja, hmelja, sadnih vrst in vinske trte ter slovenske sorte, ki so bile s programi žlahtnjenja, začetega neposredno po drugi svetovni vojni, vzgojene pri slovenskih žlahtniteljih in katerih pridelava se je opustila.

Sedanji program dela SRGB je usmerjen predvsem v ohranitev obstoječih *ex situ* zbirk (izven (zunaj naravnega okolja) z osnovnimi podatki o genskih virih, ne pa v sistematično opisovanje in ocenjevanje uporabne vrednosti genskih virov. Taki podatki so na voljo le za omejeno število akcesij, kot rezultat nekaterih ciljno raziskovalnih projektov. Brez dodatnega preverjanja, selekcije in nadaljnjih postopkov ter registracije sort materiala iz rastlinske genske banke ni mogoče neposredno uporabljati za tržno semenarstvo. Zato se iščejo možnosti za razširitev dejavnosti SRGB, zlasti na preizkušanje uporabne vrednosti akcesij in prednostno identifikacijo rastlinskih genskih virov iz nacionalnih zbirk, ki bi bili primerni za

ohranjanje genskih virov na kmetijah (hranjenje na kmetiji in izmenjava semena), za neposredno uporabo semena na kmetijah ali za obuditev opuščenih sort za namene trženja.

Do materiala v genski banki lahko dostopajo žlahtnitelji, raziskovalci in pridelovalci v okviru mednarodnega, t. i. večstranskega sistema izmenjave genskih virov. Iz avtohtonih populacij so bile tako že vzgojene nove slovenske sorte trav, detelje, fižola, zelja in pšenice ter nove sorte krompirja.

Žlahtnjenje kmetijskih rastlin

MKGP v okviru strokovnih nalog v rastlinski proizvodnji od leta 2014 zagotavlja redna finančna sredstva tudi za nadaljevanje javnih programov žlahtnjenja (poleg že utečenega tovrstnega financiranja na področju hmeljarstva), in sicer žlahtnjenja krompirja, krmnih rastlin (izbranih vrst trav in metuljnic), zrnatih stročnic, ajde in zelja. To je podlaga za razvoj in pospeševanje semenske pridelave v Sloveniji in zagotavljanje stabilne oskrbe s semeni oziroma sortami rastlin v okviru zagotavljanja prehranske varnosti.

Žlahtniteljski cilji po kmetijskih rastlinah oziroma skupinah rastlin:

- krompir (KIS): vzgoja novih domačih belo in rumeno mesnatih kakovostnih sort krompirja, ki so primerne za naše pridelovalne razmere za različne potrebe na trgu (zgodnje, ozimnica, sorte z rdečo kožico), vzgoja sort tolerantnih na sušo, vzgoja sort, odpornih proti krompirjevi plesni oziroma proti krompirjevim cistotvornim ogorčicam, vzgoja sort, primernih za ekološko pridelovanje, in vzgoja sort, primernih za pridelovanje kakovostnega semena;
- ajda (KIS): vzgoja novih rodnih in medonosnih sort ajde, ki ne polegajo in so prilagojene našim rastnim razmeram. Eden izmed ciljev je vzgojiti tudi sorte, podobne črni gorenjski ajdi, ki je z naših polj skoraj izginila;
- krmne rastline (KIS): pri črni detelji (*Trifolium pratense* L.) pozne sorte, ki so praviloma trpežnejše, odporne na glive rodu *Erysiphe*, ki povzročajo pepelovko, in z visoko vsebnostjo NEL. Cilj žlahtnjenja je tudi odpornost proti glivam iz rodov *Fusarium*, *Phytm*, *Rhizoctonia*, ki povzročajo padavico rastlin, in odpornost proti virusom (BYMV, RCVMV). Pri bilnicah, v začetku predvsem travniška bilnica (*Festuca pratensis* Huds.), pa je cilj večja konkurenčnost v travno-deteljnih mešanicah in odpornost proti glivam rodu *Erysiphe* in *Fusarium*;
- zrnate stročnice (KIS): vzgoja novih sort rano zrelega visokega rumenega maslenca, odlične kakovosti, z velikim pridelkom in izboljšano odpornostjo na bolezni. Pri nizkih fižolih pa je cilj vzgoja sort, odpornih proti fižolovemu ožigu, virusom in abiotskemu stresu;
- zelje (BF): optimiziranje žlahtniteljskega postopka za kontinuirano pridobivanje komercialno zanimivih hibridnih sort, ki bodo v tipu varaždinskega zelja ali sort s primernimi morfološki lastnostmi in ustrezno prehransko vrednostjo. Ker gre za vrsto, pri kateri je žlahtnjenje zelo dolgotrajno in tehnično zahtevno, je cilj tudi vzpostavitev ekipe, ki bo lahko na tem področju delala kontinuirano in s tem zagotavljala konkurenčno zmožnost tujim selekcijam.

Strokovno delo v hmeljarstvu

IHPS javno službo v hmeljarstvu izvaja na podlagi zakonodaje, ki ureja delo javnih služb in ureditev trga s hmeljem. Obsega strokovne naloge s področja žlahtnjenja hmelja, tehnologije pridelave in predelave hmelja, ocenjevanja letnika hmelja ter introdukcije hmelja.

Glavni namen **žlahtnjenja hmelja** je vzgoja novih sort hmelja, ki ustrezajo zahtevam trga in pogojem pridelovanja v Sloveniji, s poudarkom na izboljšani kakovosti ter odpornosti proti pomembnejšim boleznim in škodljivcem. S stalnim procesom žlahtnjenja hmelja je bilo v Sloveniji v zadnjih 65 letih vzgojenih 17 sort hmelja, od katerih jih pet pokriva 98 % slovenskih hmeljišč, preostala 2 % pa zajemata sorte v preizkušanju. V okviru naloge so se leta 2016 oskrbeli 4,3 ha hmeljišč, posajeni s približno 7.000 križanci. Za senzorično vrednotenje pivovarske vrednosti križancev so se pripravili trije vzorci piva. Dodatno se je opravilo določanje skladiščne obstojnosti križanca 214/61 (nova sorta styrian kolibri), za katerega iz zbranih podatkov sledi, da je pomembno zagotoviti ustrezne pogoje skladiščenja. Opravilo se je 31 testov odpornosti na verticilijsko uvelost hmelja, pri čemer se je 21 genotipov različnih križancev okužilo s patotipom PV1 (gliva *V. albo-atrum*), ki povzroča letalno obliko verticilijske uvelosti, izvedlo pa se je tudi potrditveno testiranje za štiri nove sorte. Izkazalo se je, da je osem genotipov odpornih na verticilijsko uvelost hmelja.

V letu 2016 se je začela testirati odpornost novih sort na hmeljevo peronosporo in hmeljevo pepelovko v obliki umetnih okužb v rastlinjaku in v poljskih pogojih v obliki ukorenišča. Po opravljenih selekcijah na hmeljevo pepelovko in hmeljevo peronosporo (posejalo se je približno 25 tisoč semen 79 družin križanj) se je 2.368 sejančkom določil spol z molekulskimi markerji. Opravilo se je 72 kombinacij križanj med izbranimi starševskimi komponentami. Za zagotovitev sadilnega materiala različnih križancev hmelja (potrebnih za nadaljnjo selekcijo na verticilijsko uvelost hmelja, poskus P30 in sortne poskuse) je bilo 64 genotipov testiranih na prisotnost talnih gliv (*Fusarium* in *Verticillium*) pred prenosom v rastlinjak, pri 58 genotipih se je določevala prisotnost viroidov (HLVd, HSVd in CBCVd), vsi testi so bili negativni. Za ta namen se je vzgojilo in oskrbovalo približno 3.000 rastlin. Z vzgojo iz meristema in tkivnih kultur so se vzgojile rastline sort v preizkušanju 214/61 (styrian kolibri), 105/220 in 102/44, brez hmeljevega latentnega viroida HLVd, ki so tako vstopile v certifikacijsko shemo kot kandidatke za izvirne matične rastline. V času obiranja se je skupno ovrednotilo 541 križancev (posamezni, križanci, rastline v kolekcijskih nasadih in rastline v poskusih P 30). Jeseni se je opravila senzorična ocena storžkov hmelja 231 križancev, za 57 izmed njih se je aroma ovrednotila, pri preostalih pa je bila manj izrazita.

V okvir strokovnega dela na področju **tehnologije pridelave in predelave hmelja** spadajo napovedi bolezni in škodljivcev hmelja, namakanje, gnojenje ter proučevanje tehnološke zrelosti hmelja. Obdelujejo se meteorološki podatki za namen spremljanja rasti in razvoja hmelja ter izdajanja navedenih napovedi. IHPS sodeluje v okviru Commodity Expert Group (CEG) Minor Uses – Hops ter izvaja podporo svetovanju v hmeljarstvu. V strokovno nalogo je vključeno tudi usmerjanje uporabe FFS v hmeljarstvu v skladu s smernicami integriranega varstva rastlin in priprava letnega škropilnega programa. Izdelujeta se sistemska analiza konkurenčnosti in globalnih tržnih razmer v hmeljarstvu ter modelna analiza variabilnih stroškov pridelave hmelja v Sloveniji. Glede na potrebe in zanimanje hmeljarjev ter stroke se izvajajo v okviru naloge tudi tehnološki poskusi.

V letu 2016 so se preizkušala vodila iz naravnih materialov za uporabo v hmeljarstvu. Nadaljeval se je večletni poskus apnjenja hmeljišč, v sklopu katerega poteka izbira najučinkovitejšega in najprimernejšega apnenega gnojila. Izvedla sta se tudi poskusa o preizkušanju uporabe apnenega dušika za dognojevanje hmelja in vplivu na povzročitelje verticilijske uvelosti hmelja ter optimalnega pozicioniranja akaricidov v hmeljarstvu.

Namen **ocene letnika hmelja** je določitev kakovosti reprezentativnih vzorcev pridelka hmelja po posameznih sortah. Z nalogo so se določili letni reprezentativni vzorci pridelka hmelja po posameznih sortah in ocenjeni so bili nekateri kakovostni parametri hmelja. Skupno je bilo analiziranih 120 vzorcev pridelka zračno suhega hmelja sort aurora, savinjski golding, bobek,

celeia, hallertauer magnum, dana, styrian gold, styrian cardinal in styrian wolf. V vseh vzorcih se je določila vsebnost vlage in alfa-kislin (KVH – TE), ki so bile skoraj pri vseh sortah v obsegu povprečne vrednosti zadnjih desetih let. Po posameznih sortah je bila dodatno ocenjena tudi količina in sestava eteričnih olj.

V okviru **introdukcije novih in tujih sort hmelja** so bili cilji v letu 2016 določevanje ustrezne gostote sajenja in napeljave poganjkov za sorto styrian gold, ustrezne gostote sajenja za styrian eureka, ugotavljanje morebitnega pojava fiziopatij pri novih sortah in iskanje njihovega vzroka ter določevanje ustreznih rastnih razmer v naših pridelovalnih območjih za zanimive tuje sorte. Pri sorti styrian gold se je v poskus vključila napeljava po tri, štiri oziroma pet poganjkov pri dveh različnih gostotah sajenja. Zaradi velike spremenljivosti med ponovitvami razlike med obravnavanji niso bile dokazljive, nakazalo pa se je, da je bil pridelek večji pri večji gostoti rastlin (3.500 rastlin/ha v primerjavi s 3.200 rastlinami/ha). S povečevanjem števila navitih trt je bil pri skupni analizi podatkov trend povečevanja pridelka. Največji pridelek se je nakazal pri večji gostoti (3.500 rastlin/ha) in pri največjem številu navitih poganjkov (pet). Poskus se bo v enakem obsegu nadaljeval tudi v letu 2017. V jeseni leta 2014 je bil narejen poskus s sorto styrian eureka. V letu 2016 med gostotama rastlin (3.200 oziroma 2.777 rastlin/ha) ni bilo dokazljive razlike v pridelku. V nadaljevanju poskusa se bo v prihodnjih sezonah vključilo proučevanje števila napeljanih poganjkov. Fiziopatij pri novih sortah v letu 2016 ni bilo opaziti. Glede na to, da je prišlo po presajanju sorte styrian gold na njivo spomladi leta 2014 do zastoja v rasti in razvoju, so se v letu 2016 zbrali in analizirali podatki o vremenskih razmerah v zadnjih zimah. Analiza podatkov je pokazala, da najverjetneje zaradi tople zime 2013/2014 sadike sorte styrian gold niso imele ustrezne dormance, kar je lahko bil zelo verjeten vzrok za zastoj v njihovi rasti spomladi leta 2014. Lokacija sorte styrian eureka v Latkovi vasi/Preboldu se je prenehala podrobno spremljati, ker je bil očitno vzrok za slabo rast sorte styrian eureka v letu 2014 prenizek pH tal po presajanju na njivo. Spremljal in beležil se je odziv tujih sort, ki so v pridelavi v Sloveniji (bramling cross, chinook, cascade). Poleg tega so se v času tehnološke zrelosti sort styrian eureka, styrian eagle, styrian wolf in styrian cardinal na podlagi štetja in tehtanja storžkov pridobile prve informacije o številu in masi storžkov teh novih sort.

Naloge sadjarskih centrov

Glavni nalogi sadjarskih centrov sta proizvodnja in oskrba domačih drevesničarjev z zdravim izhodiščnim materialom, ki temelji na oskrbi z brezvirusnimi (certificiranimi) in standardnimi (C.A.C.) cepiči različnih sadnih vrst, sort ter podlag. Izvajajo se preizkušanja novih sort in podlag ter preverjanja in uvajanja novih tehnologij pridelovanja sadja.

Leta 2016 je **pridelava cepičev in podlag** potekala po programu. Sadjarski center Gačnik oskrbuje v matičnem nasadu 1.600 matičnih dreves jablan na površini 1,95 ha ter na površini 0,34 ha odpornih in starih sort. Pridelanih je bilo 150.000 certificiranih cepičev in 11.000 standardnih (C.A.C.) cepičev jablan. Vsi ukrepi za vzdrževanje nasadov so bili izvedeni pravočasno in kakovostno, nadzori pa so potrdili pravilnost postopka pridelave.

Sadjarski center Bilje oskrbuje v matičnem nasadu Bilje 65 matičnih dreves za pridelavo cepičev češenj in višenj kategorije standardni, 78 matičnih dreves v mrežniku I za pridelavo brezvirusnih (certificiranih) cepičev breskev, nektarin, marelic ter 70 matičnih dreves v mrežniku II za pridelavo cepičev breskev, nektarin, marelic, sliv kategorije standard. Po programu so bili opravljeni zdravstveni pregledi dreves in odvzeti vzorci za analize na virus šarke (PPV) in fitoplazmo koščičarjev (ESFY). Skupno je bilo v zimskem in poletnem času pridelanih 80.000 oces.

V okviru **preizkušanja novih sort** so se v letu 2016 nadaljevali spremljanje fenoloških faz razvoja, spremljanje poteka dozorevanja in vrednotenje količine pridelka na drevo pri novejših sortah in klonih. Izvedena so bila pomološka opazovanja, meritve vegetativnih in generativnih lastnosti preizkušanih sort na različnih podlagah, kar bo pomembno vplivalo na možne prihodnje izbire in priporočene kombinacije sort in podlag. V centru Gačnik je potekalo preizkušanje podlag in sort jablan in sort češenj. V preizkušanje je vključen tudi nasad, v katerem so zbrane najzanimivejše na škrlup odporne sorte jablan, ki se uporabljajo za proučevanje proizvodnih potencialov teh sort in oblikovanje priporočil za gojenje v ekoloških sadovnjakih. V preizkušanje so vključene tudi stare sorte (carjevič, šampanjska reneta, krivopecelj, mošancelj, bobovec) in nove odporne sorte (harmony, produkta, gold rush, enterprise), na katerih so bile izvedene meritve.

V centru Bilje so spremljali fenološke faze razvoja novejših sort več sadnih vrst (breskev, češenj, sliv, marelic, kakija), podlag češenj, opravljali meritve pridelka/drevo in fizikalno-kemijske analize plodov. Opravili so fenološka opazovanja pri 12 sortah breskev in 12 sortah sliv, 17 sortah češenj in 4 sortah kakija. Pri podlagah sta se spremljala vpliv podlag na bujnost dreves ter rodnost pri breskvah, češnjah in hruškah. V proučevanje je bilo vključenih 11 podlag za breskev, 5 šibkih podlag za češnjo, 6 podlag za hruško. S posebnim poudarkom na spremljanju občutljivosti sort na škodljive organizme, odpornosti na izredne razmere pridelave in prilagodljivosti na dane okoliščine pridelave so opazovali vse sorte koščičarjev in kakija. V zimskem času so delo razširili tudi na spremljanje fizioloških motenj in bolezni, ki bi se lahko pojavile med skladiščenjem, s čimer so razširili možnosti za uveljavitev določene sorte.

Pridobljeni rezultati dajejo oceno primernosti uspevanja novih sort v naših pedopodnebnih razmerah, kar se dobro uporabi pri izboru sort za sadni izbor Slovenije, ki je revidiran vsake štiri leta. V letu 2018 bo izdan nov sadni izbor. Rezultati neposredno koristijo sadjarjem, da se pri obnovah nasadov lažje odločajo za sortiment zasaditve.

Na področju **preverjanja in iskanja novih tehnologij pridelave** je strokovno delo usmerjeno v iskanje in preizkušanje primernih tehnologij pridelave, tudi v spremenjenih podnebnih razmerah, v poskusnih nasadih z večjim številom dreves pri odbranih sortah in podlagah iz I. faze introdukcije (specifične zahteve glede gostote sajenja, gojitvene oblike, časa in načina rezi in drugih agrotehničnih ukrepov) ter v uvajanje novih, okolju in potrošnikom prijaznejših tehnologij pridelovanja sadja. Leta 2016 so bili izvedeni testiranje stroja za obdelavo pasov pod drevesi, tehnično preizkušanje stroja za mehanično redčenje cvetov jablan, aplikativni poskus strojne rezi, različne tehnike rezi, dinamika spremljanja pojava škodljivcev, konfuzija – metoda zbeganja, preizkušanje škropljivih programov, poskus namakanja češenj, obdelava tal v ekoloških nasadih, zmanjšanje vnosa sintetično kemičnih pripravkov in njihova zamenjava s primerno delujočimi naravnimi učinkovinami in mehanskimi metodami, biofumigacija ter določanje barve na plodovih. Praktični prikazi so bili zelo dobro sprejeti pri pridelovalcih. V nasadu z novimi protitočnimi mrežami so bile izvedene meritve in opazovanja mikroklimatskih razmer in razvoja škodljivih organizmov (rdeča sadna pršica, listne uši, jabolčni zavijač). V sadjarskem centru so spremljali ustreznost pokrivanja češenj proti pokanju plodov v času zorenja in različnih gostot sajenja sorte regina, nadaljevali so poskus različne intenzitete rezi češenj na podlagi sejanca, spremljali so bujnost in rodnost dveh gojitvenih oblik pri jablanah, ugotavljali primernost uporabe na bolezni odpornejših sort sliv iz dveh načinov pridelave (integrirane in ekološke) ter ugotavljali primerno gostoto sajenja šibkih podlag za češnjo.

Naloge selekcijskih trsničarskih središč

Naloge selekcijsko trsničarskih središč so izvajanje selekcijskih programov in pridelava certificiranih brezvirusnih trsni cepeljenk in korenjakov za potrebe slovenskih trsničarjev ter s tem zagotavljanje kakovostnega sadilnega materiala za obnovo vinogradov.

Leta 2016 sta se nadaljevala nova cikla klonske selekcije z novimi potrjenimi 39 kloni vinske trte in odbire klonov gospodarsko pomembnih vinskih sort. Selekcijski cilj je odbrati take nove slovenske klone, ki bodo kar najbolj prilagojeni na spremenjene podnebne razmere (odpornost na sušni stres) ter sorte, ki bodo dajale zmerne pridelke in bodo odpornejše na grozdno gnilobo. Pri novem ciklu bo dana prednost elitnim sortam laški rizling, renski rizling, šipon, rumeni muškat, sivi pinot, muškat otonel, kraljevina, ranfol, modra frankinja in podlagam 5M, 6M in 8BČ.

Leta 2016 je bilo v Selekcijsko trsničarskem središču Ivanjковci cepljenih 16.890 trsni cepeljenk z izplenom 73 % prvorazrednih cepeljenk. Pridelali so 111.000 očes cepičev baza in 115.000 ključev podlag. Opravili so fenološka spremljanja nekaterih fenofaz za vse posajene slovenske klone v matičnem nasadu. V fazi predklonske selekcije pri opredelitvi elementov razpoznavnosti novega klonskega kandidata je bila posebna pozornost namenjena odbiri klonskih kandidatov pri vinskih sortah vinorodnih dežel Podravje in Posavje, ki so bolj prilagojeni naravnim danostim in imajo že vgrajeno odpornost proti stresne razmere. Posebna pozornost je bila na podlagi vrste tal namenjena fenotipskemu videzu klonskega kandidata ob stresnih razmerah ter pridelku grozdja in lesa v spremenjenih razmerah. Postopek klonske selekcije je dolgotrajen in je s spremljanji trenutno v fazi predklonske selekcije, pridobljeni podatki pa bodo uporabljeni kot eno izmed meril pri nadaljevanju postopka klonske selekcije pri klonskih kandidatih. Pri potrjenih klonih se ti podatki uporabijo za končno poročilo o preizkušanju klona.

V Selekcijsko trsničarskem središču Vrhpolje je bilo pridelano 10.000 bazni trsni cepeljenk, 111.000 cepičev potrjenih slovenskih klonov, od katerih so jih petino porabili za lastno pridelavo trsni cepeljenk. V baznem vinogradu vzdržujejo trse slovenskih klonov, ki so za vinogradništvo izhodiščni material visoke genetske in zdravstvene vrednosti. Spremljali so fenofaze, pojav suše, sončnih ožigov, vzorčili liste in opravili analize teh ter proučili podatke o vsebnosti makro- in mikrohranil kot predhodnih pokazateljev sušnega oziroma vodnega stresa. Vzorčili so grozdje pred trgatvijo in spremljali dinamiko dozorevanja. Na zemljišču v k. o. Lože je urejena sodobna kolekcija sort vinske trte, oskrbovali so 1.700 trt, 80 starih primorskih, interspecifičnih in namiznih sort. Opravili so selekcijo, odbrane so bile trte na sortah refošk, rebula, malvazija, zeleni sauvignon, laški rizling, vitovska grganja, poljšakica, pergolin, merlot, cipro, pokalca in črna borgonja. Na izbranih trtah so bili nabrani vzorci listov in narejeni testi ELISA (testiranje na viruse).

Naloge poskusnega centra za oljkarstvo

Na področju oljkarstva se strokovno delo nanaša na pridelavo oljk in predelavo teh v oljčno olje. V letu 2016 sta se na področju pridelave oljk v poskusnem centru za oljkarstvo izvajali selekcija in introdukcija sort oljk.

Selekcija sort oljk se je izvajala na celotnem območju pridelave oljk (slovenska Istra, Goriška brda in Goriška). V letu 2016 sta se opisali na 25 vzorcih morfologija listov in na 61 vzorcih morfologija plodov in koščic. Na petih vzorcih se je preverjala vsebnost olja v plodovih, opravila pa se je tudi karakterizacija olja. Opazovale so se poškodbe zaradi okužbe z oljčno muho in oljčnim moljem ter občutljivost na pavje oko. Z genotipizacijo 96 akcesij oljk

je bilo ugotovljeno, da so se genetske analize dobro ujemale s predhodnimi ugotovitvami na podlagi morfoloških opazovanj.

V tem obdobju so potekali tudi nekateri projekti, v katerih so bili pridobljeni še dodatni podatki o opazovanih sortah. S sistematično obdelavo podatkov je bila vzpostavljena baza podatkov o posamezni sorti/akcesiji, kar je izhodišče za nadaljnje sistematično delo na področju selekcije. Leta 2016 so bili zbrani vsi podatki meritev koščic in podatki analize oljčnega olja (biofenoli, tokoferoli, maščobne kisline in steroli) od vključno leta 2007.

V okviru **introdukcije** se je leta 2016 izvajal pregled dosedanjega dela po sortah in akcesijah, katerega namen je vzpostavitev baze podatkov o posamezni sorti/akcesiji kot izhodišča za nadaljnje sistematično delo. Na novo so bili poimenovani vsi podatki meritev koščic in podatki analiz oljčnega olja (biofenoli, tokoferoli, maščobne kisline in steroli) od vključno leta 2007 in ugotovljene genetske razlike v okviru posameznih sort.

Stalna naloga ostaja oskrba matičnega nasada sorte istrska belica, ki je bil postavljen leta 2001 v velikosti 0,7 ha. Potekala je odbira drugih sort (buga, črnica, mata, šorta), uredila se je dokumentacija v FITO-registru in prijava pridelave oljk v register FITO-SEME. Septembra je center skupaj s KZ Agraria Koper in Univerzo na Primorskem začel poskus razmnoževanja oljk (vlaganje potaknjencev oljk v razmnoževalne mize).

V okviru naloge ugotavljanja ustrezne tehnologije pridelave istrske belice so se proučevali zbrani rezultati različnih tehnologij pridelave istrske belice. Najpomembnejša naloga je ugotavljanje stanja prehranjenosti rastlin čez leto med rastjo z analizo listja (v petih obdobjih), ki se opravlja v sodelovanju s KSS Koper. Spremljanje poteka v petih oljčnih sorte istrska belica. V vsakem nasadu je bil odbran pas s petimi do desetimi drevesi, na katerih se čez leto vzorčijo listi. Spremljajo se drevesa na potaknjencih, ki so zatravljena in brez namakanja, namakana drevesa in drevesa, ki so se donedavnega obdelovala in so namakana. Ta drevesa so se primerjala s spremljanjem enako starih dreves, cepljenih na sejance. Listi so bili vzorčeni v petih obdobjih v obdobju rasti, ocenil se je pridelek in opravile so se foliarne analize (39).

Izvajala se je tudi naloga ugotavljanja ustrezne tehnologije pridelave in primernosti za gojenje drugih sort. V obstoječem kolekcijsko-introdukcijskem nasadu Purissima in na terenu so zasajene tako domače kot tuje registrirane sorte, za katere se je v okviru dosedanjih strokovnih nalog že ugotavljala primernost pridelave, vendar v premajhnem obsegu, da bi se lahko na podlagi teh podatkov pripravili končni zaključki o primernosti intenzivnega širjenja v proizvodne nasade. Namen je proučitev nekaterih zanimivih registriranih sort in ugotovitev primernosti za širjenje v proizvodne nasade. Drevesa v kolekciji Purissima so bila glede na rezultate genotipizacije ustrezno označena. Spremljale so se fenofaze (cvetenje, dozorevanje) in dobljeni podatki so se primerjali s podatki iz prejšnjih let (pridelek, spremljanje bolezni in škodljivcev, oljevitost, proučevanje odprte in zaprte oploditve, karakterizacija oljčnega olja).

V letu 2016 se je v poskusnem centru za oljkarstvo izvajalo spremljanje dozorevanja oljk, katerega namen je določanje primernega časa obiranja oljk, da bi dosegli primerno višino in dobro kakovost pridelka. Spremljali sta se obarvanost plodov in vsebnost olja v plodovih, kar je večinoma potekalo na sortah istrska belica in leccino, nekaj pa tudi na sorti maurino (skupaj 153). Ob vsakem obiranju se je ugotavljala povprečna masa 100 plodov, izmerila se je trdota in določil se je indeks zrelosti (glede na obarvanje povrhnjice in mesa).

Zaradi močnega napada z oljno muho leta 2014 se je nadaljevalo spremljanje tovrstne okužbe, poleg tega se je spremljalo poškodovanost koščice zaradi napada oljčnega molja.

Dozorevanje se je spremljalo tudi glede kakovosti olja, in sicer na sortah istrska belica in leccino, pri čemer je potekalo v petih terminih na dveh lokacijah v slovenski Istri. Na dvajsetih vzorcih so bile opravljene analize sestave biofenolov (HPLC) in sestave maščobnih kislin. Vse Informacije o dozorevanju so bile objavljene na spletni strani kmetijsko gozdarske zbornice Nova Gorica in poslane po e-pošti na nekaj manj kot 200 e-naslovov oljkarjev.

Selekcija in vzgoja novih sort sadnih rastlin in vinske trte ter selekcija in ekološka rajonizacija zdravilnih zelišč

Glavni namen selekcije in vzgoje novih sort sadnih rastlin in vinske trte je vzgoja novih domačih sort in klonov, ki bi v naših podnebnih in talnih razmerah dajale stalne in kakovostne pridelke, poleg tega tudi zagotavljanje genetsko in zdravstveno neoporečnih izvornih matičnih rastlin za nadaljnje razmnoževanje in pridelavo kakovostnih sadik ter nadzorovano uvajanje novih domačih sort in klonov v redno pridelavo.

Delo **pri vzgoji novih sort** sadnih rastlin trenutno poteka pri oljki, orehu in kostanju. Pridobivanje novih domačih sort, klonov in tipov je pri teh sadnih vrstah pri nas v glavnem vezano na odbiro ustreznih genotipov iz avtohtone populacije. Odrani in obetajoči genotipi so nato vključeni v ustrezna preizkušanja, ki vključujejo podrobnejše opazovanje in primerjavo s standardnimi, že uveljavljenimi sortami. V program dela za leto 2016 je bilo vključenih 36 odranih genotipov oreha (perspektivna genotipa G-120-17, G-139-32), 290 sejancev oreha, 90 sejancev kostanja, štirje odrani genotipi oreha, osem odranih genotipov kostanja in 168 akcesij oljk. Različni genotipi oljke ter različni tipi oreha in kostanja so bili odrani na raznih lokacijah po Sloveniji. Rezultati selekcijskega dela so tudi ena izmed podlag za spremembe in dopolnitve slovenskega sadnega izbora.

Klonska selekcija vinske trte se izvaja na podlagi selekcijskih knjig in rezultatov pozitivne množične selekcije v standardnih matičnih vinogradih. Trsi, ki so bili v postopku množične selekcije ocenjeni z najvišjimi ocenami, se kot »elitni trsi« vključijo v podrobnejše opazovanje še za nadaljnja tri do štiri leta. To je faza predklonske selekcije, ki se konča z odbiro najboljših trsov, tj. klonskih kandidatov. Nadaljnji postopek klonske selekcije obsega spremljanje fenofaz, ampelografsko obdelavo, tehnološke meritve, preverjanje zdravstvenega stanja (ELISA, indeksiranje) ter mikroviniifikacije s kemijsko analizo in organoleptično oceno vina. Zbrane ugotovitve se uporabijo za odbiro končnih klonskih linij, ki so nato vključene v pripravo vloge za postopek uradne potrditve novih klonov oziroma njihovih baznih matičnih trsov. Rezultati selekcijskega dela so tudi ena izmed podlag za spremembe in dopolnitve zakonsko določenega izbora vinskih sort (trсни izbor), katerih gojenje je priporočeno oziroma dovoljeno v posameznih rajonizacijskih enotah.

Leta 2016 je bilo v postopek odbire klonskih kandidatov in klonske selekcije vključenih v vinorodni deželi Podravje 29 klonskih kandidatov šestih vinskih sort na devetih lokacijah, v vinorodni deželi Primorska 63 klonskih kandidatov sedmih vinskih sort na eni lokaciji in v vinorodni deželi Posavje 19 klonskih kandidatov treh vinskih sort na treh lokacijah. Naloge izvajajo selekcijsko trsničarski središči Ivanjke in Vrhpolje ter KIS.

Namen **selekcije in ekološke rajonizacije zdravilnih zelišč** je ponudba pravičnega izbora ekotipov klonov semena in sadik slovenskim pridelovalcem, ki bi zagotavljal uspešno pridelovanje zdravilnih zelišč, hkrati pa tovrstnim pridelovalcem dal tudi kakovostno domačo surovinsko bazo. Naloga vključuje proučevanje različnih tehnologij pridelave posameznih zelišč, določanje količine pridelane droge in kakovosti pridelka. Leta 2016 so poskusi potekali na ožepku, laškem smilju, drobnocvetnem vrbovcu, ričku in komarčku. Izvajalec je IHPS.

Posebno preizkušanje sort sadnih rastlin, vinske trte, poljščin in zelenjadnic za opisno sortno listo

Namen in glavni cilj **posebnega preizkušanja sort sadnih rastlin** je preizkušanje tržno zanimivih novih tujih sort, ki bi lahko izboljšale našo ponudbo sadja glede na tiste tehnološke značilnosti, ki so pomembne za gospodarno pridelavo kakovostnega sadja v naših agroekoloških razmerah, usklajevanje sadnega izbora sort s tržnimi usmeritvami doma in v tujini ter preizkušanje sort, ki so odpornejše proti raznim škodljivim organizmom v skladu z usmeritvijo k okolju prijaznim načinom pridelave. Na podlagi rezultatov posebnega preizkušanja sort se vsaka štiri leta pripravi sadni izbor, v katerem so pri gospodarsko najpomembnejših vrstah sadnih rastlin podatki predstavljeni glede na pomološke lastnosti in pridelovalne oziroma tehnološke zahteve.

Skupno je bilo v sortne poskuse leta 2016 vključenih 127 sort in 11 podlag jablane, hruške, breskev, nektarin, češenj, marelic, sliv, oljk, kakija, orehov, leske, kostanja, jagod, malin in ameriških borovnic na lokacijah v Sloveniji. Nadaljevalo se je spremljanje dozorevanja jablanovih sort, pri čemer se spremlja potek dozorevanja (določitev obiralnega okna) za 84 sort in klonov jablane, saj je določitev pravega časa obiranja zadevne sorte ena izmed pomembnejših tehnoloških odločitev.

Pri **vinski trti** sta **posebno preizkušanje** vrednosti sort za pridelavo in vpis v sortno listo obvezna. Posebno preizkušanje se izvaja pri na novo uvedenih sortah vinske trte in podlagah (rod *Vitis* L.) ter pri novo selekcioniranih klonih sort trte in pomeni podlago za pripravo opisne sortne liste – trsni izbor. Naloga obsega preizkušanje novih sort za nadomeščanje ali dopolnjevanje izbora vinskih sort, preizkušanje novih doma vzgojenih in tujih klonov že rajoniziranih vinskih sort, da se dosegajo boljša kakovost, izenačenost rodnosti, večja vsebnost nekaterih snovi v vinu (npr. polifenoli) ali večja odpornost proti boleznim in škodljivcem trte ter za preizkušanje podlag, ki so odpornejše proti boleznim in škodljivcem (npr. trsna uš, nematode, bakterijske bolezni in fitoplazme) ter proti stresnim rastnim razmeram (npr. suša), ki fiziološko bolj ustrezajo našim sortam vinske trte. Glavni namen je izboljšanje trsnega izbora glede na tehnološke značilnosti sort, ki so pomembne za gospodarno pridelavo grozdja in vina.

Leta 2016 so se nadaljevali postopki posebnega preizkušanja tujih in doma selekcioniranih sort vinske trte v vseh treh vinorodnih deželah Slovenije. V vinorodni deželi Posavje so bile v postopek posebnega preizkušanja vključene tri rdeče vinske sorte in kloni. V vinorodni deželi Primorska so bile v postopek posebnega preizkušanja vključene tri vinske sorte in kloni ter 18 namiznih sort medvrstnih križancev. Nadaljujejo se tehnološki poskusi na sortah rebula, malvazija, refošk, sauvignon.

Glavni cilj **posebnega preizkušanja sort poljščin** je uporaba primernih sort, ki so prilagojene na rastne razmere, imajo dober pridelek ustrezne kakovosti in so dovolj odporne proti boleznim in škodljivcem, kar je ključno za uspešno pridelavo. Namen te naloge je pridobiti nevtralne in strokovno ustrezne podatke o sortah, preizkušanih na več lokacijah, pri različnih načinih pridelovanja in za različne namene uporabe sort v naših pridelovalnih razmerah. V program so vključene sorte s slovenske in evropske sortne liste. Pridobljeni podatki so podlaga za pripravo opisne sortne liste, na kateri so za posamezne sorte prikazani podatki o pridelku, kakovosti pridelka, primernosti za pridelovanje v posameznih ekoloških območjih Slovenije ter primernosti za različne namene pridelovanja in uporabe pridelka. Leta 2016 so bile vključene naslednje vrste poljščin: koruza za zrnje in za silažo, strna žita (ozimna pšenica, ozimni ječmen, ozimna tritikala, rž), krompir, krmne rastline, zrnate stročnice (soja) in oljna ogrščica.

Vpis sort zelenjadnic v sortno listo je obvezen, vendar brez obveznega preverjanja njihovih agronomskih lastnosti oziroma vrednosti za pridelovanje in uporabo. **Posebno preizkušanje sort zelenjadnic** temelji na odločitvi, da je zaradi ugotavljanja prilagojenosti na naše rastne razmere potrebno preverjanje sort zelenjadnic v naših pridelovalnih razmerah.

Namen in cilj naloge, ki jo izvajata vrtnarska centra v okviru BF in KIS ter vrtnarskih postaj v okviru srednjih kmetijskih šol, je pridobiti podatke o sortah, preizkušanih na več lokacijah, pri različnih načinih pridelovanja in za različne namene uporabe. Ugotavljanje agroekološke prilagojenosti in tehnološke vrednosti sort z drugih geografskih območij, ki bi bile lahko pridelovalno in tržno zanimive tudi v naših pridelovalnih razmerah, je podlaga za pripravo opisne sortne liste, ki je namenjena dobaviteljem semenskega materiala, strokovnjakom kmetijske svetovalne službe, predvsem pa pridelovalcem zelenjadnic.

V sortne poskuse zelenjadnic so bile v letu 2016 vključene plodovke (paprika, kumare za solato), kapusnice (ohrovt) in čebulnice (česen, por, šalotka in avtohtone sorte čebule). Vrtnarske postaje in centra vsako leto prirejajo dneve odprtih vrat, v okviru katerih omogočijo ogled svojih poskusnih polj in predstavijo svoje delo kmetijskim svetovalcem in pridelovalcem z različnih območij Slovenije. Sortni poskusi so opravljeni na več pridelovalnih območjih, kjer so preizkušanja opravljena tudi v različnih časovnih terminih. Namena tega sta določitev najprimernejših rokov setve in izbor najprimernejše sorte za posamezne termine pridelave. Vključena je bila pridelava v zaščitenem prostoru, saj takšna pridelava omogoča večji nadzor nad pogoji pridelave in s tem zunajsezonsko pridelavo.

Leta 2016 so bili izvedeni tudi tehnološki poskusi na sklopu sort plodovk (cepljenje paprike) in na sklopu sort čebulnic (prekrivanje tal pri poru, tehnike gnojenja in vpliv na skladiščno sposobnost pri avtohtonih sortah čebule, tehnike gnojenja česna). Plodovke se zaradi bolezni in možnosti podaljšanja obdobja pobiranja pridelka pridelujejo izključno v zaščitenem prostoru, poleg tega zaščiteni prostori tudi pri drugih vrstah zelenjadnic omogočajo podaljšanje sezone pridelave in zmanjšujejo tveganja zaradi čedalje bolj nepredvidljivih vremenskih razmer.

8.3 Strokovne naloge v živinoreji

Javna služba strokovnih nalog v živinoreji se izvaja v skladu s potrjenimi rejskimi programi za posamezne vrste in pasme domačih živali. Posamezne naloge iz potrjenega rejskega programa izvajajo organizacije v živinoreji, ki so za to pridobile odločbo MKGP.

Preglednica 59: Število organizacij v živinoreji v letu 2016

Vrsta živali	Priznane rejske organizacije	Druge priznane organizacije	Odobrene organizacije	Skupaj
Govedo	5	13	8	26
Drobnica	1	10	2	13
Prašiči	1	11	2	14
Konji	8	4	3	15
Kunci	1	0	0	1
Perutnina	1	0	0	1
Čebele	1	1	28	30
Skupaj	18	39	43	100

Vir: MKGP

V okviru potrjenih rejskih programov se izvajajo naslednje strokovne naloge: vodenje rodovniških knjig za čistopasemske plemenske živali in registrov za hibridne plemenske živali, vodenje izvornih rodovniških knjig za slovenske avtohtone pasme živali, registracija in

preverjanje porekla, naloge na področju razmnoževanja in plodnosti plemenskih živali, meritve in obdelava proizvodnih lastnosti živali, vodenje in vzdrževanje informacijskih sistemov, preizkušanje, ocenjevanje in odbiranje plemenskih živali, opravljanje bioloških in genskih testov, napovedovanje genetskih vrednosti, obdelave zbranih podatkov in objave rezultatov, izdajanje zootehniških dokumentov, kontrola prireje mleka in mesa, spremljanje proizvodnosti domačih živali, interpretacija rezultatov, opravljanje meritev pri preizkusu v pogojih reje, spremljanje velikosti populacije in strukture plemenske črede, vzdrževanje genetskih rezerv domačih živali, izdaja publikacij, označevanje plemenskih živali, izvajanje uradnih preizkušanj plemenskih živali oziroma njihovih potomcev, obdelava podatkov merjenj in testiranj, opravljanje laboratorijskih analiz mesa, mleka, disekcij klavnih trupov, vodenje katastra čebelje paše, napoved medenja v čebelarstvu, zbiranje rezultatov na tekmovanjih s kopitarji za potrebe selekcijskega dela ter razvojno-raziskovalne naloge s področja izvajanja rejskih programov.

Z izvajanjem strokovnih nalog v živinoreji se zagotavljajo genetski napredek pri domačih živalih, ohranitev biotske raznovrstnosti, zadostno število plemenskega materiala, povečevanje števila plemenskih živali, ki so vpisane v rodovniške knjige in registre, in doseganje boljše kakovosti živinorejskih proizvodov oziroma višje kakovosti hrane za potrošnika.

Govedoreja

V Sloveniji so na področju govedoreje potrjeni rejski programi za naslednje pasme goveda: lisasta pasma, rjava pasma, črno-bela pasma, limuzin pasma, šarole pasma in cikasto govedo. Proizvodni rezultati živali se ugotavljajo s kontrolo proizvodnje mleka in mesa.

Leta 2016 je bilo na 3.655 kmetijskih gospodarstvih v kontrolo prireje mleka vključenih 81.772 krav ali 80,0 % vseh molznic. V kontroli mlečnosti prevladujejo krave črno-bele, lisaste in rjave pasme. Kontrolirana kmetijska gospodarstva so leta 2016 v povprečju redila 22,4 krave molznice (leta 2015 21,7). Povprečna mlečnost se je v primerjavi z letom 2015 povečala za 266 kg in je leta 2016 znašala 6.690 kg mleka s 4,01 % maščobe in 3,32 % beljakovin. V primerjavi z letom prej se je mlečnost povečala pri vseh pasmah v kontroli. Pri cikasti pasmi je bilo le 28 laktacijskih zaključkov.

Preglednica 60: Mlečnosti kontroliranih krav (standardna laktacija) po pasmah; 2015 in 2016

Pasma	2015						2016					
	Število zaključkov	Mleko (kg)	Maščobe		Beljakovine		Število zaključkov	Mleko (kg)	Maščobe		Beljakovine	
			(kg)	(%)	(kg)	(%)			(kg)	(%)	(kg)	(%)
LS	21.413	5.353	216,0	4,04	180,1	3,36	21.855	5.568	225,5	4,05	187,5	3,37
LSX	8.794	5.982	243,6	4,07	200,0	3,34	8.500	6.173	251,8	4,08	206,5	3,35
ČB	33.249	7.535	299,2	3,97	247,2	3,28	34.094	7.839	311,1	3,97	257,4	3,28
RJ	9.820	5.602	226,9	4,05	190,9	3,41	9.454	5.870	239,1	4,07	200,0	3,41
CK	27	2.906	103,2	3,55	92,7	3,19	28	3.034	109,4	3,61	98,0	3,23
Druge	6.353	6.120	244,5	4,00	203,2	3,32	6.695	6.327	253,0	4,00	210,3	3,32
Skupaj	79.656	6.424	257,34	4,01	213,4	3,32	80.626	6.690	268,3	4,01	222,4	3,32

Vir: KIS

Leta 2016 je bilo v kontrolo prireje mesa vključenih 1.152 živali, od tega 818 telet, povprečni prirast od starosti 90 do 210 dni pri limuzin pasmi je bil 983 g/dan in pri šarole pasmi 1.202 g/dan. V primerjavi z letom 2015 se je dnevni prirast povečal pri šarole pasmi, pri limuzin pasmi pa se je prirast zmanjšal. Zbrani podatki kontrole prireje mesa se uporabljajo pri odbiru plemenskih živali v mesnih čredah, pri načrtovanju tehnologije reje krav dojilj in pri gospodarskem križanju.

Poleg priprave podatkov za nacionalne obračune plemenskih vrednosti, raznih raziskav, poročil in razstav živali ima selekcija eno najpomembnejših vlog pri odbiri bikovskih mater, saj so njihovi potomci kandidati za bodoče plemenske bike. Leta 2016 je bilo registriranih 877 bikovskih mater, največ za lisasto pasmo (322) in najmanj za cikasto pasmo (43). S predpisi in potrjenimi rejskimi programi je natančno določeno, katera plemenska žival je čistopasemska in s tem primerna za vpis v rodovniško knjigo. Pogoje za vpis v rodovniško knjigo izpolnjuje 79.195 krav, kar je 96,8 % vseh krav, vključenih v kontrolo prireje mleka. Leta 2016 je 59,0 % vseh krav, ki so vpisane v rodovniško knjigo in vključene v kontrolo prireje mleka, izpolnjevalo pogoje za vpis v glavni del rodovniške knjige (čistopasemske plemenske živali). V kontroli prireje je opazen trend zmanjšanja deleža čistopasemskih plemenskih živali. Leta 2016 je bilo v register plemenskih bikov vpisanih 369 novih plemenskih bikov.

Na vzrejališčih se vzrejajo potomci načrtnega parjenja bikovskih mater in elitnih bikov. Na testnih postajah za testiranje potomcev plemenskih bikov na rastnost se testirajo potomci mladih bikov, vključenih v osemenje. Teleta po posameznem biku se izberejo na terenu in uhlevijo na testni postaji, kjer se pitajo pod enakimi pogoji, s čimer se močno zmanjša vpliv okolja in so zato genetske razlike med njimi natančneje ocenjene. Po končanem testu se vsi podatki o masah ob posameznem tehtanju in podatki, ki so bili zbrani v klavnici, vpišejo v podatkovno bazo. Na podlagi pridobljenih podatkov se izračunavajo različni parametri klavne kakovosti, končni cilj pa je izračun plemenske vrednosti posameznih bikov. Z razrezom klavnih polovic se pridobijo najbolj objektivni podatki o njihovi sestavi, kar je najboljši kazalec klavne kakovosti. Pri bikih mesnih pasem je preizkušnja sorodnikov izredno pomembna, saj se najboljše živali uporabljajo za gospodarsko križanje.

Prašičereja

Potrjen rejski program SloHibrid vključuje naslednje pasme prašičev: slovenska landrace (linija 11), large white (linija 22), duroc (33), pietrain (44), slovenska landrace (linija 55), large white (linija 66) in krškopoljski prašič ter naslednje linije prašičev: hibrid 12, hibrid 21, hibrid 53, hibrid 45 in hibrid 54.

Rodovniška knjiga je seznam čistopasemskih plemenskih živali z osnovnimi podatki o identifikaciji, poreklu in izvoru. V rodovniško knjigo so vpisane plemenske živali, ki izpolnjujejo z rejskim programom določene pogoje in so odbrane za razmnoževanje. Rodovniška knjiga se vodi za vse pasme čistopasemskih plemenskih živali in je glede na njihove značilnosti razdeljena na glavni del z razdelki in dodatni del z razdelki. Selekcijским in razmnoževalnim farmam, vzrejnim središčem in rejcem se podeljujejo rodovniške številke. Leta 2016 je bilo skupno podeljenih 946 rodovniških številk čistopasemskim plemenskim živalim in 2.155 registrskih številk hibridnim plemenskim živalim. Kakovost plemenskih prašičev se preverja na podlagi podatkov o plemenski vrednosti, proizvodnih podatkov in podatkov o poreklu.

Število živorojenih in odstavljenih pujskov na gnezdo pri vseh pasmah skupaj se povečuje. Leta 2016 je bilo v gnezdu povprečno 13,35 živorojenega in 11,61 odstavljenega pujska. Hkrati se zmanjšuje število porabljenih krmnih dni na živorojenega pujska, pri čemer je bilo leta 2016 na živorojenega pujska porabljenih 13,9 krmnih dni. Število gnezd na svinjo letno se zmanjšuje v povprečju za 0,02 gnezda na leto.

Pri krškopoljskem prašiču je opazen rahel trend zmanjšanja števila odstavljenih pujskov na gnezdo. Leta 2016 je bilo v gnezdu povprečno 9,11 živorojenega in 7,04 odstavljenega pujska, na živorojenega pujska pa je bilo porabljenih 26,9 krmnih dni. Število krmnih dni na živorojenega pujska se povečuje v povprečju za 0,30 dneva na leto.

Preizkus mladic v proizvodnih razmerah se izvaja na farmah in v vzrejnih središčih. Preizkus zajema identifikacijo, oceno zunanosti, tehtanje živali in meritev debeline hrbtna slanina z ultrazvokom. Podatki se vnašajo v informacijski sistem in uporabljajo za odbiro mladic.

V okvir molekularnogenetskih metod spadajo testi na sindrom maligne hipertermije, preverjanje porekla, določanje mikrosatelitov itd. Rejcem se posredujejo analize za njihove živali, rezultat za posamezno žival pa je vpisan v zootehniškem spričevalu.

Reja drobnice

Na področju reje drobnice potrjeni rejski programi vključujejo naslednje pasme ovc: jezersko-solčavska ovca, oplemenjena jezersko-solčavska ovca, belokranjska pramenka, istrska pramenka, bovška ovca in oplemenjena bovška ovca ter naslednje pasme koz: drežniška koza, burska koza, slovenska srnasta koza in slovenska sanska koza.

Osnova selekcije pri reji drobnice je aktivna populacija ovc in koz, vključenih v kontrolo porekla in proizvodnje. Opravljajo se biološki test ter ocenjevanje in razvrščanje živali v kakovostne razrede glede na lastnosti zunanosti in lastnosti proizvodnosti sorodnikov. Leta 2016 je bilo v rejski program vključenih 15.840 ovc in 4.568 koz. V tropu je bilo povprečno 65,5 ovce in 30,7 koze.

Preglednica 61: Število rejcev ter število ovc in koz v kontroli; 2015 in 2016

	2015				2016			
	Število rejcev		Število živali		Število rejcev		Število živali	
	za mleko	za meso	za mleko	za meso	za mleko	za meso	za mleko	za meso
Ovce	37	203	4.125	10.448	36	206	4.661	11.179
Koze	40	112	2.364	2.064	43	106	2.575	1.993

Vir: BF

Leta 2016 je bilo v mlečno kontrolo vključenih 4.661 ovc v 36 tropih. Povprečna dolžina laktacije je znašala 215 dni, skupna količina mleka v laktaciji pa je bila v povprečju 221 kg in se je v primerjavi z letom 2015 povečala za 13 kg. Mleko ovc je v povprečju vsebovalo 6,2 % maščobe, 5,3 % beljakovin in 4,6 % laktoze. Povprečna vsebnost suhe snovi je bila 16,1 %.

V mlečno kontrolo je bilo v letu 2016 vključenih 2.575 koz v 43 tropih. Povprečna količina mleka je bila 448 kg in se je v primerjavi z letom 2015 zmanjšala za 6 kg. Kozje mleko je v povprečju vsebovalo 3,2 % maščobe, 3,0 % beljakovin in 4,4 % laktoze.

Kontrola porekla in proizvodnje v tropih, ki redijo mesne pasme ovc in koz, se opravlja po A-metodi. V kontrolo porekla in proizvodnje je bilo v letu 2016 vključenih 11.179 ovc mesnih pasem v 206 tropih in 1.993 koz mesnih pasem v 106 tropih. V letu 2016 so imele ovce v povprečju 1,27 rojenega in 1,24 živorojenega jagnjeta na gnezdo, koze pa 1,57 rojenega in 1,51 živorojenega kozliča na gnezdo.

Testiranje ovnov je potekalo na testnih postajah v Logatcu in na Jezerskem. V času testiranja so ovni trikrat stehani (interval 30 ± 5 dni). Ovni v Logatcu so krmljeni s senom po volji in kilogramom krmil na dan. Postopek testiranja in meritev je enak na testni postaji Jezersko, kjer so ovni v času testa na paši, brez dodajanja krmil. Test na testni postaji Logatec je leta 2016 končalo 229 ovnov, na testni postaji Jezersko pa je test zaključilo 27 moških jagnjet pasme jezersko-solčavska ovca.

Konjereja

V Sloveniji se vodijo rodovniške knjige za pasme lipicanski konj, slovenski hladnokrvni konj, posavski konj, haflinški konj, ljutomerski kasač, kasaški konj, slovenski toplokrvni konj, angleški polnokrvni konj, arabski polnokrvni konj, arabski konj in islandski konj.

Za vse živali naštetih pasem, ki so vpisane v rodovniške knjige, se vodi in izdaja zootehniška dokumentacija. Leta 2016 je bilo opravljenih 1.415 identifikacijskih pregledov žrebet vseh pasem.

Letni pregled rodovniških kobil in naraščaja ter žrebic za sprejem v rodovnik je potekal na vnaprej določenih preglednih mestih za vse pasme konj in naknadno določenih preglednih mestih za živali slovenske toplokrvne, kasaške in arabske pasme. V rodovniške knjige je bilo vpisanih 229 kobil.

Preglednica 62: Število kobil, vpisanih v rodovniške knjige, po pasmah; 2009–2016

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Slovenske hladnokrvne kobile	217	198	158	168	110	101	99	106
Posavske kobile	94	92	71	70	70	52	50	24
Haflinške kobile	41	43	19	25	22	26	18	23
Kasaške kobile	44	31	6	15	7	12	17	17
Slovenske toplokrvne kobile	15	19	20	3	12	18	11	15
Ljutomerski kasač	0	0	7	8	4	3	4	13
Angleške polnokrvne kobile	6	2	1	11	8	4	3	4
Arabske polnokrvne in arabske kobile	10	7	2	4	2	5	13	8
Islandske kobile	4	11	5	11	5	2	3	1
Lipicanske kobile	22	16	7	9	10	6	10	13
Šetlandske kobile		11	4	4	1	3	5	5
Skupno sprejete v rodovnik	453	430	300	328	251	232	233	229

Vir: VF

Strokovna komisija za odbiro, ocenjevanje in priznavanje plemenjakov je za plemenilno sezono 2017 odbrala 298 plemenjakov. Leta 2016 je bilo odbranih 11 žrebcev slovenske hladnokrvne pasme, pet žrebcev posavske pasme in dva haflinška žrebca.

Čebelarstvo

V Sloveniji čebelarimo s kranjsko čebelo, ki je avtohtona pasma. V vzrejališčih čebeljih matic je bilo za potrebe odbire matičarjev zbranih in pregledanih 236 vzorcev čebel. V vzorcu iz vsake družine, ki je potencialni matičar, je bilo okoli 30 čebel delavk.

Leta 2016 je bilo opravljeno progeno testiranje na 582 maticah. Rezultati so zanesljivi, saj je imela vsaka matica dovolj testiranih potomk. Povprečna ocena mirnosti v letu 2016 je bila 3,26. Matice s povprečno oceno mirnosti pod tri se ne priporočajo za nadaljnjo vzrejo. Povprečna ocena rojivosti v letu 2016 je bila 2,71. Povprečna ocena donosa medu v letu 2016 je bila 13,1 kg. Opazen je trend zmanjšanja letnega donosa medu. Donosnost medu je močno odvisna od vremenskih razmer. Pri 418 testiranih družinah se je ocenjevala tudi obarvanost čebel; povprečna ocena obarvanosti je bila 3,63 od možnih 4 točk.

Preglednica 63: Število matic v rodovniški knjigi kranjske čebele, 2009–2016

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Število matic	17.212	26.473	28.931	31.284	31.752	33.189	38.733	36.401
od teh rodovniških	289	423	472	291	303	228	366	522
Prodaja matic								
doma	12.062	14.355	17.216	17.150	20.963	20.668	25.044	21.688
v EU	4.373	9.784	7.586	9.472	7.879	9.877	11.764	12.943
zunaj EU	777	2.334	4.129	4.662	2.910	2.644	1.925	1.770

Vir: KIS

Delo opazovalno-napovedovalne službe medenja je v letu 2016 obsegalo zbiranje vzorcev za umetno fenološko pospeševanje, terenske preglede zarodnih oblik proizvajalcev mane, kontrolo razvoja proizvajalcev mane in stanja medečih virov, lovljenje ličink kaparja na plošče ter ugotavljanje paritvenega in zalegalnega uspeha proizvajalcev mane.

Kunčereja

Rejski program v kunčereji se izvaja v dveh selekcijskih centrih, in sicer pri maternalni liniji A in pri očetovski liniji C. Leta 2016 je bilo v rodovniško knjigo vpisanih 22 samcev in 451 samic maternalne linije A ter 21 samcev in 54 samic terminalne linije C.

V maternalni liniji A se redno izvaja nadzor nad splošnim stanjem populacije. Zaradi krize v kunčereji, ki je posledica zdravstvenih težav, uporaba plemenskih samic linije A v praksi še vedno ne dosega pričakovanj. Leta 2016 je bilo v gnezdu povprečno 8,10 živorojenega mladiča, na samico pa je bilo vzrejenih 53,90 mladiča.

V očetovski liniji C se je v letu 2016 v primerjavi z letom 2015 število živorojenih mladičev malce povečalo, in sicer s 6,37 na 6,66, na samico pa je bilo vzrejenih 27,92 mladiča letno.

Plemenske vrednosti so bile leta 2016 napovedane za velikost gnezda pri obeh linijah in za telesno maso pri liniji C.

Perutninarstvo

Selekcija in odbira živali je potekala na domačih linijah kokoši, namenjenih predvsem za kmečke reje. Značilne so dobra nesnost, manjša zahtevnost za rejo in še vedno dobre klavne lastnosti izločenih kokoši. Na področju perutninarstva se izvaja selekcija za kokoši lahkega tipa in kokoši težkega tipa.

V selekcijsko delo lahkega tipa kokoši so bile v letu 2016 vključene pasme slovenska rjava kokoš, slovenska srebrna kokoš, slovenska grahasta kokoš in avtohtona štajerska kokoš. Uspešnost se ocenjuje predvsem na križankah, ki so rezultat selekcijskega dela na posameznih pasmah. Rejski cilj je, da bi pasme slovenska grahasta, rjava in srebrna kokoš spolno dozorele pri starosti 20–22 tednov, štajerska kokoš pa pri starosti 24–26 tednov. Leta 2016 je bil ta cilj dosežen pri vseh pasmah. Pri štajerski kokoši je rezultat dober, saj v zadnjih letih spolno dozori v povprečju pri 22. tednu starosti, kar je pred postavljenim ciljem.

V selekcijo težkega tipa kokoši je vključena slovenska pozno operjena kokoš, ki se uporablja za pridobivanje končnega križanca, namenjenega za pitanje (prelux-bro).

8.4 Raziskovalna dejavnost

MKGP je tako kot v preteklih letih tudi v letu 2016 na področju raziskovalne dejavnosti v kmetijstvu sodelovalo kot sofinancer v aplikativnih, razvojnih in ciljnih raziskovalnih programih ministrstva, pristojnega za znanost, in sicer pri raziskovalnih projektih, katerih

predlog in izvedba izkazujeta strateško pomembnost in uporabnost projekta za razvoj resornih področij ministrstva.

Aplikativni raziskovalni projekti, ki predstavljajo izvirno raziskovanje, s katerim naj bi pridobili nova znanja ter so usmerjeni v določene praktične cilje ali namene, pomembne za področje kmetijstva, MKGP podpira v višini do 25 %. Ta delež sofinanciranja s strani MKGP prijavitelj predstavlja kot sredstva zainteresiranih uporabnikov. Po javnem razpisu za zbiranje predlogov za financiranje projektov temeljnega in aplikativnega raziskovanja na področju matematičnih, tehničnih, biotehničnih, medicinskih, družboslovnih in humanističnih ved (Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo, Javna agencija za raziskovalno dejavnost RS) iz leta 2011 je MKGP kot interesent v letu 2016 nadaljevalo s sofinanciranjem treh aplikativnih projektov. Na podlagi javnega razpisa za leto 2015 MKGP finančno podpira en projekt, uvrščen v financiranje v letu 2016. Skupna prevzeta obveznost za podporo izvajanju aplikativnih projektov je v letu 2016 zajemala 12 % izplačil za raziskovalno dejavnost na področju kmetijstva.

Aplikativni raziskovalni projekti so koristno dopolnilo in korektor drugim programskim strukturam raziskovanja, predvsem ciljnim raziskovalnim programom, zlasti z vidika načina pridobivanja idej in rešitev.

V okviru raziskovalne dejavnosti ima ministrstvo najpomembnejšo vlogo pri projektih ciljnega raziskovalnega programa (CRP), pri katerih nastopa kot naročnik raziskav in sofinancira projekte CRP med 50 % in 60 %. Ciljni raziskovalni programi so bili oblikovani kot posebna programska struktura Nacionalnega raziskovalnega programa kot podpora sektorskemu razvojnemu načrtovanju.

Leta 2011 je bil oblikovan nov sektorski CRP Zagotovimo.si hrano za jutri, ta temelji na strateških ciljih, opredeljenih v sektorskih dokumentih (Resolucija o strateških usmeritvah razvoja slovenskega kmetijstva in živilstva, Resolucija o nacionalnem gozdnem programu, Strategija prilagajanja slovenskega kmetijstva in gozdarstva podnebnim spremembam), ki so skladni s strateškimi usmeritvami Raziskovalne in inovacijske strategije Slovenije in ustrezajo dvema razvojnim prioritetama Strategije razvoja Slovenije: (i) konkurenčno gospodarstvo in hitrejša rast ter (ii) povezovanje ukrepov za doseganje trajnostnega razvoja.

Usmeritve za pripravo javnih razpisov CRP Zagotovimo.si hrano za jutri so določene s prioritetskimi vsebinami v okviru štirih težišč, in sicer:

- I. prehranska varnost Slovenije,
cilj: zagotavljanje prehranske varnosti s stabilno pridelavo varne, kakovostne in potrošniku dostopne hrane;
- II. konkurenčnost proizvodnje hrane in obnovljivih naravnih virov,
cilj: povečevanje konkurenčne sposobnosti kmetijstva, gozdarstva, ribištva in živilstva;
- III. trajnostno gospodarjenje z naravnimi viri,
cilj: trajnostna raba proizvodnih potencialov in zagotavljanje s kmetijstvom, gozdarstvom in ribištvom povezanih javnih dobrin;
- IV. razvoj podeželja,
cilj: zagotavljanje skladnega in socialno vzdržnega razvoja podeželja.

V letu 2016 se je nadaljevalo financiranje 24 projektov, ki so bili v financiranje uvrščeni v okviru drugega javnega razpisa CRP Zagotovimo.si hrano za jutri iz leta 2014. V drugi polovici leta 2016 je bilo po tem razpisu uspešno zaključenih osem projektov. V letu 2016 je bil objavljen nov, tretji razpis v okviru CRP »Zagotovimo.si hrano za jutri«. Po zaključenih postopkih ocenjevanja se je v izbor in financiranje uvrstilo 31 projektov v skupni vrednosti

3.049.303 EUR. MKGP bo izbrane projekte sofinanciralo v višini 2.049.443 EUR, Javna agencija za raziskovalno dejavnost RS pa v višini 999.860 EUR.

Izbrani projekti s področja kmetijstva, ki jih je skupno 22, pokrivajo vse teme iz javnega razpisa CRP po posameznih težiščih, kot sledi.

Težišče 1: Prehranska varnost Slovenije, šest projektov

Projekti pokrivajo vsebine zdravstvenega varstva rastlin (trije projekti): proučitev in ocena stanja odpornosti škodljivih organizmov na fitofarmacevtska sredstva v Sloveniji, kar bo podlaga za usmeritve za vključitev antirezistenčnih strategij v obstoječa navodila za tehnologijo pridelave, uporabo metod varstva rastlin z nizkim tveganjem v vrtnarstvu ter zgodnje odkrivanje in obvladovanje bakterijskega ožiga oljk (bakterija *Xylella fastidiosa*). Vsebine zdravstvenega varstva domačih živali pokrivajo (dva projekta): uporabo hmeljevih pripravkov pri zatiranju varoe ter dobrobit in zdravje perutnine in prašičev v intenzivnih in alternativnih sistemih reje. Za preprečevanje tveganja za okolje in zdravje ljudi je bil izbran en projekt s področja varne hrane: izvor in širjenje večkratno odpornih bakterij prek živil živalskega izvora.

Težišče 2: Konkurenčnost proizvodnje hrane in obnovljivih naravnih virov, sedem projektov

Na področju kmetijske politike se bodo v podporo pri odločanju proučevali učinki sedanjega modela Skupne kmetijske politike v Sloveniji in modeli sprememb politike v prihodnjem obdobju (en projekt). Z znanstveno podporo se želi urediti tudi pravno-statusna opredelitev kmetije in kmeta v Sloveniji (en projekt). Na področju konkurenčnosti kmetijske pridelave je bil z vidika podnebnih sprememb in racionalne porabe vode ter za optimiranje tehnologije izbran en projekt: natančnost napovedovanja namakanj v rastlinski pridelavi ter dva projekta v podporo tehnologijam v prireji mleka (iskanje tehnoloških rešitev za kakovostnejšo pridelavo sena in genomska selekcija, ki lahko z večjo natančnostjo in hitreje pridobljeno oceno plemenske vrednosti pomembno izboljša prirejo mleka). V podporo povečanju konkurenčnosti v sadjarstvu je bil izbran en projekt, v okviru katerega se bodo celovito proučile tehnološke rešitve za premostitev zaostajanja v pridelkih pri pridelavi jabolk. S projektom tehnologije pridelave konoplje, ki je bila desetletja zapostavljena in danes doživlja preporod z velikim zanimanjem pridelovalcev in uporabnikov, se želi bolj aktualizirati tehnološka znanja.

Težišče 3: Trajnostno gospodarjenje z naravnimi viri, sedem projektov

V okviru tematskega sklopa biotska raznovrstnost in genski viri s področja kmetijstva in ribištva so bili izbrani trije projekti (proučevanje genske erozije registriranih lokalnih sort kmetijskih rastlin, kmetovanje na vrstno bogatih travnikih in vzpostavitev sistema rehabilitacije jadranskega lipana, od selekcije do implementacije v praksi). V okviru sklopa trajnostne rabe v kmetijstvu so bili izbrani trije projekti (pomen divjih opraševalcev pri opraševanju kmetijskih rastlin, proučevanje možnosti uporabe ostankov proizvodnje v oljkarstvu in pridobitev razvojnih rešitev na področju samodejnih postopkov identifikacije sprememb dejanske rabe kmetijskih zemljišč). Na področju trajnostne rabe tal pa se želi v povezavi s podnebnimi spremembami z izbranim projektom vzpostaviti sistem spremljanja zaloga ogljika v kmetijskih in gozdnih tleh za potrebe poročanja o nacionalni bilanci ogljika.

Težišče 4: Razvoj podeželja, dva projekta

Izvajanje politike razvoja podeželja se želi podpreti z uporabnimi raziskavami, in sicer v povezavi z umeščanjem kmetijskih objektov v krajino in reševanjem prostorskih konfliktov, ki postajajo čedalje večja ovira pri kmetovanju, ter potencialom za razvoj dopolnilnih dejavnosti.

Sredstva za podporo projektom CRP so predstavljala 72 % vseh sredstev za raziskovalno dejavnost v kmetijstvu v letu 2016. Za sofinanciranje projektov CRP je bilo v letu 2016 prevzetih za dobrih 19 % več obveznosti kot leta 2015, in sicer zaradi manj prevzetih obveznosti za sofinanciranje aplikativnih projektov in projektov ERA-NET. Sredstva MKGP za raziskovalno dejavnost v kmetijstvu so leta 2016 ostala na enaki ravni kot v predhodnem letu, povečanje za 2 % je zaradi sredstev EU pri sofinanciranju projektov ERA-NET Core Organic Plus. Kljub temu so sredstva za raziskovalno dejavnost v kmetijstvu med najbolj okrnjenimi postavkami proračuna.

Preglednica 64: Raziskave v kmetijstvu, ki jih financira MKGP; 2015 in 2016

	Število projektov		Prevzete obveznosti v letu 2016 (EUR)	Izplačano (EUR)		Indeks 2016/15
	2015	2016		2015	2016	
Aplikativni in razvojni programi	3	4	106.787	115.714	106.787	92,3
CRP »Zagotovimo.si hrano za jutri«	26	46	640.723	537.500	640.723	119,2
ERA-NET*	9	5	141.000	217.296	141.000	64,9
Raziskovalno delo skupaj	38	55	888.510	870.510	888.510	102,1

* Core Organic Plus in EUPHRESCO; vključena so tudi sredstva EU (59.000 EUR).

Vir: MKGP

Kljub skromnim sredstvom za raziskovalno dejavnost rezultati raziskovalnih projektov pomembno pripomorejo k prilagajanju kmetijske politike, oblikovanju strategij, razvoju novih tehnologij v kmetijstvu v povezavi z varstvom okolja in ohranjanjem kulturne krajine, prilagajanju in razvoju na področju živilskopredelovalne industrije, pridelavi zdrave hrane ter varovanju in zaščiti potrošnika, razvoju podežolja in večnamenskosti kmetijstva, vzpostavitvam spremljanja v kmetijstvu in informacijskih sistemov.

Dosedanje izkušnje kažejo, da je ob pomoči ciljnega raziskovalnega programa mogoče v veliko večjem obsegu podpreti izvajanje nacionalnih strategij po posameznih področjih dela ministrstva, rezultati raziskav pa se tudi uspešno prenašajo v kmetijsko prakso, prispevajo k tehnološkemu razvoju in povečevanju inovacij v praksi. Za prenos rezultatov do uporabnikov in v kmetijsko prakso raziskovalne skupine organizirajo javne predstavitve tako za financerje kot svetovalce in kmete, dosežke raziskav pa raziskovalci tudi uspešno objavljajo.

Na področju evropskega znanstvenega sodelovanja je MKGP kot partner vključeno v štiri kmetijske projekte ERA-NET (CORE Organic 2, ki je v letu 2014 prešel v nov ERA-NET Core Organic Plus in se sofinancira s sredstvi programa Obzorje 2020, ERA-NET EUPHRESCO 2, ERA-NET ARIMNet 2 iz OP7 in ERA-NET SusAn). Slovenija se vključuje v nadnacionalni razpis na podlagi nacionalnega javnega razpisa po mehanizmu virtual common pot. To pomeni, da vsak partner – financer zagotavlja finančna sredstva, in sicer samo za tiste raziskovalne skupine svoje države, ki so vključene v nadnacionalne konzorcije izbranih projektov.

V okviru pobude ERA-NET Core Organic Plus, ki je akronim za koordinacijo evropskega nadnacionalnega raziskovanja na področju ekološkega kmetijstva in prehranskih sistemov, ustanovljene za izboljšanje sodelovanja med nacionalnimi raziskovalnimi dejavnostmi na področju ekološkega kmetijstva, sodeluje 23 partnerjev (financerjev raziskav). Financiranje te pobude temelji na izhodišču, da EU na skupna nacionalna sredstva partnerjev prispeva 33-odstotno finančno soudeležbo. Partnerji projekta so v letu 2014 pripravili vse podlage za izvedbo prvega nadnacionalnega razpisa. Izbrani projekti pa so se začeli izvajati v letu 2015. Slovenija je vključena v raziskovalne konzorcije v štirih projektih, ki se izvajajo tri leta. Skupna vrednost teh projektov je 363.568 EUR, od tega 200.000 EUR prispeva MKGP in

163.568 EUR EU. Leta 2016 je bilo v okviru ERA-NET Core Organic Plus za štiri projekte izplačanih 119.000 EUR oziroma 13,4 % vseh sredstev za raziskave v kmetijstvu.

V okviru druge evropske iniciative ERA-NET EUPHRESKO se je v letu 2016 nadaljevalo sofinanciranje enega projekta (MONOCHAMUS), ki se je konec leta tudi zaključil. Podpora MKGP temu projektu je v letu 2016 znašala 22.000 EUR oziroma 2,5 % vseh sredstev za raziskave v kmetijstvu.

Tretja evropska iniciativa ERA-NET ARIMNet2 se je začela izvajati v letu 2014. Slovenija ima v projektu vključena dva partnerja – MKGP in MIZŠ. Leta 2016 je MKGP aktivno sodelovalo pri oblikovanju vsebin za poletno šolo in konferenco AKIS. Vsakega dogodka sta se udeležila po dva slovenska predstavnika. Končan je bil tudi drugi nadnacionalni razpis, v katerem s sredstvi na dveh izbranih projektih, ki vključujeta slovenske raziskovalce, sodeluje tudi MIZŠ.

MKGP kot partner konzorcija držav članic EU sodeluje tudi v četrti evropski iniciativi ERA-NET, v projektu ERA-NET SusAn (European research area on sustainable animal production systems oziroma Evropski raziskovalni prostor o trajnostnih živinorejskih proizvodnih sistemih). Projekt se je začel izvajati marca 2016, ko je bila podpisana konzorcijska pogodba. V projekt je vključenih 37 partnerjev iz 21 držav članic EU in dve pridruženi državi. Slovenija bo sodelovala v vseh sedmih delovnih sklopih. V okviru delovnega sklopa priprava in izvedba razpisa je bil januarja 2016 objavljen dvostopenjski nadnacionalni javni razpis. V financiranje se je uvrstilo 14 projektov. Na izbranih projektih sodelujeta 102 raziskovalni skupini iz 20 evropskih držav. Skupna sredstva vseh projektov, pridobljena od financerjev in iz sredstev EU, znašajo 15.905.000 EUR.

Slovenija bo v skladu z nacionalnimi prednostnimi nalogami na področju trajnostne živinoreje sodelovala v štirih izbranih projektih:

1. SuSi – Trajnostni vidik v proizvodnji svinjskega mesa z imunokastracijo (Sustainability in pork production with immunocastration), trajanje: 36 mesecev;
2. EcoLamb – Holističen pristop pri proizvodnji mesa z zmanjšanjem ekološkega odtisa (Holistic production to reduce the ecological footprint of meat), trajanje: 30 mesecev;
3. BPractices – Novi vidiki in prakse za izboljšanje zdravja medonosnih čebel v obdobju Aethina tumida v Evropi (New indicators and on-farm practices to improve honeybee health in the Aethina tumida era in Europe), trajanje: 36 mesecev;
4. FreeWalk – Razvoj ekonomsko upravičenih sistemov proste reje živali, ki bodo izboljšali dobro počutje in zdravje živali ter kakovost gnoja in jih bo družba cenila (Develop economic sound free walk farming systems elevating animal welfare, health and manure quality, while being appreciated by society), trajanje: 36 mesecev.

Za izvajanje teh projektov je zagotovljenih 294.000 EUR, od tega 160.000 EUR prispeva MKGP in 134.000 EUR EU. Financiranje projektov ERA NET SUSAn se začne v letu 2017.

Podroben pregled raziskovalnih projektov, ki jih sofinancira MKGP, je v prilogi.

8.5 Kmetijsko izobraževanje

Načrtovanje in izvajanje izobraževanja sta v Sloveniji v pristojnosti MIZŠ, usposabljanje odraslih pa v pristojnosti Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. MKGP v sodelovanju s področnimi organizacijami in socialnimi partnerji nastopa kot enakopravni partner pri vseh tistih vprašanjih, ki so vezana na izobraževanje s področja kmetijstva, gozdarstva, živilstva, ribištva in veterine.

Visoko in kakovostno usposobljene strokovne službe in izobraženi kmetovalci so zagotovilo za uspeh, zato MKGP za doseg ciljev sodeluje pri oblikovanju poklicnega in strokovnega izobraževanja. Kot socialni partner ima svojega predstavnika v področnem odboru za poklicne standarde kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo, prehrano in veterino pri Centru za poklicno izobraževanje.

MKGP izvaja ukrepe, ki izobraževalnim ustanovam, ki izvajajo programe rednega in izrednega formalnega izobraževanja, pomagajo pri izvedbi načrtovanih praktičnih izobraževanj. Leta 2016 je MKGP izvedlo ukrep sofinanciranja praktičnega pouka, pri čemer je bilo na javnem razpisu razpisanih 168.010 EUR. Sredstva so se tako kakor doslej namenila za pridobivanje znanja za varnejše delo pri kmetijski pridelavi in predelavi ter seznanjanje udeležencev v izobraževalnem procesu o razvoju tehnologij. Za razpisana sredstva je uspešno kandidiralo 17 izobraževalnih ustanov, v programe katerih je bilo vpisanih 4.106 dijakov in 2.939 študentov kmetijskih, gozdarskih, hortikulturnih, naravovarstvenih, veterinarskih in živilskih izobraževalnih smeri. Skupno je bilo na ta področja vpisanih 7.045 dijakov in študentov, kar je največ v zadnjem obdobju.

Preglednica 65: Število vpisanih dijakov in študentov po področjih izobraževanja; 2011–2016

	Število dijakov						Število študentov					
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Kmetijstvo	1.020	999	1.142	1.134	1.133	1.258	1.479	1.414	1.487	1.314	1.399	1.282
Gozdarstvo	137	162	163	168	164	163	207	213	272	255	254	272
Hortikultura	586	547	521	466	447	482	150	124	117	164	183	115
Naravovarstvo	263	386	422	431	440	436	182	249	286	188	250	195
Veterina	548	562	616	625	666	691	206	163	378	385	401	408
Živilstvo	819	835	863	870	945	1.076	887	811	775	693	671	667
Skupaj	3.373	3.491	3.727	3.694	3.795	4.106	3.111	2.974	3.315	2.999	3.158	2.939

Vir: MKGP

8.6 Kmetijsko knjigovodstvo po metodologiji FADN

8.6.1 Vzorec poročevalskih kmetijskih gospodarstev, vključenih v mrežo FADN

Mreža računovodskih podatkov s kmetijskih gospodarstev (Farm Accountancy Data Network ali FADN) je usklajen sistem poenostavljenega kmetijskega knjigovodstva, ki temelji na spoštovanju enakih računovodskih načel v vseh državah članicah EU. Izvaja se na vzorcu (tržnih) kmetijskih gospodarstev. Sistem je namenjen predvsem spremljanju absolutnih in relativnih sprememb dohodkov na ravni kmetijskega gospodarstva za potrebe agrarno ekonomskih analiz in za podporo agrarno političnim odločitvam. V Sloveniji segajo začetki knjigovodstva po metodologiji FADN v leto 1994, od leta 2004 pa je knjigovodstvo FADN usklajeno s predpisi na ravni EU.

Analiza rezultatov FADN za obračunska leta 2011–2015 temelji na začasni standardni rezultatih, prejetih s strani Evropske komisije decembra 2016 (za leto 2011) in junija 2017 (za leta 2012–2015), pri čemer so analizirani podatki za leti 2012 in 2013 preračunani po najnovejši tipologiji, podatki za leta 2012 do 2014 pa so bili deležni tudi nekaterih popravkov. Iz navedenih razlogov rezultati FADN za omenjena leta, objavljeni v tem poročilu, odstopajo od rezultatov, objavljenih v lanskem poročilu.

Število poročevalskih kmetijskih gospodarstev v dejanskem vzorcu FADN za Slovenijo se je v obračunskem letu 2015 v primerjavi z letom 2014 zmanjšalo za okoli 1 %, v primerjavi z letom 2011 pa za okoli 4 %. Po velikosti je bil dejanski vzorec FADN za obračunsko leto 2015 znova nekoliko manjši kot načrtovani vzorec (–1,4 %).

Preglednica 66: Število poročevalskih kmetijskih gospodarstev v vzorčnem okviru za nabor ter v načrtovanem in dejanskem vzorcu FADN; 2011–2015

	2011	2012	2013	2014	2015
Vzorčni okvir za nabor	41.323	41.323	41.303	41.303	41.303
Načrtovani vzorec	908	908	908	908	908
Dejanski vzorec	929	1.143	945	904	895

Vir: MKGP (načrti vzorčenja 2011–2015), FADN RICA (individualni podatki 2011–2015 na podlagi SO; december 2016 in junij 2017; podatki za leto 2015 začasni), preračuni KIS

Pokritost načrtovanega z dejanskim vzorcem za leto 2015 po začnih podatkih še vedno ni optimalna (to velja bolj za razrede ekonomske velikosti), je pa v primerjavi z letom prej v splošnem boljša. Izboljšala se je v dveh tretjinah analiziranih skupin (proizvodni tipi, razredi ekonomske velikosti). Izboljšana pokritost pomeni relativno manjše odstopanje števila kmetijskih gospodarstev v posamezni skupini v dejanskem vzorcu od števila gospodarstev v isti skupini v načrtovanem vzorcu kot v predhodnem letu.

Orientacijska priporočila glede pokritosti načrtovanega vzorca po razredih ekonomske velikosti so naslednja: priporočljivo bi bilo zmanjšati število kmetijskih gospodarstev predvsem v srednjih razredih (od 8.000 do < 25.000 EUR SO in od 25.000 do < 100.000 EUR SO), povečati pa število gospodarstev v skrajnih razredih ekonomske velikosti, torej v najnižjem in najvišjem. Za boljšo pokritost po proizvodnih tipih bi bilo priporočljivo povečati število kmetijskih gospodarstev predvsem v tipih mešano in vrtnarstvo, zmanjšati pa število kmetijskih gospodarstev v tipih pašna živina in poljščine.

Preglednica 67: Število kmetijskih gospodarstev po tipih kmetovanja (TF8) in ekonomski velikosti v načrtovanem in dejanskem vzorcu FADN; 2011–2015

Tip kmetovanja (TF8)	Načrtovani vzorec					Dejanski vzorec				
	2011	2012	2013	2014	2015	2011	2012	2013	2014	2015
Poljščine	66	66	100	100	100	85	132	118	124	116
Vrtnarstvo	15	15	17	17	17	7	10	13	12	9
Vinogradništvo in trajni nasadi	70	70	88	88	88	75	93	75	65	85
Mleko	220	220	151	151	151	269	329	188	164	148
Pašna živina	292	292	303	303	303	287	343	340	360	355
Prašiči/perutnina	25	25	20	20	20	18	17	17	21	24
Mešano	220	220	229	229	229	188	219	194	158	158
Skupaj	908	908	908	908	908	929	1.143	945	904	895
Razred ekonomske velikosti (SO)	Načrtovani vzorec					Dejanski vzorec				
	2011	2012	2013	2014	2015	2011	2012	2013	2014	2015
4.000–< 8.000 EUR	386	386	383	383	383	110	74	121	137	141
8.000–< 25.000 EUR	342	342	329	329	329	335	359	372	405	423
25.000–< 100.000 EUR	126	126	139	139	139	370	510	352	300	289
100.000–< 500.000 EUR	35	35	39	39	39	114	197	98	62	41
>= 500.000 EUR	19	19	18	18	18	0	3	2	0	1
Skupaj	908	908	908	908	908	929	1.143	945	904	895

Vir: MKGP (načrti vzorčenja 2011–2015), FADN RICA (individualni podatki 2011–2015 na podlagi SO; december 2016 in junij 2017; podatki za leto 2015 začasni), preračuni KIS

Okvir 7: FADN (Farm Accountancy Data Network)

V okviru FADN se zbirajo računovodski podatki za vzorec kmetijskih gospodarstev po enotni predpisani metodologiji v vseh državah članicah EU. V vzorec so lahko vključena le gospodarstva, ki presegajo določen prag ekonomske velikosti. Razred ekonomske velikosti, ki je prag zajetja kmetijskih gospodarstev v vzorčni okvir za nabor poročevalskih kmetij, določi posamezna država. Gospodarstva v vzorcu morajo biti izbrana na način, ki zagotavlja reprezentativnost po regijah, ekonomski velikosti in tipu kmetovanja, podlaga za vzorčenje pa so statistični podatki strukturnih raziskovanj kmetijstva.

Ekonomska velikost kmetijskih gospodarstev se od vključno obračunskega leta 2010 opredeljuje na podlagi standardnega prihodka (Standard Output ali SO). SO je standardna vrednost bruto kmetijske proizvodnje po cenah na kmetiji (v EUR), in sicer brez DDV, davkov na proizvode in subvencij, izračunava pa se kot petletno povprečje. V Sloveniji je od leta 2010 prag ekonomske velikosti kmetijskega gospodarstva za vključitev v vzorec FADN enak 4.000 EUR SO.

Poročevalska enota je kmetijsko gospodarstvo, ki ustreza postavljenim merilom in se odloči za vodenje računovodstva. Obračunsko obdobje računovodstva je koledarsko leto. Na začetku koledarskega leta kmetje skupaj s kmetijskimi svetovalci izpolnijo popisne liste o zmogljivostih na kmetijskem gospodarstvu, v mesečnih poročilih pa poročajo o poslovnih dogodkih, ki jih računovodski pisarni KGZ Kranj in KGZ Ptuj ali kmetijska gospodarstva po možnosti sproti vnašajo v računalniški program. Vnos, obdelavo in arhiviranje knjigovodskih podatkov financira EU, nadomestila poročevalskim kmetijskim gospodarstvom za vodenje računovodstva pa se financirajo z državnimi sredstvi.

Metodologija FADN predpisuje izračunavanje več kot 150 standardnih rezultatov, ki so izračunani kot tehtana povprečja, pri čemer vsakemu poročevalskemu kmetijskemu gospodarstvu pripada ustrezna utež glede na število gospodarstev v neki skupini (stratumu). Vsota uteži vseh kmetijskih gospodarstev v vzorcu je skupno število gospodarstev v naboru poročevalskih kmetijskih gospodarstev.

Temeljni pojmi

Tip kmetovanja je opredeljen na podlagi deleža, ki ga posamezna kmetijska aktivnost prispeva k skupni vrednosti ekonomskega merila (SO) na kmetijskem gospodarstvu. V prikazih standardnih rezultatov so poročevalska kmetijska gospodarstva razporejena v osem razredov splošnih tipov kmetovanja (TF8).

Vložek dela zajema plačano in neplačano delo, izraženo v ekvivalentu polnovredne delovne moči (PDM), ki predstavlja letno delovno obveznost enega polno zaposlenega delavca (1.800 ur/leto). Vložek neplačanega dela se nanaša na delo družinskih članov (PDMd).

Vrednost proizvodnje vključuje vrednost prodaje, vrednost doma pridelane krme in semen, vrednost porabe v gospodinjstvu in vrednost daril v naravi ter spremembe vrednosti živine in zalog rastlinskih pridelkov.

Vmesna poraba vključuje vse skupne splošne in posebne stroške, povezane z opravljanjem kmetijske dejavnosti v obračunskem letu, vključno s stroški doma pridelanih in porabljenih pridelkov za reprodukcijo na kmetijskem gospodarstvu. Ne vključuje pa finančnih obveznosti (plačane obresti, najemnine), stroškov dela in amortizacije.

Bilanca tekočih subvencij in davkov zajema subvencije in davke, ki izhajajo iz tekoče proizvodnje v obračunskem letu (seštevek v obračunskem letu odobrenih kmetijskih subvencij in bilance DDV na tekoče poslovanje, zmanjšan za kmetijske davke).

Bruto dodana vrednost kmetije je vrednost proizvodnje, zmanjšana za vmesno porabo ter povečana (zmanjšana) za bilanco tekočih subvencij in davkov.

Amortizacija je letno nadomestilo za uporabo stalnega kapitala (zgradbe, stroji in oprema ipd.).

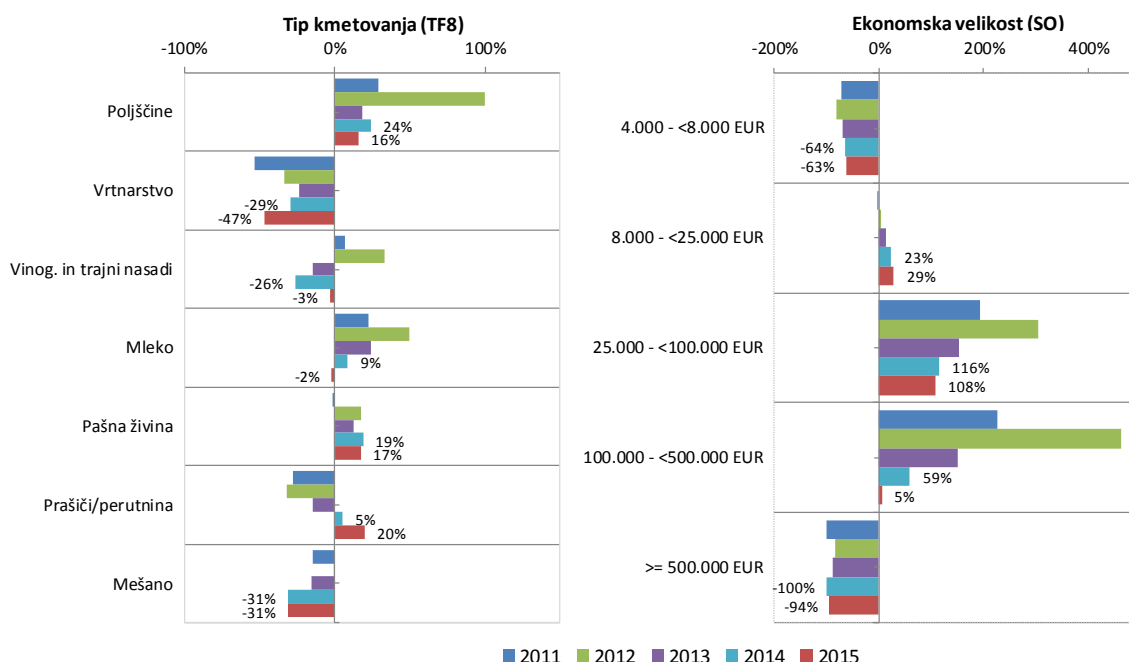
Neto dodana vrednost kmetije (NDV) se izračuna kot bruto dodana vrednost, zmanjšana za amortizacijo. Je nadomestilo za stalne proizvodne dejavnike ne glede na izvor (delo, zemlja, kapital: domače in najeto) in za podjetniška tveganja.

Stroški z zunanjimi dejavniki so nadomestila za vložke (delo, zemlja in kapital), ki niso v lasti imetnika kmetijskega gospodarstva, ter zajemajo stroške plač, najemnin in plačanih obresti.

Bilanca subvencij in davkov na zajema subvencije in davke, ki ne izhajajo iz tekoče proizvodne dejavnosti v obračunskem letu. Izračuna se kot seštevek subvencij za investicije in premij za opustitev mlečne proizvodnje, zmanjšan za DDV, plačan za investicije.

Dohodek kmečke družine je neto dodana vrednost kmetije, zmanjšana za stroške z zunanjimi dejavniki ter povečana (zmanjšana) za bilanco subvencij in davkov na investicije. Ta kazalec predstavlja povračilo za stalne proizvodne dejavnike v lasti kmetijskega gospodarstva (delo, zemlja, kapital) in nadomestilo za podjetniška tveganja.

Slika 33: Odstopanje dejanskega od načrtovanega vzorca FADN po tipih kmetovanja (TF8) in razredih ekonomske velikosti (načrtovani vzorec = 0 %); 2011–2015

Vir: MKGP (načrti vzorčenja 2011–2015), FADN RICA (individualni podatki 2011–2015 na podlagi SO, december 2016 in junij 2017; podatki za leto 2015 začasni), preračuni KIS

V absolutnem smislu se je v letu 2015 v primerjavi z letom prej število kmetijskih gospodarstev v polovici analiziranih skupin (proizvodni tipi, razredi ekonomske velikosti) v dejanskem vzorcu zmanjšalo, najbolj v proizvodnem tipu mleko in v višjem srednjem razredu (od 100.000 do < 500.000 EUR SO), najbolj povečalo pa v tipu vinogradništvo in trajni nasadi in v drugem razredu po ekonomski velikosti (od 8.000 do < 25.000 EUR SO).

8.6.2 Osnovna proizvodna zmogljivost in ekonomska velikost po tipih kmetovanja

Leta 2015 so po začasnih podatkih FADN kmetijska gospodarstva v povprečju uporabljala 9,8 ha kmetijskih zemljišč (KZU), kar je ohranitev obsega iz leta prej (−0,3 %) in za skoraj polovico več od državnega povprečja po podatkih vzorčnega raziskovanja o strukturi kmetijskih gospodarstev v letu 2016 (6,9 ha KZU/kmetijsko gospodarstvo). V primerjavi z letom 2014 se je obseg KZU na kmetijsko gospodarstvo izrazilo povečal pri proizvodnih tipih vrtnarstvo in prašiči/perutnina (za tretjino ali več), najizraziteje pa zmanjšal pri proizvodnem tipu poljščine (−3,1 %). Po obsegu KZU so bila leta 2015 v povprečju največja kmetijska gospodarstva proizvodnih tipov prašiči/perutnina in mleko, najmanjša pa, enako kot v letih prej, tipov vinogradništvo in trajni nasadi.

Povprečno število GVŽ na kmetijsko gospodarstvo se je v letu 2015 le malce povečalo v primerjavi z letom prej (+0,6 %). Po začasnih podatkih FADN so kmetijska gospodarstva v letu 2015 v povprečju redila 10 GVŽ. Tudi v tem letu so bila kmetijska gospodarstva po podatkih FADN po številu GVŽ pričakovano občutno nad državnim povprečjem po podatkih vzorčnega raziskovanja o strukturi kmetijskih gospodarstev v letu 2016 (7,5 GVŽ/kmetijsko gospodarstvo; upoštevana kmetijska gospodarstva z živino). V primerjavi z letom prej se je število GVŽ v letu 2015 najbolj povečalo pri tipih vinogradništvo in trajni nasadi, vendar gre pri obeh tipih za zelo majhne absolutne vrednosti obsegov GVŽ na kmetijskih gospodarstvih. Povprečno število GVŽ na kmetijsko gospodarstvo se je v letu 2015 povečalo tudi pri tipih prašiči/perutnina (za okoli petino) in mleko (okoli 5 %), pri tipu poljščine pa se je

zmanjšalo za desetino. Enako kot v predhodnih analiziranih letih so tudi leta 2015 v povprečju največ GVŽ redila kmetijska gospodarstva v tipih prašiči/perutnina in mleko.

Preglednica 68: Osnovni proizvodni potencial in ekonomska velikost kmetijskih gospodarstev v vzorcu FADN po tipih kmetovanja (TF8); 2011–2015

Tip kmetov. (TF8)	KZU (ha/kmet. gospodarstvo)					Število GVŽ (GVŽ/kmet. gospodarstvo)				
	2011	2012	2013	2014	2015	2011	2012	2013	2014	2015
Poljščine	10,3	9,7	9,8	8,9	8,7	1,6	2,0	1,7	1,5	1,3
Vrtnarstvo	8,3	7,3	7,8	7,8	10,5	3,1	1,3	1,2	1,0	1,1
Vinograd.	4,4	4,4	4,1	4,1	4,4	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2
Trajni nas.	5,3	5,0	5,7	4,7	4,9	0,5	0,3	0,3	0,5	0,6
Mleko	17,9	19,3	17,7	15,9	16,1	28,3	30,1	27,0	24,6	25,8
Pašna živ.	11,1	10,8	10,5	10,4	10,2	10,5	10,0	10,0	9,7	9,4
Prašiči/per.	24,0	28,1	29,0	15,5	20,7	97,5	120,4	128,1	76,1	92,3
Mešano	9,2	9,4	8,8	8,0	7,9	10,0	9,9	9,5	8,9	8,8
Skupaj	11,1	10,9	10,6	9,8	9,8	12,6	11,2	10,8	9,9	10,0
Tip kmetov. (TF8)	Vložek dela (PDM/kmet. gospodarstvo)					Ekonomska velikost (v 000 EUR SO*/kmet. gospodarstvo)				
	2011	2012	2013	2014	2015	2011	2012	2013	2014	2015
Poljščine	1,0	1,0	1,0	1,0	0,9	15,2	15,5	15,6	13,8	13,3
Vrtnarstvo	4,0	2,5	3,9	3,5	5,9	53,7	48,5	51,4	55,7	66,9
Vinograd.	1,5	1,8	1,5	1,5	1,4	10,7	11,8	10,9	10,6	11,4
Trajni nas.	1,8	1,5	1,6	1,3	1,4	25,2	26,2	28,0	23,2	22,1
Mleko	2,1	2,0	1,9	1,8	1,8	49,9	59,4	53,2	48,6	49,9
Pašna živ.	1,3	1,3	1,3	1,2	1,2	12,1	14,2	14,0	13,5	12,7
Prašiči/per.	1,8	2,0	1,9	1,5	1,6	90,7	135,6	139,5	91,2	114,6
Mešano	1,4	1,4	1,3	1,4	1,3	15,5	18,1	17,1	16,0	16,1
Skupaj	1,5	1,4	1,4	1,3	1,3	21,5	22,9	22,0	20,3	20,2

* 2011: SO2007; 2012–2015: SO2010

Vir: FADN RICA (individualni podatki 2011–2015 na podlagi SO; december 2016 in junij 2017; podatki za leto 2015 začasni), preračuni KIS

Leta 2015 se je povprečna poraba dela (plačanega in neplačanega) na kmetijskih gospodarstvih po začasnih podatkih FADN ohranila na ravni predhodnega leta in znašala 1,3 PDM na kmetijsko gospodarstvo, kar je znova občutno nad slovenskim povprečjem po vzorčnem raziskovanju o strukturi kmetijskih gospodarstev v letu 2016 (1,1 PDM/kmetijsko gospodarstvo). V primerjavi z letom 2014 se je povprečna poraba dela zmanjšala pri polovici proizvodnih tipov, najizraziteje pri tipih poljščine (–9 %) in vinogradništvo (–5 %). Pri tipu vrtnarstvo se je glede na predhodno leto močno povečala povprečna poraba delovne sile (+70 %; vpliv osamelca v vzorcu). Najmanjša povprečna poraba dela po začasnih podatkih za leto 2015 je bila izračunana za tipa poljščine (0,9 PDM/kmetijsko gospodarstvo) in pašna živina (1,2 PDM/kmetijsko gospodarstvo). Enako kot leto prej je bila tudi v letu 2015 povprečna poraba dela največja pri proizvodnih tipih vrtnarstvo (5,9 PDM/kmetijsko gospodarstvo) in mleko (1,8 PDM/kmetijsko gospodarstvo).

Leta 2015 so kmetijska gospodarstva po podatkih FADN v povprečju dosegala ekonomsko velikost okoli 20,2 tisoč EUR standardnega prihodka na kmetijsko gospodarstvo, kar je ohranitev ravni iz leta prej in občutno nad slovenskim povprečjem po vzorčnem raziskovanju o strukturi kmetijskih gospodarstev v letu 2013 (13,9 tisoč EUR standardnega prihodka/kmetijsko gospodarstvo). Enako kot v predhodnem letu so po ekonomski velikosti v povprečju največja kmetijska gospodarstva pri proizvodnih tipih prašiči/perutnina, vrtnarstvo in mleko, najmanjša pa pri tipih pašna vinogradništvo in živina.

8.6.3 Ključni ekonomski rezultati knjigovodstva po metodologiji FADN

Začasni podatki knjigovodstva FADN kažejo na poslabšanje ekonomskega stanja kmetijskih gospodarstev v obračunskem letu 2015, kljub povečanju vrednosti proizvodnje za okoli 7 % in skupnega prihodka za okoli 3 % v primerjavi z letom 2014. K povečanju vrednosti proizvodnje je doprineslo predvsem izrazito povečanje vrednosti rastlinske proizvodnje v primerjavi z letom prej (+19 %). Do poslabšanja ekonomskih rezultatov na agregatni ravni pa je prišlo na račun precejšnjega povečanja vmesne porabe (+7 %) in znižanja neto tekočih subvencij (–12 %). K povečanju vmesne porabe je največ prispeval močan porast stroškov krme za pašno živino, in sicer za četrtno glede na leto prej. Stroški krme za pašno živino predstavljajo največji delež stroškov vmesne porabe, in sicer v povprečju obdobja 2011–2015 okoli tretjino. Amortizacija se je v primerjavi s predhodnim letom le malce povečala (+1 %).

V primerjavi s predhodnim letom se je neto dodana vrednost kmetije v letu 2015 izrazito zmanjšala (–9 %) in dosegala 4.325 EUR. Ob ohranitvi porabe delovne sile je neto dodana vrednost, preračunana na PDM, leta 2015 znašala 3.267 EUR, kar je okoli 9 % manj kot leto prej.

Preglednica 69: Osnovni ekonomski rezultati knjigovodstva FADN (EUR/gospodarstvo); 2011–2015

	2011	2012	2013	2014	2015	Indeks 2015/14
Skupaj vrednost proizvodnje	27.020	24.893	22.839	22.280	23.786	106,8
Bilanca tekočih subvencij in davkov	6.519	6.649	7.089	5.923	5.196	87,7
Skupni prihodek	33.539	31.542	29.928	28.203	28.982	102,8
Skupaj vmesna poraba	18.986	18.681	17.204	15.641	16.808	107,5
Bruto dodana vrednost kmetije	14.553	12.862	12.724	12.561	12.174	96,9
Amortizacija	7.198	7.449	7.481	7.792	7.849	100,7
Neto dodana vrednost kmetije	7.355	5.413	5.243	4.770	4.325	90,7
Neto dod. vred. km. na PDM (EUR/PDM)	4.953	3.823	3.810	3.585	3.267	91,1

Vir: FADN RICA (individualni podatki 2011–2015 na podlagi SO; december 2016 in junij 2017; podatki za leto 2015 začasni), preračuni KIS

Orientacijska primerjava z rezultati ekonomskih računov za kmetijstvo (ERK) za leto 2015 kaže, ob upoštevanju razlik v namenu in metodologiji izračunavanja obeh kazalcev, da neto dodana vrednost kmetije na PDM po začnih podatkih FADN znova močno odstopa od ravni factorskega dohodka na PDM po ERK (6.264 EUR/PDM leta 2015), tako v redu velikosti kot tudi v smeri stopnje spremembe v primerjavi s predhodnim letom (faktorski dohodek raste, neto dodana vrednost občutno pade).

Obe omenjeni odstopanji med kazalcema sta presenetljivi. Pričakovali bi namreč, da bo neto dodana vrednost kmetije na PDM po FADN višja od factorskega dohodka na PDM (ERK), saj knjigovodstvo FADN ne zajema najmanjših kmetijskih gospodarstev (tj. pod ekonomskim pragom 4.000 EUR SO), kmetijska gospodarstva so tako po podatkih FADN po proizvodnih resursih v povprečju večja od nacionalnega statističnega povprečja. Razlogov, zakaj še vedno prihaja do tako izrazitih odstopanj med omenjenima kazalnikoma, je najverjetneje veliko. Ključni se še vedno zdijo nekateri neposodobljeni pristopi pri zbiranju in obdelavi podatkov FADN za Slovenijo, predvsem glede vložka delovne sile in vrednotenja osnovnih sredstev. Priporočljivo bi bilo tudi preveriti implementacijo načrtovanega vzorca in najti ustrezn(ejš)o metodo za obravnavo osamelcev v dejanskem vzorcu FADN, saj imajo lahko pomemben vpliv na agregatne rezultate. Zato je agregatne ekonomske rezultate FADN še vedno priporočljivo uporabljati z določeno mero previdnosti.

9 VARNA HRANA, VETERINARSTVO IN VARSTVO RASTLIN

Uprava za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (UVHVVR) opravlja upravne in strokovne naloge ter naloge uradnega nadzora na področju varnosti, kakovosti in označevanja kmetijskih pridelkov in živil ter krme, vključno z gensko spremenjenimi živali oziroma krmo. Opravlja tudi upravne in strokovne naloge ter naloge uradnega nadzora na področju varstva prebivalstva pred zoonozami, zaščite živali, varstva rastlin in semenskega materiala kmetijskih rastlin, ocenjevanja aktivnih snovi ter ocenjevanja in registracije fitofarmacevtskih sredstev (FFS), nadzira njihov promet in uporabo, testira naprave za nanašanje FFS, izvaja procese analize tveganja in naloge inšpekcijskega nadzora na področju varstva novih sort kmetijskih rastlin.

9.1 Področje fitofarmacevtskih sredstev

Sektor za FFS sodeluje v programu ocenjevanja novih aktivnih snovi in v programu revizije odobrenih aktivnih snovi, vključno z njihovimi ostanki v živilih, ki se uporabljajo v FFS za raven EU, in sicer kot država poročevalka ali soporočevalka. Ocenjevanje aktivnih snovi je dolgotrajen postopek, ki traja do tri leta. V njem sodelujejo vse države članice EU, EFSA in Evropska komisija (EK).

Preglednica 70: Število izvedenih ocen in izdanih odločb v postopku odobritve aktivnih snovi in izdaje odločb o registraciji oziroma dovoljenjih za FFS v letu 2016

Vrsta administrativnega ukrepa na področju odobritve dajanja FFS v promet	Število
EU ocena aktivne snovi	4 (v postopku)
EU poročilo o oceni za consko registracijo FFS	5
Odločbe o registraciji novih FFS v RS	51
Odločbe o podaljšanju registracije za FFS v RS	89
Dovoljenja za vzporedno trgovanje oziroma uporabo	29
Dovoljenja za nujne primere	10
Dovoljenja za raziskave in razvoj	59
Odločba o spremembi registracije	109
Št. registriranih FFS v RS na dan 31. 12. 2016	514

Vir: UVHVVR

V skladu z načrtom dela je bilo leta 2016 opravljenih 578 pregledov registracije, označenosti in analiz FFS. Od tega je bilo ugotovljenih 53 nepravilnosti (9,2 %), kar je več kot v predhodnem letu. Uvedenih je bilo 25 prekrškovnih postopkov. Z namenom preverjanja kemijske sestave in fizikalnih lastnosti sredstev je bilo analiziranih 16 FFS, pri čemer nepravilnosti niso bile ugotovljene.

Na podlagi Odredbe o prepovedi prometa in uporabe določenih FFS na ozemlju RS (Uradni list RS, št. 31/11 in 83/12 – ZFfS-1), s katero so za promet in uporabo prepovedana nekatera FFS za tretiranje semena določenih poljščin (npr. koruza, oljna ogrščica, sladkorna pesa itd.), je bilo v letu 2016 za preverjanje aktivnih snovi analiziranih 14 vzorcev semena, in sicer devet vzorcev dodelanega semena korusa, štiri vzorci dodelanega semena oljne ogrščice in en vzorec semena sončnic. Rezultati vzorcev semena korusa kažejo, da so bili pri treh od devetih vzorcev ugotovljeni ostanki najmanj ene aktivne snovi v enem vzorcu in tri aktivne snovi v dveh vzorcih. V vseh štirih vzorcih semena oljne ogrščice so bile analizirane aktivne snovi nekonotinooidov, v vzorcu semena sončnice pa je bila analizirana aktivna snov tiametoksam. Rezultati kažejo, da so v vseh neskladnih vzorcih analizirane vsebnosti aktivnih snovi nekonotinskih insekticidov manjše od določenih vrednosti. Z analizo določene

aktivne snovi so posledica tehnološke kontaminacije, ki nima negativnega vpliva na ljudi in okolje ter ni v nasprotju z Odredbo o prepovedi prometa in uporabe določenih FFS na ozemlju RS. Z analizo določeni ostanki neoniokotinoidov tudi niso posledica namernega tretiranja semena, saj ugotovljene koncentracije ne zagotavljajo nikakršne zaščite proti škodljivcem. Predvideva se, da gre le za slabo očiščeno linijo pri polnjenju tretiranega semena.

Preglednica 71: Število opravljenih pregledov in ugotovljenih nepravilnosti v letu 2016

Vsebinsko področje	Št. pregledov	Št. nepravilnosti	Št. prekrškov
FFS z izdanim predpisanim dovoljenjem skladno z Uredbo 1107/2009/ES (5. čl.) in registracija	345	35	19
Označevanje FFS – varstvo čebel	16	7	
Označevanje semena – tretirano s FFS	95	11	6
Vzorčenje FFS na fizikalno-kemijsko sestavo	16	0	0
Prepoved in omejitev prometa oz. uporabe FFS oz. semen, tretiranih s FFS	92	0	0
Vzorčenje semena	14	0	0
Skupaj	578	53	25

Vir: UVHVVR

Pregled prometa s FFS na debelo in drobno zajema preverjanje registracije, izpolnjevanje pogojev glede opremljenosti prostorov in izobrazbe ter prisotnosti prodajalcev. Fitosanitarni inšpektorji so opravili 1.157 pregledov. Pri preverjanju prometa s FFS je bilo v upravnem postopku ugotovljenih 84 nepravilnosti (7,3 %) in uvedenih 36 prekrškovnih postopkov. Največ ugotovljenih nepravilnosti je bilo pri prodaji FFS v specializiranih prodajalnah za poklicno uporabo uporabnikom, brez predložitve veljavnega dokazila o izpolnjevanju pogojev. V letu 2016 je potekal poostren nadzor prodaje FFS v prodajalnah na meji s Hrvaško, zaradi česar je bilo ugotovljenih tudi več nepravilnosti. Pri uporabnikih je bilo opravljenih skupno 4.661 pregledov ter ugotovljenih 451 nepravilnosti (9,7 %) in uvedenih 70 prekrškovnih postopkov. Ugotovljene nepravilnosti se nanašajo pretežno na uporabo FFS na kulturi, za katero FFS ni registrirano, in vodenje evidenc.

Leta 2016 so fitosanitarni inšpektorji obravnavali osem prijav pomora čebel in odvzeli deset vzorcev mrtvic in zelenih delov rastlin. Pri prijavah padcev čebel leta 2016 je bilo ugotovljeno, da gre za posamične padce čebel na skoraj celotnem območju Slovenije, ki niso posledica neposredne uporabe FFS.

9.2 Varna hrana

Glede na register primarnih pridelovalcev kmetijskih pridelkov rastlinskega izvora na področju **primarne pridelave živil**, v letu 2016 ni pomembnejših sprememb v številu zavezancev, ki pridelujejo živila rastlinskega izvora za trg. Registracija primarnih pridelovalcev kmetijskih pridelkov rastlinskega izvora je tudi v tem letu potekala v obliki samodejne registracije večine pridelovalcev. Na področju registracije je bilo opravljenih 317 pregledov in ugotovljenih 32 neskladnosti (10,1 %).

Pri izpolnjevanju higienskih standardov v primarni pridelavi je bilo leta 2016 izvedenih 497 pregledov kmetijskih gospodarstev, od tega je bilo 376 podrobnejših pregledov glede higiene pridelave kmetijskih pridelkov rastlinskega izvora za prodajo. Pri tem je bilo odkritih 35 neskladnosti (9,3 %). Na področju skladnosti glede sledljivosti prodaje je bilo pregledanih 248 nosilcev dejavnosti v primarni proizvodnji in ugotovljenih 13 nepravilnosti (5,2 %). Na

področju skladnosti glede sledljivosti nabave živil in krme pa je bilo pregledanih 396 pridelovalcev in ugotovljenih 13 neskladnosti (3,3 %).

Ob inšpekcijskem nadzoru je bilo ugotovljeno, da le 4,2 % pregledanih pridelovalcev namaka svoje površine; od teh je 28 % kmetijskih gospodarstev izvajalo tudi analize vode. Pridelke je skladiščilo 69 % gospodarstev, krmo pa 65 %. Tudi v letu 2016 nihče od pregledanih zavezancev ni uporabljal gensko spremenjenega semena.

Na področju uradnega nadzora nosilcev dejavnosti na področju **predelave živil rastlinskega izvora ter distribucije živil** je bilo leta 2016 pregledanih 894 nosilcev dejavnosti. Delež skladnih glede registracije živilskega obrata se je v primerjavi s predhodnim letom zmanjšal za 2 %. Največji delež neskladnosti je ugotovljen pri izpolnjevanju splošnih in posebnih zahtev glede prostorov, pri čemer so bile pomanjkljivosti ugotovljene pri 19 % pregledanih obratov; primerjava s predhodnim letom kaže, da se je stanje na področju splošnih zahtev glede prostorov izboljšalo (za 3 %), stopnja skladnosti na področju izpolnjevanja posebnih zahtev pa ostaja enaka. Pri ustreznosti notranjega nadzora primerjava s predhodnim letom kaže na večjo stopnjo skladnosti, tako pri notranjem nadzoru na podlagi sistema HACCP kot na podlagi smernic dobre higienske prakse. Pomanjkljivo zagotavljanje sledljivosti je bilo ugotovljeno pri 10 % obratov, kar v primerjavi s predhodnim letom pomeni poslabšanje za 3 %.

Pri inšpekcijskih pregledih, usmerjenih v **preverjanje kakovosti in označevanja živil, vključno s shemami kakovosti** v vseh stopnjah živilske verige, se preverja tudi označevanje živil. Največ preverjanja je bilo namenjenega splošnemu označevanju živil (jasnost, čitljivost) in rokom uporabe. Delež neskladnosti je bil 12-odstoten, kar pomeni približno enako stanje kot v predhodnem letu.

Preglednica 72: Pregledi glede označevanja; 2014–2016

Skupina	Področje nadzora	Število preverjanj			Delež skladnih (%)		
		2014	2015	2016	2014	2015	2016
Označevanje (splošno)	Jasno/čitljivo splošno označevanje	1.507	964	1.001	88	89	88
	Rok uporabe	1.370	849	824	89	90	89
	Navodila za uporabo	220	178	212	98	99	98
	Alergeni	218	564	626	84	82	85
	Ostali elementi splošnega označevanja	1.002	867	611	81	78	76
	Hranilna vrednost	0	85	96	–	93	94
	Obsevana živila	0	1	3	–	100	100
	Aditivi	83	31	46	81	74	80
	Zamrznjena živila	318	74	85	97	99	98
	Drugo	284	131	157	73	75	70

Vir: UVHVVR

V zvezi s shemami kakovosti (označba porekla, ekološka pridelava, integrirana pridelava, zajamčena tradicionalna posebnost, višja kakovost in geografska označba) je bilo izvedenih 173 preverjanj in ugotovljena je bila 90,2-odstotna skladnost. Največ napak je bilo ugotovljenih v zvezi z zaščiteno geografsko označbo.

Uradni nadzor nad prisotnostjo **gensko spremenjenih živil rastlinskega porekla** poteka v sklopu monitoringa prisotnosti gensko spremenjenih organizmov (GSO) v živilih – z namenom spremljanja stanja skladnosti z zakonodajo o živilih v maloprodaji. Ugotovljene nepravilnosti so se nanašale le na pomanjkljiv nadzor nad dobavitelji. V okviru monitoringa je bilo načrtovanih in analiziranih 43 vzorcev živil rastlinskega porekla. V treh vzorcih (pecivo, sojini medaljoni in zrne soje) je bila potrjena prisotnost gensko spremenjene soje MON40-3-2

(MON-Ø4Ø32-6), in sicer pod 0,1 %, v enem vzorcu (koruzni zдроб) pa primesi gensko spremenjene soje MON40-3-2 (MON-Ø4Ø32-6) pod mejo kvantifikacije. Preostali vzorci so bili negativni na prisotnost testiranih gensko spremenjenih organizmov, kar pomeni, da so bili vsi vzorci v skladu z zakonodajo.

Preglednica 73: Pregledi v okviru lastnega nadzora obratov glede GSO; 2014–2016

Skupina	Področje pregleda	Število preverjanj			Delež skladnih (%)		
		2014	2015	2016	2014	2015	2016
Biotehnologija (GSO)	Nadzor nad dobaviteljem	4	3	8	100	100	63
	Naključna vsebnost GSO	0	2	0	–	100	–
	Nedovoljeni GSO	0	1	0	–	100	–
	Označevanje	3	3	0	100	100	–
	Sledljivost	9	6	1	100	100	100

Vir: UVHVVR

Zaradi morebitnega **goljufigavega zavajanja potrošnikov** je EK v letu 2016 vzpostavila ločen sistem za izmenjavo informacij med državami članicami EU. V okviru tega je UVHVVR pregledala deset vzorcev tunine in preverila, ali se uporabljajo nedovoljeni aditivi, pri čemer je bil en vzorec pozitiven. Na uvozu je bila obravnavana pošiljka grozdja iz Egipta, na kateri je bila država porekla napačno označena (navedena država porekla je bila Italija). V okviru vzorčenja perutninskega mesa je bila pri dveh proizvodih, proizvedenih v EU, ugotovljena povečana vsebnost vode. Nadzor označenosti sadja in zelenjave v letu 2016 je pokazal, da je v povprečju tretjina sadja in zelenjave, ki se prodajata na tržnicah in drugih stojnicah, označena napačno glede izvora in splošnega označevanja.

Na področju **živil živalskega izvora** se smejo nekatere dejavnosti izvajati le v odobrenih obratih. Tovrstna dejavnost načeloma pomeni večje tveganje, zato so oblikovani posebej predpisani pogoji delovanja, sistemi notranjih kontrol in posebne zahteve glede izvajanja nadzora. Od leta 2008 se stalno povečuje število odobrenih klavnic za rdeče meso, število odobrenih klavnic za belo meso pa ostaja na podobni ravni. V skladu z zakonodajo veterinarji UVHVVR v klavnicah izvajajo stalen nadzor za zagotavljanje ante in post mortem pregleda živali, ki vstopajo v prehransko verigo, ter izvajajo pregled notranjih kontrol v skladu s frekvenco nadzora. Vsaka žival ali skupina živali (perutnina, kunci), ki vstopajo v prehransko verigo, je pregledana pred klanjem in po njem, da se ugotovi zdravstvena ustreznost za prehrano ljudi.

Preglednica 74: Število odobrenih obratov in klavnic; 2008–2016

Število odobrenih obratov	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Vsi odobreni obrati	283	324	372	395	405	429	457	480	504
Klavnice za rdeče meso	35	39	46	47	53	59	66	73	77
Klavnice za belo meso	8	8	8	7	7	7	7	9	9

Vir: UVHVVR

Preglednica 75: Število zaklanih živali po vrstah, pregledanih s strani UVHVVR; 2014–2016

Zaklane živali	2014	2015	2016
Govedo	91.807	96.714	98.878
Teleta	16.895	14.754	15.466
Prašiči	217.202	214.248	237.474
Plemenske svinje	6.293	11.178	2.649
Prašički z manj kot 15 kg	17.791	16.831	18.297
Kopitarji	1.836	1.966	1.435
Ovce	300	369	317
Jagnjeta	8.679	9.343	9.885
Koze	115	145	93
Kozlički z manj kot 15 kg žive mase	501	573	1.177
Velika gojena divjad	38	36	48

Vir: UVHVVR

Preglednica 76: Proizvodnja živil živalskega izvora v odobrenih obratih (kg); 2014–2016

Proizvodnja živil živalskega izvora	2014	2015	2016
Mesni izdelki	60.587.151	63.435.285	63.074.216
Mleto meso	2.442.320	1.935.526	3.687.520
Mesni pripravki	8.989.702	11.175.089	12.524.698
Celotna sprejeta količina mleka	505.536.047	530.985.018	515.059.048
Ribiški proizvodi	4.706.766	4.875.089	4.976.152
Upljenjena divjad	1.748.194	2.709.704	3.002.488
Preembaliranje črev (m)	13.081.006	14.257.407	12.773.335
Odpremni center za školjke	79.919	103.376	80.686
Razsek mesa	95.596.400	78.894.600	93.189.800

Vir: UVHVVR

V okviru **uradnega nadzora onesnaževal** je bilo v letu 2016 na vsebnost onesnaževal odvzetih 776 vzorcev živil. Od tega je bilo 83,2 % vzorcev rastlinskega izvora in 16,8 % živalskega izvora, po izvoru pa je bilo 52,2 % vzorcev iz Slovenije, 23,8 % iz drugih držav EU, 23,1 % iz tretjih držav in 0,9 % neznanega izvora. Rezultati analiz so pokazali naslednje:

- 88,7 % vzorcev živil je glede analiziranih onesnaževal skladnih z Uredbo (ES) št. 1881/2006 in posledično ocenjenih kot varnih po Uredbi (ES) št. 178/2002;
- za 2,4 % vzorcev ocene skladnosti glede prisotnih onesnaževal zaradi odsotnosti mejne vrednosti ni bilo mogoče podati (atropin, skopolamin in ergot alkalidi), zato so bili vzorci ocenjeni kot varni po Uredbi (ES) št. 178/2002;
- tudi ocene skladnosti za 0,6 % vzorcev zaradi odsotnosti mejne vrednosti ni bilo mogoče podati (ergot alkaloidi v žitih in Hg v prekajeni ribi). Za te vzorce je bila za opredelitev tveganja za zdravje ljudi izdelana ocena tveganja, na podlagi katere so bili vzorci opredeljeni kot nevarni po Uredbi (ES) št. 178/2002;
- pri 2,1 % vzorcev živil so bila odkrita nekatera onesnaževala (živo srebro, aflatoksini B1, B2, G1 in G2, ohratoksin A, deoksinivalenol, zearalenon, fumonizini B1 in B2, ergot alkaloidi, benzo(a)piren in policiklični aromatski ogljikovodiki), ki so presegala mejne vrednosti, določene z Uredbo (ES) št. 1881/2006, zato so bili vzorci ocenjeni kot nevarni po Uredbi (ES) št. 178/2002;
- 4,5 % vzorcev živil je bilo glede prisotnosti akrilamida skladnih z okvirnimi vrednostmi iz Priporočila Komisije št. 2013/647/EU;

- 1,0 % vzorcev živil je bil glede prisotnosti etilkarbamata skladnih z okvirno vrednostjo iz Priporočila Komisije št. 2010/133/EU;
- v 0,4 % oziroma v treh vzorcih (krompirjev čips, ocvrt krompirček in medenjaki) je bila vsebnost akrilamida večja od okvirne vrednosti, zato so bili vzorci ocenjeni kot neskladni s Priporočilom Komisije št. 2013/647/EU. Ocena varnosti zaradi premalo znanih podatkov ni bila mogoča;
- v 0,3 % oziroma v dveh vzorcih (žgane pijače iz koščičastega sadja) je bila vsebnost etilkarbamata večja od okvirne vrednosti, zato sta bila vzorca ocenjena kot neskladna s Priporočilom Komisije št. 2010/133/EU. Varnost teh živil zaradi majhne izpostavljenosti etilkarbamata prek žganih pijač ni bila ocenjena.

V letu 2016 je bilo na **vsebnost ostankov pesticidov v živilih** preiskanih 725 vzorcev živil, od tega 334 vzorcev zelenjave, 215 vzorcev sadja, 68 vzorcev žit in izdelkov iz žit, 53 vzorcev predelanih živil in živil, ki se ne uvrščajo v eno izmed navedenih skupin živil, in 55 vzorcev živil živalskega izvora. Pri tem je bilo 89,0 % vzorcev odvzetih v okviru letnega programa vzorčenja, 1,2 % vzorcev v okviru dodatnega nadzora in 9,8 % v okviru uradnega nadzora ob uvozu. Po izvoru je bilo 48,0 % vzorcev iz Slovenije, 28,0 % iz drugih držav EU, 23,3 % iz tretjih držav in 0,7 % neznanega izvora. Rezultati analiz so pokazali, da je 98,6 % vzorcev živil glede vsebnosti analiziranih pesticidov skladnih in posledično ocenjenih kot varni. Pri 0,6 % vzorcev so bile ugotovljene presežne vrednosti pesticidov, tudi ob upoštevanju merilne negotovosti. V primeru 0,8 % vzorcev (npr. mlevski izdelki) pa uredba ne predpisuje mejnih vrednosti, zato ocena skladnosti ni bila mogoča. Za te vzorce je bila izdelana ocena tveganja in vzorci so bili ocenjeni kot varni.

V okviru **monitoringa rezidua (ostanki zdravil za uporabo v veterinarski medicini, nedovoljene in prepovedane snovi v živilih živalskega izvora)** je bilo v letu 2016 odvzetih 1.786 vzorcev, od katerih je bilo 18 (1 %) vzorcev neskladnih z zakonodajo. Vzorčenje se je izvedlo v klavnicah in na gospodarstvih, vsi vzorci pa so bili slovenskega porekla. Na mejnih veterinarskih postajah je bilo odvzetih 27 vzorcev živil živalskega izvora, ki so se uvažala v EU, pri čemer v letu 2016 ni bilo neskladnih vzorcev.

Leta 2016 je bilo na področju **mikrobiologije** pregledanih 361 vzorcev živil (329 v okviru letnega programa in 32 v okviru dodatnega nadzora). Po izvoru je bilo 72,9 % vzorcev iz Slovenije, 14,1 % iz drugih držav EU, 12,7 % iz tretjih držav in 0,3 % neznanega izvora. Rezultati analiz so pokazali, da je bilo 356 (98,6 %) vzorcev živil glede mikrobioloških kriterijev ocenjenih kot varni, štirje vzorci so bili ocenjeni kot nevarni, pri enem vzorcu pa zaradi pomanjkanja podatkov ni bilo mogoče podati ocene varnosti.

Uradni nadzor nad vnosom živil neživalskega izvora iz tretjih držav se izvaja kot splošni nadzor in kot poostreni oziroma nujni nadzor. Leta 2016 je bilo v Sloveniji v prosti promet sproščenih 22.961 pošiljk živil neživalskega izvora, ki so bile obravnavane v 15.994 carinskih deklaracijah. Količinsko je bilo v prosti promet sproščenih 436.183 ton živil neživalskega porekla. V primerjavi z letom prej je bilo leta 2016 za 2.120 več pošiljk, vloženih deklaracij pa je bilo več za 2.308. V okviru uvoznih postopkov nadzora varnosti živil neživalskega izvora je bilo leta 2016 obravnavanih 1.583 primerov (leta 2014 1.412 in leta 2015 1.340), kar je pomenilo 2.274 pošiljk različnih vrst blaga (leta 2014 1.908 in leta 2015 1.755). V okviru splošnega nadzora (kot posledica obravnav zadev, ki jih je odstopil FURS) je bilo obravnavanih 544 (277 v letu 2014 in 475 v letu 2015) vrst blaga oziroma pošiljk. Po pričakovanih je bilo največ pošiljk obravnavanih na mejnem prehodu Obrežje, saj se na tem prehodu uvozi največ samoniklih gob iz BiH, Srbije in Makedonije (leta 2016 1.346 pošiljk). V okviru poostrenega nadzora in nujnih primerov je bilo obravnavanih 1.730 pošiljk (leta 2014

1.631 in leta 2015 1.301), pri čemer je bilo obravnavanih največ pošiljk gob. Leta 2016 je bilo v okviru uvoznih postopkov nadzora varnosti živil neživalskega izvora odvzetih 287 vzorcev (leta 2014 355 in leta 2015 316), pri čemer je bilo največ vzorčenj (114) opravljenih v okviru nadzora radioaktivnosti v samoniklih gobah. Skladno z drugimi evropskimi uredbami v okviru nujnih primerov je bilo odvzetih 18 vzorcev (leta 2014 31 in leta 2015 45), na področju poostrenega nadzora nad nekaterimi žvili neživalskega porekla pa je bilo odvzetih 33 vzorcev (leta 2014 28 in leta 2015 44). V okviru letnega načrta vzorčenj pošiljk neživalskega porekla pred sprostitvijo v prosti promet v RS je bilo dodatno odvzetih še 123 vzorcev (102 leta 2014 in 138 leta 2015).

V okviru poostrenega nadzora in nujnih primerov je bilo šest vzorcev neskladnih in zavrnjenih na meji (dve pošiljki sezama, tri pošiljke muškatnega oreščka in ena pošilja suhih fig). V okviru letnega programa vzorčenja pa so bile ugotovljene neskladnosti pri eko jagodah (aktivna snov klorfentazin, ki v ekološki proizvodnji ni dovoljena), jabolkih (pesticid klorpirifos-etil, ocenjen kot nevaren), paprikah (pesticid tetrametrin, ocenjen kot varen), cimetu v prahu (*B. cereus*) in pri treh pošiljkah koruze (alfatoksini).

9.3 Krma

Uradni nadzor na področju krme je potekal v skladu z načrtom ter smernicami in navodili za izvajanje uradnega nadzora na področju krme. Uradni nadzor v obratih nosilcev dejavnosti poslovanja s krmo se je izvajal v skladu s programom in načrtom dela, v katerih so določene naloge in frekvenca pregledov na področju uradnega nadzora krme. Skupno število uradnih kontrol je bilo 537, neskladnosti pa so bile ugotovljene pri 168 nosilcih dejavnosti poslovanja s krmo. Pri tem je bilo največ neskladij ugotovljenih pri registriranih proizvajalcih krmnih mešanic, pri čemer se neskladja največ nanašajo na neskladne oznake, neustrezne registracije nosilcev dejavnosti poslovanja s krmo in vodenje evidenc.

9.4 Veterinarstvo

Sloveniji je Evropska komisija tudi za leto 2016 priznala status države, ki je uradno prosta tuberkuloze govedi, enzootske goveje levkoze, bruceloze govedi, bruceloze drobnice (*B. melitensis*), bolezni Aujeszkega, in glede BSE priznala status države z zanemarljivim tveganjem. Poleg tega se je Slovenija v skladu z zoosanitarnim kodeksom OIE razglasila za državo, ki je prosta stekline. Za leto 2016 so bili odobreni in sofinancirani programi za spremljanje, nadzor ali izkoreninjenje naslednjih bolezni: stekline, aviarnе influence, bolezni modrikastega jezika, salmonele, raznih oblik TSE, BSE in praskavca.

V letu 2016 je bilo zaradi pojava in širjenja bolezni modrikastega jezika (sev BTV 4) območje z omejitvami razširjeno na celotno območje Slovenije. Posledično se je spremenil program nadzora, ki se je razširil na vseh deset območnih uradov UVHVVR. Sprejeta je bila tudi odločitev glede cepljenja proti bolezni modrikastega jezika, ki se bo izvajalo v letu 2017.

Preglednica 77: Število opravljenih preiskav na bolezni v letu 2016

Bolezen		Število preiskanih vzorcev	Število pozitivnih
Aviarna influenza	– perutnina	3.140	0
	– divje ptice	151	1 (labod)
Bolezen modrikastega jezika	– govedo	2.380	35
	– drobnica	172	32
Bolezen Aujeszkega	– domači prašiči	2.967	0
Steklina		1.749	0
Tuberkuloza		112.787	0
Bruceloza	– govedo	13.516	0
	– drobnica	3.150	0
BSE	– govedo	6.239	0
TSE	– ovce	2.408	3
	– koze	711	0

Vir: UVHVV

Transmisivne spongiformne encefalopatije: v letu 2016 je bilo na BSE preiskanih 6.239 govedi, od tega jih je bilo samo 79 iz rednega zakola (zdrave zaklane živali). V letu 2016 je bilo testirano le redno zaklano govedo, rojeno v Romuniji in Bolgariji ter v delu leta tudi goveda rojena na Hrvaškem. Na BSE je bilo testiranih tudi 6.160 govedi, starejših od 48 mesecev, iz več rizičnih skupin živali: poginule živali, v sili zaklane živali (nujni zakol) in živali s kliničnimi znaki pri ante mortem pregledu pred zakolom (bolne živali) ter sumljive živali (klinični sumi na BSE in živali, ki so kazale nespecifične klinične znake motenj centralnega živčevja). V letu 2016 je bilo na TSE pregledanih 2.408 ovc in 711 koz.

Spremljanje odpornosti proti protimikrobnim zdravilom: v letu 2016 se je spremljanje odpornosti proti protimikrobnim izvajalo z namenom spremljanja in poročanja o odpornosti (na ravni EU) zoonotskih in komenzalnih bakterij proti protimikrobnim zdravilom. Poleg tega so bili na nacionalni ravni v spremljanje odpornosti vključeni še nekateri izolati bakterij, ki se lahko v spremljanje vključijo prostovoljno, ter nekateri izolati bakterij, pri katerih se spremljanje odpornosti in trendov izvaja že več let. Skupaj je bilo v testiranje odpornosti proti protimikrobnim zdravilom vključenih več kot 600 izolatov bakterij.

Spremljanje skladnosti na področju monitoringa in nadzora salmonel pri perutnini: v letu 2016 je bila prisotnost salmonel ugotovljena v eni odrasli matični jati (*S. Ohio*), serovari salmonel, za katere je bil določen cilj, pa niso bili ugotovljeni (*S. Enteritidis*, *S. Typhimurium*, *S. Hadar*, *S. Virchow* in *S. Infantis*). V jatah odraslih nesnic je bila *Salmonella spp.* ugotovljena pri 2,8 % odraslih jat nesnic, kar je manj kot leta 2015. Delež odraslih jat nesnic, pozitivnih na ciljne serovare salmonel (*S. Enteritidis*/*S. Typhimurium*), pa je bil v primerjavi z letom 2015 večji (+1,4 %). V jatah brojlerjev je bil tudi v letu 2016 opazen trend povečanja števila pozitivnih jat, saj je bila *Salmonella spp.* ugotovljena pri 11,3 % jat. Večji delež jat z ugotovljeno *Salmonella spp.* je predvsem posledica naraščanja števila jat, pozitivnih na *S. Infantis* (11,1 %). Tako kot v preteklih letih tudi v letu 2016 ciljna serovara salmonel (*S. Enteritidis*/*S. Typhimurium*) nista bila ugotovljena v jatah pitovnih puranov. Delež jat puranov z ugotovljeno *Salmonella spp.* je znašal 4,3 %, kar je nekoliko več kot v predhodnem letu (2,8 %).

9.5 Varstvo rastlin

Na področju zdravja rastlin je bilo leta 2016 izvedenih 41 programov preiskav škodljivih organizmov (ŠO). Na podlagi njihovih rezultatov je bila potrjena odsotnost ali prisotnost

oziroma je bil določen status ŠO v Sloveniji. Na seznam preiskav je bilo uvedenih 12 novih ŠO z namenom ugotavljanja njihove navzočnosti.

Leta 2016 je bilo skupno opravljenih 12.000 fitosanitarnih pregledov (leta 2015 12.983). Od teh je bilo v notranjosti države opravljenih 3.253 fitosanitarnih pregledov. Pri nadzoru pošilk iz uvoza je bilo opravljenih 2.883 fitosanitarnih pregledov (leta 2015 3.284), od teh 990 pregledov lesenega pakirnega materiala, ki je spremljal nekatere pošiljke blaga, po izvoru iz Kitajske. Pri izvozu pa je bilo opravljenih 5.864 fitosanitarnih pregledov (leta 2015 6.389). Zaradi navzočnosti nadzorovanih ŠO je bilo ugotovljenih 562 neskladij (leta 2015 537), vse v notranjosti države.

Največ težav pri pridelovalcih razmnoževalnega in sadilnega materiala sadnih rastlin predstavljajo fitoplazme sadnega drevja. Leta 2016 je bila ugotovljena navzočnost fitoplazme *Apple proliferation* (na dveh mestih), pri treh imetnikih pa je bila metličavost jablan potrjena v neposredni bližini certificiranih matičnih nasadov sadnih rastlin. Na enem mestu pridelave je bila potrjena navzočnost *Pear decline phytoplasma*. Pri registriranih imetnikih za pridelavo razmnoževalnega in sadilnega materiala zelnatih rastlin je bila šestkrat ugotovljena navzočnost virusa *Tomato spotted wilt virus (TSWV)*. Pri pridelavi zunaj registriranih mest je bilo ugotovljeno največje število neskladij pri nadzoru v razmejenih območjih zlate trsne rumenice (221 neskladij). Pri pridelovalcih hmelja je bilo ugotovljenih 42 neskladij zaradi okužb z viroidnimi zakrnelostmi hmelja in ena okužba z verticilijsko ovenelostjo hmelja v certificiranem matičnem hmeljišču. Pri pridelavi paradižnika je bila znova potrjena najdba ogorčice vrste *Meloidogyne ethiopicae*, in sicer v rastlinjaku, v katerem so bili v preteklem letu odrejeni ukrepi izkoreninjenja te ogorčice. Na Gorenjskem je bila potrjena rumena krompirjeva ogorčica (*Globodera rostochiensis*), na območju Ilirske Bistrice pa bela krompirjeva ogorčica (*Globodera pallida*). Pri pridelavi aktinidije je bila v nasadu oziroma na zasebnih vrtovih potrjena okužba s *Pseudomonas syringae* pv. *actinidiae*. Na parkovnih površinah je bila na eni lokaciji ugotovljena okužba s fitoftorno sušico vejic (*Phytophthora ramorum*). Pri distributerju semenskega fižola je bila prestrežena pošiljka, okužena z bakterijo *Xanthomonas campestris* pv. *phaseoli*. Pri pregledu lesenega pakirnega materiala pri uvoznikih oziroma distributerjih iz rizičnih držav je bilo leta 2016 ugotovljeno neskladje zaradi navzočnosti živih ogorčic pri pošiljki iz Kitajske. Ugotovljenih je bilo tudi 276 neskladij zaradi navzočnosti tujerodne rastline pelinolistne ambrozije, ki se kot invazivna plevelna vrsta na kmetijskih površinah čedalje bolj pojavlja predvsem v posevkih soje, buč in v strniščih žit.

Zaradi okužb s ŠO so fitosanitarni inšpektorji v upravnem postopku izdali 275 upravnih odločb, s katerimi so izrekli ukrepe uničenja okuženih rastlin oziroma rastlinskih proizvodov, higienske ukrepe in druge ukrepe za preprečevanje širjenja ŠO. Zaradi navzočnosti tujerodne rastline pelinolistne ambrozije je bilo izdanih 283 ukrepov, pri čemer so bila večinoma izrečena opozorila (268 opozoril), z upravno odločbo so bili ukrepi odrejeni osemkrat, v sedmih primerih pa je bil uveden prekrškovni postopek.

V okviru **uradnega nadzora registriranih sort** je bilo leta 2016 vloženih 66 novih prijav za vpis sorte v sortno listo (enako kot leta 2015), od teh deset za obnovo vpisa. Vloženi sta bili dve prijavi za dodatnega vzdrževalca sort in ena vloga za spremembo imena sorte. Pred koncem postopka je bilo umaknjenih 17 prijav za vpis.

V okviru **uradnega nadzora pridelave semenskega materiala, ki ni uradno potrjen** (kategorije standard, CAC), je bilo leta 2016 opravljenih 541 pregledov pri registriranih dobaviteljih, pri čemer je bilo ugotovljenih 32 neskladij. Največ neskladij je bilo ugotovljenih pri preverjanju izpolnjevanja obveznosti dobavitelja (10) in pri preverjanju zahtev za trženje semenskega materiala kmetijskih rastlin (4).

V zvezi z **uradnim nadzorom pri pridelavi (neregistrirani dobavitelji)** je bilo leta 2016 opravljenih 15 pregledov. Ugotovljenih je bilo pet neskladij, povezanih z zahtevami za vpis v SEME-register in izdana štiri opozorila po ZIN.

Pri **uradnem nadzoru semenskega materiala na trgu**, ki je zajel 401 pregled na trgu, je bilo ugotovljenih 97 neskladij. Največ neskladij je bilo ugotovljenih pri preverjanju zahtev glede sorte (42) in pri preverjanju zahtev za trženje semenskega materiala kmetijskih rastlin (42). V okviru naknadne kontrole semenskega materiala kmetijskih rastlin je bilo odvzetih 74 vzorcev semena zelenjadnic, 34 vzorcev krompirja in 43 vzorcev semen žit in krmnih rastlin. Skupno število ugotovljenih neskladnih vzorcev je bilo 31.

Na podlagi Zakona o semenskem materialu kmetijskih rastlin je bilo izdanih 86 upravnih odločb, po Zakonu o inšpekcijskem nadzoru je bilo izrečenih deset opozoril, po Zakonu o prekrških pa so bili izrečeni trije opomini, izdanih je bilo devet plačilnih nalogov in devet odločb o prekrških.

10 GOZDARSTVO IN LOVSTVO

10.1 Gozdarstvo

10.1.1 Površina gozdov, lesna zaloga in posek lesa

Površina gozdov

Podatki o gozdnih površinah za leto 2016 kažejo, da se je zaraščanje opuščeni kmetijskih zemljišč v Sloveniji po več kot 130 letih večinoma končalo, opazno je le še zaraščanje v odmaknjenih območjih. Ob upoštevanju leta 2016 izdelanih gozdnogospodarskih načrtov (GGE) se je površina slovenskih gozdov povečala za 263 ha in znaša 1.182.278 ha ali 58,3 % površine Slovenije. Površina t. i. gospodarskih gozdov je znašala 1.073.921 ha (1.081.256 ha po načrtih GGE), varovalnih gozdov 98.762 ha, gozdnih rezervatov pa 9.508 ha.

V letu 2016 so bile krčitve gozdov izvedene na skupni površini 338 ha, kar je več kot leto prej. V strukturi obsega posegov v gozd in gozdni prostor je bilo leta 2016 na prvem mestu kmetijstvo (67 %), sledijo drugi vzroki (20 %, znotraj največ energetika) in infrastruktura (9 %).

Preglednica 78: Krčitve gozdov po namenu in nezakoniti posegi v gozd (ha); 2006–2016

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Krčitve gozdov skupaj*	240	163	433	676	724	521	415	471	317	307	338
Od teh: infrastruktura	129	58	41	33	97	164	39	42	18	18	32
urbanizacija	40	51	131	25	57	52	23	29	12	15	11
kmetijstvo	7	30	196	577	496	269	316	337	271	224	227
drugo	64	25	65	41	74	36	37	63	16	50	68
Nezakoniti posegi v gozd	8	23	33	221	89	36	46	25	31	46	29

* skupaj z nezakonitimi posegi v gozd

Vir: ZGS

Leta 2016 je bilo 129 nezakonitih posegov v gozd in gozdni prostor (s skupno površino 29 ha), kar je manj kot leta 2015 (154 nezakonitih posegov, 46 ha).

Lastništvo gozdov

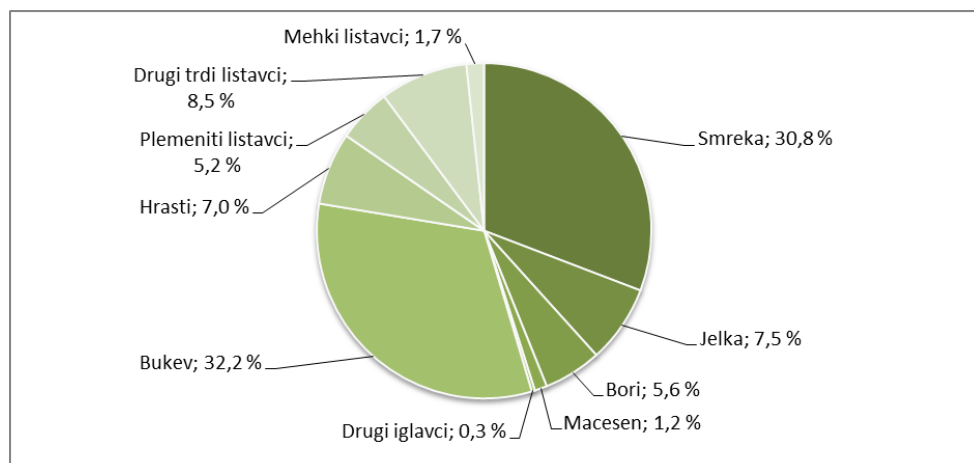
Lastništvo gozdov se je v zadnjih letih spreminjalo predvsem zaradi denacionalizacijskih postopkov. Po podatkih gozdnogospodarskih načrtov je največji delež gozdov v zasebni lasti (76 %; 903.192 ha), sledijo gozdovi v državni lasti (21 %; 246.846) in gozdovi v lasti lokalnih skupnosti (3 %; 32.240 ha).

Lesna zaloga

Ob upoštevanju podatkov iz gozdnogospodarskih načrtov, ki jih je Zavod za gozdove Slovenije izdelal leta 2016, se je lesna zaloga v skupnem obsegu povečala za 0,6 % in je ob koncu leta 2016 znašala 350.420.944 m³ oziroma v povprečju 296 m³ na hektar. Razmerje med iglavci in listavci v lesni zalogi je 45,3 : 54,7. Opaziti je nadaljevanje trenda zmanjševanja deležev iglavcev in povečevanja deležev listavcev.

Skupni letni prirastek lesa je leta 2016 znašal 8.665.609 m³, pri čemer je bil povprečni prirastek na hektar 7,33 m³.

Slika 34: Struktura lesne zaloge po drevesnih vrstah v letu 2016

Vir: ZGS

Posek lesa v gozdovih

Letni možni posek se je leta 2016 z gozdnogospodarskimi načrti povečal za 2 % in znaša 6.457.375 m³ (leta 2015 6.332.388 m³).

V letu 2016 je bilo evidentiranih 6.102.630 m³ posekanih dreves, od tega 4.013.145 m³ iglavcev in 2.089.485 m³ listavcev. Skupen posek se je približal možnemu poseku (95 %); pri iglavcih je posek močno presegel možni posek (137 %), medtem ko se je pri listavcih približal povprečju preteklih let (59 %).

Preglednica 79: Možni posek, evidentirana količina poseka in delež realizacije; 2015–2016

	2015	2016
Možni posek (m³), skupaj	6.332.388	6.457.375
Iglavci	2.879.005	2.920.939
Listavci	3.453.383	3.536.436
Količina poseka (m³), skupaj	6.031.042	6.102.630
Iglavci	3.922.547	4.013.145
Listavci	2.108.495	2.089.485
Realizacija (%), skupaj	95	95
Iglavci	136	137
Listavci	61	59

Vir: ZGS

Posek v državnih gozdovih se realizira blizu količine načrtovanega, posek v zasebnih gozdovih pa manj od načrtovanega, s čimer se nadaljuje trend nerealiziranega poseka v zasebnih gozdovih. Najpogostejši razlog nerealizirane sečnje v zasebnih gozdovih, zlasti v sestojih s tanjšim drevjem, je premajhna ekonomičnost pridobivanja lesa.

10.1.2 Varstvo, obnova in nega gozdov

Varstvo gozdov

Sanitarni posek, skupaj s posekom prizadetega drevja zaradi sečnje, je v letu 2016 znašal 3.768.894 m³ drevja (leta 2015 3.941.808 m³) oziroma 62 % celotnega poseka. Velik sanitarni posek je posledica nadaljevanja varstveno-sanacijske sečnje zaradi žledoloma iz leta 2014 in namnožitve podlubnikov v letih 2015 in 2016. V letih pred žledolomom (v obdobju 1994–2013) je bil delež sanitarnega poseka v povprečju 29 %.

Zaradi žleda je bilo v letu 2016 evidentirano 1,0 milijona m³ posekanih dreves oziroma 27 % celotnega sanitarnega poseka, od tega 27 % iglavcev in 73 % listavcev. V zasebnih in občinskih gozdovih je bilo zaradi žleda v letu 2016 posekanih za 0,87 milijona m³ dreves, v državnih gozdovih pa za 0,14 milijona m³. Na najbolj poškodovanih območjih bo veliko lesa ostalo v gozdu za naravno razgradnjo, zato je ZGS začel popis tega lesa po gozdnih odsekih in ga evidentiral za 0,87 milijona m³. Evidentiranje tega lesa se bo nadaljevalo še vsaj v letu 2017. Zaradi podlubnikov je bilo v letu 2016 evidentirano 2,3 milijona m³ posekanih dreves oziroma 62 % celotnega sanitarnega poseka. Drugi vzroki sanitarne sečnje obsegajo 12 %.

Največ dela pri zagotavljanju sanitarnega poseka je bilo v OE Ljubljana in Postojna. Sanitarni posek je bil v letu 2016 v primerjavi z letom 2015 zelo povečan v OE Ljubljana in Bled, v OE Postojna zelo zmanjšan, v drugih OE pa je bil na ravni iz leta 2015.

Preglednica 80: Sanitarni posek (000 m³); 2006–2016

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Sanitarni posek, skupaj	1.197	1.080	1.128	929	698	660	715	1.377	4.207	3.942	3.769
Iglavci	990	945	905	698	539	509	536	811	2.464	2.857	1.018
Listavci	207	135	223	231	159	151	179	567	1.743	1.085	2.751
Delež celotnega poseka (%)	33	33	33	28	21	17	18	29	66	65	62

Vir: ZGS

Največji delež porabljenega časa za izvajanje varstvenih del v gozdovih je bil namenjen varstvu pred divjadjo in varstvu pred požari (35 %) ter varstvu pred škodljivimi žuželkami (28 %). Za izvedbo drugih varstvenih del sta bila porabljena 2 % delovnega časa za varstvo gozdov.

Preglednica 81: Obseg opravljenih varstvenih del v gozdovih (število dni); 2006–2016

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Varstvo pred divjadjo	12.903	10.095	8.333	7.342	7.076	6.586	4.401	3.419	3.058	3.329	3.723
Varstvo pred podlubniki	10.285	6.772	6.388	6.209	5.543	4.228	1.864	2.253	4.903	3.167	2.928
Varstvo pred požari	645	5.535	2.457	2.493	3.731	6.045	1.659	1.748	3.277	2.155	3.723
Drugo varstvo	526	2.060	1.015	714	541	551	338	266	247	282	215

Vir: ZGS

Leta 2016 je bilo število gozdnih požarov blizu povprečja gozdnih požarov v zadnjih desetih letih. Tako je bilo evidentiranih 90 gozdnih požarov, s skupno pogorelo površino 526 ha, od tega je bilo 71 požarov manjših od 1 ha. Največji požar, ki ga je zanetil vlak nad Kraškim robom (OE Sežana), je zajel 460 ha površine.

Preglednica 82: Število gozdnih požarov in površina pogorišč; 2006–2016

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Število požarov	112	133	74	122	32	114	168	75	35	93	90
Površina pogorišč (ha)	1.401	124	75	201	120	288	1.006	66	18	65	526

Vir: ZGS

Obnova in nega gozdov

V letu 2016 so bila v gozdovih vseh lastništev skupno opravljena negovalna dela na 3.478 ha. Glede na letni program je to 35 % negovalnih del, glede na načrtovano nego v gozdnogospodarskih načrtih pa 26 %.

V zasebnih gozdovih so bila negovalna dela opravljena na 1.553 ha, kar je 22 % v primerjavi s programom vlaganj v gozdove za leto 2016 in 17 % obsega negovalnih del, predvidenih z gozdnogospodarskimi načrti. V zasebnih gozdovih je bilo leta 2016 glede na leto 2014

izvedenih za 52 % več negovalnih del. Leta 2016 je bilo za sofinanciranja nege v zasebnih in občinskih gozdovih iz proračuna RS zagotovljenih 345.600 EUR.

V državnih gozdovih so bila negovalna dela v letu 2016 opravljena na 1.844 ha, kar je 64 % v primerjavi s programom del za leto 2016 in 47 % obsega negovalnih del, predvidenih z gozdnogospodarskimi načrti. Največji delež izvedenih del od načrtovanih je bil dosežen pri obžetvi in negi mladja, najmanjši pa pri negi drogovnjaka.

Preglednica 83: Struktura obnove in nege gozdov; 2013–2016

Vrsta dela	Program (ha)				Realizacija (ha)				Indeks (program = 100)			
	2013	2014	2015	2016	2013	2014	2015	2016	2013	2014	2015	2016
Priprava sestoja	2.076	2.019	3.365	2.745	874	491	600	637	42	24	18	23
Priprava tal	179	150	355	409	111	128	112	179	62	85	32	44
Saditev in setev	395	397	525	681	255	251	260	334	65	63	48	49
Skupaj obnova	2.650	2.566	4.245	3.835	1.240	869	972	1.150	47	34	23	30
Obžetev	1.654	1.516	1.419	1.457	979	802	885	887	59	53	62	61
Nega mladja	1.485	1.486	1.340	1.409	583	385	516	512	39	26	39	36
Nega gošče	3.033	3.038	2.795	2.618	1.109	651	983	787	37	21	35	30
Redčenja (I. in II.)	5.317	4.870	5.018	4.512	1.807	766	1.296	1.292	34	16	26	29
Skupaj negovalna dela	11.490	10.909	10.572	9.996	4.477	2.604	3.679	3.478	39	24	35	35
Skupaj gojitvena dela	14.140	13.475	14.817	13.831	5.719	3.473	4.652	4.628	41	26	31	33

Vir: ZGS

10.1.3 Dela na gozdnih prometnicah

Po podatkih iz evidence o gozdnih cestah, ki jo vodi ZGS, je bila leta 2016 skupna dolžina gozdnih cest 12.655 km (gozdne ceste in protipožarne gozdne ceste), od tega 3.813 km v državnih gozdovih, 8.691 km v zasebnih gozdovih in 151 km v gozdovih lokalnih skupnosti. Leta 2016 je bilo zgrajenih 14,3 km gozdnih cest, kar je 2,6 km manj kot leta 2015. Obseg gradenj gozdnih cest se je zmanjšal v zasebnih gozdovih in povečal v državnih gozdovih, vendar še vedno zaostaja za cilji območnih gozdnogospodarskih načrtov. Rekonstruirani so bili 3,2 km gozdnih cest, kar je malo več kot leta 2015.

Leta 2016 je ZGS trasiral okoli 675 km gozdnih vlak (leta 2015 676 km) ter pripravil in na novo zgradil 524 km gozdnih vlak.

Preglednica 84: Gradnja in rekonstrukcija gozdnih vlak (km); 2006–2016

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Zasebni gozdovi – novogradnje	147,8	144,5	185,2	295,3	174,4	336,3	308,3	177,8	237,6	254,9	265,9
– rekonstrukcije	98,2	110,6	152,2	148,4	90,0	72,6	74,1	42,7	42,0	58,4	53,5
Državni gozdovi – novogradnje	198,6	190,8	180,2	168,6	348,1	193,4	173,0	139,9	114,5	138,9	129,6
– rekonstrukcije	219,3	242,0	182,3	169,5	112,7	137,5	118,9	112,4	76,6	104,1	75,6
Skupaj – novogradnje	346,4	335,3	365,4	463,9	522,5	529,7	481,3	317,7	352,0	394,0	395,5
– rekonstrukcije	317,5	352,6	334,5	317,9	202,7	210,1	193,0	155,1	118,6	162,5	129,1
Skupaj, gozdne vlake	663,9	687,9	699,9	781,8	725,2	739,8	674,3	472,8	470,6	556,5	524,1

Vir: ZGS

Skupna sredstva za vzdrževanje gozdnih cest so v letu 2016 znašala 5,24 milijona EUR. Ta sredstva obsegajo predvsem pristojbine lastnikov gozdov ter proračunska sredstva države in občin. Sredstva občin so po območjih porazdeljena zelo neenakomerno. Največji prispevek občin je na območjih, kjer se gozdne ceste uporabljajo tudi v javne namene (npr. območna enota ZGS Slovenj Gradec), na drugih območjih pa je precej manjši ali ga sploh ni.

Preglednica 85: Struktura virov financiranja za vzdrževanje gozdnih cest; 2006–2016

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Skupaj (000 EUR)*	4.787	4.221	6.296	5.801	5.619	5.253	5.276	5.639	6.774	6.094	5.242
Struktura (%)											
Proračun RS	24	31	21	22	23	24	24	22	18	21	24
Lastniki gozdov	49	36	40	38	35	38	38	36	30	25	39
Sklad KZGRS	4	10	20	14	16	14	17	18	20	25	–
Občine	23	23	17	22	26	24	21	24	15	18	20
Drugo	0	–	–	3	–	–	–	–	16	11	17**

* do leta 2007 preračunano po povprečnem letnem tečaju Banke Slovenije (tekoči tečaji)

** koncesijska sredstva

Vir: ZGS

10.1.4 Gozdni lesni sortimenti in druge gozdne dobrine

Gozdni lesni sortimenti

Zaradi velike namnožitve podlubnikov, ki je sledila žledolomu leta 2014, je bila proizvodnja gozdnih lesnih sortimentov tudi v letu 2016 na rekordno visoki ravni (5.501 tisoč m³). Pri tem je bila proizvodnja sortimentov listavcev v primerjavi z letom 2015 za okoli 5 % manjša, proizvodnja sortimentov iglavcev pa za okoli 14 % večja. Tako je proizvodnja sortimentov iglavcev že drugič preseгла 3 milijone m³, kar je največ, odkar se ti podatki spremljajo za Slovenijo. Proizvodnja v državnih gozdovih je bila leta 2016 (1.368.878 m³) na ravni iz leta 2014 (1.491.784 m³), v primerjavi z letom 2015 (1.737.484 m³) pa manjša za 21 %, pri čemer se je za približno enak odstotek (21 %) zmanjšala tako proizvodnja sortimentov listavcev (458 tisoč m³) kot iglavcev (911 tisoč m³).

Preglednica 86: Gozdni lesni sortimenti, pridobljeni v Sloveniji (000 m³); 2014–2016

	2014			2015			2016*		
	Iglavci	Listavci	Skupaj	Iglavci	Listavci	Skupaj	Iglavci	Listavci	Skupaj
Hlodovina	1.815	303	2.118	2.210	321	2.531	2.660	329	2.989
Les za celulozo in plošče	634	581	1.215	550	595	1.145	578	438	1.016
Drug okrogel industrijski les	114	106	219	100	77	177	75	60	135
Les za kurjavo	224	1.476	1.700	225	1.106	1.331	200	1.162	1.362
Skupaj	2.787	2.465	5.252	3.085	2.099	5.184	3.513	1.988	5.501

* podatki za leto 2016 so začasni

Opomba: Zgornje količine zajemajo gozdne lesne sortimente iz gozdov

Vir: MKGP, preračuni GIS.

Gospodarjenje z gozdovi v lasti Republike Slovenije je 1. julija 2016 prevzela družba Slovenski državni gozdovi (SiDG), s čimer so se leta 2016 spremenile razmere na trgu. Po 30. juniju 2016 so se iztekle koncesije za večino površin državnih gozdov, v katerih so koncesijo izvajala gozdnogospodarska podjetja (v koncesiji je od skupno 234.000 ha ostalo le 850 ha državnih gozdov). Izvajanje sečnje in spravila lesa v državnih gozdovih je še vedno omogočeno gospodarskim družbam, ki so do 30. junija 2016 izvajala koncesijo v državnih gozdovih, drugim usposobljenim in opremljenim gospodarskim subjektom, ki opravljajo storitve s področja izkoriščanja gozdov, ter hribovskim in gorskim kmetom. Z javnimi razpisi se zdaj zagotavljajo enakopravne možnosti vsem, ki na javnih razpisih konkurirajo za izvajanje del v državnih gozdovih. Zaradi neprilagojenosti novim razmeram so se likvidirali nekateri prejšnji koncesionarji. Ob tem SiDG ne odkupuje in prodaja lesa iz zasebnih gozdov.

Značilnosti proizvodnje, predelave in zunanje trgovine okroglega lesa niso preproste. Po eni strani ni zaznati večjega preboja pri predelavi hlodovine iglavcev, po drugi strani pa so nekatera perspektivna podjetja z doseženo visoko dodano vrednostjo na zaposlenega in izvozno naravnostjo, ki industrijsko predelujejo les slabše kakovosti v lesne kompozite,

mehansko celulozo in kemikalije. Največji predelovalec takšnega lesa je proizvajalec vlaknenih plošč podjetje Lesonit, ki ima za dodajanje vrednosti slovenskemu lesu pomembno vlogo, saj večina lesa v njihovi proizvodnji izvira iz Slovenije. Mehansko celulozo iz manj kakovostnega lesa iglavcev proizvajajo v podjetjih Količevo Karton in VIPAP Videm Krško. Predelava manj kakovostnega lesa listavcev (kostanj, hrast) v kemikalije se izvaja v podjetju Tanin Sevnica.

Slovenija je že nekaj let izrazit neto izvoznik nepredelanega okroglega lesa. Izvoz se je zopet povečal v kategorijah okroglega industrijskega lesa iglavcev. Celoten izvoz je skupaj z lesom za kurjavo dosegel 3.073 tisoč m³, kar je 390 tisoč m³ več kot leta 2015. Največ tega lesa se izvozi v Avstrijo in Italijo. Po strukturi izvoza se v Avstrijo največ izvažata hlodovina iglavcev, v Italijo pa predvsem les slabše kakovosti in hlodovina listavcev. Zaradi izrednega povečanja količin lesa so se razmerja v zadnjih treh letih nekoliko spremenila. Delež izvoza hlodovine iglavcev se je leta 2016 v primerjavi z letom 2013 v Avstrijo zmanjšal z 90 % na 80 %, izvoz v Italijo pa povečal z 8 % na 12 %. Hkrati so se izvozne poti odprle tudi v Romunijo (4 %) in na Hrvaško (2 %). V Romunijo se prodaja hlodovina iglavcev v žagarske obrate, ki so v lasti skupine Schweighofer s sedežem v Avstriji. Pri tem obsega proizvodnja hlodovine iglavcev iz državnih gozdov le 24 %, vse drugo pa izvira iz zasebnih gozdov (v manjšem obsegu še iz gozdov lokalnih skupnosti), od koder se največ izvozi.

Preglednica 87: Zunanja trgovina z gozdnimi lesnimi sortimenti; 2015 in 2016

	Izvoz 2015		Uvoz 2015		Izvoz 2016*		Uvoz 2016*	
	000 m ³	000 EUR	000 m ³	000 EUR	000 m ³	000 EUR	000 m ³	000 EUR
Okrogel industrijski les	2.303	143.104	297	31.414	2.708	177.771	281	33.221
Od tega: – iglavci	1.665	104.759	185	13.557	2.220	144.888	150	11.547
– listavci	638	38.346	112	17.857	488	32.883	130	21.674
Les za kurjavo	380	22.802	152	10.552	365	23.571	184	12.474
Skupaj	2.683	165.906	449	41.966	3.073	201.341	465	45.695

* začasni podatki

Vir: SURS, preračuni GIS

Izvoz se je leta 2016 glede na predhodno leto povečal za 15 %, pri čemer se je izvoz okroglega industrijskega lesa iglavcev povečal za 33 %, izvoz listavcev pa zmanjšal za 24 %. Nekoliko se je zmanjšal izvoz lesa za kurjavo (–4 %).

Preglednica 88: Zunanja trgovina s posameznimi kategorijami okroglega lesa; 2013–2016

		IZVOZ (m ³)				UVOZ (m ³)			
		2013	2014	2015	2016*	2013	2014	2015	2016*
Hlodovina za žago in furnir	Iglavci	575.111	953.501	1.289.467	1.804.741	10.155	14.840	16.107	30.433
	Listavci	133.481	177.040	199.217	178.335	39.884	60.658	46.911	52.330
Les za celulozo in plošče ter drug okrogel industrijski les	Iglavci	216.733	409.965	375.208	415.204	183.550	138.814	168.717	119.948
	Listavci	272.916	424.336	439.261	309.268	93.617	73.459	65.175	77.917
Les za kurjavo	Listavci	351.444	419.989	379.503	365.457	246.591	167.677	151.626	184.371
Skupaj		1.549.685	2.384.831	2.682.656	3.073.005	573.797	455.448	448.536	464.998

* začasni podatki

Vir: SURS, preračuni GIS

Izvoz hlodovine za žago in furnir je leta 2016 predstavljal 66 % proizvedene količine teh sortimentov, izvoz lesa za celulozo in plošče ter drugega okroglega industrijskega lesa 71 % in izvoz lesa za kurjavo 27 % proizvedenega lesa te kakovosti. Od celotne proizvedene količine gozdnih lesnih sortimentov je izvoz v letu 2016 obsegal 56 %. Največ je bilo uvoženega lesa za celulozo in plošč ter drugega okroglega industrijskega lesa, na drugem mestu je bil uvoz lesa za kurjavo, najmanj pa je bilo uvožene hlodovine za žago in furnir.

Čeprav so v splošnem razlike med odkupnimi cenami na domačem trgu in izvoznimi cenami iz leta v leto manjše, razlike v ceni za podobno kakovost na domačem trgu in v izvozu povzročajo odliv okroglega lesa na trge, ki ponujajo višjo ceno (npr. Avstrija, Italija itd.). Žledolom iz leta 2014 in velika namnožitev podlubnikov v letih 2015 in 2016 sta povzročila nižanje cen lesa, predvsem tistega slabše kakovosti. To je pripomoglo tudi k nižji povprečni odkupni ceni hlodovine iglavcev, saj je bila zaradi podlubnikov kakovostna struktura slabša. Leta 2016 so odkupne cene ostale na ravni iz leta 2015, proti koncu leta 2016 pa je bila že zaznana rast cen, predvsem zaradi konjunktura na trgu žaganega lesa in že opaznega višanja cen hlodovine iglavcev v Avstriji.

Preglednica 89: Izvozno-uvozne cene in odkupne cene gozdnih lesnih sortimentov na domačem trgu v letu 2016 (EUR/m³, brez DDV)

	Izvoz 2016*	Uvoz 2016*	Cene na domačem trgu		
			2016	I. 2016	XII. 2016
Hlodovina – iglavci	73,61	121,77	59,46	57,60	60,06
– bukev	66,92	61,92	59,47	60,58	60,29
– hrast	286,39	405,05	111,54	106,57	126,44
Celulozni les in drug industrijski les iglavcev	45,04	73,10	24,11	24,22	24,38
Drug industrijski les listavcev	48,71	48,99	33,47	33,23	35,56
Les za kurjavo – listavci	64,50	67,66	30,97	29,59	32,4

* izvozno-uvozne cene so preračunane na pariteto franko slovenska meja, in sicer so jim prišteti ali odšteti stroški natovarjanja, prevoza in zavarovanja; cene niso povsem primerljive zaradi različnih paritet in strukture v okviru združenih kategorij sortimentov

Vir: SURS, GIS

Povprečna cena za hlodovino iglavcev je leta 2016 pri izvozu znašala 74 EUR/m³, kar je na ravni iz leta 2015. Dosežene odkupne cene na domačem trgu (franko kamionska cesta) so v povprečju dosegle 59 EUR/m³ za hlodovino iglavcev (okoli 2 % več kot leta 2015), 24 EUR/m³ za les za celulozo in plošče in drug industrijski les (na ravni iz leta 2015) ter 31 EUR/m³ za les za kurjavo (7 % več kot leta 2015).

Razlike med uvoznimi cenami hlodovine listavcev na eni strani ter izvoznimi in odkupnimi cenami na drugi strani so predvsem posledica strukture uvoza, pri čemer v splošnem prevladuje hlodovina višje kakovosti. Cene v kategoriji celulozni les in drug industrijski les iglavcev so pri uvozu višje, ker uvažamo predvsem kakovostnejši, t. i. brusni les, izvažamo pa predvsem celulozni les slabše kakovosti.

Gozdno semenarstvo in drevesničarstvo

Pri MKGP je bilo leta 2016 v register dobaviteljev gozdnega reprodukcijskega materiala vpisanih devet dobaviteljev, ki se ukvarjajo s pridelovanjem, trženjem in uporabo gozdnega reprodukcijskega materiala. Ta obsega semenski material, dele rastlin in sadilni material tistih drevesnih vrst in umetnih križancev, ki se v skladu s predpisi uporabljajo za obnovo gozdov s sadnjo in setvijo, pogozdovanje, snovanje in vzdrževanje trajnih zaščitnih ali protierozijskih pasov gozdnega drevja ter snovanje in vzdrževanje plantaž gozdnega drevja.

Leta 2016 je bilo za obnovo gozdov s sadnjo in za sanacijo po ujmah in v požarih poškodovanih gozdov uporabljenih 725.500 sadik in 100 kg semena doba.

V skladu z Zakonom o gozdnem reprodukcijskem materialu je Zavod za gozdove Slovenije (ZGS) pripravil program oblikovanja rezerv semenskega materiala za leto 2016 za potrebe trajnostnega gospodarjenja z gozdovi. Za zagotavljanje rezerv semenskega materiala je bilo za semensko hranilnico pridobljenih 209 kg bukovega žira. Količine zaloga v semenski hranilnici so konec leta 2016 skupaj znašale 438 kg (leta 2015 247 kg), med katerimi je bilo

največ smreke, dinarskega provenienčnega izvora in bukve, preddinarskega provenienčnega izvora.

10.1.5 Proračunski izdatki za naloge na področju gozdarstva

Leta 2016 je bilo za redno financiranje in sofinanciranje nalog, ki jih določa Zakon o gozdovih, porabljenih 23,4 milijona EUR, skupaj s sredstvi Gozdnega sklada pa je bilo za naloge v gozdarstvu porabljenih 29,4 milijona EUR. Sredstva za naloge po Zakonu o gozdovih so bila leta 2016 na podobni ravni kot leta 2015, sredstva za vse naloge v gozdarstvu pa so se glede na leto prej povečala za 28 %, saj je bilo iz Gozdnega sklada zagotovljenih dodatnih 6 milijonov EUR.

Preglednica 90: Poraba proračunskih sredstev za naloge na področju gozdarstva (000 EUR); 2012–2016

	2012	2013	2014	2015	2016	Indeks 2016/15
JAVNA GOZDARSKA SLUŽBA	20.317	19.430	19.263	19.700	20.169	102,4
PROGRAM OBNOVE, NEGE IN VARSTVA GOZDOV	1.102	1.263	1.224	1.316	1.300	98,7
Obnova gozdov	307	270	40	177	173	97,6
Obnova gozdov na pogoriščih in od ujm poškodovanih gozdov	66	105	332	194	185	95,1
Nega gozdov	341	384	163	345	346	100,1
Varstvo gozdov	342	448	635	527	514	97,5
Semenarska in drevesničarska dejavnost	3	6	6	3	12	460,4
Vzdrževanje življenjskega okolja prostoživečih živali	43	50	49	70	70	100,0
VZDRŽEVANJE IN GRADNJA GOZDNIH CEST	1.267	1.264	1.236	1.182	1.215	102,8
SPREMLJAJOČI UKREPI V GOZDARSTVU	621	534	536	512	673	131,3
Izvršba odločb ZZG Slovenije	0	0	3	8	4	50,0
Odškodnine zaradi razglasitve gozdov s posebnim namenom	3	2	3	2	2	133,2
Nevladne organizacije, strokovne prireditve, publicistika	3	4	0	0	7	–
Znanstvenoraziskovalno delo	511	378	370	343	366	106,8
Odškodnine za škodo, ki jo povzroči divjad	104	150	160	160	293	183,4
SKUPAJ NALOGE PO ZAKONU O GOZDOVIH	23.307	22.491	22.260	22.711	23.355	102,8
Odprava posledic žleda (sredstva proračunske rezerve)	–	–	2.758	–	–	–
Solidarnostna pomoč EU (gozdne ceste)	–	–	–	298	–	–
Gozdni sklad	–	–	–	–	6.071	–
SKUPAJ NALOGE V GOZDARSTVU	–	–	25.018	23.009	29.426	127,9

Vir: MKGP

Iz proračunskih sredstev je bilo tudi leta 2016 največ sredstev namenjenih javni gozdarski službi (20,2 milijona EUR), ki jo izvajata Zavod za gozdove Slovenije in Gozdarski inštitut Slovenije v skladu s programom dela in finančnim načrtom, ki ga potrdi MKGP. Za obnovo, nego in varstvo gozdov je bilo namenjenega 1,3 milijona EUR, za vzdrževanje in gradnjo gozdnih cest 1,2 milijona EUR ter 0,7 milijona za spremljajoče ukrepe v gozdarstvu.

10.1.6 Znanstvenoraziskovalno delo in izobraževanje

V Srednji gozdarski in lesarski šoli v Postojni (SGLŠ) se je v letu 2016 v program gozdarski tehnik vpisalo 30 dijakov in v program gozdar 26 dijakov, šolanje pa je zaključilo 18 dijakov v programu gozdarski tehnik in 26 dijakov v programu gozdar. Skupno je bilo v šolo na začetku šolskega leta 2015/2016 v gozdarske izobraževalne programe vpisanih 163 dijakov.

SGLŠ je samostojno pripravila 109 tečajev s področja varnega dela z motorno žago in z gojitvenimi orodji, traktorskega spravila in varnega dela s traktorsko prikolico in dvigalom,

strojne sečnje ter dela s hidravličnim nakladalnikom in gozdarsko žičnico. Na teh tečajih je skupno sodelovalo 1.005 udeležencev. SGLŠ je v sodelovanju z ZGS pripravila 37 tečajev s področja varnega dela z motorno žago in 27 tečajev varnega dela s traktorjem, na katerih je skupno sodelovalo 1.041 udeležencev. V letu 2016 je bilo v postopku pridobivanja nacionalne poklicne kvalifikacije (NPK) podeljenih 626 certifikatov, in sicer 126 certifikatov NPK za gozdar gojitelj, 236 za gozdar sekač, 185 za gozdar traktorist, 10 za gozdar žičničar in 69 za odkupovalec lesa.

Na Biotehniški fakulteti Univerze v Ljubljani, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire, je bilo na začetku študijskega leta 2016/2017 vpisanih 227 študentov, in sicer 97 študentov v program univerzitetnega študija 1. stopnje Gozdarstvo in obnovljivi gozdni viri, 94 študentov v visokošolski strokovni študijski program Gozdarstvo ter 36 študentov v magistrski študijski program 2. stopnje Gozdarstvo in upravljanje gozdnih ekosistemov. Leta 2016 je diplomiralo skupno 90 študentov. Obveznosti predbolonjskega študijskega programa Gozdarstvo je zaključilo 43 diplomantov (18 na univerzitetnem študiju in 25 na visokošolskem strokovnem študiju). Univerzitetni študij 1. stopnje Gozdarstvo in obnovljivi gozdni viri je zaključilo 19 diplomantov in 17 diplomantov na visokošolskem strokovnem študijskem programu 1. stopnje Gozdarstvo. S tem je skupno na 1. stopnji študij zaključilo 36 študentov. V letu 2016 je študij zaključilo še 11 diplomantov magistrskega študijskega programa 2. stopnje Gozdarstvo in upravljanje gozdnih ekosistemov.

10.1.7 Gozdarska inšpekcija

Gozdarska inšpekcija, ki deluje v okviru Inšpektorata za kmetijstvo, gozdarstvo, lovstvo in ribištvo, šteje 17 gozdarskih inšpektorjev (vključno z vodjo inšpekcije). Sedež inšpektorjev je v območnih enotah in izpostavah inšpektorata, območje delovanja pa je omejeno z mejami gozdnogospodarskega območja (skupno 14 GGO). S tem imajo inšpektorji celotni pregled gozdarstva na teh območjih. V ljubljanskem in mariborskem gozdnogospodarskem območju sta zaradi večjega števila kršitev zaposlena po dva inšpektorja, dodatno pa v ljubljanskem območju del neposrednega nadzora opravlja še vodja inšpekcije. Štirje gozdarski inšpektorji opravljajo poleg nalog gozdarske inšpekcije še naloge lovskih inšpektorjev.

Prioriteta nadzora v letu 2016 je bil nadzor izvajanja sanitarne sečnje in preventivnih varstvenih del zaradi sanacije žledoloma iz leta 2014 in posledične prevelike namnožitve podlubnikov v letih 2015 in 2016. Gozdarski inšpektorji so leta 2016 opravili 2.999 pregledov, izdali 160 odločb v inšpekcijskem postopku, 310 sklepov v zvezi s temi postopki in 16 sklepov v izvršilnih postopkih. Število izrečenih ukrepov v prekrškovnih postopkih se je leta 2016 izjemno povečalo; izrečenih je bilo 1.662 ukrepov (leta 2015 691 ukrepov), kar je zlasti posledica povečanega prekrškovnega ukrepanja zaradi neizvršitve odločb o izvedbi sanitarne sečnje v postavljenem roku. Od skupno 1.662 ukrepov je bilo izrečenih 376 opozoril, 225 plačilnih nalogov, 731 odločb z izrekom opomina ter 330 odločb z izrekom globe. Podani so bili tudi trije predlogi ovadbe tožilstvu, dva zaradi suma storitve kaznivega dejanja uničenja gozda (po 340. členu KZ) in eden zaradi suma storitve kaznivega dejanja zlorabe položaja ali uradnih pravic (po 257. členu KZ).

Najpogostejše ugotovljene kršitve predpisov so bile pri varstvu gozdov, sečnji drevja, posegih v gozd in gozdni prostor, zmanjševanju rastnosti in rodovitnosti rastišč, zmanjševanju funkcij gozdov, gradnji in uporabi gozdnih prometnic ter pri ograjevanju posameznih delov gozda.

Gozdarska inšpekcija je v letu 2016 delala predvsem na področjih izvajanja sanitarnih sečenj, nadzora izvajalcev del v gozdovih, sledljivosti lesa in obravnave prijav, za katere je

ocenila, da so nujne. Veliko dela je bilo opravljenega na področju določanja začasnih zastopnikov in skupnih predstavnikov, kar je omogočilo sanacijo v lastniško problematičnih gozdovih. Dela so po večini obsegala izredne razmere, pri čemer je za redni terenski nadzor primanjkovalo časa. Obseg opravljenega dela v gozdarski inšpekciji se je v letu 2016 pomembno povečal, predvsem zaradi nujnosti nadzora nad izvedbo sanacijsko-varstvene sečnje, ki je nujen ukrep v javnem interesu in ga ni mogoče odlagati, saj je ogroženo premoženje večjih vrednosti. Zmanjšuje se obseg vnaprej načrtovanega dela inšpektorjev, saj se število prijav povečuje. Inšpekcijski postopki zahtevajo od inšpektorjev poleg strokovnega znanja tudi večšine obvladovanja konfliktnih situacij, ki so sestavni del nadzora. Ni se jim mogoče popolnoma izogniti in tako inšpektorji vsako leto zaznavajo razne prikriti grožnje (npr. grožnje po telefonu).

10.1.8 Gozdarstvo v EU in svetu

Osrednja dogodka na področju gozdarstva v Evropi v letu 2016 sta bila 23. zasedanje FAO – Odbor za gozdarstvo (COFO), ki je potekalo od 18. do 22. julija 2016 v Rimu, in 74. zasedanje UNECE – Odbor za gozdove in gozdarsko industrijo (COFFI), ki je potekalo od 18. do 20. oktobra 2016 v Ženevi. Na zasedanju FAO so potekale razprave o temah Agende 2030 za trajnostni razvoj, podnebnih sprememb, izvajanja priporočil prejšnjega zasedanja in o stanju svetovnih gozdov v 2016. Odbor je izpostavil pomen trajnostnega kmetijstva, gozdarstva in ribištva za doseg ciljev Agende 2030 za trajnostni razvoj ter države članice pozval, naj okrepijo dialog med kmetijstvom, gozdarstvom in ribištvom ter drugimi povezanimi sektorji. Odbor je glede podnebnih sprememb izpostavil pomen vloge gozdov in potrebo po izboljšanju financiranja trajnostnega gospodarjenja z gozdovi v povezavi s podnebnimi spremembami. Na zasedanju so bile potrjene tudi prostovoljne smernice za monitoring gozdov. Na zasedanju UNECE so potekale razprave o temah ekonomskih vidikov gozdarskega sektorja, socialnih vidikov delovne sile v gozdarstvu, o vlogi gozdov in gozdarskega sektorja pri izvajanju Agende 2030 o trajnostnem razvoju, Strateškem načrtu UNFF 2017–2030, Programu dela Forest Europe 2016–2020, trgu gozdarskih proizvodov in zelenih delovnih mest.

Udeleženci 4. vrha voditeljev držav Srednje in Vzhodne Evrope (države CEE) in Kitajske so 24. novembra 2015 objavili Smernice iz Sudžoja o sodelovanju držav Srednje in Vzhodne Evrope s Kitajsko, s katerimi so potrdili podporo Sloveniji pri prizadevanju za vzpostavitev mehanizma za usklajevanje sodelovanja držav CEE s Kitajsko na področju gozdarstva. Sprejeta je bila tudi Srednjeročna agenda za sodelovanje med državami CEE s Kitajsko, v kateri so poudarili, da se bodo v obdobju 2015–2020 z novimi načini sodelovanja spodbujale vsestranske izmenjave v gozdarskem sektorju. Slovenija je na prvem srečanju na visoki ravni med državami CEE in Kitajsko, ki je potekalo 24. maja 2016 na Brdu pri Kranju, formalno prevzela upravljanje mehanizma za usklajevanje sodelovanja v gozdarstvu med državami CEE in Kitajsko. Usmerjevalni mehanizem se izvaja prek izvršilnega usklajevalnega organa mehanizma, s sedežem na MKGP, na Direktoratu za gozdarstvo, lovstvo in ribištvo. Koordinirano sodelovanje poteka prek skupine za zvezo, ki jo zastopajo uradno imenovani predstavniki pristojnih ministrstev. Na prvem ustanovnem srečanju 16. februarja 2017 v Ljubljani je skupina za zvezo opredelila prednostne naloge dvoletnega sodelovanja predvsem na dveh področjih: na področju znanstvenoraziskovalnega dela s področja trajnostnega upravljanja gozdov in poslovno-inovacijskega sodelovanja ter na področju spodbujanja naložb v trge z visoko tehnološkimi proizvodi gozdno-lesne verige.

Tudi leta 2016 je potekalo intenzivno delo v delovni skupini za gozdarstvo pri Svetu EU. Poudarek dela je bil na pripravi sklepov Sveta glede posebnega poročila Evropskega

računskega sodišča o Akcijskem načrtu FLEGT, pripravah na 23. zasedanju FAO – Odbora za gozdarstvo, pripravah na 74. zasedanje UNECE – Odbora za gozdove in gozdarsko industrijo, na drugi sestanek UNFF ad-hoc strokovne skupine (24.–28. oktober 2016, Bangkok) ter posebnem zasedanju UNFF (16.–20. januar 2017, New York).

V okviru strokovne skupine FLEGT/EUTR pri Evropski komisiji je bil poudarek dela na izvajanju uredbe o lesu (Uredba EU 995/2010) ter pripravah na začetek izdajanja dovoljenj FLEGT za uvoz lesa iz Indonezije. V okviru Stalnega odbora za gozdarstvo pri Evropski komisiji so bile obravnavane aktualne teme, kot so obnovljivi viri energije, gozdarski ukrepi v okviru programa razvoja podeželja 2014–2020 ter izvajanje večletnega načrta za izvajanje gozdarske strategije EU.

Na sestanku v Bratislavi (11.–12. maj 2016) je bil v okviru Foresta Europe sprejet delovni program Forest Europe za obdobje 2016–2020. Glavni cilj programa je spodbujanje trajnostnega gospodarjenja v državah podpisnicah, s poudarkom na vsebinah, ki so jih izpostavili ministri na 7. ministrski konferenci v Madridu.

10.2 Lovstvo

Organiziranost slovenskega lovstva ter upravljanje divjadi in njenega življenjskega okolja ureja predvsem Zakon o divjadi in lovstvu, ki je začel veljati leta 2004. Zakon je prinesel posodobljeno ureditev na področju upravljanja, načrtovanja, ohranjanja in trajnostnega gospodarjenja z divjadjo, v nekaterih delih pa ohranja že uveljavljeni pravni red na tem področju. S tem je divjad še naprej državna lastnina in lovska pravica pripada državi, ki pa jo lahko prenese na usposobljeno pravno osebo. Ključni sta tudi koncesija, ki jo državi plačujejo upravljavci lovišč (lovske družine), ter stroga ločitev prosto živečih živali na divjad (lovne vrste) in zavarovane vrste. Med divjad niso več uvrščene velike zveri (rjavi medved, volk in ris), ki so zavarovane s posebno uredbo.

V Sloveniji je ustanovljenih 411 lovišč in 12 lovišč s posebnim namenom. Od 12 lovišč s posebnim pomenom je v 10 loviščih upravljavec ZGS, v enem lovišču Triglavski narodni park ter v enem Javni gospodarski zavod protokolarne storitve RS (Brdo pri Kranju). Z divjadjo v loviščih trajnostno gospodarijo lovske družine. Trenutno na območju Slovenije deluje 417 lovskih družin (411 družin je pridobilo koncesijo za trajnostno gospodarjenje z divjadjo), ki so večinoma združene v 20 območnih zvez lovskih družin oziroma lovskih zvez, te pa naprej v Lovsko zvezo Slovenije.

Zakon o divjadi in lovstvu med lovske organizacije uvršča tudi območna združenja upravljavcev lovišč in lovišč s posebnim namenom, v katera se morajo združevati vsi upravljavci lovišč in lovišč s posebnim namenom v določenem lovsko upravljavskem območju. Njihovi glavni nalogi sta urejanje in usklajevanje nalog pri upravljanju divjadi in njenega življenjskega okolja, v sodelovanju z ZGS pa v javnem interesu opravljajo tudi letne preglede odstrela in izgub za presojo pravilnosti izvedenega načrta odvzema divjadi.

Usmerjanje razvoja populacij prosto živečih živali

ZGS je tudi v letu 2016 pripravil in izdelal predloge letnih lovsko upravljavskih načrtov območij v sodelovanju z lovskimi organizacijami, območnimi enotami Zavoda RS za varstvo narave, območnimi enotami KGZS, lokalnimi skupnostmi in drugimi skupnostmi, katerih dejavnost je povezana z divjadjo in njenim okoljem. Osnovna usmeritev vseh predloženih letnih lovsko upravljavskih načrtov območij, ki jih je pozneje s sklepom sprejel minister, pristojen za lovstvo, je ohranjanje vrstne pestrosti avtohtonih vrst divjadi ob sprejemljivem vplivu na njihovo življenjsko okolje (škode). Usmeritve v načrtih so pripravljene na podlagi

smernic iz dolgoročnih lovsko upravljavskih načrtov za obdobje 2011–2020, ki jih je ZGS izdelal ob sodelovanju lovskih organizacij in jih uskladi z Zavodom RS za varstvo narave.

Cilj trajnostnega gospodarjenja z rastlinojedimi parkljarji (jelenjad, srnjad, muflon, gams in damjak) in divjim prašičem so zdrave populacije divjadi s stabilno spolno in starostno strukturo, ki so usklajene tudi s populacijami drugih vrst in njihovim okoljem. Stanje male poljske divjadi še vedno vzbuja skrb, pri čemer se je stanje izboljšalo na tistih območjih, kjer se je zaradi garij in povečanega lova zmanjšala številčnost plenilcev male divjadi (lisice, kune belice in zlatice). Leta 2016 so posamezne lovske organizacije in celo skupine lovišč na podlagi ocene stanja poročale o normalizaciji številčnosti divjega prašiča, ki pa je ponekod še vedno velika. Uresničevanje letnih lovskih upravljavskih načrtov območij pri oblikovanju primerne okolja za te vrste divjadi iz preteklih let in ustreznost pri poseganju v populacije se bosta v nadaljnjih letih gotovo še obrestovala.

Pregled odstrela in ugotovljenih izgub

Podatki o odstrelu in izgubah v letu 2016 niso bistveno drugačni kot leto pred tem, razen pri divjem prašiču in jelenjadi, pri katerih se je odvzem v primerjavi z letom 2015 nekoliko povečal.

Preglednica 91: Pregled odstrela in ugotovljenih izgub divjadi; 2006–2016

Divjad	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Srna	42.675	42.123	43.067	42.844	41.830	40.726	41.927	41.204	41.406	41.670	40.948
Navadni jelen	5.066	4.716	5.099	5.198	5.369	5.131	5.780	5.983	6.344	6.591	7.101
Damjak	123	163	140	174	244	202	245	226	235	228	234
Muflon	670	673	649	628	713	595	672	659	579	579	580
Gams	2.679	2.638	2.685	2.675	2.516	2.424	2.483	2.416	2.372	2.427	2.496
Divji prašič	5.359	6.267	9.347	7.908	8.958	7.305	13.159	8.820	9.930	8.579	9.038
Medved	126	108	92	85	108	64	132	63	143	113	47
Ris	0	0	0	0	0	0	2	0	1	0	2
Volk	11	6	0	9	10	10	14	3	12	7	2
Poljski zajec	3.724	4.107	3.834	3.619	3.240	3.506	3.480	3.064	2.683	2.476	2.275
Fazan	27.183	26.574	26.853	23.636	21.095	23.952	21.195	17.187	13.976	15.822	16.450
Poljska jerebica	1.914	1.504	1.379	1.517	1.515	1.532	1.463	1.509	1.449	1.471	1.870
Raca mlakarica	4.059	4.075	3.914	4.289	3.811	3.935	3.645	3.605	2.833	2.991	2.642

Vir: Statistični podatki lovskih organizacij, ZGS

Pregled odstrela, izgub, načrta odstrela, realizacije načrta in izločeno število štirih najpomembnejših vrst divjadi na 100 ha skupne površine v štirih najbolj reprezentativnih lovsko upravljavskih območjih v Sloveniji kažeta, da je bil načrt odstrela srnjadi v nižinskem slovensko-goriškem lovsko upravljavskem območju skoraj v celoti realiziran (98 %). V kočevsko-belokranjskem lovsko upravljavskem območju je bil načrt odstrela jelenjadi realiziran 91-odstotno. V triglavskem lovsko upravljavskem območju je bil odvzem gamsa nekoliko pod načrtovanim (95 %), odvzem divjega prašiča v primorskem lovskem upravljavskem območju pa nad načrtovanim (115 %).

Preglednica 92: Odstrel in ugotovljene izgube na 100 ha površine v letu 2016

Vrsta divjadi	Leto 2016			Izločeno število na 100 ha lovne površine LUO		
	Odstrel in ugotovljene izgube	Načrt odvzema	Realizacija načrta (%)	Povp. LUO	Max LUO	Lovsko upravljavsko območje (LUO)
Srna	2.625	2.680	98	2,18	3,99	slovensko-goriško
Navadni jelen	2.175	2.400	91	0,38	1,07	kočevsko-belokranjsko
Gams	638	675	95	0,13	0,59	triglavsko
Divji prašič	2.770	2.400	115	0,48	2,07	primorsko

Vir: ZGS

Škode, ki jih povzroča divjad

Škode, ki jih povzroča divjad, so eden najpomembnejših biokazalnikov, na podlagi katerega lahko posredno sklepamo o številčnosti teh vrst in njihovem vplivu na okolje. Povzročene škode (merjene v EUR) rastlinojede divjadi in divjih prašičev precej nihajo in so se v letu 2016 nekoliko zmanjšale.

Preglednica 93: Škode, ki jih povzročata rastlinojeda divjad in divji prašič, ter ocena strukture škod po vrstah divjadi; 2006–2016

Vrsta divjadi	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Škoda, ki jo povzročata rastlinojeda divjad in divji prašič (000 EUR)	364,6	369,3	658,7	463,0	391,1	422,7	599,2	778,3	480,6	446,8	424,4
Struktura škode po divjadi (%)											
Divji prašič	35	41	64	39	28	41	47	55	45	38	35
Druga parkljasta divjad	23	14	12	13	11	11	11	20	22	25	29
Druga divjad	2	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1
Velike zveri	40	44	22	47	60	47	42	24	32	36	35
SKUPAJ vsa divjad	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Vir: Podatki lovskih organizacij, ZGS

Leta 2016 je znašal povprečni delež škod, ki jih je povzročal divji prašič, 35 %, delež škod zaradi parkljaste divjadi pa 29 %. Škode, ki so jih povzročile druge vrste divjadi, so bile zanemarljive.

Odškodnine za škode, ki jih je povzročila divjad na nelovnih površinah, so bile tudi v letu 2016 plačane iz sredstev proračuna RS.

Biotehniška dela

Biotehniški ukrepi so pomembni pri zmanjševanju negativnega vpliva divjadi na njeno življenjsko okolje, predvsem na obseg škod. Zimsko krmljenje je v večini primerov povezano z jelenjadjo, preprečevalno pa z divjim prašičem. Manjši delež zavzemajo gams, muflon in damjak. V večini primerov je zimsko krmljenje koristno, v primerih neprimerne krme pa ima lahko tudi negativne učinke. Cilj je, da se divjad odvrča od kmetijskih in gozdnih površin, kjer bi lahko nastala večja škoda. Podoben učinek kot krmljenje imajo tudi krmne njive. Razlika je v tem, da so lahko krmne njive za poljsko divjad tudi remize, kjer najdejo mesto za kritje, parjenje, valjenje in vzrejo mladičev.

Prikaz posegov v populacije divjadi, izvedenih biotehniških del in škode, ki jo povzroča divjad, kažejo na umirjanje težav in potrjujejo usklajevanje ukrepov. Pri usmerjanju in izvajanju upravljanja populacij divjadi je namreč treba odnose oziroma ukrepe usklajevati in odpravljati nevarnosti za ustvarjanje prevelikih sporov, ki praviloma onemogočajo premišljeno strokovno ravnanje.

Preglednica 94: Prikaz opravljenih biotehniških del; 2006–2016

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Zimsko in preprečevalno krmljenje (t)	2.850	3.404	3.191	3.484	3.419	3.383	2.772	2.793	2.725	2.553	2.321
Krmne njive (ha)	459,2	480,2	433,3	458,2	459,0	520,7	481,0	423,6	419,1	406,2	400,4
Pridelovalne njive (ha)	115,1	102,8	107,6	94,3	98,5	110,7	95,0	95,3	86,0	89,6	81,2

Vir: Podatki lovskih organizacij, ZGS

Vzdrževanje življenjskega okolja prosto živečih živali

Za vzdrževanje življenjskega okolja prosto živečih živali državni proračun vsako leto namenja določena sredstva, ki so večinoma odvisna od motivacije lastnikov gozdnih parcel. Sredstva so namenjena izključno lastnikom gozdnih zemljišč. Lastniki gozdov so izkoristili pretežni del teh sredstev, preostalo pa so prejeli izvajalci del, zlasti lovske organizacije. Če lastniki gozdov nimajo interesa, da bi delo opravili sami, lahko s pooblastilom in odstopno izjavo odstopijo delo in pravico do prejema subvencije izvajalcu del (upravljavcu lovišča oziroma lovski družini).

Večji del dela za izboljšanje življenjskega okolja prosto živečih živali izvedejo lovske organizacije, ki od lastnika pridobijo objekt za delo (zemljišče), lastniki pa zadržijo subvencijo kot obliko medsebojne poravnave za najem zemljišča. Pomemben delež pri zagotavljanju primernih pogojev za prosto živeče živali so prispevali tudi delavci ZGS s strokovnim delom in lastniki gozdov z delom v gozdovih, skladno z nasveti in gozdnogojitvenimi načrti. Strokovno pravilna in ob pravem času izvedena dela v gozdovih lahko namreč precej prispevajo k izboljšanju življenjskega okolja prosto živečih živali. Upoštevanje usmeritev za prilagojeno gospodarjenje z gozdom je še posebej pomembno za ohranitev redkih in ogroženih vrst.

11 RIBIŠTVO

11.1 Morsko ribištvo in ribogojstvo

Vzreja in ulov v morskem ribištvu

V letu 2016 so slovenski morski gospodarski ribiči iztovorili okoli 152 ton svežih ribiških proizvodov. V slovenskih ribiških pristaniščih je bila v primerjavi z letom 2015 iztovorjena skupna masa morskih organizmov manjša skoraj za četrtno (–22 %). Iztovor rib, ki pomeni večino iztovora slovenskih ribičev, se je glede na leto 2015 zmanjšal za 31 %, povečal pa se je iztovor rakov (+193 %), iztovor glavonožcev (+18 %) ter iztovor školjk in polžev (+15 %).

Glede na skupen iztovor je prevladoval iztovor pridnenih rib, ki je znašal 45 % celotnega iztovora (68,6 tone), delež iztovora pelagičnih rib pa je znašal 31 % (46,8 tone), manj kot odstotek pa zajemajo druge ribe (0,5 tone). Iztovor rakov je znašal slabih 5 % (7,5 tone), iztovor mehkužcev (glavonožcev, školjk in polžev) pa zajema 19 % (28,9 tone) celotnega iztovora.

Preglednica 95: Ulov, iztovor in vzreja morskih rib, glavonožcev, rakov in školjk (t); 2011–2016

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Indeks 2016/15
Morski iztovor skupaj	719,6	329,4	238,0	254,1	196,2	152,4	77,7
Ribe	660,8	279,2	204,2	216,7	169,1	115,9	68,6
Glavonožci	51,8	48,6	32,8	34,1	23,4	27,6	117,9
Raki	4,2	1,3	0,6	2,1	2,6	7,5	292,6
Školjke in polži	2,8	0,3	0,4	1,2	1,2	1,3	114,6
Marikultura skupaj	494,9	364,3	387,6	496,3	631,1	664,1*	105,2
Prostočasni ribolov	9,2	9,3	9,3	6,2	6,0	15,2*	254,5
Morski iztovor, marikultura in prostočasni ribolov skupaj	1.223,7	703,0	634,9	756,6	833,3	831,7*	99,8

* začasni podatki z dne 1. 5. 2017

Vir: MKGP, SURS, ZZRS

Vzreja morskih rib in mehkužcev (marikultura skupaj) se je v letu 2016 glede na leto 2015 povečala za dobrih 5 % predvsem zaradi povečane vzreje mehkužcev (večinoma školjk klapavic).

V okviru prostočasnega morskega ribolova, ki združuje športni in rekreacijski ribolov, se je leta 2016 spremenila metodologija obdelave podatkov, kar je pglavitni razlog za navidezni porast v tej dejavnosti. Od leta 2016 se v to kategorijo poleg športnega ribolova na morju vključujejo tudi športni ribolov ribičev, ki lovijo na podlagi letnih dovolilnic, uplen dnevnih (rekreacijskih) ribičev in uplen iz ribolovnih tekmovanj.

Delovno aktivne osebe v morskem gospodarskem ribolovu in morskem ribogojstvu (marikulturi)

Leta 2015 je bilo v dejavnostih morskega gospodarskega ribolova in marikulture udeleženi 159 delovno aktivnih oseb, kar je 8 oseb manj kot leta 2014. Od tega se jih je 124 ukvarjalo z gospodarskim ribolovom (slab odstotek manj kot leta 2014), 35 oseb (17 %) pa z marikulturo oziroma morsko akvakulturo.

Med osebami, ki so se leta 2015 ukvarjale z dejavnostjo morskega gospodarskega ribolova, so po podatkih SURS prevladovali ribiči, ki so bili samozaposleni, teh je bilo 76. Preostalih 48 oseb pa je bilo zaposlenih v podjetjih ali pri samostojnih podjetnikih. Število zaposlenih v

podjetjih ali pri samostojnih podjetnikih leta 2015 se je v primerjavi z letom 2014 povečalo za 4 %, število samozaposlenih pa se je zmanjšalo za 4 %.

Preglednica 96: Delovno aktivno prebivalstvo v morskem ribištvu in akvakulturi (marikulturi); 2012–2015

	Število delovno aktivnih oseb				Število delovno aktivnih oseb s polnim delovnim časom			
	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015
Gospodarski ribolov	113	115	125	124	78	73	71	63
Marikultura	39	39	42	35	28	26	26	22
Skupaj	152	154	167	159	106	99	97	85

Vir: SURS

Leta 2015 se je z dejavnostjo morskega gospodarskega ribištva za polni delovni čas ukvarjalo 85 oseb, kar je za 12 % manj kot leta 2014. 63 oseb s polnim delovnim časom je delalo v dejavnosti morskega gospodarskega ribolova in 22 oseb v dejavnosti marikulture.

Ribiška plovila in oprema v morskem ribištvu in ribogojstvu

Število vseh plovil za morski gospodarski ribolov, ki so bila na dan 31. december 2016 zabeležena v evidenci ribiških plovil v informacijskem sistemu InfoRib, ki ga upravlja MKGP, je bilo 171, kar je dve plovili več kot leta 2015.

Tako kot v preteklih letih so tudi v letu 2016 v slovenski ribiški floti prevladovala plovila celotne dolžine do 6 m (48 % vseh plovil), tem so sledila plovila celotne dolžine med 6 m in 12 m (44 %). Število plovil celotne dolžine med 12 m in 18 m ter nad 18 m zajema le 8 % celotne flote in se je v primerjavi z lanskim letom nekoliko zmanjšalo.

Glede na prvo ribolovno orodje so v slovenski ribiški floti tudi leta 2016 po številu prevladovala plovila z zabodnimi in zapletnimi mrežami. Te so bile kot prvo ribolovno orodje navedene pri 150 plovilih, kar zajema 88 % plovil z veljavnimi dovoljenji za gospodarski ribolov. Sledila so jim plovila, ki so imela kot prvo ribolovno orodje navedene vlečne mreže (16 plovil), in plovila z obkroževalnimi mrežami (5 plovil). Ob tem je treba opozoriti, da pomemben delež celotnega ulova ujamejo plovila z vlečno mrežo, čeprav jih je po številu manj.

Preglednica 97: Vsa plovila v registru ribiških plovil ter aktivna plovila po dolžini in opremi; 2011–2016

	Plovila v registru ribiških plovil*						Aktivna plovila**					
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Dolžina 18 m in več	3	1	1	1	1	1	2	0	0	0	0	0
Dolžina 12 do 17,9 m	19	15	13	13	13	12	16	14	12	12	9	9
Dolžina 6 do 11,9 m	80	78	76	75	74	76	35	29	38	46	43	43
Dolžina do 5,9 m	84	81	80	80	81	82	32	45	33	34	34	31
Plovila skupaj	186	175	170	169	169	171	85	88	83	92	86	83
Plovila glede na prvo ribolovno orodje***												
Zabodne in zapletne mreže	157	152	149	148	148	150	61	70	64	73	70	68
Vlečne mreže	22	17	16	16	16	16	18	13	14	14	12	11
Obkroževalne mreže	7	6	5	5	5	5	6	5	5	5	4	4

* stanje na dan 31. decembra posameznega leta

** vsaj en oddan ladijski dnevnik v posameznem letu

*** segmentirana na podlagi prvega ribolovnega orodja v zadnjem izdanem dovoljenju za gospodarski ribolov

Vir: MKGP (InfoRib)

Aktivno število plovil je že leta za približno polovico manjše od števila registriranih ribiških plovil. Med aktivnimi plovili, to je tistimi, ki so oddala vsaj en ladijski dnevnik v posameznem letu (v ladijske dnevnike se vpisuje ulov), je bilo leta 2016 (enako kot leto prej) po številu največ aktivnih ribiških plovil celotne dolžine med 6 in 12 m, kar pomeni dobro polovico (52 %) vseh aktivnih plovil. Sledila so jim plovila celotne dolžine do 6 m (37 %), tem pa plovila celotne dolžine med 12 m in 18 m (11 %). V dolžinski kategoriji nad 18 m leta 2016 ni bilo aktivnih ribiških plovil.

Aktivna plovila so v posameznem letu segmentirana na podlagi tistega ribolovnega orodja, ki ga imajo vpisanega kot prvo oziroma glavno ribolovno orodje v dovoljenju za gospodarski ribolov. To pomeni, da so lahko nekatera ribiška plovila v posameznem letu aktivna z ribolovnimi orodji, ki niso vpisana kot prvo oziroma glavno ribolovno orodje v dovoljenjih za gospodarski ribolov, oziroma so bila aktivna z ribolovnim orodjem (orodji), ki so v dovoljenjih za gospodarski ribolov navedena za prvim oziroma glavnim ribolovnim orodjem.

Glede na prvo ribolovno orodje, ki so ga imela aktivna plovila v letu 2016 vpisana v dovoljenju za gospodarski ribolov, so bila z 68 plovili med aktivnimi plovili najštevilnejša tista, ki so uporabljala zabodne in zapletne mreže (82 %). Z 11 aktivnimi plovili (13 %) so sledila plovila z vlečnimi mrežami, štiri plovila pa so uporabljala obkroževalne mreže (5 %).

Flota plovil, ki se uporablja v marikulturi, je leta 2016 štela 14 plovil. Od teh sta bili dve plovili (14,3 %) celotne dolžine do 5,9 m, osem plovil (57,1 %) celotne dolžine od 6 m do 11,9 m, dve plovili (14,3 %) dolžine med 12 m in 18 m in dve plovili za marikulturo, ki sta merili več kot 18 m.

11.2 Sladkovodno ribištvo

Vzreja in ulov v sladkovodnem ribištvu

V Sloveniji je v celinskih oziroma sladkih vodah dovoljen le prostočasni oziroma rekreacijski ribolov. Večino ulova predstavljajo toplovodne vrste. Ribe, ki so vzrejene v ribnikih za trženje športnega ribolova, se po metodologiji štejejo kot v akvakulturi vzrejene ribe. Zato so podatki o ribah, vzrejenih v ribnikih za trženje športnega ribolova, vključeni v podatke o vzreji rib v ribogojnicah.

Preglednica 98: Ulov in vzreja sladkovodnih rib (t); 2011–2016

	2011	2012	2013	2014	2015	2016*	Indeks 2016/15
Vzreja v ribogojnicah	901,9	790,3	846,7	944,6	958,9	940,5	98,0
– hladnovodne ribe	682,0	634,4	691,5	795,8	797,7	798,2	100,1
– toplovodne ribe	219,9	155,9	155,2	148,8	161,2	142,3	88,3
Športni sladkovodni ribolov	167,0	159,9	154,1	145,0	141,1	141,8	100,6
– hladnovodne ribe	29,0	26,0	20,8	22,2	23,1	23,2	100,4
– toplovodne ribe	138,0	133,9	133,3	122,8	118,0	118,6	100,5
Skupaj sladkovodno ribištvo	1.068,9	950,2	1.000,8	1.089,6	1.100,0	1.082,3	98,3

* stanje na dan 31. decembra

Vir: MKGP, Javni zavod za ribištvo Slovenije (ribiški kataster), SURS

V letu 2016 je bilo v ribogojnicah vzrejenih 941 ton sladkovodnih rib, kar je približno 2 % manj kot leto prej. Pri tem je prevladovala vzreja hladnovodnih rib, ki je znašala 798 ton in je glede na predhodno leto ostala približno na enaki ravni. Vzreja toplovodnih rib se je glede na leto 2015 zmanjšala za skoraj 12 % in je znašala 142 ton. Opazen je trend upadanja vzreje, predvsem krapov, kar je posledica neurejenih vodnih zadrževalnikov in neurejenih vodnih pravic, povečuje pa se proizvodnja afriških somov v zaprtih sistemih akvakulture.

Uplen v športnem sladkovodnem ribolovu je leta 2016 znašal 142 ton, kar je slab odstotek več kot leta 2015, k čemur sta prispevala večji uplen hladnovodnih in toplovodnih rib.

Vzreja in uplen sladkovodnih rib skupaj sta se v letu 2016 glede na leto 2015 zmanjšala za slaba 2 %.

Delovno aktivne osebe v sladkovodnem ribogojstvu

Z vzrejo sladkovodnih rib se je v letu 2015 ukvarjalo 180 oseb. Skupno število delovno aktivnih oseb v vzreji rib v celinskih vodah se je leta 2015 primerjavi z letom 2014 zmanjšalo za 9 %.

Preglednica 99: Število delovno aktivnih oseb v sladkovodnem ribogojstvu; 2011–2015

		2011	2012	2013	2014	2015
Po pogostosti dela:	– polni delovni čas	53	53	60	64	65
	– skrajšani delovni čas	121	118	132	134	115
Po vrsti dela:	– ribogojec	110	100	117	121	122
	– drugo	64	71	75	77	58
Po zaposlitvenem statusu:	– zaposlen	76	80	90	96	97
	– samozaposlen	98	91	102	102	83
Skupaj		174	171	192	198	180

Vir: SURS

Glede na strukturo delovno aktivnih oseb v sladkovodni akvakulturi so tudi leta 2015, podobno kot v predhodnih letih, prevladovali osebe s skrajšanim delovnim časom. Zanjih nekaj let znaša delež teh oseb okoli 65 %. Po vrsti dela je v zadnjih letih največ ribogojcev, in sicer okoli 120. Glede na zaposlitven status so do leta 2014 prevladovali samozaposlene osebe, njihov delež pa se je v letu 2015 zmanjšal na 46 %, kar je pet odstotnih točk manj kot v preteklem letu.

11.3 Finančni ukrepi v ribištvi

Tudi v letu 2016 je MKGP finančno podprlo razvoj ribištva.

Preglednica 100: Proračunska sredstva za ribištvo; 2012–2016

	Izplačano (000 EUR)					Indeks
	2012	2013	2014	2015	2016	2016/15
Informacijski sistem ribištva	16,2	4,0	19,7	13,0	80,1	616,2
Javni zavod za ribištvo Slovenije	471,8	415,4	405,0	400,0	406,2	101,6
Varstvo naravnih virov v ribištvi	14,7	–	45,1	14,3	19,1	133,6
Ukrepi v ribištvi (EU + SLO)	214,1	245,4	163,6	–	–	–
Evropski sklad za ribištvo 2007–13 (EU+SLO)	5.032,4	4.894,2	4.558,9	2.984,1	2.049,5	68,7
Evropski sklad za pomorstvo in ribištvo 2014–2020 (EU + SLO)	–	–	118,9	133,1	422,1	317,1
Skupaj državni proračun	5.749,2	5.559,0	5.311,1	3.544,5	2.977,0	84,0
Evropski sklad za ribištvo 2007–13 (sredstva občin)	51,5	163,4	–	211,2	43,5	20,6
Skupaj ribištvo	5.800,7	5.722,4	5.311,1	3.755,7	3.020,5	80,4

Vir: MKGP

V okviru namenskih sredstev za informacijski sistem ribištva so bila ta v letu 2016 namenjena za vzdrževanje informacijskega sistema Inforib, informacijskega sistema za elektronsko izpolnjevanje in pošiljanje ladijskih dnevnikov ter za mesečna plačila signala za satelitski nadzor ribiških plovil. V ta namen je bilo izplačanih 80 tisoč EUR.

Zavodu za ribištvo Slovenije je bilo leta 2016 zagotovljeno financiranje javne službe na področju ribištva, ki se izvaja na podlagi potrjenega letnega programa dela ter finančnega

načrta. Letni program zajema naslednje naloge: vodenje ribiškega katastra, priprava soglasij in strokovnih mnenj za poseg na vodah, izvajanje monitoringa rib in populacij rib, izdelava ribiškogojitvenih načrtov, priprava strokovnih podlag za podeljevanje koncesij, upravljanje izločenih voda, raziskovanje ribolovnih virov, spremljanje stanja za zagotavljanje trajnostne rabe rib ter poročanje državnim organom in organom EU. Za izvajanje teh nalog je bilo v letu 2016 na voljo dobrih 400 tisoč EUR, kar je na ravni preteklih let.

Sredstva v okviru varstva naravnih virov v ribištvu so bila dodeljena v obliki prispevka svetovalnemu svetu MEDAC in v obliki izvedbe študije varstva naravnih virov.

Za izvajanje Operativnega programa za razvoj ribištva v RS 2007–2013 sta bila v letu 2016 izplačana skupaj dobra 2 milijona EUR javnih sredstev, od tega 75 % iz Evropskega sklada za ribištvo. Izvajali so se ukrepi treh prednostnih osi. V okviru prve prednostne osi se je izvajal ukrep obnova pristanišč, v okviru druge prednostne osi so se izvajali ukrepi produktivne naložbe v ribogojstvo ter predelava in trženje (obnova in posodobitev obstoječih obratov). V okviru pete prednostne osi se je izvajal ukrep tehnična pomoč.

Sredstva v okviru Evropskega sklada za pomorstvo in ribištvo 2014–2020 so bila namenjena za izvajanje ukrepa zbiranje podatkov v skupne ribiške politike EU ter za izvajanje ukrepa tehnična pomoč. V ta namen je bilo v letu 2016 izplačano 422 tisoč EUR.

LITERATURA IN VIRI

1) Statistični in drugi podatki (razpoložljivi do 31. 5. 2017, razen Struktura kmetijskih gospodarstev)

SURS (Statistični urad Republike Slovenije):

Osnovni podatki po naročilu.

- Celotni odkup kmetijskih pridelkov po skupinah in vrstah, Slovenija (mesečni in letni podatki),
- Količine in vrednosti prodanih pridelkov in proizvodov na živilskih trgih, Slovenija (letni podatki),
- Uvoz in izvoz živilskih proizvodov po državah (KN 1–24; 8-mestna) (mesečni podatki),
- Proizvodnja, zaloge, poraba in prodaja živilskih proizvodov, Slovenija (mesečni podatki).

Objave s področja kmetijstvo, gozdarstvo in ribištvo.

- Rastlinska pridelava, Slovenija, 2016 – začasni podatki. 28. 3. 2017.
<http://www.stat.si/StatWeb/News/Index/6579>
- Popis tržnega vrtnarstva, Slovenija, 2016 – končni podatki. 16. 5. 2017.
<http://www.stat.si/StatWeb/News/Index/6655>
- Realni dohodek iz kmetijstva – druga ocena, Slovenija, 2016. 31. 1. 2017.
<http://www.stat.si/StatWeb/News/Index/6473>
- Živinoreja, Slovenija, 2016 – začasni podatki. 12. 5. 2017.
<http://www.stat.si/StatWeb/News/Index/6671>
- Struktura kmetijskih gospodarstev, Slovenija, 2016 – končni podatki. 29. 6. 2017.
<http://www.stat.si/StatWeb/News/Index/6208>

Podatkovni portal SI-STAT.

- Različne objave s področja okolje in naravni viri, podpodročje kmetijstvo in ribištvo, ter drugih področij (ekonomska področja – podpodročje nacionalni računi, cene, rudarstvo in predelovalne dejavnosti).
<http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/statfile2.asp>

Eurostat:

Eurostat, Database. Različne objave s področja kmetijstvo, nacionalni računi (kupna moč).

<http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>

Eurostat, Main tables. Različne objave s področja kmetijstvo.

<http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>

Evropska komisija:

Agricultural Markets:

- General market issues – EU Market prices for representative products (mesečni podatki),
- Animal products (Sheepmeat and goatmeat; Pigmeat; Poultrymeat; Eggs).

http://ec.europa.eu/agriculture/markets/index_en.htm

EU agriculture – Statistical and economic information.

http://ec.europa.eu/agriculture/statistics/agricultural/index_en.htm

Drugi podatki:

AJPES. Informacije o poslovanju gospodarskih družb s področja predelovalnih dejavnosti v Republiki Sloveniji. Ljubljana, Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve.

https://www.ajpes.si/Letna_porocila/Splosno

ARSKTRP. Ljubljana, Agencija Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja:

- Tržna poročila.
http://www.arsktrp.gov.si/si/storitve_ukrepi/trzni_ukrepi/trzno_informacijski_sistem_trzna_porocila
- Novice.
http://www.arsktrp.gov.si/nc/si/splosno/cns/arhiv_novic/
- Storitve (ukrepi).
http://www.arsktrp.gov.si/si/storitve_ukrepi

Centralna podatkovna zbirka Govedo (CPZ Govedo). Ljubljana, Kmetijski inštitut Slovenije.

http://www.govedo.si/pls/gss/portal_pkg.startup

FADN RICA. Individualni standardni rezultati za Slovenijo na podlagi SO:

- Obračunsko leto 2011 (podatki Evropske komisije, december 2016),
- Obračunska leta 2012 do 2015 (podatki Evropske komisije, junij 2017).

MKGP/ARSKTRP. Specifikacija proračuna po proračunskih postavkah in namenih (interni, neobjavljeni podatki). Ljubljana, Ministrstvo za kmetijstvo gozdarstvo in prehrano Republike Slovenije, Agencija Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja.

MKGP. Podatki iz registra pridelovalcev grozdja in vina. Ljubljana, Ministrstvo za kmetijstvo gozdarstvo in prehrano Republike Slovenije.

MKGP. Podatki iz registra kmetijskih pridelovalcev. Ljubljana, Ministrstvo za kmetijstvo gozdarstvo in prehrano Republike Slovenije.

Modelni izračuni KIS. Ljubljana, Kmetijski inštitut Slovenije.
http://kis.dev.splet1.si21.com/Modelne_kalkulacije_OEK

Služba za uradno potrjevanje semenskega in sadilnega materiala kmetijskih rastlin. Pridelava semena kmetijskih rastlin. Ljubljana, Kmetijski inštitut Slovenije.

2) Drugi viri

Javni razpisi MKGP/MKO. Ljubljana, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in okolje (Ministrstvo za kmetijstvo in okolje) Republike Slovenije.

http://www.mkgp.gov.si/si/javne_objave/javni_razpisi/

Program razvoja podeželja Republike Slovenije 2014–2020 (2. sprememba). Ljubljana, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (27. 3. 2017).

https://www.program-podezelja.si/images/Programme_2014SI06RDNP001_4_0_sl.pdf

Analiza izvajanja Programa razvoja podeželja Republike Slovenije 2014–2020 do 31. 12. 2016. Ljubljana, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano: delovno gradivo.

UMAR. 2017a. Pomladanska napoved gospodarskih gibanj 2017. Ljubljana, marec 2017. Urad RS za makroekonomske analize in razvoj.

<http://www.umar.gov.si/napovedi/>

UMAR. 2017b. Poročilo o razvoju 2017. Ljubljana, maj 2017. Urad RS za makroekonomske analize in razvoj.

http://www.umar.gov.si/publikacije/porocilo-o-razvoju/?no_cache=1

Poročilo o stanju kmetijstva, živilstva, gozdarstva in ribištva v letu 2016

Statistične priloge

Kazalo prilog

STRUKTURA KMETIJSKIH GOSPODARSTEV	163
Priloga 1: Število kmetijskih gospodarstev; 2000–2016	163
Priloga 2: Raba zemljišč na kmetijskih gospodarstvih; 2000–2016.....	163
Priloga 3: Povprečna površina kmetijskih zemljišč v uporabi na kmetijsko gospodarstvo; 2000–2016.....	164
Priloga 4: Kmetijska gospodarstva po velikostnih razredih kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU); 2000–2016.....	164
Priloga 5: Kmetijska gospodarstva z živino; 2000–2016	165
Priloga 6: Kmetijska gospodarstva po velikostnih razredih števila GVŽ; 2000–2016	166
Priloga 7: Povprečno število živali na kmetijsko gospodarstvo z živino; 2000–2016	166
Priloga 8: Delovna sila v kmetijstvu (število oseb); 2000–2016	167
Priloga 9: Polnovredne delovne moči v kmetijstvu (število); 2000–2016	167
Priloga 10: Splošna izobrazba gospodarjev na družinskih kmetijah; 2000–2016	168
Priloga 11: Kmetijska izobrazba gospodarjev na družinskih kmetijah; 2000–2016.....	168
Priloga 12: Starostna struktura na družinskih kmetijah; 2000–2016	168
Priloga 13: Dopolnilne dejavnosti na družinskih kmetijah; 2000–2016	169
OBSEG KMETIJSKE PROIZVODNJE	170
Priloga 14: Indeksi obsega kmetijske proizvodnje (2010 = 100); 2004–2016	170
Priloga 15: Kmetijska zemlja v rabi na kmetijskih gospodarstvih (osnovna površina; ha); 2004–2016.....	171
Priloga 16: Struktura kmetijske zemlje v rabi na kmetijskih gospodarstvih (osnovna površina; %); 2004–2016.....	172
Priloga 17: Pridelovalna površina na kmetijskih gospodarstvih (ha); 2004–2016	173
Priloga 18: Rastlinska pridelava na kmetijskih gospodarstvih (t); 2004–2016	174
Priloga 19: Hektarski pridelki v rastlinski pridelavi na kmetijskih gospodarstvih (t/ha); 2004–2016.....	175
Priloga 20: Število živine in živinorejska proizvodnja; 2004–2016	176
Priloga 21: Odkup in prodaja na tržnicah za nekatere pomembnejše kmetijske pridelke (t); 2004–2016.....	177
Priloga 22: Zakol živine v klavnicah; 2004–2016.....	178
Priloga 23: Poraba kmetijskih proizvodov na prebivalca (kg; koledarsko leto); 2004–2016	179
Priloga 24: Stopnja samooskrbe s kmetijskimi proizvodi (%; koledarsko leto); 2004–2016.....	180
CENE V KMETIJSTVU	181
Priloga 25: Nominalni indeksi cen kmetijskih pridelkov pri pridelovalcih (2010 = 100); 2004–2016 ...	181
Priloga 26: Realni indeksi cen kmetijskih pridelkov pri pridelovalcih in primerjava z EU (2010 = 100); 2004–2016	182
Priloga 27: Indeksi cen inputov za kmetijstvo in primerjava z EU (2010 = 100); 2004–2016	183
Priloga 28: Povprečne letne odkupne cene pomembnejših kmetijskih pridelkov (EUR/t, tekoči tečaj); 2004–2016	184
EKONOMSKI RAČUNI ZA KMETIJSTVO	185
Priloga 29: Vrednost kmetijske proizvodnje po osnovnih cenah (mio EUR, tekoči tečaj, tekoče cene); 2004–2016.....	185
Priloga 30: Delež posameznih proizvodov v vrednosti proizvodnje po osnovnih cenah (%); 2004–2016.....	186
Priloga 31: Vrednost in struktura vmesne potrošnje v kmetijstvu; 2004–2016.....	187

Priloga 32: Osnovni kazalci ekonomskih računov za kmetijstvo in primerjava z EU (mio EUR, tekoče cene, tekoči tečaj); 2004–2016	188
Priloga 33: Indeksi osnovnih kazalcev ekonomskih računov za kmetijstvo in primerjava z EU (realno; 2010 = 100); 2004–2016	189
PRORAČUNSKA IZPLAČILA ZA KMETIJSTVO	190
Priloga 34: Proračunska izplačila, povezana s kmetijstvom (000 EUR, koledarsko leto, tekoči tečaj); 2004–2016	190
Priloga 35: Proračunska izplačila za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem (000 EUR, koledarsko leto, tekoči tečaj); 2004–2016	191
Priloga 36: Proračunska izplačila za razvoj podeželja in kmetijsko strukturno politiko (000 EUR, koledarsko leto, tekoči tečaj); 2004–2016	192
Priloga 37: Proračunska izplačila za splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva (000 EUR, koledarsko leto, tekoči tečaj); 2004–2016	193
ZUNANJA TRGOVINA Z AGROŽIVILSKIMI PROIZVODI	194
Priloga 38: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga (000 EUR); 2004–2016	194
Priloga 39: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga (000 EUR); 2004–2016	195
Priloga 40: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga (000 EUR); 2004–2016	196
Priloga 41: Količinski izvoz nekaterih kmetijskih pridelkov in agroživilskih izdelkov (t); 2004–2016	197
Priloga 42: Količinski uvoz nekaterih kmetijskih pridelkov in agroživilskih izdelkov (t); 2004–2016	198
Priloga 43: Količinska zunanjetrgovinska bilanca nekaterih kmetijskih pridelkov in agroživilskih izdelkov (t); 2004–2016	199
Priloga 44: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga v države EU-15 (000 EUR); 2004–2016	200
Priloga 45: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga iz držav EU-15 (000 EUR); 2004–2016	201
Priloga 46: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga z državami EU-15 (000 EUR); 2004–2016	202
Priloga 47: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga v države EU-10 in EU-2 (000 EUR); 2004–2016	203
Priloga 48: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga iz držav EU-10 in EU-2 (000 EUR); 2004–2016	204
Priloga 49: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga z državami EU-10 in EU-2 (000 EUR); 2004–2016	205
Priloga 50: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga na Hrvaško (000 EUR); 2004–2016	206
Priloga 51: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga s Hrvaške (000 EUR); 2004–2016	207
Priloga 52: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga s Hrvaško (000 EUR); 2004–2016	208
Priloga 53: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga v države EU-28 (000 EUR); 2004–2016	209
Priloga 54: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga iz držav EU-28 (000 EUR); 2004–2016	210
Priloga 55: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga z državami EU-28 (000 EUR); 2004–2016	211
Priloga 56: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga v države nekdanje Jugoslavije – brez Hrvaške (000 EUR); 2004–2016	212
Priloga 57: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga iz držav nekdanje Jugoslavije – brez Hrvaške (000 EUR); 2004–2016	213

Priloga 58: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga z državami nekdanje Jugoslavije – brez Hrvaške (000 EUR); 2004–2016.....	214
UKREPI KMETIJSKE POLITIKE.....	215
Priloga 59: Razpoložljiva sredstva, izplačila, nepravilnosti in finančni popravki pri neposrednih plačilih in tržnih ukrepih za evropsko proračunsko leto 2016 (od 16. 10. 2015 do 15. 10. 2016) ter ukrepi PRP 2014–2020, kumulativno za celotno programsko obdobje do 15. 10. 2016, nepravilnosti in finančni popravki PRP 2007–2013 (od 16. 10. 2015 do 15. 10. 2016)	215
Priloga 60: Vrste in višina neposrednih plačil na enoto (tekoči tečaj); 2004–2014	216
Priloga 61: Izplačana neposredna plačila glede na uredbeno leto; 2012–2016.....	217
Priloga 62: Vrste in višina izravnalnih plačil na enoto za območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost (tekoči tečaj); 2004–2016.....	218
Priloga 63: Izplačana izravnalna plačila za območja z omejenimi dejavniki glede na uredbeno leto; 2012–2016.....	219
Priloga 64: Vrste in višina plačil na enoto za kmetijsko-okoljske ukrepe; 2001–2014	220
Priloga 65: Izplačana kmetijsko-okoljska plačila glede na uredbeno leto; 2010–2014	222
Priloga 66: Vrste in višina plačil na enoto za kmetijsko-okoljsko-podnebne ukrepe; 2015 in 2016	223
Priloga 67: Vloženi zahtevki za kmetijsko-okoljska-podnebna plačila v letih 2015 in 2016 (uredbeno leto)	226
Priloga 68: Vrste in višina plačil na enoto za ukrep dobrobit živali (EUR/GVŽ); 2014 –2016	228
Priloga 69: Sredstva za ukrepe Programa razvoja podeželja 2014–2020 (do 31. 12. 2016).....	229
JAVNE SLUŽBE IN DRUGE STORITVE ZA KMETIJSTVO	231
Priloga 70: Aktivnosti kmetijske svetovalne službe v letu 2016	231
Priloga 71: Raziskovalni projekti s področja kmetijstva in živilstva, ki jih je v letu 2016 financiralo MKGP	234
GOZDARSTVO	237
Priloga 72: Površine gozdov po gozdnogospodarskih območjih glede na gozdnogospodarski načrt in lastniška struktura (ha); 2016	237
Priloga 73: Lesna zaloga gozdov po gozdnogospodarskih območjih; 2016.....	237
Priloga 74: Drevesna sestava gozdov glede na lesno zalogo drevesnih vrst, na osnovi gozdnogospodarskega načrta (%); 1998–2016	238
Priloga 75: Letni prirastek lesa po gozdnogospodarskih območjih; 2016	238
Priloga 76: Letni možni posek lesa po gozdnogospodarskih območjih na podlagi gozdnogospodarskega načrta (m ³); 2016	239
Priloga 77: Posek lesa v gozdovih (m ³); 1991–2016.....	239
Priloga 78: Gozdni lesni sortimenti, pridobljeni v Sloveniji (000 m ³); 2006–2016	240
Priloga 79: Sortimentna sestava lesa iz državnih gozdov (%); 2006–2016	240
Priloga 80: Zunanja trgovina z gozdnimi lesnimi sortimenti; 2006–2016	241
Priloga 81: Poraba proračunskih sredstev v gozdarstvu in lovstvu (000 EUR, koledarsko leto, tekoči tečaj); 2004–2016	242
RIBIŠTVO.....	243
Priloga 82: Poraba proračunskih sredstev v ribištvi (000 EUR, koledarsko leto, tekoči tečaj); 2004–2016.....	243

STRUKTURA KMETIJSKIH GOSPODARSTEV

Priloga 1: Število kmetijskih gospodarstev; 2000–2016

	Število					Indeks 2000 = 100				Delež (%)				
	2000	2005	2010	2013	2016	2005	2010	2013	2016	2000	2005	2010	2013	2016
Gospodarstva skupaj	86.467	77.175	74.646	72.377	69.902	89,3	86,3	83,7	80,8	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Brez kmetijskih zemljišč v rabi	44	34	191	100	82	77,3	434,1	227,3	186,4	0,1	0,0	0,3	0,1	0,1
Gospodarstva s kmetijskimi zemljišči v uporabi	86.423	77.141	74.455	72.277	69.820	89,3	86,2	83,6	80,8	99,9	100,0	99,7	99,9	99,9
Gospodarstva s kmetijskimi zemljišči v zaraščanju	26.068	21.089	13.985	12.537	:	80,9	53,6	48,1	–	30,1	27,3	18,7	17,3	–
Gosp. z drugimi neobdelanimi kmet. zemljišči	3.668	1.945	2.479	3.254	:	53,0	67,6	88,7	–	4,2	2,5	3,3	4,5	–
Gosp. s kmet. zemljišči v zaraščanju in drugimi neobdelanimi kmetijskimi zemljišči	29.736	23.034	16.464	15.791	10.163	77,5	55,4	53,1	34,2	34,4	29,8	22,1	21,8	14,5
Gospodarstva z njivami in vrtovi	80.858	71.981	63.272	68.744	66.675	89,0	78,3	85,0	82,5	93,5	93,3	84,8	95,0	95,4
Gosp. z drevesnicami, trsnicami in matičnjaki	273	169	289	487	403	61,9	105,9	178,4	147,6	0,3	0,2	0,4	0,7	0,6
Gospodarstva s sadovnjaki in oljčniki	42.727	28.870	22.161	21.994	20.717	67,6	51,9	51,5	48,5	49,4	37,4	29,7	30,4	29,6
Gospodarstva z vinogradi	35.129	27.337	26.328	26.480	23.041	77,8	74,9	75,4	65,6	40,6	35,4	35,3	36,6	33,0
Gospodarstva s trajnimi travniki in pašniki	74.230	64.236	61.949	62.301	60.401	86,5	83,5	83,9	81,4	85,8	83,2	83,0	86,1	86,4
Gospodarstva z gozdom	76.670	68.935	62.832	64.541	62.242	89,9	82,0	84,2	81,2	88,7	89,3	84,2	89,2	89,0
Nerodovitno	81.314	75.070	74.646	72.377	69.902	92,3	91,8	89,0	86,0	94,0	97,3	100,0	100,0	100,0

Vir: SURS

Priloga 2: Raba zemljišč na kmetijskih gospodarstvih; 2000–2016

	Površina (ha)					Indeks 2000 = 100				Delež (%)				
	2000	2005	2010	2013	2016	2005	2010	2013	2016	2000	2005	2010	20103	2016
Skupaj zemljišča	950.269	921.312	897.769	893.431	897.650	97,0	94,5	94,0	94,5	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Kmetijska zemljišča – skupaj	537.249	526.660	507.091	499.414	494.641	98,0	94,4	93,0	92,1	56,5	57,2	56,5	55,9	55,1
Kmetijska zemljišča v uporabi	485.879	485.432	474.432	477.023	479.589	99,9	97,6	98,2	98,7	51,1	52,7	52,8	53,4	53,4
Kmet. zemljišča v zaraščanju in druga neobdelana kmet. zemljišča	51.370	41.229	32.659	22.391	15.052	80,3	63,6	43,6	29,3	5,4	4,5	3,6	2,5	1,7
Kmetijska zemljišča v zaraščanju	46.639	38.524	29.923	17.726	:	82,6	64,2	38,0	–	4,9	4,2	3,3	2,0	–
Druga neobdelana kmet. zemljišča	4.731	2.705	2.736	4.665	:	57,2	57,8	98,6	–	0,5	0,3	0,3	0,5	–
Njive in vrtovi	170.571	175.864	170.144	173.697	176.518	103,1	99,7	101,8	103,5	17,9	19,1	19,0	19,4	19,7
Drevesnice, trsnice in matičnjaki	233	294	362	344	288	126,2	155,4	147,6	123,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sadovnjaki in oljčniki	13.062	10.727	10.082	10.700	11.297	82,1	77,2	81,9	86,5	1,4	1,2	1,1	1,2	1,3
Vinogradi	16.603	16.428	16.351	16.234	15.241	98,9	98,5	97,8	91,8	1,7	1,8	1,8	1,8	1,7
Trajni travniki in pašniki*	285.410	282.119	277.492	276.047	276.244	98,8	97,2	96,7	96,8	30,0	30,6	30,9	30,9	30,8
Gozd	394.701	376.741	373.629	375.504	387.868	95,4	94,7	95,1	98,3	41,5	40,9	41,6	42,0	43,2
Nerodovitno	18.320	17.911	17.049	18.513	15.142	97,8	93,1	101,1	82,7	1,9	1,9	1,9	2,1	1,7

* brez skupnih travnikov in pašnikov

Vir: SURS

Priloga 3: Povprečna površina kmetijskih zemljišč v uporabi na kmetijsko gospodarstvo; 2000–2016

	Ha/ kmetijsko gospodarstvo					Indeks 2000 = 100				Delež (%)				
	2000	2005	2010	2013	2016	2005	2010	2013	2016	2000	2005	2010	2013	2016
Kmetijska zemljišča v uporabi	5,6	6,3	6,4	6,6	6,9	111,9	113,1	117,3	122,1	100	100	100	100	100
Njive in vrtovi	2,1	2,4	2,7	2,5	2,6	115,8	127,5	119,8	125,5	37,5	38,8	42,3	38,3	38,6
Drevesnice, trsnice in matičnjaki	0,9	1,7	1,3	0,7	0,7	203,8	146,8	82,8	83,7	15,2	27,7	19,7	10,7	10,4
Sadovnjaki in oljčniki	0,3	0,4	0,5	0,5	0,5	121,5	148,8	159,1	178,4	5,4	5,9	7,2	7,4	7,9
Vinogradi	0,5	0,6	0,6	0,6	0,7	127,1	131,4	129,7	140,0	8,4	9,6	9,8	9,3	9,6
Trajni travniki in pašniki*	3,8	4,4	4,5	4,4	4,6	114,2	116,5	115,2	118,9	68,4	69,8	70,5	67,2	66,7

* brez skupnih travnikov in pašnikov

Vir: SURS

Priloga 4: Kmetijska gospodarstva po velikostnih razredih kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU); 2000–2016

	Število					Indeks 2000 = 100				Struktura (%)				
	2000	2005	2010	2013	2016	2005	2010	2013	2016	2000	2005	2010	2013	2016
KG (število)	86.467	77.175	74.646	72.377	69.902	89,3	86,3	83,7	80,8	100	100	100	100	100
> 0–2	23.042	17.975	20.593	18.654	17.583	78,0	89,4	81,0	76,3	26,6	23,3	27,6	25,8	25,2
2–< 10	52.444	47.639	42.665	42.337	40.510	90,8	81,4	80,7	77,2	60,7	61,7	57,2	58,5	58,0
10–< 20	9.165	8.819	8.100	7.882	7.922	96,2	88,4	86,0	86,4	10,6	11,4	10,9	10,9	11,3
20–< 30	1.264	1.709	1.916	1.956	2.100	135,2	151,6	154,7	166,1	1,5	2,2	2,6	2,7	3,0
30–< 50	377	723	920	1.043	1.195	191,8	244,0	276,7	317,0	0,4	0,9	1,2	1,4	1,7
>= 50	175	311	452	506	593	177,7	258,3	289,1	338,9	0,2	0,4	0,6	0,7	0,8
KZU (ha)	485.879	485.432	474.432	477.023	479.589	99,9	97,6	98,2	98,7	100	100	100	100	100
> 0–2	26.399	20.783	22.050	20.999	19.784	78,7	83,5	79,5	74,9	5,4	4,3	4,6	4,4	4,1
2–< 10	256.390	232.311	205.954	202.490	191.615	90,6	80,3	79,0	74,7	52,8	47,9	43,4	42,4	40,0
10–< 20	121.063	118.142	109.491	107.004	107.498	97,6	90,4	88,4	88,8	24,9	24,3	23,1	22,4	22,4
20–< 30	29.927	40.452	45.939	47.318	50.454	135,2	153,5	158,1	168,6	6,2	8,3	9,7	9,9	10,5
30–< 50	13.805	26.345	34.250	38.955	45.169	190,8	248,1	282,2	327,2	2,8	5,4	7,2	8,2	9,4
>= 50	38.294	47.399	56.750	60.258	65.069	123,8	148,2	157,4	169,9	7,9	9,8	12,0	12,6	13,6
KZU/KG (ha)	5,6	6,3	6,4	6,6	6,9	111,9	113,1	117,3	122,1	–	–	–	–	–

Vir: SURS

Priloga 5: Kmetijska gospodarstva z živino; 2000–2016

	Število					Indeks 2000 = 100				Delež (%)				
	2000	2005	2010	2013	2016	2005	2010	2013	2016	2000	2005	2010	2013	2016
Gospodarstva skupaj	86.467	77.175	74.646	72.377	69.902	89,3	86,3	83,7	80,8	100	100	100	100	100
Gospodarstva z živino	77.452	66.909	58.648	57.749	55.782	86,4	75,7	74,6	72,0	89,6	86,7	78,6	79,8	79,8
Gospodarstva. z govedom	56.097	43.675	36.119	34.087	32.805	77,9	64,4	60,8	58,5	64,9	56,6	48,4	47,1	46,9
Gospod. s kravami molznicami	28.588	19.711	10.953	9.770	9.572	68,9	38,3	34,2	33,5	33,1	25,5	14,7	13,5	13,7
Gosp. z drugimi kravami	19.357	17.452	20.288	18.928	16.131	90,2	104,8	97,8	83,3	22,4	22,6	27,2	26,2	23,1
Gospodarstva s prašiči	44.623	33.945	26.441	23.700	22.649	76,1	59,3	53,1	50,8	51,6	44,0	35,4	32,7	32,4
Gosp. s plemenskimi svinjami	10.132	7.615	5.070	4.218	3.435	75,2	50,0	41,6	33,9	11,7	9,9	6,8	5,8	4,9
Gospodarstva z ovci	4.330	5.747	6.181	6.243	6.150	132,7	142,7	144,2	142,0	5,0	7,4	8,3	8,6	8,8
Gospodarstva s kozami	4.775	4.108	4.214	4.022	4.598	86,0	88,3	84,2	96,3	5,5	5,3	5,6	5,6	6,6
Gospodarstva s konji	4.634	5.128	5.948	6.029	5.766	110,7	128,4	130,1	124,4	5,4	6,6	8,0	8,3	8,2
Gospodarstva s perutnino	58.929	45.512	36.240	36.657	37.840	77,2	61,5	62,2	64,2	68,2	59,0	48,5	50,6	54,1
Gosp. s pitovnimi piščanci	6.363	4.355	2.911	4.652	5.514	68,4	45,7	73,1	86,7	7,4	5,6	3,9	6,4	7,9
Gosp. s kokošmi nesnicami	55.773	43.818	34.837	35.499	36.711	78,6	62,5	63,6	65,8	64,5	56,8	46,7	49,0	52,5
Gospodarstva s kunci	12.682	10.303	8.051	8.300	8.672	81,2	63,5	65,4	68,4	14,7	13,4	10,8	11,5	12,4
Gosp. z jelenjadjo	190	235	352	505	406	123,7	185,3	265,8	213,7	0,2	0,3	0,5	0,7	0,6
Živina														
Glave velike živine (GVŽ)	470.498	421.587	421.553	399.349	418.684	89,6	89,6	84,9	89,0	–	–	–	–	–
Govedo	499.546	461.224	472.333	462.066	486.014	92,3	94,6	92,5	97,3	–	–	–	–	–
Krave molznice	141.574	130.683	107.957	103.849	111.115	92,3	76,3	73,4	78,5	–	–	–	–	–
Druge krave	54.431	54.850	66.738	65.207	60.679	100,8	122,6	119,8	111,5	–	–	–	–	–
Prašiči	601.953	505.161	382.031	287.498	273.359	83,9	63,5	47,8	45,4	–	–	–	–	–
Plemenske svinje	49.621	42.499	27.940	18.743	16.625	85,6	56,3	37,8	33,5	–	–	–	–	–
Ovce	96.027	131.126	137.737	130.657	134.929	136,6	143,4	136,1	140,5	–	–	–	–	–
Koze	29.385	30.826	34.864	34.542	38.564	104,9	118,6	117,5	131,2	–	–	–	–	–
Konji	14.407	19.249	22.673	21.832	19.453	133,6	157,4	151,5	135,0	–	–	–	–	–
Perutnina (1000 kljunov)	6.731.009	3.292.826	4.900.990	4.858.025	6.222.661	48,9	72,8	72,2	92,4	–	–	–	–	–
Pitovni piščanci	4.253.811	1.714.779	2.797.207	2.855.129	3.941.612	40,3	65,8	67,1	92,7	–	–	–	–	–
Kokoši nesnice	1.581.388	1.072.156	1.500.192	1.177.654	1.607.519	67,8	94,9	74,5	101,7	–	–	–	–	–
Kunci	180.274	130.106	85.088	96.218	109.753	72,2	47,2	53,4	60,9	–	–	–	–	–
Jelenjad	4.189	4.513	7.341	9.745	8.790	107,7	175,2	232,6	209,8	–	–	–	–	–

Vir: SURS

Priloga 6: Kmetijska gospodarstva po velikostnih razredih števila GVŽ; 2000–2016

	Število					Indeks 2000 = 100				Struktura (%)				
	2000	2005	2010	2013	2016	2005	2010	2013	2016	2000	2005	2010	2013	2016
Gospodarstva z GVŽ	77.452	66.909	58.648	57.749	55.782	86,4	75,7	74,6	72,0	100	100	100	100	100
> 0–2	29.108	26.787	22.861	23.478	23.084	92,0	78,5	80,7	79,3	37,6	40,0	39,0	40,7	41,4
2–< 10	36.319	29.111	24.570	23.899	21.984	80,2	67,7	65,8	60,5	46,9	43,5	41,9	41,4	39,4
10–< 20	8.328	7.099	6.678	6.122	5.698	85,2	80,2	73,5	68,4	10,8	10,6	11,4	10,6	10,2
20–< 30	2.209	2.142	2.176	1.943	2.355	97,0	98,5	88,0	106,6	2,9	3,2	3,7	3,4	4,2
30–< 50	1.037	1.213	1.510	1.426	1.600	117,0	145,6	137,5	154,3	1,3	1,8	2,6	2,5	2,9
>= 50	451	557	853	880	1.061	123,5	189,1	195,1	235,3	0,6	0,8	1,5	1,5	1,9
Število GVŽ	470.498	421.587	421.553	399.349	418.684	89,6	89,6	84,9	89,0	100	100	100	100	100
> 0–2	22.701	19.621	15.871	14.991	14.208	86,4	69,9	66,0	62,6	4,8	4,7	3,8	3,8	3,4
2–< 10	172.436	139.281	118.346	114.350	105.840	80,8	68,6	66,3	61,4	36,6	33,0	28,1	28,6	25,3
10–< 20	114.864	98.041	93.327	86.171	79.690	85,4	81,3	75,0	69,4	24,4	23,3	22,1	21,6	19,0
20–< 30	53.106	51.919	52.873	47.556	56.545	97,8	99,6	89,5	106,5	11,3	12,3	12,5	11,9	13,5
30–< 50	38.026	45.141	56.908	53.928	60.330	118,7	149,7	141,8	158,7	8,1	10,7	13,5	13,5	14,4
>= 50	69.365	67.584	84.227	82.353	102.072	97,4	121,4	118,7	147,2	14,7	16,0	20,0	20,6	24,4
Povprečno št. GVŽ/KG	6,1	6,3	7,2	6,9	7,5	103,7	118,3	113,8	123,6	–	–	–	–	–

Vir: SURS

Priloga 7: Povprečno število živali na kmetijsko gospodarstvo z živino; 2000–2016

	Število					Indeks 2000 = 100			
	2000	2005	2010	2013	2016	2005	2010	2013	2016
GVŽ	6,1	6,3	7,2	6,9	7,5	103,7	118,3	113,8	123,6
Govedo	8,9	10,6	13,1	13,6	14,8	118,6	146,9	152,2	166,4
Krave molznice	5,0	6,6	9,9	10,6	11,6	133,9	199,0	214,6	234,4
Druge krave	2,8	3,1	3,3	3,4	3,8	111,8	117,0	122,5	133,8
Prašiči	13,5	14,9	14,4	12,1	12,1	110,3	107,1	89,9	89,5
Perutnina	114,2	72,4	135,2	132,5	164,4	63,3	118,4	116,0	144,0
Kokoši nesnice	28,4	24,5	43,1	33,2	43,8	86,3	151,9	117,0	154,4
Pitovni piščanci	668,5	393,7	960,9	613,7	714,8	58,9	143,7	91,8	106,9
Konji	3,1	3,8	3,8	3,6	3,4	120,7	122,6	116,5	108,5
Ovce	22,2	22,8	22,3	20,9	21,9	102,9	100,5	94,4	98,9
Koze	6,2	7,5	8,3	8,6	8,4	121,9	134,4	139,6	136,3
Kunci	14,2	12,6	10,6	11,6	12,7	88,8	74,3	81,6	89,0
Jelenjad	22,0	19,2	20,9	19,3	21,7	87,1	94,6	87,5	98,2

Vir: SURS

Priloga 8: Delovna sila v kmetijstvu (število oseb); 2000–2016

	Število oseb					Indeks 2000 = 100				Struktura (%)				
	2000	2005	2010	2013	2016	2005	2010	2013	2016	2000	2005	2010	2013	2016
Skupaj delovna sila v kmetijstvu	256.783	208.766	211.191	203.618	199.071	81,3	82,2	79,3	77,5	100	100	100	100	100
Zaposleni v podjetjih in zadrugah	4.058	4.466	5.594	5.266	5.358	110,1	137,9	129,8	132,0	1,6	2,1	2,6	2,6	2,7
Plačana delovna sila na kmetijah	197	283	352	354	544	143,7	178,7	179,7	276,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,3
Družinska delovna sila	252.528	204.017	205.245	197.998	193.169	80,8	81,3	78,4	76,5	98,3	97,7	97,2	97,2	97,0
Gospodar	86.336	77.042	74.425	72.176	69.671	89,2	86,2	83,6	80,7	33,6	36,9	35,2	35,4	35,0
Drugi družinski člani	166.192	126.975	130.820	125.822	123.498	76,4	78,7	75,7	74,3	64,7	60,8	61,9	61,8	62,0

Vir: SURS

Priloga 9: Polnovredne delovne moči v kmetijstvu (število); 2000–2016

	Število					Indeks 2000 = 100				Struktura (%)				
	2000	2005	2010	2013	2016	2005	2010	2013	2016	2000	2005	2010	2013	2016
Skupaj delovna sila v kmetijstvu	107.809	95.263	77.012	82.746	79.967	88,4	71,4	76,8	74,2	100	100	100	100	100
Zaposleni v podjetjih in zadrugah	4.032	3.124	2.610	1.942	2.078	77,5	64,7	48,2	51,5	3,7	3,3	3,4	2,3	2,6
Plačana delovna sila na kmetijah	156	221	225	246	359	141,7	144,2	157,7	230,1	0,1	0,2	0,3	0,3	0,4
Nestalna delovna sila na kmetijah	3.622	4.558	4.686	2.658	3.255	125,8	129,4	73,4	89,9	3,4	4,8	6,1	3,2	4,1
Nestalna delovna sila v kmet. podjetjih in zadrugah	:	315	573	389	494	–	–	–	–	–	0,3	0,7	0,5	0,6
Družinska delovna sila	99.718	86.758	68.682	77.286	73.587	87,0	68,9	77,5	73,8	92,5	91,1	89,2	93,4	92,0
Gospodar	44.690	40.912	34.645	38.866	36.609	91,5	77,5	87,0	81,9	41,5	42,9	45,0	47,0	45,8
Drugi družinski člani	55.028	45.846	34.037	38.420	36.978	83,3	61,9	69,8	67,2	51,0	48,1	44,2	46,4	46,2
Strojne storitve na družinskih kmetijah	281	277	227	210	177	98,6	80,8	74,7	63,0	0,3	0,3	0,3	0,3	0,2
Strojne storitve v kmetijskih podjetjih in zadrugah	:	10	10	15	17	–	–	–	–	–	–	–	–	–
PDM/število oseb, ki delajo na gospodarstvih	0,42	0,46	0,36	0,41	0,40	108,7	86,9	96,8	95,7	–	–	–	–	–
PDM/100 ha KZU	22,2	19,6	16,2	17,3	16,7	88,4	73,2	78,2	75,1	–	–	–	–	–
PDM/gospodarstvo	1,25	1,23	1,03	1,14	1,14	99,0	82,7	91,7	91,8	–	–	–	–	–

Vir: SURS

Priloga 10: Splošna izobrazba gospodarjev na družinskih kmetijah; 2000–2016

	Število					Indeks 2000 = 100				Struktura (%)				
	2000	2005	2010	2013	2016	2005	2010	2013	2016	2000	2005	2010	2013	2016
Gospodarji skupaj	86.336	77.042	74.425	72.176	69.671	89,2	86,2	83,6	80,7	100	100	100	100	100
Brez izobrazbe ali nepopolna osnovna izobrazba	19.434	15.344	8.992	1.949	1.832	79,0	46,3	10,0	9,4	22,5	19,9	12,1	2,7	2,6
Osnovna izobrazba	40.698	32.813	27.704	20.953	17.567	80,6	68,1	51,5	43,2	47,1	42,6	37,2	29,0	25,2
Nižja ali srednja izobrazba	33.044	33.221	37.627	42.477	42.256	100,5	113,9	128,5	127,9	38,3	43,1	50,6	58,9	60,7
Višja ali visoka izobrazba	2.781	2.874	4.598	6.798	8.016	103,3	165,3	244,4	288,2	3,2	3,7	6,2	9,4	11,5
Ni podatka	96	461	0	0	0	480,2	0,0	0,0	0,0	0,1	0,6	0,0	0,0	0,0

Vir: SURS

Priloga 11: Kmetijska izobrazba gospodarjev na družinskih kmetijah; 2000–2016

	Število					Indeks 2000 = 100				Struktura (%)				
	2000	2005	2010	2013	2016	2005	2010	2013	2016	2000	2005	2010	2013	2016
Gospodarji skupaj	86.336	77.042	74.425	72.176	69.671	89,2	86,2	83,6	80,7	100	100	100	100	100
Samo praktične izkušnje	72.440	55.562	47.970	36.152	34.969	76,7	66,2	49,9	48,3	83,9	72,1	64,5	50,1	50,2
Tečaji iz kmetijstva	7.045	16.368	19.896	27.618	24.720	232,3	282,4	392,0	350,9	8,2	21,2	26,7	38,3	35,5
Poklicna ali srednja izobrazba	4.340	4.429	5.540	6.835	7.907	102,1	127,6	157,5	182,2	5,0	5,7	7,4	9,5	11,3
Višja ali visoka izobrazba	642	681	1.019	1.570	2.074	106,1	158,7	244,5	323,1	0,7	0,9	1,4	2,2	3,0
Ni podatka	1.869	0	0	0	0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,2	0,0	0,0	0,0	0,0

Vir: SURS

Priloga 12: Starostna struktura na družinskih kmetijah; 2000–2016

	Število			Indeks 2010 = 100		Struktura (%)		
	2010	2013	2016	2013	2016	2010	2013	2016
Družinska delovna sila skupaj	205.245	197.998	193.169	96,5	94,1	100	100	100
< 25 let	25.456	23.001	16.494	90,4	64,8	12,4	11,6	8,5
25–34 let	28.008	27.055	24.201	96,6	86,4	13,6	13,7	12,5
35–44 let	34.387	32.321	31.137	94,0	90,5	16,8	16,3	16,1
45–54 let	39.963	40.452	39.997	101,2	100,1	19,5	20,4	20,7
55–64 let	36.157	38.807	40.087	107,3	110,9	17,6	19,6	20,8
>= 65 let	41.274	36.362	41.254	88,1	100,0	20,1	18,4	21,4
Povprečna starost gospodarjev	57	56	57	98,2	100,0	–	–	–
Povprečna starost drugih družinskih članov	43	43	46	100,0	107,0	–	–	–
Število gospodarjev	74.425	72.176	69.671	97,0	93,6	36,3	36,5	36,1
Število drugih družinskih članov	130.820	125.822	123.498	96,2	94,4	63,7	63,5	63,9

Vir: SURS

Priloga 13: Dopolnilne dejavnosti na družinskih kmetijah; 2000–2016

	Število					Indeks 2000 = 100				Struktura (%)				
	2000	2005	2010	2013	2016	2005	2010	2013	2016	2000	2005	2010	2013	2016
Gospodarstva z vsaj eno dopolnilno dejavnostjo	3.987	3.146	12.517	11.676	12.486	78,9	313,9	292,9	313,2					
Predelava mesa	221	189	155	337	257	85,5	70,1	152,5	116,3	5,5	6,0	1,2	2,9	2,1
Predelava mleka	247	185	242	241	264	74,9	98,0	97,6	106,9	6,2	5,9	1,9	2,1	2,1
Predelava sadja in zelenjave	394	390	502	342	403	99,0	127,4	86,8	102,3	9,9	12,4	4,0	2,9	3,2
Druge dejavnosti, povezane s predelavo hrane	172	200	1.637	1.135	623	116,3	951,7	659,9	362,2	4,3	6,4	13,1	9,7	5,0
Predelava lesa	699	449	513	520	415	64,2	73,4	74,4	59,4	17,5	14,3	4,1	4,5	3,3
Opravljanje storitev s kmetijsko mehanizacijo za druge	750	796	310	262	243	106,1	41,3	34,9	32,4	18,8	25,3	2,5	2,2	1,9
Turizem na kmetijskem gospodarstvu	692	628	642	726	665	90,8	92,8	104,9	96,1	17,4	20,0	5,1	6,2	5,3
Domača obrt	268	171	167	181	153	63,8	62,3	67,5	57,1	6,7	5,4	1,3	1,6	1,2
Ribogojstvo	75	13	28	61	20	17,3	37,3	81,3	26,7	1,9	0,4	0,2	0,5	0,2
Gozdarske storitve	200	300	173	239	153	150,0	86,5	119,5	76,5	5,0	9,5	1,4	2,0	1,2
Gozdarstvo	104	80	:	:	:	76,9	–	–	–	2,6	2,5	–	–	–
Trgovina z lesom	:	:	9.078	8.705	9.809	–	–	–	–	–	–	72,5	74,6	78,6
Komunalne storitve	330	297	328	391	626	90,0	99,4	118,5	189,7	8,3	9,4	2,6	3,3	5,0
Proizvodnja in trženje energije iz obnovljivih virov energije	:	79	78	96	167	–	–	–	–	–	2,5	0,6	0,8	1,3
Drugo	:	16	407	81	303	–	–	–	–	–	0,5	3,3	0,7	2,4

Vir: SURS

OBSEG KMETIJSKE PROIZVODNJE

Priloga 14: Indeksi obsega kmetijske proizvodnje (2010 = 100); 2004–2016

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016*	2016/15
Žito	98,8	98,2	85,0	92,3	99,7	93,1	100,0	108,2	103,2	81,7	115,4	111,1	113,4	2,1 %
Industrijske rastline	109,5	127,0	125,3	88,9	82,6	93,5	100,0	103,5	79,3	65,2	99,3	97,6	115,6	18,4 %
Krmne rastline	95,1	105,7	83,5	94,0	96,8	97,0	100,0	93,0	80,8	72,8	100,4	102,0	102,3	0,3 %
Zelenjadnice, sadike in okrasne rastline	129,7	133,9	123,0	103,9	116,7	128,3	100,0	115,3	111,6	115,4	133,3	139,0	150,1	8,0 %
Krompir	136,3	114,4	92,7	116,7	93,2	87,4	100,0	96,2	78,1	61,7	97,6	90,6	86,6	−4,4 %
Sadje, grozdje, oljke	119,4	96,5	100,3	102,3	89,1	89,9	100,0	92,8	65,9	82,3	84,2	103,3	67,3	−34,8 %
Vino	121,8	99,8	88,8	97,7	86,1	97,4	100,0	112,6	83,7	98,6	100,3	115,2	90,6	−21,3 %
Drugi rastlinski pridelki	200,0	100,0	106,7	106,7	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	77,8	93,3	93,3	93,6	0,3 %
Rastlinska pridelava	108,2	106,5	93,4	97,1	95,6	98,5	100,0	101,8	85,2	84,0	103,6	110,0	100,9	−8,3 %
Govedo	106,4	103,9	99,0	103,2	98,9	99,7	100,0	102,1	98,7	96,1	97,5	101,0	106,1	5,1 %
Prašiči	152,9	142,5	149,5	140,0	130,8	104,6	100,0	88,7	75,9	65,2	68,8	60,9	63,6	4,4 %
Konji	73,3	95,6	101,5	91,0	93,8	95,0	100,0	108,9	119,2	127,3	132,7	119,1	118,9	−0,1 %
Drobnica	99,0	106,4	103,9	102,8	94,0	99,7	100,0	83,7	77,6	64,2	88,4	84,3	92,2	9,4 %
Perutnina	85,0	88,4	80,1	95,9	96,3	98,8	100,0	95,1	96,9	93,5	97,2	95,5	103,2	8,1 %
Druge živali	113,1	113,1	102,1	89,8	87,3	96,1	100,0	68,3	61,2	49,1	48,6	47,2	47,0	−0,5 %
Mleko	100,0	101,9	99,3	103,0	101,1	99,3	100,0	99,6	102,3	98,6	102,1	104,4	108,4	3,8 %
Jajca	70,7	68,8	72,9	90,2	101,3	100,9	100,0	103,4	90,4	101,4	95,3	111,5	114,7	2,8 %
Drugi živalski proizvodi	94,6	91,6	99,2	100,9	97,2	105,4	100,0	155,0	88,1	119,6	73,1	112,7	112,7	0,0 %
Živinoreja	104,1	103,4	101,3	105,7	103,2	100,2	100,0	99,5	95,3	93,0	93,9	96,8	101,4	4,8 %
PROIZVODNJA KMETIJSKIH PROIZVODOV	105,9	104,7	97,1	101,0	99,1	99,3	100,0	100,7	89,7	88,1	99,2	103,9	101,1	−2,8 %
Kmetijske storitve	106,3	115,7	115,7	99,6	104,4	100,1	100,0	97,2	97,2	89,9	90,7	90,7	90,6	0,0 %
KMETIJSKA PROIZVODNJA	105,9	104,9	97,4	101,0	99,2	99,3	100,0	100,7	89,8	88,1	99,1	103,7	100,9	−2,7 %

* začasni podatki

Vir: Eurostat, SURS, preračuni KIS

Priloga 15: Kmetijska zemlja v rabi na kmetijskih gospodarstvih (osnovna površina; ha); 2004–2016

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016*	Indeks 2016/15
Kmetijska zemlja v rabi skupaj	490.520	508.759	490.318	498.466	492.424	468.496	482.653	458.195	479.653	478.888	482.218	476.861	477.683	100,2
Trajni nasadi	28.608	27.539	27.538	26.147	26.148	26.003	26.796	26.848	26.827	27.303	27.234	27.017	27.637	102,3
Sadovnjaki	11.066	9.997	9.997	8.928	8.928	8.783	9.191	9.243	9.223	9.949	9.885	9.905	10.352	104,5
– intenzivni sadovnjaki	4.450	4.442	4.442	4.022	4.022	3.893	3.901	3.952	3.933	3.917	3.855	3.857	3.920	101,6
– ekstenzivni sadovnjaki	6.617	5.555	5.555	4.906	4.906	4.890	5.290	5.291	5.290	6.032	6.031	6.050	6.434	106,3
Vinogradi	16.556	16.428	16.427	16.086	16.086	16.086	16.351	16.352	16.351	16.085	16.009	15.692	15.824	100,8
Oljčniki	814	820	820	910	910	910	892	892	892	925	996	1.076	1.173	109,0
Drevesnice in trsnice	172	294	294	224	224	224	362	362	362	344	344	344	288	83,7
Travniki in pašniki**	286.831	304.906	285.000	297.284	285.973	267.304	285.713	262.603	281.159	277.475	279.916	278.678	276.243	99,1
Njive in vrtovi	175.081	176.314	177.780	175.035	180.303	175.189	170.144	168.744	171.667	174.110	175.070	171.166	173.803	101,5
Žito	99.345	94.637	95.951	98.586	105.016	100.173	93.941	94.125	98.377	97.830	98.293	96.975	95.508	98,5
Suhe stročnice	770	2.009	3.905	2.337	1.578	1.030	886	1.134	748	686	691	847	1.258	148,5
Krompir	6.833	6.306	5.900	5.736	4.427	4.175	4.124	3.640	3.386	3.307	3.600	3.319	3.163	95,3
Krmne korenovke ipd.	930	954	357	527	559	469	352	231	260	248	221	175	147	84,0
Sladkorna pesa	4.658	5.057	6.684	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Oljnice	5.772	6.580	7.500	9.666	8.161	9.054	11.787	11.021	10.242	10.309	10.526	8.939	11.698	130,9
Hmelj	1.524	1.453	1.507	1.572	1.638	1.660	1.488	1.376	1.159	1.166	1.296	1.405	1.485	105,7
Druge industrijske rastline	14	17	27	17	17	17	46	27	50	73	45	75	90	120,0
Zelenjadnice in jagode	2.979	2.995	3.273	2.861	3.545	3.516	2.378	3.387	3.923	3.987	4.138	4.115	4.630	112,5
Zelena krma z njiv	50.219	53.665	51.361	51.467	54.404	54.007	54.374	52.992	52.709	55.761	55.650	53.894	54.213	100,6
Seme	441	246	216	183	183	183	230	230	230	187	187	187	385	205,9
Cvetje in okrasne rastline	169	169	139	154	154	154	76	78	72	96	73	53	85	160,4
Drugo na njivah***	139	118	88	42	37	37	112	24	24	13	13	13	33	253,8
Neobdelane njive	1.288	2.108	872	1.887	584	714	349	479	487	448	338	1.170	1.109	94,8

* začasni podatki

** vključeni skupni pašniki

*** sadike zelenjadnic, zelišč in jagod ter drugo

Vir: SURS

Priloga 16: Struktura kmetijske zemlje v rabi na kmetijskih gospodarstvih (osnovna površina; %); 2004–2016

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016*
Kmetijska zemlja v rabi skupaj	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Trajni nasadi	5,8	5,4	5,6	5,2	5,3	5,6	5,6	5,9	5,6	5,7	5,6	5,7	5,8
Sadovnjaki	2,3	2,0	2,0	1,8	1,8	1,9	1,9	2,0	1,9	2,1	2,0	2,1	2,2
Vinogradi	3,4	3,2	3,4	3,2	3,3	3,4	3,4	3,6	3,4	3,4	3,3	3,3	3,3
Oljčniki	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Drevesnice in trsnice	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Travniki in pašniki**	58,5	59,9	58,1	59,6	58,1	57,1	59,2	57,3	58,6	57,9	58,0	58,4	57,8
Njive in vrtovi	35,7	34,7	36,3	35,1	36,6	37,4	35,3	36,8	35,8	36,4	36,3	35,9	36,4
Žito	20,3	18,6	19,6	19,8	21,3	21,4	19,5	20,5	20,5	20,4	20,4	20,3	20,0
Suhe stročnice	0,2	0,4	0,8	0,5	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,2	0,3
Krompir	1,4	1,2	1,2	1,2	0,9	0,9	0,9	0,8	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
Krmne korenovke ipd.	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
Sladkorna pesa	0,9	1,0	1,4	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Oljnice	1,2	1,3	1,5	1,9	1,7	1,9	2,4	2,4	2,1	2,2	2,2	1,9	2,4
Hmelj	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4	0,3	0,3	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3
Druge industrijske rastline	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Zelenjadnice in jagode	0,6	0,6	0,7	0,6	0,7	0,8	0,5	0,7	0,8	0,8	0,9	0,9	1,0
Zelena krma z njiv	10,2	10,5	10,5	10,3	11,0	11,5	11,3	11,6	11,0	11,6	11,5	11,3	11,3
Seme	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
Cvetje in okrasne rastline	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Drugo na njivah***	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Neobdelane njive	0,3	0,4	0,2	0,4	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2

* začasni podatki

** vključeni skupni pašniki

*** sadike zelenjadnic, zelišč in jagod ter drugo

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 17: Pridelovalna površina na kmetijskih gospodarstvih (ha); 2004–2016

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016*	Indeks 2016/15
Žito**	99.775	95.547	96.186	99.275	105.564	100.866	94.760	94.979	99.733	98.972	99.884	98.955	98.355	99,4
– pšenica in pira	32.385	30.059	32.083	32.040	35.413	34.534	31.946	29.665	34.586	31.759	33.124	30.734	31.461	102,4
– koruza za zrnje	45.996	42.369	39.839	40.906	43.698	38.611	36.433	40.185	39.166	41.857	38.331	37.743	36.388	96,4
– ječmen	15.324	15.451	17.044	18.532	19.229	20.089	18.730	17.477	17.967	17.314	18.482	20.110	19.184	95,4
– rž	1.109	1.320	766	820	714	892	796	808	902	1.489	1.640	1.236	970	78,5
– oves	1.854	2.731	2.471	2.332	1.887	1.773	1.773	1.842	1.369	1.203	1.364	1.506	1.332	88,4
– tritikala	2.124	1.986	2.869	3.091	3.241	3.399	3.477	3.347	3.640	3.490	4.229	4.491	5.288	117,7
– drugo žito**	983	1.631	1.114	1.554	1.382	1.568	1.605	1.655	2.103	1.860	2.714	3.135	3.732	119,0
Suhe stročnice	770	2.009	3.905	2.337	1.578	1.030	886	1.134	748	686	691	847	1.258	148,5
Krompir	6.833	6.306	5.900	5.736	4.427	4.175	4.124	3.640	3.386	3.307	3.600	3.319	3.163	95,3
Krmne korenovke ipd.**	3.401	3.472	1.834	1.977	1.564	1.911	1.314	1.381	1.350	1.266	1.195	921	891	96,7
Sladkorna pesa	4.658	5.057	6.684	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Oljnice	5.772	6.580	7.500	9.666	8.161	9.054	11.787	11.021	10.242	10.309	10.526	8.939	11.698	130,9
– oljna ogrščica	1.945	2.260	2.809	5.358	4.442	4.424	5.303	4.770	5.141	6.131	5.563	1.629	3.156	193,7
– sončnice	56	40	156	246	256	227	203	374	367	273	252	230	241	104,8
– soja	78	172	226	126	49	66	109	107	140	278	404	1.705	2.466	144,6
– oljne buče	3.693	4.108	4.302	3.936	3.414	4.324	6.141	5.718	4.512	3.433	3.943	4.939	5.410	109,5
Hmelj	1.524	1.453	1.507	1.572	1.638	1.660	1.488	1.376	1.159	1.166	1.296	1.405	1.485	105,7
Zelena krma z njiv**	56.985	61.585	57.869	59.207	61.454	63.736	62.355	61.186	61.464	65.288	62.710	59.767	61.298	102,6
– silažna koruza	27.045	31.525	27.008	26.802	26.543	26.125	25.868	25.970	27.438	30.011	29.485	28.735	28.689	99,8
– drugi enoletni posevki	2.289	2.357	1.655	2.182	986	1.127	983	915	1.061	856	662	661	824	124,7
– detelje in lucerna	2.357	3.070	2.481	3.090	4.351	5.860	5.548	5.452	5.338	5.722	5.549	8.507	10.499	123,4
– trave in travno-deteljne mešanice	25.294	24.633	26.725	27.133	29.574	30.624	29.956	28.849	27.627	28.699	27.014	21.864	21.286	97,4
Zelenjadnice**	3.631	3.614	4.099	3.550	4.294	4.275	2.803	4.048	4.371	4.845	5.057	5.001	5.519	110,4
Sadje***	11.141	10.101	10.101	9.037	9.052	8.893	9.293	9.342	9.303	10.055	9.973	10.012	10.463	104,5
– jabolka	5.817	5.385	5.385	4.855	4.855	4.697	4.945	4.915	4.882	4.889	4.790	4.717	4.807	101,9
– hruške	1.183	1.054	1.054	890	890	881	928	926	932	981	971	966	1.016	105,2
– breskve	806	799	799	674	674	669	591	617	557	590	555	515	512	99,4
– drugo sadje	3.335	2.863	2.863	2.619	2.634	2.647	2.829	2.884	2.932	3.595	3.656	3.815	4.129	108,2
Grozdje	16.556	16.428	16.427	16.086	16.086	16.086	16.351	16.352	16.351	16.085	16.009	15.692	15.824	100,8
Oljke	814	820	820	910	910	910	892	892	892	925	996	1.076	1.173	109,0
Krma s trajnih travnikov in pašnikov****	286.831	304.906	285.000	297.284	285.973	267.304	285.712	262.603	281.159	277.475	279.916	278.678	276.243	99,1

* začasni podatki; ** skupaj z naknadnimi posevki; *** skupaj z jagodami; **** vključeni skupni pašniki

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 18: Rastlinska pridelava na kmetijskih gospodarstvih (t); 2004–2016

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016*	Indeks 2016/15
Žito**	583.173	576.287	493.560	531.888	579.634	532.845	568.846	607.798	576.407	457.339	648.887	624.047	638.064	102,2
– pšenica in pira	146.829	141.293	134.449	133.339	160.297	136.905	153.481	153.575	188.065	138.235	173.245	157.058	163.165	103,9
– koruza za zrnje	357.621	351.168	276.106	308.259	319.902	302.600	311.117	349.030	277.358	226.634	350.583	338.712	346.211	102,2
– ječmen	59.729	61.239	61.623	67.904	76.788	70.793	80.120	79.386	84.727	69.303	89.700	93.174	91.653	98,4
– rž	3.486	4.092	2.126	2.509	2.080	2.318	2.676	2.843	3.422	5.012	6.737	4.658	3.978	85,4
– oves	5.296	7.629	6.285	5.547	4.987	4.260	5.168	5.818	4.351	3.107	4.448	5.023	4.327	86,1
– tritikala	8.893	7.846	10.946	12.032	13.260	13.532	14.067	14.767	15.917	12.641	20.068	20.934	24.719	118,1
– drugo žito**	1.319	3.020	2.025	2.298	2.320	2.437	2.217	2.379	2.567	2.407	4.106	4.488	4.011	89,4
Suhe stročnice	1.986	5.640	10.475	6.005	4.248	2.089	1.921	3.281	1.527	920	1.522	1.895	2.881	152,0
Krompir	171.475	144.714	106.974	131.049	100.319	103.425	101.208	96.179	79.253	62.155	96.819	91.036	84.897	93,3
Krmne korenovke ipd.**	74.283	73.461	35.089	38.841	31.648	36.415	23.852	21.235	20.032	19.025	17.639	16.635	16.411	98,7
Sladkorna pesa	213.092	260.095	262.031	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Oljnice	8.144	8.730	9.258	18.333	13.321	12.899	20.227	19.300	20.492	17.812	23.965	12.657	21.008	166,0
– oljna ogrščica	5.418	5.352	4.991	14.740	10.949	9.845	15.522	13.948	16.692	15.113	19.883	3.643	8.590	235,8
– sončnice	79	89	190	427	414	330	476	976	868	506	527	578	600	103,8
– soja	226	333	527	348	137	193	290	292	343	463	1.046	4.689	7.387	157,5
– oljne buče	2.422	2.957	3.550	2.818	1.821	2.532	3.888	3.985	2.542	1.588	2.269	3.410	4.117	120,7
Hmelj	2.398	2.501	1.916	2.157	2.304	2.669	2.073	2.154	1.338	1.227	2.270	2.065	2.478	120,0
Zelena krma z njiv**	1.415.078	1.668.718	1.246.438	1.335.869	1.374.488	1.433.188	1.389.257	1.427.350	1.245.106	1.066.651	1.626.587	1.622.649	1.635.467	100,8
– silažna koruza	1.209.739	1.472.972	1.052.364	1.121.160	1.133.259	1.173.053	1.132.813	1.189.013	1.057.298	889.991	1.390.295	1.398.512	1.398.014	100,0
– drugi enoletni posevki	20.358	25.275	16.293	16.716	15.140	15.385	12.529	14.562	11.301	8.717	12.216	10.110	13.076	129,3
– detelje in lucerna	16.697	23.004	15.763	21.084	29.461	34.543	38.687	35.460	30.157	29.612	38.675	58.540	75.507	129,0
– trave in travno-deteljne mešanice	168.284	147.467	162.018	176.909	196.628	210.207	205.228	188.315	146.350	138.331	185.401	155.487	148.870	95,7
Zelenjadnice**	82.063	87.579	78.831	65.223	78.194	83.866	59.984	77.292	70.759	71.273	86.209	95.546	105.507	110,4
Sadje***	190.584	142.166	157.861	152.423	132.342	132.822	153.668	142.355	97.587	133.865	133.493	156.114	90.975	58,3
– jabolka	139.917	106.196	119.176	114.493	102.893	95.662	117.569	105.355	74.263	92.449	99.909	115.091	59.573	51,8
– hruške	14.216	8.213	11.447	11.823	9.299	11.459	10.889	11.425	6.509	11.138	10.208	11.068	8.282	74,8
– breskve	14.418	13.337	11.158	9.252	6.780	9.950	7.962	8.603	6.203	6.998	5.459	6.938	5.557	80,1
– drugo sadje	22.033	14.420	16.079	16.855	13.370	15.751	17.248	16.972	10.612	23.280	17.917	23.017	17.563	76,3
Grozdje	134.792	120.868	105.486	122.543	105.719	112.855	108.541	121.396	92.323	100.177	94.209	117.586	94.780	80,6
Oljke	2.145	2.907	1.893	1.604	2.455	1.823	1.895	1.704	740	1.479	814	1.578	1.662	105,3
Krma s trajnih travnikov in pašnikov****	1.553.050	1.712.588	1.331.878	1.525.022	1.572.063	1.538.220	1.638.819	1.451.932	1.283.162	1.174.446	1.589.103	1.633.585	1.661.692	101,7

* začasni podatki; ** skupaj z naknadnimi posevki; *** skupaj z jagodami; **** vključeni skupni pašniki

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 19: Hektarski pridelki v rastlinski pridelavi na kmetijskih gospodarstvih (t/ha); 2004–2016

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016*	Indeks 2016/15
Žito**	5,8	6,0	5,1	5,4	5,5	5,3	6,0	6,4	5,8	4,6	6,5	6,3	6,5	102,9
– pšenica in pira	4,5	4,7	4,2	4,2	4,5	4,0	4,8	5,2	5,4	4,4	5,2	5,1	5,2	101,5
– koruza za zrnje	7,8	8,3	6,9	7,5	7,3	7,8	8,5	8,7	7,1	5,4	9,1	9,0	9,5	106,0
– ječmen	3,9	4,0	3,6	3,7	4,0	3,5	4,3	4,5	4,7	4,0	4,9	4,6	4,8	103,1
– rž	3,1	3,1	2,8	3,1	2,9	2,6	3,4	3,5	3,8	3,4	4,1	3,8	4,1	108,8
– oves	2,9	2,8	2,5	2,4	2,6	2,4	2,9	3,2	3,2	2,6	3,3	3,3	3,2	97,4
– tritikala	4,2	4,0	3,8	3,9	4,1	4,0	4,0	4,4	4,4	3,6	4,7	4,7	4,7	100,3
– drugo žito**	1,3	1,9	1,8	1,5	1,7	1,6	1,4	1,4	1,2	1,3	1,5	1,4	1,1	75,1
Suhe stročnice	2,6	2,8	2,7	2,6	2,7	2,0	2,2	2,9	2,0	1,3	2,2	2,2	2,3	102,4
Krompir	25,1	22,9	18,1	22,8	22,7	24,8	24,5	26,4	23,4	18,8	26,9	27,4	26,8	97,9
Krmne korenovke ipd.**	21,8	21,2	19,1	19,6	20,2	19,1	18,2	15,4	14,8	15,0	14,8	18,1	18,4	102,0
Sladkorna pesa	45,7	51,4	39,2	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
Oljnice	1,4	1,3	1,2	1,9	1,6	1,4	1,7	1,8	2,0	1,7	2,3	1,4	1,8	126,8
– oljna ogrščica	2,8	2,4	1,8	2,8	2,5	2,2	2,9	2,9	3,2	2,5	3,6	2,2	2,7	121,7
– sončnice	1,4	2,2	1,2	1,7	1,6	1,5	2,3	2,6	2,4	1,9	2,1	2,5	2,5	99,1
– soja	2,9	1,9	2,3	2,8	2,8	2,9	2,7	2,7	2,5	1,7	2,6	2,8	3,0	108,9
– oljne buče	0,7	0,7	0,8	0,7	0,5	0,6	0,6	0,7	0,6	0,5	0,6	0,7	0,8	110,2
Hmelj	1,6	1,7	1,3	1,4	1,4	1,6	1,4	1,6	1,2	1,1	1,8	1,5	1,7	113,5
Zelena krma z njiv**	24,8	27,1	21,5	22,6	22,4	22,5	22,3	23,3	20,3	16,3	25,9	27,1	26,7	98,3
– silažna koruza	44,7	46,7	39,0	41,8	42,7	44,9	43,8	45,8	38,5	29,7	47,2	48,7	48,7	100,1
– drugi enoletni posevki	8,9	10,7	9,8	7,7	15,4	13,7	12,7	15,9	10,7	10,2	18,5	15,3	15,9	103,8
– detelje in lucerna	7,1	7,5	6,4	6,8	6,8	5,9	7,0	6,5	5,6	5,2	7,0	6,9	7,2	104,5
– trave in travno-deteljne mešanice	6,7	6,0	6,1	6,5	6,6	6,9	6,9	6,5	5,3	4,8	6,9	7,1	7,0	98,3
Zelenjadnice**	22,6	24,2	19,2	18,4	18,2	19,6	21,4	19,1	16,2	14,7	17,0	19,1	19,1	100,2
Sadje***	17,1	14,1	15,6	16,9	14,6	14,9	16,5	15,2	10,5	13,3	13,4	15,6	8,7	55,8
– jabolka	24,1	19,7	22,1	23,6	21,2	20,4	23,8	21,4	15,2	18,9	20,9	24,4	12,4	50,8
– hruške	12,0	7,8	10,9	13,3	10,5	13,0	11,7	12,3	7,0	11,4	10,5	11,5	8,2	71,1
– breskve	17,9	16,7	14,0	13,7	10,1	14,9	13,5	13,9	11,1	11,9	9,8	13,5	10,9	80,6
– drugo sadje	6,6	5,0	5,6	6,4	5,1	6,0	6,1	5,9	3,6	6,5	4,9	6,0	4,3	70,5
Grozdje	8,1	7,4	6,4	7,6	6,6	7,0	6,6	7,4	5,6	6,2	5,9	7,5	6,0	79,9
Oljke	2,6	3,5	2,3	1,8	2,7	2,0	2,1	1,9	0,8	1,6	0,8	1,5	1,4	96,6
Krma s trajnih travnikov in pašnikov****	5,4	5,6	4,7	5,1	5,5	5,8	5,7	5,5	4,6	4,2	5,7	5,9	6,0	102,6

* začasni podatki; ** skupaj z naknadnimi posevki; *** skupaj z jagodami; **** vključeni skupni pašniki

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 20: Število živine in živinorejska proizvodnja; 2004–2016

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016*	Indeks 2016/15
ŠTEVILO ŽIVINE (konec leta)														
Govedo	451.136	452.517	454.033	479.581	469.983	472.878	470.151	462.300	460.063	460.576	468.253	484.192	488.598	100,9
– od tega krave	182.074	177.228	173.021	177.636	175.962	174.076	173.354	170.739	167.525	165.785	168.316	169.875	171.339	100,9
Prašiči	533.998	547.432	575.116	542.590	432.011	415.230	395.593	347.310	296.097	288.350	281.319	271.385	265.744	97,9
– od tega plemenske svinje	41.141	41.176	42.501	37.054	31.500	29.141	26.052	22.303	17.566	17.340	16.410	15.886	15.146	95,3
Drobnica	142.296	154.832	159.326	159.408	163.186	168.004	155.985	146.621	140.503	130.019	135.931	136.365	142.250	104,3
– od tega plemenska drobnica	100.439	107.488	109.335	109.803	111.825	117.127	110.287	100.610	94.099	88.093	93.150	93.649	96.132	102,7
Perutnina (000)	3.268	3.177	3.057	4.559	4.575	5.212	4.618	4.007	4.839	4.907	5.259	5.754	6.116	106,3
Konji**		19.249		19.623			22.673			21.832			:	
Kunci**		130.106		115.572			85.088			96.218			:	
Čebelje družine**		40.105		41.245			59.857			62.716			:	
Damjaki in navadna jelenjad**		4.513		4.803			7.341			9.745			:	
PROIZVODNJA (000 t)														
Prirast (živa masa)														
Govedo	80,2	80,6	76,5	77,8	77,2	74,7	77,6	80,2	77,7	75,2	74,8	76,8	81,8	106,5
Prašiči	85,0	79,2	83,1	77,7	72,2	57,8	55,3	49,2	42,3	36,1	38,1	33,6	36,8	109,5
Perutnina	73,4	76,4	68,8	82,6	83,2	85,3	86,4	82,2	83,7	80,8	84,0	82,5	89,9	109,0
Drobnica	3,9	4,2	4,1	4,2	4,0	4,3	3,7	3,3	3,2	2,9	3,5	3,4	3,4	101,2
Domača prireja mesa (klavna masa)														
Govedo	45,0	44,1	42,2	43,0	44,5	41,0	43,2	44,7	43,4	41,1	39,6	38,6	44,4	115,0
Prašiči	71,2	61,4	63,1	62,4	61,3	45,3	44,5	40,2	36,0	29,0	29,6	26,4	29,0	109,8
Perutnina	52,9	55,0	50,1	59,8	60,9	62,5	63,6	60,9	62,2	59,7	61,8	61,3	66,0	107,7
Drobnica	1,7	2,0	2,0	2,1	1,9	2,0	2,0	1,9	1,8	1,6	1,6	1,7	1,6	98,3
Vse pridobljeno meso (klavna masa)														
Govedo	47,1	45,4	39,4	38,4	37,2	35,6	35,7	35,8	33,5	31,9	31,5	33,4	35,7	106,9
Prašiči	71,3	62,6	61,2	57,3	54,6	44,1	44,2	39,0	35,6	29,4	29,7	27,3	30,8	112,8
Perutnina	52,9	55,0	49,6	59,5	59,9	61,4	62,2	59,2	60,3	58,2	60,5	59,4	64,7	108,9
Drobnica	1,7	2,0	2,0	2,1	1,9	2,0	2,0	1,9	1,8	1,6	1,6	1,7	1,6	98,6
Namolzeno mleko														
Kravje mleko	650,4	659,0	642,3	666,5	653,7	625,5	603,9	601,6	620,9	595,5	616,6	631,7	653,2	103,4
Ovčje in kozje mleko	1,9	1,7	1,7	1,8	2,0	2,3	1,9	1,7	1,7	1,4	1,9	2,2	:	
Znesena jajca (mil. kosov)	242,0	238,8	263,4	322,4	358,8	360,3	357,1	369,2	322,7	357,6	340,3	391,3	386,9	98,9
Natočeni med	2,4	1,7	2,3	1,5	1,6	1,9	1,7	2,5	1,0	2,4	0,5	2,0	1,3	63,4
Nastrižena volna	0,17	0,18	0,18	0,18	0,19	0,19	0,18	0,16	0,16	0,15	0,16	0,15	0,16	108,7

* začasni podatki; ** stanje sredi leta (strukturno raziskovanje)

Vir: SURS

Priloga 21: Odkup in prodaja na tržnicah za nekatere pomembnejše kmetijske pridelke (t); 2004–2016

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Indeks 2016/15
RASTLINSKI PRIDELKI														
Žito	122.360	103.182	80.237	101.763	108.224	130.915	132.079	147.917	170.799	118.718	180.460	175.160	147.215	84,0
Od tega:														
– pšenica	77.084	68.422	51.147	52.532	54.528	56.584	64.777	74.116	99.570	67.242	84.081	76.393	51.251	67,1
– koruza	39.726	31.752	25.726	44.288	46.786	68.497	59.258	65.131	59.376	42.634	84.376	83.852	81.697	97,4
– ječmen	3.938	2.476	2.261	3.169	5.667	3.029	6.056	6.742	9.345	5.712	7.020	11.078	11.805	106,6
Fižol za zrnje	75	77	89	92	79	138	90	66	71	47	66	81	82	100,3
– odkup	0	1	2	1	2	2	5	1	1	1	9	9	9	92,2
– prodaja na tržnicah	75	76	87	92	76	136	85	64	70	46	57	72	73	101,4
Krompir	10.567	11.310	6.025	6.634	7.076	6.550	7.902	7.124	5.875	4.626	5.629	6.221	5.219	83,9
– odkup	9.664	10.455	5.241	5.655	6.078	5.671	7.100	6.365	5.220	4.122	5.237	5.862	4.802	81,9
– prodaja na tržnicah	904	856	784	979	998	879	802	760	655	504	393	358	417	116,4
Oljnice	3.801	4.865	5.369	11.031	4.779	7.352	9.430	8.806	9.653	9.476	9.455	5.372	8.793	163,7
Hmelj	1.956	1.845	1.528	1.792	1.064	1.608	1.715	977	1.331	1.128	1.328	882	1.198	135,8
Zelenjadnice	14.932	14.399	12.516	13.302	10.929	9.677	9.193	8.571	7.594	8.090	12.362	12.462	15.155	121,6
– odkup	12.454	11.463	9.613	9.792	7.664	6.953	6.545	6.268	5.496	5.999	10.300	10.194	12.616	123,8
– prodaja na tržnicah	2.478	2.935	2.902	3.510	3.265	2.724	2.648	2.303	2.098	2.090	2.062	2.268	2.540	112,0
Sadje	47.558	49.011	40.230	42.667	35.666	32.063	33.031	40.207	26.228	24.186	26.295	30.719	24.863	80,9
– odkup	46.273	47.794	39.022	41.179	34.180	30.797	31.766	39.271	25.394	23.357	25.573	29.965	24.004	80,1
– prodaja na tržnicah	1.285	1.217	1.208	1.488	1.486	1.265	1.265	936	834	829	721	754	859	114,0
Grozdje za predelavo	35.425	33.442	24.953	33.234	27.415	25.150	20.486	20.813	15.615	15.233	14.394	15.288	12.310	80,5
Vino (000 l)	15.090	14.850	14.909	12.874	12.391	13.412	13.499	10.892	10.791	15.528	14.122	10.598	10.345	97,6
Oljčno olje (tržnice) (000 l)	3,0	7,3	2,9	1,0	0,7	0,8	0,8	1,5	1,8	1,7	1,7	11,5	11,4	98,8
ŽIVALSKI PROIZVODI														
Kravje mleko	499.725	508.341	511.017	530.374	524.311	516.792	519.500	525.592	535.057	516.971	531.694	553.678	574.714	103,8
Jedilna jajca (000)	142.041	131.085	137.520	130.563	131.021	121.825	121.950	133.315	136.481	141.012	138.023	145.439	157.072	108,0
– odkup	138.955	128.135	134.263	127.123	127.378	119.797	120.082	131.739	134.062	139.049	135.799	144.532	156.249	108,1
– prodaja na tržnicah	3.085	2.950	3.257	3.440	3.642	2.028	1.868	1.576	2.418	1.963	2.223	907	822	90,6
Valilna jajca (000)	17.619	22.045	23.920	17.528	18.609	19.887	28.611	27.908	18.410	15.541	17.568	15.072	15.093	100,1
Med	644	295	576	364	319	450	340	395	198	192	105	118	105	89,0
– odkup	586	253	525	318	249	366	203	264	111	132	55	66	45	68,3
– prodaja na tržnicah	58	42	51	47	70	84	137	131	87	61	50	52	60	114,9

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 22: Zakol živine v klavnicah; 2004–2016

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Indeks 2016/15
ŠTEVILO														
Govedo*	151.029	137.618	136.785	128.087	131.533	125.264	124.858	124.447	115.711	110.326	108.391	112.038	116.952	104,4
Prašiči*	442.870	391.788	409.590	405.311	380.703	291.588	289.303	273.904	252.512	227.856	238.871	239.309	257.747	107,7
Perutnina (000)	27.492	27.777	26.626	33.356	33.893	33.188	32.678	31.843	32.041	32.316	33.594	33.322	35.986	108,0
Drobnica	9.464	8.801	9.471	10.663	10.143	9.548	9.413	9.678	9.290	7.863	9.311	9.681	10.529	108,8
Konji	1.467	1.029	1.096	1.379	1.315	1.493	1.632	1.689	1.721	1.393	1.544	1.391	1.417	101,9
Kunci	50.557	40.355	32.123	22.119	29.615	24.441	17.730	13.452	12.971	14.209	16.034	11.151	13.925	124,9
MASA TRUPOV (t)														
Govedo*	40.079	37.382	37.908	36.203	36.943	35.260	35.772	35.571	33.089	32.104	31.566	33.583	35.656	106,2
Prašiči*	34.621	31.675	33.626	33.187	31.406	24.113	24.903	22.954	21.033	18.953	20.208	20.371	22.686	111,4
Perutnina	51.999	53.417	48.137	58.910	58.692	59.543	61.431	58.284	58.661	57.088	59.798	58.761	64.006	108,9
Drobnica	122	110	119	134	125	119	116	118	115	92	115	119	131	110,1
Konji	330	239	253	324	305	352	382	381	381	307	344	317	319	100,5
Kunci	69	49	43	29	38	32	23	17	17	18	21	14	19	129,3
POVPREČNA MASA (kg)														
Govedo	265,4	271,6	277,1	282,6	280,9	281,5	286,5	285,8	286,0	291,0	291,2	299,7	304,9	101,7
Prašiči	78,2	80,9	82,1	81,9	82,5	82,7	86,1	83,8	83,3	83,2	84,6	84,9	88,0	103,4
Perutnina	1,9	1,9	1,8	1,8	1,7	1,8	1,9	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	101,1
Drobnica	12,9	12,5	12,5	12,6	12,3	12,5	12,4	12,2	12,4	11,7	12,3	12,3	12,4	101,2
Konji	224,9	231,9	231,3	235,3	232,2	235,6	234,2	225,7	221,6	220,2	222,8	227,9	224,9	98,7
Kunci	1,4	1,2	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,4	103,8

* skupaj z uvoženo klavno živino
Vir: SURS

Priloga 23: Poraba kmetijskih proizvodov na prebivalca (kg; koledarsko leto); 2004–2016

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016*	Indeks 2016/15
Žito** (brez riža)	88,6	92,0	93,0	91,9	88,6	80,7	90,1	87,6	85,4	83,0	88,6	89,9	90,2	100,4
– pšenica**	72,2	74,2	75,3	72,4	70,3	63,9	74,7	72,5	70,5	68,2	75,4	76,3	76,0	99,6
– koruza**	11,6	11,1	10,5	12,4	11,5	10,7	9,4	10,0	9,9	9,3	6,4	7,3	8,0	110,4
– rž**	2,3	3,5	3,9	3,6	3,5	3,5	3,1	2,4	2,2	2,3	2,9	2,1	2,3	108,0
Riž	3,3	4,0	4,1	4,2	4,1	4,3	5,1	5,8	5,5	5,7	5,6	4,9	5,0	100,4
Krompir (svež in predelan, brez škroba)	75,8	76,8	78,9	81,4	77,5	72,0	70,3	66,4	63,3	59,6	62,4	68,3	68,7	100,6
Sladkor***	36,0	39,6	33,4	33,1	36,4	38,1	38,5	40,1	36,1	34,5	36,9	35,2	33,6	95,5
Zelenjava (sveža in predelana)	89,0	91,3	95,6	90,3	101,0	103,2	91,8	97,1	95,3	96,4	103,9	108,5	113,4	104,5
Sadje (sveže in predelano)	128,2	125,1	124,4	131,7	151,7	148,5	135,2	129,3	113,0	129,4	131,1	134,2	122,5	91,3
Vino (l) – tržno leto	:	43,4	39,5	39,6	37,1	37,8	37,7	39,7	37,1	36,1	37,2	43,0	:	
Meso (skupaj z drobovino)	98,6	97,3	94,2	94,7	96,6	94,1	93,7	89,5	88,1	82,2	85,0	88,3	93,8	106,2
– goveje in telečje meso	23,4	23,6	20,7	21,1	21,3	20,5	19,9	19,8	18,9	18,6	18,1	19,0	19,9	104,7
– prašičje meso	44,6	44,2	45,2	42,0	43,2	40,5	41,6	39,6	37,7	35,5	36,8	37,0	40,5	109,3
– perutninsko meso	23,1	24,7	23,0	26,1	26,7	28,1	27,7	26,2	27,7	24,8	27,0	28,9	30,0	103,8
– meso drobnice	0,8	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	0,9	0,9	0,8	0,9	0,9	1,0	102,8
Mleko, skupaj (ekvivalent SS)	235,8	235,3	218,9	223,6	234,0	230,0	223,7	218,9	225,9	218,6	219,9	218,7	215,1	98,3
Mlečni izdelki – tržna bilanca														
– sveže mleko	62,5	63,5	51,3	54,3	58,0	56,0	53,5	53,4	51,9	55,5	58,9	51,1	40,9	79,9
– fermentirani izdelki	14,8	16,6	17,6	17,9	17,8	19,0	19,4	19,5	19,1	18,3	17,9	17,9	17,9	100,1
– smetana	8,4	7,3	6,9	7,8	8,5	7,6	6,2	6,8	6,1	6,4	6,2	6,6	7,4	112,9
– sir in skuta	11,4	12,2	13,0	14,0	15,0	14,7	14,3	14,3	14,6	14,5	14,9	15,5	15,0	97,2
– maslo	1,1	1,2	1,2	1,2	1,2	1,3	1,4	1,5	1,6	1,8	1,9	2,0	2,2	107,9
Jajca	6,2	6,5	7,0	8,9	10,0	10,2	10,1	10,1	9,1	10,3	9,8	11,1	10,7	96,5
Med	1,2	1,1	1,4	0,9	1,0	1,1	1,1	1,4	1,0	1,4	1,1	1,4	1,1	75,8

* začasni podatki

** v ekvivalentu moke

*** v ekvivalentu belega sladkorja

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 24: Stopnja samooskrbe s kmetijskimi proizvodi (%; koledarsko leto); 2004–2016

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016*
Žito (brez riža)	63,3	60,0	50,0	53,6	63,5	56,6	56,6	71,1	70,2	54,7	76,6	72,1	73,9
– pšenica	53,7	48,0	44,0	46,6	55,1	47,9	49,3	54,9	64,8	46,8	59,0	52,1	52,6
– koruza	77,3	72,1	57,0	58,0	72,3	63,3	61,5	82,4	71,5	57,9	91,0	86,9	91,3
– ječmen	45,2	50,5	44,7	52,7	57,1	52,8	54,3	68,0	81,3	62,0	72,2	73,4	74,2
– rž	42,1	36,3	17,3	21,6	18,8	22,0	31,1	43,2	49,6	74,6	72,6	61,1	47,0
Svež krompir	100,6	87,3	74,8	90,0	75,5	83,5	85,3	84,0	77,9	64,4	91,4	80,5	77,1
Krompir (svež in predelan, brez škroba)	86,0	74,1	59,8	70,4	57,4	62,8	62,9	63,0	55,1	46,3	67,5	58,8	54,8
Sladkor	40,7	48,5	58,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sveža zelenjava	54,1	56,9	49,9	45,6	46,2	48,3	40,5	48,1	45,3	44,8	49,7	50,8	54,6
Zelenjava (sveža in predelana)	43,3	44,9	38,6	33,8	36,0	37,4	30,1	36,5	34,0	33,8	37,8	38,8	41,7
Sveže sadje	66,8	62,9	65,5	68,9	59,8	57,6	64,3	63,5	50,4	56,5	56,2	60,4	44,0
Sadje (sveže in predelano)	58,2	48,8	52,5	49,0	37,7	38,5	46,7	46,5	37,2	42,9	41,9	47,0	31,9
Vino – tržno leto	:	95,5	91,3	105,1	96,8	100,2	96,3	102,1	83,2	92,7	84,2	91,1	:
Meso (skupaj z drobovino)	91,9	88,4	88,1	92,5	91,0	82,6	84,2	84,7	83,4	81,9	79,8	73,9	76,7
– goveje in telečje meso	96,5	93,4	101,4	101,3	103,1	98,1	106,0	109,7	111,5	107,4	106,3	98,6	108,0
– prašičje meso	79,9	69,5	69,7	73,6	70,2	54,8	52,3	49,5	46,5	39,6	39,0	34,6	34,7
– perutninsko meso	115,1	112,4	108,2	113,7	112,9	109,1	112,2	113,3	109,3	117,4	111,4	103,1	106,8
– meso drobnice	99,9	99,7	99,6	99,1	98,6	97,4	99,0	98,9	99,0	95,4	87,4	85,4	81,7
Mleko, skupaj (ekvivalent SS)	113,8	113,4	120,2	120,3	114,6	113,8	116,4	119,7	117,4	118,2	120,3	125,1	131,3
Mlečni izdelki – tržna bilanca													
– sveže mleko	143,1	135,2	116,5	126,7	98,6	105,5	110,8	107,9	109,6	109,7	115,9	139,0	176,7
– fermentirani izdelki	119,2	101,1	97,3	92,3	92,1	82,8	79,5	83,9	86,3	92,5	83,6	80,7	92,9
– smetana	108,8	105,8	99,4	96,8	92,6	95,9	114,5	101,9	106,1	97,0	94,3	89,8	79,3
– sir in skuta	104,6	89,9	77,8	66,5	64,5	61,5	63,7	63,6	59,8	54,6	55,4	48,6	50,1
– maslo	192,9	156,5	119,4	102,3	92,9	86,7	89,7	89,0	76,7	63,5	60,4	53,6	52,2
Jajca	102,9	94,4	96,8	95,1	95,4	93,1	92,7	96,2	92,3	91,4	90,4	93,0	94,8
Med	102,0	75,2	81,0	77,9	81,6	85,1	74,2	85,2	51,2	82,2	20,1	70,5	58,9

* začasni podatki

Vir: SURS, preračuni KIS

CENE V KMETIJSTVU

Priloga 25: Nominalni indeksi cen kmetijskih pridelkov pri pridelovalcih (2010 = 100); 2004–2016

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2016/15
Rastlinski pridelki	81,9	77,5	92,4	105,9	120,5	98,0	100,0	108,2	111,7	128,2	108,1	114,0	118,6	4,0 %
Žito	83,4	71,5	75,9	124,3	111,3	78,7	100,0	128,8	139,3	122,4	105,5	106,7	94,2	−11,7 %
– navadna pšenica	88,1	80,7	79,4	123,6	133,3	89,3	100,0	143,7	144,7	134,1	125,4	126,2	100,4	−20,4 %
– koruza za zrnje	75,4	59,8	70,2	123,2	88,1	65,6	100,0	111,1	131,8	106,6	83,6	86,0	85,2	−0,9 %
– krmni ječmen	120,3	103,2	102,6	141,5	141,5	113,7	100,0	168,3	164,0	173,9	142,8	134,6	127,3	−5,4 %
Krompir	98,1	60,0	131,5	141,4	114,2	88,1	100,0	106,4	95,8	201,8	121,5	87,3	112,8	29,2 %
Oljnice	62,5	60,9	67,3	77,0	130,3	99,0	100,0	135,0	153,6	133,0	112,3	124,3	119,5	−3,9 %
Druge industrijske rastline (hmelj)	81,2	93,8	97,6	176,0	371,6	175,7	100,0	81,8	85,8	100,9	116,7	161,6	180,3	11,6 %
Zelenjadnice	67,0	70,9	83,9	87,5	96,9	89,1	100,0	102,0	111,8	138,2	114,3	120,7	116,9	−3,1 %
Cvetje, okrasne rastline, sadike	120,2	109,6	110,5	98,6	104,1	109,8	100,0	113,3	112,3	111,9	109,6	120,2	129,4	7,7 %
Sveže sadje	75,0	74,3	81,0	97,9	128,8	103,1	100,0	107,3	112,3	133,6	99,7	110,4	115,3	4,4 %
Grozdje za predelavo	90,9	93,6	114,2	101,7	116,2	105,5	100,0	96,6	103,9	104,5	105,7	108,8	119,5	9,8 %
Vino	77,0	78,6	88,5	100,1	103,9	94,3	100,0	110,7	108,5	95,3	106,0	122,4	127,8	4,4 %
Oljčno olje	102,8	94,8	87,3	87,3	100,0	100,0	100,0	100,0	90,9	100,0	100,0	109,1	109,1	0,0 %
Živali in živalski proizvodi	90,8	92,5	94,5	98,0	110,9	98,9	100,0	110,6	115,4	119,8	120,8	110,5	104,3	−5,6 %
Govedo	79,5	89,6	94,0	95,0	100,1	100,6	100,0	111,0	122,6	119,9	116,1	116,9	113,6	−2,8 %
Prašiči	98,1	103,5	104,3	96,8	107,9	99,7	100,0	107,5	121,4	123,2	118,2	111,5	110,1	−1,3 %
Jagnjeta	89,4	89,8	95,3	97,8	99,1	101,6	100,0	96,5	97,6	102,2	112,4	126,7	128,2	1,2 %
Perutnina	87,0	80,5	81,0	89,1	105,5	100,4	100,0	106,3	107,8	115,3	109,4	105,9	104,1	−1,7 %
Konji	91,7	85,6	103,9	99,3	94,9	106,0	100,0	96,6	106,1	105,3	97,7	104,6	109,8	5,0 %
Mleko, kravje	99,9	99,3	100,5	105,1	123,6	98,0	100,0	113,9	113,2	121,3	129,7	106,5	94,3	−11,5 %
Jajca, jedilna	80,2	82,3	80,8	92,0	95,8	96,9	100,0	101,8	112,0	117,4	116,1	112,7	111,6	−1,0 %
Drugi živalski proizvodi	91,2	91,0	106,9	105,3	92,1	52,9	100,0	123,0	122,8	138,4	165,2	172,4	169,8	−1,5 %
KMETIJSTVO SKUPAJ	87,8	87,4	93,8	100,7	114,1	98,6	100,0	109,8	114,1	122,7	116,5	111,7	109,1	−2,3 %

Vir: SURS

Priloga 26: Realni indeksi cen kmetijskih pridelkov pri pridelovalcih in primerjava z EU (2010 = 100); 2004–2016

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2016/15
Rastlinski pridelki	96,7	89,3	103,9	114,9	123,8	99,8	100,0	106,3	106,9	120,6	101,5	107,6	112,1	4,1 %
Žito	98,5	82,4	85,3	134,9	114,3	80,1	100,0	126,5	133,4	115,2	99,1	100,7	89,0	–11,6 %
– navadna pšenica	104,0	93,0	89,3	134,1	136,9	90,9	100,0	141,1	138,5	126,2	117,7	119,1	94,9	–20,4 %
– koruza za zrnje	89,0	68,9	78,9	133,7	90,5	66,8	100,0	109,1	126,2	100,3	78,5	81,2	80,5	–0,8 %
– krmni ječmen	142,1	118,9	115,4	153,6	145,3	115,8	100,0	165,3	157,0	163,6	134,1	127,1	120,3	–5,3 %
Krompir	115,8	69,1	147,9	153,4	117,3	89,7	100,0	104,5	91,7	189,8	114,1	82,4	106,6	29,3 %
Oljnice	73,8	70,2	75,7	83,6	133,8	100,8	100,0	132,6	147,0	125,1	105,4	117,3	112,9	–3,8 %
Druge industrijske rastline (hmelj)	95,9	108,1	109,7	191,0	381,7	178,9	100,0	80,3	82,1	94,9	109,6	152,5	170,3	11,7 %
Zelenjadnice	79,1	81,7	94,3	95,0	99,5	90,7	100,0	100,2	107,0	130,0	107,3	113,9	110,4	–3,1 %
Cvetje, okrasne rastline, sadike	141,9	126,3	124,2	107,0	106,9	111,8	100,0	111,3	107,5	105,3	102,9	113,5	122,3	7,7 %
Sveže sadje	88,6	85,6	91,1	106,2	132,3	105,0	100,0	105,4	107,5	125,7	93,6	104,2	108,9	4,5 %
Grozdje za predelavo	107,3	107,8	128,4	110,4	119,4	107,4	100,0	94,9	99,5	98,3	99,2	102,7	112,9	9,9 %
Vino	90,9	90,5	99,5	108,6	106,7	96,0	100,0	108,7	103,9	89,7	99,5	115,5	120,7	4,5 %
Oljčno olje	121,4	109,2	98,2	94,7	102,7	101,8	100,0	98,2	87,0	94,1	93,9	103,0	103,1	0,1 %
Živali in živalski proizvodi	107,2	106,6	106,3	106,4	113,9	100,7	100,0	108,6	110,5	112,7	113,4	104,3	98,5	–5,5 %
Govedo	93,9	103,2	105,7	103,1	102,8	102,5	100,0	109,0	117,4	112,8	109,0	110,3	107,3	–2,7 %
Prašiči	115,8	119,2	117,3	105,0	110,8	101,5	100,0	105,6	116,2	115,9	111,0	105,3	104,0	–1,2 %
Jagnjeta	105,6	103,5	107,2	106,1	101,8	103,5	100,0	94,8	93,4	96,1	105,5	119,6	121,1	1,3 %
Perutnina	102,7	92,7	91,1	96,7	108,4	102,2	100,0	104,4	103,2	108,5	102,7	100,0	98,4	–1,6 %
Konji	108,3	98,6	116,8	107,8	97,5	108,0	100,0	94,9	101,6	99,1	91,7	98,7	103,7	5,1 %
Mleko, kravje	118,0	114,4	113,0	114,1	127,0	99,8	100,0	111,9	108,4	114,1	121,8	100,5	89,1	–11,4 %
Jajca, jedilna	94,7	94,8	90,9	99,8	98,4	98,7	100,0	100,0	107,2	110,4	109,0	106,4	105,4	–0,9 %
Drugi živalski proizvodi	107,7	104,8	120,2	114,3	94,6	53,9	100,0	120,8	117,6	130,2	155,1	162,7	160,4	–1,4 %
KMETIJSTVO SKUPAJ	103,7	100,7	105,5	109,3	117,2	100,4	100,0	107,8	109,2	115,4	109,4	105,4	103,1	–2,2 %
EU-27														
Rastlinski pridelki	97,4	92,0	96,7	109,4	107,5	90,7	100,0	105,7	109,0	:	:	:	:	:
Živali in živalski proizvodi	101,9	100,6	100,9	102,4	107,6	98,2	100,0	107,0	110,3	:	:	:	:	:
KMETIJSTVO SKUPAJ	99,7	96,0	98,6	106,0	107,5	94,3	100,0	106,3	109,6	:	:	:	:	:

Vir: SURS, Eurostat, preračuni KIS

Priloga 27: Indeksi cen inputov za kmetijstvo in primerjava z EU (2010 = 100); 2004–2016

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2016/15
NOMINALNO														
Inputi za tekočo porabo (1)	76,9	77,3	80,6	88,9	109,6	97,6	100,0	114,0	120,0	123,2	116,7	111,1	107,4	-3,3 %
Semena in sadike	86,9	87,8	86,2	95,6	106,8	110,9	100,0	110,5	116,2	121,6	119,3	118,1	112,0	-5,2 %
Energija; maziva	65,3	78,0	83,4	85,0	99,8	86,7	100,0	112,0	122,8	122,7	120,1	105,2	95,8	-8,9 %
Gnojila in sredstva za izboljšavo tal	61,5	63,5	65,6	74,4	143,9	107,4	100,0	127,7	136,8	126,3	111,3	119,6	106,7	-10,8 %
Sredstva za varstvo rastlin	82,0	84,2	86,1	87,4	91,5	97,4	100,0	104,2	109,2	116,2	119,5	120,7	121,7	0,8 %
Veterinarske storitve	69,8	72,5	87,1	89,6	95,1	98,1	100,0	101,9	103,7	105,4	105,7	105,7	105,7	0,0 %
Krmila	90,8	76,9	77,0	96,6	121,6	98,9	100,0	124,4	129,2	140,8	123,7	111,9	113,1	1,1 %
Vzdrževanje opreme	66,0	70,0	75,2	81,1	90,7	97,1	100,0	102,5	104,8	108,7	111,5	112,8	113,3	0,4 %
Vzdrževanje zgradb	76,1	79,7	85,0	89,7	96,3	99,4	100,0	101,4	106,2	104,8	105,0	107,2	107,9	0,7 %
Drugi proizvodi in storitve	91,4	93,5	95,7	97,4	98,5	99,8	100,0	99,8	100,4	102,4	105,6	105,5	105,8	0,3 %
Inputi za investicije (2)	82,2	85,5	86,4	89,5	94,1	99,7	100,0	102,9	104,3	106,2	106,5	108,9	110,3	1,3 %
Oprema	80,0	84,0	85,8	88,3	92,8	100,7	100,0	102,7	103,9	105,8	105,9	108,6	110,0	1,3 %
Mehanizacija in druga oprema	81,6	84,2	85,4	88,3	93,0	101,2	100,0	102,5	103,4	104,7	104,8	109,0	109,7	0,6 %
Transportna oprema (traktorji)	78,3	83,7	86,1	88,2	92,6	100,2	100,0	103,0	104,3	107,0	106,9	108,2	110,2	1,8 %
Zgradbe	87,7	89,4	87,9	92,4	97,2	97,2	100,0	103,5	105,2	107,1	108,0	109,5	111,4	1,7 %
INPUTI ZA KMETIJSTVO, skupaj (1 + 2)	78,5	79,9	82,4	89,1	104,8	98,3	100,0	110,6	115,2	117,9	113,6	110,4	108,3	-1,9 %
REALNO														
Inputi za tekočo porabo (1)	90,8	89,1	90,6	96,5	112,6	99,4	100,0	112,0	114,9	115,9	109,6	104,9	101,5	-3,2 %
Semena in sadike	102,6	101,1	96,9	103,7	109,7	112,9	100,0	108,5	111,2	114,4	112,0	111,5	105,8	-5,1 %
Energija; maziva	77,1	89,9	93,8	92,2	102,5	88,3	100,0	110,0	117,6	115,4	112,8	99,3	90,5	-8,9 %
Gnojila in sredstva za izboljšavo tal	72,6	73,2	73,8	80,7	147,8	109,4	100,0	125,4	131,0	118,8	104,5	112,9	100,8	-10,7 %
Sredstva za varstvo rastlin	96,8	97,0	96,8	94,8	94,0	99,2	100,0	102,3	104,5	109,3	112,2	113,9	115,0	0,9 %
Veterinarske storitve	82,4	83,5	97,9	97,2	97,7	99,9	100,0	100,1	99,3	99,2	99,2	99,8	99,9	0,1 %
Krmila	107,2	88,6	86,6	104,8	124,9	100,7	100,0	122,2	123,7	132,5	116,1	105,6	106,9	1,2 %
Vzdrževanje opreme	77,9	80,6	84,6	88,0	93,2	98,9	100,0	100,7	100,3	102,3	104,7	106,5	107,0	0,5 %
Vzdrževanje zgradb	89,9	91,8	95,6	97,3	98,9	101,2	100,0	99,6	101,7	98,6	98,6	101,2	101,9	0,7 %
Drugi proizvodi in storitve	107,9	107,7	107,6	105,7	101,2	101,6	100,0	98,0	96,1	96,3	99,1	99,6	100,0	0,4 %
Inputi za investicije (2)	97,1	98,5	97,1	97,1	96,7	101,5	100,0	101,1	99,9	99,9	100,0	102,8	104,2	1,4 %
Oprema	94,5	96,8	96,5	95,8	95,3	102,6	100,0	100,9	99,5	99,5	99,4	102,5	103,9	1,4 %
Mehanizacija in druga oprema	96,4	97,0	96,0	95,8	95,5	103,1	100,0	100,7	99,0	98,5	98,4	102,9	103,6	0,7 %
Transportna oprema (traktorji)	92,5	96,4	96,8	95,7	95,1	102,0	100,0	101,2	99,9	100,7	100,4	102,1	104,1	1,9 %
Zgradbe	103,6	103,0	98,8	100,3	99,8	99,0	100,0	101,7	100,7	100,8	101,4	103,4	105,2	1,8 %
INPUTI ZA KMETIJSTVO, skupaj (1 + 2)	92,7	92,0	92,6	96,7	107,6	100,1	100,0	108,6	110,3	110,9	106,7	104,2	102,3	-1,8 %
EU-27														
INPUTI ZA KMETIJSTVO, skupaj (1 + 2)	93,7	93,0	94,1	98,6	108,5	100,9	100,0	106,7	108,2	:	:	:	:	:

Vir: SURS, Eurostat, preračuni KIS

Priloga 28: Povprečne letne odkupne cene pomembnejših kmetijskih pridelkov (EUR/t, tekoči tečaj); 2004–2016

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Indeks 2016/15
RASTLINSKI PRIDELKI														
Pšenica (brez semenske)	119,0	105,9	109,1	170,9	178,4	119,3	135,7	193,1	195,6	181,0	169,1	168,3	133,8	79,5
Koruzna za zrnje (brez semenske)	116,9	91,8	109,6	199,1	114,3	98,8	155,1	170,3	199,8	169,2	125,3	131,8	130,6	99,1
Krmni ječmen	98,2	100,2	110,0	145,7	159,4	104,6	108,4	180,8	179,6	177,3	153,3	133,8	133,0	99,4
Jedilni krompir	128,6	105,4	225,5	219,7	199,7	148,1	173,8	170,9	177,5	391,7	209,8	186,4	232,8	124,9
Fižol v zrnju (suh)	1.256,0	1.039,5	1.849,8	1.460,5	1.353,5	2.515,1	2.933,4	2.938,2	3.136,7	3.730,3	3.294,4	3.400,2	3.637,2	107,0
Oljna ogrščica	196,7	175,8	198,3	220,3	380,8	255,3	273,5	421,7	449,6	358,4	307,5	363,6	326,6	89,8
Seme buč	1.640,9	1.492,5	2.033,7	1.987,6	2.389,1	2.610,2	3.111,8	2.998,4	2.938,4	2.833,5	3.377,6	3.774,7	2.955,7	78,3
Hmelj	2.905,4	3.285,4	3.886,1	8.746,1	13.240,5	5.310,4	3.377,3	2.599,5	3.243,2	3.384,8	4.622,8	5.623,0	6.608,6	117,5
Čebula	207,6	182,0	364,5	410,3	283,5	408,5	414,8	324,2	432,4	542,7	369,8	322,1	409,3	127,1
Korenje	300,7	277,4	336,6	387,3	429,3	244,9	489,2	468,9	493,9	438,0	381,8	471,1	443,6	94,1
Paradižnik	485,0	549,1	665,4	625,7	671,1	519,8	624,9	515,9	907,7	944,4	1.328,3	1.302,2	z	
Cvetača	387,1	501,9	606,8	677,9	586,4	644,5	706,0	622,1	697,9	753,3	791,8	836,4	952,0	113,8
Zelje	127,8	140,3	171,4	195,8	229,9	196,7	223,5	235,3	240,2	312,4	236,6	254,3	236,1	92,8
Solata	503,1	540,7	527,5	639,1	718,7	641,7	653,1	567,2	584,4	981,1	703,6	822,3	737,9	89,7
Namizna jabolka	303,2	308,6	316,1	418,5	592,2	434,5	410,6	452,0	473,6	575,2	409,9	461,1	494,9	107,3
Namizne hruške	512,2	529,8	567,8	589,3	674,9	647,3	747,7	713,4	722,1	817,7	650,2	727,9	817,0	112,2
Namizne breskve	509,4	490,5	556,5	596,8	747,6	696,5	709,2	658,9	834,9	1.052,5	799,9	740,4	746,4	100,8
Grozdje za predelavo	394,6	399,9	491,5	446,3	439,2	461,0	445,0	426,4	474,7	461,4	456,8	501,5	554,6	110,6
Vino (000 l)	1.610,9	1.616,2	1.749,2	2.030,2	2.160,6	1.985,8	2.161,0	2.373,5	2.243,7	1.912,0	2.136,9	2.598,7	2.671,7	102,8
ŽIVALI IN ŽIVALSKI PROIZVODI														
Živina za zakol (živa masa)														
Teleta	1.966,6	2.044,7	2.167,3	2.270,5	2.282,3	2.229,3	2.182,3	2.193,6	2.268,5	2.334,7	2.340,2	2.321,5	2.294,4	98,8
Mlado govedo (vse kategorije)	1.243,8	1.385,7	1.441,3	1.444,5	1.523,8	1.549,1	1.549,0	1.712,7	1.878,9	1.826,2	1.783,9	1.790,0	1.746,3	97,6
Biki do 24 mesecev	1.260,3	1.403,6	1.455,5	1.459,4	1.537,7	1.572,2	1.572,1	1.740,6	1.915,1	1.849,9	1.801,5	1.809,5	1.759,1	97,2
Prašiči (do 150 kg)	1.098,3	1.152,8	1.162,4	1.080,0	1.204,6	1.102,8	1.117,3	1.204,2	1.348,4	1.372,2	1.317,2	1.240,2	1.223,4	98,7
Piščanci	880,6	821,3	824,3	905,1	1.083,0	1.025,9	1.024,0	1.089,2	1.096,5	1.180,9	1.105,8	1.076,5	1.057,0	98,2
Jagnjeta	1.833,7	1.853,4	1.998,2	2.050,1	2.069,4	2.088,1	2.063,3	1.997,7	2.033,7	2.127,4	2.332,9	2.612,7	2.646,3	101,3
Konji	1.587,3	1.470,5	1.584,2	1.764,7	1.574,0	1.832,5	1.729,2	1.664,0	1.824,2	1.815,8	1.760,4	1.808,2	1.863,7	103,1
Kravlje mleko	266,1	263,3	266,6	278,3	327,9	259,9	265,5	302,2	300,3	321,5	344,6	282,5	250,0	88,5
Jedilna jajca (000 kosov)	75,5	77,3	76,1	86,8	90,2	91,1	93,9	95,5	105,4	110,4	108,9	105,9	104,8	98,9
Med	2.363,2	2.196,0	2.209,9	1.780,5	1.979,3	2.407,0	3.184,4	3.675,7	3.388,3	4.035,4	4.316,5	4.835,9	4.655,7	96,3

z – zaupno

Vir: SURS, preračuni KIS

EKONOMSKI RAČUNI ZA KMETIJSTVO

Priloga 29: Vrednost kmetijske proizvodnje po osnovnih cenah (mio EUR, tekoči tečaj, tekoče cene); 2004–2016

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016*	Indeks 2016/15
Žito	89,5	80,3	80,2	94,6	79,6	54,8	79,6	105,6	109,0	77,5	91,3	87,1	81,7	93,9
Od tega: – pšenica	25,7	22,8	23,8	22,3	28,1	16,0	20,4	29,0	36,2	24,6	29,0	26,0	21,9	84,3
– ječmen	9,4	9,7	11,3	9,3	11,5	6,9	8,2	13,5	14,4	11,5	13,0	11,8	11,0	93,7
– koruza za zrnje	50,6	42,8	40,3	58,7	35,0	28,9	46,4	57,1	52,7	36,5	41,8	42,5	42,3	99,4
Industrijske rastline	25,1	28,2	30,1	30,3	41,5	25,5	25,6	26,8	21,8	16,6	28,3	31,4	35,4	112,8
Od tega: – oljnice	6,4	6,7	9,8	9,1	8,8	9,2	16,7	18,6	15,6	10,6	15,1	17,0	17,8	104,5
– hmelj	8,0	8,8	8,1	19,0	30,7	14,4	7,0	5,6	4,3	4,2	10,5	11,6	:	
Krmne rastline	189,9	178,1	146,1	176,5	173,5	167,9	185,3	205,0	192,5	180,2	213,7	193,0	176,9	91,6
Od tega: – silažna koruza	45,7	46,8	36,7	37,3	31,4	30,2	33,5	43,5	42,8	35,6	48,0	41,8	:	
Zelenjadnice, sadike, okrasne rastline	58,8	68,9	69,2	63,8	76,0	83,0	69,7	77,0	80,8	93,7	101,9	113,8	119,8	105,3
Od tega: – sveže vrtnine	34,3	39,2	42,6	39,3	50,5	52,2	41,8	50,0	50,7	60,7	67,0	75,6	81,4	107,8
Krompir	19,6	14,0	23,5	28,1	23,5	18,8	20,7	19,4	15,9	23,1	21,5	17,0	20,9	123,3
Sadje, grozdje, oljke	73,8	66,4	76,9	91,7	98,3	86,3	95,4	102,3	77,6	110,5	90,3	124,2	83,8	67,5
Sadje	59,6	49,7	60,2	71,8	82,0	69,3	81,0	87,2	63,8	97,6	81,7	107,6	68,7	63,9
Grozdje	14,2	16,8	16,7	19,9	16,3	17,0	14,4	15,1	13,9	12,9	8,7	16,6	15,1	91,0
Vino	98,0	83,0	79,6	100,4	92,7	96,0	105,6	128,8	95,9	93,6	105,9	147,6	119,7	81,1
Oljčno olje	4,1	5,4	3,3	2,9	4,5	3,9	4,4	3,9	1,8	3,7	2,1	4,2	3,1	73,5
Drugi rastlinski proizvodi	0,5	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	110,4
Rastlinska pridelava	559,2	524,5	509,0	588,4	589,8	536,4	586,3	669,1	595,4	598,7	655,3	718,4	641,6	89,3
Živina	318,3	323,4	330,2	310,0	327,2	304,8	302,1	315,2	312,2	299,5	298,8	292,9	304,9	104,1
Od tega: – govedo	144,5	154,8	160,2	136,0	136,9	138,7	138,1	154,5	150,9	143,1	141,2	147,0	150,7	102,5
– prašiči	92,9	90,1	97,4	84,0	86,4	64,5	61,4	58,6	56,5	49,1	49,8	41,8	43,0	103,0
– drobnica	8,4	9,0	9,1	8,7	8,1	8,6	7,9	6,5	6,1	5,0	7,2	8,4	9,3	110,3
– perutnina	68,8	65,4	59,3	77,2	92,0	88,6	90,4	91,5	94,0	97,5	95,8	91,2	97,2	106,6
Živalski proizvodi	186,4	192,4	199,5	199,2	229,6	190,6	194,6	229,6	223,2	242,2	252,6	232,5	220,2	94,7
Mleko	157,4	164,3	169,6	164,3	189,8	147,9	152,1	172,4	175,9	181,6	201,5	169,0	155,4	91,9
Jajca	16,9	16,9	17,6	24,6	29,2	29,3	29,5	31,0	29,9	35,2	32,7	37,2	37,9	101,9
Drugi živalski proizvodi	12,1	11,1	12,2	10,3	10,5	13,4	13,1	26,1	17,4	25,4	18,4	26,3	27,0	102,5
Živinoreja	504,7	515,8	529,6	509,2	556,7	495,4	496,7	544,8	535,4	541,8	551,4	525,3	525,1	100,0
PROIZVODNJA KMETIJSKIH PROIZVODOV	1.063,8	1.040,2	1.038,6	1.097,6	1.146,5	1.031,7	1.083,0	1.213,9	1.130,8	1.140,5	1.206,7	1.243,8	1.166,8	93,8
Kmetijske storitve	16,7	18,7	19,4	18,8	20,7	20,5	20,6	20,0	20,3	19,2	19,7	19,9	20,2	101,5
KMETIJSKA PROIZVODNJA	1.080,5	1.059,0	1.058,0	1.116,4	1.167,2	1.052,2	1.103,6	1.233,8	1.151,1	1.159,7	1.226,4	1.263,6	1.186,9	93,9

* predhodni podatki

Vir: SURS, Eurostat, preračuni KIS

Priloga 30: Delež posameznih proizvodov v vrednosti proizvodnje po osnovnih cenah (%); 2004–2016

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016*
Žito	8,3	7,6	7,6	8,5	6,8	5,2	7,2	8,6	9,5	6,7	7,4	6,9	6,9
Od tega: – pšenica	2,4	2,2	2,2	2,0	2,4	1,5	1,8	2,4	3,1	2,1	2,4	2,1	1,8
– ječmen	0,9	0,9	1,1	0,8	1,0	0,7	0,7	1,1	1,3	1,0	1,1	0,9	0,9
– koruza za zrnje	4,7	4,0	3,8	5,3	3,0	2,7	4,2	4,6	4,6	3,1	3,4	3,4	3,6
Industrijske rastline	2,3	2,7	2,8	2,7	3,6	2,4	2,3	2,2	1,9	1,4	2,3	2,5	3,0
Od tega: – oljnice	0,6	0,6	0,9	0,8	0,8	0,9	1,5	1,5	1,4	0,9	1,2	1,3	1,5
– hmelj	0,7	0,8	0,8	1,7	2,6	1,4	0,6	0,5	0,4	0,4	0,9	0,9	:
Krmne rastline	17,6	16,8	13,8	15,8	14,9	16,0	16,8	16,6	16,7	15,5	17,4	15,3	14,9
Od tega: – silažna koruza	4,2	4,4	3,5	3,3	2,7	2,9	3,0	3,5	3,7	3,1	3,9	3,3	:
Zelenjadnice, sadike, okrasne rastline	5,4	6,5	6,5	5,7	6,5	7,9	6,3	6,2	7,0	8,1	8,3	9,0	10,1
Od tega: – sveže vrtnine	3,2	3,7	4,0	3,5	4,3	5,0	3,8	4,1	4,4	5,2	5,5	6,0	6,9
Krompir	1,8	1,3	2,2	2,5	2,0	1,8	1,9	1,6	1,4	2,0	1,8	1,3	1,8
Sadje, grozdje, oljke	6,8	6,3	7,3	8,2	8,4	8,2	8,6	8,3	6,7	9,5	7,4	9,8	7,1
Sadje	5,5	4,7	5,7	6,4	7,0	6,6	7,3	7,1	5,5	8,4	6,7	8,5	5,8
Grozdje	1,3	1,6	1,6	1,8	1,4	1,6	1,3	1,2	1,2	1,1	0,7	1,3	1,3
Vino	9,1	7,8	7,5	9,0	7,9	9,1	9,6	10,4	8,3	8,1	8,6	11,7	10,1
Oljčno olje	0,4	0,5	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4	0,3	0,2	0,3	0,2	0,3	0,3
Drugi rastlinski proizvodi	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Rastlinska pridelava	51,7	49,5	48,1	52,7	50,5	51,0	53,1	54,2	51,7	51,6	53,4	56,9	54,1
Živina	29,5	30,5	31,2	27,8	28,0	29,0	27,4	25,5	27,1	25,8	24,4	23,2	25,7
Od tega: – govedo	13,4	14,6	15,1	12,2	11,7	13,2	12,5	12,5	13,1	12,3	11,5	11,6	12,7
– prašiči	8,6	8,5	9,2	7,5	7,4	6,1	5,6	4,8	4,9	4,2	4,1	3,3	3,6
– drobnica	0,8	0,8	0,9	0,8	0,7	0,8	0,7	0,5	0,5	0,4	0,6	0,7	0,8
– perutnina	6,4	6,2	5,6	6,9	7,9	8,4	8,2	7,4	8,2	8,4	7,8	7,2	8,2
Živalski proizvodi	17,3	18,2	18,9	17,8	19,7	18,1	17,6	18,6	19,4	20,9	20,6	18,4	18,6
Mleko	14,6	15,5	16,0	14,7	16,3	14,1	13,8	14,0	15,3	15,7	16,4	13,4	13,1
Jajca	1,6	1,6	1,7	2,2	2,5	2,8	2,7	2,5	2,6	3,0	2,7	2,9	3,2
Drugi živalski proizvodi	1,1	1,1	1,2	0,9	0,9	1,3	1,2	2,1	1,5	2,2	1,5	2,1	2,3
Živinoreja	46,7	48,7	50,1	45,6	47,7	47,1	45,0	44,2	46,5	46,7	45,0	41,6	44,2
PROIZVODNJA KMETIJSKIH PROIZVODOV	98,5	98,2	98,2	98,3	98,2	98,1	98,1	98,4	98,2	98,3	98,4	98,4	98,3
Kmetijske storitve	1,5	1,8	1,8	1,7	1,8	1,9	1,9	1,6	1,8	1,7	1,6	1,6	1,7
KMETIJSKA PROIZVODNJA	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

* predhodni podatki

Vir: SURS, Eurostat, preračuni KIS

Priloga 31: Vrednost in struktura vmesne potrošnje v kmetijstvu; 2004–2016

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016*	Indeks 2016/15
Vrednost (mio EUR; tekoče cene; tekoči tečaj)														
Seme in sadike	28,0	29,1	27,9	29,9	31,1	31,0	29,8	31,6	32,4	33,8	34,0	33,9	32,4	95,7
Energija	65,9	80,2	83,3	86,8	101,1	88,6	101,4	110,1	117,5	118,6	115,8	99,9	90,3	90,3
Gnojila	34,9	32,7	34,2	35,1	68,7	43,8	49,3	57,1	58,9	54,6	52,9	57,2	51,1	89,4
Sredstva za varstvo rastlin	19,2	19,9	20,6	20,7	22,6	23,1	23,4	21,3	21,5	22,0	23,3	23,5	23,5	99,8
Veterinarski izdatki	25,9	24,5	26,6	26,7	28,0	28,5	26,8	25,9	26,5	26,0	27,0	26,9	27,6	102,4
Krma	343,9	306,7	315,1	399,7	420,4	343,9	359,4	400,7	397,1	386,7	383,6	380,8	383,0	100,6
<i>Kupljena krma</i>	145,1	118,1	119,6	147,5	187,9	125,2	114,8	124,8	121,3	135,7	144,8	132,4	151,0	114,1
<i>Domača krma</i>	198,8	188,6	195,4	252,2	232,5	218,8	244,6	275,9	275,8	251,0	238,8	248,4	232,0	93,4
Vzdrževanje strojev in opreme	24,1	24,7	26,1	30,7	32,2	34,1	33,8	34,0	35,2	35,8	36,7	38,0	37,8	99,5
Vzdrževanje zgradb	10,4	10,6	10,6	12,1	12,7	13,2	13,3	13,2	13,2	13,7	13,8	14,0	13,9	99,7
Kmetijske storitve	16,7	18,7	19,4	18,8	20,7	20,5	20,6	20,0	20,3	19,2	19,7	19,9	20,2	101,5
Posredno merjene storitve finančnega posredništva	2,3	2,0	2,1	1,4	1,5	2,6	2,2	1,7	1,4	1,1	1,2	1,3	1,2	99,9
Drugi proizvodi in storitve	34,0	36,6	33,5	35,7	35,5	37,4	39,4	41,1	39,1	39,5	41,9	43,0	43,1	100,3
VMESNA POTROŠNJA	605,2	585,7	599,2	697,5	774,5	666,7	699,5	756,6	763,1	751,0	749,8	738,2	724,1	98,1
Struktura (%)														
Seme in sadike	4,6	5,0	4,7	4,3	4,0	4,7	4,3	4,2	4,2	4,5	4,5	4,6	4,5	
Energija	10,9	13,7	13,9	12,4	13,1	13,3	14,5	14,6	15,4	15,8	15,4	13,5	12,5	
Gnojila	5,8	5,6	5,7	5,0	8,9	6,6	7,0	7,5	7,7	7,3	7,1	7,7	7,1	
Sredstva za varstvo rastlin	3,2	3,4	3,4	3,0	2,9	3,5	3,3	2,8	2,8	2,9	3,1	3,2	3,2	
Veterinarski izdatki	4,3	4,2	4,4	3,8	3,6	4,3	3,8	3,4	3,5	3,5	3,6	3,6	3,8	
Krma	56,8	52,4	52,6	57,3	54,3	51,6	51,4	53,0	52,0	51,5	51,2	51,6	52,9	
<i>Kupljena krma</i>	24,0	20,2	20,0	21,1	24,3	18,8	16,4	16,5	15,9	18,1	19,3	17,9	20,9	
<i>Domača krma</i>	32,9	32,2	32,6	36,2	30,0	32,8	35,0	36,5	36,1	33,4	31,8	33,6	32,0	
Vzdrževanje strojev in opreme	4,0	4,2	4,4	4,4	4,2	5,1	4,8	4,5	4,6	4,8	4,9	5,1	5,2	
Vzdrževanje zgradb	1,7	1,8	1,8	1,7	1,6	2,0	1,9	1,8	1,7	1,8	1,8	1,9	1,9	
Kmetijske storitve	2,8	3,2	3,2	2,7	2,7	3,1	2,9	2,6	2,7	2,6	2,6	2,7	2,8	
Posredno merjene storitve finančnega posredništva	0,4	0,3	0,4	0,2	0,2	0,4	0,3	0,2	0,2	0,1	0,2	0,2	0,2	
Drugi proizvodi in storitve	5,6	6,2	5,6	5,1	4,6	5,6	5,6	5,4	5,1	5,3	5,6	5,8	6,0	
VMESNA POTROŠNJA	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	

* predhodni podatki

Vir: SURS, Eurostat, preračuni KIS

Priloga 32: Osnovni kazalci ekonomskih računov za kmetijstvo in primerjava z EU (mio EUR, tekoče cene, tekoči tečaj); 2004–2016

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016*	Indeks 2016/15
Vrednost proizvodnje po proizvajalčevih cenah	1.005,1	976,6	957,7	1.105,7	1.156,0	1.041,4	1.092,7	1.222,7	1.151,1	1.159,7	1.226,4	1.263,6	1.186,9	93,9
Subvencije na proizvod	75,4	82,4	100,3	10,7	11,2	10,8	10,9	11,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Davki na proizvod	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
Vrednost proizvodnje po osnovnih cenah	1.080,5	1.059,0	1.058,0	1.116,4	1.167,2	1.052,2	1.103,6	1.233,8	1.151,1	1.159,7	1.226,4	1.263,6	1.186,9	93,9
Vmesna potrošnja	605,2	585,7	599,2	697,5	774,5	666,7	699,5	756,6	763,1	751,0	749,8	738,2	724,1	98,1
Bruto dodana vrednost po osnovnih cenah (BDV)	475,3	473,3	458,8	418,9	392,7	385,5	404,1	477,3	388,0	408,7	476,6	525,4	462,8	88,1
Poraba fiksnega kapitala	196,4	205,1	213,0	224,3	237,0	245,5	241,5	243,1	245,6	250,5	256,5	258,1	257,4	99,7
Neto dodana vrednost po osnovnih cenah (NDV)	279,0	268,1	245,7	194,6	155,7	140,0	162,6	234,2	142,4	158,3	220,1	267,3	205,4	76,8
Druge subvencije na proizvodnjo	124,4	149,8	161,4	254,4	254,7	247,8	241,8	237,1	253,8	258,9	251,0	243,7	249,3	102,3
Drugi davki na proizvodnjo	3,6	4,1	3,6	3,3	2,5	1,5	1,4	1,4	1,4	1,4	1,3	1,4	1,4	101,2
Faktorski dohodek (FD)	399,7	413,8	403,6	445,7	408,0	386,3	402,9	469,9	394,9	415,8	469,7	509,7	453,4	88,9
Število polnovrednih delovnih moči (000 PDM)	90,2	90,0	88,7	84,0	83,2	80,2	77,0	78,0	80,8	82,7	81,8	81,4	80,1	98,4
BDV/PDM (EUR)	5.272	5.256	5.174	4.989	4.721	4.808	5.247	6.120	4.802	4.940	5.826	6.457	5.778	89,5
NDV/PDM (EUR)	3.094	2.978	2.771	2.318	1.872	1.746	2.111	3.003	1.763	1.913	2.690	3.285	2.564	78,1
FD/PDM (EUR)	4.433	4.596	4.551	5.309	4.904	4.817	5.232	6.025	4.887	5.025	5.742	6.264	5.660	90,4
EU-28														
BDV/PDM (EUR)	:	11.987	11.811	13.518	13.635	12.118	14.655	16.131	16.344	17.295	17.065	17.387	16.992	97,7
NDV/PDM (EUR)	:	8.151	7.752	9.015	8.816	7.171	9.172	10.341	10.329	11.130	10.752	10.930	10.571	96,7
FD/PDM (EUR)	:	10.080	10.765	12.353	12.346	10.996	13.531	15.041	14.991	15.933	15.767	15.659	15.547	99,3

* predhodni podatki

Vir: SURS, Eurostat, preračuni KIS

Priloga 33: Indeksi osnovnih kazalcev ekonomskih računov za kmetijstvo in primerjava z EU (realno; 2010 = 100); 2004–2016

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016*	2016/15
Vrednost proizvodnje po proizvajalčevih cenah	106,2	101,8	97,7	108,2	108,3	94,3	100,0	110,7	103,9	103,7	108,8	111,0	103,7	–6,6 %
Subvencije na proizvod	800,2	862,9	1027,9	105,0	105,6	98,6	100,0	101,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Davki na proizvod	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
Vrednost proizvodnje po osnovnih cenah	113,1	109,3	106,9	108,2	108,3	94,4	100,0	110,6	102,9	102,7	107,7	109,9	102,6	–6,6 %
Vmesna potrošnja	99,9	95,4	95,5	106,7	113,3	94,4	100,0	107,0	107,6	104,9	103,9	101,3	98,8	–2,5 %
Bruto dodana vrednost po osnovnih cenah (BDV)	135,9	133,4	126,6	110,9	99,5	94,5	100,0	116,8	94,7	98,9	114,4	124,8	109,3	–12,4 %
Poraba fiksnega kapitala	93,9	96,8	98,3	99,4	100,5	100,7	100,0	99,6	100,3	101,4	103,0	102,6	101,7	–0,9 %
Neto dodana vrednost po osnovnih cenah (NDV)	198,1	187,8	168,5	128,0	98,0	85,2	100,0	142,5	86,4	95,1	131,2	157,8	120,5	–23,6 %
Druge subvencije na proizvodnjo	59,4	70,6	74,4	112,6	107,9	101,5	100,0	97,0	103,5	104,7	100,7	96,8	98,4	1,7 %
Drugi davki na proizvodnjo	297,3	327,2	284,6	251,1	177,9	103,9	100,0	97,5	95,8	95,0	92,1	92,6	93,1	0,6 %
Faktorski dohodek (FD)	114,6	117,0	111,6	118,3	103,6	94,9	100,0	115,3	96,6	100,9	113,0	121,4	107,4	–11,6 %
Število polnovrednih delovnih moči (000 PDM)	117,1	116,9	115,1	109,0	108,0	104,1	100,0	101,3	104,9	107,4	106,2	105,7	104,0	–1,6 %
BDV/PDM (EUR)	116,0	114,1	109,9	101,7	92,1	90,7	100,0	115,4	90,3	92,0	107,7	118,1	105,1	–11,0 %
NDV/PDM (EUR)	169,2	160,7	146,3	117,4	90,7	81,9	100,0	140,7	82,3	88,5	123,5	149,4	115,9	–22,4 %
FD/PDM (EUR)	97,9	100,1	97,0	108,5	96,0	91,1	100,0	113,9	92,1	93,9	106,4	114,9	103,2	–10,1 %
EU-28														
BDV/PDM (EUR)	:	90,2	86,3	95,0	93,5	84,2	100,0	108,8	108,6	114,0	111,6	112,2	109,9	–2,0 %
NDV/PDM (EUR)	:	98,6	90,8	101,4	96,4	79,7	100,0	111,5	109,8	117,5	112,6	113,1	110,0	–2,8 %
FD/PDM (EUR)	:	81,9	84,9	93,8	91,5	82,8	100,0	109,9	107,8	113,9	111,8	109,5	109,1	–0,3 %

* predhodni podatki

Vir: Eurostat, SURS, preračuni KIS

PRORAČUNSKA IZPLAČILA ZA KMETIJSTVO

Priloga 34: Proračunska izplačila, povezana s kmetijstvom (000 EUR, koledarsko leto, tekoči tečaj); 2004–2016

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Indeks 2016/15
PRORAČUN MKGP IN ORGANOV V SESTAVI*	273.090	320.358	372.801	379.908	466.321	479.220	427.894	421.645	604.215	617.335	743.532	398.099	380.645	95,6
Operativni in upravni stroški**	45.762	44.510	55.932	52.878	53.942	54.737	55.127	57.429	205.951	236.336	389.624	49.209	55.901	113,6
Proračunski transferji gozdarstvu (MKGP)***	22.030	22.140	22.894	24.625	25.130	27.471	27.080	26.326	23.307	22.491	22.260	23.009	29.426	127,9
Proračunski transferji ribištvu (MKGP)	456	872	1.073	2.763	1.765	957	3.589	4.623	5.749	5.559	5.311	3.545	2.977	84,0
Proračunski transferji kmetijstvu (MKGP)****	204.842	252.835	292.902	299.641	385.484	396.056	342.098	333.267	369.207	352.950	326.337	322.337	292.342	90,7
PRORAČUNSKI TRANSFERJI KMETIJSTVU IZ DRUGIH VIROV	23.498	12.109	15.757	14.225	12.036	8.070	13.445	16.105	14.963	22.271	24.035	20.222	20.344	100,6
Državna pomoč ob naravnih nesrečah (proračunska rezerva)	19.767	7.099	10.056	9.143	5.654	339	26	37	0	5.604	5.223	0	0	
Vračilo trošarine za gorivo (Ministrstvo za finance)	3.730	5.010	5.701	5.082	6.381	7.731	13.418	16.068	14.963	16.668	18.812	20.222	20.344	100,6
SKUPAJ PRORAČUNSKA IZPLAČILA ZA KMETIJSTVO	228.340	264.944	308.659	313.866	397.519	404.126	355.543	349.373	384.170	375.221	350.372	342.559	312.686	91,3
Od tega EU	42.494	129.727	150.488	142.778	214.384	232.094	203.743	215.140	263.466	266.720	253.492	250.465	228.430	91,2
Po skupinah ukrepov:														
TRŽNI UKREPI IN NEPOSREDNE PODPORE PROIZVAJALCEM	109.089	110.962	132.631	97.292	183.008	178.784	162.879	161.895	163.238	169.217	163.987	155.446	163.881	105,4
RAZVOJ PODEŽELJA IN KMETIJSKA STRUKTURNA POLITIKA	77.941	114.307	133.030	175.361	170.887	181.512	149.775	143.418	182.510	169.011	149.518	149.479	112.131	75,0
SPLOŠNE STORITVE V PODPORO RAZVOJU KMETIJSTVA	41.309	39.675	42.998	41.213	43.625	43.830	42.889	44.060	38.421	36.993	36.867	37.633	36.674	97,5

* v letih 2012–2014 proračun Ministrstva za kmetijstvo in okolje (MKO), v preostalih letih proračun MKGP skupaj z organi v sestavi; podatki med seboj niso primerljivi

** plače, materialni stroški, upravni transferi in projekti, vračila sredstev proračunu EU

*** v letu 2014 brez sredstev proračunske rezerve za odpravo posledic žleda

**** brez izplačil škode po divjadi, ki je vključena med transfere gozdarstvu

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Priloga 35: Proračunska izplačila za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem (000 EUR, koledarsko leto, tekoči tečaj); 2004–2016

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Indeks 2016/15
Ukrepi za podporo trgu	26.242	6.337	5.897	4.104	3.012	3.120	2.341	1.561	3.414	3.653	927	944	1.032	109,3
Izvozne podpore	26.030	5.772	4.095	2.505	835	813	702	546	261	2	0	0	0	
Tržni ukrepi	213	480	1.581	1.406	2.073	2.209	1.576	1.012	2.948	3.651	927	944	1.032	109,3
<i>Podpore odkupu in zasebnemu skladiščenju</i>	179	81	139	22	73	31	0	0	0	0	0	0	0	
<i>Podpore porabi kmetijskih proizvodov</i>	33	399	1.443	1.383	2.000	2.178	1.576	1.012	2.948	3.651	927	944	1.032	109,3
Splošni stroški intervencijskih ukrepov	0	85	221	193	104	98	64	3	206	0	0	0	0	
Ukrepi neposrednih podpor proizvajalcem	82.847	104.625	126.733	93.188	179.996	175.664	160.538	160.334	159.824	165.564	163.060	154.503	162.849	105,4
Neposredna plačila in ukrepi za zniževanje stroškov	62.855	97.395	115.138	83.660	151.436	172.985	151.710	158.735	159.599	159.211	157.151	153.859	159.105	103,4
Neposredna plačila proizvajalcem	59.125	92.385	107.699	74.607	138.703	152.364	131.643	137.494	140.249	137.873	134.242	131.720	137.353	104,3
<i>Neposredna plačila na enoto pridelka</i>	0	5.079	10.776	18.136	29	12	245	1.936	1.808	1.919	1.936	1.913	0	
<i>Neposredna plačila na površino/žival</i>	59.125	87.233	96.923	56.441	17.617	19.040	18.306	17.488	17.786	6.612	6.513	6.392	20.513	320,9
<i>Proizvodno nevezana neposredna plačila</i>	0	0	0	0	121.455	133.797	115.235	118.836	121.106	129.543	126.067	123.674	116.840	94,5
<i>Nerazporejeno, nepravilnosti, vračila</i>	0	73	0	29	-398	-485	-2.143	-767	-451	-201	-275	-260	0	
Ukrepi za zniževanje stroškov kmetovanja	3.730	5.010	7.440	9.054	12.733	20.621	20.067	21.242	19.349	21.338	22.908	22.139	21.752	98,3
<i>Vračilo trošarine za gorivo</i>	3.730	5.010	5.701	5.082	6.381	7.731	13.418	16.068	14.963	16.668	18.812	20.222	20.344	100,6
<i>Podpore za zavarovanje</i>	0	0	1.739	3.972	6.351	12.890	6.648	5.174	4.387	4.670	4.097	1.918	1.408	73,4
Odškodnine in druga izredna plačila	19.991	7.230	11.595	9.528	28.560	2.679	8.828	1.598	225	6.353	5.910	644	3.744	581,4
Nadomestila za zmanjšanje proizvodnje	0	17	15	18	21.667	329	501	524	0	0	0	0	0	
Izredna pomoč na posameznih trgih	152	0	0	0	1.056	1.848	4.330	571	25	139	395	478	3.599	752,2
Druge odškodnine in nadomestila	19.839	7.213	11.581	9.510	5.837	502	3.996	504	200	6.214	5.514	166	146	87,9
TRŽNI UKREPI IN NEPOSREDNE PODPORE PROIZVAJALCEM	109.089	110.962	132.631	97.292	183.008	178.784	162.879	161.895	163.238	169.217	163.987	155.446	163.881	105,4
<i>Od tega EU</i>	6.042	48.223	53.407	32.123	80.272	83.400	85.754	101.908	118.679	131.906	134.844	132.920	140.377	105,6

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Priloga 36: Proračunska izplačila za razvoj podeželja in kmetijsko strukturno politiko (000 EUR, koledarsko leto, tekoči tečaj); 2004–2016

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Indeks 2016/15
Ukrepi za krepitev konkurenčnosti agroživilstva	37.775	39.518	60.773	81.391	52.971	69.119	49.110	36.232	55.702	55.066	54.011	53.496	16.200	30,3
Posodabljanje in prestrukturiranje kmetijskih gospodarstev	17.614	27.807	48.384	71.020	26.132	32.864	26.679	17.363	33.400	32.983	34.065	30.385	12.080	39,8
Podpore naložbam na kmetijskih gospodarstvih	16.523	11.484	7.770	10.589	17.744	20.740	17.604	15.273	25.099	18.909	25.041	29.720	5.225	17,6
<i>Naložbe v posodobitev kmetijske proizvodnje</i>	12.488	5.744	3.646	7.781	15.234	17.888	14.634	12.419	21.010	14.689	20.533	25.166	555	2,2
<i>Naložbe v trajne nasade</i>	3.191	4.360	2.401	2.153	2.405	2.789	2.915	2.854	4.089	4.220	4.508	4.554	4.670	102,5
<i>Naložbe v izboljšanje zemljišč in infrastrukturo na gospodarstvih</i>	844	1.380	1.724	655	104	63	54	0	0	0	0	0	0	
Druge strukturne podpore kmetijskim gospodarstvom	1.091	16.323	40.614	60.430	8.388	12.125	9.075	2.090	8.301	14.074	9.024	665	6.855	1.031,4
<i>Pomoč za zagon kmetijske dejavnosti (mladi kmetje)</i>	410	2.067	3.337	277	6.769	11.060	7.841	1.025	7.380	13.062	8.393	-170	6.241	
<i>Prilagajanje in izvajanje standardov</i>	0	12.900	35.945	59.518	1.507	186	66	10	0	0	0	0	0	
<i>Sodelovanje kmetovalcev v shemah kakovosti proizvodov</i>	108	253	478	487	34	65	45	51	86	104	119	137	0	
<i>Uporaba storitev svetovanja</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	247	154	62,2
<i>Druge podpore kmetijskim gospodarstvom</i>	573	1.103	853	149	78	814	1.123	1.005	836	908	512	450	461	102,3
Izboljšanje kmetijske infrastrukture	1.695	1.602	3.243	3.846	4.089	5.324	4.769	4.260	4.308	6.916	9.370	8.711	1.714	19,7
<i>Naložbe v zemljiške operacije</i>	1.695	240	400	807	1.481	2.470	1.794	1.528	1.616	4.444	6.857	6.747	288	4,3
<i>Zgodnje upokojevanje kmetov</i>	0	950	2.337	2.568	2.468	2.641	2.794	2.569	2.604	2.377	2.215	1.640	1.082	66,0
<i>Druge infrastrukturne podpore kmetijstvu</i>	0	412	506	471	141	213	182	163	88	94	298	325	345	106,1
Organiziranost, predelava, trženje in promocija agroživilstva	18.466	10.109	9.145	6.526	22.749	30.931	17.662	14.610	17.994	15.167	10.576	14.400	2.406	16,7
Skupine in organizacije proizvajalcev	0	0	0	0	49	886	1.151	1.354	1.560	1.220	1.890	2.404	18	0,7
Naložbe v skladiščenje, predelavo in trženje kmetijskih proizvodov in živil	17.263	7.655	6.705	3.665	8.222	4.093	13.761	10.364	13.815	11.464	6.495	9.508	372	3,9
<i>Naložbe v predelavo kmetijskih proizvodov na kmetijah</i>	68	500	846	486	1.017	380	1.279	964	1.360	3.241	3.030	6.645	202	3,0
<i>Naložbe v živilsko industrijo</i>	17.195	7.155	5.859	3.179	7.206	3.712	12.482	9.401	12.455	8.223	3.465	2.863	170	5,9
Trženje in promocija kmetijskih proizvodov in živil	1.203	2.454	2.440	2.861	1.977	2.748	2.750	2.891	2.619	2.483	2.191	2.488	2.016	81,0
Druge podpore agroživilstvu (prestrukturiranje TSO)	0	0	0	0	12.502	23.204	0	0	0	0	0	0	0	
Ukrepi za zagotavljanje okoljskih in drugih družbenih koristi	32.991	69.015	66.854	91.721	110.342	94.236	74.049	79.851	94.425	85.457	66.838	75.683	93.659	123,8
Izravnalna plačila kmetovalcem na OMD	17.658	40.594	27.289	44.566	69.694	53.337	35.959	41.512	55.750	46.995	27.688	35.642	60.550	169,9
Plačila za kmetijsko-okoljsko-podnebne storitve	12.786	26.132	34.349	41.088	34.774	34.903	32.330	31.562	31.822	29.923	29.601	28.655	24.300	84,8
Plačila za ekološko kmetovanje	2.547	2.288	5.216	6.068	5.874	5.996	5.760	6.777	6.854	8.540	9.549	10.007	7.587	75,8
Plačila za zagotavljanje dobrobiti živali v kmetijstvu	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1.380	1.222	88,6
Ukrepi v podporo podeželskemu gospodarstvu in prebivalstvu	7.175	5.774	5.403	2.248	7.575	18.157	26.616	27.335	32.382	28.487	28.670	20.299	2.273	11,2
Podpore razvoju gozdarstva in gozdno-lesne verige	403	659	1.361	419	4.909	6.096	7.540	3.226	3.847	6.121	3.072	1.570	1.128	71,8
Vzpostavitev in razvoj nekmetskih dejavnosti na podeželju	3.040	3.461	3.612	1.638	2.656	10.134	11.656	13.500	12.414	5.868	11.829	9.116	31	0,3
<i>Podpore diverzifikaciji kmetijskih gospodarstev v nekmetske dejavnosti</i>	3.040	3.461	3.612	1.638	1.700	4.412	3.335	2.763	4.664	2.076	4.787	5.475	0	
<i>Podpore razvoju nekmetskih dejavnosti na podeželju</i>	0	0	0	0	956	5.722	8.321	10.737	7.750	3.792	7.041	3.641	31	0,9
Podeželska infrastruktura, osnovne storitve in obnova vasi	3.732	1.654	429	192	10	963	2.934	6.006	11.390	9.125	8.237	6.570	0	
Krepitev lokalnih razvojnih pobud (LEADER)	0	0	0	0	0	963	4.486	4.603	4.731	7.373	5.532	3.043	1.113	36,6
RAZVOJ PODEŽELJA IN STRUKTURNA POLITIKA	77.941	114.307	133.030	175.361	170.887	181.512	149.775	143.418	182.510	169.011	149.518	149.479	112.131	75,0
<i>Od tega EU</i>	34.828	78.687	94.082	108.609	131.675	146.065	115.527	110.807	142.170	131.361	115.587	113.366	84.202	74,3

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Priloga 37: Proračunska izplačila za splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva (000 EUR, koledarsko leto, tekoči tečaj); 2004–2016

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Indeks 2016/15
Raziskovalne, razvojne, svetovalne in strokovne storitve	21.935	22.014	23.030	22.705	24.191	24.508	23.705	23.977	20.365	18.940	18.901	18.088	18.339	101,4
Raziskave in razvoj	1.614	1.518	1.799	1.847	1.958	2.066	1.864	2.507	2.007	1.397	1.450	1.453	1.609	110,7
Svetovalna služba	9.483	10.091	10.358	10.760	11.603	11.624	11.585	11.069	9.739	8.396	8.228	7.732	7.940	102,7
Kmetijsko šolstvo in infrastruktura	804	785	522	490	456	713	445	442	201	1.027	961	738	300	40,7
Strokovne naloge v kmetijstvu	10.034	9.620	10.351	9.609	10.174	10.105	9.812	9.959	8.418	8.120	8.262	8.165	8.490	104,0
Nadzor nad varnostjo in kakovostjo hrane in krme	15.384	13.609	15.906	15.369	16.323	15.907	16.052	16.939	13.670	12.669	12.869	12.633	12.713	100,6
Ukrepi na področju veterinarstva	13.514	11.825	13.872	13.158	14.034	13.623	13.952	13.557	11.268	10.395	10.610	10.311	10.066	97,6
Fitosanitarni ukrepi ter varstvo in registracija sort	1.642	1.584	1.665	1.810	1.999	1.997	2.016	3.229	2.319	1.909	1.854	1.858	2.184	117,6
Ukrepi na področju kakovosti hrane in krme	228	200	370	400	289	287	84	152	83	365	405	464	463	99,8
Druge splošne storitve	3.989	4.053	4.062	3.139	3.112	3.415	3.131	3.144	4.386	5.384	5.097	6.913	5.623	81,3
Podpora nevladnim organizacijam	202	188	256	285	275	168	269	280	187	200	214	305	326	106,8
Tehnična pomoč	236	74	1.114	1.004	1.434	1.737	1.646	1.763	2.009	2.324	2.041	3.490	3.413	97,8
Drugo	3.552	3.792	2.692	1.850	1.402	1.511	1.216	1.100	2.190	2.859	2.843	3.117	1.884	60,4
SPLOŠNE STORITVE V PODPORO RAZVOJU KMETIJSTVA	41.309	39.675	42.998	41.213	43.625	43.830	42.889	44.060	38.421	36.993	36.867	37.633	36.674	97,5
<i>Od tega EU</i>	<i>1.625</i>	<i>2.817</i>	<i>2.998</i>	<i>2.046</i>	<i>2.437</i>	<i>2.628</i>	<i>2.461</i>	<i>2.425</i>	<i>2.617</i>	<i>3.453</i>	<i>3.061</i>	<i>4.179</i>	<i>3.851</i>	<i>92,2</i>

Vir: MKGP, preračuni KIS

ZUNANJA TRGOVINA Z AGROŽIVILSKIMI PROIZVODI

Priloga 38: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga (000 EUR); 2004–2016

KNCT	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016*	Indeks 2016/15
01 Žive živali	2.940	8.358	23.334	21.191	35.901	27.510	32.586	41.867	45.801	46.130	43.112	39.896	45.721	114,6
02 Meso in drugi užitni klavnični proizvodi	30.639	35.887	39.520	51.218	55.057	47.999	54.393	63.720	61.022	68.004	71.946	80.975	85.307	105,4
03 Ribe, raki	1.425	2.109	2.846	2.767	4.430	4.027	1.919	1.988	1.837	2.970	8.539	8.352	7.774	93,1
04 Mlečni izdelki, jajca, med	51.410	65.298	86.641	106.260	122.135	96.121	123.558	132.569	132.801	142.018	143.012	136.124	140.793	103,4
05 Proizvodi živalskega porekla	397	491	380	566	663	1.295	1.061	1.650	2.734	2.298	1.611	1.393	2.088	149,9
06 Živo drevje, čebulnice, cvetje	2.837	2.304	3.169	5.373	4.919	5.054	5.213	5.560	6.430	6.886	8.476	9.976	11.688	117,2
07 Užitne vrtnine	1.505	4.545	4.979	7.818	9.283	7.158	10.157	11.534	12.211	13.989	18.141	20.192	22.490	111,4
08 Užitno sadje	6.555	25.473	19.557	34.058	51.445	50.886	43.179	54.007	30.086	33.605	54.831	74.454	64.384	86,5
09 Kava, čaj, začimbe	1.833	2.367	3.515	3.512	3.663	3.456	2.946	3.768	8.831	14.128	12.700	15.129	20.497	135,5
10 Žita	2.367	4.181	7.527	6.883	11.314	12.583	19.328	23.012	38.988	33.829	27.480	35.451	34.830	98,2
11 Proizvodi mlinске industrije	1.440	1.286	1.053	1.309	1.291	3.657	7.724	8.433	9.066	5.947	5.396	6.912	8.362	121,0
12 Oljna semena in plodovi	12.978	14.572	18.121	22.600	78.049	20.617	92.712	105.397	37.524	34.954	24.785	26.462	38.229	144,5
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	1.942	2.592	3.283	5.436	12.498	8.473	9.072	7.342	7.799	6.492	9.927	11.244	12.178	108,3
14 Rastlinski material za pletarstvo	109	70	75	64	67	72	22	29	13	12	14	7	7	92,8
15 Masti in olja	6.046	7.626	7.289	13.421	14.803	10.020	11.007	14.658	21.120	17.880	25.522	22.681	23.745	104,7
16 Izdelki iz mesa	46.969	55.091	57.403	54.526	60.165	59.025	61.995	65.931	67.865	72.505	74.495	84.594	90.850	107,4
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	18.981	35.937	34.647	26.428	17.085	14.436	25.163	34.820	39.595	37.222	40.677	32.932	31.376	95,3
18 Kakav in kakavovi izdelki	8.455	9.046	8.112	8.798	11.189	9.685	8.317	10.898	14.410	15.172	15.019	16.440	17.721	107,8
19 Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka	20.453	22.453	24.230	26.598	28.616	26.806	27.958	32.339	37.892	45.310	53.719	56.809	62.298	109,7
20 Izdelki iz vrtnin, sadja	13.206	12.435	11.274	12.888	13.090	12.777	13.259	13.003	12.460	11.934	11.382	11.835	13.411	113,3
21 Razna živila	24.380	24.952	30.740	38.961	68.108	76.486	75.011	77.759	83.426	101.162	105.524	119.750	138.245	115,4
22 Pijače, alkoholi in kis	78.923	63.518	64.145	67.489	72.724	73.805	73.698	81.352	87.901	92.882	105.398	115.430	116.425	100,9
23 Ostanki in odpadki živil, krma	13.596	15.163	67.686	128.448	102.608	135.484	80.528	83.626	67.188	82.243	105.584	132.721	139.621	105,2
24 Tobak	7.967	232	1.105	52	52	143	147	70	91	145	311	349	2.580	738,8
SKUPAJ	357.352	415.987	520.633	646.665	779.154	707.573	780.954	875.333	827.092	887.717	967.600	1.060.108	1.130.621	106,7

* začasni podatki

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 39: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga (000 EUR); 2004–2016

KNCT	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016*	Indeks 2016/15
01 Žive živali	12.014	20.430	18.709	16.188	16.886	20.448	19.676	19.868	20.690	20.349	23.172	26.473	25.732	97,2
02 Meso in drugi užitni klavnični proizvodi	66.705	99.441	112.902	124.241	146.934	149.663	159.304	171.499	183.196	190.079	197.679	211.361	225.209	106,6
03 Ribe, raki	24.694	25.040	30.994	32.639	37.168	36.206	35.529	41.135	39.841	38.970	44.094	49.118	63.664	129,6
04 Mlečni izdelki, jajca, med	26.336	46.259	69.459	86.633	108.639	102.054	125.481	132.501	134.897	152.541	154.435	150.925	148.325	98,3
05 Proizvodi živalskega porekla	4.161	4.304	4.360	4.736	6.899	6.013	5.793	5.678	7.646	8.181	5.692	5.407	5.507	101,8
06 Živo drevje, čebulnice, cvetje	25.697	24.857	28.853	38.741	43.340	40.928	42.235	40.463	40.623	44.600	40.165	40.747	45.950	112,8
07 Užitne vrtnine	54.969	61.917	74.330	87.546	91.343	90.187	99.813	93.446	95.149	107.733	100.941	107.583	114.354	106,3
08 Užitno sadje	78.660	102.339	97.805	117.348	153.602	142.098	140.962	143.028	138.657	152.505	157.379	187.063	194.319	103,9
09 Kava, čaj, začimbe	17.465	20.948	23.684	28.550	30.970	30.260	33.713	44.000	46.808	46.215	44.484	53.051	53.370	100,6
10 Žita	63.819	45.344	60.865	88.622	75.430	48.898	55.933	89.741	68.217	85.670	82.319	70.591	66.859	94,7
11 Proizvodi mlinске industrije	20.392	20.150	19.566	28.963	37.467	29.252	25.973	34.036	33.318	33.324	32.525	32.416	31.093	95,9
12 Oljna semena in plodovi	15.418	19.546	21.115	17.744	57.951	20.051	92.094	112.512	43.214	39.270	27.799	35.316	37.550	106,3
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	6.243	7.800	6.477	9.231	10.581	8.342	10.726	10.875	8.440	9.863	12.417	11.654	12.178	104,5
14 Rastlinski material za pletarstvo	330	362	394	528	507	471	464	415	356	410	413	460	618	134,2
15 Masti in olja	39.984	44.562	50.578	54.974	68.684	55.769	68.722	69.241	75.780	70.344	72.822	72.015	73.887	102,6
16 Izdelki iz mesa	18.721	25.578	30.326	40.588	50.599	54.256	55.021	60.757	61.929	64.827	64.354	69.418	71.509	103,0
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	35.940	41.214	46.332	50.759	59.300	65.201	59.676	100.063	97.223	83.963	84.402	75.142	62.953	83,8
18 Kakav in kakavovi izdelki	48.801	52.982	56.148	64.943	67.709	67.434	72.649	78.875	76.358	81.484	85.965	89.244	97.231	108,9
19 Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka	59.826	69.773	75.076	86.878	99.047	108.038	114.670	120.236	128.424	136.151	142.039	146.446	153.503	104,8
20 Izdelki iz vrtnin, sadja	44.451	50.926	56.219	70.088	73.207	70.143	72.147	76.783	76.039	79.654	78.389	81.697	85.401	104,5
21 Razna živila	67.662	71.025	79.139	88.312	118.712	129.263	122.850	135.040	133.172	147.423	144.460	152.740	166.742	109,2
22 Pijače, alkoholi in kis	45.110	52.590	67.196	86.080	96.147	96.664	102.088	106.534	112.350	108.390	120.791	138.859	142.310	102,5
23 Ostanki in odpadki živil, krma	67.848	62.712	106.649	180.801	162.237	199.430	95.074	145.396	149.718	161.676	188.736	221.463	232.579	105,0
24 Tobak	43.238	52.701	53.042	56.167	71.492	71.214	70.340	73.714	78.772	66.855	64.436	68.184	65.784	96,5
SKUPAJ	888.486	1.022.801	1.190.218	1.461.301	1.684.851	1.642.282	1.680.934	1.905.838	1.850.816	1.930.479	1.969.908	2.097.372	2.176.627	103,8

* začasni podatki

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 40: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga (000 EUR); 2004–2016

KNCT	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016*
01 Žive živali	-9.075	-12.072	4.625	5.003	19.015	7.062	12.909	21.999	25.111	25.781	19.940	13.423	19.990
02 Meso in drugi užitni klavnični proizvodi	-36.066	-63.554	-73.382	-73.023	-91.877	-101.664	-104.911	-107.779	-122.173	-122.076	-125.733	-130.387	-139.902
03 Ribe, raki	-23.269	-22.931	-28.148	-29.872	-32.738	-32.178	-33.611	-39.147	-38.005	-36.001	-35.554	-40.767	-55.890
04 Mlečni izdelki, jajca, med	25.074	19.039	17.182	19.627	13.496	-5.933	-1.923	67	-2.095	-10.523	-11.423	-14.801	-7.531
05 Proizvodi živalskega porekla	-3.764	-3.813	-3.980	-4.170	-6.235	-4.718	-4.732	-4.028	-4.912	-5.883	-4.081	-4.014	-3.419
06 Živo drevje, čebulnice, cvetje	-22.860	-22.553	-25.684	-33.368	-38.421	-35.875	-37.022	-34.903	-34.193	-37.713	-31.689	-30.771	-34.262
07 Užitne vrtnine	-53.464	-57.373	-69.351	-79.728	-82.060	-83.029	-89.656	-81.913	-82.938	-93.744	-82.800	-87.391	-91.864
08 Užitno sadje	-72.105	-76.866	-78.248	-83.290	-102.157	-91.212	-97.783	-89.021	-108.571	-118.900	-102.548	-112.609	-129.936
09 Kava, čaj, začimbe	-15.632	-18.581	-20.169	-25.039	-27.307	-26.805	-30.767	-40.232	-37.976	-32.087	-31.784	-37.921	-32.872
10 Žita	-61.452	-41.164	-53.338	-81.739	-64.117	-36.315	-36.605	-66.729	-29.229	-51.841	-54.839	-35.140	-32.029
11 Proizvodi mlinске industrije	-18.952	-18.863	-18.513	-27.654	-36.176	-25.595	-18.249	-25.602	-24.253	-27.376	-27.129	-25.504	-22.731
12 Oljna semena in plodovi	-2.440	-4.974	-2.994	4.856	20.098	566	618	-7.115	-5.689	-4.316	-3.014	-8.853	679
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	-4.301	-5.208	-3.194	-3.795	1.917	131	-1.654	-3.533	-641	-3.371	-2.490	-409	0
14 Rastlinski material za pletarstvo	-221	-293	-319	-465	-440	-399	-443	-386	-343	-398	-399	-453	-611
15 Masti in olja	-33.939	-36.937	-43.289	-41.553	-53.881	-45.749	-57.714	-54.583	-54.660	-52.464	-47.300	-49.334	-50.141
16 Izdelki iz mesa	28.248	29.513	27.077	13.938	9.566	4.769	6.974	5.174	5.937	7.678	10.141	15.176	19.341
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	-16.959	-5.277	-11.685	-24.330	-42.215	-50.765	-34.512	-65.243	-57.628	-46.741	-43.726	-42.210	-31.577
18 Kakav in kakavovi izdelki	-40.346	-43.936	-48.036	-56.145	-56.520	-57.749	-64.333	-67.977	-61.948	-66.312	-70.947	-72.803	-79.509
19 Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka	-39.373	-47.320	-50.846	-60.280	-70.431	-81.233	-86.713	-87.897	-90.532	-90.841	-88.320	-89.637	-91.205
20 Izdelki iz vrtnin, sadja	-31.245	-38.490	-44.945	-57.199	-60.118	-57.366	-58.888	-63.780	-63.580	-67.720	-67.007	-69.861	-71.990
21 Razna živila	-43.283	-46.072	-48.399	-49.351	-50.603	-52.777	-47.839	-57.281	-49.746	-46.261	-38.935	-32.990	-28.497
22 Pijače, alkoholi in kis	33.813	10.928	-3.051	-18.591	-23.423	-22.859	-28.390	-25.182	-24.449	-15.508	-15.393	-23.429	-25.885
23 Ostanke in odpadki živil, krma	-54.252	-47.548	-38.963	-52.353	-59.630	-63.946	-14.545	-61.769	-82.530	-79.433	-83.152	-88.742	-92.959
24 Tobak	-35.271	-52.469	-51.937	-56.115	-71.441	-71.071	-70.192	-73.644	-78.681	-66.710	-64.125	-67.835	-63.205
SKUPAJ	-531.133	-606.814	-669.585	-814.637	-905.697	-934.709	-899.980	-1.030.505	-1.023.724	-1.042.762	-1.002.308	-1.037.265	-1.046.006

* začasni podatki

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 41: Količinski izvoz nekaterih kmetijskih pridelkov in agroživilskih izdelkov (t); 2004–2016

KNCT		2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016*	Indeks 2016/15
0102	Živo govedo	1.308	4.408	11.305	8.685	13.731	13.104	16.835	18.799	20.855	20.921	19.419	19.481	23.196	119,1
0103	Živi prašiči	233	419	3.735	7.180	9.798	4.320	2.617	3.787	2.675	1.436	1.965	761	219	28,7
02	Meso, drugi užitni klavnični proizv.	14.709	14.726	14.852	17.977	21.298	20.040	24.950	25.951	24.281	27.357	27.796	27.671	30.407	109,9
0201, 0202	Od tega: – goveje	3.408	2.520	2.313	2.343	2.547	2.441	3.312	3.633	2.047	2.057	2.833	5.229	5.220	99,8
0203	– prašičje	321	828	706	970	1.260	1.196	1.531	1.531	1.276	1.051	1.459	1.901	1.772	93,2
0207	– perutninsko	9.204	8.601	9.273	12.584	14.429	13.601	17.204	17.669	18.145	21.331	19.800	16.554	19.415	117,3
0401	Mleko in smetana, nekoncentrirana	59.492	104.441	192.081	218.882	225.927	224.606	254.308	254.003	276.222	273.241	272.775	305.319	319.976	104,8
0402	Mleko v prahu, koncentrirano mleko	1.674	1.096	334	69	561	503	2.012	612	606	119	452	129	520	402,9
0403, 0404	Fermentirani izdelki in sirotka	23.118	26.652	38.614	37.398	29.058	14.781	17.819	31.924	28.237	20.932	17.479	13.272	18.877	142,2
0405	Maslo in namazi	2.108	1.911	876	656	590	719	870	613	436	91	187	97	100	102,2
0406	Sir in skuta	5.063	4.711	3.394	2.936	3.069	3.926	4.299	3.967	3.029	3.632	3.625	5.257	8.188	155,7
0407	Jajca v lupini	1.544	1.341	1.679	1.593	1.927	1.800	1.892	2.162	1.718	1.459	1.859	1.811	2.261	124,8
07	Užitne vrtnine	1.477	3.837	4.819	7.645	10.671	6.618	11.917	21.156	14.599	12.925	17.685	19.859	22.355	112,6
08	Užitno sadje	19.613	52.545	44.498	72.814	87.849	89.528	87.129	96.509	60.057	66.302	96.413	129.053	93.393	72,4
0808	Od tega: jabolka, hruške	13.956	26.414	21.683	35.949	29.766	25.912	36.269	40.985	33.433	35.596	44.477	63.251	31.728	50,2
10	Žita	6.288	26.300	47.057	31.186	57.652	87.119	110.133	104.970	164.644	150.194	149.113	199.177	189.039	94,9
1001	Od tega: – pšenica	3.027	1.459	1.565	11.290	4.941	29.205	35.995	12.383	65.046	54.011	51.913	61.173	62.241	101,7
1003	– ječmen	0	1.725	2.193	862	3.247	2.371	4.880	7.138	8.161	4.847	5.412	10.640	5.566	52,3
1005	– koruza	1.592	21.494	41.193	16.871	46.589	53.766	67.032	82.927	88.356	88.756	88.744	124.102	118.451	95,4
11	Proizvodi mlinске industrije	2.797	2.251	2.045	2.601	2.022	11.170	23.714	17.044	21.534	10.997	12.664	18.268	27.153	148,6
1101	Od tega: pšenična moka	733	452	246	581	364	9.061	20.669	13.191	17.992	3.570	9.507	12.202	13.452	110,2
1210	Hmelj	1.854	1.963	1.574	1.680	1.474	1.628	2.642	1.632	1.262	1.403	1.831	1.826	2.154	118,0
15	Masti in olja	13.701	18.090	16.377	19.741	15.915	13.128	13.517	15.385	22.506	21.394	31.419	28.534	29.228	102,4
1512	Od tega: olje iz sončnic	2.141	1.429	1.576	3.151	2.208	182	973	762	3.689	1.095	5.744	5.538	2.831	51,1
16	Izdelki iz mesa	17.211	19.483	21.039	20.865	22.556	20.944	20.693	20.628	21.149	20.982	22.124	25.164	26.859	106,7
17	Sladkor in sladkorni proizvodi	22.700	51.238	54.353	30.005	12.121	8.271	30.890	30.520	37.128	38.589	63.189	52.969	43.226	81,6
1701	Od tega: sladkor iz trsa ali pese	6.466	35.492	38.120	19.333	6.919	3.662	26.180	25.305	32.327	34.319	58.393	48.115	38.384	79,8
19	Izdelki iz žit, škroba in mleka	12.002	12.690	14.005	15.193	15.262	13.353	14.354	14.225	16.399	18.600	21.073	24.050	26.844	111,6
20	Izdelki iz vrtnin, sadja	8.888	8.394	8.173	9.170	8.570	8.309	8.809	7.772	7.441	9.928	7.594	8.566	7.717	90,1
2204	Vino	4.923	4.091	5.291	4.317	5.129	6.199	5.227	5.576	4.682	8.086	7.686	5.295	4.681	88,4
2304	Oljne pogače in tropine iz soje	316	4.114	279.399	502.217	246.075	378.703	183.823	201.507	135.717	148.609	204.818	281.715	321.032	114,0

* začasni podatki

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 42: Količinski uvoz nekaterih kmetijskih pridelkov in agroživilskih izdelkov (t); 2004–2016

KNCT		2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016*	Indeks 2016/15
0102	Živo govedo	4.920	6.501	5.800	4.535	4.606	4.476	4.260	4.139	3.821	3.999	5.205	7.668	5.818	75,9
0103	Živi prašiči	402	2.003	1.265	680	1.177	2.728	2.234	2.264	2.149	1.952	2.135	1.923	2.551	132,6
02	Meso, drugi užitni klavnični proizv.	31.190	44.719	50.803	52.733	58.309	62.954	66.149	66.890	68.617	70.100	75.451	83.726	87.005	103,9
0201, 0202	Od tega: – goveje	2.346	3.626	3.822	5.572	6.904	7.291	6.862	7.070	5.995	7.013	7.649	10.102	9.765	96,7
0203	– prašičje	22.528	31.253	34.514	33.952	36.116	39.582	42.188	42.065	43.109	43.200	45.370	49.135	52.927	107,7
0207	– perutninsko	4.325	6.887	8.279	8.879	10.559	11.083	12.091	13.191	14.810	14.896	15.364	17.424	17.652	101,3
0401	Mleko in smetana, nekoncentrirana	1.457	14.388	52.917	41.835	67.584	57.699	85.330	84.130	87.408	75.193	56.802	53.062	46.946	88,5
0402	Mleko v prahu, koncentrirano mleko	1.042	1.681	1.958	2.567	2.758	2.789	4.627	3.285	4.032	4.315	4.612	5.374	5.548	103,2
0403, 0404	Fermentirani izdelki in sirotka	5.316	9.172	11.358	15.176	16.325	18.757	19.172	18.332	18.828	17.925	18.701	19.166	15.921	83,1
0405	Maslo in namazi	236	317	482	609	733	1.065	1.174	943	1.205	1.382	1.716	2.074	2.286	110,2
0406	Sir in skuta	4.371	6.507	9.267	12.150	14.418	14.907	15.042	14.825	15.070	16.967	17.581	21.415	23.317	108,9
0407	Jajca v lupini	253	1.016	906	1.536	2.059	2.244	2.319	1.817	2.175	2.161	2.094	1.866	1.995	106,9
07	Užitne vrtnine	98.885	83.816	110.459	111.958	123.122	119.952	116.438	121.748	114.597	128.272	125.590	128.492	130.698	101,7
08	Užitno sadje	128.110	150.731	142.121	157.399	194.738	203.193	189.601	193.876	174.532	188.010	218.222	249.898	229.910	92,0
0808	Od tega: jabolka, hruške	7.713	11.655	13.448	12.606	22.177	23.068	25.668	24.655	32.295	34.956	49.267	64.232	34.866	54,3
10	Žita	467.080	340.680	440.815	432.481	354.430	317.160	305.685	385.131	290.315	370.735	385.278	343.262	349.086	101,7
1001	Od tega: – pšenica	143.381	118.910	157.237	138.757	142.525	121.056	106.156	157.977	101.391	144.036	142.415	145.836	166.787	114,4
1003	– ječmen	54.478	45.007	52.000	36.157	30.069	22.821	31.013	30.213	15.718	19.719	33.604	26.429	22.142	83,8
1005	– koruza	225.407	133.980	192.885	231.090	158.062	149.913	149.764	175.514	152.243	189.535	188.499	153.326	140.828	91,8
11	Proizvodi mlinске industrije	59.191	65.664	67.528	76.485	81.132	72.997	72.181	75.566	73.047	69.798	72.570	75.811	82.634	109,0
1101	Od tega: pšenična moka	5.115	10.138	10.562	14.454	19.156	18.610	19.767	18.726	19.122	18.246	19.174	23.076	27.224	118,0
1210	Hmelj	31	186	244	182	141	115	241	40	37	63	36	53	143	269,2
15	Masti in olja	58.253	69.810	77.064	71.829	66.207	67.675	76.540	60.366	68.747	63.124	76.696	74.326	83.083	111,8
1512	Od tega: olje iz sončnic	22.404	14.258	23.314	21.266	15.972	21.017	18.986	16.665	20.008	20.727	27.441	25.631	23.009	89,8
16	Izdelki iz mesa	10.648	6.961	8.436	10.575	12.984	14.040	14.349	15.101	14.761	15.174	15.164	17.003	18.106	106,5
17	Sladkor in sladkorni proizvodi	54.779	54.461	63.414	64.688	78.184	94.560	91.326	126.619	113.236	107.134	127.131	124.815	88.485	70,9
1701	Od tega: sladkor iz trsa ali pese	34.918	35.383	40.913	40.892	54.918	72.535	68.933	103.217	90.510	85.646	104.011	99.266	65.298	65,8
19	Izdelki iz žit, škroba in mleka	30.054	36.532	40.495	43.885	48.249	51.591	54.108	53.954	56.947	61.039	61.475	64.558	69.020	106,9
20	Izdelki iz vrtnin, sadja	43.310	48.891	52.434	64.054	70.103	69.260	66.421	62.709	60.456	61.772	62.067	64.505	69.404	107,6
2204	Vino	3.892	2.987	6.534	6.703	6.861	6.502	7.175	9.931	8.697	9.454	12.971	13.953	13.320	95,5
2304	Oljne pogače in tropine iz soje	110.083	116.265	354.113	625.973	365.438	488.881	133.227	262.761	231.445	208.846	287.598	382.550	448.214	117,2

* začasni podatki

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 43: Količinska zunanjetrgovinska bilanca nekaterih kmetijskih pridelkov in agroživilskih izdelkov (t); 2004–2016

KNCT		2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016*
0102	Živo govedo	-3.612	-2.093	5.505	4.150	9.125	8.627	12.575	14.659	17.034	16.923	14.214	11.813	17.378
0103	Živi prašiči	-170	-1.583	2.471	6.500	8.620	1.592	383	1.523	525	-516	-170	-1.162	-2.333
02	Meso, drugi užitni klavnični proizv.	-16.482	-29.993	-35.951	-34.757	-37.011	-42.914	-41.199	-40.939	-44.336	-42.743	-47.655	-56.055	-56.598
0201, 0202	Od tega: – goveje	1.062	-1.106	-1.509	-3.228	-4.357	-4.850	-3.550	-3.437	-3.948	-4.956	-4.816	-4.873	-4.546
0203	– prašičje	-22.207	-30.425	-33.808	-32.982	-34.856	-38.386	-40.657	-40.534	-41.834	-42.149	-43.912	-47.234	-51.155
0207	– perutninsko	4.879	1.714	994	3.705	3.870	2.518	5.113	4.478	3.336	6.435	4.437	-870	1.763
0401	Mleko in smetana, nekoncentrirana	58.034	90.052	139.164	177.046	158.343	166.907	168.978	169.873	188.815	198.047	215.973	252.256	273.029
0402	Mleko v prahu, koncentrirano mleko	631	-585	-1.624	-2.498	-2.197	-2.286	-2.614	-2.674	-3.426	-4.196	-4.159	-5.245	-5.028
0403, 0404	Fermentirani izdelki in sirotka	17.802	17.480	27.256	22.222	12.734	-3.976	-1.352	13.592	9.410	3.007	-1.222	-5.894	2.956
0405	Maslo in namazi	1.872	1.594	394	47	-144	-346	-304	-330	-769	-1.291	-1.528	-1.976	-2.186
0406	Sir in skuta	692	-1.796	-5.873	-9.214	-11.349	-10.981	-10.743	-10.858	-12.041	-13.335	-13.957	-16.158	-15.129
0407	Jajca v lupini	1.291	325	773	58	-132	-445	-426	345	-457	-702	-235	-55	266
07	Užitne vrtnine	-97.408	-79.978	-105.639	-104.312	-112.452	-113.335	-104.521	-100.592	-99.998	-115.347	-107.905	-108.633	-108.343
08	Užitno sadje	-108.498	-98.186	-97.622	-84.584	-106.889	-113.665	-102.472	-97.367	-114.476	-121.707	-121.809	-120.845	-136.517
0808	Od tega: jabolka, hruške	6.243	14.760	8.235	23.343	7.589	2.844	10.600	16.329	1.138	640	-4.790	-981	-3.137
10	Žita	-460.792	-314.381	-393.758	-401.296	-296.779	-230.041	-195.551	-280.160	-125.671	-220.541	-236.165	-144.085	-160.047
1001	Od tega: – pšenica	-140.354	-117.451	-155.672	-127.467	-137.584	-91.852	-70.161	-145.594	-36.345	-90.025	-90.502	-84.663	-104.546
1003	– ječmen	-54.478	-43.283	-49.806	-35.295	-26.823	-20.449	-26.133	-23.075	-7.557	-14.872	-28.192	-15.788	-16.575
1005	– koruza	-223.815	-112.486	-151.692	-214.219	-111.473	-96.147	-82.732	-92.586	-63.887	-100.779	-99.754	-29.223	-22.377
11	Proizvodi mlinске industrije	-56.394	-63.412	-65.483	-73.884	-79.110	-61.826	-48.466	-58.521	-51.513	-58.801	-59.906	-57.543	-55.481
1101	Od tega: pšenična moka	-4.382	-9.685	-10.316	-13.873	-18.792	-9.549	902	-5.535	-1.130	-14.676	-9.667	-10.874	-13.772
1210	Hmelj	1.823	1.776	1.330	1.498	1.333	1.512	2.400	1.592	1.224	1.340	1.795	1.773	2.012
15	Masti in olja	-44.552	-51.720	-60.686	-52.088	-50.293	-54.547	-63.023	-44.980	-46.241	-41.730	-45.277	-45.791	-53.854
1512	Od tega: olje iz sončnic	-20.263	-12.829	-21.738	-18.114	-13.764	-20.836	-18.013	-15.903	-16.318	-19.632	-21.698	-20.093	-20.178
16	Izdelki iz mesa	6.563	12.522	12.603	10.289	9.572	6.904	6.344	5.527	6.387	5.808	6.960	8.161	8.753
17	Sladkor in sladkorni proizvodi	-32.079	-3.223	-9.061	-34.683	-66.063	-86.289	-60.436	-96.099	-76.108	-68.545	-63.942	-71.846	-45.259
1701	Od tega: sladkor iz trsa ali pese	-28.452	109	-2.793	-21.559	-47.999	-68.873	-42.752	-77.912	-58.184	-51.327	-45.618	-51.151	-26.915
19	Izdelki iz žit, škroba in mleka	-18.052	-23.843	-26.490	-28.692	-32.988	-38.239	-39.754	-39.729	-40.548	-42.439	-40.402	-40.508	-42.175
20	Izdelki iz vrtnin, sadja	-34.422	-40.497	-44.261	-54.884	-61.532	-60.952	-57.612	-54.937	-53.015	-51.844	-54.473	-55.939	-61.687
2204	Vino	1.030	1.104	-1.243	-2.385	-1.732	-303	-1.948	-4.355	-4.015	-1.368	-5.285	-8.658	-8.638
2304	Oljne pogače in tropine iz soje	-109.766	-112.151	-74.714	-123.755	-119.363	-110.178	50.596	-61.254	-95.728	-60.237	-82.780	-100.836	-127.182

* začasni podatki

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 44: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga v države EU-15 (000 EUR); 2004–2016

KNCT	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016*	Indeks 2016/15
01 Žive živali	1.570	6.898	20.846	19.425	31.799	23.988	28.854	40.868	44.619	42.108	38.148	37.535	39.299	104,7
02 Meso in drugi užitni klavnični proizvodi	20.967	26.091	29.550	37.676	37.191	31.472	33.284	38.062	33.163	37.322	34.145	37.215	38.695	104,0
03 Ribe, raki	419	1.192	1.412	964	2.643	2.601	971	639	550	1.999	3.595	3.237	2.551	78,8
04 Mlečni izdelki, jajca, med	14.954	38.503	64.123	83.243	94.970	70.747	89.627	94.499	95.973	98.467	103.542	90.469	81.451	90,0
05 Proizvodi živalskega porekla	102	203	127	183	245	181	209	457	901	741	1.288	1.028	1.597	155,4
06 Živo drevje, čebulnice, cvetje	123	592	1.129	2.255	1.404	1.094	1.216	1.604	1.249	1.543	2.266	2.528	4.034	159,6
07 Užitne vrtnine	598	2.644	2.786	4.324	3.123	3.929	5.277	7.153	7.935	8.051	11.476	14.397	15.835	110,0
08 Užitno sadje	1.091	15.838	8.970	17.032	16.130	13.607	12.913	13.572	7.283	13.493	20.594	25.766	18.369	71,3
09 Kava, čaj, začimbe	135	144	232	426	367	448	326	632	1.372	1.080	1.817	3.609	5.790	160,4
10 Žita	602	2.918	5.801	4.954	7.818	10.839	15.459	16.903	32.813	29.467	22.994	30.728	31.407	102,2
11 Proizvodi mlinске industrije	89	43	52	226	53	120	81	137	90	548	705	1.262	2.253	178,4
12 Oljna semena in plodovi	7.239	6.603	11.667	10.010	43.824	9.737	84.936	96.154	28.807	25.799	15.734	17.269	23.467	135,9
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	1.565	2.276	2.810	3.756	3.183	3.933	5.613	4.263	5.275	3.748	5.453	6.276	8.446	134,6
14 Rastlinski material za pletarstvo	90	22	27	2	0	12	0	1	1	0	6	0	1	
15 Masti in olja	1.364	3.521	2.128	5.538	3.472	2.796	4.433	6.143	6.545	5.419	6.160	12.268	15.934	129,9
16 Izdelki iz mesa	11.478	19.143	18.132	19.496	23.112	23.375	27.322	32.888	32.727	36.544	36.510	41.508	43.805	105,5
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	11.982	30.179	25.573	21.702	11.679	8.700	17.340	25.918	23.396	22.696	21.234	16.695	12.817	76,8
18 Kakav in kakavovi izdelki	4.304	5.208	4.326	4.617	6.305	5.007	4.628	5.403	7.269	7.463	7.178	7.020	8.216	117,0
19 Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka	806	1.072	2.821	3.814	4.906	5.882	7.460	9.415	10.789	14.033	16.730	19.038	22.678	119,1
20 Izdelki iz vrtnin, sadja	1.390	2.165	2.257	2.969	2.693	3.779	3.853	3.255	3.544	4.243	3.073	3.126	5.072	162,2
21 Razna živila	3.516	3.282	2.104	3.316	6.976	7.352	9.482	15.393	18.884	25.205	32.492	43.532	50.131	115,2
22 Pijače, alkoholi in kis	16.468	10.427	11.731	13.815	16.581	18.694	16.676	19.303	27.914	28.472	35.423	41.562	48.991	117,9
23 Ostanke in odpadki živil, krma	1.986	3.090	36.177	67.608	62.068	69.242	13.077	14.932	3.844	8.627	8.142	8.822	17.543	198,9
24 Tobak	2.332	0	0	0	0	11	105	42	0	0	0	83	1.071	1.291,4
SKUPAJ	105.170	182.053	254.784	327.352	380.541	317.547	383.141	447.637	394.943	417.069	428.705	464.973	499.453	107,4

* začasni podatki

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 45: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga iz držav EU-15 (000 EUR); 2004–2016

KNCT	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016*	Indeks 2016/15
01 Žive živali	1.439	4.912	4.744	5.115	6.419	8.872	7.447	7.502	7.768	8.593	8.368	7.508	9.033	120,3
02 Meso in drugi užitni klavnični proizvodi	50.090	80.352	92.008	103.428	122.857	129.386	137.129	148.404	157.889	158.261	151.948	144.785	153.571	106,1
03 Ribe, raki	19.787	19.960	24.152	25.516	29.666	28.266	28.288	31.745	30.267	28.641	29.879	30.336	36.659	120,8
04 Mlečni izdelki, jajca, med	22.472	38.977	51.370	73.005	87.033	89.444	100.633	104.565	109.485	126.841	132.688	122.147	110.301	90,3
05 Proizvodi živalskega porekla	3.822	3.901	3.685	4.142	6.157	5.431	5.091	4.681	4.862	5.482	4.529	3.938	3.848	97,7
06 Živo drevje, čebulnice, cvetje	24.670	24.321	28.031	38.072	42.554	40.230	41.216	39.468	38.943	42.383	38.530	38.670	42.319	109,4
07 Užitne vrtnine	43.195	47.962	59.376	72.215	75.737	75.781	82.922	76.873	77.434	87.570	78.396	80.908	82.495	102,0
08 Užitno sadje	49.860	64.629	68.462	87.898	106.811	91.458	97.529	90.169	100.302	103.276	103.168	115.677	122.503	105,9
09 Kava, čaj, začimbe	8.133	8.193	10.686	14.434	14.391	15.446	15.104	18.471	20.504	21.141	20.993	22.895	24.895	108,7
10 Žita	21.278	12.378	13.314	23.601	22.053	16.169	15.120	32.149	18.222	22.459	23.832	21.597	22.067	102,2
11 Proizvodi mlinске industrije	15.842	15.415	12.487	20.477	25.145	18.739	17.567	21.580	19.325	20.896	20.816	21.110	18.020	85,4
12 Oljna semena in plodovi	9.842	11.431	12.695	13.640	17.841	14.472	16.327	17.617	16.850	20.523	19.193	21.841	21.897	100,3
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	5.522	6.793	5.805	8.105	9.913	7.736	9.973	10.289	7.688	8.871	10.073	8.759	10.387	118,6
14 Rastlinski material za pletarstvo	233	261	258	335	327	253	217	268	244	254	243	290	437	151,0
15 Masti in olja	19.186	24.878	24.064	22.500	31.453	25.888	25.030	30.911	30.661	36.008	31.024	31.030	32.127	103,5
16 Izdelki iz mesa	11.485	17.819	22.727	32.137	40.242	42.750	43.255	47.702	48.528	49.848	47.344	43.640	41.420	94,9
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	14.956	18.283	20.692	25.122	31.156	24.845	24.467	31.434	23.547	28.293	49.668	48.186	35.634	74,0
18 Kakav in kakavovi izdelki	38.315	39.993	42.899	51.998	53.680	52.720	58.309	62.837	60.826	64.772	63.576	61.344	67.116	109,4
19 Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka	39.216	46.602	52.293	63.575	72.581	79.329	85.384	89.261	95.933	99.937	100.623	98.149	104.023	106,0
20 Izdelki iz vrtnin, sadja	30.790	35.892	39.845	50.149	54.442	54.266	57.150	60.387	59.238	62.149	59.410	60.724	61.903	101,9
21 Razna živila	43.706	44.255	48.383	55.338	67.267	71.551	74.560	83.419	82.013	92.317	86.856	88.844	93.963	105,8
22 Pijače, alkoholi in kis	34.176	38.927	49.841	65.185	72.813	71.787	68.067	69.666	74.121	66.601	75.903	89.032	87.894	98,7
23 Ostanke in odpadki živil, krma	31.138	29.692	30.833	34.902	41.022	46.496	44.991	52.777	56.855	62.201	56.914	60.335	57.533	95,4
24 Tobak	37.046	48.397	31.894	20.688	23.069	16.589	15.652	13.750	16.483	15.655	14.342	12.945	11.199	86,5
SKUPAJ	576.199	684.223	750.545	911.576	1.054.629	1.027.904	1.071.425	1.145.928	1.157.988	1.232.972	1.228.313	1.234.690	1.251.247	101,3

* začasni podatki

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 46: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga z državami EU-15 (000 EUR); 2004–2016

KNCT		2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016*
01	Žive živali	131	1.986	16.102	14.310	25.380	15.116	21.407	33.365	36.852	33.515	29.780	30.027	30.266
02	Meso in drugi užitni klavnični proizvodi	-29.123	-54.260	-62.457	-65.753	-85.666	-97.914	-103.845	-110.342	-124.726	-120.939	-117.803	-107.570	-114.876
03	Ribe, raki	-19.368	-18.768	-22.740	-24.552	-27.024	-25.665	-27.317	-31.106	-29.717	-26.643	-26.284	-27.099	-34.109
04	Mlečni izdelki, jajca, med	-7.518	-474	12.753	10.238	7.937	-18.696	-11.006	-10.066	-13.512	-28.374	-29.146	-31.679	-28.850
05	Proizvodi živalskega porekla	-3.719	-3.698	-3.558	-3.958	-5.911	-5.249	-4.883	-4.223	-3.961	-4.742	-3.241	-2.910	-2.251
06	Živo drevje, čebulnice, cvetje	-24.547	-23.730	-26.902	-35.818	-41.151	-39.135	-40.000	-37.863	-37.695	-40.840	-36.265	-36.142	-38.285
07	Užitne vrtnine	-42.596	-45.318	-56.589	-67.890	-72.615	-71.852	-77.644	-69.720	-69.499	-79.519	-66.919	-66.510	-66.660
08	Užitno sadje	-48.769	-48.791	-59.491	-70.867	-90.681	-77.851	-84.616	-76.598	-93.019	-89.782	-82.574	-89.911	-104.134
09	Kava, čaj, začimbe	-7.999	-8.050	-10.454	-14.008	-14.024	-14.998	-14.778	-17.839	-19.132	-20.061	-19.176	-19.286	-19.105
10	Žita	-20.675	-9.459	-7.513	-18.647	-14.235	-5.330	339	-15.247	14.591	7.008	-837	9.131	9.339
11	Proizvodi mlinске industrije	-15.753	-15.372	-12.436	-20.250	-25.091	-18.619	-17.486	-21.443	-19.234	-20.349	-20.111	-19.847	-15.768
12	Oljna semena in plodovi	-2.604	-4.828	-1.028	-3.630	25.983	-4.735	68.609	78.537	11.957	5.277	-3.459	-4.572	1.570
13	Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	-3.957	-4.517	-2.995	-4.348	-6.730	-3.803	-4.360	-6.026	-2.413	-5.123	-4.620	-2.482	-1.941
14	Rastlinski material za pletarstvo	-143	-239	-231	-333	-327	-242	-216	-268	-243	-253	-237	-290	-436
15	Masti in olja	-17.823	-21.357	-21.936	-16.962	-27.981	-23.092	-20.597	-24.768	-24.116	-30.589	-24.864	-18.763	-16.193
16	Izdelki iz mesa	-7	1.324	-4.595	-12.641	-17.130	-19.375	-15.933	-14.814	-15.801	-13.305	-10.834	-2.132	2.384
17	Sladkor in sladkorni proizvodi	-2.975	11.896	4.882	-3.420	-19.477	-16.145	-7.126	-5.516	-152	-5.597	-28.434	-31.491	-22.817
18	Kakav in kakavovi izdelki	-34.011	-34.785	-38.573	-47.381	-47.375	-47.714	-53.681	-57.435	-53.557	-57.308	-56.398	-54.324	-58.899
19	Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka	-38.410	-45.530	-49.472	-59.761	-67.675	-73.447	-77.924	-79.846	-85.144	-85.903	-83.893	-79.112	-81.346
20	Izdelki iz vrtnin, sadja	-29.400	-33.727	-37.588	-47.180	-51.749	-50.487	-53.297	-57.133	-55.694	-57.906	-56.337	-57.597	-56.831
21	Razna živila	-40.190	-40.973	-46.278	-52.021	-60.291	-64.199	-65.077	-68.026	-63.129	-67.112	-54.364	-45.312	-43.832
22	Pijače, alkoholi in kis	-17.708	-28.500	-38.110	-51.369	-56.232	-53.093	-51.391	-50.363	-46.207	-38.129	-40.480	-47.470	-38.903
23	Ostanki in odpadki živil, krma	-29.152	-26.603	5.344	32.707	21.046	22.745	-31.913	-37.844	-53.011	-53.574	-48.771	-51.513	-39.990
24	Tobak	-34.713	-48.397	-31.894	-20.688	-23.069	-16.578	-15.546	-13.707	-16.483	-15.655	-14.342	-12.862	-10.128
	SKUPAJ	-471.029	-502.169	-495.761	-584.224	-674.088	-710.357	-688.284	-698.290	-763.045	-815.903	-799.609	-769.717	-751.793

* začasni podatki

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 47: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga v države EU-10 in EU-2 (000 EUR); 2004–2016

KNCT	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016*	Indeks 2016/15
01 Žive živali	450	415	617	693	754	198	1.043	99	233	1.039	1.298	250	96	38,4
02 Meso in drugi užitni klavnični proizvodi	1.183	1.336	1.668	3.917	5.834	2.794	3.071	2.656	3.760	3.932	2.293	2.288	1.766	77,2
03 Ribe, raki	8	0	213	299	296	327	299	689	339	286	1.112	467	475	101,7
04 Mlečni izdelki, jajca, med	4.258	2.799	1.093	1.032	1.669	825	2.399	2.761	2.043	1.911	3.322	2.029	2.709	133,6
05 Proizvodi živalskega porekla	73	166	182	147	272	155	178	249	1.101	1.186	146	256	250	97,5
06 Živo drevje, čebulnice, cvetje	1.385	183	243	245	528	933	745	845	2.325	2.569	3.755	4.425	3.882	87,7
07 Užitne vrtnine	40	38	163	687	2.592	248	1.081	913	282	889	857	777	1.223	157,5
08 Užitno sadje	56	454	1.954	6.515	19.600	23.541	17.404	28.236	8.963	9.482	11.109	14.801	10.733	72,5
09 Kava, čaj, začimbe	5	147	273	597	718	737	386	272	445	6.029	2.573	1.137	1.047	92,1
10 Žita	17	11	171	290	1.081	126	1.835	4.280	4.019	1.887	289	854	474	55,6
11 Proizvodi mlsne industrije	7	5	2	18	6	0	0	20	216	372	559	454	357	78,7
12 Oljna semena in plodovi	432	755	768	2.977	8.832	845	802	2.942	2.028	3.674	1.050	1.134	6.122	539,9
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	62	3	1	6	1.217	12	85	369	454	393	768	514	791	154,0
14 Rastlinski material za pletarstvo	0	23	3	1	0	0	0	0	0	0	1	1	0	
15 Masti in olja	82	7	817	2.647	2.715	1.627	1.085	2.510	3.270	898	1.063	2.301	1.386	60,2
16 Izdelki iz mesa	170	339	622	1.044	1.086	1.174	1.481	1.837	1.969	2.298	2.576	3.211	4.355	135,7
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	582	629	653	680	773	1.314	3.906	3.805	10.649	9.087	7.466	2.808	2.730	97,2
18 Kakav in kakavovi izdelki	773	892	1.267	1.089	1.419	1.473	1.574	1.849	2.706	2.876	2.284	2.231	2.411	108,1
19 Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka	718	562	570	602	1.016	649	885	1.248	1.380	1.901	1.773	2.699	4.021	149,0
20 Izdelki iz vrtnin, sadja	877	1.113	1.155	1.550	1.326	1.155	1.640	1.797	1.129	661	806	886	1.030	116,3
21 Razna živila	790	1.382	2.007	4.058	9.130	13.644	6.051	6.303	7.580	13.249	12.486	12.698	15.602	122,9
22 Pijače, alkoholi in kis	1.890	1.429	2.325	1.991	2.530	2.375	3.572	3.424	2.608	6.923	7.728	6.789	5.088	75,0
23 Ostanki in odpadki živil, krma	2.233	2.165	20.372	46.170	20.154	47.787	47.548	55.007	51.615	51.393	56.486	81.021	68.221	84,2
24 Tobak	54	3	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
SKUPAJ	16.146	14.856	37.143	77.255	83.548	101.938	97.070	122.111	109.116	122.934	121.802	144.030	134.771	93,6

* začasni podatki

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 48: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga iz držav EU-10 in EU-2 (000 EUR); 2004–2016

KNCT	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016*	Indeks 2016/15
01 Žive živali	10.553	15.512	13.741	10.878	10.444	11.561	12.207	12.237	12.288	10.769	13.029	15.077	14.169	94,0
02 Meso in drugi užitni klavnični proizvodi	16.362	18.892	20.490	20.435	23.387	20.038	21.354	22.268	24.827	29.144	35.711	42.600	43.284	101,6
03 Ribe, raki	224	237	311	237	176	348	325	496	709	669	1.561	1.042	1.230	118,0
04 Mlečni izdelki, jajca, med	1.660	5.380	15.334	11.141	19.103	9.573	20.064	22.270	20.023	19.732	14.009	13.424	16.712	124,5
05 Proizvodi živalskega porekla	75	96	100	36	89	141	259	270	248	803	355	541	685	126,6
06 Živo drevje, čebulnice, cvetje	806	151	458	348	405	431	434	355	627	997	694	602	1.889	313,6
07 Užitne vrtnine	3.529	2.579	3.600	4.604	4.855	4.362	3.859	3.805	4.646	4.988	5.245	5.436	5.938	109,2
08 Užitno sadje	3.430	4.133	3.902	3.396	5.876	5.138	4.807	5.804	6.441	8.598	5.664	6.326	7.328	115,8
09 Kava, čaj, začimbe	148	242	201	573	699	442	725	760	978	5.495	2.539	1.584	1.691	106,8
10 Žita	33.238	31.845	44.374	55.409	51.171	31.240	38.942	54.675	45.731	48.959	41.887	35.144	30.940	88,0
11 Proizvodi mlinске industrije	2.315	3.387	4.261	3.521	7.175	7.526	5.370	6.967	7.787	6.018	6.512	5.775	5.477	94,8
12 Oljna semena in plodovi	3.766	6.604	2.579	914	2.123	2.745	2.795	2.998	3.320	2.797	2.398	2.747	3.147	114,5
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	51	50	17	20	17	57	31	50	147	38	44	112	237	212,8
14 Rastlinski material za pletarstvo	17	6	13	6	2	3	39	1	1	33	4	1	4	399,5
15 Masti in olja	6.885	7.521	8.310	8.735	9.193	7.871	10.923	7.449	20.201	22.760	29.559	22.067	17.746	80,4
16 Izdelki iz mesa	2.382	2.933	3.228	3.011	3.759	4.287	4.915	5.684	6.076	6.523	7.228	8.212	10.789	131,4
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	6.326	13.449	13.157	9.754	14.098	17.436	10.764	20.480	40.057	29.621	17.925	16.232	14.239	87,7
18 Kakav in kakavovi izdelki	4.173	5.503	5.718	5.426	5.229	5.132	5.583	6.788	7.797	8.062	7.484	6.281	6.898	109,8
19 Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka	8.846	9.819	8.609	8.525	9.032	9.435	9.705	9.347	9.981	10.187	11.292	12.969	13.203	101,8
20 Izdelki iz vrtnin, sadja	9.258	9.978	9.643	11.755	9.742	7.922	8.267	8.089	8.468	7.740	6.850	7.518	8.711	115,9
21 Razna živila	10.007	11.807	15.152	15.786	26.846	28.100	26.632	29.985	30.600	35.301	32.519	33.671	39.849	118,3
22 Pijače, alkoholi in kis	4.249	6.010	8.373	8.759	10.041	10.342	10.728	12.547	13.301	15.135	15.763	15.088	16.133	106,9
23 Ostanki in odpadki živil, krma	12.613	9.970	8.343	10.677	15.276	13.396	12.681	13.137	15.102	17.877	18.037	19.504	20.718	106,2
24 Tobak	32	2.658	19.527	33.778	46.619	52.577	52.636	56.266	58.610	48.519	47.813	52.632	52.434	99,6
SKUPAJ	140.944	168.763	209.440	227.725	275.357	250.102	264.046	302.729	337.963	340.763	324.124	324.586	333.450	102,7

* začasni podatki

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 49: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga z državami EU-10 in EU-2 (000 EUR); 2004–2016

KNCT	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016*
01 Žive živali	-10.102	-15.097	-13.124	-10.185	-9.690	-11.363	-11.164	-12.138	-12.055	-9.729	-11.731	-14.826	-14.073
02 Meso in drugi užitni klavnični proizvodi	-15.180	-17.557	-18.822	-16.519	-17.553	-17.244	-18.283	-19.611	-21.067	-25.211	-33.417	-40.312	-41.518
03 Ribe, raki	-215	-237	-99	62	121	-21	-26	193	-369	-383	-449	-575	-755
04 Mlečni izdelki, jajca, med	2.598	-2.581	-14.242	-10.109	-17.434	-8.748	-17.665	-19.509	-17.980	-17.821	-10.686	-11.396	-14.002
05 Proizvodi živalskega porekla	-2	70	82	111	182	14	-82	-21	854	382	-209	-285	-435
06 Živo drevje, čebulnice, cvetje	579	32	-215	-103	123	502	311	489	1.698	1.572	3.060	3.823	1.993
07 Užitne vrtnine	-3.489	-2.541	-3.438	-3.916	-2.262	-4.114	-2.778	-2.892	-4.364	-4.099	-4.388	-4.659	-4.714
08 Užitno sadje	-3.374	-3.680	-1.948	3.120	13.724	18.403	12.597	22.432	2.522	884	5.445	8.474	3.405
09 Kava, čaj, začimbe	-143	-95	72	24	19	296	-339	-489	-532	534	34	-446	-644
10 Žita	-33.221	-31.833	-44.203	-55.120	-50.090	-31.114	-37.108	-50.395	-41.712	-47.072	-41.598	-34.291	-30.466
11 Proizvodi mlinске industrije	-2.308	-3.383	-4.258	-3.502	-7.169	-7.526	-5.369	-6.947	-7.570	-5.646	-5.954	-5.321	-5.120
12 Oljna semena in plodovi	-3.333	-5.850	-1.811	2.063	6.709	-1.900	-1.993	-56	-1.292	877	-1.348	-1.613	2.975
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	12	-47	-16	-13	1.200	-45	54	319	307	355	724	402	554
14 Rastlinski material za pletarstvo	-17	17	-10	-5	-2	-3	-39	-1	0	-32	-4	0	-4
15 Masti in olja	-6.803	-7.514	-7.493	-6.088	-6.478	-6.244	-9.838	-4.940	-16.931	-21.862	-28.496	-19.766	-16.360
16 Izdelki iz mesa	-2.211	-2.594	-2.606	-1.967	-2.674	-3.113	-3.434	-3.847	-4.107	-4.225	-4.653	-5.002	-6.433
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	-5.744	-12.820	-12.504	-9.074	-13.324	-16.122	-6.858	-16.675	-29.407	-20.534	-10.459	-13.423	-11.509
18 Kakav in kakavovi izdelki	-3.400	-4.612	-4.451	-4.337	-3.811	-3.659	-4.009	-4.940	-5.091	-5.185	-5.200	-4.050	-4.487
19 Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka	-8.128	-9.257	-8.039	-7.924	-8.016	-8.785	-8.820	-8.099	-8.601	-8.286	-9.519	-10.271	-9.182
20 Izdelki iz vrtnin, sadja	-8.381	-8.865	-8.488	-10.206	-8.416	-6.767	-6.627	-6.292	-7.338	-7.080	-6.043	-6.633	-7.682
21 Razna živila	-9.217	-10.424	-13.144	-11.728	-17.716	-14.456	-20.581	-23.682	-23.020	-22.052	-20.033	-20.973	-24.247
22 Pijače, alkoholi in kis	-2.359	-4.580	-6.049	-6.768	-7.511	-7.968	-7.156	-9.122	-10.693	-8.212	-8.035	-8.299	-11.045
23 Ostanke in odpadki živil, krma	-10.380	-7.806	12.029	35.492	4.878	34.392	34.867	41.870	36.513	33.516	38.449	61.517	47.503
24 Tobak	22	-2.655	-19.521	-33.778	-46.619	-52.577	-52.636	-56.266	-58.610	-48.519	-47.813	-52.632	-52.434
SKUPAJ	-124.798	-153.907	-172.296	-150.471	-191.809	-148.164	-166.975	-180.618	-228.847	-217.829	-202.322	-180.556	-198.679

* začasni podatki

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 50: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga na Hrvaško (000 EUR); 2004–2016

KNCT	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016*	Indeks 2016/15
01 Žive živali	493	528	1.002	647	452	375	227	330	262	429	714	797	4.067	510,4
02 Meso in drugi užitni klavnični proizvodi	3.032	3.688	3.391	3.734	3.793	2.648	2.789	2.664	2.924	4.680	11.440	14.152	14.341	101,3
03 Ribe, raki	237	52	413	658	884	702	532	625	885	580	3.340	3.448	4.251	123,3
04 Mlečni izdelki, jajca, med	7.709	4.534	5.111	5.832	6.513	5.416	7.417	8.516	8.543	13.571	13.043	21.118	31.561	149,4
05 Proizvodi živalskega porekla	121	24	10	4	1	874	626	428	269	154	83	66	155	236,3
06 Živo drevje, čebulnice, cvetje	1.113	1.357	1.358	1.899	2.117	2.044	2.627	2.399	2.244	2.261	1.782	2.137	2.715	127,0
07 Užitne vrtnine	221	538	635	849	830	636	753	770	1.081	1.867	2.797	2.385	3.394	142,3
08 Užitno sadje	2.250	3.332	3.410	2.857	4.709	2.949	1.870	2.127	3.503	3.363	15.466	25.473	27.450	107,8
09 Kava, čaj, začimbe	679	966	1.312	1.003	979	1.005	979	1.583	4.977	5.079	6.561	8.480	11.140	131,4
10 Žita	720	711	892	912	1.071	941	1.156	900	1.108	1.146	2.533	2.533	1.801	71,1
11 Proizvodi mlinске industrije	570	641	628	586	600	554	964	1.506	1.738	3.401	1.137	1.194	1.896	158,8
12 Oljna semena in plodovi	2.738	2.816	2.944	3.328	3.561	2.758	1.734	1.631	1.602	1.258	2.223	1.539	1.886	122,5
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	36	89	49	69	68	89	341	464	285	224	194	171	149	87,4
14 Rastlinski material za pletarstvo	3	8	16	23	27	16	8	15	3	4	3	5	3	67,5
15 Masti in olja	3.379	3.139	3.255	3.567	6.110	3.553	3.749	4.171	8.892	9.842	16.908	7.034	5.492	78,1
16 Izdelki iz mesa	6.424	7.538	8.088	8.258	8.430	8.082	6.852	6.109	7.183	8.415	11.606	14.812	17.074	115,3
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	3.030	2.197	5.526	1.521	1.891	1.594	1.619	1.987	2.057	2.479	6.086	9.055	11.275	124,5
18 Kakav in kakavovi izdelki	1.269	954	821	1.240	2.090	1.793	757	1.893	2.486	2.785	2.669	3.334	3.734	112,0
19 Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka	7.755	7.784	7.845	9.070	9.185	6.832	6.169	6.122	6.491	7.050	9.032	12.362	12.974	104,9
20 Izdelki iz vrtnin, sadja	4.966	4.280	3.917	5.084	4.901	4.270	3.987	3.768	3.550	2.768	3.468	3.477	3.266	93,9
21 Razna živila	9.635	8.886	8.831	9.591	9.408	8.709	7.196	7.769	7.632	9.406	11.185	12.502	16.411	131,3
22 Pijače, alkoholi in kis	15.153	16.381	14.766	16.193	16.306	13.176	14.733	17.161	16.857	15.773	18.026	18.190	19.782	108,8
23 Ostanki in odpadki živil, krma	2.340	2.607	3.102	2.952	2.198	1.422	1.449	2.074	1.867	10.221	31.560	32.427	42.829	132,1
24 Tobak	58	0	41	1	3	10	0	0	19	0	0	18	1.144	
SKUPAJ	73.932	73.050	77.362	79.879	86.128	70.447	68.535	75.013	86.459	106.755	171.854	196.708	238.789	121,4

* začasni podatki

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 51: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga s Hrvaške (000 EUR); 2004–2016

KNCT	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016*	Indeks 2016/15
01 Žive živali	11	1	170	105	1	5	3	118	619	972	1.775	3.886	2.524	65,0
02 Meso in drugi užitni klavnični proizvodi	253	94	398	378	690	234	791	668	349	2.626	9.867	23.776	28.159	118,4
03 Ribe, raki	2.078	1.531	1.929	2.124	2.474	2.870	2.554	3.232	2.761	4.905	7.633	12.023	19.368	161,1
04 Mlečni izdelki, jajca, med	2.083	1.893	2.703	2.353	2.395	2.984	4.520	5.485	5.156	5.773	7.311	14.752	20.894	141,6
05 Proizvodi živalskega porekla	17	16	184	27	181	216	53	87	490	585	677	745	654	87,9
06 Živo drevje, čebulnice, cvetje	18	33	27	63	67	67	57	73	91	392	279	577	1.086	188,3
07 Užitne vrtnine	735	828	1.241	1.622	1.837	935	822	997	1.617	3.634	4.893	6.782	7.697	113,5
08 Užitno sadje	2.266	830	3.328	3.365	3.987	3.311	4.299	3.135	3.943	6.613	7.225	6.370	8.441	132,5
09 Kava, čaj, začimbe	747	822	738	566	949	988	1.023	1.411	1.491	1.258	1.611	2.520	4.520	179,4
10 Žita	382	575	687	3.976	457	1.139	572	485	1.879	11.189	14.635	12.994	12.234	94,2
11 Proizvodi mlinске industrije	689	8	795	1.267	756	122	270	1.110	2.356	2.300	2.927	4.289	5.516	128,6
12 Oljna semena in plodovi	724	453	680	1.133	607	1.044	1.228	1.025	449	871	3.586	4.203	3.052	72,6
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	170	146	123	197	69	80	214	172	123	201	477	499	500	100,3
14 Rastlinski material za pletarstvo	11	43	24	22	28	24	34	39	39	37	52	35	42	119,0
15 Masti in olja	3.110	4.555	4.418	5.530	4.485	4.795	4.555	3.792	4.259	3.489	4.234	6.229	11.705	187,9
16 Izdelki iz mesa	4.154	4.272	3.782	4.704	5.674	6.384	6.279	6.765	6.749	8.020	9.178	16.861	18.792	111,5
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	1.393	6.809	10.345	12.128	9.576	19.694	23.237	29.498	28.657	5.526	8.949	6.511	6.257	96,1
18 Kakav in kakavovi izdelki	3.909	4.836	4.160	4.465	5.319	5.514	5.186	5.497	4.760	5.688	12.274	18.707	19.787	105,8
19 Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka	9.015	9.532	9.995	10.496	11.739	13.162	13.121	14.135	14.320	16.777	21.114	25.782	26.403	102,4
20 Izdelki iz vrtnin, sadja	1.139	1.491	2.915	2.717	3.133	2.696	2.598	2.605	2.611	2.774	4.127	6.672	7.921	118,7
21 Razna živila	7.894	9.415	9.837	11.241	16.550	19.934	12.533	12.686	12.319	12.453	19.345	23.598	26.017	110,3
22 Pijače, alkoholi in kis	3.454	4.266	4.360	4.975	5.433	6.926	14.670	15.603	16.376	16.619	17.567	22.243	25.339	113,9
23 Ostanki in odpadki živil, krma	1.693	1.283	1.112	2.304	2.372	3.404	1.282	2.703	1.691	2.798	5.742	5.991	6.929	115,7
24 Tobak	1.649	1.527	1.532	1.560	1.697	1.931	1.765	2.100	1.917	1.624	1.341	1.379	1.433	103,9
SKUPAJ	47.595	55.259	65.484	77.317	80.476	98.458	101.664	113.422	115.022	117.124	166.816	227.425	265.273	116,6

* začasni podatki

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 52: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga s Hrvasko (000 EUR); 2004–2016

KNCT	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016*
01 Žive živali	483	527	832	542	451	369	224	212	-357	-542	-1.061	-3.089	1.543
02 Meso in drugi užitni klavnični proizvodi	2.779	3.594	2.993	3.356	3.103	2.414	1.999	1.996	2.576	2.055	1.573	-9.624	-13.818
03 Ribe, raki	-1.841	-1.479	-1.516	-1.466	-1.590	-2.168	-2.021	-2.607	-1.875	-4.326	-4.294	-8.575	-15.117
04 Mlečni izdelki, jajca, med	5.626	2.641	2.407	3.479	4.118	2.433	2.896	3.030	3.387	7.798	5.732	6.366	10.667
05 Proizvodi živalskega porekla	105	8	-175	-23	-180	658	573	341	-221	-431	-594	-679	-499
06 Živo drevje, čebulnice, cvetje	1.095	1.324	1.331	1.836	2.050	1.978	2.571	2.326	2.152	1.869	1.504	1.560	1.629
07 Užitne vrtnine	-515	-290	-606	-773	-1.007	-300	-69	-227	-537	-1.767	-2.096	-4.397	-4.302
08 Užitno sadje	-16	2.502	81	-508	722	-362	-2.429	-1.008	-440	-3.250	8.242	19.103	19.009
09 Kava, čaj, začimbe	-67	144	575	437	30	17	-44	172	3.486	3.821	4.950	5.960	6.620
10 Žita	338	136	205	-3.064	614	-198	585	415	-771	-10.043	-12.101	-10.461	-10.434
11 Proizvodi mlinске industrije	-118	633	-167	-681	-155	432	694	395	-618	1.101	-1.790	-3.095	-3.620
12 Oljna semena in plodovi	2.014	2.364	2.264	2.195	2.954	1.714	506	606	1.153	388	-1.363	-2.664	-1.167
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	-134	-57	-74	-127	-1	9	127	292	162	23	-283	-328	-351
14 Rastlinski material za pletarstvo	-8	-35	-8	1	-1	-8	-26	-23	-35	-33	-49	-30	-39
15 Masti in olja	269	-1.416	-1.163	-1.964	1.625	-1.242	-806	380	4.633	6.353	12.674	805	-6.213
16 Izdelki iz mesa	2.270	3.266	4.306	3.554	2.757	1.698	573	-655	434	395	2.428	-2.050	-1.718
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	1.636	-4.612	-4.819	-10.607	-7.686	-18.099	-21.618	-27.511	-26.600	-3.047	-2.863	2.543	5.019
18 Kakav in kakavovi izdelki	-2.640	-3.882	-3.339	-3.225	-3.229	-3.721	-4.429	-3.603	-2.275	-2.903	-9.605	-15.373	-16.054
19 Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka	-1.260	-1.748	-2.151	-1.425	-2.554	-6.330	-6.952	-8.013	-7.829	-9.728	-12.082	-13.420	-13.430
20 Izdelki iz vrtnin, sadja	3.826	2.789	1.002	2.368	1.767	1.574	1.389	1.163	939	-6	-659	-3.195	-4.656
21 Razna živila	1.740	-529	-1.006	-1.649	-7.142	-11.226	-5.337	-4.917	-4.687	-3.047	-8.160	-11.096	-9.607
22 Pijače, alkoholi in kis	11.699	12.115	10.406	11.218	10.873	6.250	63	1.558	481	-846	459	-4.053	-5.556
23 Ostanki in odpadki živil, krma	647	1.324	1.990	647	-174	-1.982	167	-629	176	7.422	25.817	26.436	35.900
24 Tobak	-1.591	-1.527	-1.491	-1.559	-1.694	-1.921	-1.765	-2.100	-1.898	-1.624	-1.341	-1.361	-289
SKUPAJ	26.337	17.791	11.878	2.562	5.652	-28.011	-33.129	-38.408	-28.562	-10.370	5.038	-30.716	-26.485

* začasni podatki

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 53: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga v države EU-28 (000 EUR); 2004–2016

KNCT	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016*	Indeks 2016/15
01 Žive živali	2.514	7.841	22.465	20.765	33.005	24.561	30.124	41.297	45.114	43.576	40.159	38.582	43.462	112,7
02 Meso in drugi užitni klavnični proizvodi	25.181	31.115	34.609	45.327	46.818	36.914	39.144	43.383	39.847	45.935	47.879	53.656	54.802	102,1
03 Ribe, raki	664	1.244	2.037	1.922	3.824	3.630	1.802	1.953	1.775	2.864	8.046	7.151	7.276	101,7
04 Mlečni izdelki, jajca, med	26.921	45.837	70.326	90.107	103.152	76.988	99.443	105.776	106.559	113.948	119.907	113.615	115.722	101,9
05 Proizvodi živalskega porekla	296	393	319	334	519	1.210	1.012	1.135	2.271	2.081	1.517	1.350	2.002	148,4
06 Živo drevje, čebulnice, cvetje	2.622	2.132	2.729	4.398	4.048	4.072	4.588	4.848	5.818	6.372	7.803	9.090	10.631	116,9
07 Užitne vrtnine	859	3.220	3.584	5.861	6.545	4.812	7.112	8.836	9.298	10.807	15.131	17.559	20.452	116,5
08 Užitno sadje	3.396	19.624	14.334	26.404	40.439	40.097	32.187	43.935	19.749	26.339	47.170	66.040	56.553	85,6
09 Kava, čaj, začimbe	819	1.257	1.818	2.026	2.064	2.191	1.692	2.486	6.794	12.188	10.950	13.227	17.978	135,9
10 Žita	1.340	3.641	6.864	6.156	9.970	11.906	18.450	22.082	37.940	32.500	25.817	34.115	33.682	98,7
11 Proizvodi mlinске industrije	666	689	682	831	659	674	1.045	1.663	2.045	4.321	2.401	2.910	4.506	154,8
12 Oljna semena in plodovi	10.409	10.174	15.379	16.315	56.217	13.341	87.472	100.728	32.437	30.731	19.007	19.942	31.474	157,8
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	1.663	2.368	2.860	3.832	4.468	4.034	6.039	5.096	6.013	4.365	6.415	6.961	9.386	134,8
14 Rastlinski material za pletarstvo	93	53	47	26	28	28	9	16	5	4	10	6	5	76,8
15 Masti in olja	4.825	6.668	6.200	11.751	12.297	7.976	9.266	12.824	18.708	16.159	24.131	21.602	22.812	105,6
16 Izdelki iz mesa	18.073	27.020	26.842	28.798	32.628	32.631	35.655	40.835	41.879	47.256	50.692	59.531	65.234	109,6
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	15.593	33.004	31.753	23.903	14.343	11.608	22.865	31.710	36.102	34.262	34.786	28.558	26.823	93,9
18 Kakav in kakavovi izdelki	6.346	7.053	6.415	6.946	9.814	8.273	6.959	9.145	12.460	13.125	12.131	12.585	14.360	114,1
19 Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka	9.279	9.419	11.236	13.486	15.107	13.363	14.514	16.785	18.661	22.984	27.535	34.098	39.672	116,3
20 Izdelki iz vrtnin, sadja	7.233	7.557	7.329	9.603	8.919	9.204	9.480	8.820	8.224	7.672	7.347	7.489	9.368	125,1
21 Razna živila	13.940	13.550	12.942	16.966	25.513	29.704	22.729	29.465	34.096	47.859	56.163	68.732	82.144	119,5
22 Pijače, alkoholi in kis	33.512	28.238	28.822	31.999	35.418	34.245	34.980	39.888	47.379	51.169	61.177	66.540	73.862	111,0
23 Ostanki in odpadki živil, krma	6.559	7.861	59.651	116.729	84.420	118.450	62.074	72.014	57.325	70.240	96.188	122.270	128.593	105,2
24 Tobak	2.445	3	47	1	3	21	105	42	19	0	0	101	2.215	
SKUPAJ	195.247	269.959	369.289	484.486	550.217	489.932	548.746	644.762	590.518	646.758	722.361	805.710	873.013	108,4

* začasni podatki

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 54: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga iz držav EU-28 (000 EUR); 2004–2016

KNCT	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016*	Indeks 2016/15
01 Žive živali	12.002	20.425	18.655	16.097	16.864	20.437	19.656	19.858	20.675	20.333	23.172	26.470	25.727	97,2
02 Meso in drugi užitni klavnični proizvodi	66.705	99.338	112.896	124.241	146.934	149.658	159.273	171.340	183.065	190.031	197.526	211.162	225.014	106,6
03 Ribe, raki	22.089	21.728	26.391	27.878	32.316	31.484	31.167	35.474	33.736	34.216	39.073	43.401	57.257	131,9
04 Mlečni izdelki, jajca, med	26.216	46.250	69.408	86.500	108.531	102.000	125.217	132.320	134.664	152.346	154.008	150.324	147.907	98,4
05 Proizvodi živalskega porekla	3.913	4.013	3.969	4.204	6.427	5.787	5.403	5.038	5.600	6.871	5.561	5.223	5.187	99,3
06 Živo drevje, čebulnice, cvetje	25.495	24.506	28.516	38.483	43.025	40.727	41.706	39.896	39.662	43.772	39.504	39.849	45.294	113,7
07 Užitne vrtnine	47.459	51.368	64.217	78.440	82.429	81.078	87.602	81.675	83.697	96.192	88.534	93.126	96.130	103,2
08 Užitno sadje	55.555	69.593	75.692	94.659	116.674	99.907	106.635	99.108	110.687	118.487	116.057	128.373	138.272	107,7
09 Kava, čaj, začimbe	9.028	9.257	11.625	15.573	16.039	16.876	16.852	20.642	22.972	27.895	25.142	26.999	31.107	115,2
10 Žita	54.897	44.797	58.376	82.987	73.681	48.548	54.634	87.310	65.832	82.607	80.353	69.736	65.242	93,6
11 Proizvodi mlsne industrije	18.846	18.811	17.543	25.264	33.075	26.387	23.207	29.658	29.467	29.215	30.255	31.173	29.014	93,1
12 Oljna semena in plodovi	14.332	18.488	15.954	15.687	20.570	18.261	20.350	21.640	20.619	24.190	25.177	28.791	28.096	97,6
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	5.743	6.989	5.945	8.322	9.998	7.873	10.218	10.511	7.957	9.110	10.594	9.369	11.124	118,7
14 Rastlinski material za pletarstvo	261	310	296	364	358	280	290	309	284	323	299	326	484	148,4
15 Masti in olja	29.182	36.955	36.792	36.765	45.131	38.554	40.507	42.152	55.121	62.256	64.816	59.326	61.579	103,8
16 Izdelki iz mesa	18.021	25.024	29.737	39.852	49.675	53.421	54.449	60.151	61.353	64.391	63.750	68.713	71.001	103,3
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	22.675	38.541	44.193	47.005	54.830	61.975	58.468	81.412	92.261	63.440	76.542	70.930	56.130	79,1
18 Kakav in kakavovi izdelki	46.398	50.332	52.777	61.889	64.228	63.366	69.078	75.122	73.383	78.521	83.333	86.332	93.800	108,7
19 Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka	57.077	65.953	70.897	82.596	93.352	101.926	108.210	112.743	120.234	126.902	133.029	136.901	143.629	104,9
20 Izdelki iz vrtnin, sadja	41.187	47.360	52.403	64.621	67.317	64.884	68.015	71.081	70.317	72.664	70.386	74.914	78.536	104,8
21 Razna živila	61.607	65.477	73.371	82.364	110.662	119.585	113.724	126.090	124.932	140.071	138.719	146.113	159.829	109,4
22 Pijače, alkoholi in kis	41.879	49.203	62.575	78.918	88.288	89.055	93.464	97.816	103.798	98.355	109.233	126.363	129.366	102,4
23 Ostanki in odpadki živil, krma	45.444	40.945	40.288	47.883	58.670	63.296	58.954	68.617	73.648	82.876	80.694	85.830	85.180	99,2
24 Tobak	38.727	52.582	52.953	56.025	71.384	71.097	70.052	72.116	77.009	65.797	63.496	66.956	65.066	97,2
SKUPAJ	764.738	908.244	1.025.469	1.216.619	1.410.462	1.376.463	1.437.135	1.562.079	1.610.973	1.690.859	1.719.253	1.786.701	1.849.970	103,5

* začasni podatki

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 55: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga z državami EU-28 (000 EUR); 2004–2016

KNCT	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016*
01 Žive živali	-9.488	-12.584	3.810	4.668	16.141	4.123	10.468	21.440	24.439	23.243	16.987	12.111	17.736
02 Meso in drugi užitni klavnični proizvodi	-41.524	-68.223	-78.286	-78.915	-100.116	-112.744	-120.129	-127.957	-143.217	-144.096	-149.647	-157.506	-170.212
03 Ribe, raki	-21.425	-20.484	-24.354	-25.956	-28.493	-27.854	-29.365	-33.521	-31.961	-31.351	-31.027	-36.249	-49.981
04 Mlečni izdelki, jajca, med	706	-414	919	3.607	-5.379	-25.012	-25.775	-26.545	-28.105	-38.398	-34.100	-36.709	-32.185
05 Proizvodi živalskega porekla	-3.617	-3.620	-3.651	-3.871	-5.909	-4.577	-4.391	-3.903	-3.328	-4.790	-4.044	-3.874	-3.185
06 Živo drevje, čebulnice, cvetje	-22.873	-22.374	-25.787	-34.085	-38.978	-36.656	-37.119	-35.048	-33.844	-37.399	-31.701	-30.759	-34.663
07 Užitne vrtnine	-46.601	-48.149	-60.633	-72.580	-75.884	-76.266	-80.491	-72.839	-74.399	-85.385	-73.403	-75.567	-75.677
08 Užitno sadje	-52.159	-49.968	-61.358	-68.255	-76.235	-59.810	-74.448	-55.173	-90.937	-92.148	-68.887	-62.333	-81.720
09 Kava, čaj, začimbe	-8.209	-8.001	-9.807	-13.547	-13.975	-14.685	-15.161	-18.156	-16.178	-15.706	-14.192	-13.772	-13.129
10 Žita	-53.558	-41.156	-51.512	-76.831	-63.711	-36.642	-36.185	-65.227	-27.892	-50.107	-54.536	-35.621	-31.560
11 Proizvodi mlinске industrije	-18.180	-18.122	-16.861	-24.434	-32.416	-25.713	-22.162	-27.995	-27.422	-24.894	-27.854	-28.263	-24.508
12 Oljna semena in plodovi	-3.923	-8.314	-575	628	35.646	-4.921	67.123	79.087	11.818	6.541	-6.170	-8.849	3.378
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	-4.079	-4.621	-3.085	-4.489	-5.531	-3.839	-4.179	-5.415	-1.944	-4.745	-4.179	-2.408	-1.738
14 Rastlinski material za pletarstvo	-168	-257	-249	-337	-330	-252	-281	-292	-279	-319	-290	-320	-479
15 Masti in olja	-24.357	-30.287	-30.591	-25.014	-32.834	-30.578	-31.241	-29.328	-36.413	-46.097	-40.685	-37.723	-38.767
16 Izdelki iz mesa	52	1.996	-2.895	-11.054	-17.047	-20.790	-18.794	-19.316	-19.474	-17.135	-13.058	-9.183	-5.767
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	-7.082	-5.536	-12.441	-23.102	-40.487	-50.367	-35.603	-49.702	-56.159	-29.179	-41.755	-42.372	-29.307
18 Kakav in kakavovi izdelki	-40.051	-43.279	-46.362	-54.943	-54.415	-55.093	-62.119	-65.978	-60.923	-65.397	-71.202	-73.747	-79.440
19 Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka	-47.798	-56.534	-59.661	-69.110	-78.245	-88.563	-93.696	-95.958	-101.573	-103.918	-105.495	-102.802	-103.957
20 Izdelki iz vrtnin, sadja	-33.954	-39.803	-45.074	-55.018	-58.398	-55.680	-58.534	-62.262	-62.094	-64.992	-63.039	-67.425	-69.168
21 Razna živila	-47.667	-51.926	-60.429	-65.399	-85.149	-89.881	-90.996	-96.625	-90.836	-92.212	-82.557	-77.381	-77.685
22 Pijače, alkoholi in kis	-8.368	-20.965	-33.753	-46.919	-52.870	-54.811	-58.485	-57.927	-56.419	-47.186	-48.057	-59.823	-55.504
23 Ostanki in odpadki živil, krma	-38.885	-33.084	19.363	68.846	25.750	55.155	3.120	3.397	-16.322	-12.636	15.495	36.440	43.413
24 Tobak	-36.282	-52.580	-52.906	-56.024	-71.381	-71.077	-69.947	-72.074	-76.991	-65.797	-63.496	-66.855	-62.851
SKUPAJ	-569.491	-638.285	-656.179	-732.133	-860.245	-886.531	-888.388	-917.317	-1.020.454	-1.044.101	-996.893	-980.990	-976.957

* začasni podatki

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 56: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga v države nekdanje Jugoslavije – brez Hrvaške (000 EUR); 2004–2016

KNCT	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016*	Indeks 2016/15
01 Žive živali	361	402	346	344	1.907	716	306	376	126	256	101	194	168	86,4
02 Meso in drugi užitni klavnični proizvodi	5.383	4.772	4.905	5.877	8.168	8.566	8.477	10.766	10.529	11.305	12.592	15.757	16.062	101,9
03 Ribe, raki	754	812	771	780	606	354	117	35	0	105	487	1.196	497	41,6
04 Mlečni izdelki, jajca, med	22.611	18.550	16.055	16.079	18.920	17.956	20.795	23.165	21.580	23.711	20.880	19.567	21.685	110,8
05 Proizvodi živalskega porekla	83	98	62	175	145	85	49	42	100	126	94	44	77	175,7
06 Živo drevje, čebulnice, cvetje	216	172	417	542	841	962	484	604	613	514	640	886	1.056	119,2
07 Užitne vrtnine	642	1.312	1.362	1.768	2.660	2.315	2.981	2.665	2.730	3.099	2.970	2.590	1.906	73,6
08 Užitno sadje	3.154	5.725	5.145	7.572	10.764	9.794	9.972	8.551	8.958	6.361	7.372	7.425	7.322	98,6
09 Kava, čaj, začimbe	953	1.062	1.559	1.435	1.393	1.206	1.169	1.222	1.989	1.853	1.667	1.827	2.186	119,6
10 Žita	575	529	657	711	1.341	674	875	926	1.040	935	1.058	995	1.118	112,4
11 Proizvodi mlinске industrije	758	587	359	476	510	678	742	1.110	579	699	689	613	1.026	167,4
12 Oljna semena in plodovi	2.264	3.943	1.766	4.915	5.929	3.603	2.901	2.941	2.910	2.310	2.869	2.743	2.625	95,7
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	174	201	114	61	730	75	91	83	80	69	103	148	212	143,2
14 Rastlinski material za pletarstvo	10	16	28	37	39	35	12	13	8	8	2	1	2	169,4
15 Masti in olja	1.072	625	743	1.216	1.765	1.539	992	1.159	1.740	1.035	787	573	497	86,8
16 Izdelki iz mesa	27.802	26.499	27.915	23.670	25.033	22.882	22.851	21.191	20.934	19.399	17.426	18.633	18.757	100,7
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	2.854	1.949	2.094	1.627	2.117	2.290	1.872	2.602	2.633	2.519	2.221	2.328	2.232	95,9
18 Kakav in kakavovi izdelki	1.672	1.261	944	1.200	979	1.126	1.005	1.215	1.385	1.569	2.692	3.579	3.006	84,0
19 Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka	2.557	2.277	1.990	1.595	1.867	2.574	1.664	2.022	1.959	2.590	6.963	5.838	6.377	109,2
20 Izdelki iz vrtnin, sadja	4.953	4.536	3.484	2.809	3.530	3.213	3.351	3.593	3.683	3.685	3.409	3.576	3.562	99,6
21 Razna živila	9.634	7.847	7.003	6.418	21.877	30.236	28.732	30.460	32.505	34.216	35.560	37.489	38.384	102,4
22 Pijače, alkoholi in kis	39.666	28.018	27.501	28.687	30.324	32.992	28.656	31.853	31.076	31.876	34.763	32.535	32.596	100,2
23 Ostanke in odpadki živil, krma	4.116	3.571	4.063	7.722	14.462	13.996	15.142	7.661	7.074	9.386	7.017	7.564	7.119	94,1
24 Tobak	1.794	2	46	51	49	122	42	28	71	143	229	199	212	106,5
SKUPAJ	134.058	114.767	109.329	115.766	155.955	157.989	153.278	154.285	154.300	157.768	162.593	166.299	168.683	101,4

* začasni podatki

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 57: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga iz držav nekdanje Jugoslavije – brez Hrvaške (000 EUR); 2004–2016

KNCT	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016*	Indeks 2016/15
01 Žive živali	4	4	2	37	20	1	0	11	1	0	0	0	2	
02 Meso in drugi užitni klavnični proizvodi	0	23	6	0	0	5	21	4	3	49	102	162	164	101,3
03 Ribe, raki	3	59	20	2	0	94	238	489	547	295	497	775	451	58,1
04 Mlečni izdelki, jajca, med	113	6	0	75	38	0	203	154	219	186	415	593	406	68,5
05 Proizvodi živalskega porekla	1	0	1	0	84	42	23	132	1.244	1.054	92	14	67	464,0
06 Živo drevje, čebulnice, cvetje	44	72	166	71	121	35	347	358	795	754	565	657	473	71,9
07 Užitne vrtnine	4.011	4.581	5.228	4.457	5.362	5.546	6.284	4.960	5.221	5.683	6.386	6.208	6.086	98,0
08 Užitno sadje	3.606	2.502	2.323	2.421	2.282	2.270	2.310	2.131	3.395	5.202	3.858	3.479	5.825	167,4
09 Kava, čaj, začimbe	298	801	1.064	1.135	1.800	1.535	1.632	1.988	1.242	1.403	1.449	1.587	1.986	125,1
10 Žita	306	408	2.404	609	197	266	1.250	2.348	425	2.064	1.272	855	605	70,8
11 Proizvodi mlinске industrije	1.193	1.096	1.509	2.957	3.317	2.106	2.165	3.695	3.105	3.170	1.440	791	1.585	200,4
12 Oljna semena in plodovi	709	837	571	1.040	1.851	584	557	1.170	361	408	181	626	324	51,6
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	0	5	0	0	0	4	44	1	10	30	22	9	13	139,6
14 Rastlinski material za pletarstvo	42	23	64	55	44	15	8	8	0	0	0	2	0	
15 Masti in olja	10.535	7.367	5.260	10.988	18.940	15.104	26.686	24.923	20.057	7.058	6.879	11.336	10.862	95,8
16 Izdelki iz mesa	0	4	2	10	0	11	38	15	9	53	27	74	38	51,6
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	971	1.031	613	1.454	2.633	2.063	561	6.373	3.724	18.858	6.836	3.667	6.100	166,4
18 Kakav in kakavovi izdelki	952	1.198	1.767	1.586	1.623	1.629	1.344	1.343	1.033	1.237	1.464	1.747	1.869	107,0
19 Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka	2.408	3.678	4.073	4.175	5.447	5.931	6.166	7.345	8.024	8.870	8.842	9.293	9.636	103,7
20 Izdelki iz vrtnin, sadja	1.447	1.710	1.418	2.493	2.450	2.651	2.906	4.689	4.250	5.670	6.607	5.058	5.381	106,4
21 Razna živila	1.797	1.902	1.710	1.899	2.415	2.828	2.694	2.395	2.672	2.300	2.383	2.960	2.654	89,6
22 Pijače, alkoholi in kis	1.723	1.765	1.637	2.263	1.770	2.435	2.802	3.155	3.197	4.351	5.190	5.209	4.707	90,4
23 Ostanki in odpadki živil, krma	521	198	256	219	557	1.242	1.159	957	954	918	661	1.052	1.136	108,0
24 Tobak	65	14	31	58	23	25	4	1.077	1.055	841	776	882	530	60,1
SKUPAJ	30.750	29.285	30.125	38.004	50.975	46.423	59.441	69.722	61.543	70.454	55.944	57.037	60.899	106,8

* začasni podatki

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 58: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga z državami nekdanje Jugoslavije – brez Hrvaške (000 EUR); 2004–2016

KNCT	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016*
01 Žive živali	356	398	344	307	1.887	714	306	365	125	256	101	194	165
02 Meso in drugi užitni klavnični proizvodi	5.383	4.749	4.899	5.877	8.168	8.562	8.456	10.762	10.526	11.256	12.490	15.595	15.898
03 Ribe, raki	751	752	752	778	606	260	-121	-454	-547	-189	-10	421	47
04 Mlečni izdelki, jajca, med	22.498	18.544	16.055	16.004	18.882	17.956	20.593	23.012	21.360	23.526	20.465	18.974	21.279
05 Proizvodi živalskega porekla	82	98	60	175	61	43	27	-90	-1.143	-928	2	29	9
06 Živo drevje, čebulnice, cvetje	172	100	250	472	720	927	137	246	-182	-240	75	228	583
07 Užitne vrtnine	-3.369	-3.269	-3.865	-2.689	-2.702	-3.231	-3.303	-2.295	-2.491	-2.584	-3.416	-3.618	-4.180
08 Užitno sadje	-453	3.223	2.822	5.151	8.482	7.523	7.662	6.420	5.563	1.159	3.514	3.946	1.497
09 Kava, čaj, začimbe	655	261	495	300	-408	-329	-464	-766	748	450	218	240	200
10 Žita	268	122	-1.748	102	1.144	408	-374	-1.422	614	-1.129	-213	140	513
11 Proizvodi mlinске industrije	-435	-509	-1.150	-2.481	-2.807	-1.428	-1.423	-2.585	-2.526	-2.472	-751	-178	-559
12 Oljna semena in plodovi	1.555	3.107	1.195	3.875	4.078	3.019	2.344	1.771	2.549	1.901	2.688	2.117	2.301
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	174	195	114	61	730	71	47	81	70	39	82	138	199
14 Rastlinski material za pletarstvo	-31	-7	-36	-18	-5	20	5	5	8	8	2	-1	2
15 Masti in olja	-9.463	-6.742	-4.517	-9.772	-17.175	-13.565	-25.694	-23.764	-18.317	-6.024	-6.092	-10.764	-10.365
16 Izdelki iz mesa	27.802	26.495	27.912	23.660	25.033	22.871	22.813	21.176	20.924	19.346	17.399	18.559	18.718
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	1.883	918	1.481	172	-516	227	1.311	-3.770	-1.092	-16.339	-4.615	-1.338	-3.868
18 Kakav in kakavovi izdelki	720	62	-823	-387	-644	-502	-339	-128	352	332	1.229	1.831	1.137
19 Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka	150	-1.400	-2.083	-2.580	-3.579	-3.357	-4.503	-5.323	-6.065	-6.280	-1.880	-3.455	-3.259
20 Izdelki iz vrtnin, sadja	3.506	2.825	2.065	316	1.080	562	445	-1.095	-567	-1.985	-3.198	-1.481	-1.819
21 Razna živila	7.837	5.946	5.293	4.519	19.462	27.408	26.038	28.065	29.832	31.916	33.178	34.529	35.731
22 Pijače, alkoholi in kis	37.943	26.253	25.865	26.423	28.553	30.556	25.854	28.698	27.879	27.525	29.572	27.326	27.890
23 Ostanki in odpadki živil, krma	3.595	3.373	3.807	7.502	13.904	12.754	13.983	6.704	6.121	8.468	6.356	6.512	5.983
24 Tobak	1.729	-12	15	-7	26	97	38	-1.050	-984	-698	-547	-683	-318
SKUPAJ	103.308	85.482	79.204	77.762	104.980	111.566	93.837	84.563	92.757	87.314	106.649	109.262	107.784

* začasni podatki

Vir: SURS, preračuni KIS

UKREPI KMETIJSKE POLITIKE

Priloga 59: Razpoložljiva sredstva, izplačila, nepravilnosti in finančni popravki pri neposrednih plačilih in tržnih ukrepih za evropsko proračunsko leto 2016 (od 16. 10. 2015 do 15. 10. 2016) ter ukrepi PRP 2014–2020, kumulativno za celotno programsko obdobje do 15. 10. 2016, nepravilnosti in finančni popravki PRP 2007–2013 (od 16. 10. 2015 do 15. 10. 2016)

	PRP 2007–2013 (pravice porabe 2007–2013)*	PRP 2014–2020 (pravice porabe 2014–2020)**	Neposredna plačila 2015***	Tržni ukrepi****
Razpoložljiva sredstva (EUR)	/	837.849.803,00	138.000.000,00	/
Neto izplačila (EUR)	/	76.097.169,69	136.723.774,28	8.655.918,00
Razlika (EUR)	/	761.752.633,31	1.276.225,72	/
Razlika (%)	/	91	0,92	/
Nepravilnosti (EUR)	1.808.219,61	20.622,03	4.298,06	529.865,29
Nepravilnosti (%)	77	0,9	0,2	22,4
Nepravilnosti upravičencev (EUR)	1.808.219,61	20.622,03	4.298,06	529.865,29
Administrativne napake (EUR)	0,00	0,00	0,00	0,00
Finančni popravki (EUR)*****	16.900,12	4,01	222.047,96	5.800.543,50
Finančni popravki (%)	–	–	0,16	–

* Za PRP 2007–2013 v letu 2016 ni bilo več izplačil, vzpostavljene pa so bile nove terjatve in finančni popravki.

** Za PRP 2014–2020 je med razpoložljivimi sredstvi upoštevana višina pravic porabe za EU del. V neto izplačilih je upoštevana kumulativna višina izplačil EU sredstev za celotno programsko obdobje, in sicer na dan 15. 10. 2016.

*** Podatki o neposrednih plačilih se nanašajo na uredbeno leto 2015.

**** Razpoložljiva sredstva za tržne ukrepe so določena za ukrepe podpore tržne ureditve za vino (del EU v višini 5.045.000,00 EUR) in program ukrepov v čebelarstvu (del EU v višini 359.681,00 EUR). Za preostale ukrepe, kot so promocija in informiranje kmetijskih proizvodov-tretje države, šolsko sadje, šolsko mleko, intervencijski ukrepi in programi informiranja na notranjih trgih finančna ovojnica ni določena. Enako za ruski embargo, pri čemer se določi samo maksimalna količina proizvodov. V proračunskem letu 2016 so se v sklopu tržnih ukrepov izplačala sredstva za čebelarstvo, promocijo, šolsko mleko, šolsko sadje, ruski embargo, intervencijske ukrepe in sredstva za ukrepe vinarstva. Ker so razpoložljiva sredstva določena le za dva ukrepa, opisana zgoraj, razlika ne bi bila smiselna.

***** Pri potrditvi letnega obračuna 2015 za sklad EKSRP 2007–2013 je Evropska komisija Sloveniji odbila **16.900,12 EUR** zaradi Priloge II pri PRP 2007–2013. Pri potrditvi letnega obračuna 2015 za sklad EKSRP 2014–2020 je Komisija Sloveniji prištela **4,01 EUR** zaradi zaokroževanja.

Evropska komisija je odbila znesek v višini **231.322,19 EUR** zaradi kontrole pri EKJS – IAKS – neposredna plačila (2012–2014). Leta 2016 je bil izrečen finančni popravek za potrditev letnega obračuna EKJS 2015, Evropska komisija je Sloveniji vrnila **220,75 EUR** (neposredna plačila), to je razlika med letnim poročilom in mesečnimi T104. Slovenija je od Evropske komisije prejela še znesek v višini **453.149,40 EUR** na podlagi sodbe za EKJS – IAKS – neposredna plačila (2010–2015). Komisija je leta 2016 izrekla finančni popravek v višini 2.900.271,75 EUR, kar pomeni drugi obrok skupnega zneska 8.700.815,25 EUR, ki naj bi ga Slovenija v sklad EKJS vrnila v treh letih. Slovenija je nato še sama zaprosila za predčasno vračilo tretjega obroka in ga leta 2016 tudi vrnila, torej skupni znesek vračila, vezanega na revizijo prestrukturiranja industrije sladkorja, leta 2016 znaša **5.800.543,50 EUR** (tržni ukrepi).

Vir: ARSKTRP, MKGP

Priloga 60: Vrste in višina neposrednih plačil na enoto (tekoči tečaj); 2004–2014

	Enota	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
RASTLINSKA PRIDELAVA												
Žito, oljnice, stročnice	EUR/ha	281,6	297,7	314,31	—	—	—	—	—	—	—	—
Lan in konoplja za vlakna	EUR/ha	—	199,2	215,80	—	—	—	—	—	—	—	—
Suhe stročnice	EUR/ha	30,6	33,3	36,12	38,89	44,45	50,00	55,57	55,57	*	*	*
Energetske rastline	EUR/ha	24,7	27,0	29,25	31,65	45,00	45,00	—	—	—	—	—
Oljne buče	EUR/ha	240,7	240,7	239,94	—	—	—	—	—	—	—	—
Sladkorna pesa	EUR/ha	—	—	341,71	*	*	*	*	*	*	*	*
Hmelj	EUR/ha	408,8	432,0	456,0	120,0	120,0	120,0	*	*	*	*	*
Lupinasto sadje	EUR/ha	30,1	72,5	78,49	84,52	96,60	108,67	120,75	120,75	*	*	*
Oljčno olje – proizvodna pomoč	EUR/t	—	793,5	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Oljčno olje – plačilo na površino	EUR/ha	—	—	567,00	—	—	—	—	—	—	—	—
Pridelava semena (različna višina glede na vrsto semena)	EUR/t	:	:	:	—	—	—	—	—	—	—	—
Semenski krompir – nasadi v 100-m izolacijskem pasu	EUR/ha	418,7	417,3	417,3	170,0	170,0	170,00	—	—	—	—	—
– semenski nasadi	EUR/ha	669,8	667,7	667,7	420,0	420,0	420,00	—	—	—	—	—
REJA ŽIVALI												
Mleko – osnovna premija	EUR/t kvote	6,94	14,67	23,27	*	*	*	*	*	*	*	*
Mleko – dodatno plačilo (povprečna vrednost)	EUR/t kvote	3,74	7,03	10,93	*	*	*	*	*	*	*	*
Mleko – gorsko višinske in strme kmetije (povprečna vrednost)	EUR/t kvote	—	—	—	—	—	—	17,06	17,50	16,57	16,67	17,13
Odraslo govedo – klavna premija	EUR/glavo	67,88	72,00	76,00	*	*	*	*	*	*	*	*
Teleta – klavna premija	EUR/glavo	42,31	44,89	47,39	*	*	*	*	*	*	*	*
Odraslo govedo – dodatno plačilo (povprečna vrednost)	EUR/glavo	22,19	22,23	20,81	*	*	*	*	*	*	*	*
Krave dojlje – osnovna premija	EUR/glavo	169,70	180,00	190,00	*	*	*	*	*	*	*	*
Krave dojlje – dodatna premija	EUR/glavo	20,48	21,73	22,94	*	*	*	*	*	*	*	*
Biki – posebna premija	EUR/glavo	177,21	188,02	198,52	136,50	136,50	136,50	136,50	136,50	*	*	*
Voli – posebna premija	EUR/glavo	127,27	135,00	142,50	97,50	97,50	97,50	97,50	97,50	*	*	*
Ekstenzivna reja govedi	EUR/glavo	74,0	84,8	90,0	*	*	*	*	*	*	*	*
Ekstenzivna reja ženskih govedi (povprečna vrednost)	EUR/glavo	—	—	—	161,0	193,2	182,3	133,4	133,5	151,8	126,1	122,4
Ovce mesnih pasem – osnovna premija	EUR/glavo	17,72	18,80	19,85	10,50	10,50	10,50	*	*	*	*	*
Koze in mlečne ovce – osnovna premija	EUR/glavo	14,26	15,13	15,97	8,40	8,40	8,40	*	*	*	*	*
Ovce in koze – dodatna premija za težje razmere	EUR/glavo	5,91	6,27	6,62	3,50	3,50	3,50	*	*	*	*	*
Ovce in koze – dodatno plačilo (povprečna vrednost)	EUR/glavo	0,94	1,10	0,97	—	—	—	—	—	—	—	—
SHEMA ENOTNIH PLAČIL												
Enotno (regionalno) plačilo za njive	EUR/ha	—	—	—	332,00	332,00	332,00	332,00	332,00	332,00	338,15	322,94
Enotno (regionalno) plačilo za trajno travinje	EUR/ha	—	—	—	108,70	108,70	108,70	108,70	108,70	108,70	114,85	109,68
Plačilne pravice (povprečna vrednost, skupaj z individualnimi dodatki)	EUR/ha	—	—	—	272,81	273,23	275,16	292,50	292,75	314,74	318,59	310,67

* deloma ali v celoti pretvorjeno v individualni dodatek k plačilnim pravicam posameznega kmetijskega gospodarstva

Vir: Uradni list RS (več števil); ARSKTRP

Priloga 61: Izplačana neposredna plačila glede na uredbeno leto; 2012–2016

Datum zajema podatkov	Enota	31. 5. 2013 2012			31. 5. 2014 2013			31. 5. 2015 2014			31. 5. 2016 2015			31. 5. 2017 2016		
		KMG	Št. enot	000 EUR	KMG	Št. enot	000 EUR	KMG	Št. enot	000 EUR	KMG	Št. enot	000 EUR	KMG	Št. enot	000 EUR
Proizvodno vezana plačila				8.503			8.434			8.291			20.346			20.342
Podpora za mleko v gorskih območjih	tona	2.011	116.576	1.931	1.708	116.465	1.941		111.802	1.915	–	–	–	–	–	–
Žensko govedo	glava	15.388	43.291	6.571	16.640	51.496	6.493		52.098	6.376	–	–	–	–	–	–
Podpora za beljakovinske rastline	ha	–	–	–	–	–	–	–	–	–	4.760	8.425	2.701	5.845	11.229	2.697
Podpora za strna žita	ha	–	–	–	–	–	–	–	–	–	21.103	55.833	6.807	20.990	55.834	6.807
Podpora za zelenjadnice	ha	–	–	–	–	–	–	–	–	–	600	1.005	1.985	877	1.672	2.063
Podpora za rejo govedi (biki, voli)	glava	–	–	–	–	–	–	–	–	–	19.750	140.084	4.098	16.940	77.332	4.045
Podpora za mleko v gorskih območjih	glava	–	–	–	–	–	–	–	–	–	2.917	36.096	4.755	2.924	36.303	4.730
Proizvodno nevezana plačila				130.639			131.497			127.418			116.014			115.183
Shema enotnih plačil	ha	56.818	415.069	130.639	56.521	412.745	131.497		410.137	127.418	–	–	–	–	–	–
Shema osnovnega plačila	ha	–	–	–	–	–	–	–	–	–	56.512	448.319	72.189	56.282	445.148	71.730
Plačilo za zeleno komponento	ha	–	–	–	–	–	–	–	–	–	56.603	449.061	41.094	56.297	445.192	40.702
Dodatno plačilo za mlade kmete	ha	–	–	–	–	–	–	–	–	–	3.665	38.841	2.730	4.181	44.097	2.750
SKUPAJ NP		56.903		139.142	56.656		139.931	56.478		135.709	56.719		136.360	56.418		135.525

Vir: ARSKTRP

Priloga 62: Vrste in višina izravnalnih plačil na enoto za območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost (tekoči tečaj); 2004–2016

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
FIKSNI DEL PLAČIL (EUR/ha)													
OMD plačila po območjih*													
Gorsko višinska območja	185,3	201,6	201,6	185,30	183,45	183,45	114,45	114,45	114,45	114,45	114,45	107,50	107,50
KMG – planine	185,3	201,6	201,6	185,30	183,45	183,45	114,45	114,45	114,45	114,45	114,45	107,50	107,50
Strma območja	158,4	172,4	172,4	158,40	156,82	156,82	85,69	85,69	85,69	85,69	85,69	80,50	80,50
Kraška območja	158,4	172,4	172,4	158,40	156,82	156,82	99,18	99,18	99,18	99,18	99,18	93,20	93,20
Gričevnato hribovita območja	130,3	141,8	141,8	130,30	129,00	129,00	70,49	70,49	70,49	70,49	70,49	66,20	66,20
Različni neugodni pogoji (druga KMG)	63,9	69,5	69,5	63,90	63,26	63,26	34,43	34,43	34,43	34,43	34,43	32,30	32,30
Osnovna KMG	25,6	25,3	25,3	25,00	25,00	25,00	13,66	13,66	13,66	13,66	13,66	12,80	12,80
Nacionalna prehodna plačila**													
Gorsko višinska območja	–	79,3	79,3	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Strma območja	–	77,2	77,2	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Kraška območja	–	64,7	64,7	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Gričevnato hribovita območja	–	56,3	56,3	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Različni neugodni pogoji (druga KMG)	–	52,2	52,2	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Osnovna KMG	–	25,0	25,0	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
VARIABILNI DEL PLAČIL													
Vrednost točke za variabilni del	–	–	–	–	–	–	0,43	0,43	0,43	0,43	0,43	0,40	0,40
Delež variabilnega dela (%)	–	–	–	–	–	–	45	45	45	45	45	45	45

* do leta 2003 nacionalni ukrep, od leta 2004 ukrep v okviru Programa razvoja podeželja (PRP)

** plačila za kmetijska gospodarstva, ki niso bila več upravičena do izravnalnih plačil za OMD v okviru PRP 2004–2006, so pa razvrščena v OMD po seznamu iz leta 2003

Vir: Uradni list RS (več števil)

Priloga 63: Izplačana izravnalna plačila za območja z omejenimi dejavniki glede na uredbeno leto; 2012–2016

Datum zajema podatkov	31. 5. 2013			31. 5. 2014			31. 5. 2015			31. 5. 2016			31. 5. 2017		
	2012			2013			2014			2015			2016		
	KMG	Ha	000 EUR	KMG	Ha	000 EUR	KMG	Ha	000 EUR	KMG	Ha	000 EUR	KMG	Ha	000 EUR
Gorsko višinska KMG	12.674	93.981	16.869	12.681	94.175	16.906	12.720	94.353	16.935	:	:	:	:	:	:
Strma KMG	2.254	19.066	2.937	2.242	18.985	2.922	2.241	19.029	2.927	:	:	:	:	:	:
Gričevnato hribovita KMG	12.970	77.621	9.755	13.042	78.003	9.821	13.157	78.649	9.910	:	:	:	:	:	:
Kraška KMG	5.895	42.258	6.322	5.941	42.496	6.383	6.002	41.468	6.339	:	:	:	:	:	:
Različni neugodni pogoji (druga KMG)	8.140	57.101	6.159	8.116	57.544	6.215	8.130	59.166	6.289	:	:	:	:	:	:
Osnovna KMG	4.516	29.352	1.676	4.502	29.271	1.675	4.538	29.277	1.678	:	:	:	:	:	:
KMG – planine	198	6.008	1.051	193	5.957	1.045	193	5.903	1.040	:	:	:	:	:	:
Gorska območja	:	:	:	:	:	:	:	:	:	34.004	237.477	31.895	34.135	238.770	32.059,5
Območja s posebnimi omejitvami	:	:	:	:	:	:	:	:	:	9.976	73.643	7.197	9.959	74.176	7.242,5
Druga območja	:	:	:	:	:	:	:	:	:	2.583	15.840	2.483	2.600	15.962	2.504,8
Skupaj OMD	46.647	325.386	44.770	46.717	326.431	44.967	46.981	327.844	45.119	46.563	326.960	41.575	46.694	328.908	41.807
Povprečno EUR/ha			137,6			137,8			137,6			127,2			127,1

Vir: ARSKTRP

Priloga 64: Vrste in višina plačil na enoto za kmetijsko-okoljske ukrepe; 2001–2014 – se nadaljuje

	Enota	SKOP (tekoči tečaj)			SKOP 2004–2006*		KOP 2007–2014		
		2001	2002	2003	2004–06	2007–10	2007–09	2010–11	2012–14
Zmanjševanje negativnih vplivov kmetijstva na okolje									
Odpravljanje zaraščanja	EUR/ha	193,38	185,66	179,71	–	–	–	–	–
Zmanjšanje erozije v sadjarstvu in vinogradništvu	EUR/ha	–	–	–	232,00	139,20	–	–	–
Ohranjanje kolobarja	EUR/ha	46,04	44,20	42,79	147,00	88,20	91,84	91,84	91,84
Ozelenitev njivskih površin	EUR/ha	–	176,82	171,16	211,00	126,60	172,20	172,20	172,20
Neprezimni posevki	EUR/ha	–	–	–	–	–	–	–	61,09
Integrirana pridelava									
– poljedelstvo	EUR/ha	–	–	–	253,00	151,80	197,21	197,21	197,21
– sadjarstvo	EUR/ha	276,26	265,22	256,73	442,00	265,20	336,61	336,61	336,61
– vinogradništvo	EUR/ha	276,26	265,22	256,73	442,00	265,20	381,71	381,71	381,71
– vrtnarstvo	EUR/ha	276,26	265,22	256,73	402,00	214,20	184,91	184,91	184,91
Ekološko kmetovanje (do leta 2012 tudi preusmerjanje v ekološko pridelavo)									
– njive, poljščine	EUR/ha	370,65	355,84	344,45	463,00	277,80	298,07	298,07	298,07
– vrtnine na prostem	EUR/ha	476,55	457,51	442,87	548,00	328,80	551,45	551,45	551,45
– vrtnine v zavarovanih prostorih	EUR/ha	555,98	533,76	516,68	590,00	354,00	487,90	487,90	487,90
– intenzivni sadovnjaki in oljčniki	EUR/ha	555,98	533,76	516,68	800,00	480,00	554,73	554,73	554,73
– travniški visokodebelni sadovnjaki	EUR/ha	230,22	221,02	213,95	295,00	177,00	237,80	237,80	237,80
– vinogradi, hmeljišča, drevesnice	EUR/ha	555,98	533,76	516,68	800,00	480,00	578,92	578,92	578,92
– travinje (travinje na njivah, trajno travinje): obtežba 0,2–0,5 GVŽ/ha	EUR/ha	–	–	–	232,00	139,20	227,55	213,20	213,20
– travinje (travinje na njivah, trajno travinje): obtežba 0,5–1,9 GVŽ/ha	EUR/ha	–	–	–	232,00	139,20	227,55	227,55	227,55
Ekološko kmetovanje – preusmerjanje									
– njive, poljščine	EUR/ha								357,52
– vrtnine na prostem	EUR/ha								600,00
– vrtnine v zavarovanih prostorih	EUR/ha								600,00
– intenzivni sadovnjaki in oljčniki	EUR/ha								753,58
– travniški visokodebelni sadovnjaki	EUR/ha								411,23
– vinogradi, hmeljišča, drevesnice	EUR/ha								635,91
– travinje (travinje na njivah, trajno travinje): obtežba 0,2–0,5 GVŽ/ha	EUR/ha								197,21
– travinje (travinje na njivah, trajno travinje): obtežba 0,5–1,9 GVŽ/ha	EUR/ha								450,00

Priloga 64: Vrste in višina plačil na enoto za kmetijsko-okoljske ukrepe; 2001–2014 – nadaljevanje

		Enota	SKOP (tekoči tečaj)			SKOP 2004–2006*		KOP 2007–2014	
			2001	2002	2003	2004–06	2007–10	2007–09	2010–14
Ohranjanje naravnih danosti, biotske pestrosti, rodovitnosti tal in tradicionalne kulturne krajine									
Planinska paša	– brez pastirja	EUR/ha	18,42	17,68	17,12	61,00	36,60	61,09	61,09
	– s pastirjem	EUR/ha	18,42	30,94	29,95	82,00	49,20	72,57	72,57
Košnja strmih travnikov	– nagib 35–50 %	EUR/ha	–	–	–	168,00	100,80	90,20	90,20
	– nagib nad 50 %	EUR/ha	–	–	–	253,00	151,80	147,27	147,27
Košnja grbinastih travnikov		EUR/ha	–	–	–	253,00	151,80	132,84	132,84
Travniški sadovnjaki		EUR/ha	124,32	119,35	115,53	190,00	114,00	93,89	93,89
Strmi vinogradi	– nagib 30–40 %	EUR/ha	–	–	–	–	–	–	326,77
	– nagib nad 40 %	EUR/ha	–	–	–	–	–	–	900,00
Reja avtohtonih in tradicionalnih pasem domačih živali	– vse živali	EUR/GVŽ	–	–	–	–	–	89,38	89,38
	– govedo, konji	EUR/žival	–	–	–	120,00	72,00	–	–
	– ovce in koze	EUR/žival	–	–	–	18,00	10,80	–	–
	– prašiči	EUR/žival	–	–	–	48,00	28,00	–	–
	– perutnina	EUR/žival	–	–	–	1,68	1,008	–	–
Pridelava avtohtonih in tradicionalnih sort kmetijskih rastlin		EUR/ha	–	–	–	126,00	75,60	102,91	102,91
Sonaravna reja domačih živali		EUR/ha	41,44	39,78	38,51	84,00	50,40	84,46	84,46
Ohranjanje ekstenzivnega travinja		EUR/ha	–	–	21,39	84,00	50,40	48,38	48,38
Ohranjanje ekstenzivnih kraških pašnikov		EUR/ha	–	–	–	–	–	–	191,40
Varovanje zavarovanih območij									
Reja domačih živali v osrednjem območju pojavljanja velikih zveri		EUR/ha	–	30,94	29,95	31,00	18,60	29,11	29,11
Ohranjanje posebnih traviščnih habitatov		EUR/ha	–	–	–	147,00	88,20	66,83	121,36
Ohranjanje traviščnih habitatov metuljev		EUR/ha	–	–	–	–	–	66,83	121,36
Ohranjanje steljnikov		EUR/ha	–	–	–	–	–	143,91	198,44
Ohranjanje habitatov ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov (Natura 2000)		EUR/ha	–	–	–	–	–	83,23	83,23
Pokritost tal na vodovarstvenem območju	– njive	EUR/ha	–	–	256,73	337,00	202,20	83,64	83,64**
	– trajni nasadi	EUR/ha	–	–	128,37	253,00	151,80	184,50	184,50**
	– travinje	EUR/ha	–	–	128,37	211,00	126,60	31,57	31,57
Zatravljanje in zelena praha		EUR/ha	–	–	–	253,00	151,80	–	–
Delno pokrivanje stroškov kontrole pridelave									
Delno pokrivanje stroškov kontrole integrirane pridelave		EUR/KMG	–	–	–	63,00	37,80	–	–
Delno pokrivanje stroškov kontrole ekološkega kmetovanja		EUR/KMG	–	–	–	110,00	37,80	–	–

* V zavarovanih območjih so upravičenci lahko uveljavljali dodatek na skupni znesek plačil (20 % na območjih narodnih parkov, 15 % na območjih regijskih parkov, 10 % na drugih zavarovanih območjih) za druge ukrepe SKOP, razen za ukrepe zmanjševanje erozije v sadjarstvu in vinogradništvu, ohranjanje posebnih traviščnih habitatov, pokritost tal na vodovarstvenem območju, zatravljanje in zelena praha.

** Od leta 2011 so plačila na najožjih vodovarstvenih območjih znižana na 55,56 EUR/ha za njive in 140,63 EUR/ha za trajne nasade (zaradi prekrivanja zahteve po prepovedi uporabe fitofarmacevtskih sredstev).

Vir: Uradni list RS (več števil)

Priloga 65: Izplačana kmetijsko-okoljska plačila glede na uredbeno leto; 2010–2014

Datum zajema podatkov	31. 5. 2012			31. 5. 2013			31. 5. 2014			Proračun 2014			31. 5. 2016		
	KMG	Ha	000 EUR	KMG	Ha	000 EUR	KMG	Ha	000 EUR	KMG	Ha	000 EUR	KMG	Ha	000 EUR
Ohranjanje kolobarja	1.973	17.782	1.599	1.957	18.035	1.548	1.645	17.100	1.533	:	:	1.547	1.563	16.837	1.508
Neprezimni posevki	–	–	–	–	–	–	215	1.275	69	:	:	69	233	1.407	77
Ozelenitev njivskih površin	4.669	59.085	8.962	4.657	60.423	9.103	3.992	59.806	9.032	:	:	9.066	3.815	57.120	8.717
Integrirano poljedelstvo	1.766	44.555	7.234	1.759	44.683	7.247	1.655	45.156	7.357	:	:	7.401	1.598	44.565	7.253
Integrirano sadjarstvo	778	3.089	941	769	3.068	934	627	2.787	861	:	:	856	553	2.527	793
Integrirano vinogradništvo	2.131	8.054	2.721	2.130	7.988	2.707	1.841	7.603	2.575	:	:	2.445	1.672	7.006	2.383
Integrirano vrtnarstvo	251	788	143	251	757	138	:	697	127	:	:	124	188	600	109
Planinska paša	:	4.428	301	:	4.596	311	100	4.170	279	:	:	267	100	4.169	281
Košnja strmih travnikov	:	17.823	1.838	:	17.809	1.829	:	12.466	1.286	:	:	1.197	:	11.997	1.235
Košnja grbinastih travnikov	29	22	3	26	22	3	20	19	3	:	:	2	21	19	2
Travniški sadovnjaki	727	610	56	722	604	55	533	456	42	:	:	36	513	420	38
Strmi vinogradi	:	1.592	613	:	1.603	625	:	1.656	650	:	:	645	:	1.590	637
Reja avtohtonih in tradicionalnih pasem živali (na GVŽ)	1.040	–	491	1.022	–	486	848	–	449	:	–	430	2	–	457
Pridelava avtohtonih in tradicionalnih sort rastlin	1.863	4.588	421	1.889	4.851	444	1.402	3.605	344	:	:	328	1.260	3.256	310
Sonaravna reja domačih živali	9.074	70.444	5.798	9.095	70.832	5.807	6.966	59.283	4.891	:	:	4.586	6.259	52.392	4.322
Ohranjanje ekstenzivnega travinja	1.338	7.109	328	1.353	7.268	334	1.024	5.719	263	:	:	235	913	4.543	217
Ohranjanje ekstenzivnih kraških pašnikov	16	419	59	17	387	64	20	434	73	:	:	78	23	450	76
Ohranjanje krajine na zavarovanih območjih (dodatek)	8	–	2	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Reja živali v osrednjem območju pojavljanja velikih zveri	596	7.314	192	600	7.459	195	495	6.738	176	:	:	164	460	6.260	165
Ohranjanje posebnih traviščnih habitatov	213	622	72	200	604	72	171	615	72	:	:	75	166	659	79
Pokritost tal na vodovarstvenem območju	:	604	30	:	599	27	:	240	8	:	:	7	:	211	7
Ohranjanje habitatov ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov	39	373	25	40	383	26	38	363	24	:	:	25	41	405	27
Ohranjanje stelnikov	28	40	7	21	32	6	19	40	8	:	:	7	15	26	5
Ohranjanje traviščnih habitatov metuljev	97	224	26	95	218	26	87	270	31	:	:	32	101	299	35
Ekološko kmetovanje	:	28.758	6.667	:	29.902	6.916	:	27.846	6.415	:	:	6.597	:	31.345	7.285
Ekološko kmetovanje – preusmerjanje	–	–	–	–	–	–	1.417	5.287	2.167	:	:	2.951	:	6.725	2.704
Stroški kontrole – ekološka pridelava	9	–	1	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
SKUPAJ	:	278.322	38.532	:	282.121	38.902	:	263.630	38.736	:	:	39.173	:	254.831	38.721
Skupaj neto (eden ali več ukrepov na isti površini)	18.343	197.662		18.456	:		16.163	:					15.915	188.975	

Vir: MKGP, ARSKTRP

Priloga 66: Vrste in višina plačil na enoto za kmetijsko-okoljsko-podnebne ukrepe; 2015 in 2016 – se nadaljuje

	Operacije in zahteve	Enota	2015	2016
1	Poljedelstvo in zelenjadarstvo			
	Petletni kolobar (POZ_KOL)	EUR/ha	114,78	114,78
	Nmin analiza (POZ_NMIN)	EUR/ha	22,62	22,62
	POZ_NMIN na najožjih VVO (VVO_I_DR)	EUR/ha		15,77
	Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak (POZ_NIZI)	EUR/ha	95,28	
	Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak (POZ_NIZI)	EUR/m ³		3,81
	Setev rastlin za podor (zeleno gnojenje) (POZ_POD)	EUR/ha	126,00	126,00
	Uporaba protiinsektnih mrež (POZ_FFSM)	EUR/ha	215,34	215,34
	Uporaba samo FFS, ki so dovoljena na najožjih VVO (POZ_FFSV)	EUR/ha	26,52	26,52
	Uporaba zastirk ali mehansko zatiranje plevelov (POZ_MEHZ)	EUR/ha	89,46	89,46
	Konzervirajoča obdelava tal (POZ_KONZ)	EUR/ha	40,68	40,68
	Ozelenitev njivskih površin (POZ_ZEL)	EUR/ha	113,88	113,88
	Neprezimni medonosni posevki (POZ_NEP)	EUR/ha	93,60	93,60
2	Hmeljarstvo			
	Pokritost tal v medvrstnem prostoru (HML_POKT)	EUR/ha	100,80	100,80
	Nmin analiza (HML_NMIN)	EUR/ha	22,86	22,86
	Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak (HML_NIZI)	EUR/ha	95,34	
	Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak (HML_NIZI)	EUR/m ³		3,81
	Kompostiranje rastlinskih odpadkov po obiranju hmelja (HML_KOMP)	EUR/ha	27,60	27,60
	Uporaba biorazgradljivih vrvic (HML_BIOV)	EUR/ha	158,10	158,10
3	Sadjarstvo			
	Uporaba feromonskih in lepljivih vab (SAD_VABE)	EUR/ha	144,96	144,96
	Gnojenje samo z gnojili, ki so dovoljena v ekološki pridelavi (SAD_EKGN)	EUR/ha	69,24	69,24
	Uporaba metode konfuzije in dezorientacije (SAD_KONF)	EUR/ha	180,30	180,30
	Mehansko zatiranje plevelov (pod drevesi) (SAD_MEHZ)	EUR/ha	155,10	155,10
	Pokritost tal v medvrstnem prostoru z negovano ledino (SAD_POKT)	EUR/ha	114,96	229,92
4	Vinogradništvo			
	Uporaba feromonskih in lepljivih vab (VIN_VABE)			
	VIN_VABE: nagib do 35 %	EUR/ha	143,04	143,04
	VIN_VABE: nagib nad 35 %	EUR/ha	188,10	188,10
	Gnojenje samo z gnojili, ki so dovoljena v ekološki pridelavi (VIN_EKGN)			
	VIN_EKGN: nagib do 35 %	EUR/ha	76,80	76,80
	VIN_EKGN: nagib nad 35 %	EUR/ha	96,96	96,96
	Uporaba metode konfuzije in dezorientacije (nagib do 35 %) (VIN_KONF)	EUR/ha	180,30	
	Mehansko zatiranje plevelov (pod trtami) (VIN_MEHZ)			
	VIN_MEHZ: nagib do 35 %	EUR/ha	163,44	163,44
	VIN_MEHZ: nagib nad 35 %	EUR/ha	227,10	227,10
	Opustitev uporabe insekticidov (VIN_INSK)			
	VIN_INSK: nagib do 35 %	EUR/ha		191,54
	VIN_INSK: nagib nad 35 %	EUR/ha		270,74
	Pokritost tal v medvrstnem prostoru z negovano ledino (VIN_POKT)			
	VIN_POKT: nagib do 35 %	EUR/ha	105,42	
	VIN_POKT: nagib do 35 %, vertikalna	EUR/ha		217,45
	VIN_POKT: nagib do 35 %, terasa	EUR/ha		278,68
	VIN_POKT: nagib nad 35 %	EUR/ha	171,12	
	VIN_POKT: nagib nad 35 %, vertikalna	EUR/ha		392,02
	VIN_POKT: nagib nad 35 %, terasa	EUR/ha		516,66
	Pokritost tal v medvrstnem prostoru čez zimo (VIN_MEDV)			
	VIN_MEDV: nagib do 35 %	EUR/ha	105,42	
	VIN_MEDV: nagib do 35 %, vertikalna	EUR/ha		217,45
	VIN_MEDV: nagib do 35 %, terasa	EUR/ha		278,68
	VIN_MEDV: nagib nad 35 %	EUR/ha	171,12	
	VIN_MEDV: nagib nad 35 %, vertikalna	EUR/ha		392,02
	VIN_MEDV: nagib nad 35 %, terasa	EUR/ha		516,66

**Priloga 66: Vrste in višina plačil na enoto za kmetijsko-okoljsko-podnebne ukrepe; 2015
in 2016 – se nadaljuje**

	Operacije in zahteve	Enota	2015	2016
5	Trajno travinje I (0,5–1,8 GVŽ/ha)			
	Nepokošen strnjen pas (5–10 % površine) (TRZ_I_NPAS)	EUR/ha	50,04	50,04
	TRZ_I_NPAS: območja HAB1 in HAB2	EUR/ha	42,50	42,50
	TRZ_I_NPAS: območja MET1 in MET2	EUR/ha	28,70	28,70
	TRZ_I_NPAS: območja VTR1 in VTR2	EUR/ha	20,10	20,10
	TRZ_I_NPAS: območja STE1 in STE2	EUR/ha	20,10	20,10
	Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak (TRZ_I_NIZI)	EUR/ha	38,52	
	Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak (TRZ_I_NIZI)	EUR/m ³		1,28
	Spravilo mrve s travinja (TRZ_I_MRVA)	EUR/ha	25,26	25,26
	TRZ_I_MRVA: območja HAB1 in HAB2	EUR/ha	7,10	7,10
	TRZ_I_MRVA: območja MET1 in MET2	EUR/ha	8,10	8,10
	Opustitev silaže (TRZ_I_OSIL)	EUR/ha	45,84	45,84
6	Trajno travinje II (0,5–1,8 GVŽ/ha)			
	Opustitev silaže (TRZ_II_OSIL)	EUR/ha	45,84	45,84
	Nepokošen strnjen pas (5–10% površine) (TRZ_II_NPAS)	EUR/ha	50,04	50,04
	TRZ_II_NPAS: območja HAB1 in HAB2	EUR/ha	42,50	42,50
	TRZ_II_NPAS: območja MET1 in MET2	EUR/ha	28,70	28,70
	TRZ_II_NPAS: območja VTR1 in VTR2	EUR/ha	20,10	20,10
	TRZ_II_NPAS: območja STE1 in STE2	EUR/ha	20,10	20,10
	Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak (TRZ_II_NIZI)	EUR/ha	41,64	
	Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak (TRZ_II_NIZI)	EUR/m ³		1,39
7	Posebni traviščni habitati (0,2–1,5 GVŽ/ha)			
	Košnja/paša ni dovoljena do 30. junija (HAB_KOS)			
	HAB_KOS: območja HAB1	EUR/ha	238,20	238,20
	HAB_KOS: območja HAB2	EUR/ha	157,50	157,50
	HAB_KOS + KRA_S50	EUR/ha	53,10	53,10
	HAB_KOS + KRA_GRB	EUR/ha	81,60	81,60
	HAB_KOS + EKp	EUR/ha	25,00	25,00
	HAB_KOS + EK: območja HAB1	EUR/ha	102,10	102,10
	HAB_KOS + EK: območja HAB2	EUR/ha	25,00	25,00
	Gnojenje samo z organskimi gnojili v omejeni količini (HAB_ORGG)			
	HAB_ORGG: območja HAB1 in HAB2	EUR/ha	25,60	25,60
	HAB_ORGG: območja HAB1 in HAB2 v kombinaciji s KRA_S50	EUR/ha	25,60	25,60
	HAB_ORGG: območja HAB1 in HAB2 v kombinaciji s KRA_GRB	EUR/ha	25,60	25,60
	HAB_ORGG: območja HAB1 in HAB2 v kombinaciji z EK	EUR/ha	25,60	25,60
	Spravilo mrve s travinja (HAB_MRVA)			
	HAB_MRVA: območja HAB1 in HAB2	EUR/ha	7,10	7,10
	HAB_MRVA: območja HAB1 in HAB2 v kombinaciji z EK	EUR/ha	7,10	7,10
	Nepokošen strnjen pas (5–10 % površine) (HAB_NPAS)			
	HAB_NPAS: območja HAB1 in HAB2	EUR/ha	42,50	67,90
	HAB_NPAS: območja HAB1 in HAB2 v kombinaciji z EK	EUR/ha	42,50	67,90
8	Traviščni habitati metuljev (0–1,5 GVŽ/ha)			
	Košnja/paša ni dovoljena med 15. junijem in 15. septembrom (MET_KOS)			
	MET_KOS: območja MET1	EUR/ha	238,20	329,79
	MET_KOS: območja MET2	EUR/ha	142,20	160,24
	MET_KOS + KRA_S50	EUR/ha	78,70	88,13
	MET_KOS + KRA_GRB	EUR/ha	107,20	120,18
	MET_KOS + EKp	EUR/ha	62,50	
	MET_KOS + EKp: območja MET1	EUR/ha		70,00
	MET_KOS + EKp: območja MET2	EUR/ha		65,00
	MET_KOS + EK: območja MET1	EUR/ha	102,10	200,00
	MET_KOS + EK: območja MET2	EUR/ha	62,50	65,00
	Nepokošen strnjen pas (5–10 % površine) (MET_NPAS)			
	MET_NPAS: območja HAB1 in HAB2	EUR/ha	28,70	54,10
	MET_NPAS + EK: območja HAB1 in HAB2	EUR/ha	28,70	54,10
	Spravilo mrve s travinja (MET_MRVA)	EUR/ha	8,10	8,10

**Priloga 66: Vrste in višina plačil na enoto za kmetijsko-okoljsko-podnebne ukrepe; 2015
in 2016 – nadaljevanje**

	Operacije in zahteve	Enota	2015	2016
9	Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov (0–1,5 GVŽ/ha) Košnja ni dovoljena pred 1. avgustom (VTR_KOS) VTR_KOS: območja VTR1 VTR_KOS: območja VTR2 VTR_KOS + KRA_S50: območja VTR1 in VTR2 VTR_KOS + KRA_GRB: območja VTR1 in VTR2 VTR_KOS + EKp VTR_KOS + EKp: območja VTR1 VTR_KOS + EKp: območja VTR2 VTR_KOS + EK: območja VTR1 VTR_KOS + EK: območja VTR2 Nepokošen strnjen pas (5–10 % površine) (VTR_NPAS) VTR_NPAS: območja VTR1 in VTR2 VTR_NPAS + EK: območja VTR1 in VTR2	EUR/ha EUR/ha EUR/ha EUR/ha EUR/ha EUR/ha EUR/ha EUR/ha EUR/ha EUR/ha EUR/ha EUR/ha	258,40 158,20 78,70 107,20 60,50 122,30 60,50 20,10 20,10	349,99 223,10 131,80 172,38 90,20 85,20 220,20 85,20 45,50 45,50
10	Steljniki (0–1.5 GVŽ/ha) Košnja/paša ni dovoljena do 25. avgusta (STE_KOS) STE_KOS: območja STE1 STE_KOS: območja STE2 STE_KOS + KRA_S50, območja STE1 in STE2 STE_KOS + KRA_GRB, območja STE1 in STE2 STE_KOS + EKp STE_KOS + EKp: območja STE1 STE_KOS + EKp: območja STE2 STE_KOS + EK: območja STE1 STE_KOS + EK: območja STE2 Nepokošen strnjen pas (5 –10% površine) (STE_NPAS) STE_NPAS: območja STE1 in STE2 STE_NPAS + EK: območja STE1 in STE2	EUR/ha EUR/ha EUR/ha EUR/ha EUR/ha EUR/ha EUR/ha EUR/ha EUR/ha EUR/ha EUR/ha EUR/ha	238,20 138,00 78,70 107,20 40,30 102,10 40,30 20,10 20,10	329,79 202,90 111,60 152,18 70,00 65,00 200,00 65,00 45,50 45,50
11	Vodni viri Ozelenitev njivskih površin (VOD_ZEL) Uporaba samo FFS, ki so dovoljena na najožjih VVO (VOD_FFSV) Neprezimni medonosni posevki (VOD_NEP) Setev rastlin za podor (zeleno gnojenje) (VOD_POD)	EUR/ha EUR/ha EUR/ha EUR/ha	189,80 44,20 156,00 210,00	189,80 44,20 156,00 210,00
12	Ohranjanje habitatov strmih travnikov (KRA_S50)	EUR/ha	217,50	217,50
13	Grbinasti travniki (KRA_GRB)	EUR/ha	144,20	144,20
14	Reja domačih živali na območju pojavljanja velikih zveri (0,5–1,5 GVŽ/ha) Varovanje črede z visokimi premičnimi elektromrežami (KRA_OGRM) Varovanje črede ob prisotnosti pastirja (KRA_VARPA) Varovanje črede s pastirskimi psi (KRA_VARPP)	EUR/ha EUR/ha EUR/ha	119,90 112,60 107,60	119,90 112,60 107,60
15	Planinska paša (0,5–1.5 GVŽ/ha) Paša po čredinkah na planini (KRA_CRED) Planinska paša s pastirjem (KRA_PAST)	EUR/ha EUR/ha	64,30 112,60	64,30 112,60
16	Visokodebelni travniški sadovnjaki (KRA_VTSA)	EUR/ha	204,20	204,20
17	Ohranjanje mejic (KRA_MEJ)	EUR/m	1,60	1,60
18	Reja lokalnih pasem, ki jim grozi prenehanje reje (GEN_PAS) GEN_PAS GEN_PAS: avtohtone pasme GEN_PAS: tradicionalne pasme	EUR/GVŽ EUR/GVŽ EUR/GVŽ	116,17 	 193,62 116,17
19	Ohranjanje rastlinskih genskih virov, ki jim grozi genska erozija GEN_SOR: Pridelava avtohtonih in tradicionalnih sort kmetijskih rastlin GEN_SEME: Pridelava semenskega materiala avtohtonih in tradicionalnih sort kmetijskih rastlin	EUR/ha EUR/ha	136,38 	136,38 167,76

Vir: Uradni list RS, št. 13/15, 21/15, 30/15, 54/15, 16/16 in 51/16

Priloga 67: Vloženi zahtevki za kmetijsko-okoljska-podnebna plačila v letih 2015 in 2016 (uredbeno leto) – se nadaljuje

		2015		2016	
Operacija	Zahteva	Št. vlog	Št. ha	Št. vlog	Št. ha
Poljedelstvo in zelenjadarstvo	Petletni kolobar (POZ_KOL)	2.706	58.867	2.900	62.928
	Nmin analiza (POZ_NMIN)	2.706	58.867	2.900	62.928
	Setev rastlin za podor (zeleno gnojenje) (POZ_POD)	565	3.612	685	4.965
	Ozelenitev njivskih površin (POZ_ZEL)	903	7.701	968	8.938
	Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak (POZ_NIZI)	437	16.221	543	19.138
	Uporaba protiinsektnih mrež (POZ_FFSM)	0	0	0	0
	Uporaba zastirk ali mehansko zatiranje plevelov (POZ_MEHZ)	41	392	48	457
	Neprezimni medonosni posevki (POZ_NEP)	38	829	44	1.136
	Konzervirajoča obdelava tal (POZ_KONZ)	270	8.290	997	24.568
	Uporaba samo FFS, ki so dovoljena na najožjih VVO (POZ_FFSV)	549	5.876	605	7.211
Hmeljarstvo	Pokritost tal v medvrstnem prostoru (HML_POKT)	34	527	37	619
	Nmin analiza (HML_NMIN)	34	527	37	619
	Uporaba biorazgradljivih vrvic (HML_BIOV)	2	8	1	7
	Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak (HML_NIZI)	26	332	26	339
	Kompostiranje rastlinskih odpadkov po obiranju hmelja (HML_KOMP)	20	284	21	310
Sadjarstvo	Uporaba feromonskih in lepljivih vab (SAD_VABE)	218	936	469	2.001
	Gnojenje samo z gnojili, ki so dovoljena v ekološki pridelavi (SAD_EKGN)	218	936	142	364
	Uporaba metode konfuzije in dezorientacije (SAD_KONF)	28	475	70	816
	Pokritost tal v medvrstnem prostoru z negovano ledino (SAD_POKT)	38	84	357	1.511
	Mehansko zatiranje plevelov (pod drevesi) (SAD_MEHZ)	62	104	162	235
Vinogradništvo	Uporaba feromonskih in lepljivih vab (VIN_VABE)			1.117	6.451
	VIN_VABE: nagib do 35%	472	2.586	:	:
	VIN_VABE: nagib nad 35%	113	360	:	:
	Gnojenje samo z gnojili, ki so dovoljena v ekološki pridelavi (VIN_EKGN)			677	3.673
	VIN_EKGN: nagib do 35%	472	2.586	:	:
	VIN_EKGN: nagib nad 35%	113	360	:	:
	Pokritost tal v medvrstnem prostoru z negovano ledino (VIN_POKT)			822	4.607
	VIN_POKT: nagib do 35%	128	410	:	:
	VIN_POKT: nagib nad 35%	16	105	:	:
	Mehansko zatiranje plevelov (pod trtami) (VIN_MEHZ)			327	1.099
	VIN_MEHZ: nagib do 35%	126	346	:	:
	VIN_MEHZ: nagib nad 35%	23	29	:	:
	Opustitev uporabe insekticidov (VIN_INSK)			835	4.999
	Pokritost tal v medvrstnem prostoru čez zimo (VIN_MEDV)			118	271
Trajno travinje I	VIN_MEDV: nagib do 35 %	0	0	:	:
	VIN_MEDV: nagib nad 35 %	0	0	:	:
	Nepokošen strnjen pas (5 –10% površine) (TRZ_I_NPAS)	209	1.472	227	1.585
	Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak (TRZ_I_NIZI)	18	216	21	239
	Spravilo mrve s travinja (TRZ_I_MRVA)	15	140	15	147
Trajno travinje II	Opustitev silaže (TRZ_I_OSIL)	28	128	34	162
	Opustitev silaže (TRZ_II_OSIL)	757	5.571	840	6.131
	Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak (TRZ_II_NIZI)	29	376	29	356
	Nepokošen strnjen pas (5 –10% površine) (TRZ_II_NPAS)	135	692	149	758
Posebni traviščni habitati	Košnja/paša ni dovoljena do 30. junija (HAB_KOS)	551	3.200	651	3.742
	HAB_KOS: območja HAB1	146	887	:	:
	HAB_KOS: območja HAB2	405	2.313	:	:
	Gnojenje samo z organskimi gnojili v omejeni količini (HAB_ORGG)	531	3.200	651	3.742
	Spravilo mrve s travinja (HAB_MRVA)	214	982	241	1.075
	Nepokošen strnjen pas (5–10% površine) (HAB_NPAS)	90	568	114	728
Traviščni habitati metuljev	Košnja/paša ni dovoljena med 15. junijem in 15. septembrom (MET_KOS)	186	468	257	593
	MET_KOS: območja MET1	173	415	:	:
	MET_KOS: območja MET2	13	53	:	:
	Nepokošen strnjen pas (5–10% površine) (MET_NPAS)	79	228	156	381
	Spravilo mrve s travinja (MET_MRVA)	45	134	55	153
Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov	Košnja ni dovoljena pred 1. avgustom (VTR_KOS)	177	1.063	210	1.246
	VTR_KOS: območja VTR1	91	309	:	:
	VTR_KOS: območja VTR2	86	754	:	:
	Nepokošen strnjen pas (5–10% površine) (VTR_NPAS)	28	349	39	400
Stelniki	Košnja/paša ni dovoljena do 25. avgusta (STE_KOS)			8	15
	STE_KOS: območja STE1	8	14	:	:
	STE_KOS: območja STE2	0	0	:	:
	Nepokošen strnjen pas (5 –10% površine) (STE_NPAS)	5	11	7	12

**Priloga 67: Vloženi zahtevki za kmetijsko-okoljsko-podnebna plačila v letih 2015 in 2016
(uredbeno leto) – nadaljevanje**

		2015		2016	
Operacija	Zahteva	Št. vlog	Št. ha	Št. vlog	Št. ha
Vodni viri	Ozelenitev njivskih površin (VOD_ZEL)	1.867	27.409	1.967	29.362
	Uporaba samo FFS, ki so dovoljena na najožjih VVOVOD_FFSV)	1.848	34.694	1.941	36.593
	Neprezimni medonosni posevki (VOD_NEP)	38	1.041	40	1.042
	Setev rastlin za podor (zeleno gnojenje) (VOD_POD)	752	7.498	915	9.493
Ohranjanje habitatov strmih travnikov (KRA_S50)		266	350	286	
Grbinasti travniki (KRA_GRB)		6	12	5	
Reja živali na območju	Varovanje črede z visokimi premičnimi elektromrežami (KRA_OGRM)	26	504	56	1.078
	Varovanje črede s pastirskimi psi (KRA_VARPP)	12	557	17	675
pojavljanja zveri	Varovanje črede ob prisotnosti pastirja (KRA_VARPA)	0	0	4	170
Planinska paša	Paša po čredinkah na planini (KRA_CRED)	22	871	25	929
	Planinska paša s pastirjem (KRA_PAST)	91	4.429	105	
Visokodebelni travniški sadovnjaki (KRA_VTSA)		591	617	694	743
Ohranjanje mejic (KRA_MEJ)		–	–	–	–
Reja lokalnih pasem, ki jim grozi prenehanje reje (GEN_PAS)		995	9.467	1.358	13.821
Ohranjanje rastlinskih genskih virov, ki jim grozi genska erozija (GEN_SOR)				1	0,11

* število GVŽ

Vir: MKGP

Priloga 68: Vrste in višina plačil na enoto za ukrep dobrobit živali (EUR/GVŽ); 2014 –2016

Zahteva	2014	2015	2016
Prašiči*			
10 % večja neovirana talna površina na žival v skupinskih boksih			
– plemenske svinje in mladice	129,62	129,62	129,62
– tekači in pitanci	36,70	36,70	36,70
Skupinska reja z izpustom			
– plemenske svinje in mladice	61,77	61,77	61,77
– tekači in pitanci	33,83	33,83	33,83
Dodatna ponudba voluminozne krme za plemenske svinje in mladice	48,30	48,30	48,30
Toplotno ugodje plemenskih svinj in sesnih pujskov	25,64	25,64	25,64
Intenzivnost osvetlitve			
– plemenske svinje in mladice	5,17	–	–
– tekači in pitanci	1,44	–	–
Preprečevanje vročinskega stresa			
– plemenske svinje in mladice	14,16	–	–
– tekači in pitanci	3,95	–	–
Napajanje			
– plemenske svinje in mladice	2,74	–	–
– pitanci	1,89	–	–
Preprečevanje izčrpanosti plemenskih svinj v laktaciji	7,60	–	–
Govedo**			
Paša govedi			53,40

* od leta 2016 ukrep lahko izvajajo rejci, ki imajo najmanj 10 plemenskih svinj in mladice oziroma 50 prašičev pitancev ali tekačev

** ukrep lahko izvajajo rejci, ki imajo v ukrepu najmanj 2 GVŽ govedi

Vir: MKGP

Priloga 69: Sredstva za ukrepe Programa razvoja podeželja 2014–2020 (do 31. 12. 2016) – se nadaljuje

Ime ukrepa		Razpoložljivo 2014–2020 (000 EUR)	Število objavljenih razpisov	Razpisano (000 EUR)	Dodeljena sredstva (000 EUR)	Izplačano (000 EUR)		Delež (dodeljeno/ razpoložljivo)	Delež (izplačano/ razpoložljivo)
						Skupaj	2016		
1.	Prenos znanja in dejavnosti informiranja	12.500,0			854,9	245,8	99,3	6,8	2,0
1.1	Poklicno usposabljanje in pridobivanja spretnosti	11.500,0			854,9	245,8	99,3	7,4	2,1
1.2	Podpora za demonstracijske aktivnosti	1.000,0							
2.1	Pomoč pri uporabi svetovalnih storitev	10.768,0			1.411,4	400,9	268,6	13,1	3,7
3.	Sheme kakovosti za kmetijske proizvode in živila	3.400,0			17,9	17,9	17,9	0,5	0,5
3.1	Novo sodelovanje v shemah kakovosti	2.600,0	1	2.600,0	0,0				
3.2	Dejavnosti informiranja in promocije	800,0							
	Obveznosti iz PRP 2007–2013				17,9	17,9	17,9		
4.	Naložbe v fizična sredstva	206.465,8			25.951,4	14.301,2	928,0	12,6	6,9
4.1	Naložbe v kmetijska gospodarstva	98.634,0	7	83.000,0	1.402,0	5.678,5	555,0	1,4	5,8
	Obveznosti iz PRP 2007–2013					5.678,5	555,0		
4.2	Naložbe v predelavo, trženje in razvoj kmetijskih proizvodov	74.761,3	2	35.000,0	10.248,2	2.822,0	372,0	13,7	3,8
	Obveznosti iz PRP 2007–2013					2.822,0	372,0		
4.3	Naložbe v kmetijsko-gozdarsko infrastrukturo, povezano z razvojem, posodabljanjem ali prilagoditvijo kmetijstva in gozdarstva	33.070,6	2	15.500,0	5.800,7	5.800,7	1,0	17,5	17,5
	Obveznosti iz PRP 2007–2013					5.800,7	1,0		
6.	Razvoj kmetij in podjetij	123.011,3			20.945,7	6.272,3	6.272,3	17,0	5,1
6.1	Pomoč za zagon dejavnosti za mlade kmete	60.650,0	2	24.000,0	20.914,2	6.240,8	6.240,8	34,5	10,3
6.3	Pomoč za zagon dejavnosti, namenjen razvoju majhnih kmetij	20.000,0							0,0
6.4	Naložbe v vzpostavitev nekmetskih dejavnosti	42.361,3				31,5	31,5		0,1
	Obveznosti iz PRP 2007–2013					31,5	31,5		
7.	Osnovne storitve in obnova vasi na podeželju	10.000,0			0,0				
8.	Naložbe v razvoj in izboljšanje gozdov	59.481,1			7.085,5	1.261,4	1.126,7	11,9	2,1
8.4	Odprava škode v gozdovih – naravne nesreče	20.454,4	2	3.700,0					
8.6	Naložbe v gozdarske tehnologije ter predelavo, mobilizacijo in trženje gozdarskih proizvodov	39.026,7	2	16.000,0	0,0	1.261,4	1.126,7		3,2
	Obveznosti iz PRP 2007–2013					1.261,4	1.126,7		
9.	Ustanovitev skupin in organizacij proizvajalcev	2.228,0							

Priloga 69: Sredstva za ukrepe Programa razvoja podeželja 2014–2020 (do 31. 12. 2016) – nadaljevanje

Ime ukrepa	Razpoložljivo 2014–2020 (000 EUR)	Število objavljenih razpisov	Razpisano (000 EUR)	Dodeljena sredstva (000 EUR)	Izplačano (000 EUR)		Delež (dodeljeno/ razpoložljivo)	Delež (izplačano/ razpoložljivo)
					Skupaj	2016		
10. Kmetijsko-okoljska podnebna plačila	203.607,4			84.620,3	53.076,9	24.310,6	41,6	26,1
10.1 Plačilo kmetijsko-okoljskih-podnebnih obveznosti (Ukrep KOPOP)				84.620,3	53.076,9	24.310,6	41,6	26,1
10.2 Podpora za ohranjanje, trajnostno rabo in razvoj genskih virov v kmetijstvu								
11. Ekološko kmetovanje	65.300,0			27.026,1	17.593,6	7.586,9	41,4	26,9
11.1 Plačila za preusmeritev v ekološko kmetovanje					8.099,3	5.389,1		
11.2 Plačila za ekološko kmetovanje					9.494,3	2.197,8		
13. Plačila območjem z naravnimi ali drugimi posebnimi omejitvami (OMD)	265.933,3			118.158,1	76.052,4	60.550,0	44,4	28,6
13.1 Izplačilo nadomestil v gorskih območjih						47.256,3		
13.2 Nadomestila za druga območja z naravnimi omejitvami						3.757,0		
13.3 Nadomestila za druga območja s posebnimi omejitvami						9.544,0		
14. Dobrobit živali	32.533,3			8.565,6	2.524,6	1.221,9	26,3	7,8
16. Sodelovanje	20.062,5							
16.2 Pilotni projekti ter razvoj novih proizvodov, praks ...	9.198,1							
16.4 Horizontalno in vertikalno sodelovanje v dobavni verigi za vzpostavitev in razvoj kratkih dobavnih verig	3.932,5							
16.5 Blažitev podnebnih sprememb ali prilagajanje nanje ter skupni pristop k okoljskim projektom in praksam	5.332,1							
16.9 Diverzifikacija kmetijskih dejavnosti v dejavnosti v zvezi z zdravstvenim varstvom in socialnim vključevanjem ...	1.599,8							
19. LEADER	53.365,6			12.207,1	1.113,5	1.113,5	22,9	2,1
19.1 Pripravljalna podpora	600,0		1.000,0		401,7	401,7		66,9
19.2 Podpora za izvajanje operacij v okviru strategije lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost	33.709,8				711,8	711,8		2,1
19.3 Priprava in izvajanje dejavnosti sodelovanja lokalne akcijske skupine	4.000,0	1	52.365,6					
19.4 Podpora za tekoče stroške in stroške animacije	14.055,8							
Tehnična pomoč	33.261,3			4.953,2	4.953,2	3.412,7	14,9	14,9
Zgodnje upokojevanje 2007–2013	5.295,0			1.081,7	1.081,7	1.081,7	20,4	20,4
Skupaj	1.107.212,7	20	233.165,6	312.878,9	178.895,3	107.990,0	28,3	16,2

Vir: MKGP

JAVNE SLUŽBE IN DRUGE STORITVE ZA KMETIJSTVO

Priloga 70: Aktivnosti kmetijske svetovalne službe v letu 2016 – se nadaljuje

Tehnološko-okoljsko svetovanje in varovanje proizvodnih virov

Opis ukrepa	Št. ur
Izobraževanje in usposabljanje kmetov in njihovih družin	151.565
Predavanja, tečaji, seminarji, delavnice	16.872
Krožki	2.578
Članki, prispevki, tehnološka navodila, brošure, knjige, zborniki, obvestila	8.223
Prikazi tehnologij, veščin, poskusov, ogledi vzorčnih objektov in izvajanje preskusov	5.759
Osebnostno svetovanje	103.847
Izdelava krmnih obrokov	2.583
Obisk kmetije v zvezi z izvajanjem zahtev NS na poziv kmeta	11.704
Organizacija in izvedba strokovno pospeševalnih prireditev	5.543
Prenos znanja in izkušenj v prakso in svetovalna orodja	19.113
Sodelovanje z znanstvenimi, raziskovalnimi, strokovnimi in izobraževalnimi institucijami doma in v tujini, prenos znanja in izkušenj v prakso	12.475
Kolegiji strokovnih skupin	6.638
Varstvo rastlin – napovedovalna služba	6.544
Kmetijska pridelava in prireja	16.171
Svetovanje pri pripravi tehnoloških projektov – novogradnje in adaptacije	2.941
Svetovanje pri pripravi trajnih nasadov	793
Svetovanje pri pripravi vlog in poslovnih načrtov	9.094
Svetovanje pri pripravi zahtevka za izplačilo	408
Priprava programov sanacij	61
Pregled kmetij ob in po izpeljani investiciji	2.875
Svetovanje pri izpolnjevanju obrazcev	2.019
Svetovanje pri izpolnjevanju obrazcev	2.015
Vpis podatkov in dokumentacije o PA	4
Strokovna pomoč komisijam in odborom pri uveljavljanju ukrepov kmetijske politike (tudi na ravni lokalnih skupnosti)	3.809
Tehnološko-okoljsko svetovanje in varovanje proizvodnih virov, skupaj	204.762

Priloga 70: Aktivnosti kmetijske svetovalne službe v letu 2016 – se nadaljuje

Podjetniško svetovanje in poslovno povezovanje

Opis ukrepa	Št. ur
Izobraževanje in usposabljanje kmetov in njihovih družin	18.720
Predavanja, tečaji, seminarji, delavnice	2.736
Krožki	454
Članki, prispevki, tehnološka navodila, brošure, knjige, zborniki, obvestila	1.607
Prikazi tehnologij, veščin, poskusov, ogledi vzorčnih objektov, izvajanje preizkusov	1.113
Osebno svetovanje	12.810
Organizacija in izvedba strokovno-pospeševalnih prireditvev	5.349
Razstave in ostale prireditve	2.724
Ocenjevanje izdelkov	2.626
Prenos znanja in izkušenj v prakso in svetovalna orodja	5.556
Sodelovanje z znanstvenimi, raziskovalnimi, strokovnimi in izobraževalnimi institucijami doma in v tujini, prenos znanja in izkušenj v prakso	3.818
Kolegiji strokovnih skupin	1.738
Razvoj podeželja – strokovna pomoč pri uvajanju blagovnih znamk in projektih trženja	2.072
Strokovna pomoč pri delovanju različnih oblik združevanja (zadruge, GIZ itd.)	1.221
Ekonomske vsebine in FADN	13.531
Svetovanje pri izbiri najustreznejšega načina obdavčitve	1.887
Izdelava izračunov	832
Svetovanje pri vodenju knjigovodstva FADN	10.813
Podjetniško svetovanje in poslovno povezovanje, skupaj	46.448

Izvajanje ukrepov kmetijske politike

Opis ukrepa	Št. ur
Izobraževanje, usposabljanje ter informiranje kmetov in njihovih družin	11.676
Predavanja, tečaji, krožki, seminarji, delavnice	1.618
Članki, prispevki, tehnološka navodila, obvestila	419
Osebno svetovanje	9.639
Svetovanje in pomoč pri uveljavljanju ukrepov kmetijske politike – odpravljanje napak, dopolnitve, preveritve	4.215
Vlaganje zahtevkov za ukrepe kmetijske politike – pomoč pri pripravi in vnos zbirnih vlog	45.021
Izvajanje ukrepov kmetijske politike, skupaj	60.911

Krepitev razvojnega potenciala kmetijstva in podeželja

Opis ukrepa	Št. ur
Izobraževanje ter usposabljanje kmetov in njihovih družin – predavanja, tečaji, krožki, seminarji, delavnice	1.017
Organizacija in sodelovanje na društvenih prireditvah	2.228
Svetovanje in pomoč pri organizaciji in delovanju društev, zvez itd.	9.992
Društva, združenja, zveze društev	9.711
Izvedba državnih in regijskih tekmovanj	282
Izvajanje programov državnega pomena po posebnih pogodbah – naravne nesreče	889
Ocene škode po naravnih nesrečah	795
Izpolnjevanje obrazcev v zvezi z naravnimi nesrečami	94
Krepitev razvojnega potenciala kmetijstva in podeželja, skupaj	14.125

Priloga 70: Aktivnosti kmetijske svetovalne službe v letu 2016 – nadaljevanje

Aktivnosti KGZ, financirane iz drugih virov

Opis ukrepa	Št. ur
Posebne storitve individualnim uporabnikom	37.274
Poslovni načrti – izdelava	11.445
Priprava vloge za investicije	5.757
Strokovna mnenja, potrdila itd.	3.039
Razne cenoitve	213
Predavanja	1.654
Izpolnjevanje obrazcev	8.074
Varnost in zdravje pri delu – izdelava izjave	37
Varnost in zdravje pri delu – izobraževanje	21
Svetovanje pooblaščenega svetovalca z licenco pri pripravi portfolia za NPK in sodelovanje v komisijah	1.223
Usposabljanje za delo v kmetijskem, gozdarskem in živilskem sektorju	99
Jemanje vzorcev	532
Hitri talni in rastlinski N-test	636
Gnojilni načrt, bilanca gnojil, pisna navodila za gnojenje	2.243
Izračun krmnega obroka, bilanca krme	9
Načrt kolobarja	16
Izdelava izračunov za najustreznejši način obdavčitve	502
Tehnološki projekti – novogradnje	1.248
Tehnološki projekti – adaptacije	65
Program agromelioracije	31
Program namakanja	220
Program za ureditev pašnika	16
Program naprave ali obnove trajnih nasadov	200
Izvajanje programov državnega pomena po posebnih pogodbah	3.828
Statistični popisi in ocene	1.025
Strokovne ekspertize pri pripravi prostorskih programov	126
Tečaji za uporabnike FFS	2.677
Ostale aktivnosti po posebnih pogodbah	14.303
Projekti, dobljeni na javnih razpisih	21.182
Aktivnosti KGZ, financirane iz drugih virov, skupaj	76.586

Splošne organizacijske naloge

Opis ukrepa	Št. ur
Izdelava poročil o delu in lastna organizacija dela	30.121
Izobraževanje in usposabljanje kmetijskih svetovalcev	21.100
Kolegij oddelkov – teren	6.531
Vodenje oddelkov	5.975
Naloge po naročilu MKGP	6.375
Splošne organizacijske naloge, skupaj	70.101

Vir: KGZS – Sektor za kmetijstvo in gozdarstvo

Priloga 71: Raziskovalni projekti s področja kmetijstva in živilstva, ki jih je v letu 2016 financiralo MKGP

Aplikativni in razvojni projekti

1. L4-5521 REJA MERJAŠČKOV IN IMUNOKASTRACIJA: RAZISKAVE UKREPOV ZA ZMANJŠANJE VONJA PO MERJASCU IN NOVIH PROBLEMOV KAKOVOSTI PROIZVODOV, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec dr. Marjeta Čandek-Potokar, (2013), skupna vrednost projekta v letu 2016: 86.617,80 EUR, delež MKGP: 30,92 % (26.787,00 EUR) .
2. L4-5522 VZPOSTAVITEV ČEBELJIH CELIČNIH LINIJ IN STANDARDIZIRANIH IN VITRO TESTOV ZA OCENO ŠKODLJIVIH UČINKOV STRUPOV IN OKUŽB NA ČEBELE, UL Biotehniška fakulteta, nosilec dr. Mojca Narat, (2013), skupna vrednost projekta v letu 2016: 79.871,78 EUR, delež MKGP: 25,04 % (20.000,00 EUR).
3. L4-5525 ŠTUDIJ EPIDEMIOLOGIJE IN RAZNOLIKOSTI MIKROBNIH POVZROČITELJEV BOLEZNI RASTLIN, Nacionalni inštitut za biologijo, nosilec: dr. Maja Ravnikar, (2013), skupna vrednost projekta v letu 2016: 159.907,48 EUR, delež MKGP: 25,01 % (40.000,00 EUR).
4. L4-7520 UPORABNA VREDNOST GENSKIH VIROV NAVADNEGA FIŽOLA ZA TRAJNOSTNO IZBOLJŠANJE PRIDELKOV IN ZDRAVO HRANO, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec prof. dr. Vladimir Meglič (2016), skupna vrednost projekta v letu 2016: 121.500,69 EUR, delež MKGP: 16,46 % (20.000,00 EUR).

Ciljni raziskovalni program Zagotovimo.si hrano za jutri 2011–2020

Razpis 2014

1. V4-1401 OBVLADOVANJE OKUŽB Z E. COLI PRI PERUTNINI: DOLOČITEV KRITIČNIH MEST VNOSA BAKTERIJE E. COLI, VKLJUČNO Z E. COLI Z ESBL V REJE PERUTNINE IN ŠTUDIJA PREVENTIVNIH UKREPOV ZA ZMANJŠEVANJE PORABE PROTIMIKROBNIH ZDRAVIL, Univerza v Ljubljani, Veterinarska fakulteta, nosilka: Olga Zorman Rojs, skupna vrednost projekta v letu 2016: 41.285,00 EUR, delež MKGP: 58,13 % (24.000,00 EUR).
2. V4-1402 DEJAVNIKI BAKTERIJSKIH IN VIRUSNIH OKUŽB KLAPAVIC, Univerza v Ljubljani, Veterinarska fakulteta, nosilec: Andrej Kirbiš, skupna vrednost projekta v letu 2016: 41.285,00 EUR, delež MKGP: 58,13 % (24.000,00 EUR).
3. V4-1403 POJAVLJANJE NOVIH TOKSIČNIH SUBSTANC V SLOVENSKE KRMIL, Univerza v Ljubljani, Veterinarska fakulteta, nosilka: Breda Jakovac Strajn, skupna vrednost projekta v letu 2016: 33.131,00 EUR, delež MKGP: 60,36 % (20.000,00 EUR).
4. V4-1404 IZBOLJŠANJE KAKOVOSTI NANOSA FFS IN ZMANJŠANJE DRIFTA Z UPORABO ŠOB IN NAPRAV Z ZMANJŠANIM ZANAŠANJEM, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec: Matej Stopar, skupna vrednost projekta v letu 2016: 35.904,00 EUR, delež MKGP: 59,88 % (21.500,00 EUR).
5. V4-1405 RAZVOJ TEHNOLOGIJ ZA PREPREČEVANJE NOVIH VIROIDNIH OBOLENJ HMELJA, Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo Slovenije, nosilec: Sebastijan Radišek, skupna vrednost projekta v letu 2016: 44.023,00 EUR, delež MKGP: 55,65 % (24.500,00 EUR).
6. V4-1406 OBVLADOVANJE BOLEZNI METLIČAVOSTI JABLAN V NASADIH SADILNEGA MATERIALA, Nacionalni inštitut za biologijo, nosilka: Marina Dermastia, skupna vrednost projekta v letu 2016: 33.131,00 EUR, delež MKGP: 60,36 % (20.000,00 EUR).
7. V4-1407 SOJA, Univerza v Mariboru, Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede, nosilec: Franc Bavec, skupna vrednost projekta v letu 2016: 49.696,00 EUR, delež MKGP: 60,36 % (30.000,00 EUR).
8. V4-1408 VREDNOTENJE PARAMETROV KAKOVOSTI IN VARNOSTI VRTNIN IZ RAZLIČNIH SISTEMOV PRIDELAVE V SLOVENIJI IN IZ TUJINE ZA OBLIKOVANJE NACIONANE SCHEME KAKOVOSTI ZELENJAVE, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec: Rajko Vidrih, skupna vrednost projekta v letu 2016: 55.452,00 EUR, delež MKGP: 59,51 % (33.000,00 EUR).
9. V4-1409 TEHNOLOGIJA PRIDELAVE HRUŠK IN ČEŠENJ, Univerza v Mariboru, Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede, nosilka: Tatjana Unuk, skupna vrednost projekta v letu 2016: 56.323,00 EUR, delež MKGP: 60,36 % (34.000,00 EUR).
10. V4-1410 SMERNICE PRIDELAVE NAMIZNEGA GROZDJA V SLOVENIJI S CILJEM POVEČANJA SAMOOSKRBE, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec: Denis Rusjan, skupna vrednost projekta v letu 2016: 39.757,00 EUR, delež MKGP: 60,36 % (24.000,00 EUR).
11. V4-1411 IZDELAVA TEHNOLOŠKIH SMERNIC ZA NAMAKANJE OLJK V SLOVENIJI, Univerza na Primorskem, Znanstveno-raziskovalno središče Università del Litorale Centro di ricerche scientifiche, nosilec: Bojan Butinar, skupna vrednost projekta v letu 2016: 39.757,00 EUR, delež MKGP: 60,36 % (24.000,00 EUR).
12. V4-1412 ZAGOTAVLJANJE KONKURENČNOSTI SLOVENSKEGA HMELJARSTVA Z IZBOROM DIŠAVNIH SORT HMELJA, Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo Slovenije, nosilka: Andreja Čerenak, skupna vrednost projekta v letu 2016: 19.642,00 EUR, delež MKGP: 56,00 % (11.000,00 EUR).
13. V4-1413 VZPOSTAVITEV SISTEMA VZDRŽEVALNE SELEKCIJE IN PRIDELAVE SEMENSKEGA MATERIALA SORT KMETIJSKIH RASTLIN ZA SONARAVNE OBLIKE KMETOVANJA, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec: Ludvik Rozman, skupna vrednost projekta v letu 2016: 66.262,00 EUR, delež MKGP: 60,36 % (40.000,00 EUR).
14. V4-1414 TEHNOLOŠKE REŠITVE ZA BOLJŠE IZKORIŠČANJE LUCERNE V PREHRANI PREŽVEKOVALCEV, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec: Jože Verbič, skupna vrednost projekta v letu 2016: 50.747,00 EUR, delež MKGP: 59,11 % (30.000,00 EUR).

15. V4-1415 TEHNOLOŠKO EKONOMSKI MODELI PRIREJE GOVEJEGA MESA NA TRAVINJU, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec: Drago Babnik, skupna vrednost projekta v letu 2016: 31.967,00 EUR, delež MKGP: 59,43 % (19.000,00 EUR).
16. V4-1416 EKOLOŠKA IN KONVENCIONALNA REJA KOZ ZA PRIREJO MLEKA, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec: Dragomir Kompan, skupna vrednost projekta v letu 2016: 48.696,00 EUR, delež MKGP: 59,55 % (29.000,00 EUR).
17. V4-1417 TEHNOLOGIJE REJE PRAŠIČEV IN UPORABA ALTERNATIVNIH KRMIL IN NARAVNIH DODATKOV ZA NAMENE PROIZVODOV VIŠJE KAKOVOSTI V KONVENCIONALNIH IN EKOLOŠKIH REJAH, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilka: Marjeta Čandek Potokar, skupna vrednost projekta v letu 2016: 50.751,00 EUR, delež MKGP: 59,11 % (30.000,00 EUR).
18. V4-1418 DOLOČITEV MOLEKULARNIH PARAMETROV ZA OHRANJANJE KRANJSKE ČEBELE, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec: Peter Dovč, skupna vrednost projekta v letu 2016: 41.938,00 EUR, delež MKGP: 54,84 % (23.000,00 EUR).
19. V4-1423 RAZVOJ CELOVITEGA MODELA KMETIJSKIH GOSPODARSTEV IN POVEZANIH PODATKOVNIH ZBIRK ZA PODPORO PRI ODLOČANJU V SLOVENSKEM KMETIJSTVU, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilka: Tinca Volk, skupna vrednost projekta v letu 2016: 82.827,00 EUR, delež MKGP: 60,36 % (50.000,00 EUR).
20. V5-1425 PRESOJA RAZISKOVALNIH SKUPIN NA PODROČJU KMETIJSTVA, GOZDARSTVA, RIBIŠTVA IN ŽIVILSTVA V SLOVENIJI IN V PRIMERLJIVIH DRŽAVAH, Zavod biomedicinska razvojno inovacijska skupina, nosilec: Primož Južnič, skupna vrednost projekta v letu 2016: 32.572,00 EUR, delež MKGP: 39,2 % (12.767,00 EUR).
21. V1-1426 KLIMATSKE PODLAGE KOT DODATNI KRITERIJ ZA OBMOČJA Z OMEJENIMI MOŽNOSTMI ZA KMETIJSKO DEJAVNOST (OMD), Biotehniška fakulteta, nosilec: Lučka Kajfež Bogataj, skupna vrednost projekta v letu 2016: 13.262,00 EUR, delež MKGP: 56,55 % (7.500,00 EUR).
22. V1-1427 ELEMENTI STANJA VODA PRI DOLOČANJU EKOLOŠKO SPREJEMLJIVEGA PRETOKA, INŠTITUT ZA VODE REPUBLIKE SLOVENIJE, nosilec: Gorazd Urbanič, skupna vrednost projekta v letu 2016: 25.166,00 EUR, delež MKGP: 19,86 % (5.000,00 EUR).
23. V4-1433 OPREDELITEV STROŠKOVNO UČINKOVITEJŠIH STRATEGIJ OHRANJANJA AVTOHTONIH PASEM DOMAČIH ŽIVALI, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec: Luka Juvančič, skupna vrednost projekta v letu 2016: 30.606,00 EUR, delež MKGP: 58,81 % (18.000,00 EUR).
24. V4-1435 VARSTVENA GENETIKA AVTOHTONE POTOČNE POSTRVI V SLOVENIJI, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec: Aleš Snoj, skupna vrednost projekta v letu 2016: 49.696,00 EUR, delež MKGP: 60,36 % (30.000,00 EUR).

Razpis 2016

1. V4-1601 OCENA STANJA ODPORNOSTI ŠKODLJIVIH ORGANIZMOV NA FITOFARMACEVTSKA SREDSTVA V SLOVENIJI, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec: Andrej Simončič, skupna vrednost projekta v letu 2016: 8.079,00 EUR, delež MKGP: 27,23 % (2.200,00 EUR).
2. V4-1602 UPORABA METOD Z NIZKIM TVEGANJEM ZA VARSTVO ZELENJADNIC, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec: Jaka Razinger, skupna vrednost projekta v letu 2016: 9.754,00 EUR, delež MKGP: 27,68 % (2.700,00 EUR).
3. V4-1603 SINERGIJA ZNANJ – RAZVOJ METOD IN POSTOPKOV ZA HITRO ODKRIVANJE IN OBVLADOVANJE BOLEZNI, KI JIH POVZROČA XYLELLA FASTIDIOSA IN NJENIH PRENAŠALCEV (VEKTORJEV), Nacionalni inštitut za biologijo, nosilka: Tanja Dreo, skupna vrednost projekta v letu 2016: 7.307,00 EUR, delež MKGP: 27,59 % (2.016,00 EUR).
4. V4-1604 DOBROBIT V POVEZAVI Z ZDRAVSTVENIM VARSTVOM PERUTNINE TER PRAŠIČEV V KONVENCIONALNIH IN ALTERNATIVNIH SISTEMIH REJ, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilka: Manja Zupan, skupna vrednost projekta v letu 2016: 14.615,00 EUR, delež MKGP: 27,57 % (4.030,00 EUR).
5. V4-1605 UPORABA HMELJNIH PRIPRAVKOV ZA EKOLOŠKO ZATIRANJE VAROJE (VARROA DESTRUCTOR), Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo Slovenije, nosilec: Iztok Jože Košir, skupna vrednost projekta v letu 2016: 8.119,00 EUR, delež MKGP: 27,59 % (2.240,00 EUR).
6. V4-1606 IZVOR IN ŠIRJENJE ODPORNIH BAKTERIJ PREKO ŽIVIL ŽIVALSKEGA IZVORA, Univerza v Ljubljani, Veterinarska fakulteta, nosilka: Irena Zdovc, skupna vrednost projekta v letu 2016: 12.180,00 EUR, delež MKGP: 27,58 % (3.360,00 EUR).
7. V5-1607 PRAVNA OPREDELITEV STATUSA KMETA IN KMETIJE VKLJUČNO Z GOSPODARSKIMI, OKOLJSKIMI IN SOCIALNIMI UKREPI, Evropska pravna fakulteta, nosilka: Alenka Temeljotov Salaj, skupna vrednost projekta v letu 2016: 7.289,00 EUR, delež MKGP: 27,43 % (2.000,00 EUR).
8. V4-1608 UČINKI IN PERSPEKTIVE SKP NA SLOVENSKO KMETIJSTVO IN PODEŽELJE, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec: Luka Juvančič, skupna vrednost projekta v letu 2016: 15.228,00 EUR, delež MKGP: 34,35 % (5.232,00 EUR).
9. V4-1609 NATANČNOST NAPOVEDOVANJA NAMAKANJA – TRIN, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilka: Marina Pintar, skupna vrednost projekta v letu 2016: 13.391,00 EUR, delež MKGP: 27,55 % (3.690,00 EUR).
10. V4-1610 TEHNOLOŠKE REŠITVE ZA PRIDELAVO KAKOVOSTNEGA SENA, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec: Viktor Jejčič, skupna vrednost projekta v letu 2016: 8.119,00 EUR, delež MKGP: 27,59 % (2.240,00 EUR).
11. V4-1611 PRIDELAVA INDUSTRIJSKE KONOPLJE (CANNABIS SATIVA L.) V SLOVENIJI, Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo Slovenije, nosilka: Barbara Čeh, skupna vrednost projekta v letu 2016: 8.928,00 EUR, delež MKGP: 27,55 % (2.460,00 EUR).

12. V4-1612 TEHNOLOGIJE ZA KONKURENČNEJŠO PRIDELAVO JABOLK, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec: Matej Stopar, skupna vrednost projekta v letu 2016: 11.332,00 EUR, delež MKGP: 27,35 % (3.100,00 EUR).
13. V4-1613 UVEDBA GENOMSKE SELEKCIJE IN GENOTIPIZACIJE PRI MLEČNIH PASMAM GOVEDI V SLOVENIJI, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilka: Marija Klopčič, skupna vrednost projekta v letu 2016: 8.928,00 EUR, delež MKGP: 27,55 % (2.460,00 EUR).
14. V4-1617 PROGRAM REHABILITACIJE JADRANSKEGA LIPANA (THYMALLUS AELIANI) V SLOVENIJI NA OSNOVI NOVIH GENETSKIH OZNAČEVALCEV, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec: Aleš Snoj, skupna vrednost projekta v letu 2016: 6.090,00 EUR, delež MKGP: 27,58 % (1.680,00 EUR).
15. V4-1618 OGROŽENOST LOKALNIH SORT ZARADI GENSKE EROZIJE IN NJIHOVA VREDNOST ZA PRIDELAVO IN UPORABO, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilka: Kristina Ugrinovič, skupna vrednost projekta v letu 2016: 9.734,00 EUR, delež MKGP: 27,53 % (2.680,00 EUR).
16. V4-1619 KMETOVANJE NA VRSTNO BOGATIH TRAVNIKI, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec: Jože Verbič, skupna vrednost projekta v letu 2016: 8.119,00 EUR, delež MKGP: 27,59 % (2.240,00 EUR).
17. V2-1620 SAMODEJNI POSTOPKI IDENTIFIKACIJE SPREMENJAJE DEJANSKE RABE KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ, Geodetski inštitut Slovenije, nosilka: Mihaela Triglav Čekada, skupna vrednost projekta v letu 2016: 11.332,00 EUR, delež MKGP: 27,35 % (3.100,00 EUR).
18. V4-1621 MOŽNOSTI UPORABE OSTANKOV PROIZVODNJE V OLJKARSTVU, Univerza na Primorskem, Znanstveno-raziskovalno središče Università del Litorale Centro di ricerche scientifiche, nosilec: Bojan Butinar, skupna vrednost projekta v letu 2016: 7.291,00 EUR, delež MKGP: 27,43 % (2.000,00 EUR).
19. V4-1622 POMEN DIVJIH OPRAŠEVALCEV PRI OPRAŠEVANJU KMETIJSKIH RASTLIN IN TRAJNOSTNO UPRAVLJANJE V KMETIJSTVU ZA ZAGOTOVITEV ZANESLJIVEGA OPRAŠEVANJA, Nacionalni inštitut za biologijo, nosilec: Al Vrezec, skupna vrednost projekta v letu 2016: 9.736,00 EUR, delež MKGP: 27,52 % (2.680,00 EUR).
20. V4-1628 SPREMLJANJE ZALOG OGLJIKA V KMETIJSKIH IN GOZDARSKIH RABAH TAL ZA POTREBE POROČANJA O NACIONALNI BILANCI OGLJIKA, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec: Borut Vrščaj, skupna vrednost projekta v letu 2016: 9.646,00 EUR, delež MKGP: 32,92 % (3.176,00 EUR).
21. V6-1629 UMEŠČANJE KMETIJSKIH OBJEKTOV V KRAJINO IN REŠEVANJE PROSTORSKIH KONFLIKTOV, Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti, nosilka: Nika Razpotnik Visković, skupna vrednost projekta v letu 2016: 9.734,00 EUR, delež MKGP: 27,53 % (2.680,00 EUR).
22. V4-1631 POTENCIALI IN OVIRE ZA RAZVOJ DOPOLNILNIH DEJAVNOSTI NA KMETIJAH V SLOVENIJI, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec: Andrej Udovč, skupna vrednost projekta v letu 2016: 4.825,00 EUR, delež MKGP: 26,94 % (1.300,00 EUR).

Mednarodni raziskovalni projekti

ERA-NET EUPHRESKO 2

1. MONOCHAMUS – OSREDOTOČENJE NA ŽAGOVINARJE (MONOCHAMUS SPP.), ŽUŽELČJE VEKTORJEBOROVE OGORČICE (BURSAPHELENCHUS XYLOPHILUS), Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nacionalna nosilka: prof. dr. Maja Jurec, 2013, celotna vrednost projekta SLO: 70.000,00 EUR, delež v letu 2016: 31,42 % (22.000,00 EUR).

CORE ORGANIC PLUS

1. ReSolVe – OBNOVITEV OPTIMALNE FUNKCIONALNOSTI TAL DEGRADIRANIH OBMOČIJ ZNOTRAJ EKOLOŠKIH VINOGRADOV, Kmetijski inštitut Slovenije, nacionalni nosilec: Hans-Josef Schroers, 2015, celotna vrednost projekta: 83.000,00 EUR, udeležba Slovenije leta 2016: 13.610,00 EUR, udeležba EU v letu 2016: 13.390,00, skupna vrednost: 27.000 EUR, delež MKGP v letu 2016: 50,40 % (13.610,00 EUR).
2. SoilVeg – IZBOLJŠANJE OHRANJANJA TAL IN RABE VIROV V EKOLOŠKI PRIDELAVI ZELENJAVE Z UVEDBO RASTLIN ZA AGROEKOLOŠKE STORITVE, Univerza v Mariboru, Fakulteta za kmetijske in biosistemske vede, nacionalna nosilka: dr. Martina Bavec, 2015, celotna vrednost projekta: 63.000,00 EUR, udeležba Slovenije v letu 2016: 10.090,00 EUR, udeležba EU v letu 2016: 9.910,00 EUR, skupna vrednost: 20.000,00 EUR, delež MKGP v letu 2016: 50,45 % (10.090,00 EUR).
3. 2-ORG-COWS – V SMERI PREVENTIVNEGA ZDRAVSTVENEGA MENEDŽMENTA PRI IZVIRNIH KOMBINIRANIH PASMAM GOVEDA PRILAGOJENIH EKOLOŠKEMU PROIZVODNEMU SISTEMU, KI BAZIRA NA TRAVINJU PREKO NOVIH REJSKIH STRATEGIJ, KI TEMELJIJO NA SPREMLJANJU NOVIH LASTNOSTI, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nacionalna nosilka: Marija Klopčič, 2015, celotna vrednost projekta: 136.068,00 EUR, udeležba Slovenije leta 2016: 22.690,00 EUR, udeležba EU v letu 2016: 22.310,00 EUR, skupna vrednost v letu 2016: 38.000,00 EUR, delež MKGP v letu 2015: 50,42 % (22.690 EUR).
4. FertilCrop – UKREPI ZA POVEČANJE RODOVITNOSTI TAL V EKOLOŠKEM KMETIJSTVU, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nacionalna nosilka: dr. Marjetka Suhadolc, 2015, celotna vrednost projekta: 81.500,00 EUR, udeležba Slovenije leta 2016: 13.610,00 EUR, udeležba EU v letu 2016: 13.390,00 EUR, skupna vrednost v letu 2016: 27.000,00 EUR, delež MKGP v letu 2016: 50,40 % (13.610,00 EUR).

GOZDARSTVO

Priloga 72: Površine gozdov po gozdnogospodarskih območjih glede na gozdnogospodarski načrt in lastniška struktura (ha); 2016

GGO	Lastništvo			Gozdovi, SKUPAJ	Druga gozda zemljišča
	Država	Zasebniki	Lokalna skupnost		
Tolmin	34.470	100.097	15.684	150.251	2.010
Bled	10.977	55.053	1.119	67.149	3.371
Kranj	6.562	63.489	1.004	71.055	1.250
Ljubljana	16.412	128.037	636	145.085	1.563
Postojna	31.223	47.535	712	79.470	198
Kočevje	47.452	40.405	4.862	92.719	286
Novo mesto	22.270	73.974	1.761	98.005	323
Brežice	9.206	60.164	264	69.634	401
Celje	11.765	63.322	534	75.621	231
Nazarje	2.064	46.072	101	48.237	1.191
Slovenj Gradec	16.351	43.714	0	60.065	335
Maribor	20.551	76.088	106	96.745	320
Murska Sobota	8.202	31.277	298	39.777	87
Sežana	9.341	73.965	5.159	88.465	760
SKUPAJ	246.846	903.192	32.240	1.182.278	12.325
Struktura (%)	21	76	3	100	

Vir: ZGS

Priloga 73: Lesna zaloga gozdov po gozdnogospodarskih območjih; 2016

GGO	Lesna zaloga (m ³)			Lesna zaloga (m ³ /ha)		
	Iglavci	Listavci	Skupaj	Iglavci	Listavci	Skupaj
Tolmin	9.299.657	26.793.362	36.093.019	61,89	178,32	240,21
Bled	15.247.347	5.755.928	21.003.275	227,07	85,72	312,79
Kranj	16.714.063	9.168.278	25.882.341	235,23	129,03	364,26
Ljubljana	16.755.250	23.691.496	40.446.746	115,49	163,30	278,79
Postojna	12.625.059	11.647.995	24.273.054	158,87	146,57	305,44
Kočevje	13.797.191	16.699.560	30.496.751	148,81	180,11	328,92
Novo mesto	8.407.473	21.167.811	29.575.284	85,79	215,99	301,78
Brežice	3.197.627	16.232.536	19.430.163	45,92	233,11	279,03
Celje	8.293.755	14.722.036	23.015.791	109,68	194,68	304,36
Nazarje	13.139.630	4.779.723	17.919.353	272,40	99,09	371,49
Slovenj Gradec	18.717.432	3.746.838	22.464.270	311,62	62,38	374,00
Maribor	15.060.372	19.560.895	34.621.267	155,67	202,19	357,86
Murska Sobota	2.636.791	8.103.641	10.740.432	66,29	203,72	270,01
Sežana	4.673.333	9.785.865	14.459.198	52,83	110,62	163,45
SKUPAJ	158.564.980	191.855.964	350.420.944	134,12	162,28	296,40

Vir: ZGS

Priloga 74: Drevesna sestava gozdov glede na lesno zalogo drevesnih vrst, na osnovi gozdnogospodarskega načrta (%); 1998–2016

	Smreka	Jelka	Bori	Macesen	Drugi iglavci	Bukev	Hrast	Plemeniti listavci	Drugi trdi listavci	Mehki listavci	Skupaj iglavci	Skupaj listavci
1998	32,7	9,1	5,9	1,3	0,2	31,7	6,7	3,8	7,0	1,6	49,2	50,8
1999	32,5	9,0	6,1	1,3	0,1	31,6	6,8	3,6	7,4	1,6	49,0	51,0
2000	32,5	8,5	6,0	1,2	0,2	31,6	6,9	4,1	7,4	1,6	48,4	51,6
2001	32,3	8,3	6,0	1,2	0,2	31,6	6,9	4,1	7,8	1,6	48,0	52,0
2002	32,3	8,2	6,0	1,2	0,2	31,6	7,0	4,2	7,8	1,5	47,9	52,1
2003	32,3	7,9	5,8	1,2	0,3	31,5	7,0	4,3	7,9	1,7	47,5	52,5
2004	32,4	7,8	5,7	1,2	0,3	31,7	6,9	4,4	7,9	1,7	47,4	52,6
2005	32,2	7,7	5,8	1,2	0,3	31,7	7,0	4,5	8,0	1,7	47,1	52,9
2006	32,3	7,6	5,7	1,2	0,3	31,7	7,0	4,6	8,0	1,7	47,0	53,0
2007	32,0	7,5	5,8	1,2	0,3	31,7	7,1	4,7	8,2	1,7	46,7	53,3
2008	31,9	7,5	5,8	1,2	0,3	31,8	7,1	4,7	8,2	1,7	46,6	53,4
2009	31,8	7,4	5,9	1,2	0,3	31,7	7,0	4,9	8,2	1,7	46,5	53,5
2010	31,5	7,6	5,9	1,2	0,2	31,8	7,0	4,9	8,2	1,7	46,4	53,6
2011	31,5	7,5	5,8	1,2	0,2	31,8	7,0	5,0	8,2	1,7	46,2	53,8
2012	31,3	7,5	5,8	1,2	0,2	31,9	7,0	5,1	8,2	1,7	46,0	54,0
2013	31,1	7,5	5,7	1,2	0,3	32,0	7,0	5,1	8,4	1,7	45,8	54,2
2014	30,9	7,5	5,7	1,2	0,3	32,2	7,0	5,2	8,4	1,7	45,6	54,4
2015	30,8	7,5	5,6	1,2	0,3	32,3	7,0	5,2	8,4	1,7	45,4	54,6
2016	30,8	7,5	5,6	1,2	0,3	32,2	7,0	5,2	8,5	1,7	45,3	54,7

Vir: ZGS

Priloga 75: Letni prirastek lesa po gozdnogospodarskih območjih; 2016

GGO	Prirastek (m ³)			Prirastek (m ³ /ha)		
	Iglavci	Listavci	Skupaj	Iglavci	Listavci	Skupaj
Tolmin	226.150	682.394	908.544	1,51	4,54	6,05
Bled	295.500	120.494	415.994	4,40	1,79	6,19
Kranj	347.137	201.804	548.941	4,89	2,84	7,73
Ljubljana	430.552	648.876	1.079.428	2,97	4,47	7,44
Postojna	295.751	259.991	555.742	3,72	3,27	6,99
Kočevje	343.898	362.634	706.532	3,71	3,91	7,62
Novo mesto	282.890	611.501	894.391	2,89	6,24	9,13
Brežice	88.528	440.010	528.539	1,27	6,32	7,59
Celje	212.574	377.400	589.974	2,81	4,99	7,80
Nazarje	310.105	126.447	436.552	6,43	2,62	9,05
Slovenj Gradec	407.496	104.302	511.798	6,78	1,74	8,52
Maribor	353.669	488.730	842.399	3,66	5,05	8,71
Murska Sobota	52.675	220.967	273.642	1,32	5,56	6,88
Sežana	100.905	272.231	373.136	1,14	3,08	4,22
SKUPAJ	3.747.828	4.917.781	8.665.609	3,17	4,16	7,33

Vir: ZGS

Priloga 76: Letni možni posek lesa po gozdnogospodarskih območjih na podlagi gozdnogospodarskega načrta (m³); 2016

GGO	Iglavci	Listavci	Skupaj
Tolmin	176.825	483.295	660.120
Bled	188.965	58.847	247.812
Kranj	310.497	148.527	459.024
Ljubljana	326.775	438.900	765.675
Postojna	250.125	181.833	431.958
Kočevje	272.835	289.607	562.442
Novo mesto	192.584	505.743	698.327
Brežice	67.689	321.750	389.439
Celje	160.901	285.294	446.195
Nazarje	229.510	67.361	296.871
Slovenj Gradec	318.158	57.072	375.230
Maribor	273.601	351.025	624.626
Murska Sobota	46.096	155.108	201.204
Sežana	106.378	192.074	298.452
SKUPAJ	2.920.939	3.536.436	6.457.375

Vir: ZGS

Priloga 77: Posek lesa v gozdovih (m³); 1991–2016

	Iglavci	Listavci	Skupaj
Načrti gozdnogospodarskih enot	2.918.842	3.526.083	6.444.925
Posek			
1991	1.242.503	856.090	2.098.593
1992	1.208.318	959.636	2.167.954
1993	1.289.585	798.081	2.087.666
1994	1.411.275	843.605	2.254.880
1995	1.247.957	843.953	2.091.909
1996	1.512.284	818.119	2.330.404
1997	1.387.932	1.179.128	2.567.060
1998	1.396.052	1.074.121	2.470.173
1999	1.349.117	1.047.198	2.396.315
2000	1.422.750	1.186.289	2.609.039
2001	1.458.837	1.155.464	2.614.301
2002	1.496.665	1.148.889	2.645.553
2003	1.822.887	1.184.211	3.007.097
2004	1.820.390	1.137.607	2.957.997
2005	2.033.390	1.202.710	3.236.100
2006	2.242.755	1.475.508	3.718.263
2007	2.042.735	1.199.335	3.242.070
2008	2.055.341	1.372.031	3.427.372
2009	1.853.772	1.520.419	3.374.191
2010	1.808.066	1.566.071	3.374.137
2011	2.040.015	1.855.622	3.895.636
2012	2.152.467	1.758.340	3.910.807
2013	2.190.572	1.733.423	3.923.995
2014	3.463.295	2.886.440	6.349.736
2015	3.922.547	2.108.495	6.031.042
2016	4.013.145	2.089.485	6.102.630

Vir: ZGS

Priloga 78: Gozdni lesni sortimenti, pridobljeni v Sloveniji (000 m³); 2006–2016

Leto		Hlodovina	Les za celulozo in plošče	Drug okrogel industrijski les	Les za kurjavo	Skupaj
2006	Iglavci	1.422	331	22	110	1.885
	Listavci	290	114	16	874	1.294
	Skupaj	1.712	445	39	984	3.179
2007	Iglavci	1.413	223	27	126	1.789
	Listavci	286	131	15	662	1.093
	Skupaj	1.699	353	41	788	2.882
2008	Iglavci	1.386	204	26	130	1.746
	Listavci	300	112	34	798	1.244
	Skupaj	1.686	316	60	928	2.990
2009	Iglavci	1.213	211	44	114	1.582
	Listavci	301	159	19	869	1.348
	Skupaj	1.514	370	63	983	2.930
2010	Iglavci	1.180	187	52	136	1.555
	Listavci	272	129	21	968	1.390
	Skupaj	1.452	316	73	1.104	2.945
2011	Iglavci	1.297	222	63	177	1.759
	Listavci	284	158	27	1.159	1.629
	Skupaj	1.582	380	90	1.336	3.388
2012	Iglavci	1.390	232	41	192	1.855
	Listavci	252	302	23	1.009	1.586
	Skupaj	1.641	534	65	1.201	3.440
2013	Iglavci	1.429	251	42	194	1.915
	Listavci	266	241	79	1.013	1.599
	Skupaj	1.695	492	121	1.207	3.515
2014	Iglavci	1.815	634	114	224	2.787
	Listavci	303	581	106	1.476	2.465
	Skupaj	2.118	1.215	219	2.465	5.252
2015	Iglavci	2.210	550	100	225	3.085
	Listavci	321	595	77	1.106	2.099
	Skupaj	2.531	1.145	177	1.331	5.184
2016	Iglavci	2.660	578	75	200	3.513
	Listavci	329	438	60	1.162	1.988
	Skupaj	2.989	1.016	135	1.362	5.501

Vir: MKGP, preračuni GIS

Priloga 79: Sortimentna sestava lesa iz državnih gozdov (%); 2006–2016

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Skupaj iglavci	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
– hlodovina	74	75	71	68	69	71	75	74	64	68	71
– drug okrogel industrijski les	2	2	6	5	7	8	4	4	9	7	4
– les za celulozo in plošče ter les za kurjavo	24	23	23	27	24	21	21	22	27	25	25
Skupaj listavci	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
– hlodovina	34	35	36	32	28	28	22	24	19	21	24
– drugo	66	65	64	68	72	72	78	76	81	79	76

Vir: Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov RS in SiDG, preračuni GIS

Priloga 80: Zunanja trgovina z gozdnimi lesnimi sortimenti; 2006–2016

		Leto	Izvoz		Uvoz	
			m ³	000 EUR	m ³	000 EUR
Okrogel industrijski les	Iglavci	2006	274.440	16.601	187.383	7.881
	Listavci	2006	103.276	9.215	167.729	23.441
	Skupaj	2006	377.716	25.816	355.112	31.322
	Iglavci	2007	309.217	19.380	74.446	4.295
	Listavci	2007	197.271	14.231	121.628	23.831
	Skupaj	2007	506.488	33.611	196.074	28.126
	Iglavci	2008	274.148	17.917	48.360	3.014
	Listavci	2008	201.375	12.992	111.922	17.098
	Skupaj	2008	475.523	30.909	160.282	20.112
	Iglavci	2009	304.929	17.599	58.632	3.097
	Listavci	2009	200.776	10.973	104.758	12.369
	Skupaj	2009	505.704	28.572	163.389	15.466
	Iglavci	2010	337.412	24.030	59.238	3.626
	Listavci	2010	228.089	14.463	134.265	14.307
	Skupaj	2010	565.501	38.493	193.502	17.933
	Iglavci	2011	512.887	41.162	103.776	6.812
	Listavci	2011	295.400	17.942	141.853	17.032
	Skupaj	2011	808.287	59.103	245.629	23.844
	Iglavci	2012	671.190	51.134	119.216	7.841
	Listavci	2012	358.322	19.974	85.200	13.762
	Skupaj	2012	1.029.512	71.107	204.416	21.603
	Iglavci	2013	791.844	62.894	193.705	13.494
	Listavci	2013	406.397	24.414	133.501	16.623
	Skupaj	2013	1.198.241	87.308	327.206	30.117
	Iglavci	2014	1.363.468	90.790	153.655	11.472
	Listavci	2014	601.375	34.032	134.116	16.561
	Skupaj	2014	1.964.843	124.822	287.771	28.033
	Iglavci	2015	1.664.675	104.759	184.824	13.557
	Listavci	2015	638.478	38.346	112.086	17.857
	Skupaj	2015	2.303.153	143.104	296.910	31.414
	Iglavci	2016*	2.219.945	144.888	150.380	11.547
	Listavci	2016*	487.603	32.883	130.247	21.674
	Skupaj	2016*	2.707.548	177.771	280.627	33.221
Les za kurjavo		2006	175.822	9.768	59.253	3.395
		2007	213.618	12.785	63.651	3.549
		2008	248.844	14.886	80.822	4.969
		2009	260.009	15.270	97.838	6.017
		2010	278.343	18.613	113.346	7.452
		2011	334.147	22.693	202.556	12.302
		2012	294.107	19.928	255.778	15.468
		2013	351.444	25.024	246.591	16.113
		2014	419.989	24.906	167.678	11.069
		2015	379.503	22.802	151.626	10.552
		2016*	365.457	23.571	184.371	12.474
Skupaj okrogel industrijski les in les za kurjavo		2006	553.538	35.584	414.365	34.717
		2007	720.106	46.396	259.725	31.675
		2008	724.367	45.795	241.103	25.081
		2009	765.713	43.842	261.227	21.483
		2010	843.844	57.106	306.848	25.385
		2011	1.142.434	81.796	448.185	36.146
		2012	1.323.619	91.035	460.194	37.071
		2013	1.549.685	112.332	573.797	46.230
		2014	2.384.832	149.727	455.448	39.102
		2015	2.682.656	165.906	448.536	41.966
		2016*	3.073.005	201.341	464.998	45.695

* začasni podatki

Vir: SURS, preračuni GIS

Priloga 81: Poraba proračunskih sredstev v gozdarstvu in lovstvu (000 EUR, koledarsko leto, tekoči tečaj); 2004–2016

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Javna gozdarska služba	18.671,9	18.484,7	18.656,4	18.648,3	20.341,5	22.656,9	22.654,5	21.524,0	20.317,5	19.429,8	19.263,3	19.700,0	20.168,6
Obnova gozdov	476,6	576,3	611,6	1.656,4	1.594,1	1.196,0	822,9	786,3	373,0	374,9	371,7	371,5	357,8
Nega gozdov	399,7	354,9	266,0	319,8	352,6	390,4	570,0	676,8	341,0	383,9	162,7	345,3	345,6
Varstvo gozdov	661,0	776,6	899,4	1.410,7	852,7	1.055,7	1.007,0	1.071,3	341,6	448,2	635,1	526,6	513,6
Vzdrževanje in gradnja gozdnih cest	1.025,7	1.111,1	1.272,6	1.525,8	1.335,9	1.268,3	1.257,1	1.233,5	1.266,7	1.264,5	1.236,0	1.182,4	1.215,0
Druge naloge	565,1	572,1	838,5	782,1	606,8	604,9	636,5	884,4	563,5	440,1	430,9	424,9	460,9
<i>Semenarska in drevesničarska dejavnost</i>	:	:	:	:	7,8	7,3	2,6	14,1	3,3	5,9	5,9	2,5	11,7
<i>Vzdrževanje življenjskega okolja prostoživečih živali</i>	:	:	:	:	97,1	73,9	74,3	97,9	43,0	50,0	49,0	70,0	70,0
<i>Nakup varovalnih gozdov in gozdov s posebnim namenom</i>	:	:	:	:	0,0	3,4	76,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
<i>Izvršba odločb ZZG Slovenije</i>	:	:	:	:	0,3	3,5	4,3	7,3	0,1	0,2	3,5	7,8	3,9
<i>Odškodnine zaradi razglasitve gozdov s posebnim namenom</i>	:	:	:	:	0,5	8,0	2,0	0,0	2,6	2,1	3,0	1,5	2,0
<i>Nevladne organizacije, strokovne prireditve, publicistika</i>	:	:	:	:	52,0	4,7	18,5	4,7	3,3	3,7	0,0	0,0	7,1
<i>Znanstvenoraziskovalno delo v gozdarstvu</i>	402,8	386,5	552,4	480,2	449,2	504,1	458,8	760,4	511,2	378,2	369,5	343,0	366,2
Odškodnina za škodo od divjadi	229,7	62,4	116,9	31,7	46,6	156,6	131,9	149,6	104,1	149,5	160,0	160,0	293,4
Naloge na področju gozdarstva po ZGS	22.029,9	21.938,3	22.661,6	24.374,8	25.130,3	27.329,0	27.079,8	26.325,9	23.307,3	22.490,9	22.259,6	22.710,7	23.354,9
Odprava posledic žleda (proračunska rezerva)	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	2.758,0	–	–
Solidarnostna pomoč EU (žled)	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	298,1	–
Forest focus (EU + SLO)	–	201,8	232,0	250,5	–	141,8	–	–	–	–	–	–	–
Gozdni sklad	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	6.070,9
GOZDARSTVO SKUPAJ	22.029,9	22.140,1	22.893,5	24.625,3	25.130,3	27.470,8	27.079,8	26.325,9	23.307,3	22.490,9	25.017,6	23.008,8	29.425,7

Vir: MKGP, ARSKTRP

RIBIŠTVO

Priloga 82: Poraba proračunskih sredstev v ribištvu (000 EUR, koledarsko leto, tekoči tečaj); 2004–2016

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Informacijski sistem	100,4	–	–	–	2,7	178,2	61,6	3,2	16,2	3,9	19,7	13,0	80,1
Javni zavod za ribištvo	292,4	398,1	523,3	703,9	882,3	565,1	565,2	537,6	471,8	415,4	405,0	400,0	406,3
Varstvo naravnih virov	62,8	61,8	41,7	128,6	100,5	12,7	32,6	101,8	14,7	–	45,1	14,3	19,1
Morsko ribištvo in marikultura	–	124,1	87,6	–	127,3	–	–	–	–	–	–	–	–
Ribogojstvo, predelava in trženje – EPD 2004–06 (EU + SLO)	–	188,3	147,7	1.517,1	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Posodobitev plovil in mali priobalni ribolov – EPD 2004–06 (EU + SLO)	–	99,8	122,6	0,0	466,9	–	–	–	–	–	–	–	–
Ukrepi v ribištvu	–	–	150,5	413,5	185,6	144,8	185,8	230,7	214,1	245,4	163,6	–	–
Evropski sklad za ribištvo 2007–13 (EU + SLO)	–	–	–	–	–	55,6	2.744,2	3.749,7	5.032,4	4.894,2	4.558,9	2.984,1	2.049,5
Evropski sklad za pomorstvo in ribištvo 2014–2020 (EU + SLO)	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	118,9	133,1	422,1
Ribištvo skupaj	455,6	872,1	1.073,4	2.763,1	1.765,3	956,4	3.589,4	4.623,0	5.749,2	5.558,9	5.311,1	3.544,5	2.977,0
<i>Od tega EU</i>	–	216,1	272,0	1.240,3	427,9	106,3	2.296,8	3.142,4	3.860,6	3.935,6	3.618,2	2.344,6	1.889,6
Sredstva občin (Evropski sklad za ribištvo)							209,7	279,5	51,5	163,4	–	211,2	43,5
SKUPAJ	455,7	872,1	1.073,4	2.763,1	1.765,2	956,5	3.799,1	4.902,5	5.800,7	5.722,3	5.311,1	3.755,7	3.020,5

Vir: MKGP

Kmetijski inštitut Slovenije

www.kis.si